

Dr. PETRU BALACI

FARMACOTERAPIE VETERINARĂ

PREFAȚĂ

În ultimii ani, literatura veterinară s-a îmbogățit în mod continuu cu noi date despre rolul și acțiunea medicamentelor folosite în prevenirea și tratamentul diverselor boli.

Arsenalul terapeutic fiind într-o permanentă lărgire și transformare, datorită sintezei de noi produse, trebuie cît mai bine cunoscut, pentru a putea fi folosit cu maximum de eficiență.

Publicațiile care cuprind date despre medicamente au avut de cele mai multe ori un mai pronunțat caracter de farmacodinamie, decît de farmacoterapie, mai util pentru practica veterinară.

Faptul a motivat apariția acestei lucrări, în care se încearcă prezentarea de medicamente oficinale, magistrale sau specialități farmaceutice, utile în cele mai des întîlnite boli la animale. Pe lîngă diferite substanțe cu un ridicat potențial terapeutic, se indică dozele, căile de administrare, cele mai propice forme medicamentoase ce pot fi întrebuințate, durata tratamentului, unele contraindicații, reacții adverse și eventuale intoxicații.

În lucrare se prezintă și cîteva produse străine de mare eficiență terapeutică, pentru a aduce la cunoștința specialistului veterinar, ce se folosește pe plan mondial și se preconizează să se fabrice în viitor și la noi în țară.

Este firesc că o lucrare de „terapie veterinară" nu poate să cuprindă și să trateze exhaustiv toate aspectele de patologie veterinară, motiv pentru care s-a recurs și la tabele sinoptice. S-a apelat mai puțin la generalizări, deși nu s-a putut renunța definitiv la ele.

Ordinea expunerii nu a putut respecta riguros ierarhia valorică marcînd inițial totdeauna cele mai bune medicamente. Aceasta deoarece varietatea aspectelor de patologie veterinară este prea mare, agenții cauzali prea numeroși și răspunsul organismului animal foarte diversificat la acțiunea medicamentelor. Rămîne așadar la latitudinea terapeutistului să decidă, pe bază de diagnostic clinic, anatomopatologic, de laborator, a testării sensibilității agenților cauzali etc., asupra celor mai utile medicamente la un moment dat într-o unitate de creștere a animalelor.

Cu alte cuvinte, am considerat că şablonizările sînt de cele mai multe ori dacă nu păgubitoare, măcar inutile, recomandările noastre constituind doar puncte de plecare ori coordonate în limitele cărora se desfăşoară activitatea terapeutică.

Posologia indicată are limite largi şi pare neuniformă din aceleaşi motive: polimorfismul manifestărilor patologice, complexitatea etiopatogeniei majorităţii bolilor şi variabilitatea răspunsului individual la acţiunea medicamentelor. Uneori, am fost nevoiţi să recurgem la adaptări sau extrapolări insuficient verificate de marea practică, motiv pentru care testarea sensibilităţii efectivelor de animale la unele substanţe se impune, îndeosebi cînd se întreprind acţiuni curativo-profilactice la grupuri mari. Extensiunea lucrării ne-a determinat ca de cele mai multe ori, să indicăm doar medicaţia preconizată pentru speciile mai importante, lăsînd pe plan secundar animalele cu valoare economică mai redusă.

Sîntem convinşi că datele oferite nu constituie ceva inedit, că au fost multe aspecte omise intenţionat sau nu, asfel încît eventualele sugestii şi propuneri pentru o îmbăgăţire a publicisticii în această direcţie vor fi cît se poate de binevenite.

AUTORUL

CUPRINS

Prefață 5
1. Noțiuni generale de farmacoterapie veterinară 9
1.1. Tendințe actuale în farmacoterapia veterinară 9
1.2. Fenomene consecutive asocierii substanțelor medicamentoase și a administrării lor repetate la animale 10
2. Exemplificări de aplicare practică a farmacoterapiei și farmacoprofilaxiei în unele stări patologice 14
2.1. Gastroenterite 14
2.1.1. Gastroenteritele viţeilor 15
2.1.2. Gastroenteritele mieilor 24
2.1.3. Gastroenteritele purceilor 26
2.2. Salmoneloze 30
2.2.1. Salmoneloza purceilor (paratifosul porcului) 30
2.2.2. Salmoneloza taurinelor 35
2.2.3. Salmoneloza ovinelor 40
2.2.4. Salmoneloza și tifoza aviară 43
2.3. Colibaciloze 45
2.3.1. Colibaciloza viţeilor 48
2.3.2. Colibaciloza purceilor 52
2.3.3. Colibaciloza păsărilor 57
2.4. Nematodoze gastrointestinale 60
2.4.1. Ascaridoza porcină 61
2.4.2. Ascaridioza păsărilor 64
2.4.3. Heterakidoza 66
2.4.4. Capilarioza 66
2.4.5. Ascaridoza rumegătoarelor mari 66
2.4.6. Ascaridoza cabalinelor 67
2.4.7. Ascaridoza carnivorelor 68
2.4.8. Strongilatoze gastrointestinale 69
2.5. Trematodoze 78
2.5.1. Fascioloza 78
2.5.2. Dicrocelioza 84
2.6. Cestodoze 85
2.6.1. Moniezioza 85
2.6.2. Cestodozele păsărilor 88
2.6.3. Cestodozele carnivorelor 88
2.7. Coccidioze 90
2.7.1. Coccidioza păsărilor 90
2.7.2. Coccidioza mamiferelor 100
2.8. Cetozele vacilor și oilor 101
2.9. Aspergiloza 104
2.10. Candidoza 106
2.11. Pica 107
2.12. Colicile 109
2.13. Bolile respiratorii ale tineretului 111
2.13.1. Bronhopneumonia 111
2.13.2. Dictiocauloza ovină 123
2.13.3. Dictiocauloza bovină 125
2.13.4. Micoplasmoza respiratorie aviară 126
2.13.5. Estroza ovină 132

7–39

2.14. Mamitele 133
2.15. Retenţia învelitorilor 141
2.16. Tricomonoza şi histomonoza 144
2.17. Agalaxia 146
2.18. Hipodermoza 148
2.19. Tricofiţia viţeilor 150
2.20. Scabia ovinelor 153
2.21. Necrobaciloza 156
2.22. Panariţiul 159
2.23. Medicaţia antistress 161
3. Medicaţia principalelor boli la animale 166
4. Tabel sinoptic cu principalele medicamente de uz veterinar 202
5. Index pe grupe terapeutice 262
Bibliografie selectivă 279

1. NOŢIUNI GENERALE DE FARMACOTERAPIE VETERINARĂ

1.1. TENDINŢE ACTUALE ÎN FARMACOTERAPIA VETERINARĂ

Terapeutica (*gr. therapeuein* = a îngriji) sau terapia (*gr. therapeia* = tratament) este partea medicinii care se ocupă cu tratamentul diferitelor boli şi cu modul ştiinţific de utilizare a medicamentelor.

În ultimul timp, s-a conturat mai precis conţinutul noţiunii de *farmacoterapie*, înţelegîndu-se prin aceasta partea farmacologiei prin care se arată ce medicamente se recomandă în fiecare boală, sub ce formă se administrează, în ce doză şi în ce concentraţie, cît de des se utilizează, care este durata tratamentului profilactic sau curativ etc.

Farmacoterapia se bazează pe cunoştinţele de farmacodinamie, farmacocinetică, toxicologie şi receptură, în vederea alegerii celor mai active medicamente în fiecare boală, cît mai puţin nocive şi care să acţioneze în cantităţi mici cu un efect maxim.

Farmacoterapia veterinară s-a îmbogăţit an de an, odată cu dezvoltarea industriei naţionale şi străine de medicamente, încît la ora actuală se oferă medicului veterinar practician o vastă gamă de substanţe cu valenţe terapeutice multiple şi complexe. „Explozia terapeutică" a contribuit la profunde schimbări şi în ceea ce priveşte utilizarea curativo-profilactică a medicamentelor la animale. Faptul se explică şi prin aceea că patologia veterinară s-a modificat. Astfel, unele boli bacteriene au cedat locul virozelor sau şi-au schimbat aspectul, evoluînd atipic. Au apărut boli de nutriţie, cu o vastă medicaţie substitutivă sau nespecifică. Condiţiile de creştere şi exploatare a animalelor în mari unităţi de tip industrial au condus la transformări profunde nu numai în ceea ce priveşte numărul medicamentelor de uz veterinar, ci şi în modul lor de administrare. Cele mai apreciate medicamente de uz veterinar folosite profilactic şi chiar curativ sînt acelea care se pot administra la grupuri mari de animale, adică se pretează la o terapie în masă. Pentru aceasta se cere ca ele să aibă un coeficient terapeutic ridicat, încît cantităţi de cîteva ori mai mari decît cele terapeutice să nu producă tulburări în organismul animal, să se poată administra cu uşurinţă în uruieli, constituind aşa-numitele „alimente medicamentate sau terapeutice". Amestecul trebuie să se facă fără să se denatureze calitatea furajelor sau a altor substanţe ce intră în compoziţia raţiilor (vitamine, oligoelemente ş.a.). Din acest punct de vedere sînt preferate pulberile fine şi foarte fine, fără gust, fără miros şi fără acţiune iritantă. Apa de băut constituie şi ea un excelent vehicul pentru tra-

tamentele curativo-profilactice la grupuri mari de animale, mai ales că setea este prezentă şi în cursul evoluţiei bolilor, în timp ce apetitul poate fi diminuat sau chiar abolit. Medicamentele destinate a fi administrate în apă, în principal sub formă de soluţii (emulsiile sau suspensiile nu sînt consumate cu uşurinţă de toate animalele), trebuie de asemenea să ofere un grad de siguranţă mare, să nu fie iritante, astringente, să nu aibă gust şi miros neplăcute. Industria românească a pus la dispoziţia practicienilor o gamă bogată de acest tip de medicamente, care satisfac din plin cerinţele pentru terapia de grup pentru unele boli şi specii de animale.

De exemplu, preocupările terapeutiştilor sînt îndreptate către cele mai propice forme medicamentoase, care să se poată administra cu uşurinţă şi cu maximum de randament la purceii mici sugari la care introducerea substanţelor în organism pe oricare cale — enterală sau parenterală — n-a fost pe deplin rezolvată.

1.2. FENOMENE CONSECUTIVE ASOCIERII SUBSTANŢELOR MEDICAMENTOASE ŞI A ADMINISTRĂRII LOR REPETATE LA ANIMALE

În acţiunea de utilizare a medicamentelor în scop profilactic sau curativ, trebuie să se ţină seama şi de anumite fenomene ce pot apărea cînd se foloseşte o singură substanţă sau cînd se asociază două ori mai multe, în vederea obţinerii de efecte mai intense, mai bune.

„Monoterapia" este justificată de precizarea diagnosticului, de cunoaşterea agentului cauzal, a sensibilităţii lui, de evoluţia mai mult sau mai puţin benignă a cazului respectiv. De cele mai multe ori, se recurge la o „politerapie" (chiar polipragmazie), cu administrarea concomitentă a mai multor substanţe din aceeaşi categorie sau din grupe diferite în ceea ce priveşte acţiunea farmacoterapeutică, observîndu-se adeseori fenomene de sinergism, antagonism, potenţare, obişnuinţă, tahifilaxie etc.

Asocierea substanţelor medicamentoase cu scopul de a reduce cantităţile ce trebuie administrate o dată, de a fi mai puţin nocive, dar mai eficace şi la un cost scăzut, se realizează prin folosirea acelora care acţionează în acelaşi sens, asupra aceluiaşi obiectiv, producînd în final acelaşi efect, deci un *sinergism*, direct sau, după caz, indirect. De exemplu, motivat tocmai de sinergism, se asociază două sau mai multe sulfamide, antibiotice, antihelmintice, analgezice, narcotice. Parasimpaticomimeticele sînt sinergice direct între ele, adică pilocarpina, arecolina, vasoperiful produc, dacă se administrează concomitent sau separat, mărirea secreţiilor salivare, lacrimale, bronşice, gastrointestinale, accentuarea peristaltismului, bradicardie, vasodilataţie, bronhospasm, mioză; acţionînd asupra aceloraşi obiective, efectele sînt asemănătoare. Sinergismul este indirect cînd efectele sînt asemănătoare, dar obţinute în urma acţiunii asupra unor obiective (organe) diferite. De exemplu, parasimpaticoliticele sînt sinergice indirecte cu simpaticomimeticele. Dacă ne referim numai la diminuarea secreţiilor, peristaltismului intestinal sau la midriază, ele se datoresc în cazul atropinei acţiunii asupra ele-

mentelor inervate de către parasimpatic, iar în cazul adrenalinei, asupra celor inervate de către simpatic, efectul final fiind însă acelaşi.

În asemenea cazuri, ca şi în altele, se poate obţine o sumare de efecte, care s-ar putea exprima matematic prin relaţia $0,5 + 0,5 = 1$, fenomen ce rezultă şi în urma folosirii fiecăreia dintre cele două substanţe în parte, în cantităţi egale cu 1.

Potenţarea este consecinţa stimulării reciproce a substanţelor sinergice, cu acţiune asupra unor receptori diferiţi, dar cu efecte de acelaşi sens. În cazul potenţării, efectul asocierii substanţelor este mai mare decît suma algebrică a acţiunilor individuale, considerate separat, deci S > decît A + B. Potenţarea rezultă din mecanisme diferite: modificarea vitezei de absorbţie, creşterea permeabilităţii celulare pentru substanţa activă, acţiunea substanţei potenţatoare asupra biotransformării medicamentelor (întîrzierea catabolizării acestora), „economisirea" substanţei active sub influenţa unui analog structural, modificarea reactivităţii celulare sau sensibilizarea sistemului receptor de substanţă activă (D o b r e s c u, D. şi col.). Potenţarea are cele mai largi aplicaţii în medicaţia sistemului nervos central, unde, pentru obţinerea narcozei, neuroleptanalgeziei sau analgeziei, se recurge bunăoară la tranchilizante majore, minore sau barbiturice asociate cu diferite anestezice generale, obţinîndu-se în final cu doze subnarcotice o anestezie profundă, durabilă şi lipsită în general de riscul intoxicaţiei.

Tahifilaxia este fenomenul care are la bază o diminuare progresivă, pînă la dispariţie, a răspunsului la un medicament administrat la intervale scurte de timp. La baza acestui fenomen, se găsesc probabil factori enzimatici, genetici sau de altă natură.

Toleranţa este o sensibilitate redusă sau lipsa de sensibilitate a organismului la unele acţiuni ale medicamentului. Poate fi înnăscută sau dobîndită.

Toleranţa dobîndită sau „obişnuinţa la medicamente" constă în diminuarea treptată a efectelor unei substanţe administrată în repetate rînduri. Această obişnuinţă este adeseori reversibilă, prin întreruperea tratamentului pentru un interval oarecare de timp. Poate fi şi încrucişată, adică odată apărută la un anume medicament, poate să apară şi faţă de altul, din aceeaşi grupă, deşi acesta n-a fost folosit. De exemplu, obişnuinţa faţă de anhidrida arsenioasă se poate manifesta şi faţă de stovarsol. Această obişnuinţă s-ar datora unei absorbţii intestinale din ce în ce mai reduse, metabolizării intense, eliminării accentuate şi unei sensibilităţi scăzute a celulelor la acţiunea medicamentului respectiv.

Idiosincrazia se datoreşte unor reacţii particulare ale organismului faţă de anumite medicamente şi constă în exagerarea unor efecte uzuale sau în apariţia unora nedorite. Acest gen de manifestări are la bază o hipersensibilitate naturală (intoleranţă) de ordin constituţional, explicîndu-se uneori printr-o reactivitate nervoasă centrală deosebită de natură genetică. *Reacţiile de tip alergic*, numeroase în ultimul timp ca reacţii cîştigate, din cauza numărului mare de medicamente folosite în practică, se pot manifesta prin şoc anafilactic, fenomene urticariforme, boala serului, leucopenie ş.a. Multe din acestea au la bază o sensibilizare datorită antigenului din medicamente.

Cumularea este fenomenul obținut în urma administrărilor repetate a medicamentelor, fără ca acestea să fie eliminate integral sau metabolizate. Deci la o nouă administrare, doza respectivă se alătură unei cantități existente deja în organism (cumularea materială) sau răspunsul la o nouă doză este mai mare decît la doza anterioară (cumulare funcțională, farmacodinamică).

Antagonismul este un alt aspect ce poate apărea în urma administrării concomitente a mai multor substanțe medicamentoase. Acțiunea antagonistă a două substanțe administrate concomitent poate avea ca rezultat diminuarea, anularea sau inversarea efectelor. Antagonismul apare în cazul asocierii unor substanțe cu efecte diferite. Sînt antagonice între ele purgativele cu antidiareicele (constipantele), vasodilatatoarele cu vasoconstrictoarele, parasimpaticomimeticele cu parasimpaticoliticele etc.

Antagonismul poate fi direct, cînd subtanțele acționează contrar asupra acelorași obiective, producînd efecte din ce în ce mai slabe, pînă la anularea acțiunilor respective. De exemplu, pilocarpina produce mioză, stimulînd contracția fibrelor circulare ale mușchiului irian, în timp ce atropina produce midriază (pasivă), în urma relaxării acelorași fibre circulare. Antagonismul este indirect cînd substanțele își diminuă sau își anihilează efectul, în urma acțiunii asupra unor obiective diferite. Drept exemplu se poate aminti antagonismul dintre pilocarpină, care produce mioză prin stimularea fibrelor circulare inervate de către oculomotorul comun, aparținînd parasimpaticului, în timp ce adrenalina produce midriază activă, în urma stimulării fibrelor radiare, inervate de către simpatic. Cînd substanțele antagonice acționează cu aceeași intensitate, diminuîndu-și sau anihilîndu-și efectele reciproc, antagonismul este bilateral; dacă unul dintre antagoniști acționează mai intens decît celălalt, antagonismul este unilateral.

Antagonismul are rol în intoxicații, cînd se utilizează — în afară de alte mijloace cu scopul de a elimina, neutraliza acțiunea toxicului — și substanțe antagonice sau așa-zise incompatibile din punct de vedere fiziologic sau farmacodinamic. De exemplu, în intoxicații cu anticolinesterazice de tipul substanțelor organofosforice se utilizează și antagoniste sau incompatibile terapeutic, adică reactivatori de colinesterază, sau subtanțe care împiedică acțiunea acetilcolinei (atropina sulfurică).

În utilizarea medicamentelor trebuie ținut seama și de condițiile de mediu ca: temperatura, anotimpul, lumina, altitudinea, variațiile de presiune, oxigenul ș.a. Răspunsurile organismului bolnav diferă și în funcție de acești factori ca și de mulți alții încă. Diferențele individuale din cadrul populațiilor aparent omogene reprezintă variația biologică și sînt datorite unor particularități farmacocinetice și de reactivitate, de multe ori unor caracteristici metabolice determinate genetic. Vîrsta, sexul, specia, starea de întreținere, de sănătate, condițiile de exploatare sînt tot atîția factori care fac ca terapia să nu fie decît aparent aceeași, în realitate diferind de la un individ la altul, de la un sezon la altul, de la un adăpost la altul etc. Pentru a reuși în acțiunile pe care le întreprinde, terapeutistul trebuie să țină seama de toate acestea ca și de dozele pentru fiecare caz în parte.

În vederea uşurării calculării cantităţii de medicamente pentru diferite specii s-a stabilit *variaţia dozelor după specie* astfel:

Rumegătoare mari (300 kg) . . . . 1—1 1/2 doză
Cabaline (400 kg) . . . . 1 ,,
Măgari (200 kg) . . . . 1/3—1/2 ,,
Rumegătoare mici (50 kg) . . . . 1/6—1/5 ,,
Porci (50 kg) . . . . 1/8—1/5 ,,
Cîini (10 kg) . . . . 1/16—1/10 ,,
Pisici (2 kg) . . . . 1/32—1/20 ,,
Păsări . . . . 1/40—1/20 ,,

Variaţiile dozelor în funcţie de vîrstă (orientativ):

Cabaline de 3—12 ani . . . . 1 doză
Cabaline de 15—20 ani . . . . 3/4 ,,
Cabaline de 20—25 ani . . . . 1/2 ,,
Cabaline de 2 ani . . . . 1/2 ,,
Mînji de 1 an . . . . 1/12 ,,
Mînji de 6—12 luni . . . . 1/24 ,,
Rumegătoare mari de 3—8 ani . . . . 1 ,,
Rumegătoare mari de 10—15 ani . . . . 3/4 ,,
Rumegătoare mari de 15—20 ani . . . . 1/2 ,,
Viţei de 4—8 luni . . . . 1/8 ,,
Viţei de 1—4 luni . . . . 1/16 ,,
Oi şi capre de peste 2 ani . . . . 1 ,,
Oi şi capre de 1—2 ani . . . . 1/2 ,,
Miei şi iezi de 6—12 luni . . . . 1/4 ,,
Porci de la 1 1/2 ani în sus . . . . 1 doză
Tineret 9—18 luni . . . . 1/2 ,,
Tineret între 4 şi 9 luni . . . . 1/4 ,,

Variaţia dozelor în funcţie de calea de administrare:

Per os (pe cale bucală) . . . . 1 doză
Subcutanat (s.c.) . . . . 1/3—1/2 ,,
Intravenos (i.v.) . . . . 1/3—1/4 ,,
Intramuscular (i.m.) . . . . 1/2—1/3 ,,
Rectal (per rect) . . . . 1—1 1/2 ,,
Intratraheal . . . . 1/4 ,,

2. EXEMPLIFICĂRI DE APLICARE PRACTICĂ A FARMACOTERAPIEI ȘI FARMACOPROFILAXIEI ÎN UNELE STĂRI PATOLOGICE

2.1. GASTROENTERITE

Patologia tubului digestiv are în medicina veterinară deosebită importanță, deoarece afecțiunile digestive creează prejudicii economice mari prin morbiditate și mortalitate.

Se impun atenției din punct de vedere terapeutic, în special enteritele sau gastroenteritele viteilor și purceilor nou-născuți, dar acestea pot fi întîlnite și la alte specii (miei, mînji etc.).

Denumite diferit după localizare sau agenți cauzali, gastroenteritele au făcut obiectul a numeroase observații și cercetări, iar terapeutica a fost mereu restructurată și adaptată, în funcție de sistemul de creștere și exploatare, de rasă, vîrstă, condițiile de zooigienă, alimentație și altele.

Profilaxia este complexă și vizează înlăturarea factorilor declanșatori sau adjuvanți, a condițiilor care pot contribui la îmbolnăvirile nou-născuților. Ea se realizează prin alimentarea cu furaje de bună calitate a femelelor, cel puțin în ultimele luni de gestație, prin furaje bogate în vitamine, macro- și microelemente, prin înlăturarea excesului de nutrețuri însilozate, cu un grad ridicat de aciditate, a celor mucegăite, murdare, grosiere, fără valoare nutritivă etc. Se mai impune îmbunătățirea zooigienei, prin dezinfecții periodice pentru a se diminua infecțiile de grajd, prin reducerea excesului de amoniac, bioxid de carbon și a altor noxe cu rol în apariția îmbolnăvirilor. Toate acestea se aplică diferențiat pe specii, unități, adăposturi, sezoane etc. Șablonizările sau măsurile paleative nu contribuie cu nimic la scăderea incidenței îmbolnăvirilor.

Medicația preventivă are rol adjuvant, ea neputînd suplini deficiențele de ordin alimentar, igienic, de exploatare etc. Ea include vitaminizarea femelelor cu complexul de vitamine liposolubile (A, D_2, D_3, E) dar și asigurarea necesarului în cele hidrosolubile (complexul B și vitamina C), al căror rol în creșterea rezistenței organismului, în obținerea de produși sănătoși și viguroși, este mare.

Administrarea de chimioterapice în scop preventiv este practicată mai mult la suine, dar și la viței se folosesc unele premixuri cu succes, prin utilizarea unor derivați furanici, arsenicali și chiar antibiotice. Dehelmintizările periodice pot contribui la reducerea îmbolnăvirilor dacă infestațiile parazitare constituie cauze ale tulburărilor gastrointestinale sau ale diminuării rezistenței organismului.

Valoarea imunizărilor active sau pasive, a gammaglobulinelor specifice sau nespecifice, nu trebuie neglijată, mai ales dacă antecedentele îi atestă indicaţia pentru anumite condiţii.

Terapia curativă, stimulantă, simptomatică sau etiotropă este variată, bogată şi foarte utilă, dacă se face diferenţiat pe specii, vîrste, unităţi, sezon şi individ. Valoarea terapiei globale, aplicată în masă, la grupe mari de indivizi, poate fi utilă mai mult preventiv, diminuînd riscul îmbolnăvirilor, al gravităţii evoluţiei uneori.

Deoarece se atribuie uneori un rol exagerat factorului infecţios, atenţia este îndreptată adesea doar în direcţia inactivării sau distrugerii diferiţilor germeni microbieni, aruncînd în lupta împotriva acestora un arsenal terapeutic bogat, dar incomplet, care neglijează organismul, forţele lui de apărare, limitîndu-i-le sau cauzînd chiar iatropatii.

Substanţele medicamentoase, utilizate în enteritele nou-născuţilor şi tineretului, au acţiuni farmacodinamice diferite, dar prin toate se urmăreşte, în final, salvarea animalelor şi diminuarea pierderilor.

2.1.1. GASTROENTERITELE VIŢEILOR

Necesitatea diversificării medicaţiei în gastroenteritele viţeilor depinde de stadiul bolii, de forma şi de gravitatea acesteia. Din acest motiv, medicaţia va fi relatată în cele ce urmează mai mult sau mai puţin la general, lăsînd la latitudinea medicului veterinar posibilitatea alegerii şi folosirii diferitelor produse, a formelor medicamentoase simple sau în combinaţie, a produselor oficinale sau magistrale.

Dictonul *primum non nocere* este valabil şi aici şi trebuie luat în considerare la prescrierea şi administrarea de substanţe mucilaginoase (demulcente), adsorbante, astringente, antitoxice, antiinflamatorii şi mai ales la antiinfecţioase, dacă ameliorările n-au survenit altfel. Desigur, că de foarte multe ori medicaţia simptomatică patogenetică este completată cu cea antiinfecţioasă, ca mijloc etiotrop, fenomenele morbide sînt dacă nu cauzate, cel puţin complicate după un anumit interval de timp de o polifloră, cu rol patogenic adeseori bine precizat.

Protejarea mucoasei tubului digestiv faţă de factorii fizici, alimentari, chimici (sucurile proprii, toxine) se face prin *mucilagii.* Acestea formează cu apa soluţii şi dispersii coloidale vîscoase. În contact cu aerul, mucilagiile se gelifică, iar în urma administrării pe cale bucală au proprietatea de a diminua acţiunea iritantă a diverselor substanţe, de a întîrzia sau împiedica absorbţia toxinelor, de a proteja mucoasa prin tapisare. Fiind aderente şi constituind din acest punct de vedere adevărate pansamente gastrointestinale, mucilagiile pot contribui la restaurarea mucoasei şi la restabilirea dinamicii intestinale adeseori exagerată. Pentru atari motive nu trebuie să fie surprinzător că în plin „secol al antibioticelor şi chimioterapicelor" trebuie să se reconsidere mucilagiile, ca grup de mare importanţă din punct de vedere terapeutic.

Mucilagii se pot obţine prin macerarea sau infuzarea seminţelor de in, în concentraţii de 4—10% (40—100 g/l litru apă). Produsul rezultat se administrează pe cale bucală, în breuvaje, cu butelii de plastic, cîte 200—500 ml o dată, repetîndu-se la cîteva ore, încît într-o

zi unui vițel să i se administreze de 2—4 ori. Prin decocție se prepară mucilagii din ovăz, orz și chiar din orez, în proporție de 100—200 g la 1 litru de apă; după fierbere 30 minute din momentul ce apa dă în clocote, se strecoară și se folosesc călduțe. Conduita administrării este cea menționată anterior.

Floarea de fîn, sub formă de infuzie (200 g floare la 1 litru apă; se fierbe 5 minute), are de asemenea rol protector, prin mucilagiile conținute în poliflora din care este formată. Mucilagul de nalbă mare (frunze sau rădăcină) 10% se prepară sub formă de decocții. Mucilagul de gumă arabică în concentrație de 30% sau mucilagul de gumă arabică diluat (julep gumos sau poțiune gumoasă), amîndouă oficinale, au valoare protectoare ridicată.

Un rol în diminuarea fenomenelor morbide îl au și infuziile din diferite plante medicinale: flori de mușețel, frunze de mentă, părțile aeriene ale cozii șoricelului sau părțile aeriene ale sunătoarei. Ele se prepară în concentrații de 3—5%, uneori chiar mai mari (10%). Nu trebuie neglijată nici acțiunea *carminativă* a fructelor de anason, chimion, administrate în infuzii și în aceleași cantități de 200—500 ml o dată, deoarece gazele sînt uneori crescute, iar carminativele contribuie la evacuarea lor.

Utilizarea mucilagiilor cu rol protector nu exclude folosirea prin încorporare în ele și a altor substanțe, în special a *adsorbantelor*, care au proprietatea de fixa la suprafața lor particule solide, lichide sau gaze, adsorbind deci toxine sau germeni microbieni, ceea ce le conferă rol anticataral în acest fel destul de evident.

Dintre adsorbante, cărbunele medicinal (vegetal sau animal, adsorbant universal) se folosește singur, sub formă de suspensie în apă, în infuzii sau decocții. Se administrează ca breuvaj, în doze de 20—50—80 g pe zi, într-o singură priză sau în două, timp de 1—2—3 zile, adică pînă la vindecare sau ameliorare. Dacă acestea nu survin în intervalul de timp respectiv, medicația se completează, se îmbogățește sau se schimbă.

Caolinul sau *Bolus alba* (silicat de aluminiu hidratat) singur este mai puțin indicat, dar este unul din principalii componenți din produsele Antidiareic și Sinenter.

În aceeași categorie se situează carbonatul de calciu (creta furajeră). Ea are rol antacid, adsorbant, astringent și deci și antidiareic, întrucît se transformă parțial în mediul alcalin din intestin în hidroxid de calciu, iar în stomac în clorură de calciu. Sub formă de breuvaje se folosește la viței în doză de 4—20 g pe zi, timp de 1— 2 zile.

Produsul „Antidiareic" este format din carbonat de calciu și caolin āā 20 g și cărbune medicinal q.s. ad 100 g (deci 60 g). Posologia zilnică este de 10—50 g, fracționată în 1—2 administrări, sub formă de breuvaje, în lichidele specificate anterior. „Sinenter", denumit inițial, anticataral, propus de I. Adameșteanu, este o asociere dintre Caolin și două astringente (unul organic — tanalbina și altul anorganic — carbonatul bazic de bismut), Ftalisulfatiazol (sulfamidă cu acțiune locală, deoarece nu se adsoarbe decît foarte puțin de la nivelul tubului digestiv) și demulcentul guma arabică. În produsul sub formă de pulbere, proporția este: ftalilsulfatiazol și carbonat bazic de bismut āā 6 g, tanalbină 3 g, guma arabică 30 g și caolin ad 100 (55 g). Bo-

lurile sînt formate din ftalilsulfatiazol carbonat bazic de bismut ãã 1 g, tanalbină 0,30 g, carbonat de calciu 0,50 g și excipienți ad 3,35 g. Dozele de pulbere sînt estimate la 10—20—30 g pe zi, uneori sensibil mai mult, în 1—2 prize zilnice timp de 2—3—4 zile, după caz, iar bolurile se dau 2—4 bucăți pe zi în 2 prize.

Literatura recomandă în enteritele viţeilor și alte asocieri, care se bazează în general pe aceeași medicație anticatarală, astringentă, emolientă, adsorbantă, antitoxică, și carminativă.

Astringentele vegetale sau minerale, deci organice sau anorganice, reprezentate prin tanați, ca Tanalbina (tanat de albumină), Tanigen (diacetilat de tanin) sau Tanoform (condensarea taninului cu metanal-aldehidă formică), acţionează prin precipitarea reversibilă a albuminelor, în urma eliberării acidului tanic, dar numai în intestin. Se evită astfel acțiunea iritantă asupra stomacului, pe care o are de exemplu acidul tanic. Datorită lipsei de solubilitate în apă, se pot administra ca breuvaje în suspensii, mixturi sau infuzii, fără să producă spasme glotice, cum se poate întîmpla după administrare de tanin sau acid tanic. Se folosesc singuri sau asociați în alte produse (Sinenter), în dozele de 2—5—8 g pe zi, fracționat, timp de 2—3 zile.

Decocția de coajă de stejar *(Quercus Cortex)*, în concentrație de 10% și în cantitate de 100—200 ml o dată, poate produce ameliorări prin acțiunea astringentă, datorită taninului ce-l conține.

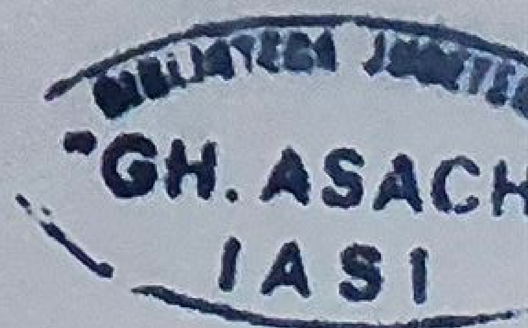
Dintre produsele anorganice, derivații bismutului, unele cunoscute și sub denumirea de *pansamente gastrice*, cu rol adsorbant astringent, protector și deci și antidiarecic, se folosesc cel mai mult. Ele diminuă diareea nu numai prin protejarea mucoasei și acțiunea astringentă, ci și prin combinare cu hidrogenul sulfurat, care întreține o motilitate crescută cînd este în exces, formînd sulfura de bismut (colorează materiile fecale în negru). Sub formă de mixturi (în poțiuni), infuzii sau decocții, derivații bismutului se administrează în doze de 1—2—5 g pe animal și zi, în 2 reprize. Se folosesc: carbonatul bazic de bismut, salicilatul, subnitratul, tanatul și galatul bazic. Toate sînt pulberi insipide, inodore și practic insolubile în apă.

Apa de var (hidroxidul de calciu 1,5‰), lichid limpede, incolor astringent, se poate folosi 100—200 ml o dată la vițel, repetat, deoarece împiedică și fermentația gazoasă.

Modificarea pH-ului gastric, astfel încît conținutul să devină impropriu florei microbiene, se realizează prin *antiseptice acide*, cum este acidul lactic, administrat timp de 2—3 zile, în doză de 3—4—5 g o dată în 100—200 ml mucilag 4% seminţe de in. În același scop se poate recurge eventual la acidul acetic, în soluții de 0,5—1% și în doze de 50—100—200 ml (din diluție).

Medicația neurovegetativă, adică anticolinergică, antispastică și antidiareică, reprezentată prin vagolitice (parasimpaticolitice) de genul atropinei sulfurice, în doze de 2—5—10—20 mg s.c., sau prin folosirea bucală a tincturii și extractului de beladonă, par să joace un rol cu totul secundar la viţei. Același lucru se poate spune despre opiacee, ca siropul și tinctura de opiu sau chiar derivatul izochinoleinic, clorhidratul de papaverină, livrat în soluție 4% și fiole de 1 ml. Acesta din urmă este într-adevăr antispasmodic, dar nu-i la îndemînă și nici cel mai indicat remediu medicamentos pentru uz veterinar. Asocieri de anti-

789179

infecțioase și scopolamină sînt preconizate a se folosi, deoarece rezultatele sînt încurajatoare (vezi Diacin).

Pe lîngă cele anterior specificate, nu trebuie să se uite nici un moment rolul *rehidratării* organismului, al combaterii pierderii de lichide și electroliți, cu consecințe dintre cele mai grave în enterite. Ionograma arată într-adevăr pierderi masive de electroliți, încît se afirmă că s-ar produce o adevărată „catastrofă metabolică". Se recomandă utilizarea lichidelor electrolitice simple sau compuse, adică a soluției izotonice cloruro-sodice, oficinale (9‰) a celei izotonice de bicarbonat de sodiu 13‰, 200—500 ml, de glucoză 47‰ sau a soluției-tampon Ringer, asemănătoare într-o oarecare măsură cu Ionoserul, care este amestec de cloruri (de sodiu, magneziu, calciu, potasiu), de citrat de sodiu și cafeină. Acestea se folosesc pe cale s.c., i.v. (dacă este posibil perfuzii) sau i.p. în doze de 100—200—500 ml o dată repetînd încă de 1—2 ori zilnic (în cazuri grave pînă la 5—6 litri), timp de 2—3 zile, dacă nu se remit fenomenele de deshidratare. Clorura de sodiu în soluție hipertonică 10—20% (oficinală) și în doze de 6—3 ml/kg poate fi de asemenea utilă.

Glucoza (dextroza) în soluție hipertonică 20—33—40% ca și zahărul (zaharoza) invertit (amestec echimolecular de glucoză și levuloză) se injectează i.v. în doze de 0,5—1 g/kg și zi (20—40—50 g de substanță) după caz, singure sau adăugîndu-se 0,25—0,50 g cafeină natriobenzoică 25%, 0,5—1 g vitamina C 10% ș.a.

Alături de acestea și *medicația vitaminizantă* poate juca un rol important. Se cunoaște acțiunea antiinfecțioasă și protectoare a vitaminei A pentru mucoase. Ea se administrează preferabil i.m. sau s.c., căi obligatorii cînd malabsorbția este instalată, în doze de 300 000—500 000—1 000 000 U.I. de vitamină A palmitat (hidrosolubilă). Forma de acetat de vitamină A, de asemenea hidrosolubilă, se administrează chiar și bucal (cu inconvenientul limitării absorbției) în doze de 100 000—200 000 U.I. zilnic sau la 1—2 zile. Vitamina A liposolubilă injectabilă cu 300 000 U.I./ml se administrează în doze de 1—2 ml i.m. Vitaminele A + D_3 + E hidrosolubile se injectează în doze de 3—5—7 ml i.m. sau s.c. Vitamina E singură, în soluție uleioasă 5—10%, se recomandă în cantitate de 300—600 mg (6—12 ml 5% sau 3—6 ml 10%) o dată, sau formă hidrosolubilă, în soluție de 30% și în aceleași doze, adică 1—2 ml (300—600 mg). *Selenioterapia*, alături de vitamina E, contribuie la combaterea fenomenelor morbide. Se folosesc s.c. sau i.m. soluții 1—5‰ de selenit de sodiu și în doze de 0,3 mg/10 kg, adică 3 mg/100 kg greutate vie, timp 3—4 zile; după alți autori nu se depășesc 5 mg/animal și zi, doza toxică fiind de 0,8—1 mg/kg. Profilactic, la viței se fac 5 mg la naștere și alte 5 mg după 3 săptămîni. Se poate folosi în aceleași scopuri și selenatul de bariu.

Vitamina B_1 se injectează i.m., i.v. sau s.c., printre alte acțiuni pentru a combate piruvicemia, în soluție 5% și doze de 0,25—1 g pe zi. Vitamina C soluție 10% se administrează i.v. sau i.m. și chiar bucal în cantități de 0,5—1—2 g pe zi.

Medicația analeptică, mai ales dacă tendința la depresiunea neuro-reflexă este accentuată, se bazează pe cafeină natriobenzoică 25%, 0,5—1—2 g s.c. sau chiar i.v., soluție Pentetrazol 10% s.c. 2—5 ml,

...INDAZA HO...

1 mg/10 kg greutate vie de stricnină sulfurică 1‰ administrată s.c. în două reprize la interval de cîteva ore repetată la 2—3 zile.

Soluţiile injectabile de *cardiotonice* pe bază de digitală *(Digitalis purpurea)*, Dioxin 0,25‰, Deslanosid (desacetillanatozid C), soluţie 0,20‰ *(Digitalis lanata)* şi 0,40‰ Lanatozid C se folosesc în doze de 0,5—2 mg pe zi şi animal i.v. sau i.m.

Castrosidul conţine 0,25‰ strofantină K (Kombé) şi se administrează lent i.v., diluat în soluţie de glucoză 20%, în doză de 0,10—0,25 mg (adică pînă la o fiolă de 1 ml, încet, cu precauţie sporită). În aceleaşi scopuri şi cantităţi se poate folosi şi strofantina (conţine 0,25‰ strofantină G).

Medicaţia glucocorticoidă, cu rol antiinflamator, antitoxic şi antialergic, poate fi reprezentată în insuficienţa corticosuprarenală la viţei prin adrenocorticotrop hormonul hipofizar (A.C.T.H.) care se injectează i.m. 20—50—100 U.I. soluţie 1% în ser fiziologic, zilnic timp de 2—3 zile (stimulează eliberarea de glucocorticosteroizi). Se poate recurge şi la forma retard, administrările în acest caz fiind unice pe zi, în timp ce la forma obişnuită se repetă la 8—12 ore. Hidrocortizonul acetat se recomandă în doze de 50—100 mg la viţei, pe zi. Hidrocortizonul hemisuccinat, soluţie 2,5% se injectează lent i.v. în cantitate de 25—50—100 mg la un viţel.

Produsele sintetice pe bază de halogeni, în special cele fluorate, sînt mai active de cîteva ori decît Cortizonul şi Hidrocortizonul. Aşa se pot folosi Prednisonul (Deltadehidrocortizonul) în doze de 10—50 mg, apoi Supercortizolul (Prednisolonul) 10—25 mg în suspensie de 2,5%, Superprednolul (Dexametason) 3—4‰, în doze de 2—5—10 mg, administrat o dată la 2—3 zile sau chiar la 8—10 zile. Betametasonul, suspensie 2% (Betsolan). se prescrie în cantitate de 0,5—2 mg/100 kg, repetat dacă este cazul după 5—6 zile.

Medicaţia antihistaminică, pentru a combate efectele histaminei, de accelerare a tranzitului intestinal şi pentru a preveni sau a reduce şocul, se realizează prin antihistaminice de sinteză, ca Romergan soluţie 2,5%administrat i.m. sau chiar i.v. în doze de 0,5—1—1,5—2 mg/kg şi zi. În aceleaşi scopuri se mai pot folosi: Benadril (Difenhidramină clorhidrat), Feniramină (Avil), Mepiramină (Neoantergan), Tripelenamină (Piribenzamină) şi altele.

Clordelazinul (Clorpromazina, Largactilul), ca şi Romtiazinul (Promazina) nu au decît o slabă acţiune antihistaminică, fiind *tranchilizante majore* (neuroleptice) şi deci utile din acest punct de vedere şi în unele tulburări digestive la viţei, prin efectul vagolitic.

Acidul genabilic (Genabilină, Nembutonă, Metonaftonă), datorită faptului că este un excitosecretor, coleretic, colagog, tripsinogen şi peptogen, capabil să dubleze secreţia biliară, să o augumenteze de pînă la 4—5 ori pe cea pancreatică şi gastrică timp de mai multe ore, să favorizeze tranzitul intestinal şi asimilaţia, să fie un bun detoxifiant, îşi găseşte largi recomandări în terapia tulburărilor digestive. Coeficientul terapeutic ridicat oferă o securitate mare de întrebuinţare. Principalele recomandări la viţei sînt: tulburări hepato-digestive, gastroenterite cu etiologie diversă, enterotoxiemii, hepatite, intoxicaţii alimentare prin regim deshidratat mai ales la viţeii crescuţi pentru baby-beef. Posologia zilnică este de 10—15—20 ml (1—1,5—2 g), după

talie, pe cale s.c., în puncte separate, și chiar i.v. dar lent, cu multă prudență și precauție din soluția 10%, zilnic, timp de 2—3 zile.

Medicația antiinfecțioasă, la care se recurge uneori în mod abuziv și nu întotdeauna după o testare în prealabil a sensibilității germenilor izolați și incrimați, cauză determinantă sau adjuvantă în diaree neonatală, este reprezentată, pe de o parte, de derivați nitrofuranici, ca nitrofuranul, prescris în doză de 2—5—10 mg/kg și zi, sub formă de suspensii în apă sau în infuzii. Poate produce intoxicații, motiv pentru care dozele se tatonează, se dau fracționat, fără a se depăși în mod obișnuit 1 g pe zi la un vițel de aproximativ 50—70 kg. Furazolidona (Furaxonul), 0,25—0,50 g pe animal și zi sau pînă la 6 mg/kg, se administrează în același mod: breuvaje, în suspensii, mixturi, în infuzii. Se poate asocia și cu alte antimicrobiebe, cum sînt produsele Clorovit, Amfuridon, Emgal ș.a.

Clorovitul se administrează în suspensii în apă, infuzii sau lapte (dacă nu s-a instituit dietă), în doze de 20—25 g la o administrare, repetîndu-se la intervale de 10—12 ore, timp de 2—3 zile. Acțiunea se bazează pe de o parte pe furazolidonă, iar pe de alta pe cloramfenicolul racemic. Rolul vitaminelor A și E este bine cunoscut.

Amfuridonul, format din cloramfenicol, furazolidonă, vitamina A și E stabilizate, are drept doze la viței cantități mai mici comparativ cu Clorovitul, de numai 25 g pe zi, timp de 2 zile (uneori mai multe).

Amfuroxul conține în capsule operculate de 750 mg pentru viței: cloramfenicol, furazolidonă āā 250 mg, vitaminele: A, D_3, E, C, B_1, B_2, B_6, B_{12}, PP (acid nicotinic), pantotenat de calciu. Cantitățile curative zilnice la viței sînt 2—3 capsule, fracționat în 2—3 reprize, timp de 2—3 zile.

Emgalul este un amestec pe bază de Dimetridazol (Emtril) 110 g, clortetraciclină (Aureomicină) 25 g, furazolidonă 65 g și excipient q.s. ad 1000 g. Spectrul curativ este scontat pe acțiunea derivatului imidazolic față de unele flagelate și vibrioni, a clortetraciclinei și furoxonului, substanțe bacteriostatice cu sferă asupra unor bacterii Gram pozitive și Gram negative. La viței se recomandă 1—2 lingurițe (pînă la 1 g) pe zi, în lapte, infuzii, mixturi sau colostru, timp de 3—5 zile. Produsul românesc conține: dimetridazol 120 g, tetraciclină 20 g, Saprosan 60 g și excipient q.s. ad 1000 g. Indicațiile și dozajul ca și pentru Emgal.

Derivatul pentavalent organic al *arsenului*, Stovarsolul (Pentarsol, Acetarsol), se poate folosi și la viței în doze de 20—40 mg/kg și zi, fără a se depăși 2 g la un vițel într-o zi, timp de 2—3 zile. Se administrează în lapte, apă sau infuzii, sub formă de suspensii din pulbere (nu este solubil în apă decît sub formă de sare sodică) sau chiar comprimate de 0,25 g ce se dau triturate în uruieli sau se prepară suspensii și se pot folosi și „per se". Se dizolvă în apă dacă se amestecă de exemplu 2 p Storvarsol pulbere și 1 p bicarbonat de sodiu.

Sulfamidele sînt utile în enteritele microbiene dacă se folosesc rațional, în doze corespunzătoare iar durata tratamentului este de 4—6 zile. Se recomandă Ftalisulfatiazolul pulbere, comprimate sau suspensii 5%, în breuvaje ori uruieli, în doze de 0,35—0,30—0,20 g/kg și zi, în 2 reprize. În același mod se administrează *per os* și sulfamidele cu acțiune generală, absorbabile din tubul digestiv, cum sînt: Suzotrilul, Sul-

fatiazolul, Sulfametazina în doze de 0,15—0,12—0,10 g/kg și zi în 1—2 reprize, timp de 3—4 zile.

Se injectează i.v. Sulfametinul 20%, Sulfafenazolul 20%, Sulfatiazolul 20%, Suzotrilul 30%, Sulformetoxinul (Fanasil), Sulfametazina sodică (Sulfadimidin 21,6%, Dimerasolul 33%), în doze zilnice de 0,15—0,12—0,10 g/kg și zi în prize unice (chiar și Sulfatiazolul). Administrările i.m. se pot face cu rezerva de rigoare și sînt recomandate doar pentru Sulfametoxipirimidină (Sulfametin), la care și dozele zilnice pot fi eventual de numai 0,12—0,10—0,08 g/ și zi.

Trimetoprimul este un bun potențializator al sulfamidelor, deși are și singur acțiune antibacteriană, împiedicînd, într-o fază superioară transformarea acidului folic în acid folinic (a folaților în folinați), realizînd în urma asocierii compuși bactericizi. Proporția între acest chimioterapic și sulfamide este de 1/5 (1 p trimetoprim și 5 p sulfamidă).

Borgalul conține 5 p sulfadoxină, iar produsele de uz uman 5 p sulfametoxazol (Septrin, Bactrim, Biseptol etc.). Mai sînt cunoscute și alte combinații de uz veterinar: Trivetrim, Vetoprim, Tribrissen, Trimerazină etc., în care s-au adus unele modificări în formele lichide sau solide (pulberi, comprimate, boluri, suspensii; vezi Salmoneloza), prin adăugiri de glucocorticosteroizi, antihistaminice și detergenți cationici. Borgalul, soluție 24%, se injectează i.m., i.v. sau s.c. în doză de 15 mg/ kg (6,5 ml/100 kg greutate vie), zilnic timp de 2—3 zile (uneori se injectează o dată la 24 ore). Dozele din soluția 48% sînt pe jumătate. Pe cale bucală produsele din acest grup, se recomandă în cantități mai mari, pînă la 25 mg/kg și zi.

Antibioticele sînt larg folosite în tulburările digestive ale viteilor nou-născuți sau mai în vîrstă. Utilizarea lor se motivează prin poliflora microbiană izolată, din care de cele mai multe ori nu lipsește *E. coli*, deși nu întotdeauna reprezintă agentul cauzal determinant. Antibioticele se administrează pe cale bucală, în premixuri de intervenție sau ca atare sub formă de soluții, sau suspensii în lapte, apă ori infuzii, în mixturi, paste, drajeuri, comprimate, capsule. În general, antibioticele ce se comercializează se recomandă în doze de 10—20—30—50 mg/kg și zi, timp de 3—5 zile, 1—2—3 prize pe zi. Excepțiile în plus sau în minus sînt mici și adesea nesemnificative din punct de vedere terapeutic, doar că uneori se mărește costul.

Astfel se poate folosi pe cale bucală Negamicina sulfat (Neomicina), sub formă de comprimate de 0,5 g, solubile în apă. Absorbția intestinală este nesemnificativă din punct de vedere terapeutic. Dozele sînt de 20—30—50 mg/kg și zi, divizate în 2 reprize, timp de 3—5 zile.

Kanamicina sulfat se recomandă *per os* în cantități de 1—1,5—2 g pe zi (20—50 mg/kg, ca și Negamicina). Dihidrostreptomicina sulfat sau Streptomicina sulfat se folosesc după aceeași conduită ca și Negamicina (1—2 g pe zi).

Spectinomicina este recomandată pe cale bucală, sub formă de Spectam, cu 50% principiu activ, sau ca atare în doze de 20—30 mg/kg. După unele indicații din literatură se dă „1 g Spectam de 2 ori pe zi la un vițel de 50 kg, timp de 3 zile". Atît oligozaharidul Streptomicina, cît și aminoglucozidele Negamicina, Kanamicina, Spectinomicina pot fi utile în enterite, mai ales că își exercită acțiunea local, absorbindu-se foarte puțin din tubul digestiv. Nu trebuie uitat că rezistența florei mi-

crobiene, în special față de streptomicină, este destul de mare în ultimul timp.

Parenteral, Kanamicina și streptomicina se administrează în soluție de 50—25% și în doze de 30—50 mg/kg zi, divizînd dozele în 2 prize, la interval de 12 ore. Spectinomicina la vițel se folosește în soluție de 10%, în doze unice de 20 mg/kg (uneori și numai 10, dar și 30 mg/kg), timp de 2—3 zile.

Unele betalactamine sintetice (penicilinele de semisinteză) se administrează bucal, fiind stabile în tubul digestiv: Cloxacilina, Ampicilina, Oxacilina. Dozele sînt 10—20 mg/kg, cu repetarea la 6—8 ore. Numai Ampicilina este activă față de germenii Gram negativi fiind rezistentă față de penicilinază colbacilară. Celelalte două sînt în schimb penicilinazo-pozitive (stabile față de penicilinaza stafilococică). Parentereal, se mai pot folosi Meticilina și Carbenicilina activă față de enterobacteriacee. Dozele sînt ca și în cazul administrării bucale, iar injecțiile se fac i.m., s.c. sau i.v. Meticilina se dizolvă 1 g în 2—3 ml apă distilată, iar pentru injectare i.v., 1 g în 20 ml (5%). Din ampicilină se fac soluții concentrate, adică 0,250—0,500 g se dizolvă în 3—5 ml apă distilată sterilă și se folosesc imediat, nefiind stabile; pentru administrarea i.v., aceeași cantitate se dizolvă în 10—20 ml apă distilată sau soluție cloruro-sodică izotonică. Cloxacilina se dizolvă 0,250 g în 5 ml și respectiv 0,500 g în 10 ml apă distilată.

Macrolidele tip eritromicină ca și omologii săi Tylanul sau Spiramicina pot fi utile sub diferite forme, respectiv săruri sau esteri (propionat de eritromicină, tiocianat, propionil lauril sulfat și altele). Eritromicina este un antibiotic ce ar putea fi util în infecțiile nou-născuților. Baza este inactivată de acizi, motiv pentru care a fost abandonată producerea ei sub formă de drajeuri, înlocuindu-se cu stearatul de eritromicină (sare), propionil lauril sulfatul de eritromicină, denumit și estolatul de eritromicină (sare) sau tiocianatul de eritromicină (sare). Parenteral, se recomandă i.m. etilsuccinatul de eritromicină (ester) și lactobionatul de eritromicină (sare) iar i.v. glucoheptonatul de eritromicină (sare) și lactobionatul. Uneori, s-a asociat cu streptomicina sub denumirea de Kiromicină. Pe cale bucală, dozele sînt de 10—20 mg/kg și zi, iar parenteral se injectează i.m. Galimicina, soluție 5—10—20%, se aplică în doze de 2—4 mg/kg, repetat la 24 ore timp de 2—4 zile, iar lactobionatul de eritromicină 4—5—8 mg/kg, repetat la 8—12 ore. Soluțiile din aceasta din urmă se fac în apă distilată sau soluție glucozată (20—33%), utilizînd pentru un flacon de 300 mg (350 000 U.I.) 6—10 ml. Se poate injecta și i.v., însă lent.

Spiramicina (Rovamicina, Spiravet) este un macrolid întrebuințat sub formă de adipat de spiramicină, pe cale bucală, în doze de 50—75—100 mg/kg, iar i.m., 25—50 mg/kg, soluție 10%, timp de 3—4 zile.

Tylanul (Tilosina), sub formă injectabilă, se recomandă ca tilosină bază, dizolvată în propilenglicol, în concentrație de 2,5%, sau tilosina bază sub formă de tartrat, din care de asemenea se prepară soluții 2,5%. Posologia cotidiană este unică, de 5—10—15—20 mg/kg, iar durata tratamentului de 2—3 zile. Soluțiile 5 și 20% sînt preparate și folosite asemănător.

7-39

Cloramfenicolul, ca drajeuri și capsule de 0,125 sau 0,250 g, este folosit cu succes uneori și pe cale bucală, datorită spectrului antimicrobian larg (bacili Gram negativi în special). Dozele sînt de 30—50 mg/kg și zi, divizate în 2—3 reprize (4—6—8 drajeuri sau capsule de 250 mg pe zi la un vițel de 50—80 kg).

Cloramfenicolul racemic se folosește în doze duble, adică, 60—100 mg/kg și zi, divizat în 2—3 prize, sub formă de suspensii în infuzii sau lapte.

Cloramfenicolul injectabil 10% se administrează pe cale i.m. profund, cîte 10—20 mg/kg și zi, uneori pînă la 50 mg/kg, timp de 3—5 zile.

Clorocidul suspensie sau soluție uleioasă 20% se recomandă în doze de 10—20 mg/kg la viței i.m. sau pînă la 50 mg/kg pe cale bucală, ca breuvaje din suspensia apoasă.

Clortetrasonul este o soluție neutră și stabilă formată din cloramfenicol 10 g, tetraciclină bază 5 g, prednisolon (Supercortizol) 0,5 g și q.s. ad 100 g excipient. Se poate injecta i.m., s.c sau i.p. Dozele sînt de 10—12 ml/10 kg greutate vie. S-ar putea folosi și esterul succinic (hemisuccinatul de sodiu de cloramfenicol) în doze de 0,01—0,02—0,03 g/kg i.m., sub formă de soluție 20% (conținutul unui flacon se dizolvă în 5 ml soluție izotonică de clorură de sodiu).

Se cunosc din literatură și alte asocieri dintre cloramfenicol și tetracicline, cloramfenicol și polimixina B (Colimicină), cloramfenicol și neomicină etc.

Tetraciclinele românești, respectiv tetraciclina bază (insolubilă în apă) pulbere vrac, Tetraciclină clorhidrat (solubilă în apă) pulbere vrac, drajeurile și capsulele de 0,125 și 0,250 g, se dau numai bucal, în doze de 1—1,5—2 g pe animal și zi (sau 0,02—0,03—0,05 g/kg), în 2—3 reprize, sub formă de suspensii, soluții în apă, infuzii, mixturi în lapte, breuvaje sau drajeurile și capsulele „per se" (ca și cloramfenicolul), 4—6 bucăți de 0,250 g zilnic. Absorbția intestinală nu este integrală, deci acționează în mare proporție local, iar datorită eliminării biliare reajung în tubul digestiv. Tratamentul durează 2—3—5 zile. Folosirea lor se impune cînd diagnosticul microbian este cert, iar sensibilitatea a fost confirmată prin testare.

Pirolidin metil tetraciclina, adică Solvocilinul (Rolitetraciclina, Reverinul) se injectează i.m. sau i.v., in soluție 5,65% (conținutul unui flacon de 3 g se dizolvă în 20 ml apă distilată). Doza la viței este de 5—10 mg/kg și zi. Produsul, sub formă de suspensie uleioasă 5%, se injectează i.m., în doze de 2—3 ml pe 20 kg greutate vie, adică 5—7,5 mg/kg pe zi, în doză unică. Cînd se întrebuințează Solvocilinul de uz uman pentru injectat i.v. sau i.m. se respectă dozele de mai sus.

Sigmamicina sau Taociclinul românesc, compus din triacetatul de oleandomicină 1 p (3,33 g%) și 2 p (6,67 g%) tetraciclină, se dă *per os* sub formă de soluție în lapte, infuzii, mixturi în doze de 1 g/10 kg pulbere comercială (10 mg/kg substanțe active), timp de 2—3—5 zile.

Tetraciclina a fost de asemenea asociată cu alte antibiotice, chimioterapice sau antiinflamatorii, pentru a i se lărgi și intensifica acțiunea, ca de exemplu tetraciclină 25 mg, cloramfenicol 50 mg, sulfametoxipiridazină 125 mg, Dexametason 0,3 mg/ml pentru injectat i.m.

7-39

(sulfametoxipiridazina este o sulfamidă semiretard cunoscută sub denumirea de Sultiren, Kinex).

Oxitetraciclina, pulbere solubilă în apă, se administrează sub formă de breuvaje, în aceleași vehicule ca și tetraciclina, în doze de 10—20—30 mg/kg și zi, timp de 4—7 zile.

Soluția injectabilă 5% se poate folosi i.m. sau i.v., ca și similarul de import, în doze de 5—10 mg/kg și zi, timp de 2—3 zile.

Asocieri de genul Neoteramicinei (Neomicină și Teramicină āā 20 g și excipient zaharat 73 g) se pot da la viței timp de 2—3 zile, cîte 200—400 mg de amestec pe zi.

Polipeptidele ciclice, ca polimixina B sulfat se administrează la viței 4—5 mg/kg pe cale bucală, iar bolurile preparate din 105 mg neomicină sulfurică (37 000 U.I. polimixină B sulfat) se administrează cîte unul la 6 ore, timp de 3 zile.

Colistina sau Colimicina, activă față de Gram negativi (colibacili, salmonele, shighele, *Pseudomonas aeruginosa*), poate fi folosită bucal în apă, lapte sau infuzii, avînd avantajul, ca și Polimixina, că nu se absoarbe decît în cantități mici, exercitîndu-și acțiunea la nivelul tubului digestiv. Doza de sulfat de Colimicină este de 50 000 U.I./kg, o dată la 12 ore, timp de 3—6 zile (1 mg = 30 000 U.I.).

Din numeroasele forme medicamentoase și medicamente, terapeutistul va căuta să le folosească pe cele mai propice la un moment dat, pe cele care răspund în cea mai mare măsură la biodisponibilitatea vițelului bolnav. Criteriile de alegere sînt multiple, dar scopul trebuie să fie unic: prevenirea și vindecarea diareei nou-născuților.

2.1.2. GASTROENTERITELE MIEILOR

Cauzele enteritelor la miei sînt multiple și variate, intervenind la tineret sau nou-născuți.

Profilaxia, ca de altfel și la viței, urmărește înlăturarea deficiențelor de ordin alimentar sau zooigienic care contribuie la declanșarea și întreținerea focarelor de enterită.

Tratamentul simptomatic, patogenetic sau etiologic, se face diferențiat pentru a se ajunge la eradicarea bolii și la redresarea subiecților atinși. El constă din dietă mai mult sau mai puțin riguroasă, în funcție de forma și etiologia enteropatiei în unitatea respectivă. Dintre lichidele mai mult sau mai puțin inerte din punct de vedere farmacologic se recomandă infuzii călduțe de floare de fîn (20%, în cantitate de 50—100—200 ml, de 3—4 ori pe zi), de coada șoricelului, frunze de mentă sau flori de mușețel (în concentrație de 3—5—8—10%, în aceleași cantități). Se mai pot da decocții de orz, ovăz sau chiar orez 10—20%. Toate acestea au principii energetici, sînt rehidratante, calmante și protectoare prin mucilagiile ce le conțin.

Se pot folosi, ca și la viței, mucilagul de gumă arabică 30% sau mucilagul diluat (poțiunea gumoasă), mucilag de semințe de in 40 g la 1 litru de apă și altele, în cantități de 50—100 ml de 2—3 ori pe zi.

Adsorbantele de gaze, lichide, toxine sau germeni pot contribui la redresarea organismelor bolnave. Se utilizează în acest scop cărbune medicinal 2—5—10 g la miei, Antidiareic 2—4—5 g, carbonat de cal-

ciu 1—2—5 g sub formă de suspensii în apă, lapte sau în infuziile şi decocţiile specificate anterior.

Bismuticele astringente şi pansamentele gastrice, respectiv carbonatul bazic de bismut, azotatul (subnitratul) bazic de bismut, tanatul de bismut ş.a. se administrează în doze de 0,5—1—2 g pe zi, în mixturi, singure sau asociate cu gumă arabică, tanalbină, caolin, după diferite formule dar respectînd dozajul.

Dintre astringente, succedaneele taninului, ca tanalbina sau tanigenul, se recomandă în cantităţi de 0,5—1—2 g, în suspensii, de 1—2 ori pe zi, timp de 2—3 zile. Apa de var se dă 20—50—100 ml o dată, sub formă de băuturi forţate.

Rehidratări prin injecţii s.c. se fac cu ser fiziologic 9‰ (20—50—100 ml o dată, repetat de 2—3 ori pe zi), Ionoser sau lichid Ringer (20—50 ml repetat, s.c.), soluţie izotonică sau hipertonică de glucoză, zahăr invertit în doze de 2—10 g pe zi (substanţă) în soluţii 4,7%, 20%, 33%, 40% sau fructoză 5, 4, 10 sau 40%.

Acidul lactic, 0,5—1—2 g, se dă pe cale bucală în infuzii sau mucilagii. Toată această medicaţie se foloseşte pînă la vindecarea animalelor.

Rolul vitaminelor A, E, B_1, C nu poate fi neglijat nici la miei, iar dozele sînt: vit. A 25 000—50 000—100 000 U.I., vit. E 20—30 mg, vit. B_1 100—200 mg, vit. C 200—500 mg, cu variaţiile de rigoare în funcţie de greutatea corporală sau de gravitatea bolii. Administrarea se face zilnic sau o dată la 2 zile.

Selenioterapia se face cu selenit sau selenat de sodiu, în soluţie de 1—5‰ şi în doze de 0,5—1—2 mg, injecţia făcîndu-se i.m.

Glucocorticosteroizii şi A.C.T.H.-ul, cu rolul lor în combaterea inflamaţiilor şi insuficienţelor corticosuprarenale, sînt utili, în enterite. Asocierea cu antibiotice în infecţii, mai ales că pot contribui la diminuarea rezistenţei organismului, este uneori obligatorie. Posologia este zilnică sau la 2—3 zile, în funcţie de produsele folosite. Adică, A.C.T.H., în soluţie 1%, se injectează 5—20—30 mg s.c. zilnic. Prednisonul se administrează bucal, sub formă de comprimate de 5 mg, în doze de 2—5—10 mg. Supercortizolul (Prednisolonul), în suspensie 2,5%, se injectează s.c. sau i.m., în doze de 2—5—8 mg, iar Superprednolul (Dexametasonul), 0,5—2—4 mg pe animal, i.m., s.c. (3—4‰) *per os* (comprimate de 0,5 mg). Primele doze, ca şi în cazul sulfamidelor, sînt mai mari constituind aşa-zisele doze de atac sau de încărcare.

Dintre antiinfecţioase, la miei se folosesc sulfamidele cu acţiune locală, ca Ftalisulfatiazol comprimate, pulbere, suspensie 5% sub formă de breuvaje, în mixturi, lapte, apă sau substituenţi ai laptelui. Se mai pot da pe cale bucală Suzotril pulbere, Sulfatiazol, Sulfametazină, Sulfametazina sodică (şi Dimerasol) în aceleaşi cantităţi pe kilogram greutate vie şi forme ca şi la viţei. Parenteral, sulfamidele se administrează după conduita descrisă la viţei i.v., iar Sulfametinul şi i.m.

Antibioticele indicate bucal sau parenteral sînt aceleaşi ca în enteritele viţeilor, fără recomandări deosebite, doar că şi la miei trebuie testate şi folosite în ordinea indicată de antibiogramă.

2.1.3. GASTROENTERITELE PURCEILOR

La purcei, enterita din primele zile de viaţă poate fi colibacilară (diareea nou-născuţilor sau colibaciloza purceilor sugari) fără a se exclude gastroenteritele cu alte cauze. Pagubele produse sînt mai mari cînd boala are caracter contagios.

Profilaxia urmăreşte înlăturarea cauzelor favorizante şi determinante ale bolii, în efectivele de purcei sugari sau la cei înţărcaţi. Acestea privesc scroafele pe de o parte şi purceii pe de alta. Remedierile igienico-alimentare se impun de la început. Administrarea preventivă a antibioticelor biostimulatoare, cum este Tetraxin în doze de 125—400 ppm zilnic, Aurex 80—100 ppm (sau 20 mg pe zi la purceii de 10 zile, 40 mg la cei între 11—20 zile şi 80 mg la cei între 25—56 zile), tetraciclină, oxitetraciclină (Teramicină) 5—20 ppm, Zincbacitracină 10—20 ppm, Tylan (bază sub formă de fosfat gelatinizat pe suport de soia) 5—20 ppm, Flavomicină, Virginiamicină, Carbodoxul (Mecadox) 10—50 ppm etc. contribuie prin acţiunea antimicrobiană la diminuarea microbismului intestinal şi deci pot contribui la reducerea apariţei enteritelor la purcei.

Tratamentul se aseamănă în linii mari cu cel recomandat la viţei şi miei. Medicaţia trebuie să fie combinată şi se adresează tulburărilor hidroelectrolitice, dezechilibrului neurovegetativ care măreşte tranzitul intestinal, ca o consecinţă a intervenţiei factorilor iritativi, toxici, agenţilor microbieni şi ajută fortificarea organismului prin mijloace nespecifice.

Rehidratarea este obligatorie, ca şi în cazul colibacilozei sau salmonelozei, deoarece echilibrul hidric şi electrolitic este profund alterat. Pentru a restabili valoarea hematocritului şi a ionogramei se recurge la administrări masive de soluţii electrolitice, cum este lichidul Ringer (o soluţie tampon izotonică, conţinînd la 1000 ml apă bidistilată 6,5 g clorură de sodiu, 0,14 g clorură de potasiu, 0,24 g clorură de calciu şi 0,5 g bicarbonat de sodiu) sau soluţia Ringer cu fosfat şi bicarbonat, care este mai completă. Se mai recomandă Ionoserul, soluţia de clorură de sodiu izotonică (9‰), glucoza izotonică (45—50‰), mai ales că deseori manifestările enterice au un substrat hipoglicemic.

Marea greutate a terapiei curative la purcei rezidă în administrările individuale, care sînt foarte anevoioase dacă nu chiar imposibile, prin numărul mare de animale îmbolnăvite concomitent în marile unităţi. La toate acestea se mai adaugă şi efectul agravant al stressului de contenţie şi tratament. Rehidratarea se face pe cale subcutanată, intraperitoneală sau chiar bucală. Se injectează o dată 10—20—40 ml Ionoser, lichid Ringer sau ser fiziologic şi se repetă de 1—2 ori pe zi pînă la redresarea organismului. Intraperitoneal, se injectează soluţie de glucoză 4,7% în cantitate de 15 ml o dată sau 2—3 ml soluţie 33%, eventual şi 40%, dar diluate în ser fiziologic. Administrările bucale cu seringa sau cu pompe dozatoare (Diacin, Piglet pro gen Spectam Scour-Halt) pot da rezultate încurajatoare. Se mai recomandă îmbunătăţirea palabilităţii prin diverse substanţe, încît purceii să ajungă să consume laptele sau apa în care s-au pus medicamente. Pentru aceasta se întrebuinţează glutamaţii, capabili să stimuleze secreţia salivară, mascînd în acelaşi timp gustul şi mirosul neplăcut al medicamentelor.

Medicația anticatarală este reprezentată de aceleași mucilagii, adsorbante, astringente sau vagolitice, ca și la viței și miei.

Anticataralele se dau în comprimate, pilule, capsule, paste sau suspensii în diferite lichide, mai cu seamă în infuzii, decocții de plante medicinale sau cereale (orz, ovăz).

Cărbunele medicinal, carbonatul de calciu și caolinul din produsul Antidiareic care se folosește la purcei în doză zilnică de 0,2—2 g, ca și Sinenterul, se prescriu asemănător, adică în infuzii, mixturi, lapte sau lapte praf, în tratamente individuale sau de grup, dacă purceii consumă. Adameșteanu, ca și unii autori străini, recomanda pentru purceii în vîrstă de 5—10 zile, amestecuri formate din: poțiune gumoasă 100 g (julep gumos, mucilag diluat de gumă arabică) la care să se adauge 10 g cărbune, 1 g subnitrat de bismut, 0,25 g tanalbină, 5 g carbonat de calciu, 3 g tanoform, 5 g caolin și clorură de sodiu 8‰ în lapte ecremat, înlocuitori de lapte sau infuzii de mușețel. Cantitatea se poate prepara pentru un lot mai mare.

Se pot folosi uneori cu succes cărbunele vegetal și caolin āā 1 g, carbonat de bismut și carbonat de magneziu āā 5 g, care să se dea în lichide la purcei timp de 2—3 zile. Se recomandă și procaina intraperitoneal, în soluții diluate (0,5%, 5—10 ml). Ea reduce iritația neurovegetativă, avînd acțiune analgezică, antispasmodică și ganglioplegică.

Medicația acidofilă, bazată pe 0,5—1—2 g acid lactic (în infuzie ori mucilag) sau BCA, produce ameliorări importante (v. Salmoneloza purceilor).

Vitaminizarea organismului prin vitaminele A, E, C, B_1 pare să aibă valoare curativo-profilactică mare, fiecare dintre vitaminele enumerate participînd la fortificarea organismului. Vitamina A hidrosolubilă sau liposolubilă, din preparatele comerciale de uz uman sau veterinar, se injectează la purcei s.c. sau i.m., dacă sînt mai mari. Administrările se fac *per os* în lichidele rehidratante sau alimentare (lapte și substituenți), în doze de 5 000—20 000 U.I. zilnic ori o dată la 2—3 zile, sau 50 000—100 000 U.I. săptămînal. Pentru aceleași motive ca și seleniul, vitamina E se recomandă la purcei în doză de 5—20 mg, după aceeași conduită ca și vitamina A. Vitamina C se dă în doză de 0,25—0,5 g pe zi, iar B_1 (mai utilă uneori decît cafeina și pentetrazolul), în doze de 0,05—0,10—0,25 g pe zi.

Acidul genabilic, în soluție 10% și în doze de 1 ml/10 kg (0,01 g/kg, adică 10 mg/kg) i.m. sau s.c. (retroauricular), este recomandat din motivele specificate la viței.

Medicația antiinflamatorie pe bază de glucocorticosteroizi se asigură prin suspensii de acetat de cortizon 2,5%, 5—20 mg, Prednison, Supercortizol, Superprednol 1—2—5—10 mg; ultimele se recomandă deci în doze sensibil mai mici, fiind mai active, în special Superprednolul (Dexametasonul), care, de exemplu în suspensie de 4‰ se administrează la purcei s.c. sau i.m. în doze de 0,5—1 ml (2—4 mg).

Alături de terapia anticatarală, protectoare, rehidratantă, fortifiantă și antiinflamatoare, medicația antiinfecțioasă este mult folosită, deși uneori numai justificativ. Gama bogată de antiinfecțioase cuprinde derivați chinaldinici (Saprosanul, Saprometinul), arsenicali (Stovarsolul, aminoarsonatul de sodiu, acidul arsanilic), furanici (Nitrofuran, Fura-

zolidonă, Clorovit, Amfuridon, Amfurifer etc.) sulfamide și apoi antibioticele cunoscute și cu valoare terapeutică verificată.

Saprosanul ca atare, pulbere sau comprimate, poate fi folosit 2—3 zile, în doză de 10—20 mg/kg. Pe lîngă acțiunea antimicrobiană, el este și antifungic față de *Candida* sp. și *Aspergillus* sp.

Produsul galenic recomandat este Saprometinul, sub formă de suspensie, care în afară de Saprosan mai conține sulfametazină (poate fi înlocuită cu Sulfametin), cîteva cloruri utile și hidroxid de aluminiu, cu rol protector asupra mucoaselor. Se poate da cu seringa fără ac, 1 ml la purceii de la 0—7 zile, 2 ml la cei între 7—14 zile și 3 ml/zi la cei de 14—21 zile. Administrările sînt de 2 sau mai multe zile. Preventiv se dă cîte 1 ml la 24 ore, în prima sau a doua zi după fătare. Rezultatele obținute sînt uneori încurajatoare.

Dintre derivații arsenului, produsul Stovarsol (Acetarsol, Arsevin), sub formă de comprimate a 0,25 g, poate fi folosit cîte un comprimat la purceii de 3—4 luni și 2 comprimate la cei între 4—8 luni, timp de 1—3 zile, fracționînd doza zilnică în două (dimineața și seara).

Acidul arsanilic sub formă de pulbere poate fi folosit preventiv și curativ, în uruieli sau apa de băut. Se administrează 1 g de amestec comercial pe zi preventiv (51,5 g per ambalaj), timp de 7 zile. În tratamente individuale, doza este obișnuit de 10 mg/kg, fără a se depăși 500 mg pe zi la un animal. În apă se dă 51,5 g (conținutul unui ambalaj) la 300—350 l curativ, timp de 7 zile, iar preventiv, jumătate de doză în aceeași cantitate de apă (25,75 g la 300—350 l apă), timp de 7 zile.

Aminoarsonatul de sodiu, sub formă de soluție vîscoasă, în concentrație de 1,01% (10,1 mg/ml), se administrează cu ajutorul pompei dozatoare, cîte 1 ml la purceii de la 0—7 zile, 2 ml la cei între 7—14 zile și 3 ml la cei de 14—21 zile. Despre aceasta se afirmă că are „efect specific profilactic și terapeutic" la purceii cu diaree de origine diversă.

Arsenicalele au avantajul că, pe lîngă acțiunea antimicrobiană, sînt și tonice generale, favorizînd anabolismul în detrimentul catabolismului și o mai bună absorbție a alimentelor, intervin în hematopoeză etc.

Dintre nitrofurani pot fi întrebuințați Nitrofuranul pulbere, Furazolidona sau amestecuri de Furazolidonă și alte substanțe cum sînt: Clorovitul, Amfuridona, Amfuriferul, Emgalul, Agramin, Agrisal etc.

Nitrofuranul pulbere se recomandă în tratamente în masă și în doze unice de 20—35 mg/kg și zi, timp de 3—5 zile, în uruieli, suspensii în mixturi, lapte, cu seringa etc. (v. salmoneloza și colibaciloza).

Furazolidona se dă în doze de 5—15—20—40 mg/kg și zi (obișnuit la purceii de 0—21 zile, 50—100 mg pe zi), timp de 3—5 zile.

Amfuridona se recomandă în cantitate de 4—5 g, de două ori pe zi, în prima săptămînă de viață, de două ori cîte 5 g la purcei de 2—3 săptămîni și de două ori cîte 7,5 g la cei de 4—8 săptămîni.

Clorovitul se administrează în doză de 2—5 g la purceii sugari și 8—12 g la cei înțărcați, o dată la 12 ore, timp de 2—3 zile.

Amfuroxul (Cloramfenicol, Furazolidonă și vitamine, în capsule de 150 mg), se recomandă 1—2 capsule la purceii sugari și 2—4 capsule la cei înțărcați, 1—2 prize, timp de 2—3 zile.

Amfuriferul conţine cloramfenicol 9 g, Furazolidonă 9 g, vitamina A 900 000 U.I., vitamina E 3 g, glucoză 11 g, fier redus 20 g şi ad 100 g excipient. Este indicat printre altele şi în enteritele purceilor. Marele avantaj al lui rezidă în faptul că se comercializează sub formă de pastă în tuburi, ceea ce îl face uşor de administrat pe gură, individual; 1 cm conţine āā 50 mg Cloramfenicol şi Furazolidonă. Cantităţile la purcei au fost estimate astfel: la cei de o săptămînă 1—2 cm, la cei de 2—3 săptămîni 2 cm, la cei de 4 săptămîni 3 cm, iar la cei mai mari de o lună 4—6 cm.

Produsul Agrisal este compus din: Furazolidonă 0,075 g, oligoelemente (mangan, cupru, cobalt, sub formă de sulfaţi), 0,275 g, sulfat de magneziu 3 g, rădăcină de ligviriţie (lemn dulce) 3 g, *Millefolii herba* (părţile aeriene ale cozii şoricelului, antiinflamatorii prin proazulenul ce-l conţin) 1,5 g, *Cynosbatii Fructus* (fructe de măcieş, bogate în vitamine şi în special C) 1,5 g şi excipienţi q.s. ad 100 g. Humocarb se compune din amestecuri de săruri sodice ale acizilor humici, care au rol de tampon pentru ionii de hidrogen, sînt adsorbanţi de două ori mai puternici decît cărbunele medicinal şi astringenţi, protectori pentru mucoase (pansamente gastrice); se recomandă pînă la 30 g pe zi la purcei mai mult profilactic.

Emgalul conţine Dimetridazol 110 g, clortetraciclină 25 g şi furazolidonă 65 g, iar excipienţi q.s. ad 100 g. Se administrează în hrană 4 kg/tonă curativ şi 2 kg/tonă preventiv, timp de 5—7 zile.

Dimetridazolul (Emtrilul) se recomandă şi singur în enterita hemoragică a porcului, în doze de 13 mg/kg, timp de 2—3 zile, în alimente sau apă, folosind în ultimul caz pulberea hidrosolubilă (după Brion şi Fontaine, 25 mg/kg timp de 48 ore, o dată pe zi, apoi jumătate din doză, încă 3—4 zile).

Se cunosc din literatură asocieri dintre furazolidonă şi antibiotice, în special din grupa oligozaharidelor şi aminoglicozidelor (furazolidonă cu streptomicină, negamicină ş.a.) sau furazolidonă 1,5 g, ftalisulfatiazol 20 g şi q.s. ad 100 g acizi humici (Humocarb), folosind la purcei 5—10 g pe zi, timp de 3 zile.

Borgalul, Tribrissenul, Vetoprimul etc. se recomandă în aceleaşi doze şi în gastroenterita purceilor ca şi în salmoneloză şi colibaciloză.

Ronidazolul (Ridzol S) are indicaţia în dizenteria suinelor, mai ales dacă este asociată cu *Treponema hyodysenteriae*. Se dă amestecat în apa de băut 60 g/100 l, timp de 4 zile, sau din premixul cu 12% principiu activ 500 g/tona de furaje, timp mai îndelungat.

Sulfamidele şi antibioticele se administrează în gastroenteritele purceilor i.m., s.c., i.p. sau pe cale bucală în uruieli, soluţii, suspensii, în apă, lapte, electuarii, comprimate, drajeuri, capsule „per se" sau cu pompe dozatoare, în dozele menţionate la colibaciloză şi salmoneloză. Se recomandă numai dacă există certitudinea că sînt necesare, că flora microbiană identificată este responsabilă de tulburările existente şi că este sensibilă la antibiotice (pe bază de antibiogramă).

Tratamentul gastroenteritelor purceilor, ca dealtfel şi al altor afecţiuni, trebuie adaptat după specificul din fiecare unitate, deoarece aplicarea rutinară se poate solda cu rezultate nesatisfăcătoare.

2.2. SALMONELOZE

Salmonelozele sînt boli frecvent întîlnite la mamifere și păsări, produse fiind de germeni din grupa tifo-paratificilor. Pot fi infecții primare sau secundare, evoluînd ca entități sau complicate cu diverși alți germeni infecțioși.

La galinacee, puloroza și tifoza aviară sînt considerate cele mai reprezentative salmoneloze.

2.2.1. SALMONELOZA PURCEILOR (PARATIFOSUL PORCULUI)

Sub această denumire se înțelege o boală infectocontagioasă, întîlnită la purceii în vîrstă de la 2—3 săptămîni pînă la 4—5 luni, ca entitate independentă sau ca infecții de asociație. Agentul principal este *Salmonella cholerae suis, var. Kunzendorf* (din grupa C), uneori intervenind și alte salmonele, cum sînt *S. typhimurium*, *S. enteridis* etc.

Profilaxia urmărește micșorarea pericolului infecției prin dezinfecții periodice, curente, izolarea animalelor bolnave, optimizarea condițiilor de igienă și alimentație, vitaminizarea scroafelor gestante cu $A + D_3 + E$ (vitamina A și D traversează bariera placentară), antibiotice, arsenicale, nitrofurani administrate preventiv în alimente, apă de băut etc.

Profilaxia se realizează și prin mijloace imunizante.

Tratamentul curativ se adresează în special formelor subacute și cronice. El se bazează pe antidiareice (amintite și la gastroenterite), reprezentate de substanțe mucilaginoase, adsorbante, astringente și calmante, care contribuie la reducerea dinamicii intestinale exagerate, avînd în același timp și acțiune antiinflamatorie. Chimioterapia antiinfecțioasă se rezumă la arsenicale, derivați chinaldinici, nitrofurani și imidazolici. Rolul primordial revine însă sulfamidoterapiei locale și generale, singură sau în asociație cu antibioterapia.

Toate mijloacele terapeutice folosite pot conduce la ameliorări evidente, pasagere sau definitive, dacă sînt întrebuințate diversificat, prin rotație, discontinuu, pe bază de diagnostic precis și determinarea sensibilității prin antibiogramă, care poate trasa jaloanele unui tratament științific și eficace în același timp.

După ce s-a instituit dieta, cu alimentație diferențiată și rehidratantă, medicația astringentă și calmantă poate consta din mucilagii, preparate din gumă arabică 30% sau mucilag diluat (julep gumos, poțiune gumoasă, oficinală după F.R.IX), cu rol protector, liniștitor, antiinflamator și antitoxic; mucilagiile se administrează totuși greoi la purcei, în cantitate de 5—20 g de 2—3 ori pe zi, timp de cîteva zile. Infuziile și decocțiile de mușețel sau mentă pot fi utile pentru efectul calmant și rehidratant pe care îl au.

Astringentele folosite la purcei sînt din grupa sărurilor metalice anorganice, reprezentate în special prin bismutice: carbonat bazic de bismut, salicilat de bismut, azotat bazic de bismut (subnitrat de bismut), în doze de 0,1—0,5—1—2 g pe zi, în mucilagii sau paste, chiar și ca atare, eventual în electuarii sau suspensii, date cu o seringă ca și Saprometinul.

Astringentele vegetale, în special tanatul de albumină, de asemenea încorporat într-un mucilag, în cantităţi de 0,5—1 g pe zi, eventual în 2—3 prize, poate contribui la reducerea diareei. Se folosesc şi asocierile de carbonat de bismut, Tanoform şi benzonaftol, în proporţii egale (āā 0,50 g) sau uşor diferenţiate în favoarea bismutului, care sub formă de paste se depun la baza limbii sau se folosesc chiar capsule mici, destinate special pentru purcei.

Alături de acestea, medicaţia adsorbantă, reprezentată prin cărbune medicinal, caolin, carbonat de calciu (care intră în compoziţia produsului Antidiareic), se foloseşte la purcei în doze zilnice de 2—5—10 g, timp de 2—3 zile. La acestea se pot adăuga şi antiinfecţioase din grupa sulfamidelor sau antibioticelor.

Se obişnuieşte să se asocieze carbonatul de bismut cu carbonatul de magneziu, caolinul şi cărbunele medicinal în părţi egale, cîte 0,5 g, şi să se administreze 1—2—3 pachete pe zi, în funcţie de vîrsta purceilor. Sau, la 10 g cărbune se adaugă 1 g de bismut subnitric, administrîndu-se la purcei cîte 5 g de amestec pe zi în apă călduţă, infuzii de muşeţel, de mentă sau de alte plante medicinale.

Medicaţia acidifiantă, ca 0,5—1—2 g acid lactic în infuzie sau B.C.A., contribuie la modificarea florei intestinale. Se folosesc şi alte substanţe acidifiante (bacili lactici selecţionaţi), sub formă de culturi lichide, paste, comprimate, produse liofilizate etc.

Literatura semnalează şi asocieri de *Lactobacillus acidophilus* şi *Escherichia coli*, suşe nepatogene, care, administrate pe cale bucală, reduc procentul de morbiditate şi mortalitate.

Medicaţia antiinfecţioasă este reprezentată pe de o parte de arsenicale. Se recomandă în acest scop soluţie 1,01% de aminoarsonat de sodiu, administrată la 24 ore, eventual şi la 48 ore 1 ml pe zi la purcei de 3—7 zile, 2 ml la cei de 7—14 zile şi 3 ml la cei peste această vîrstă.

Saprosanul, în doze de 10—20 mg/kg, *per os*, în suspensie, pastă sau electuar, timp de 2—3 zile, poate aduce ameliorări evidente.

Saprometinul prezintă avantajul unei asocieri medicamentoase complexe şi se poate folosi în doze de 2—3 ml, administrat pe gură, cu seringa cu un ac bont, timp de 2—3 zile (vezi şi colibaciloza şi gastroenteritele purceilor).

Nitrofuralul se dă sub formă de pulbere în tratamente în masă şi în doze de 0,025—0,030 g/kg (25—30 mg/kg) în tainul de dimineaţă, amestecat cît mai omogen în uruieli, timp de 6—8 zile. În acestea se poate adăuga zahăr pentru îmbunătăţirea palabilităţii. Tratamentele individuale, deşi sînt anevoioase, se fac prin administrarea sub formă de suspensii în infuzii sau apă, cu seringa la care se adaptează un ac bont sau cu pompe dozatoare, cum sînt cele de la Spectam Scour-Halt, Diacin sau Piglet-pro gen, în doze de 0,030—0,035 g/kg (30—35 mg/kg), timp de 3—5 zile.

În aceleaşi scopuri, se recomandă şi furazolidona, care de asemenea se aplică individual, în doze de 0,01—0,025—0,03 g/kg (10—25—30 mg/kg), sau pe grup, în uruieli, 0,030—0,040 g/kg (30—40 mg/kg greutate vie), timp de 4—5 zile. Dacă se asociază cu 15—20 mg/kg cloramfenicol, dozele de furazolidonă pot fi reduse la jumătate, administrîndu-se 3—5 zile şi cu reluări dacă este cazul, după aceeaşi schemă. Se pare că administrarea în uruieli la scroafe cu o săptămînă înainte de

fătare și în doză de 100—200—300 ppm nu este lipsită de interes din punct de vedere terapeutic.

Clorovitul, asociere dintre cloramfenicol racemic, furazolidonă, vitamina A și E în lactoză, permite utilizarea în uruieli pentru grupuri de animale sau tratamente individuale, în doze de 2—6 g la purceii neînțărcați și 8—12 g la cei înțărcați, repetate la 12 ore, timp de 3—4 zile sau chiar mai mult.

Amfuridonul se folosește ca și în colibaciloza purceilor, adică la purceii de 2—3 săptămîni de două ori cîte 5 g, la cei de 4—8 săptămîni de două ori cîte 7,5 g, iar la cei înțărcați de 1—2 ori pe zi cîte 10 g. Administrarea se face sub formă de suspensii în apă, în diferite infuzii de plante și chiar „per se", depunîndu-se pulberea la baza limbii cu ajutorul unei spatule. Dacă se întrebuințează și la purcei în prima săptămînă de viața, se administrează de două ori pe zi, cîte 4—5 g.

Amfuriferul (conține la 100 g, cloramfenicol 9 g, furazolidonă 9 g, vitamina A, vitamina E și fier redus 20 g), sub formă de pastă, în tuburi de 45 g, se administrează relativ ușor, introducînd în cavitatea bucală a purceilor cîte 2 cm de pastă la cei de 2—3 săptămîni, 3 cm la cei de 4 săptămîni, iar la cei de peste o lună 4—6 cm. Aplicarea se face direct cu tubul la baza limbii (1cm de pastă conține 50 mg cloramfenicol și 50 mg furazolidonă).

Pasersanul este un preparat de uz veterinar care conține 50% furazolidonă și 50% drojdie furajeră; se dă în uruieli preventiv, 0,1% (100 ppm), timp de 3—4 zile, iar curativ 40—60—80 mg/kg (0,04—0,06—0,08 g/kg), fracționat în 2—3 reprize pe zi, timp de 3—4 zile.

Produsul străin Emgal este preparat pe bază de Dimetridazol 110 g, clortetraciclină (aureomicină) 25 g, Furazolidonă 65 g și excipient q.s. ad 1000 g; la purcei, se recomandă sub formă de alimente terapeutice (alimente medicamentate), în concentrație de 2‰ (2 kg/t) iar curativ 4‰ (4 kg/t), timp de 4—5 zile. Preparatul autohton are compoziția următoare: Dimetridazol (Emtril) 120 g, Saprosan 60 g, tetraciclină 20 g și excipienți ad 1000 g; dozele sînt aceleași.

Borgalul sau produsele asemănătoare (Tribrissen, Vetoprim, Duoprim, Trimerazină), se administrează i.m., s.c. sau chiar pe cale bucală (Trimerazină, Tribrissen), în general 15 mg/kg și zi, timp de 2—3 zile.

Sulfamidoterapia este frecvent utilizată, deși germenii răspund diferențiat față de diferite sulfamide cu acțiune generală (resorbabile de la nivelul tubului digestiv) sau locală (neresorbabile și deci cu acțiune predominantă în tubul digestiv). Rezultatele mai bune se obțin cînd se aplică pe cale bucală. Dintre produsele românești pot fi folosite pe cale bucală Suzotrilul sau sulfatiazolul, iar dintre cele de import, Sulfametazina (Sulfamidina). Dozele sînt pe zi de 200—150—120—100 mg/kg, adică în primele zile 0,20—0,15 g/kg (200—150 mg/kg), așa-zisele doze de atac sau de încărcare, care se reduc treptat, ajungîndu-se la 0,10 g/kg. Tratamentul durează 3—5 zile. Dacă după acest interval de timp nu se constată ameliorări, medicația trebuie neapărat înlocuită cu alte substanțe mai eficace, mai active în ceea ce privește spectrul antibacterian.

Ordinea de preferat pentru sulfamide se pare că ar fi: sulfametazină, suzotril, sulfatiazol. Noul produs românesc pe bază de trei sulfa-

mide va avea în loc de sulfametazină, sulfametin (Sulfametoxipirimidină, Bayrena) sau chiar Fanasil (Sulformetoxin), ambele mai active și cu acțiune de durată mai mare, deoarece se elimină mai greu din organism.

Sulfamidele românești injectabile sînt: sulfametin, sulfafenazol în fiole de 5 ml soluție 20% (1 g per fiolă), sulfatiazol de asemenea în soluție 20% dar în fiole de 10 ml și suzotril fiole de 20 ml soluție 30% (āā 10% sulfacetamidă sodică, sulfametazină sodică și sulfatiazol natriu).

Calea de administrare preferabilă este cea i.v. dar la porci și în special la purceii de 2—3 săptămîni, pînă la 4 luni, la care salmoneloza este mai frecventă, aceasta este aproape inabordabilă. Așadar se administrează o dată pe zi, i.m. profund și eventual în două puncte separate. Sulfametinul și Sulfafenazolul se dau în doze de 100—80 mg/kg și zi (adică 0,10—0,08 g/kg). Suzotrilul și sulfatiazolul nu sînt tolerabili sub formă de injecții i.m., chiar profund, din cauza pH-ului intens alcalin.

Sulfametazina sodică de import, sub formă de soluție 21,6%, sub denumirea de Sulfadimidină sau derivatul cunoscut sub denumirea de Dimerasol 33%, se administrează în doze de 150—120—100 mg/kg (0,15—0,12—0,10 g/kg) și zi, adică din soluția 21,6% se injectează i.m. sau chiar s.c. la porcii adulți, 20—30 ml, grășuni 5—10 ml, purcei înțărcați 2—5 ml, iar la sugari 1—2 ml s.c.; Dimerasolul 33%, la porci 10—30 ml (sau 0,5 ml/kg = 0,165 g/kg), iar la purcei 0,5—0,8 ml/kg (0,165—0,264 g/kg).

Ftalilsulfatiazolul face parte dintre sulfamidele cu acțiune predodominant locală, folosindu-se sub formă de comprimate sau suspensii 5%; se administrează numai bucal, în uruieli sau barbotaje, în doze zilnice de 0,30—0,10 g/kg (300—100 mg/kg) și zi.

Datorită faptului că în salmoneloză, ca și în colibaciloză, sensibilitatea germenilor este foarte variabilă de la un produs la altul, de la o unitate la alta, de la un an sau chiar un sezon la altul, medicul veterinar clinician este acela care va decide de fiecare dată, pe bază de antibiogramă și după rezultatele obținute, la care dintre antibiotice apelează.

Cele mai recomandate sînt cele cu absorbție intestinală limitată: aminoglicozide, oligozaharide, polipeptide ciclice, apoi macrolide, tetracicline, cloramfenicol și diferite combinații dintre antibiotice, sulfamide sau alte chimioterapice, cum sînt nitrofuranii.

Spectamul (Spectinomicina, Trobicin, Actinospectacin) poate fi folosit pe cale bucală în apă de băut din produsul cu 50% substanță activă în doză de 250 mg/6 litri apă, timp de 6 zile preventiv sau curativ. Soluția în concentrație 5% *per os* se folosește preventiv și se dă în doze de 25 mg/kg (0,025 g/kg) fracționat în două reprize, o singură zi, iar curativ aceleași doze timp de 3—5 zile.

Asocierea dintre Spectam și Lincomicină amestec format din 4,2 g lincomicină clorhidrică sau monohidrat și 8,3 g spectinomicină sulfat, are acțiune de lungă durată și spectru antibacterian vast. Acesta s-a dovedit că îmbunătățește și indicele de convertire a hranei. Se administrează în apa de băut în doze asemănătoare cu cele indicate la spectam.

Negamicina (Neomicina), sulfat, în comprimate de 0,500 g, se recomandă să se dea în uruieli, eventual și soluții în apă sau lapte cu

ajutorul unei seringi fără ac, în electuarii ori capsule, în doze de 20—30—50 mg/kg și zi (0,02—0,03—0,05 g/kg), divizate în 2—3 prize, timp de 3—5 zile, cu rezultate uneori destul de bune. Neo-Tetran (ăă 20 g Neomicină sulfat cu Oxitetraciclină — Teramicină) și 73 g excipient, se administrează la purcei dizolvat în lapte sau infuzii, cu ajutorul unei seringi ori în uruieli, în doze de 1—2 g amestec, adică 400—800 mg de antibiotice pe zi. Administrarea este unică și durează 2—3 zile. Diacinul este o combinație dintre negamicină sulfurică 70 mg/ml cu scopolamină nitrică și vitamine, recomandîndu-se în infecții salmonelice în doze de 1—2 ml la purceii pînă la 7 kg (0,07—0,14 g megamicină, adică 10—20 mg/kg) și 2—3 ml la cei între 7 și 15 kg, timp de 2—3 zile.

În același mod se pot folosi pe cale bucală și sulfatul de streptomicină și Kanamicină (Rezistomicină). Dozele sînt asemănătoare cu ale Negamicinei. Acestea se pot și injecta i.m. sau s.c., în soluții de 50—25% (1g dizolvat în 2—4 ml ser fiziologic sau apă distilată), cantitățile fiind asemănătoare și dîndu-se fracționat, o dată la 12 ore.

Dintre antibioticele polipeptide ciclice, acționează bine uneori Polimixina B sulfat în doză de 1—2—3 mg/kg în 2—3 reprize pe zi, timp de 2—3 zile, pe cale bucală, ca pulbere în apă, infuzii sau chiar comprimate. Parenteral se injectează i.m. (1 mg = 10 000 U.I.).

Colimicina sau Colistina sulfat, în doze de 25 000—50 000 U.I./kg și zi, timp de 3—6 zile, se administrează zilnic, la intervale de 8—12 ore (1 mg = 30 000 U.I.; 1 mcg = 30 U.I.).

Ampicilina sodică, pe cale bucală sau parenterală, se folosește la purcei în doze de 0,05—0,02 g/kg (10—20 mg/kg; uneori cantitățile pot fi sensibil mai mari), se administrează de 4—3 ori în cursul unei zile, mai ales că este și stabilă față de penicilinaza colibacilară. *Per os* se dă în infuzii, apă, lapte sau paste, iar parenteral, se injectează s.c. ori i.m., în soluții de 5—8% (0,250 g se dizolvă în 3—5 ml lichid).

Tetraciclina bază sau clorhidrat se recomandă în uruieli, clorhidratul chiar și în apă (fiind solubil), ca și drajeurile de 0,250 g (250 mg — ca și celelalte); se dau în doze de 20—30—50 mg/kg (0,02—0,03—0,05 g/kg) curativ, fracționat în 2—3 reprize, timp de 3—5 zile. Preventiv se recomandă doar 10 mg/kg, timp de 5—7 zile. Rezultatele obținute sînt în funcție de sensibilitatea germenilor microbieni.

Sigmamicina de import și Taociclinul autohton se administrează pe cale bucală în apă, uruieli, barbotaje sau lapte, ca breuvaje, cu seringa, 10—20 mg/kg (0,01—0,02 g/kg) substanță activă, adică 20 mg/kg la purceii mici, deci în jur de 2—9 g de amestec, iar la cei de peste 30 kg, 10 mg/kg, adică aproximativ 4—15 g de amestec pe zi (în general, 1—2 g pulbere comercială pentru 10 kg greutate vie).

Solvocilinul (N-metil-pirolidin tetraciclina) se injectează i.m. sau s.c. în soluție 5,65% (un flacon în 20 ml apă distilată), în doze de 5—10 mg/kg la purcei și 3—5 mg/kg la porci, zilnic, timp de 3—5 zile.

Oxitetraciclina clorhidrică, solubilă în apă, se administrează bucal în apă, lapte sau barbotaje în doze de 20—30—50 mg/kg și zi în 2—3 prize, timp de 3—5 zile la purcei și 10—15—20 mg/kg (0,01—0,015—0,02 g/kg) la adulți.

Dintre formele injectabile, teramicina — soluție 5% se administrează i.m., 2—4 mg/kg la grăsuni și adulți și 5—10 mg/kg la purceii

sugari și înțărcați, în doze unice, repetate la 24 ore, timp de 2—4—5 zile.

Produsul „Tetran" (N-metil pirolidin oxitetraciclină) este asociat cu vitamina C (500 mg PMO + 214 mg acid ascorbic). Se fac soluții 2,5%, care se injectează i.v. sau i.m., în doze de 5—10 mg/kg, o dată sau fracționat la 12 ore. Forma uleioasă are 2 g PMT în 10 ml ulei și se injectează numai i.m.

Cloramfenicolul, sub formă de drajeuri a 0,250 g (pot fi folosite și cele de 0,125 g ca dealtfel și capsulele), se dă pe cale bucală, 20—50 mg/kg (0,02—0,05 g/kg) la purcei și tineret și 10—20 mg/kg (0,01—0,02 g/kg) la porcii adulți, fracționat în 2—3 reprize pe zi, după tehnica prezentată la Teramicină și tetraciclină.

Cloramfenicolul injectabil soluție 10% se administrează numai i.m., în doze zilnice de 10—20 ml la porcii adulți (1—2 g, adică 10—20 mg/kg) și 6—8 ml la tineret și purcei (600—800 mg, adică 20—50 mg/kg).

Clorocidul pe cale bucală se administrează în doză de 20—50 mg/kg și zi, în apă, lapte sau infuzii, iar sub formă de injecții din suspensia uleioasă 10%, 20% sau chiar suspensii preparate extemporaneu în apă distilată, 20—30 mg/kg (0,02—0,03 g/kg) la purcei și tineret, repetat la intervale de 12—24 ore, timp de 2—5 zile și 10—20 mg/kg (0,01—0,02 g/kg) la porcii adulți. Administrările se fac numai i.m. profund.

Clortetrasonul, avînd avantajul asocierii tetraciclinei bază — 5 g, cu Cloramfenicolul — 10 g, Prednisolon (supercotizolul), 0,50 g ad 100 ml excipient lichid, este indicat în salmoneloză în doze de 1—5 ml la purcei (10—50 mg/kg cloramfenicol) și 10—20 ml la porcii adulți (10—15—20 mg/kg cloramfenicol), zilnic. Se poate injecta i.m. și chiar i.p.

Dintre macrolide, Galimicina, în soluție 5—10% (tiocianat sau stearat de eritromicină), se poate folosi i.m., în doză de 0,01—0,025—0,05 g/kg și zi, la purcei și tineret, iar la scroafe 4 mg/kg (0,004 g/kg). Tylanul (Tilosina) se recomandă în gastroenteritele salmonelice ale porcului sub formă de soluție injectabilă 2,5—5—20% sau pe cale bucală. Preventiv, în uruieli, se folosește tartratul de tilosină 100—200 ppm sau în apa de băut 10—20 mg/kg soluție 2%, timp de 3—5 zile. Intramuscular se injectează 10—20 mg/kg și zi tilosină bază în propilenglicol, timp de 3—5 zile.

2.2.2. SALMONELOZA TAURINELOR

Această boală infecțioasă, produsă de bacterii din grupa D (*Salmonella enteridis Gärtner, S. dublin*) și mai rar din grupa B (*S. typhimurium*) este mai frecventă la viteii în vîrstă de 10—30 zile și chiar la tineret pînă la 6 luni.

Profilaxia infecției primare sau secundare, singură sau asociată și complicată și cu alți germeni, se realizează prin dezinfecții obișnuite cu hidroxid de sodiu, clorură de var, formol ș.a., izolări, serumizări, sacrificări, îmbunătățirea condițiilor de adăpostire, mărirea rezistenței organismului viteilor la naștere prin vitaminizarea vacilor, furajare îm-

bunătățită și calitativ, asigurarea colostrului de bună calitate, la timp și în cantități satisfăcătoare.

Chimioprofilaxia pare să joace un rol cu totul secundar.

Tratamentul igienico-dietetic este cel obișnuit, ca în toate afecțiunile gastrointestinale. Intervențiile medicamentoase vizează combaterea inflamației, a toxicozei, diareei și a celorlalte manifestări morbide. Aceasta se realizează prin tratament simptomatic, bazat pe antidiareice, vitamine, rehidratări, cardioexcitante, antitoxice de genul hormonilor glucocorticosteroizi ș.a.

Tratamentul etiologic vizează distrugerea agenților cauzali; el se realizează cu sulfamide, antibiotice și alte antiinfecțioase cu acțiune bacteriostatică sau bactericidă. Considerată mai mult sau mai puțin specifică, medicația amintită se poate aplica pe cale bucală sau parenteral (i.m., s.c., iar în urgențe și cînd celelalte căi sînt contraindicate, chiar i.v.).

Toate sulfamidele românești sau de import se pot administra pe cale bucală, sub formă de pulberi amestecate în uruieli sau suspensii în apă, lapte, infuzii sau decocții de plante medicinale (mușețel, coada șoricelului, mentă, sunătoare ș.a.). Soluții preparate din sărurile de sodiu ale sulfamidelor, date ca breuvaje sau cu pistolul de dozare automată, în electuarii, boluri, comprimate ori capsule, ca și administrările cu sonda buco- sau nasoesofagiană nu sînt totdeauna accesibile și comode.

Așa se pot administra Suzotrilul pulbere, Sulfametazina (Sulfadimidina), sulfatiazolul în doze de 0,20—0,15—0,12—0,10 g/kg. Dozele inițiale, „de atac" sau de „încărcare" mai mari, se aplică în primele două zile, datorită acțiunii exclusiv bacteriostatice a sulfamidelor. Administrările sînt unice pe zi sau fracționate în două, mai ales în cazul sulfatiazolului. Pentru a li se prelungi acțiunea la nivelul tubului digestiv, sulfamidele se pot asocia cu cărbunele medicinal (20—50 g pe zi) sau cu mucilagii 4—10%, preparate din semințe de in sau din ovăz, orz, orez 200 g/l de apă.

Dintre sulfamidele cu acțiune predominantă asupra florei din tubul digestiv se detașează ca valoare de întrebuințare Ftalilsulfatiazolul (comprimate 0,50 g, suspensie 5%) care, datorită absorbției reduse din tubul digestiv, poate fi administrat în cantități sensibil mai mari per kilogram greutate vie, de 0,35—0,30—0,20 g/kg și zi, divizate în 2 prize, la interval de 12 ore, timp de 3—5 zile. Rezultatele obținute nu sînt întotdeauna cele scontate, datorită rezistenței unor germeni microbieni.

Sulfaguanidina și Formosulfatiazolul nu se găsesc cu ușurință, ca să fie curent folosite. În caz că sînt disponibile, posologia și conduita de întrebuințare sînt asemănătoare cu ale Ftalilsulfatiazolului.

Asocierea sulfamidelor se poate face cu un alt chimioterapic, de exemplu cu Trimetoprim, în proporție de 1 p Trimetoprim și 5 p sulfamidă (Sulfadoxin în cazul Borgalului, Sulfametazină în cazul Trimerazinului). La Vetoprim s-a mai adăugat Dexametason (Superprednol), un glucocorticoid de sinteză cu puternică acțiune antiinflamatorie și antitoxică, Mepiramină (Neoantergan), un antihistaminic și antialergic, alături de vitamine. Tribrissenul este format din 100 mg Trimetoprim, 500 mg Sulfadiazină, Cetrimonium bromatum (bromocet) și lactoză, iar bolurile, din Trimetoprim 0,20 g, Sulfadiazină 1 g și lactoză. Dozele din

aceste preparate sînt de 10 g/40 kg greutate vie, adică 0,25 g/kg produs comercial. Borgalul, comprimate de 0,500 g, se recomandă la viţei, mînji, ca dealtfel şi la purcei, 15—20 mg/kg în apă, lapte sau uruieli. Asemănător se foloseşte şi Trafigal 30% (compus format din Sulfadimetoxină şi Trimetoprim 1/5).

Pe cale bucală, în tulburările digestive ale viţeilor în care sînt incriminaţi printre alţii germeni şi salmonelele, se administrează 15—20 mg/kg şi zi, iar parenteral soluţiile 24 sau 48% se injectează i.m., i.v. sau s.c., în doze de 15 mg/kg, adică aproximativ 3,25 ml/50 kg soluţie 24% şi 1,75 ml/50 kg greutate vie, soluţie 48%.

Terapia parenterală cu sulfamide injectabile se bazează pe utilizarea mai multor preparate.

Astfel, Sulfametoxipirimidina (Sulfametin, Bayrena), soluţie 20%, fiole de 5 ml (1 g substanţă), se injectează i.v. sau chiar i.m., în doze unice pe zi de 120—100—80 mg/kg, timp de 3—5 zile. Sulfafenazol (Eftolon, Orisul), soluţie 20%, fiole de 5 ml, se prescrie în cantitate de 150—120—100—80 mg/kg (0,15—0,12—0,10—0,08 g/kg), i.v., timp de 3—5 zile. Suzotrilul, soluţie 30%, fiole de 20 ml (6 g sulfamide per fiolă), se recomandă i.v. în aceleaşi doze unice pe zi ca şi Sulfafenazolul. Sulfametazina sodică (Dimerasol 33% sau Sulfadimidină 21,6%) se injectează i.v. sau i.m., 150—120—100 mg/kg şi zi, doze unice (adică Dimerasol aproximativ 0,5 ml/kg = 165 mg/kg) sau 10—30 ml „per" viţel.

Sulfadimidina, 20—30 ml pe zi, se face i.v. sau i.m.

Sulfatiazolul 20%, în fiole de 10 ml (2 g), se injectează i.v., în doză de 0,15—0,12—0,10—0,10 g/kg şi zi, divizat în 2 reprize.

Se pot folosi şi alte sulfamide din comerţ fie de uz uman, fie de uz veterinar, respectînd dozele, atît pe cale bucală, cît şi parenterală.

Nitrofuranii pot da rezultate foarte încurajatoare dacă infecţiile sînt produse de germeni sensibili.

Ca şi în colibaciloză, nitrofuranul se poate administra la viţei pe cale bucală, sub formă de suspensii în diferite lichide inerte din punct de vedere farmacologic sau cu uşoară acţiune emolientă ori protectoare (infuzii mucilaginoase, floare de fîn). Dozele trebuie respectate şi tatonate, deoarece uneori pot apărea surprize neplăcute. Zilnic, nitrofuranul se poate administra 0,005—0,01 g/kg, adică în jur de 1 g la un viţel de 50—70 kg, deşi unii autori recomandă mai mult. Tratamentul durează 3—4 zile. Substanţa este bacteriostatică şi chiar bactericidă, prin inhibarea unei furandehidraze.

Furoxonul sau Furazolidona se recomandă în doză de 0,50—0,75 g/animal şi zi, adică în jur de 2—6 mg/kg. Autorii anglo—saxoni afirmă că peste 6 mg/kg devine intolerabilă, fapt constatat şi de noi.

Clorovitul (are la bază furazolidonă 1,50 g şi cloramfenicol racemic 1,60 g, plus vitamina A şi E) se dă timp de 3—4 zile, cîte 40—50 g pe zi, divizat în două reprize. Amfuridonul străin, ca şi în colibaciloza viţeilor, se recomandă numai 25 g pe zi, datorită faptului că are la bază cloramfenicol optic activ.

Amestecuri de Furazolidonă, streptomicină şi Negamicină sînt recomandate de terapia mondială în diferite proporţii, respectînd dozajul necesar. Asocierile acestea sînt sinergice, ca şi în cazul clorovitului, cu avantajul că dozele se reduc, toxicitatea scade, iar efectul te-

rapeutic este acelaşi (sumare de efecte) sau chiar mai mare (potenţare).

Merită a fi enunţată asocierea din Amfuroxon (capsule de 750 mg) formată din cloramfenicol (250 mg), furoxon şi aproape toate vitaminele. Se recomandă 2—3 capsule pe zi, în 1—2 prize timp de 2—3 zile. Emgalul se recomandă în lapte sau apă şi în doză de 10—12 g pe zi (1—2 linguriţe) timp de cîteva zile, pînă la redresarea animalului. Administrarea se face sub formă de breuvaj, în lapte, colostru sau infuzii de plante medicinale şi durează 4—5 zile, după caz. Neoteramicina (20 g neomicină sulfat, 20 g oxitetraciclină şi 73 g excipient) se foloseşte în doze de 2—4 g pe zi la viţei (800—1600 mg produse active), uneori şi mai mult, timp de 2—3 zile. Produsul autohton asemănător Emgalului este format din Dimetridazol, Tetraciclină şi Saprosan.

Dintre antibiotice în funcţie de sensibilitate, pot fi folosite: aminoglicozidele, ca Negamicina (Neomicina), Kanamicina (Rezistomicina, Kantrex), Spectinomicina (Spectam, Trobicina); dintre oligozaharide, streptomicina; din grupa polipeptidelor ciclice, Polimixina B şi Colimicina (Colistina); din tetracicline, Tetraciclina, Teramicina; ca produse de semisinteză, P.M.T., P.M.O., Cloramfenicolul; unele macrolide, cum ar fi Eritromicina tiocianică (Galimicina) sau Tylanul, mai mult pentru alţi germeni decît salmonelele (activitatea lor faţă de bacilii Gram negativi fiind puţin semnificativă); Ampicilina dintre penicilinele semisintetice ş.a.

Majoritatea antibioticelor se pot administra în salmoneloza viţeilor pe cale bucală sau se injectează i.m., s.c. ori i.v. Ordinea de întrebuinţare este cea indicată de către antibiogramă, de diagnosticul clinic, evoluţie, prognostic etc., factori de care terapeutistul trebuie să ţină seama.

Negamicina sulfat se dă bucal, în apă, lapte, infuzii, uruieli sau comprimate chiar ca atare, în doze de 20—50 mg/kg şi zi, fracţionat în 2—3 reprize, timp de 3—5 zile. Tratamentul trebuie schimbat dacă după 2 zile nu se obţin ameliorări evidente.

Kanamicina sulfat, *per os* şi zi, se recomandă 1—1,5—2 g în apă, lapte sau infuzii, respectiv 0,02—0,05 g/kg (20—50 mg/kg), fracţionată în 2 reprize, o dată la 12 ore, timp de 3—5 zile. Intramuscular, se injectează în aceleaşi doze, în soluţie de 50—25%.

Spectinomicina (Spectamul) se prescrie pe cale bucală 20 mg/kg (0,02 g/kg, aproximativ 1 g/50 kg), timp de 3 zile. Soluţia injectabilă 10% se administrează i.m., 0,01—0,02 g/kg (10—20 mg/kg), în doză unică, timp de 1—3 zile.

Streptomicina sulfat, cu rezultate incerte la ora actuală, se dă pe cale bucală, 1—1,5—2 g (0,03—0,05 g/kg) pe zi, divizată în 2 administrări, în infuzii, lapte sau apă, ca şi parenteral, 0,03—0,05 g/kg, divizată în două, la 12 ore.

Aceeaşi conduită se aplică pentru Dihidristreptomicină sulfat şi Strepancil.

Polimixina B se utilizează bucal, 4—6 mg/kg şi zi, sau amestecul sub formă de boluri formate din 105 mg Neomicină sulfurică şi 370 000 U.I. Polimixină B sulfat, cîte un bol la 6 ore, timp de 2—3 zile.

Colimicina sulfat se prescrie sub formă de comprimate a 250 000 U.I. *per os*, 25 000—50 000 U.I./kg la 12 ore, timp de 3—4 zile, iar i.m, metasulfonatul 25 000 U.I./kg, o dată la 12 ore.

Și în salmoneloză poate fi folosită tetraciclina, sub formă de drajeuri sau capsule a 0,250 g, 4—8 bucăți pe zi, în 2—3 reprize, timp de 2—3—5 zile, administrîndu-le „per se", prin depunerea la baza limbii, sau în lapte, infuzii, decocții ori apă.

Tetraciclina bază se administrează în suspensii preparate în lichidele specifice (apă, infuzii, lapte) sau ca atare, în uruieli, în doze de 30—50 mg/kg (0,03—0,05 g/kg) și zi. Durata tratamentului este aceeași.

Tetraciclina clorhidrat, fiind solubilă în apă, poate fi administrată și sub această formă; dozele sînt identice cu cele descrise mai sus.

Solvocilinul (P.M.T.) pulbere se injectează i.m. sau i.v. în doze de 5—7,5—10 mg/kg, soluție 5,65% (conținutul unui flacon comercial se amestecă în 20 ml apă distilată), o dată pe zi, timp de 3—5 zile.

Taociclina (Sigmamicina) se administrează numai „per os" în soluții sau uruieli, cîte 10 mg/kg și zi, 1 g de amestec/10 kg sau aproximativ 9—15 g de produs comercial timp de 3—5 zile.

Oxitetraciclina clorhidrică se administrează pe cale bucală la viței ca și tetraciclina. Deși spectrul lor antibacterian este asemănător, ambele fiind bacteriostatice prin inhibarea sintezei proteinelor microbiene, rezultatele diferă de la un tratament la altul, de la o unitate la alta. Rezistența microbiană este de cele mai multe ori însă încrucișată. Forma injectabilă, în soluție 5% se administrează la viței cu salmoneloză i.v. sau i.m. și în doză de 5—10 mg/kg (0,005—0,01 g/kg) și zi, timp de 3—4 zile. P.M.O. (pirolidin metil oxitetraciclina) din produsul „Tetran", sol. 2,5%, se injectează i.v. sau i.m., cîte 5—10 mg/kg și zi.

Ampicilina are indicația majoră în infecțiile gastrointestinale, deoarece beneficiază de un spectru antimicrobian larg și acțiune bactericidă, fiind în același timp rezistentă la enzimele digestive. În organism, este reciclată pe cale hepatică și biliară, fiind eliminată în intestin sub formă activă. Prezintă avantajul unei rezistențe microbiene încă nesemnificativă pentru medicina veterinară. Dozele *per os* sau parenteral, repetate la 6—8 ore, sînt de 10—20 mg/kg (0,01—0,02 g/kg), timp de 2—3 zile. Conținutul unui flacon de 0,250 g pulbere pentru administrările i.m. se dizolvă în 3—5 ml lichid.

Medicația simptomatică, antidiareică, se bazează pe substanțele amintite la gastroenterite. Dintre astringente organice se dau tanalbină, tanoform, tanigen administrate în prize unice pe zi și în doze de 2—5—10 g sub formă de suspensii ca breuvaje (nu sînt solubile în apă, nu acționează decît la nivelul intestinului, nefiind descompuse în stomac). Taninul sau acidul tanic nu-i indicat, deoarece este iritant. Administrarea este zilnică, folosind astringentele singure sau în asociere cu alte produse: cărbune medicinal, bismutice, caolinul, gumă arabică etc.

Dintre astringentele anorganice, unele săruri metalice au cea mai mare întrebuințare și recomandare, așa cum sînt bismuticele: carbonatul bazic de bismut, salicilatul de bismut, azotatul sau subnitratul de bismut (cunoscut și sub denumirea de „pansamentul gastric"), galatul bazic de bismut (Dermatolul) în doze ce variază de la 1—2—5—10 g pe animal și zi. Administrarea se face în mixturi, suspensii sau boluri, cum sînt cele ce conțin Ftalilsulfatiazol 1 g, Tanalbină 0,30 g, carbonat

de bismut 1 g, carbonat de calciu 0,50 g. Greutatea unui bol este de aproximativ 3,35 g și se recomandă 2—3 bucăți pe zi, în funcție de greutatea viţeilor. Carbonatul de calciu singur sau asociat cu cărbune, caolin sau bismutice, poate fi util prin acţiunea lui antacidă, adsorbantă, antidiareică (se transformă parţial în hidroxid de calciu cu acţiune astringentă). Dozele la viţei pe zi, în suspensii, comprimate sau infuzii, pot fi și de 3—5—10 g, iar din produsul „Antidiareic", de 5—10—20 g pe zi, administrarea făcîndu-se în același mod ca și pentru celelalte produse cu acţiune asemănătoare.

Mucilagiile preparate din orz, ovăz, orez, seminţe de in sau floare de fîn, pe lîngă acţiunea calmantă ori antitoxică, au și valoare energetică, rehidratantă, încît utilizarea lor în cantităţi de 500—1 000—2 000 ml pe zi, fracţionat, pot aduce îmbunătăţiri. Acestea se pretează și ca vehicule pentru medicaţia antiinflamatoare sau antiinfecţioasă. Concentraţiile sub care se întrebuinţează sînt cele amintite la colibaciloză și enterite.

Dintre soluţiile rehidratante, serul fiziologic izotonic 9‰ se recomandă în doze de 500—1 000 ml pe zi s.c., iar cel hipertonic, 10—20%, 6—3 ml/kg (6 ml/kg 10% și 3 ml/kg 20%). Soluţia izotonică de bicarbonat de sodiu 13‰ se face i.v., 200—500 ml; Ionoserul (amestec de cloruri de Ca, Mg, Na, K, citrat de sodiu și cafeină natriobenzoică) s.c., 200—500 ml, de mai multe ori zilnic și mai multe zile. Glucoza 5—20—33—40% i.v., în doze de 10—30—60 g substanţă, contribuie la redresarea animalelor.

Cardioexcitantele sînt reprezentate de cafeină, recomandată în doze de 0,5—2 g s.c. și de Pentetrazol soluţie 10% s.c., 2—3—5—10 ml.

Vitaminizarea prin vitamina A hidrosolubilă 500 000—1 000 000 U.I., D_2 sau D_3 300 000—600 000 U.I., E 120—600 mg (Turlin, respectiv $A+D_3+E$, 3—5—7 ml), C 0,5—2 g, B_1 0,25—1 g, poate contribui la mărirea rezistenţei organismului.

Glucocorticosteroizii recomandaţi în salmoneloza viţeilor sînt Superprednolul (Dexametason) suspensie 3,2‰ (Dexafort), 2—5—10 mg la 2—3 zile, Prednison 20—50 mg i.m. sau s.c. Betametason (Betsolan) suspensie 2‰, 2,5—5 mg/100 kg, repetat la cîteva zile ca și Dexametasonul.

Medicaţia litică și antdiareică se asigură prin atropină sulfurică, tinctura și extractul de beladonă, derivaţii opiului, fiind depășiţi ca valoare practică în condiţiile de creștere intensivă a viţeilor.

2.2.3. SALMONELOZA OVINELOR

Salmoneloza oilor îmbracă fie forme de enterită (difteria), fie de avort salmonelic. La oi, forma dizenterică este provocată mai ales de *Salmonella typhimurium* și *S. enteridis*, iar avortul salmonelic al oilor de *S. abortus ovis*.

Profilaxia este asemănătoare cu cea descrisă la tineretul bovin și constă din izolare, fortificarea organismului prin alimentaţie și zooigienă corespunzătoare, dezinfecţie, imunizări și chiar chimioprofilaxie.

Combaterea medicamentoasă are rol favorabil dacă este aplicată la timp, în doze corespunzătoare și cu substanţele cele mai active, determinate pe bază de testarea sensibilităţii (sulfamide, nitrofurani, antibiotice).

Nitrofuranul se poate folosi la oi pe cale bucală, sub formă de suspensii și breuvaje, în doze de 4—5 mg/kg și zi. Furazolidona este mai bine tolerată și poate fi încercată 0,10—0,20—0,50 g/adulte și zi, 0,05—0,20 g la miei pe zi, timp de 3—5 zile. Clorovitul sau Amfuridona s-ar putea să dea rezultate încurajatoare la oi, în doze de 3—5—10 g pe zi, în uruieli sau suspensii ca breuvaje.

Sulfamidele pe cale bucală, în uruieli, apă și suspensii, ca breuvaje, se dau la ovine în doze de 0,15—0,12—0,10 g/kg și zi. Primele doze sînt de încărcare sau de atac și descresc zilnic cu 20—30%. Posologia la tineret este sensibil mai mare. Datorită acțiunii numai bacteriostatice, tratamentul durează 4—5 zile.

Ftalilsulfatiazolul, suspensie 5% sau preparată extemporaneu din comprimate ori pulbere, se administrează ca breuvaje în uruieli, 0,30—0,25—0,20—0,15 g/kg și zi. Bucal, se folosesc Suzotrilul pulbere, sulfatiazolul, Sulfametazina bază sau sare de sodiu (ușor solubilă în apă), parenteral i.v. sau i.m., Sulfametin 20%, Sulfafenazol 20%, sulfatiazol 20%, Suzotril 30%, Sulfadimidin 21,6%, Dimerasol 33%. Administrările i.m. pot fi folosite pentru Sulfametoxipirimidină (Sulfametin) și eventual Sulfafenazol. Posologia parenterală este de 0,12—0,10—0,08 g/kg. Dozele de Sulfametin, după unii autori, n-ar depăși 0,10 g/kg cea de atac, iar cele de întreținere ar fi de numai 0,05—0,06 g/kg și zi. Pentru sulfatiazol și Suzotril, cantitățile 0,15—0,12 g/kg asigură o sulfamidemie terapeutică necesară pentru intervalele dintre readministrări, o dată la 24 ore.

Borgalul (1 p Trimetoprim și 5 p Sulfadoxină) se injectează la oi numai i.m. sau i.v., în doze de 15 mg/kg, repetat la 24 ore. Obișnuit, la oi se administrează 2—3—5 ml, iar la miei 0,5—1 ml din soluția 24%. După cercetările întreprinse, 2—3 administrări pot fi considerate satisfăcătoare uneori. Dacă se folosește Tribrissen sol. 48%, cantitățile de lichid injectate o dată sînt ½ față de concentrația 24%.

Antibioticele folosite la ovine sînt în general aceleași ca la vite. La oile adulte se recomandă aproape în exclusivitate ca ele să se administreze parenteral; pe cale bucală, absorbția este inegală și se produce inactivarea florei microbiene prestomacale.

Astfel, Spectinomicina (Spectamul), în soluție de 10%, se injectează i.m., 10—20 mg/kg pe zi în doze unice; timp de 1—3 zile. Pe cale bucală, produsul cu 50% antibiotice se poate da la miei în lapte sau infuzii, în doză de 20—30 mg/kg.

Negamicina sulfurică se indică, de asemenea, la miei numai bucal, în doze de 20—30—50 mg/kg și zi, fracționată în 2—3 administrări, sub formă de soluții în apă, lapte, înlocuitori de lapte, infuzii sau decocții de plante medicinale.

Streptomicina sulfat, 0,5—1 g pe zi, se dă la miei în infuzii sau apă, în două reprize, timp de 3—5 zile (dacă s-a demonstrat sensibilitatea germenului izolat). Parenteral, se face s.c. ori i.m., 20—50 mg/kg și zi, divizat în două reprize. Sub formă de injecții, se întrebuințează sulfatul de dihidrostreptomicină, identic.

Kanamicina (Kantrex) sulfat se recomandă 0,02—0,05 g/kg, în 50—100 ml infuzie de mușețel sau mentă, timp de 2—3 zile, în cîte două reprize, la interval de 12 ore.

Ampicilina sodică se dă la miei 0,01—0,02 g/kg o dată, la 6—8 ore, în infuzii, timp de 2—3 zile.

Cloramfenicolul racemic se prescrie 0,05—0,10 g/kg și zi, în suspensie sau uruieli, timp de 3—5 zile; Cloramfenicolul drajeuri și capsule 0,03—0,05 g/kg și zi în 2—3 reprize; Cloramfenicolul soluție 10%, i.m. 0,02—0,03—0,05 g/kg la miei și oile adulte, în doze unice, repetat la 24 ore.

Tetraciclina bază se recomandă în alimente medicamentate, suspensii în apă sau infuzii; Tetraciclina clorhidrat, în soluții în aceleași lichide; Tetraciclina drajeuri, 0,03—0,05 g/kg (20—50 mg/kg) la miei (0,250 g adică 1—2 drajeuri pe zi, o dată sau în două reprize), timp de 3—5 zile.

Solvocilinul (P.M.T.) soluție 5,65% se face i.v. sau i.m., 5—10 mg/kg la miei.

Sigmamicina (Taociclinul) se dă la miei 20—30 mg/kg (0,02—0,03 g/kg) și zi, adică 2—4—5 g de amestec comercial 10%.

Teramicina clorhidrică pulbere hidrosolubilă se indică 20—30—50 mg/kg (0,02—0,03—0,05 g/kg) și zi, o dată la 24 ore, timp de 3—4 zile. Teramicina soluție 5% se poate injecta i.m. sau i.v., în doze de 2—4—5 mg/kg la oi adulte și 5—10—20 mg/kg la miei, zilnic, timp de 2—4 zile.

Galimicina românească soluție 5,50% se face la oi și miei 5—10—20 mg/kg, mai mult pentru germenii de asociație decît pentru salmonele.

Tratamentul urmărește și localizarea proceselor infecțioase de la nivelul organelor genitale în urma avorturilor. El constă din Presoxin 2—4—6 ml s.c., pentru a grăbi involuția uterină, contribuind la eliminarea conținutului patologic. În continuare, conduita terapeutică este aceeași ca în toate afecțiunile puerperale, adică locală și generală. Local, se pot introduce antiinfecțioase în uter (bujiuri cu nitrofuran, tetraciclină, teramicină), altfel se face numai tratament pe cale generală.

Pentru susținerea marilor funcțiuni și redresarea organismului, se folosește cafeina natriobenzoică 0,5—1,5 g pe zi din soluția 25% s.c., pentetrazol 10%, 2—5—10 ml pe zi s.c. (la oile adulte), vitamina C soluție 10%, 0,2—1—2 g i.v. singură sau asociată la 100—200 ml soluție glucozată 20%, vitamina A hidrosolubilă i.m. (palmitat) 200 000 U.I./ml, la 3—5 zile o fiolă.

Pentru combaterea fenomenelor dizenterice, se recomandă cărbunele medicinal, caolinul, antidiareicul, Sinenter, bismuticele, cărbunele medicinal sub formă de suspensii, ca breuvaje, 5—10—20 g, produsul antidiareic în doze asemănătoare, Sinenter 1—2 boluri pe zi sau 10—20 g de pulbere (Ftalilsulfatiazol și carbonat de calciu āā 6 g, tanalbină 3 g, gumă arabică 30 g și ad 100 g caolin). Carbonatul sau subnitratul de bismut se recomandă 2—3 g la animalele adulte și 0,10—0,50—1 g la miei, iar tanații (tanalbina, tanoformul, tanigenul), 0,5—1—3 g. Mucilagiile din semințe de in (4—5%), de orz sau de ovăz (200—300 g/1 litru), în doze de 100—250 ml, călduțe, de mai multe ori pe zi, sînt utile. La acestea se mai pot adăuga și antiinfecțioasele amintite.

Pe cale generală, glucocorticosteroizi ca, Superprednol (Dexametason), 2—5 mg la oile adulte, 0,5—1 mg la miei, sau Prednisolonul 10—25—50 mg la oi și 2—5—10 mg la miei, la 2—3 zile, pot contribui la ameliorarea bolii datorită multiplelor valențe terapeutice de care dispun.

2.2.4. SALMONELOZA ȘI TIFOZA AVIARĂ

Tifoza aviară este cauzată de *Salmonella gallinarum*, în timp ce salmoneloza rațelor ori gîștelor, de *S. thyphimurium* și chiar *S. enteritidis*. Puloroza puilor de găină are ca agent etiologic *S. pullorum*.

Profilaxia acestor entități morbide se face prin dezinfecții periodice, înlăturarea păsărilor bolnave, incubarea numai a ouălor din efective indemne. Chimioprofilaxia medicamentoasă are valoare limitată și se bazează mai mult pe antibiotice, sulfamide și unii derivați furanici.

Tratamentul curativ în tifoză nu este justificat din punct de vedere al eficacității sau ca o măsură eficientă de eradicarea bolii.

În puloroză se folosește Furazolidona, sub formă de alimente terapeutice în loturile contaminate, începînd din a treia zi de viață a puilor (cei bolnavi se sacrifică și se ard cadavrele), în doze de 200—400 ppm (0,020—0,040% = 0,200—0,400 g la 1 kg furaje), timp de 7—10—14 zile, cu reluări dacă este cazul după pauze de 7—10 zile. Pasersanul, combinație care conține doar 50% furazolidonă, restul fiind ingrediente inerte din punct de vedere farmacodinamic (drojdie de bere), se administrează în cantități duble, adică 400—800 ppm, pentru aceeași perioadă de timp.

Dintre sulfamide, cele hidrosolubile par mai justificate, consumul de apă fiind mai mult sau mai puțin constant. Se preferă Sulfadimidinul (Sulfametazina sodică și Dimerasolul), în concentrații zilnice de 2‰ (2 g/1 litru apă) sau, după cum se specifică în unele publicații, în sezonul prea cald, numai 1—1,5‰, pentru a se evita supradozările. Perioada de administrare este de 3—6 zile consecutiv, iar dacă este cazul ca tratamentul să fie continuat, se face o pauză de 1—2 zile și apoi se repetă pînă la 15 zile, putîndu-se relua după aceeași schemă după o altă pauză, însă de 5—6 zile.

În puloroză, Sulfadimerazina (Sulfametazina) poate fi aplicată pentru prevenție de necesitate în loturile contaminate sau suspecte de contaminare. Administrarea poate începe chiar din prima zi după ecloziune și durează 15 zile, în alimente (uruieli), la concentrații sensibil mai mari, adică 5—10‰, iar paste 5‰; durata administrării este de 5—6 zile consecutiv, cu reluare pînă în a 15-a zi după o pauză de 1—2 zile.

Sulfaquinoxalina, ca dealtfel și Sulfacoccidinul românesc, se poate încerca după schema de la coccidioză.

Sulfatiazolul și suzotrilul se dau în concentrație de 2—5‰ (2—5 g/1 kg de furaje) sau chiar soluție de 20%, diluat pentru a se obține, ca și în cazul Sulfametazinei, o concentrație de 2‰ (2 g/1 litru apă), adică o fiolă de 10 ml la 1 litru apă.

Antibioterapia se realizează prin produse față de care salmonelele manifestă sensibilitate mai pronunțată. Astfel, se preferă în apa de

băut antibiotice neresorbabile, ca spectinomicina, neomicina, kanamicina, streptomicina, iar dintre cele absorbabile, Teramicina, tetraciclina, Taociclina, Cloramfenicolul ş.a. Rezultatele sînt inconstante, astfel încît uneori antibioterapia nu este justificată din nici un punct de vedere.

Spectamul pe cale bucală se poate da pentru tratament de grup 2‰, timp de 3—5 zile. Pentru tratament individual, parenteral, soluţia 10% sau diluată pînă la 2% se injectează 10—20 mg/kg, adică la un pui de 1—3 zile revenindu-i 0,25 ml (soluţie 2% = 5 mg).

Negamicina sulfat se administrează în uruieli sau în apă, fiind solubilă, în doze de 200 ppm (200 mg/1 kg furaj) preventiv şi 400 ppm curativ, timp de 4—6 zile. Asocierea cu oxitetraciclină pare a realiza un sinergism deloc neglijabil din punct de vedere terapeutic.

Suplimentarea cu vitamine din complexul B sau drojdie de bere se impun ca o regulă generală în sulfamido- şi antibioterapie de durată.

Streptomicina este depăşită ca eficacitate şi deci nu mai este justificată, decît pentru cazuri excepţionale bine justificate.

Teramicina clorhidrat, în puloroză, se poate încerca în prevenţia de necesitate în loturile infectate sau în pericol de contaminare, în apa de băut, 200—300 ppm (200—300 g/100 litri apă = 2—3‰). Administrarea este de obicei de 7 zile, putîndu-se continua încă o săptămînă dacă este cazul, cu jumătate din doza iniţială. În furaje, se recomandă în aceeaşi cantitate.

Tetraciclina bază sau clorhidratul se aplică în uruieli, după eliminarea puilor bolnavi, ca şi în celelalte cazuri, ca prevenţie de necesitate la tot lotul contaminat, în cantitate de 200—300—400 ppm, timp de 7—10 zile.

Taociclina şi Sigmamicina se dă 10 g pulbere comercială la 10 litri apă (1‰ sau 0,50 g/6 litri apă), timp de 5—7 zile. Dozele şi durata tratamentului cu acestea sînt în funcţie de gravitatea situaţiei, încît după unii epizootologi, 10 g pulbere comercială în 5 litri apă curativ sau 10 g în 10 litri apă ca prevenţie medicamentoasă, timp de 4—7 zile, sînt suficiente.

În prevenţia de necesitate, atît în efectivele deja contaminate, cît şi la puii în pericol iminent de infecţie, Cloramfenicolul se poate administra chiar din prima zi după ecloziune, timp de 10 zile, forma racemică 10—20 mg pe pui şi zi, în furaje, cît mai perfect omogenizată; în acelaşi mod se poate folosi şi forma optic activă sau produsul de import Clorocid. Tratamentele individuale sînt uneori foarte anevoioase, datorită numărului mare de pui.

În salmoneloza găinilor (tifoza aviară), profilaxia şi tratamentul preventiv au rol hotărîtor. Profilaxia se face prin dezinfecţii şi sacrificări (păsările reacţionate pozitiv).

Furazolidona, datorită acţiunii asupra speciilor microbiene imobile (*S. gallinarum*), fiind superioară din anumite puncte de vedere unor sulfamide, antibiotice, ar putea fi folosită; indicaţiile sînt totuşi limitate, deoarece nu duce la sterilizarea purtătorilor de germeni chiar şi în administrări îndelungate. Dozele sînt de 400 ppm (400 g/tonă), timp de 5 zile preventiv şi eventual pînă la 14 zile curativ. Recomandările vizează prevenţia de necesitate pentru păsările ameninţate de contami-

nare. Produsul Pasersan, cu 50% furazolidonă, se recomandă în cantități duble, adică 800 ppm (800 g/1 tonă de furaj).

Dintre sulfamide, în apă sau uruieli, se recomandă suspensia 5% de ftalilsulfatiazol sau pulberea în doze de 0,20—0,30 g/kg greutate vie și zi, timp de cîteva zile (3—4 zile sau mai multe). Sulfacoccidinul (Sulfaquinoxalina) se poate folosi ca și în coccidioză, adică 3 linguri la 22 litri de apă, timp de 3 zile, 2 zile pauză și apoi 1 lingură la 11 litri apă alte 2 zile, dar numai cînd nu se obțin rezultate cu alte produse.

Sulfametazina sodică și Dimerasolul, 2‰ în apă de băut, se menționează pentru sulfamidoprevenție de necesitate, eventual în concentrație 1—1,5% în zilele călduroase. În alimente, se dau 0,5—1%, timp de 5—6 zile, cu reluarea administrării după o pauză de 1—2 zile. Tratamente individuale se pot face pe cale bucală (0,20 g/kg).

În aceleași scopuri se pot folosi Sulfametinul, Sulfafenazolul și Suzotrilul, dar metoda devine imposibil de aplicat practic la efective mari de păsări, expuse pericolului de infecție.

Dintre antibiotice, după indicațiile antibiogramei, ar putea fi încercate în chimioprevenție cloramfenicolul și cloramfenicolul racemic, timp de 4—6 zile în loturile contaminate, 600—1000 ppm în uruieli sau 60—100 mg/kg greutate vie, de 2—3 ori pe zi individual. În cazurile izolate, adică la loturi mici, se poate injecta și i.m., soluția 10%, 0,50 ml (50 mg), timp de 3—4 zile.

Ampicilina sodică 10—20 mg/kg i.m., se repetă la 6—8 ore, 3—5 zile.

Negamicina sulfurică se recomandă pe cale bucală, 30—50 mg/kg, sub formă de comprimate sau în uruieli, 200—400 g/1 tonă (200—400 ppm), timp de 4—6 zile, cu repetarea după un interval de timp de cîteva zile.

În contaminările cu *S. typhimurium*, Spectamul dă rezultate inconstante ca și contra *S. gallinarum*; se recomandă 200 g Spectam 50% substanță activă (Spectinomicină) în 200 litri apă (2 g ‰ produs comercial), timp de 3—5 zile. Forma injectabilă 10% se face ca atare sau diluat 2%, 10—20 mg/kg i.m., timp de 1—3 zile.

Teramicina clorhidrat, tetraciclina bază sau clorhidrat se administrează pentru tratamente de masă 200 g pulbere la 100 litri apă sau la o tonă de furaje 200—400 g (200—400 ppm), timp de 5—7 zile, repetînd aplicarea de 2—3 ori, la interval de 4—7 zile. Tratamentele individuale se fac cu 0,20—0,50 g/kg, și zi, timp de cîteva zile.

Soluțiile de teramicină 5%, se injectează cîte 2 ml i.m. la păsările adulte, 1 ml la tineret de 8—10 săptămîni și 0,5 ml la puii de 4—8 săptămîni, timp de 3—4 zile. Solvocinul pulbere se poate injecta în soluție 5,65% în același cantități ca și Teramicina 5%, 50—100 mg per pasăre, adică 25—50 mg/kg, în mod obișnuit 1—2 ml.

2.3. COLIBACILOZE

Colibaciloza afectează toate speciile de animale domestice, îmbrăcînd caracter enzootic la viței, purcei, tineret aviar (galinacee, palmipede) și chiar la miei sau mînji. Este produsă de *E. coli*, singur sau în asociație cu alți germeni patogeni sau facultativ patogeni. Polimor-

fismul microbian poate surveni peste afecțiuni inflamatorii neinfecțioase.

Profilaxia se realizează printr-o alimentație corespunzătoare a animalelor în perioada de gestație, prin administrarea rațională a furajelor însilozate, cu excluderea acestora din hrană în ultima perioadă de gestație. Vitaminizarea vacilor și scroafelor, în special cu vitamina A dar și cu vitamine D, E sau complex B, duce la nașterea de produși vii și viguroși. Administrarea colostrului după primele ore de la fătare, asigurarea igienei riguroase a alăptării, dezinfecții, vaccinări, serumizări, gammaglobuline contra colibacililor și chiar chimioprofilaxia (antibiotice, sulfamide, nitrofurani etc.) pot prezenta interes profilactic. Izolarea colibacililor nu presupune întotdeauna colibaciloză, deoarece colibacilii nu sînt obligator patogeni.

Tratamentul nu este numai medicamentos ci și igienico-alimentar. Cel medicamentos include anticatarale, astringente, mucilaginoase, protectoare ale mucoasei tubului digestiv, antifermentescibile, antisecretorii, analgezice, adsorbante, antiinflamatorii, rehidratări etc.

Printre anticataralele mai des folosite în colibaciloză la viței, purcei, miei sau păsări se impun a fi amintite și adsorbantele, de genul cărbunelui medicinal, dat sub formă de pulbere fină, administrat sub formă de suspensie, ca breuvaj sau cu sonda, iar la păsări și animale mici chiar comprimatele din comerț *(Carbo medicinalis)*, de 0,5 g, ca atare. Cantitățile folosite la viței și mînji sînt de 20—50—80 g pe zi, de 1—2 g la păsări și de 3—5—10 g la animale mici. Doza se administrează în două prize pe zi, timp de 1—2 zile, alteori mai mult, în funcție de dinamica manifestărilor.

Se recurge frecvent la asocierea dintre cărbune medicinal, carbonat de calciu (adsorbant, astringent, antacid) și caolin, argilă cu rol protector și adsorbant. Preparatul „Antidiareic" conține 60 g cărbune medicinal, 20 g carbonat de calciu și 20 g caolin. Dozele pentru animalele tinere cu colibaciloză sînt de 10—50 g pe zi fracționat, 0,15—0,20—2 g la pui, tineret aviar și chiar 3 g la păsările adulte.

Carbonatul de calciu singur se administrează sub formă de suspensie în apă, ca breuvaj, în doză de 5—20 g la viței, 3—5 g la miei și 0,2—2 g la animale mici.

Asocierile dintre adsorbante-carminative-astringente-emoliente se impun. După A d a m e ș t e a n u, anticataralul format din cărbune medicinal 10 g, subnitrat sau carbonat bazic de bismut 1 g, tanalbină 0,25 g, carbonat de calciu 5 g, tanoform 3 g, caolin 5 g și clorură de sodiu 8‰ în 10 ml poțiune gumoasă (mucilag diluat de gumă arabică, oficinal) se folosește la purceii înțărcați și sugari. Se administrează în două reprize, dimineața și seara, timp de 3—4 zile.

Un alt amestec recomandat este format din ftalilsulfatiazol 6 g, tanalbină 3 g, carbonat bazic de bismut 6 g, gumă arabică 30 g, caolin 55 g. Poate fi folosit la viței și sub formă de boluri de 3,35 g și pulbere, în doză de 5—10—15—30 g pe zi sau mai mult, timp de 3—4 zile, în funcție de evoluție. Pulberea se administrează sub formă de breuvaje, în două reprize pe zi, iar bolurile se introduc la baza limbii (pe fața dorsală), fiind înghițite relativ ușor de viței.

Dintre astringente se detașează ca importanță derivații bismutului, care reduc diareea prin combinarea cu hidrogenul sulfurat, excitan-

tul fiziologic al peristaltismului, formînd sulfura de bismut, de culoare neagră. Acţiunea astringentă antiseptică şi cu diminuarea secreţiilor poate contribui la crearea de condiţii improprii dezvoltării florei microbiene. Bismuticele formează în urma tapisării mucoaselor adevărate pansamente gastrointestinale. Dintre ele se recomandă carbonatul bazic de bismut, salicilatul de bismut, subnitratul (azotatul de bismut), aluminatul de bismut, tanatul de bismut, galatul bazic de bismut ş.a. Se administrează sub formă de mixturi în mucilagii, infuzii de flori de muşeţel, frunze de mentă sau mucilag de seminţe de in (4—5%) şi în doze de 2—3—5 g pe zi la viţei, divizat în 2 reprize, 1—2 g la purcei, miei şi eventual la carnivore.

Sînt recomandate asocieri între cărbune, carbonat bazic de bismut, carbonat de magneziu, bicarbonat de sodiu şi caolin, în proporţii asemănătoare respectînd dozajul amintit.

Apa de var, în doze de 200—300—500 g la viţei, poate fi utilizată, datorită acţiunii stiptice pe care o exercită.

Substanţele mucilaginoase, cu rol protector, antitoxic şi emolient, pot fi folosite cu succes. Aşa se prepară şi se întrebuinţează mucilagul din guma arabică oficinal (30 g gumă arabică şi ad 100 g soluţie conservantă), din seminţe de in, decocţiile de orz, ovăz, orez ş.a., în cantităţi de 200—300 ml la o administrare, de 2—3 ori pe zi, timp de cîteva zile. Mucilagul diluat de gumă arabică (poţiune gumoasă, julep gumos) este de asemenea util, 100—200 ml la o administrare, singur sau ca excipient pentru unele astringente şi antiinfecţioase.

Utilizarea antiinflamatoriilor de genul corticosteroizilor trebuie să stea în atenţie, deoarece Cortizonul, Prednisonul, Supercortizolul (Prednisolonul), Superprednolul (Dexametasonul), Triamcinolonul (Vetalog) ş.a. au un rol important în formele toxice sau însoţite de reacţii hiperergice. Corticoterapia în aceste cazuri se asociază obligator cu antibioticele. Formele de întrebuinţare sînt suspensiile 1—2,5%, dar pot fi utile şi comprimatele. La viţei, dozele de Prednison pot fi de 10—50 mg, repetat la 2—3 zile; Cortizonul acetat, 20—80 mg; Prednisolonul, 0,5—1—2 mg/ kg; Dexametasonul, 1—2,5 mg/50 kg repetat la 8—10 zile.

Medicaţia antiinfecţioasă trebuie să predomine cînd diagnosticul de laborator, clinic şi de unitate confirmă indubitabil o colibaciloză. Alegerea se face prin determinarea sensibiltăţii la antiinfecţioase, în funcţie de antibioticul la îndemînă, mai ieftin, mai uşor de administrat şi cu cel mai ridicat coeficient terapeutic. Conduita terapeutistului este dictată de condiţiile tineretului bolnav, care trebuie să beneficieze cît mai repede şi mai eficace de pe urma medicamentelor.

Diversificarea terapiei antiinfecţioase este impusă de marea varietate a rezistenţei colibacililor, încît indicarea unei ordine precise nu se poate face.

Dintre chimioterapice pot fi deosebit de utili nitrofuranii: Nitrofuranul, Furazolidona, Nitrofurantoina, Nifuraldezona; unele arsenicale organice: aminoarsonatul de sodiu; derivaţi chinaldinici: Saprosanul; derivaţi iodaţi: Vioform; derivaţii Imidazolului: Dimetridazol ş.a.

Eficacitate pot avea şi diferite sulfamide cu acţiune generală cum sînt: sulfametinul, sulfametazina, sulfafenazolul, suzotrilul şi sulfametoxipiridazina ş.a. Dintre sulfamidele neresorbabile de la nivelul tubu-

lui digestiv, decît într-o mică proporție, prezintă interes Ftalilsulfatiazolul, Sulfaguanidina și Formosulfatiazolul (ultimele două de import).

Dintre antibiotice pot fi active unele betalactamine (peniciline) de semisinteză, ca Ampicilina, apoi betalactamine cefalosporine cum este Kelfin (Cephalotin), Cefaloridina etc. Dintre oligozaharide și aminoglicozide se utilizează streptomicina, dihidrostreptomicina, Strepancilul, Strevitalul, Negamicina (Neomicina), Kanamicina și Spectinomicina (Spectamul). Din grupa polipeptidelor ciclice, au indicații Polimixina B și Colimicina (Colistina), iar dintre tetracicline, tetraciclina, teramicina, Doxiciclina (Vibramycina). Deosebit de util poate fi și Cloramfenicolul, ca dealtfel și diferite asocieri cum este Signamicină și Taociclină (tetraciclină și Oleandomicină), Oxitetraciclină și Negamicină, tetraciclină și Cloramfenicolul, Lincomicină și Spectomicină etc.

2.3.1. COLIBACILOZA VIȚEILOR

Derivații furanici, ca nitrofuranul pulbere, se administrează în colibaciloza viţeilor sub formă de suspensii în apă, infuzii de mușețel, mentă sau alte droguri vegetale, în doze de cîteva miligrame „per" kilogram (5—10/kg), fără a se depăși pe zi 1 g „per" vițel de 50—70 kg (poate produce intoxicații grave, fiind în general puțin tolerabil de unii indivizi). Amestecul în uruieli poate fi de asemenea un mijloc de administrare. Tratamentul durează 2—3 zile. Dacă nu apar semne de îmbunătățire, schimbarea medicației se impune.

Furazolidona se administrează sub aceleași forme, în doze de 2—6 mg/kg. La un vițel se administrează 0,50—0,75 g „per" individ, timp de 5—7 zile. Unii autori recomandă cantități mai mari, iar alții doar 0,50 g pe zi, fără a se depăși 6 mg/kg. Noi credem că tatonarea sensibilității individuale la nitrofurani este necesară pentru a se evita surprizele.

Se mai poate folosi Clorovitul, amestec de furazolidonă 1,5 g, cloramfenicol racemic 1,6 g, microvit A (vitamina A) și microvit E (vitamina E), în lactoză ad 100 g (96,136 g). La viței are în colibaciloză indicație majoră, sub formă de suspensie în apă, infuzii sau chiar în electuarii preparate în momentul întrebuințării, cu ajutorul melasei, făinii etc. Doza la o administrare este de 20—25 g, repetînd o dată la 12 ore, timp de 2—4 zile. Asemănător poate fi folosit și „Amfuridonul", avînd în loc de cloramfenicol racemic, cloramfenicol optic activ, dar numai 0,80 g (dealtfel, cloramfenicolul racemic este mai puțin activ). Dozele din acestea sînt de 25 g pe zi, timp de 1—2 zile, sub formă de suspensie în apă, infuzii sub formă de breuvaj sau chiar dat cu biberonul. Nifuraldezona se recomandă în colibaciloza vițeilor în doză de 10—20 mg/kg sau, după unii autori (Brion și Fontaine), după formula: Nifuraldezonă 1 g, salicilat bazic de bismut 0,25 g, fenol-sulfonat de zinc 0,25 g, salicilat de fenil (salol) 0,050 g, excipient q.s. pentru un comprimat. Se administrează cîte unul/50 kg și pe zi.

Furaldatona poate fi utilă în colibaciloză *per os*, după aceeași schemă ca și furazolidona.

În colibaciloza vițeilor, sulfamidele pot fi indicate pe cale bucală sau injectate, obișnuit i.v. Sînt recomandate atît cele ce se absorb ușor

de la nivelul tubului digestiv, cît și cele cu resorbție redusă. Absorbția digestivă a unor sulfamide poate fi diminuată prin asocieri cu cărbune medicinal, mucilagii, hidroxid de aluminiu ș.a.

Sulfametoxipirimidina (Sulfametinul, Dulana, Bayrena), Sulfafenazolul (Orisul, Eftolon, Plisulfan), Suzotrilul și Sulfatiazolul se folosesc în soluții 20% (Suzotrilul 30%), în injecții i.v. și în doze de 150 mg/kg (0,15 g/kg) în prima zi, 120 mg/kg (0,12 g/kg) în ziua doua, 100 mg/kg (0,10 g/kg) în celelalte zile. Rezultatele pot fi bune sau nu, în funcție de tulpinile microbiene și de produs. Sulfamidele se pot asocia și cu diferite antibiotice cu care sînt sinergice în acțiune, prin mecanisme diferite. Ordinea de preferat este cea indicată mai sus. În caz că se folosește și Sulfadimidina (Sulfametazina), soluțiile se fac în concentrații de 25—30%, iar posologia și conduita administrării este aceeași. Sulfamidă cu eliminare înceată este și Sulfadimetoxina (Madribon), fiind foarte activă, încît în colibaciloza viteilor ar putea fi folosită uneori cu succes.

Sulfametazina a fost înlocuită din suzotril cu sulfametoxipirimidina (sulfametin) din motive economice, fiind mai activă terapeutic decît aceasta.

Sulformetoxinul (Fanasil, Sulfadimetoxipiridazina) este activă și se elimină foarte încet din organism. Posologia se aseamănă cu cele relatate la sulfametoxipirimidina (Sulfametin). Datorită spectrului antibacterian și eliminării foarte lente din organism, aceeași valoare o are Sulfametoxipirazina (Sulfalen, Kelfizin, Longum).

Ftalilsulfatiazolul, sulfamidă cu acțiune locală neresorbabilă decît în cantități nesemnificative de la nivelul tubului digestiv, poate fi folosită sub formă de suspensii 5% (așa cum se găsesc pentru uz veterinar). Acestea se pot prepara și extemporaneu, din comprimate, în apă sau infuzii de plante medicinale (și floare de fîn), administrîndu-se fracționat de două ori pe zi, în doze de 0,35—0,30 g în prima zi, ca apoi să scadă la 0,25—0,20—0,15 g/kg și zi.

Ordinea de preferat pentru antibioterapie în colibaciloza viteilor este: Negamicină, Spectinomicină, Cloramfenicol, tetraciclină, Colimicină, Ampicilină, Oxitetraciclină, Kanamicină, Polimixină, streptomicină etc. Această ordine poate fi modificată de rezultatele antibiogramei.

Negamicina, antibiotic din grupa aminoglicozidelor, se folosește sub formă de sulfat, în comprimate de 0,5 g. Se caracterizează prin absorbție nesemnificativă de la nivelul tubului digestiv, exercitîndu-și acțiunea predominant local. Pe cale bucală, se administrează în apă, infuzii sau alte lichide, în doză de 20—30—50 mg/kg și zi, divizată în 2—3 „pro dosi". Tratamentul durează 3—5 zile. Produsul injectabil (disulfat de neomicină N.N' dimetan sulfonat de sodiu) poate fi folosit pe cale i.m. și în aceleași doze, de 0,02—0,03—0,05 g/kg și zi, divizat în 2 reprize, la 12 ore. Pare a fi lipsit de nefrotoxicitate.

Cloramfenicolul se poate administra în colibaciloza viteilor sub mai multe forme; drajeuri de 125 și 250 mg, capsule de aceeași valoare, soluție injectabilă 10%, fiole de 10 ml, Cloramfenicol racemic, hemisuccinat de sodiu, Clorocid, sau clortetrason. Pe cale bucală, pulberea se administrează în infuzii, drajeurile și „per se", în doze de 20—30—50 mg/kg, divizat în 2—3 reprize pe zi, timp de 3—5 zile (4—6

drajeuri pe zi, uneori mai mult, de exemplu 8 la un vițel de 50 kg). Cloramfenicolul racemic se administrează sub formă de breuvaje, în doze de 3 g „per" animal și zi, divizat în 2—3 reprize (0,04—0,06—0,10 g/kg). Cloramfenicolul soluție 10% se injectează numai i.m., în doză de 10—20 ml (1—2 g) adică în medie 20—30—50 mg/kg (0,02—0,03—0,05 g/kg). Tratamentul se face o dată la 24 ore, timp de 3—5 zile. S-ar putea folosi în aceeași doză și cloramfenicol hemisuccinat de sodiu, sub formă de soluție 20% (1 g, conținutul unui flacon, se dizolvă în 5 ml ser fiziologic). Din clorocid se prepară suspensii care se injectează de asemenea numai i.m., în doze de 20—30 mg/kg, repetat o dată la 12—24 ore, timp de 2—3 zile sau chiar mai mult, se poate folosi și pe cale bucală 30—50 mg/kg și zi.

Clortetrasonul, soluție neutră și stabilă formată în 100 ml din cloramfenicol 10 g, tetraciclină bază 5 g și prednisolon 0,50 g (supercortizol), se poate injecta i.m. sau s.c. în doză de 12 ml/10 kg greutate vie pe zi, timp de 2—3 zile. Are marele avantaj al sinergismului dintre cele două antibiotice cu spectru larg ca acțiune bacteriostatică și glucocorticoidul de sinteză, cu evidentă acțiune antiinflamatorie.

În literatură se menționează și alte asociații dintre cloramfenicol și chimioterapice (derivați furanici, cum este Clorovitul) sau cu alte antibiotice, ca Biocortin, Complexilin. Ultimul este destinat pentru administrări i.m. sau i.p. și este format din 100 mg cloramfenicol, 100 mg dihidrostreptomicină, 50 mg neomicină și penicilină crist. 100 000 U.I./ml.

Spectamul (Spectinomicina, Trobicina, Actinospectacin), soluție 10% și 5%, se dă în doze unice zilnice de 10—20—30 mg/kg, timp de 2—3 zile. *Per os* se administrează sub formă de clorhidrat de spectinomicină pentahidrat sau altă formă de spectam TM. Pe această cale doza de substanță pe zi este estimată la 1 g/50 kg greutate vie, în două reprize, sub formă de breuvaj în lapte sau infuzii, timp de 3 zile.

Tetraciclina bază, sub formă de pulbere, se administrează pe cale bucală în apă, lapte, infuzii sau în uruieli, în doză de 20—50 mg/kg (0,02—0,05 g/kg) și zi divizată în 2—3 reprize. Nu este solubilă în lichidele amintite, formînd suspensii. Tetraciclina clorhidrică este solubilă în apă. Se administrează ca și baza, deci 1—1,5—2 g pe zi la viței în 2—3 reprize, timp de 3—5 zile (0,02—0,03—0,05 g/kg; 20—30—50 mg/kg). Drajeurile de 125 și 250 mg sau capsulele de aceeași mărime se administrează ca atare, în doze ca și clorhidratul de tetraciclină (4—6—8 drajeuri pe zi, în 2—3 reprize), timp de 3—5 zile. Drajeurile de uz veterinar sînt de 250 mg.

Asocierea dintre tetraciclina clorhidrică și oleandomicină sulfat, în proporție de 2/1, se numește „Sigmamicină", iar produsul românesc, „Taociclină", fiind format din 6,67 g % tetraciclină clorhidrică, 3,33 g % oleandomicină sulfurică și q.s. ad 100 g glucoză (dextroză). Sub formă de breuvaje, în apă, lapte sau infuzii din plante medicinale (mentă, mușețel, anason) dozele zilnice la viței sînt de 10 mg/kg (0,01 g/kg), adică aproximativ 9—15 g (1 g/10 kg) pulbere comercială, divizat în 2 prize pe zi la un vițel. Tratamentul durează, ca și cu celelalte produse, 3—5 zile.

Pirolidin-metil-tetraciclina (PMT), cunoscută sub denumirea de Solvocilin (Reverin, Rolitetraciclină), este un produs de semisinteză, se injectează i.m. și i.v., avînd per flacon 1,130 g N-pirolidin-me-

til-tetraciclină, 1,730 g gluconat de magneziu și 0,140 g acid citric. N-metil-pirolidin-tetraciclina are avantajul tetraciclinei, adică face în organism un ciclu entero-hepatic (se elimină prin bilă și se reabsoarbe parțial prin intestin). Solvocilinul uleios este o suspensie de 1,1 g N-pirolidin-metil-tetraciclină în 20 ml, adică 1 ml conține 55 mg N-metil-pirolidin-tetraciclină, fiind echivalent cu 50 mg tetraciclină clorhidrică. Pulberea se injectează în doze zilnice de 5—10 mg/kg (0,005—0,01 g/kg) soluțiile preparîndu-se extemporaneu, prin dizolvarea conținutului unui flacon în 20 ml apă distilată (rezultă o soluție de 5,65 g⁰/₀ principiu activ). Suspensia uleioasă se injectează i.m. sau chiar s.c., în doze de 2—3 ml/20 kg, ceea ce este echivalent cu 5—7,5 mg/kg. Administrările sînt zilnice, timp de 3—5 zile.

Colimicina (colistina, polimixina E) este un antibiotic polipeptidic ciclic, cu acțiune bactericidă în special asupra bacililor Gram negativi, fiind mai utilă în ultimul timp decît cloramfenicolul în colibaciloza viţeilor. Nu este activă asupra germenilor Gram pozitivi. Pe cale bucală, ca și celelalte polipeptide, nu se absoarbe decît în cantități nesemnificative, exercitîndu-și predominant acțiunea la nivelul tubului digestiv. *Per os* la viței, se întrebuințează sub formă de sulfat, iar soluțiile injectabile, cu colistină metansulfonat. Flacoanele conțin 500 000—4 000 000 U.I. colimicină sau polimixină E. Se administrează pe cale bucală în apă sau infuzii, preparate de exemplu din *Millefolii Herba* (coada șoricelului), în doze de 25 000—50 000 U.I./kg, repetat la 12 ore, timp de 3—6 zile consecutiv, în funcție de evoluția bolii, iar parenteral sub formă de injecții i.m., 25 000 U.I./kg, repetat la aceleași intervale de timp (30 U.I. = 1 mcg).

Polimixina B, cea mai activă din categoria respectivă, se aseamănă cu colimicina și aminoglicozidele în ceea ce privește absorbția redusă de la nivelul tubului digestiv. În colibaciloza viţeilor, se administrează pe cale bucală, în doză de 4—6 mg/kg, în 2—4 prize pe zi. Comprimatele de 75 mg sau cele de la noi din comerț, de 0,03846 g Polimixină B sulfat corespund la 250 000 U.I. polimixină B (1 mg = 10 000 U.I.) și se pot asocia de exemplu cu 0,250 g teramicină, pentru diareea colibacilară. S-au mai folosit bolurile preparate din 105 mg Neomicină sulfurică și 37 000 U.I. polimixină B sulfat, administrîndu-se cîte un bol la 6 ore, timp de 2—3 zile.

Oxitetraciclina se folosește sub formă de clorhidrat, pulbere solubilă, administrîndu-se în apă, lapte sau infuzii, în doze de 5—10—20 mg/kg și zi, timp de cîteva zile. Cantitatea zilnică se fracționează în două reprize. Soluția injectabilă 5⁰/₀ se administrează i.m. sau chiar i.v. Tratamentul durează la viței 3—4 zile, iar dozele în cazul acesta sînt de 5—10 mg/kg (0,005—0,01 g/kg). Asocierea dintre teramicină clorhidrică și neomicină sulfurică în părți egale (āā 20 g și excipient zaharat 73 g) poate fi util în colibaciloză la viței, în doze de 1 g/10 kg greutate vie.

Kanamicina sulfat (Rezistomicina, Kantrex), ca și streptomicina sulfat, nu se absorb în concentrații terapeutice în urma administrării pe cale bucală, încît ar putea fi active în infecțiile colibacilare, deși creșterea proporției de rezistență în special față de streptomicină este mare la ora actuală. Ambele substanțe se indică și pe cale bucală, în doze de 20—30—50 mg/kg, în soluții preparate în apă, lapte sau infuzii

de plante medicinale (mușețel, mentă), 5—10%, divizate în 2 reprize pe zi. Obișnuit, se administrează ușor cu pistolul de dozare automată, 1—2 g pe zi și vițel. Parenteral, se injectează i.m. sau s.c., în aceleași doze, fracționate la interval de 12 ore, în soluții 25—50%.

Streptomicina poate fi folosită și sub formă de strepancil (amestec de 80% streptomicină sulfurică și 20% pantotenat de streptomicină) eventual și dihidrostreptomicină sulfurică (mai activă, mai stabilă și mai puțin toxică). Soluțiile se fac concentrate, adică 50—25% (1 g se dizolvă în 2—4 ml apă distilată sau ser fiziologic). Intervalele de administrare și dozele sînt aceleași (20—50 mg/kg pe zi, divizat în 2 reprize, la 12 ore).

Desigur că terapia colibacilozei poate fi completată după caz și cu alte antibiotice sau chimioterapice, singure sau în asociație, pentru a se lărgi sfera de acțiune, deși uneori monoterapia este mai eficace și mai justificată din punct de vedere farmacodinamic.

Medicația simptomatică și patogenetică se asigură cu 0,5—1 g cafeină (2—4 ml sol. 25%), 2—5—10 ml Pentetrazol 10%, 0,1—0,5 g vitamina B_1 (2—10 ml sol. 5%), ser fiziologic 500—1 000 ml s.c., de 2—3 ori pe zi, ser cu electroliți tip Ionoser sau soluție Ringer, soluție Locke, soluție Ringer lactată, ser fiziologic glucozat, soluție de polivinilpirolidonă ș.a. în doze de 200—500—800 ml pe zi și chiar mai mulți litri, pînă la redresarea animalelor. Vitamina AD_3E hidrosolubilă se injectează i.m. sau s.c., 2—3 ml (100 000—150 000 U.I. vitamina A, 10 000—15 000 vitamina D_3 și 60—90 mg vitamina E), 200—300 mg acid ascorbic (vitamina C). Forma liposolubilă de A, D_3 și E se injectează 2—4 ml (adică 100 000—400 000 U.I. vitamină A, 50 000—100 000 U.I. vitamina D_3 și 40—80 mg vitamina E).

2.3.2. COLIBACILOZA PURCEILOR

Colibaciloza purceilor sugari (diareea nou-născuților, enterita colibacilară etc.) apare la vîrstă tînără, de 1—30—35 de zile, și îmbracă forme grave în unele crescătorii.

Profilaxia bolii este dificilă, încercîndu-se prin corijarea deficiențelor de întreținerea și exploatarea scroafelor mame: alimentație corespunzătoare, vitaminizarea și profilaxia medicamentoasă bazată pe unii derivați arsenicali și furanici (furazolidona, nitrofuranul) sau pe antibiotice din grupa tetraciclinelor: tetraciclina, Teramicina și chiar Cloramfenicolul, Negamicina, Colimicina, streptomicina, Ampicilina, Polimixina, Spectinomicina etc.

Chimioterapia, ca și în cazul colibacilozei viţeilor, cuprinde o gamă relativ largă de substanțe, dar care se impune a fi utilizate cu mult discernămînt în funcție de sensibilitatea lui *E. coli*, dacă el este factorul etiologic principal. Trebuie însă să se țină cont și de ceilalți germeni care-l însoțesc, favorizîndu-i efectul nociv asupra animalului tînăr, fără posibilități de apărare antiinfecțioasă importante.

Glucocorticosteroizii sînt reprezentați de prednison în doză de 15—40 mg, supercortizol (prednisolon) 10—30 mg ș.a.

Dintre derivații arsenicali poate fi util aminoarsonatul de sodiu, sub formă lichidă, în concentrație de 1,01 g% (10,1 mg/ml), comercializat în unele țări și sub denumirea de „Piglet pro gen" are evidentă acțiunea

bactericidă față de *E.coli*, fiind în același timp și un anabolizant, ca dealtfel și alte arsenicale. Se folosește atît preventiv, cît și curativ, în soluție vîscoasă sau sub formă de pulbere. Soluția se administrează ușor cu pompa dozatoare, în cantități de 10—20—30 mg (adică 1 ml = 10,1 mg la purceii pînă la 7 zile; 2 ml = 20,20 mg la cei de 7—14 zile și 3 ml = 30,30 mg la cei între 14—21 de zile), care se repetă după 24 ore. Curativ, se administrează la primul semn de boală, după aceeași tehnică, cu repetare tot după 24 ore. A treia administrare, după mai mult de 48 ore, nu este totdeauna necesară, purceii redresîndu-se adesea după două tratamente. Dacă este cazul totuși, a treia administrare se face la 48 ore. Aminoarsonatul de sodiu se poate asocia cu alte medicamente, nefiind incompatibil nici cu antibioticele sau sulfamidele.

Acidul arsanilic este un derivat organic pentavalent, cu toxicitate redusă și care se elimină aproape integral din organism în decurs de 5 zile de la ultima administrare. După unele indicații, este compatibil cu antibioticele, cu sulfamidele sau nitrofuranii, nu inactivează vitaminele și protejează coccidiostaticele. Se recomandă, printre altele, în profilaxia și terapia colienteritelor și dizenteriei vibrionice a suinelor. Stimulează creșterea și ameliorează asimilarea hranei. Prezintă marele avantaj de a se putea administra în hrană sau apa de băut. În general, în hrană se recomandă 250 ppm, timp de 3 săptămîni, iar în apă 175 ppm, timp de 7 zile. Dozajul pulberei este la purcei de 1,250 kg/t, timp de 2—3 săptămîni înainte și după înțărcare. La scroafe de reproducție și porci la îngrășat, se administrează profilactic 1,250 kg/t furaje, timp de 3 săptămîni, iar curativ, 2 kg/t, timp de 6 zile; după o pauză de 3 zile, se reia cu 1,250 kg/t, timp de alte 2 săptămîni. Pentru stimularea creșterii, respectiv ameliorarea conversiei hranei, se dă 500 ppm (500 g/t). Forma solubilă, adică sarea sodică a acidului arsanilic (arsanilat de sodiu), se recomandă să se administreze în apa de băut 15 g/100 litri apă, timp de 7 zile, în cazul dizenteriei vibrionice.

Saprosanul poate fi folosit ca antiinfecțios, antidiareic și antimicotic, în doze de 20—30 mg/kg și zi la purcei, timp de cîteva zile. Influențează favorabil evoluția colibacilozei, ca și preparatul Saprometin, un amestec de Sulfametazină (Sulfadimerazină, Sulfadimidină), cu glucoză āā 16,60 g, Saprosan 3,31 g, clorură de Ca, Na, K, Mg āā 1,66 g conservanți și q.s. ad 180 g hidroxid de aluminiu. Saprometinul poate fi folosit preventiv sau curativ, în doze de 1 ml la purceii pînă la 7 zile, 2 ml între 7—14 zile și 3 ml între 14—21 zile, timp de 2—5 zile. Preventiv, ca și aminoarsonatul de sodiu, se administrează cîte 1 ml la 24 ore în primele zile după fătare la purceii sănătoși, din loturile unde a apărut boala sau există pericol de infecție.

Nitrofuranul sau Nitrofuralul, sub formă de pulbere administrat pe cale bucală cu discernămînt, în cazurile în care s-a demonstrat o sensibilitate a agentului cauzal, poate da rezultate dintre cele mai bune. Preventiv, li se administrează purceilor sănătoși din loturile sau boxele infectate, zilnic, timp de 6—8 zile, cîte 20—25 mg/kg, în hrana cu care sînt obișnuiți sau individual, în suspensie, electuarii și chiar „per se". Curativ, la purceii bolnavi și cu anorexie se fac tratamente individuale, administrînd substanța sub formă de pulbere suspendată în apă, cu ajutorul unei seringi cu un ac fără bizou (bont) sau la care

se adaptează un tub de material plastic. Se administrează o dată pe zi, cîte 30—35 mg/kg, timp de 3—4 zile. La purceii cu forme cronice, dar care au încă apetitul prezent, li se dă în alimente 25—30 mg/kg în tainul de dimineață, deci o dată pe zi, timp de 6—8 zile.

Furazolidona se poate administra în furaje, în concentrație de 0,40‰ (400 ppm), iar ca tratament individual, o dată sau divizînd în două prize cantitatea de 5—10—20—40 mg/kg (0,005—0,01—0,02—0,04 g/kg), timp de 4—5 zile. Se recomandă și asociată: Furazolidonă 250 ppm, Cloramfenicol 120 ppm, Sulfametazină 200 ppm. La scroafe dă uneori rezultate încurajatoare, în doze de 20—30 g/100 kg de furaje (200—300 ppm) înainte cu o săptămînă de fătare, pentru a preveni îmbolnăvirile cu *E.coli* la purcei.

Clorovitul și amfuridona (eventual și Agrisal și Amfurifer) se folosesc la purcei în colibaciloză în doză de 4—5 g de două ori pe zi, în prima săptămînă de viață, de 2 ori cîte 5 g pe zi la cei de 2—3 săptămîni, de 2 ori cîte 7,5 g la cei de 4—8 săptămîni, iar la purceii înțărcați de 1—2 ori pe zi cîte 10 g. Clorovitul se administrează în doză de 2—6 g la purceii sugari și 8—12 g la cei înțărcați, repetat la interval de 12 ore. De cele mai multe ori, 2—4 administrări sînt suficiente cînd flora patogenă este relativ sensibilă la Furazolidonă și Cloramfenicol. Produsele se dau în electuarii, în alimente, ca suspensii preparate în infuzii sau decocții de plante etc. Amfuriferul conține Cloramfenicol și Furazolidonă āā 9 g, vitamina A stabilizată 900 000 U.I., vitamina E 3 g, glucoză 11 g, fier redus 20 g și excipient q.s. ad 100 g. În colibaciloza purceilor, se administrează în 2—3 prize, la interval de 8—12 ore, în cantități care să conțină 50 mg Furazolidonă și 50 mg Cloramfenicol la purceii din prima săptămînă de viață și 150 mg la cei de 2—3 săptămîni. Adică, din pasta respectivă, purceii de o săptămînă primesc 1—2 cm, cei de 3 săptămîni 2 cm, cei de 4 săptămîni 3 cm, iar cei de peste o lună 4—6 cm. Se introduce tubul direct la baza limbii (1 cm pastă conține 50 mg cloramfenicol și 50 mg furazolidonă).

Agrisalul conține 75 mg furazolidonă la 100 g amestec cu micro- și macroelemente (mangan, cobalt, cupru, magneziu), iar ca excipienți rădăcină de lemn dulce *(Liquiritiae Radix)*, părțile aeriene ale cozii șoricelului *(Millefolii Herba)*, fructe de măceș *(Cynosbati Fructus)* și un amestec de săruri sodice ale acizilor humici, adsorbante de două ori mai puternice decît cărbunele medicinal, cu rol de tampon și astringent în același timp.

Amfuroxul (în capsule operculate) conține cloramfenicol, furazolidonă, vitaminele A, D_3, E, C, B_1, B_2, B_6, B_{12}, acid nicotinic și pantotenat de calciu. La purceii sugari se administrează de două ori pe zi 1—2 capsule de 150 mg, 2—4 capsule de 150 mg la cei înțărcați (sînt capsule și de 750 mg pentru viței). Tratamentul durează 2—3 zile. Capsulele se dau fracționat, în 2—3 prize pe zi.

Produsul „Emgal" are, pe lîngă 110 g dimetridazol (emtril), clortetraciclină 25 g (aureomicină) și 65 g furazolidonă, în excipient ad 1 000 g. La porci, se recomandă curativ în alimente, 4 kg la 1 tonă, iar preventiv 2 kg/1 tonă. Asemănător se recomandă și amestecul format din Dimetridazol, Tetraciclină și Saprosan.

Mecadoxul sau Carbadoxul (Quinoxalinyl-2-metilen-3 carbamat de metil-N,N_4-dioxid) are acțiune bactericidă și biostimulatoare, în doze de 10—50 ppm sau, la tratament individual, 2—3 mg/kg.

Sulfamidele cu acțiune generală (resorbabile de la nivelul tubului digestiv), ca și cele cu acțiune predominant locală (neresorbabile decît într-o proporție nesemnificativă din punct de vedere terapeutic), sînt utile în infecțiile traduse prin diaree la purcei, doar dacă *E.coli* joacă un rol important. Greutatea administrării la sugari este relativ mare, iar rezultatele nu sînt direct proporționale cu eforturile. Dozele de ftalilsulfatiazol pulbere obținută prin triturarea comprimatelor de 0,50 g sau suspensia 5% ce se administrează în tratamente în grup sau individual, sînt de 0,30—0,15—0,10 g/kg; doza ultimă este pentru ziua a 4-a de tratament, cît durează acesta în mod obișnuit.

Sulfamidele cu acțiune generală ca Sulfametoxipirimidina (Sulfametin), Sulfafenazolul (Eftolon, Orisul), Sulformetoxina (Fanasil), Sulfametazina (Sulfadimidina, Sulfadimerazina), Suzotrilul și sulfatiazolul, se administrează sub formă de suspensii, electuare ori pulberi în uruieli, în injecții i.m., mai rar s.c. (numai cele cu pH neutru). Dozele sînt în general de 150—100 mg/kg (0,15—0,10 g/kg). Asemănător s-ar putea folosi și Dimerasolul (Sulfametazină sodică, sare sodică a 4—6 dimetilpirimidin etan, în soluție 33%), în doză de 0,5—0,8 ml/kg (adică 165—264 cg/kg = 0,165—0,264 g/kg).

Antibioticele par să joace rolul principal și în tratamentul colibacilozei purceilor, mai ales dacă se va recurge întotdeauna la cel mai eficace produs în fiecare dintre unitățile în care diareea colibacilară evoluează enzootic. Ordinea indicațiilor este precizată de antibiogramă. La ora actuală se pare că prioritatea o dețin oligozaharidele și aminoglicozidele, datorită absorbției reduse de la nivelul tubului digestiv, deci cu acțiune bactericidă locală. Urmează polipeptidele ciclice, care de asemenea sînt bactericide și neresorbabile din tubul digestiv decît în cantitate mică, apoi bacteriostaticele de genul tetraciclinelor și, în sfîrșit, cloramfenicolul.

Dintre aminoglicozide, spectinomicina se recomandă pentru diareea colibacilară a purceilor, sub formă de soluție 5%, în flacoane prevăzute, ca și în cazul „Diacinului" sau „Piglet pro genului" cu o pompă dozatoare, astfel încît o apăsare pe piston eliberează 1 ml de soluție cu 50 mg substanță activă. Se folosește diclorhidratul de spectinomicină pentahidrat, avînd indicația principală în enteritele provocate la purcei de *E.coli*. Posologia preventivă este de 1 ml, adică 50 mg la o administrare la purceii de pînă la 4 kg, repetat la 12 ore, în total 2 ml; la purceii peste 4 kg, 2 ml (100 mg) dimineața și 2 ml seara, în total pe zi 4 ml (200 mg „pro die"); tratamentul este de o singură zi. Tratamentul curativ la purceii bolnavi este asemănător, administrîndu-se la cei pînă la 4 kg, 1 ml dimineața și 1 ml seara, timp de 3—5 zile și 2 ml dimineața plus 2 ml seara, timp de 3—5 zile, la purceii peste 4 kg. Avantajul Spectamului sub această formă este și conservarea sa pînă la 5 ani. Profilactic, Spectamul buvabil hidrosolubil (50% spectinomicină) se administrează timp de 5 zile după înțărcare, 2 g/3 l apă (1 g spectinomicină) iar curativ, 2 g/2 l apă (1 g spectinomicină), timp de 3 zile. Uneori, în cazuri grave, se injectează inițial 10—20 mg/kg

spectinomicină 10% şi apoi se continuă cu forma buvabilă în apa de băut.

Neomicina ca atare, sub formă de sulfat din comprimate sau în diferite amestecuri, ca Neo-Teramicina, Neomicină sulfat cu Teramicină clorhidrat āā 20 g şi excipient zaharat ad 100 g, se administrează preventiv 100 mg, iar curativ doza dublă (200 mg) pe individ şi zi, timp de 3—5 zile.

Diacinul este de asemenea un produs verificat de marea practică. El conţine sulfat de negamicină (neomicină) 70 mg/ml, scopolamină (parasimpaticolitic care diminuă secreţiile şi peristaltismul) şi altapulgit un silicat de aluminiu cu acţiune protectoare asupra mucoaselor tubului digestiv. Dozele pe zi sînt de 1—2 ml la purceii pînă la 7 kg şi de 2—3 ml la cei de 7—15 kg. Tratamentul durează 2—3 zile.

Asocierile dintre Negamicină şi Furazolidonă sînt de asemenea folosite cu succes uneori. Proporţia dintre cele două substanţe este 300 mg Negamicină sulfat şi 10 mg Furazolidonă, în capsule operculate, cîte una pe zi, timp de 3 zile profilactic, şi două pe zi curativ, timp de 3—4 zile. Aceste amestecuri pot conţine şi unele vitamine: A, B_1, B_2, B_6, PP, C.

Streptomicina şi Kanamicina au indicaţii mai limitate în colibaciloza purceilor, datorită rezistenţei în proporţii mari a lui *E.coli* faţă de aceste două antibiotice. Se pot folosi pe cale bucală, administrate după procedeele descrise, 100—200 mg/kg şi zi, în doze unice, apoi acestea se reduc la numai 30—50 mg/kg şi zi.

Polipeptidele ciclice, ca Polimixina B, se dau la purcei pe cale bucală în doză de 2—4 mg/kg (0,002—0,004 g/kg); după unii autori, acestea ar trebui să fie de 20—30 mg/kg şi zi, divizate în 2—3 reprize timp de 2—3 zile, iar i.m. 0,5—1—2 mg/kg. Colimicina (Colistina) se administrează cu ajutorul seringii pe cale bucală, în doze de 25 000—50 000 U.I./kg (1 mcg = 30 U.I.), de 2—3 ori pe zi, timp de 3—6 zile. Pare a fi deosebit de eficace în unele crescătorii.

Tetraciclina pulbere bază sau clorhidrat, chiar drajeurile sau capsulele, se administrează pe cale bucală cîte 30—50 mg/kg (0,03—0,05 g/kg), fracţionată în 2—3 prize curativ timp de 3—5 zile, iar preventiv 10 mg/kg (0,01 g/kg) timp de 5—7 zile. Preventiv, la scroafe se administrează înainte de fătare 10 mg/kg timp de 3 zile.

Solvocilinul injectabil se administrează i.m. în soluţie 5,65% (un flacon se dizolvă în 20 ml apă distilată) şi se injectează 5—10 mg/kg zilnic, timp de 3—4 zile. Datorită ciclului entero-hepatic, poate da rezultate bune. Solvocilinul suspensie uleioasă 5% se injectează i.m. în doză de 5—7,5 mg/kg (2—3 ml/20 kg greutate vie).

Cloramfenicolul drajeuri se foloseşte fracţionat în 2—3 reprize pe zi şi în doză de 20—50 mg/kg (0,02—0,05 g/kg), timp de 3—5 zile. Cloramfenicolul racemic se recomandă 20—50 mg/kg, repetînd de trei ori pe zi această doză. Forma injectabilă de Cloramfenicol soluţie 10% se administrează i.m. în doză de 3—5—8 ml, în funcţie de vîrstă şi greutatea corporală a purceilor (20—50 mg/kg).

Dintre betalactaminele de semisinteză (penicilinele semisintetice), Ampicilina are marele avantaj că este stabilă faţă de penicilinaza colibacilară. Dozele pentru purcei sînt de 20—30 mg/kg la o administrare, care se repetă la 6—8 ore, timp de 2—3 zile. Se dă *per os* în ceaiuri

sau în apă cu seringa, iar parenteral se injectează i.m., în soluții preparate prin dizolvarea a 0,250 g în 3—5 ml apă distilată.

Tilozina (Tylanul), soluție 5%, se injectează cîte 0,5 ml în prima și a 6-a zi de viață și 1 ml în ziua a 12-a sau se dă în furaje, Tylan cu Furazolidonă (100 g Tylan și 300 g Furazolidonă per tonă), o săptămînă înainte de fătare și două săptămîni după aceea și 3 săptămîni la purcei în furaje prestarter. Tylanul se asociază și cu Sulfadimidina (Sulfametazina) sau cu Sulfatiazolul. De exemplu, se dau 100 g Tyzolin și 100 g sulfadimidină „per" tona de furaje, timp de maximum 3 săptămîni, sau 50 g Tylan solubil și 150 g sulfatiazol la 400 l de apă, timp de 3—7 zile. În general, dozele de Tylan sînt de 10—20—25 mg/kg și zi.

Virginiamicina prezintă avantajul incontestabil pentru terapia digestivă prin faptul că nu se absoarbe decît în cantități neglijabile, exercitîndu-și acțiunea asupra microflorei din tubul digestiv. Ea poate fi folosită timp mai îndelungat. Preventiv, se recomandă 50 ppm, iar curativ 100 ppm, timp de 14 zile.

Terapeutica colibacilozei la purcei ar putea beneficia și de pe urma altor medicamente sau asocieri de diferite substanțe enunțate aici. Amintim doar Negramul (acidul nalidixic), Borgalul (asociere dintre Trimetoprim 1 p și 5 p Sulfadoxină); din literatură se cunosc și alte asemenea asocieri.

Rotația antibioticelor și chimioterapicelor, prin utilizarea discontinuă a aceluiași produs în aceeași unitate, poate contribui la frînarea instalării rezistenței microbiene.

2.3.3. COLIBACILOZA PĂSĂRILOR

Colibaciloza păsărilor este o entitate morbidă care poate evolua singură sau se complică, mai ales cu bolile respiratorii cronice (MRA). Apare mai frecvent la galinacee și palmipede.

Profilaxia nu diferă cu mult față de cele relatate la colibaciloza viţeilor și purceilor, adică se bazează pe dezinfecții și chimioprevenție prin nitrofurani, sulfamide, dar mai ales antibiotice administrate în hrană sau apă, timp mai îndelungat.

Tratamentul curativ se realizează cu antibiotice, anume oligozaharide și aminoglicozide (spectinomicina, negamicina, Kanamicina, eventual streptomicina), tetracicline (tetraciclină, Oxitetraciclină, Cloramfenicol și în special cu polipeptidele ciclice de genul colimicinei (Colistinei). Dintre betalactamine se indică Ampicilina și chiar cefalosporine, cum este Cefaloridina (Ceporina), Cefalotina (Keflin) ș.a.

Sulfamidele cu acțiune generală recomandate sînt Sulfametazina, Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, sulfatiazol. Dintre cele cu acțiune locală se aplică Ftalilsulfatiazol. Dozele de sulfamide pe cale bucală în tratamente individuale sau în masă, în apa de băut sau alimente, sînt în general de 0,20—0,50 g pe pasăre, iar uneori chiar „per" kilogram greutate vie (în tratamente individuale). În apă se dau soluții 1—2‰, timp de 2—6 zile, cu pauze de 2—3 zile, alteori mai mari și cu reluări după aceeași schemă. În alimente, concentrația este de 0,5—1%. Se pot folosi paste și pelete.

Sulfametazina sodică (Sulfadimidină sodică ca și Dimerasol) se poate da cu ușurință în apa de băut 2‰, iar în zilele călduroase numai 1—1,5‰, înlocuind apa în totalitate în zilele de tratament, timp de 5—6 zile. Produsul din R. D. Germană, Sulfadimidină, în soluție 21,6%, se recomandă 10 ml/1 litru de apă (2,16‰), timp de 6 zile.

Amestecul de sulfamide „Tetramidan aviar" este format din maleilsulfapiridină, maleilsulfatiazol āā 5 g, maleilsulfamerazină și maleilsulfadimerazină āā 7,5 g, uree 5 g și apă q.s. ad 100 g. Se recomandă 10—15 ml/1 litru de apă, adică 2,5—3,75 g‰ principii activi, iar în uruială 3,75—5 g/1 kg, timp de 4—5 zile (15—20 ml/1 kg); preventiv se dau 5 ml/1 litru de apă, adică 1,25‰, iar în uruieli 8 ml/1 kg, adică 2‰, timp de mai multe zile.

Asemănător se poate recurge la sulfametin, sulfafenazol, sulfatiazol. Ftalilsulfatiazolul, datorită absorbției intestinale reduse, se dă la păsările adulte 0,20—0,50 g/kg indvidual, iar la pui 0,02—0,03 g/pui și zi, timp de 3—4 zile. Dozele cresc cu vîrsta și greutatea corporală, proporțional. Suspensia 5% este mai ușor de folosit în apa de băut sau eventual amestecată în uruieli (barbotaje), în aceleași doze.

Furazolidona, singură sau în asociație cu alte substanțe, poate fi utilă atît preventiv, cît și curativ, în colisepticemia păsărilor. Se adaugă în furaje în cantitate de 0,20—0,40‰, adică 200—400 g/1 tonă, ceea ce este egal cu 200 ppm preventiv, timp de 5 zile, iar curativ 400 g/t (400 ppm), pînă la 14 zile.

Pasersanul, amestec în părți egale de furazolidonă cu drojdie furajeră, se administrează în furaje, curativ în doze de 800 ppm (800 g/tonă), 10—14 zile, iar preventiv 5 zile. Readministrările de urgență se fac după pauze de 5—7 zile.

Dintre antibiotice Spectinomicina (Spectamul) se administrează cu ușurință pe cale bucală, sub formă de preamestec cu 50% spectinomicină în soluție 0,5—1—2‰, în funcție de evoluția bolii, adică 100—200 g Spectam 50% în 100—200 l apă, timp de 3—5 zile (v. micoplasmoză). Soluția injectabilă de 10% se diluează 2% și se injectează s.c. 0,25 ml (adică 5 mg) la un pui de o zi (preventiv 1—2 mg/pui), 0,50 ml la un pui de 1 kg și 1 ml pentru o pasăre de 2 kg. Injecțiile s.c. se fac înapoia cefii, o singură administrare fiind suficientă la broileri; în cazurile grave se repetă după 48 ore aceeași doză. Administrarea i.m. se poate practica tot atît de ușor la păsările adulte, la care doza în general este de 10—20 mg/kg.

Din aceeași grupă a oligozaharidelor sau mai bine zis a aminoglicozidelor se mai poate folosi Negamicina (Neomicina) sulfurică, sub formă de comprimate de 0,50 g solubile în apă, în doze de 0,20 g/1 kg furaje (200 g/1 tonă = 200 ppm) preventiv și 0,40 g/1 kg furaj (400 g/t = 400 ppm) curativ, la păsările bolnave timp de 4—6 zile.

Streptomicina (sulfat, strepancil) poate fi încercată dacă tulpinile de colibacili sînt sensibile, în doză de 25—50 mg/kg s.c. sau i.m., soluție 50—25% (un flacon pentru 10 găini sau 20 pui), repetînd aceeași doză după 24—48 ore, timp de 3—5 zile. Uneori, se poate face și 0,10 g/kg (100 mg/kg). Administrarea în apa de băut, 4 g la 10 litri de apă, timp de 10 zile, poate fi uneori utilă.

Kanamicina, sub formă de sulfat și în aceeași doză, este recomandată, deoarece rezistența la acest antibiotic este deocamdată mai re-

dusă, deși speranțe prea mari și definitive nu se pot pune nici în el. Pe cale bucală, este mai folositoare în tratamente individuale sau în apa de băut, ca și streptomicina.

Tetraciclinele (tetraciclina bază sau clorhidratul, chiar drajeurile) se folosesc în colibaciloză, deși și față de aceste substanțe sensibilitatea lui *E.coli* este foarte variabilă la ora actuală, în doze de 20—50—100 mg/kg (0,02—0,05—0,1 g/kg), în tratamente individuale. Tratamentele în masă se fac însă cu tetraciclină bază în uruieli sau cu clorhidrat în apă sau uruieli (este solubil în apă), în doze de 200—300 g/100 litri apă sau tona de furaje preventiv (200—300 ppm) și 400 g/t (400 ppm), timp de 5—7 zile, curativ cu reluări dacă este cazul, preventiv, după cîteva zile. Administrările în apă sînt neeconomice.

Taociclina și Sigmamicina se administrează în apa de băut în cantitate de 10 g în 10 litri de apă preventiv (1 g/10 litri, adică 0,1‰ principii activi); curativ, se dă 10 g la 5 litri de apă (1 g la 5 litri, adică 0,2‰), timp de 4—7 zile.

Metaciclina, Demetiltetraciclina, Doxiciclina (Vibramicina), Minociclina, care sînt tot tetracicline, nu și-au găsit încă o largă aplicare în medicina veterinară și deci nici în patologia aviară.

Solvocilinul (Reverin, Rolil tetraciclina), un produs de semisinteză, s-a folosit inițial sub formă de suspensie uleioasă 5%, în doză de 0,5—1 ml (25—50 mg), apoi pulbere pentru injectat i.m. sau i.v. și în ultimul timp un singur produs de injectat i.m. sau i.v., iar la pasăre chiar și s.c., 50—100 mg/pasăre (1—2 ml din soluția 5,65%, obținută prin amestecul unui flacon cu 20 ml apă distilată).

Teramicina sub formă de pulbere hidrosolubilă (clorhidratul), se administrează în apă la concentrație de 2‰ (200 g la 100 litri) sau 200—400 g la 1 tonă de furaje (adică 200—400 ppm), timp de 5—7 zile. Oscilațiile în plus sau în minus ale dozelor sînt dictate de particularitățile patologice din efectivul tratat preventiv sau curativ.

Soluția injectabilă 5% (Geomicina) se injectează s.c., la puii de 1—14 zile, 0,5 ml, diluată 1 la 3 în apă distilată (revenind la un pui 6,25 mg substanță), la puii de 15—30 zile 1 ml, diluată în același mod (12,5 mg „per" individ), la puii de 4—8 săptămîni 0,5 ml (25 mg) ca atare, la cei de 8—12 săptămîni 1 ml (50 mg), iar la păsările adulte 2 ml „per se", adică 5% și deci 100 mg. Suspensiile uleioase 2,5% se pot injecta s.c. înapoia cefii cîte 1 ml la puii pînă la 8 săptămîni, 2 ml la cei de 2—4 luni, 3 ml la cei de 4—6 luni și 4 ml la păsările adulte.

Pirolidin metil oxitraciclina (PMO) este un produs de semisinteză, ca și solvocilinul, avînd 500 mg produs activ per flacon și vitamină C. Se utilizează în soluție 2,5% (0,5 g în 20 ml), injectîndu-se la păsări s.c., în doză de 5—10 mg/kg sau mai bine zis 25—50—100 mg per pasăre, în funcție de greutate și vîrstă.

Neoteramicina, despre care s-a mai amintit, se dă la păsări în apa de băut, în doze de 50—100 ppm.

Cloramfenicolul drajeuri se administrează individual pe cale bucală, în doze de 20—30 mg/kg (0,02—0,03 g/kg), de 3—4 ori pe zi preventiv, și 40—100 mg/kg (0,04—0,10 g/kg), de 3—4 ori pe zi curativ, timp de 5—7 zile. Cloramfenicolul injectabil, soluție 10%, în fiole de 10 ml, se poate injecta și la păsări i.m. sau s.c., în doze de 0,5 ml

(50 mg), timp de 3—4 zile. Clorocidul se recomandă sub formă de suspensie 20‰, 20—30 mg/kg sau pe cale bucală 30—50 mg/kg, de două ori pe zi. Cloramfenicolul racemic se poate folosi preventiv 40—60 mg/kg și curativ 60—100 mg (0,06—0,10 g/kg), de trei ori pe zi, adică revine „per" kilogram și zi 180—300 mg, timp de 4—7 zile (uneori se administrează 0,500 g/kg, adică 500 mg/kg). Obișnuit, se preferă administrarea în uruială, în cantități de 400—600 ppm (400—600 g/t) preventiv și 600—1 000 ppm curativ, timp de 4—6 zile.

Alte antibiotice, ca Ampicilina și Colimicina, nu sînt accesibile decît pentru cazurile sporadice. Prima se prescrie în doză de 5—10—20 mg/kg, repetat la 6—8 ore, i.m. sau *per os*, iar Colimicina 25 000 U.I./kg (100 000 U.I., se dizolvă într-un mililitru și din acesta se injectează 0,25 ml, adică 25 000 U.I.) preventiv și 0,5 ml (50 000 U.I./kg) curativ. Tratamentul durează 2—3 zile.

În funcție de rezultatele obținute se pot încerca și alte antiinfecțioase, singure sau în asociație.

2.4. NEMATODOZE GASTROINTESTINALE

Nematodozele animalelor domestice sînt produse de numeroase specii de helminți ce trăiesc în special în diferite compartimente ale tubului digestiv, dar și în alte organe, cauzînd prejudicii economice importante prin procentul ridicat de morbiditate, mai ales la tineret. Scăderea randamentului depinde de neînregistrarea sporului de greutate normal, de consumul mai mare de furaje pentru atingerea acestuia, de deprecierea produselor de origine animală, slăbirea rezistenței organismului, care cade mai ușor pradă diverselor boli, cu evoluție mai gravă și chiar de mortalitate. Acestea constituie tot atîtea argumente pentru utilizarea substanțelor nematodofuge sau nematodocide, respectiv așa-zisele vermicide sau numai vermifuge.

Cele mai prețioase substanțe antihelmintice sînt acelea care au o eficacitate ridicată, distrugînd toate stadiile în care se găsesc helminții (adulți, larve, ouă), se administrează ușor în uruieli ori apă (alimente și băuturi medicamentoase sau terapeutice), la grupe mari de animale, nu necesită dietă sau alte restricții în furajare, deci sînt compatibile cu toate ingredientele ce intră în componența rațiilor, nu trebuie urmate de folosirea purgativelor, se pot asocia cu alte medicamente cu acțiune curativo-profilactică antihelmintică sau cu vitamine, microelemente etc. Un bun antihelmintic trebuie să aibă un ridicat coeficient terapeutic, ceea ce contribuie la înlăturarea riscului intoxicațiilor, nu lasă reziduuri în țesuturile și produsele de origine animală (carne, lapte, ouă), nu tulbură productivitatea, fertilitatea, fecunditatea, nu are acțiune teratogenă, cancerigenă etc.

Gama bogată și variată a sortimentelor de medicamente antihelmintice pentru diferite specii este în creștere continuă. Faptul demonstrează peremptoriu că helmintozele constituie o problemă care n-a fost încă rezolvată definitiv sub raportul medicației și că antihelminticul ideal, ale cărui proprietăți trebuie să se apropie cît mai mult de cele relatate anterior, deocamdată n-a fost sintetizat. Pînă la ora actuală, nici o substanță nu are eficacitate de 100%, motiv pentru care dehel-

mintizările se repetă în funcție de ciclul evolutiv al paraziților, după 15—21 zile. De asemenea, datorită reinfestărilor, în cursul unui an se fac mai multe tratamente, cu prejudicii din punct de vedere economic. Reușita dehelmintizărilor este condiționată de tratamentul întregului efectiv de animale din aceeași specie dintr-o unitate sau al tuturor speciilor, de asigurarea condițiilor pentru întreruperea unei verigi din ciclul evolutiv al helmintului respectiv, prin distrugerea materialelor infestante prin biosterilizare, deoarece dezinfectantele sînt puțin eficace, greu de aplicat și costisitoare.

Creșterea animalelor în sistem industrial a contribuit la apariția de efective indemne de unele helmintoze. În schimb, altele s-au agravat și constituie o problemă ce așteaptă să fie rezolvată mai ales în sistemul de creștere gospodăresc, dar și în complexe. În reușita dehelmintizărilor, un mare rol îl au îmbinarea măsurilor profilactice cu cele curative care trebuie să urmărească același țel.

2.4.1. ASCARIDOZA PORCINĂ

Întîlnită mai frecvent la purcei și tineret, ascaridoza suinelor poate cauza prejudicii economice importante. Este produsă de *Ascaris suum*. Medicația ascaridozei este relativ bogată și variată. Se pot folosi: Tetramisolul, Levamisolul, Silicoflorura de sodiu, Piperazina, Diclorvosul, Fenotiazina, Tiabendazolul și succedenaeele sale etc.

Silicoflorura de sodiu, comercializată sub denumirea de Florosil, este o pulbere albă, practic insolubilă în apă și care se recomandă în ascaridoza suinelor (are acțiune ascaricidă), se administrează sub formă de alimente terapeutice, fără dietă și fără purgativ, doar reducînd hrana animalelor cu 20—40% în timpul dehelmintizărilor, pentru a le forța să consume furajele amestecate cu antihelminticul. Animalele se grupează pe greutăți corporale aproximativ egale. Medicamentul se amestecă pe cît posibil mai omogen cu uruieli, care se umectează cu apă sau lapte ecremat și se distribuie în jgheaburi. În funcție de infestație tratamentul durează 2 sau 3 zile, necesitînd 3 administrări zilnic. Doza este de 0,6 g la o administrare pentru fiecare animal pînă la 40 kg și de 0,8 g per animal la o administrare pentru cei ce depășesc 40 kg. Un grăsun de 30 kg primește deci la o administrare 0,6 g, într-o zi 1,8 g, timp de 2 zile 3,6 g sau timp de 3 zile 5,4 g. Cînd se administrează la loturi mari, la acestea se calculează în plus 5% coeficient de pierdere. Porcilor care nu consumă amestecul medicamentos li se administrează individual, după aceeași schemă, sub formă de electuarii. Florosilul nu influențează negativ gestația. Tratamentul se repetă după 18—21 zile, cu scopul de a elimina viermii care au ajuns între timp în tubul digestiv și pe cei care au rămas de la prima dehelmintizare.

Piperazina este activă în ascaridoza porcului sub formă de săruri, cum sînt: adipatul, sulfatul, citratul, hidratul etc. La noi se folosește doar adipatul, în ultimul timp sub formă de pulbere sau comprimate, cunoscute sub denumirea de Ascatrix. Substanța se poate folosi în tratamente individuale sau în grup. Deși este numai vermifugă, nu se recomandă prescrierea de purgative după piperazină, deoarece pe de o parte ea produce o paralizie a helminților (reversibilă), încît aceștia sînt împinși spre porțiunile terminale ale tubului digestiv, iar pe de

altă parte stimulează dinamica intestinală, mărind peristaltismul și contribuind la evacuarea paraziților paralizați. Dozele la suine sînt de 0,20 g/kg și zi, repetate timp de 2 zile. Medicamentul se administrează cu $^1/_4$ din tainul de dimineață, după o eventuală dietă de 12—16 ore. Gustul oarecum plăcut (acrișor) al piperazinei o face să fie consumată relativ ușor. Ca și în cazul Florosilului repetarea tratamentului se face după aproximativ 18—21 zile.

Diclorvosul (Atgard) este un derivat organofosforic din categoria ortofosfaților fosfat de (dicloro-2,2 vinil)-dimetil, dotat cu proprietăți insecticide. În urma administrării pe cale bucală, acționează și ca antihelmintic față de *Ascaris sp.*, *Trichuris sp.* sau strongili la diferite specii de animale. Coeficientul terapeutic este ridicat (la porc doza mortală este de 80—120 ori mai mare față de cea terapeutică). Diclorvosul este un antihelmintic vermifug sau chiar vermicid, care în urma acțiunii anticolinesterazice, se comportă ca un parasimpaticomimetic indirect, favorizînd acetilcolina în creșterea dinamicii gastrointestinale. În organism, se metabolizează în ficat într-un timp scurt, nu se cumulează și nu lasă reziduuri în țesuturi.

Ca antihelmintic, se folosește sub formă de granule cu 18—20% principiu activ, inclus într-o tramă de clorură de polivinil, de unde este eliberat treptat, acționînd timp îndelungat (pînă la 96 ore). Se folosește în tratamente individuale fără dietă și fără să fie urmat de purgative, în doze de 30 mg/kg. La loturi mari de animale, se recomandă 55 ppm în uruieli. Repetarea dehelmintizărilor se face după 18—21 de zile.

Haloxonul este de asemenea un derivat organofosforic, care se recomandă la suine în amestecuri ce conțin 8—40—77% principiu activ [fosfat de 0,0-di(cloro-etil-2)cloro-3-metil-4 cumarinil-7] (Cevoxon, Galloxon), în doze de 30—40 mg/kg obținîndu-se rezultate pînă la 80—100% în ascaridoza porcului.

Neguvonul (Triclorfonul) se poate utiliza ca antihelmintic bucal, administrat individual, în uruieli umectate cu soluția proaspăt preparată prin dizolvarea organofosforicului în apă, calculînd să revină per kilogram greutate vie 30—50 mg. Dozele sînt unice, cu repetarea după același interval de timp (18—21 de zile), ca și în alte cazuri. Neguvonul fiind un anticolinesterazic, nu este nevoie ca dehelmintizarea să fie urmată de purgative. Are acțiune sistemică, încît folosirea lui ca antiparazitar intern incumbă și pe cea de antiparazitar extern, insecticid și acaricid.

Fenotiazina (tiodifenilamina) se utilizează și în ascaridoză, deși este mai activă față de strongili. În ascaridoze se presupune că este mai eficace partea nemetabolizabilă. Fenotiazina se folosește sub formă de Fenobent (un amestec format din 66 p fenotiazină, 33 p bentonită și 1 p stearat de zinc) sau ca atare, în uruieli umectate la primul tain de dimineață, fără purgativ, fiind vermicidă, dar se dă după o dietă de 16—18 ore. Doza de fenotiazină per kilogram greutate vie este de 0,5 g, iar de fenobent de 0,75 g. Tratamentul se repetă, ca și în cazul florosilului, după 18—21 de zile.

Tiabendazolul este o pulbere fără gust, fără miros și practic insolubilă în apă, în care formează suspensii. Este suficient de stabil, atît ca pulbere, cît și în suspensii, granule sau comprimate și compatibil cu

alimentele, vitaminele ori sărurile minerale. În ascaridoza porcului, se poate folosi în diferite concentrații, avînd acțiune vermicidă, larvicidă și chiar ovocidă. Este puțin toxic, nu se cumulează în țesuturi și nu dă reziduuri. Dozele folosite la suine sînt de 50—70—150 mg/kg, în tratamente individuale sau în grup. În alimente, se administrează amestecat uniform, în concentrație de 1%. Dealtfel, se afirmă despre tiabendazol că dacă se dă numai 0,1% în hrană timp mai îndelungat, este totuși suficient de eficace. Tibenzolul conține în diferite proporții (10—50—70%) tiabendazol, sub formă de pulbere, suspensii, granule, pastă.

Tiabendazolul se mai recomandă în ultimul timp și sub formă de pastă, precum și asociat cu piperazina bază, respectiv 10,6% tiabendazol și 13,2% piperazină bază (sub formă de fosfat), administrîndu-se 50 mg/kg Tiabendazol și 62,5 mg/kg piperazină bază. Peletele preparate din tiabendazol 4% și Picadex 8% se numesc Tiprazol, avînd indicații asemănătoare. Dozele sînt de asemenea de 50 mg/kg tiabendazol și 100 mg/kg Picadex.

Produsele străine, recomandate la suine, sînt cunoscute sub denumiri ca: Cevazol, Tibenzol, Nemapan.

Dintre ceilalți derivați benzimidazolici, în ascaridoza suină se recomandă Parbendazolul (pentru suine se numește și Vurmix și Pigomix), pulbere cu 10% principiu activ. Dozele folosite în tratamente individuale sau colective sînt unice de 30 mg/kg și se dau în uruieli umectate.

Cambendazolul este tot un derivat benzimidazolic ca și precedentul, practic insolubil în apă, stabil, mai eficient față de strongilii gastrointestinali, pulmonari, dicrocelii ș.a., poate fi util și în ascaridoza suinelor, în doze unice de numai 10 mg/kg (produsele Arcam conțin în suspensie 12,5% cambendazol, iar Bonlamul și Novibenul 8,34%). Nu se folosește la scroafe cu 30 de zile înainte de montă, deoarece se presupune că are acțiune embriotoxică.

Mebendazolul (metil-benzil-benzimidazol-carbamat) este practic insolubil în apă și în cea mai mare parte a solvenților obișnuiți, încît se folosește în terapie sub formă de pulbere, granule sau suspensii și chiar comprimate. Concentrația în principiu activ al acestora este cuprinsă între 3 și 30%. Comprimatele sînt de 100 mg. Produse pentru combaterea lui *Ascaris suum* sînt: Parmeben pulbere cu 3 și 30% principiu activ, Mebenvet 3‰ în excipienți alimentari și Mebenvet pulbere 5%. Tratamentele unice se fac cu 8 mg/kg, iar în alimente cu 30 mg/kg și zi, timp de 10 zile.

Fenbendazolul (produsul Panacur este cel mai cunoscut) se recomandă în doze de 8 mg/kg, cu rezultate de 99% contra larvelor de 2 și 4 zile și de 100% față de cele de 6 zile. În general, în ascaridoza suină, se recomandă în doze de 3—6 mg/ kg în uruieli, folosind pulberea în concentrație de 4%. Ar putea fi folosite și suspensiile 2,5%, granulele 22,2% ș.a. Se pare că acest produs nu are deocamdată contraindicații la suine.

Tetramisolul (Nilverm, Citarin, Ripercol) este un antihelmintic polivalent, derivat imidazolic cu recomandări și în ascaridoza suină. Are avantajul că este solubil în apă sub formă de clorhidrat (cea mai folosită sare), utilizîndu-se pe cale bucală sau sub formă de injecții i.m., s.c. sau i.p. Bucal (în preparate ca Anthelvet 3%, Vermium 40%, Vermi-

pan 3%), se administrează în doze unice cuprinse între 7,5—10—15 mg/kg, repetat după 15—20 de zile. Parenteral, sub formă de injecţii, pe una din căile amintite, se recomandă în soluţie 7,5% (Nemecid, Rigotelmintic, Stronmisol), în doze de 5—7,5 mg/kg, la cantităţi de 10 mg/kg poate produce vomizări.

Levamisolul (izomerul levogir al Tetramisolului racemic) sub formă de clorhidrat (Decaris) se foloseşte în ascaridoza porcului, pulbere sau lichid de administrat bucal, cu un conţinut în principiu activ de 1,5—20% (Anthelsol lichid 1,5%, Aviversol pulbere solubilă 20%, Paglisol pulbere 20% şi soluţie 8%). Forma injectabilă i.m., i.p. sau s.c. este Nemisol 7‰ şi 5%. Dozele unice pe cale bucală sînt de 8 mg/kg, iar parenteral 2,5—5 mg/kg. Repetarea tratamentului, dacă este cazul, se face după 18—21 de zile.

Dintre derivaţii de amide ciclice (derivaţii pirimidinici), Pyrantelul este folosit şi la suine, sub formă de tartrat de pyrantel (Exhelm) lichid şi pulbere, cu 5% principiu activ; mai este cunoscut şi sub denumirea de Banminth. Se recomandă în doze de 12,5 mg/kg. Tartratul de metil pirantel (Morantelul, Banminth II), denumit, Bovhelm pentru bovine, Ovitelm pentru ovine, iar la suine Gylox, pulbere şi lichid 3%, se dă bucal, în uruieli, 10—20 mg/kg.

Higromicina B (Higromix în preamestec cu 5,28 g/kg) este un antibiotic din grupa streptomicinei, deci cu absorbţie nesemnificativă de la nivelul tubului digestiv care şi-a găsit utilizări doar ca antihelmintic la porci şi păsări, mai ales profilactic. Are acţiune asupra pontei helminţilor (întrerupe ciclul evolutiv), dar omoară şi formele imature sau adulţii într-un timp mai lung. Se recomandă 2,5 kg de preamestec „per" tona de furaje la purceii înţărcaţi, tineret (13,2 ppm de higromicină). Obişnuit, se foloseşte de la înţărcare şi pînă la greutatea de 45 kg, iar la scroafe, în ultimele 5 săptămîni înainte de fătare şi 3 săptămîni după aceea.

Desigur că lista produselor recomandate în ascaridoza suină nu este atotcuprinzătoare, la unele dintre preparate renunţîndu-se întrucît sînt depăşite ca eficacitate sau toleranţă, altele fiind doar în curs de experimentare.

2.4.2. ASCARIDIOZA PĂSĂRILOR

Este o nemathelmintoză, mai frecventă la găini şi produsă de *Ascaridia galli*. Medicaţia indicată este formată din piperazină, Tetramisol, fenotiazină, tetraclorură de carbon, Tiabendazol şi succedaneele sale.

Adipatul de piperazină este folosit şi la păsări sub formă de Ascatrix pulbere şi Ascatrix comprimate a 0,30 g. Pulberea se recomandă în tratamentele în masă (la loturile mari), amestecate în uruieli, în doză de 0,60 g/kg în ¼ din tainul de dimineaţă. Tratamentele se repetă o dată sau de două ori, la intervale de 15 zile. Ascatrix pulbere se poate folosi şi în apa de băut, sub formă de soluţie 2 g/1 litru (2‰), care se administrează timp de 2 zile consecutiv. Piperazina este bine suportată de către găini, avînd un coeficient terapeutic foarte ridicat la această specie. Se administrează fără alte restricţii. În tratamente individuale, se recomandă comprimatele, în doză de numai 0,30 g/kg (1 comprimat) pentru infestaţie slabă şi 2 comprimate (0,60 g/kg) în cazul infestaţiilor

masive. Ca și în cazul pulberii, repetarea se recomandă după 18—30 de zile.

Tetramisolul (Nivermul) este bine tolerat și de către păsări, fără să influențeze negativ ouatul, calitatea ouălor sau procentul de ecloziune. Se administrează individual sau în grup, în doză de 40—50 mg/kg în uruieli sau în apa de băut. Efectele favorabile obținute ating proporția de 98—100%. În apa de băut se dă soluții diluate, de numai 0,40‰. Deoarece apa nu este însă consumată în totalitate și cu plăcere, se preferă tratamentele individuale cu doze de 50—60 mg/kg, cînd Tetramisolul contribuie la eliminarea totală a viermilor în decurs de 48 de ore. S-a preconizat folosirea în apa de băut a soluțiilor mai concentrate, de exemplu 1‰ (1 g/1 litru de apă), timp de 24 ore. Produsele destinate a fi utilizate la păsări sînt: Versonil cu 80 mg/ml (8%), Vermium pulbere solubilă cu 40% principiu activ și Aviver comprimate de 40 și 80 mg.

Levamisolul este indicat la păsări pe cale bucală, în apa de băut sau alimente, în preparate ca Aviversol și Paglisol (pulbere solubilă cu 20% principiu activ) și Paglisol (soluție în concentrație de 8%). Dozele recomandate sînt apropiate de ale Tetramisolului.

Fenotiazina se poate folosi la găini per se sau sub formă de Fenobent. Păsările o suportă în doze relativ mai mari comparativ cu alte animale, administrarea făcîndu-se numai în uruieli, întrucît tratamentele individuale sînt neeconomice. Doza de 1 g/kg se amestecă în uruieli umectate și se dă în primul tain de dimineață. Pentru a i se lărgi spectrul de acțiune, se recomandă și asocierea Fenotiazinei cu adipatul de piperazină (Ascarix pulbere), în proporție de 0,15 g adipat de piperazină și 0,80 g fenotiazină, cantitate ce se administrează pentru un kilogram greutate vie. Repetările se fac la 2—3 săptămîni, iar numărul tratamentelor din cursul unui an sînt în funcție de dinamica infestărilor.

Fenobentul se folosește ca și Fenotiazina, în uruieli, însă în doze sensibil mai mari, adică 1,50 g/kg. Repetarea tratamentului este asemănătoare ca și în cazul piperazinei (18—30 de zile). În unele țări, fenotiazina a început să fie scoasă din arsenalul antihelminitic al păsărilor, deoarece rezultatele obținute cu piperazină, Tetramisol, Levamisol, Tibendazol ș.a. sînt mai bune.

Tiabendazolul, sub formă de Tibenzol (10—75% Tiabendazol) sau altă combinație comercială (Nemapan cu 75% Tiabendazol), este folosit și la păsări în ascaridioză sub formă de pulbere în uruieli, comprimate, suspensii sau granule, în doze relativ mari, adică 120—300—500 mg/kg, sau în furaje 1‰ (1 g/kg de alimente), timp de 2—3 săptămîni.

Mebendazolul sub denumirea de Parmeben ori Mebenvet, cu 3 și 30% principiu activ, se dă în ascaridioza păsărilor, în doze unice de 10 mg/kg.

Fenbendazolul și produsul Panacur, numai 8 mg/kg și zi, timp de 3 zile, s-au dovedit a fi deosebit de eficace; se folosesc sub formă de pulbere sau suspensii 2,5—10%.

Dintre organofosforice, Haloxonul se recomandă și la păsări ca Cevoxon 8% sau 40%, sub formă de preamestec furajer și Cevoxon sau Galloxon, cu 77% pulbere miscibilă în apă. Dozele sînt de 40 mg/kg.

Higromicina B, cu 5,28‰ substanță, este produsă sub denumirea de Higromix. La păsări se administrează în furaje 2,5 g/tonă (13,2 ppm principiu activ), timp de 6—8 săptămîni.

2.4.3. HETERAKIDOZA

Această helmintoză a cecului este mai frecventă la găini, curcani și fazani, decît la anseriforme. Agentul cauzal este *Heterakis gallinae* (găină, curcan și uneori la anseriforme), *H. isolonche* (fazan) și *H dispar* (anserifome).

Profilaxia este aceeași ca în toate nematodozele animalelor.

Tratamentul curativ se bazează pe un număr mare de substanțe, folosite în tratamente individuale sau în masă (grupe mari de păsări), repetarea făcîndu-se după 18—30 de zile. Mai multe dehelmintizări sînt uneori imperios necesare. Medicația recomandată este asemănătoare cu cea relatată la ascaridioza găinilor. Substanțele folosite sînt: Piperazina, Fenotiazina, Tetramisolul, Higromicina, tetraclorura de carbon ș.a. Conduita și dozele sînt aceleași, ca și în ascaridioză.

2.4.4. CAPILARIOZA

Capilarioza este o nematodoză a gușii, esofagului, cecului și porțiunii terminale a intestinului. *Capillaria annulata* parazitează în gușă și esofag la găină și rață. Forma intestinală are agent cauzal *Capillaria columbae* (porumbel și găină), *C. anatis* (în cec și intestin, la găină și gîscă), *C. gallinae* (intestin gros, la găină) și *C. maleagridis* (intestin, la curcani).

Profilaxia parazitozei vizează distrugerea gazdelor intermediare (rîmele) cu unele insecticide și inactivarea ouălor infestante.

Tratamentul curativ al capilariozei gușii și esofagului este anevoios și eficacitatea adeseori îndoielnică. Se recomandă sulfatul de cupru, în apa de băut 1%, timp de cîteva zile, fenolul 0,25% în apă sau umectîndu-se uruielile cu soluția respectivă, ca și sulful precipitat sau sulful purificat 2—3%, sub formă de alimente medicamentate.

În capilarioza segmentelor posterioare ale tubului digestiv, se obțin rezultate mai bune în urma folosirii Tetramisolului, Fenobentului, Levamisolului, fenotiazinei (sau fenotiazină asociată cu piperazină), Haloxonului (Galloxon) ori Higromicinei B. Toate preparatele sau substanțele amintite se folosesc pe cale bucală, în apă, ori alimente, în aceleași doze ca și în cazul ascaridiozei.

2.4.5. ASCARIDOZA RUMEGĂTOARELOR MARI

Este întîlnită la vițel, fiind produsă de *Neoascaris vitulorum*.

Tratamentul se face cu adipat de Piperazină în doză de 0,40 g/kg, administrat sub formă de suspensie în lapte (nu este solubil decît 5,5%) sau în apă; se recomandă și asociat cu Fenotiazina. Pentru același scop se mai poate folosi fenotiazina, deși este mai puțin eficace decît față de strongilii gastrointestinali, în doză de 0,50 g/kg în uruieli umectate sau breuvaje, după o prealabilă dietă de 16—18 ore. Fenobentul, în doze de 0,75 g/kg, presupune aceeași conduită.

Tetramisolul, în doze de 4—5 mg/kg, poate fi considerat suficient de eficace, administrîndu-se tot în breuvaje, sau în soluții, sub forma solubilă a produsului (clorhidratul de tetramisol).

Fenbendazolul, 7,5 mg/kg, sub formă de suspensie 10%, granule 22,2% sau pelete 1,5%, este deosebit de eficace în neoascaridoză la viței.

2.4.6. ASCARIDOZA CABALINELOR

Afectează mînjii, fiind produsă de *Parascaris equorum*.

Se tratează cu Piperazină, sub formă de adipat, deși se pot folosi și alte săruri (citrat, hidrat, sebacat, ditiocarbamat). Dozele de adipat sînt de 0,20 g/kg și se administrează individual, în apă ori în breuvaje, cu ajutorul buteliilor de material plastic.

Ascatrixul pulbere se dă 100—200 mg/kg (0,10—0,20 g/kg), fără a depăși 80 g, indiferent de greutatea animalului. Repetarea tratamentului se face după intervale de timp obișnuite pentru asemenea paraziți. Carboditionatul sau ditiocarbamatul se recomandă 100—150 mg/kg (0,10—0,15 g/kg).

Se mai întrebuințează Fenotiazina și Fenobentul. Nu trebuie însă uitat că ecvinele sînt mai sensibile la fenotiazină, încît doza este mai mică comparativ cu alte animale și se dă tot după o dietă alimentară de 16—18 ore. Cantitatea de fenotiazină per kilogram este de numai 0,07 g, divizîndu-se în 3 administrări pe zi. Substanța se dă cu ușurință în uruieli umectate, boluri sau chiar breuvaje; de purgativ nu este nevoie substanța fiind vermicidă. Animalele nu trebuie expuse la soare după tratament, întrucît s-ar putea produce fotosensibilizare, în special oculară. Fenobentul se recomandă asemănător, doar că dozele din amestecul respectiv sînt de 0,10 g/kg, divizate în 3 reprize în cursul unei zile.

Tiabendazolul se folosește în ascaridoza cabalinelor sub formă de suspensii administrate cu sonda nasoesofagiană, sau ca breuvaje ori boluri, amestecat în uruieli, în doze de 100 mg/kg. Dacă se folosește Tibenzolul (75% Tiabendazol) doza este de minim 88 mg Tiabendazol/kg.

Produsele folosite cel mai frecvent sînt Cevazol suspensie 13,33% sau pulbere 75%; Tibenzol suspensie 13,33%, granule 10%, pulbere 50% și pelete 10%; Nemapan 75%; Equizol pulbere 33,30% și pelete 8,8%. Equizolul are recomandare specială contra ascarizilor la cabaline. Acesta este un amestec 22,20% Tiabendazol și 27,80% Piperazină bază, doza din amestecul respectiv fiind de 50 mg/kg Tiabendazol și 62,5 mg/kg piperazină bază. Administrarea este unică, în hrană sau ca suspensie, dată cu sonda nasoesofagiană.

Cambendazolul, sub formă de pastă 34,09%, este comercializat pentru cabaline și sub denumire de Equiben. Doza din acesta este de 20 mg/kg.

Parbendazolul este bun antihelmintic și pentru cabaline. Se recomandă în doză de 20 mg/kg, divizat în decurs de 2 zile.

Mebendazolul (granule sau pastă 10%; cunoscut și sub denumirea de Telmin), se administrează pe cale bucală, în uruieli, în apă ori ca pastă, în doză de 8,5—10 mg/kg.

Fenobendazolul (și produsul Panacur) este recomandat în ascaridoza cabalinelor sub formă de suspensie 10%, granule 22,2% sau alte forme, în doze de 10 mg/kg (adică 1 ml/10 kg din suspensia 10% sau 4 ml/10 kg din cea 2,5%).

Oxibendazolul, sub formă de pastă, este cunoscut sub denumirea de Equiminth. Doza este de 5 mg/kg. Nu se folosește în perioada de montă, ca dealtfel nici Parbendazolul ori Cambendazolul, datorită faptului că ar fi embriotoxice.

Tetramisolul (Nilvermul) se dă pe cale bucală în doze de 10 mg/kg, în soluție (3—7,5%), cu sonda nasoesofagiană. Forma injectabilă 7,5% se recomandă în doze mai mici, adică numai 3,5—5 mg/kg (Verminject, Nemecide, Rigotelmintic). Comprimatele sînt de 125 și 600 mg (Vadephen).

Levamisolul foarte eficace și în ascaridoza cabalinelor, este utilizat în doze de 15 mg/kg pe cale bucală (Anthesol 1,5%) și 2,5 mg/kg i.m. (strict), soluție 5% (Nemisol). Tartratul de pyrantel (Exhelm) pulbere și soluție 5% se dă în doză de 12,5 mg/kg.

Dintre organofosforice se recomandă Haloxonul (Galloxon), 60 mg/kg adică 7 g pulbere 77%/100 kg; Neguvonul (Triclorfonul), 20—35 mg/kg, poate avea intenseficacitatea chiar de 100%; Diclorvosul (Equigard cu 18% principiu activ) se recomandă în doze unice de 33—43 mg/kg sub formă de breuvaj în apă, fără să fie nevoie de dietă și purgative. Se poate folosi la iepe gestante, mînji, cai la pășune. Are acțiune vermicidă.

2.4.7. ASCARIDOZA CARNIVORELOR

Este produsă de *Toxascaris leonina* și *Toxocara canis*. Se tratează cu săruri de Piperazină, Tetramisol, Levamisol, Diclorvos ș.a.

La cîine, piperazina se utilizează sub formă de adipat, hidrat, citrat etc. Mai util este Ascatrixul, sub formă de comprimate a 0,30 g, care se administrează în tocătură de carne ori în lapte, în doză de 200—300 mg/kg (0,20—0,30 g/kg), urmat după două ore de un purgativ uleios, obișnuit 10—50 g ulei de ricin, în funcție de greutatea corporală. Piperazina se poate da și sub formă de suspensii în lapte sau ca breuvaj și chiar în soluții, deși este solubilă numai 5,55%. În lipsa adipatului se poate recurge la produsul de uz uman „Nematocton", soluție care conține 10 și 20% hidrat de piperazină; dozele sînt asemănătoare sau sensibil mai mici de 0,15—0,20 g/kg, întrucît fiind vorba de o sare ușor solubilă în apă, ar putea produce intoxicații. Se administrează ca breuvaj.

La pisică, ascaridoza este produsă de *Toxocara mystax*. Ea se tratează cu piperazină, administrată asemănător și în aceleași doze ca și la cîine, adică se introduc comprimatele la baza limbii cu o pensă, iar soluțiile se administrează în breuvaje îndulcite.

Tetramisolul sub formă de clorhidrat și levamisolul clorhidrat se utilizează la carnivore sub formă de soluții în breuvaje, ori în lapte. Dozele pentru speciile respective sînt de 5—10 mg/kg. Sub formă de soluție 10% se injectează la cîini s.c., în doză de 10 mg/kg, obținîndu-se rezultate chiar de 100% față de *Toxocara canis* si *Toxascaris*

leonina. Pentru cîini, Rigotelmintic și Nemecid 7,5% se folosesc sub formă de injecții, iar Vadephen, în comprimate de 125 și 600 mg *per os.*

Dintre derivații organofosforici pot fi utili la carnivore, în special la cîine, Diclorvosul (Canogard granule, cu 19% principiu activ), administrat pe cale bucală, în lapte sau carne, în doză de 30 mg/kg, fără dietă și fără purgativ, avînd el însuși proprietăți evacuante ale tubului digestiv prin favorizarea acțiunii acetilcolinei (este anticolinesterazic).

Tartratul de pirimidină (Pirantelul), sub formă de pulbere și lichid Exhelm 5%, se recomandă în ascaridoza cîinilor și pisicilor 10 mg/kg.

2.4.8. STRONGILATOZE GASTROINTESTINALE

Strongilatozele gastrointestinale sînt helmintoze determinate de mai multe specii de nematozi, cu localizări variate la nivelul tubului digestiv. Importanța lor rezidă în diminuarea randamentului animalelor parazitate, apariția unor infecții și chiar mortalitate. Evoluția mai gravă, care deci cere o atenție sporită, se observă la ovine și bovine, după care urmează strongilatozele celorlalte specii de animale, motiv pentru care terapia va fi expusă în această ordine.

Profilaxia strongilatozelor gastrointestinale este complexă și trebuie asigurată an de an, pentru a contribui la diminuarea morbidității. Dehelmintizările repetate, primăvara și toamna, la întreg efectivul de animale, au un mare rol în jugularea helmintozelor. Distrugerea elementelor invazionale după fiecare tratament și asanarea pășunilor sînt doar principalele elemente de care trebuie să se țină seama în combatere.

Medicația utilizată este în continuă îmbogățire, realizîndu-se mereu noi produse, din ce în ce mai active și mai puțin nocive, dintre care unele se pot administra la ovine sau la suine chiar la loturi mari de animale.

Strongilatoza gastrointestinală a ovinelor. Medicamentele eficiente pentru combaterea strongilatozei intestinale la ovine sînt prezentate în continuare.

Tiabendazolul, activ față de helminții maturi și imaturi (larve și ouă), poate fi folosit pe cale bucală, sub formă de pulbere administrată ca breuvaj, în suspensii în concentrații variate (10—15%), boluri și chiar amestecat în uruieli. Produsele pentru oi sînt suspensii 13,34%: Cevazol, Tibenzol sau pulberi 7,5 și respectiv 50% sau granule 10% și suspensie 13,50% de Nemapan. Dozele sînt unice, în general de 50 mg/kg. Natural, că se pot face mai multe dehelmintizări în cursul unui an, dacă este cazul, deși, se menționează că produsul este și ovocid.

Ranizolul, amestec format din 2,5% rafoxanid și 14,67% tiabendazol, se utilizează în suspensie 3,37%. Se recomandă *per os* pentru combaterea hemoncozei, ostertagiozei, strongiloidozei, bunostomozei, esofagostomozei și a altor helmintoze, în doze de 44 mg/kg tiabendazol și 7,5 mg/kg rafoxanid. Suspensia se administrează în priză unică, sub formă de breuvaj.

Rafoxanidul este activ și singur, în hemoncoză folosindu-se sub formă de suspensie 2,5%, administrată bucal, în doză unică de 7,5 mg/kg,

ca și pentru acțiunea sa fasciolocidă. Animalele pot elimina în această doză mai mult de 99% din *Haemonchus sp.* adulți și 96 % din formele imature.

Parbendazolul se recomandă la ovine în doze de 2,5 ml/10 kg greutate vie preventiv (22,5 mg/kg) și 3,5 ml/10 kg greutate vie curativ (31,5 mg/kg). Suspensiile au concentrație de 9% (Niverzol, Parbentec). Oarecare tulburări au fost semnalate sub aspect embriotoxic.

Cambendazolul se dă după aceeași conduită, în cantități la o administrare de 30—40 mg/kg. Suspensiile se pot prepara și în momentul întrebuințării, în concentrații variate, deoarece acestea nu au nici o influență asupra acțiunii antihelmintice. Totuși produsele care s-au folosit mai mult au fost Arcam (în concentrație de 12,5%), Bonlam (8,34%) și Noviben (tot 8,34%). Nu se administrează la femelele în lactație, nici în săptămîna care precede monta și 4 săptămîni după aceea. Nu se dau concentrate 24 ore înainte și după tratament. Oile nu se sacrifică decît după 21 de zile de la tratament. Se pare că se mai impun verificări și sub alte aspecte la rumegătoare, deoarece produse tip Cambendazol, Parbendazol, Mebendazol, Carbendazina, Cyprobendazol și Hydrobendazol au la oi și acțiune embriotoxică, neobservată pînă în prezent la Tiabendazol, Fenbendazol, Oxibendazol și Benomyl.

Fenbendazolul (Panacur) este de asemenea un derivat al benzimidazolului care contribuie la îmbogățirea arsenalului terapeutic pentru combaterea strongilatozei gastrointestinale și la ovine. După unele opinii, este mai activ decît marea majoritatea a compușilor din aceeași categorie, obținîndu-se rezultate chiar de 100% la ovine, cu doze relativ mici, adică de numai 3,5—5—7,5 mg/kg, față de *Ostertagia sp.*, *Trichostrongilus sp.*, *Cooperia sp.*, *Oesophagostomum sp.* și *Nematodirus sp.* Față de *Haemonchus sp.* pentru a crește eficacitatea, dozele trebuie să fie ușor sporite, adică cu 7,5 mg/kg se obțin rezultate în 95,3%, dintre cazuri în timp ce cu 3,5 mg/kg, doar la 93,4%. Aceleași fenomene se constată și față de *Trichuris*, cu 3,5 mg/kg eficacitatea fiind doar de 68,1%, cu 5 mg/kg de 83,6%, iar cu 7,5 mg/kg atinge chiar 98,2%. S-a constatat și față de alte specii de helminți, că mărirea dozelor sporește evident și procentul de eliminare a paraziților.

Forma medicamentoasă preconizată pentru administrarea Fenbendazolului la ovine este variată, preferîndu-se uneori pulberea granulată, administrată în breuvaje sau în alimente terapeutice, fără contraindicații în ceea ce privește dieta; se administrează dimineața, înainte de furajarea animalelor, fără să fie nevoie de purgative sau alte restricții. Cu 5 mg/kg s-au obținut rezultate de 100% față de *Oestertagia sp.*, *Haemonchus sp.*, *Bunostomum sp.*, *Strongilus sp.*, *Chabertia sp.*, *Oesophagostomum sp.*, *Trichostrongilus sp.*, *Nematodirus sp.* În aceste cazuri, produsul se folosește sub formă de suspensie 2,5%. El are pentru ovine un coeficient terapeutic ridicat, fiind suportat perfect în doze ce variază de la 2—50 mg/kg.

Se citează și o excelentă compatibilitate între Fenbendazol și Terenol (Resorantel). Acestea se pot asocia în vederea eradicării helmintozelor gastrointestinale a ovinelor produse de diferiți strongili și cestozi (*Monesia expansa*, v. cestodoze ovine), în doze de 5 mg/kg fenbendazol și aproximativ 65 mg/kg Terenol (Resorantel).

Oxibendazolul s-a dovedit a fi deosebit de activ în doze de 2,5—5 mg/kg față de *Ostertagia sp.* și *Haemonchus sp.* (adulți). S-a administrat în suspensie 2,265% și într-o singură priză, fără să producă vreun simptom de intoleranță.

Tetramisolul (Nilverm, Citarin) este un bun antihelmintic și față de acest tip de nematozi, obținîndu-se cu el rezultate demne de luat în seamă. Se administrează în doze unice, pe cale enterală, sub formă de breuvaje, cu pistolul de dozare automată, cîte 10—12,5—15 mg/kg. În urma injectării sub formă de soluție 7,5—10% s.c., dozele sînt de numai 5—7,5 mg/kg. Toleranța la oi este excelentă, ca dealtfel și în dictiocauloză.

Levamisolul, adică izomerul levogir al precedentului, este cunoscut sub mai multe denumiri, în funcție de calea de administrare. Astfel, forma injectabilă în soluție 5% se numește în unele țări Nemisol și se face s.c. sau i.m., în doză 1 ml/10 kg adică 5 mg/kg. Cea pentru administrare bucală, numită Antesol în soluție 1,5% se dă în doza de 5 ml/10 kg (7,5 mg/kg), fără a depăși 25 ml la o oaie adultă.

Pentru aceleași scopuri se mai poate folosi și produsul Nilzan, un amestec de Zanil (Oxiclozanidă) și Nilverm în părți egale, adică 3,5% din fiecare. Se dă pe cale bucală sub formă de suspensie, în doză de 3 ml/10 kg greutate vie (10,5 mg/kg din fiecare).

Fenotiazina (Tiodifenilamina), amintită și la alte helmintoze, se recomandă încă destul de frecvent în nematodozele gastrointestinale produse de diferite specii de strongili. Literatura actuală scoate în evidență faptul că fenotiazina și-a pierdut din importanță din cauza unor specii de helminți insensibili, a altora care au devenit rezistenți, a toxicității care nu este deloc neglijabilă și a accidentelor de fotosensibilizare. Pentru ovine, substanța este totuși puțin nocivă în doze terapeutice, fiind suportată în cantități relativ mari, fără să producă tulburări. Nu se administrează la oile gestante, deoarece provoacă avorturi. Se preferă să se administreze în uruieli, ca atare sau sub formă de Fenobent. Suspensiile și comprimatele n-au fost utilizate curent. Fenotiazina are acțiune atît asupra ouălor, cît și a larvelor. Helminții hematofagi sînt sensibili față de produsul de metabolizare ce ia naștere în urma absorbției intestinale — tionol, în timp ce leucotionolul este mai mult antiseptic. Partea nemodificată este activă față de alți viermi (ascarizi). Acțiunea asupra unor specii de *Nematodirus* și *Ostertagia* ar fi condiționată de finețea granulelor: dacă acestea sînt mai mari de 15—20 microni ar fi inactiv; eficacitate maximă au particulele de 5 microni. La oi, fenotiazina se dă în doze de 0,5—0,6 g/kg și zi, timp de 2—3 zile, repetîndu-se conform schemei generale după 18—21 de zile. S-ar putea folosi și numai 0,3—0,5 g/kg timp de 2 zile. În funcție de infestație se întrebuințează și o singură administrare într-o zi.

Fenobentul se folosește după aceeași schemă, adică tratamentele în masă se fac prin amestecarea în uruieli a unor doze sensibil mai mari, respectiv 0,75 g/kg și zi, fără alte restricții alimentare.

Preventiv, se utilizează brichetele furajere (1 p Fenotiazină și 5 p sare) sau chiar Fenotiazina ca atare, în doze subterapeutice, de numai 0,5 g/animal și zi, pe toată perioada pășunatului (vezi dictiocauloza).

Bephenium este un derivat de amoniu cuaternar, utilizîndu-se ca hidroxinaftoat, sub denumirea de Alcopar în special contra strongili-

lor intestinali, dar și a altor helminți. Se folosesc granulele, pulberea emulsionabilă sau chiar capsulele gelatinoase. Dozele sînt de aproximativ 200 mg/kg, date în breuvaje; la acestea se adaugă substanțe ce excită terminațiile senzitive pentru închiderea gutierei esofagiene (lapte sare, bicarbonat de sodiu), astfel încît medicamentul să ajungă pe cît posibil în stomacul glandular. Bephenium este activ față de *Nematodirus sp.* (adulți și larve), *Bunostomum sp.*, avînd eficacitate medie față de formele imature de *Oesophagostomum sp.*

Pyrantelul, derivat pirimidinic, sub formă de tartrat, cunoscut și sub numele de Exhelm sau Banminth, este activ față de *Cooperia sp.*, *Nematodirus sp.*, *Ostertagia sp.* ș.a. Se recomandă în doze de 15 mg/kg sau între 12,5—25 mg/kg, sub formă de soluții în breuvaje, fiind solubil în apă. Concentrațiile de utilizare sînt de 2—5%. Se poate folosi preventiv sau curativ și sub formă de comprimate, care conțin, de exemplu, 710 mg substanță activă. Tratamentul preventiv se face la toate animalele primăvara și se repetă toamna. Curativ se utilizează cînd s-au diagnosticat infestațiile și se repetă de 2—3 ori, la interval de 4 săptămîni. La ovine, preparatul sub formă de comprimate, se administrează bucal, în doze de ½ comprimat la subiectele de 7—15 kg, la cele de 16—31 kg cîte un comprimat, între 35—50 kg cîte 1½ comprimate, iar la cele care depășesc 50 kg cîte 2 comprimate. Oile gestante se dehelmintizează cu 4—6 săptămîni înainte de parturiție și la 4—6 săptămîni după fătare, repetînd tratamentul în septembrie—octombrie. La miei, un tratament preventiv se face la vîrsta de 4 săptămîni și se repetă după 21 zile. Curativ, se aplică la primul semn de boală și se repetă la fiecare 21 zile, pînă la sfîrșitul lunii iunie. Animalele tratate cu Pyrantel nu se sacrifică decît dacă au trecut 14 zile de la aplicarea lui.

Morantelul, de asemenea derivat pirimidinic, este activ față de formele larvare și adulte ale strongililor gastrointestinali ai ovinelor. Se întrebuințează derivatul metilat, care se izomerizează la lumină, motiv pentru conservarea produsului la întuneric. Se recomandă pe cale bucală în concentrație de 3% (Gylox) și în doze preventive de 7,5 mg/kg (25 ml/100 kg), iar curativ 10—50 mg/kg (35 ml/100 kg). Ovitelm pulbere și lichid este folosit 2%, iar Verigan 4%.

Neguvonul (Triclorfonul) are dintre organofosforice cele mai multe indicații, fiind activ față de *Haemonchus sp.*, în doză de 80—100 mg/kg, dat sub formă de breuvaje, în concentrații de 10%.

Asuntolul (Cumafosul) se folosește la oi doar 8 mg/kg. Mai util este dacă se asociază la 1 p Asuntol 9 p Neguvon; doza în acest caz este de 50 mg/kg din amestecul potențializator.

Haloxonul are eficacitate aproape față de toate speciile de helminți din tubul digestiv de la ovine. Se dă pe cale bucală, amestecat în apă, în doză de 35 mg/kg. Produsele destinate ovinelor, ca Cevoxon sau Galloxon, au 77% principiu activ.

Naftalofosul (Maretinul) are indicații asemănătoare la ovine, dar în doze de 50 mg/kg. Este foarte activ față de *Haemonchus sp.* și *Trichostrongilus*. Uneori se preferă jumătate din doza amintită, timp de 2—3 zile. Caprele sînt într-o oarecare măsură mai sensibile la acest produs.

Profilaxia strongilatozei gastrointestinale de la ovine se bazează pe dehelmintizări repetate, mai ales înainte de începerea pășunatului, alături de celelalte măsuri amintite în cazul altor endoparazitoze.

Strongiloza gastrointestinală a bovinelor. Medicația din helmintozele strongiliene de la rumegătoarele mari nu diferă cu mult față de cea de la ovine. Se utilizează aceleași medicamente, diferențele constînd doar în privința dozelor și uneori a formei sau căii de administrare.

Ordinea eficacității și recomandării practice a medicamentelor ar fi: derivații benzimidazolului, imidazolului, Fenotiazina, Pyrantelul, Morantelul, derivații organofosforici, Piperazina ș.a.

Tiabendazolul a fost primul dintre derivații benzimidazolului, folosit la bovine. Se poate utiliza sub formă de suspensii în apă, în concentrații de 10—15% (13,34% este cea mai recomandată), ca boluri sau pulbere, amestecat în uruieli, asemănător ca la ovine. Dozele de Tiabendazol sau de Tibenzol (75% Tiabendazol) sînt de 50—100—130 mg/kg. Produsul are o eficacitate marcantă asupra adulților și formelor imature de strongili, distrugîndu-le în proporții de peste 90%. Administrarea este unică, făcîndu-se cu o butelie de plastic din suspensia de 13,3%. În mod normal se recomandă 50 ml/100 kg (66 mg/kg), dar se menționează și doze apreciabil mai mari, adică 88 ml/100 kg (106 mg/kg). Bolurile pentru bovine sînt de 2 și 10 g, dîndu-se bucal cu ajutorul aruncătorului de boluri, după indicațiile producătorilor, în doze de 3—5 boluri de 2 g pentru 100 kg greutate vie și $^1/_2$—1 bol de 10 g/100 kg greutate vie. În afară de Tibenzol, mai sînt cunoscute preparatele Cevazol și Nemapan, pulbere în concentrație 75% și suspensii 13,34% în substanță activă.

Parbendazolul (Parbentec) se utilizează la bovine de asemenea pe cale bucală, sub formă de suspensii 9—30% în apă, în doze unice de 3 g/100 kg, adică 30 mg/kg. Produsul Niverzol (denumire comercială a Parbendazolului) se utilizează la bovine în suspensii, în concentrație de 30%, în doze de 2,5 ml/10 kg preventiv și 3,5 ml/10 kg curativ, iar Niverzol 30%, 1 ml/10 kg greutate vie.

Cambendazolul (Arcam, Noviben, Bonlam) poate fi util la această specie, folosit în administrare unică, pe cale bucală și în doze de 20—30 mg/kg, sub formă de suspensii 8—12,5% (8,34% Bonlam, Noviben și 12,5% Arcam). Nu se admite sacrificarea animalelor decît după 28 de zile de la efectuarea tratamentului. Nu se dă la vacile în lactație. Observațiile asupra utilizării lui la bovine trebuie continuate datorită unei eventuale embriotoxicități.

Mebendazolul (Telmin), în doze de 30 mg/kg, sub formă de suspensii, în concentrații asemănătoare cu cele ale Parbendazolului, se dă la bovine sub formă de breuvaje, deși recomandările principale sînt pentru suine, păsări și cabaline. Telmin granule 10%, Mebenvet pulbere 5% și Parmeben pulbere 3 și 30% sînt produse comerciale.

Fenbendazolul este activ la bovine față de helminții adulți și formele larvare. Are de asemenea acțiune ovocidă. Este bine tolerat, încît se poate administra fără riscuri, în doze unice, chiar la animalele cu o stare de întreținere mai puțin satisfăcătoare, la tineret și femelele gestante. Se dă pe cale bucală, sub formă de suspensii, în concentrații de 2,5 și 10%. Dozele din suspensia 2,5% sînt de 30 ml/100 kg greu-

tate vie, adică 7,5 mg/kg, iar suspensia 10% se administrează 7,5 ml/100 kg greutate vie, adică tot 7,5 mg/kg, sau 40 ml/500 kg greutate vie. Granulele pentru bovine conțin la 1 g 222 mg (22%) principiu activ și se folosesc amestecate în furaje, iar peletele 1,5% au „per" gram 15 mg (1,5%) de fenbendazol și se recomandă de asemenea amestecate în uruieli.

Oxibendazolul se administrează sub formă de suspensie 2,265%, în doze de 2,5—5 mg/kg; eficacitatea ar fi chiar de 100%. În doze de 100 mg/kg n-a produs nici un fel de tulburări la rumegătoarele mari.

Tetramisolul, sub formă de clorhidrat, se poate folosi la bovine contra strongililor gastrointestinali sub formă de breuvaje, în soluții de 12,5—15‰ (Nilverm) sau mai concentrate 3% (Stronmisol, Vermipan, Pluvier, Anthelvet), Vesonil 8%. Se administrează bucal, cu pistolul cu dozare automată sau cu butelii de plastic, cîte 7,5—12,5 mg/kg. Produsele injectabile (Nemecid, Stronmisol, Rigotelmintic 7,5% sau mai concentrate, de 10%), se administrează i.m., în doze de 5—7,5 mg/kg.

Levamisolul, de asemenea sub formă de clorhidrat, se utilizează și la bovine în doze de 1 ml/2 kg greutate vie (Anthelsol), în soluție de 1,5% (7,5 mg/kg), fără a se depăși 250 ml chiar dacă animalele cîntăresc peste 500 kg.

Nemisolul, produs a cărui concentrație este de 5% Levamisol, se administrează 1 ml/15 kg (3,5 mg/kg) sau chiar 1 ml/10 kg (5 mg/kg) în infestațiile severe, fără a se depăși 60 ml la un tratament, chiar dacă greutatea animalului ar indica o cantitate mai mare. O singură intervenție este suficientă.

Pyrantelul și Morantelul, derivați pirimidinici sub formă de tartrați, sînt solubili în apă. Se administrează pe cale bucală, în soluții concentrate 5%. Pyrantelul se folosește la bovine sub denumirea de Exhelm, iar Morantelul 2—4% — Gylox 3%, Verigan și Bovhelm 4%. Dozele din soluția buvabilă de 3% Morantel sînt de 25 ml/100 kg (7,5 mg/kg) preventiv și 35 ml/100 kg (10,5 mg/kg greutate vie) curativ. Pyrantelul 5% se dă 15 mg/kg, adică între 12,5—25 mg/kg, sub 7—35
formă de breuvaje.

Bepheniu (Frantin) derivat de amoniu cuaternar se poate administra la bovine pe cale bucală, în emulsie sau capsule și în doze de 300 mg/kg.

Fenotiazina sub formă de Fenobent se folosește în doze de 0,75 g/kg, iar ca atare 0,5 g/kg. Administrările sînt individuale. Substanța se dă în uruieli umectate și numai după o dietă de 16—18 ore. Acțiunea fotosensibilizantă se manifestă în special la ochi. Animalele trebuie ferite de lumina solară. Deși are un oarecare stagiu în terapie, fenotiazina este încă una dintre cele mai recomandate substanțe în tratamentul strongilozei intestinale la bovine.

Dintre sărurile de piperazină, în unele țări se recomandă în aceste helmintoze, ditiocarbamatul de piperazină, deoarece acesta se scindează în stomac în piperazină și sulfură de carbon. Dozele sînt de 100—150 mg/kg, divizate în două pro dosi.

Pot fi folosite la bovine și unele produse organofosforice, cum sînt: Haloxonul, Naftalofosul, Neguvonul, Ruelenul, Troelenul, Asuntolul ș.a.

Haloxonul (Cevoxon, Galloxon, Strongloxon, Capilloxon) are avantajul, comparativ cu altele, că este mai puțin toxic. Se recomandă sub

formă de preamestec cu 75% principiu activ, *per os*, în apă, în doze de 35 mg/kg.

Naftalophosul (Maretinul) se poate folosi şi la bovine în hemoncoză, tricostrongiloză, esofagostomoză şi alte helmintoze asemănătoare, în doze de 50—70 mg/kg. Se administrează cu sonda bucoesofagiană, cu pistolul cu dozare automată, sub formă de emulsii, obişnuit în concentraţii 10%.

Neguvonul (Triclorfonul) se recomandă în strongilatozele intestinale la bovine pe cale bucală, în doze de 30—50—80 mg/kg, sub formă de soluţie, administrat în breuvaje. Se poate utiliza şi în boluri şi chiar în uruieli. În bunostomoză, se injectează s.c., în doze de numai 22 mg/kg.

Ruelenul se administrează la bovine pe cale bucală, sub formă de breuvaje, în doză de 30—50 mg/kg.

Troelenul se foloseşte pînă la 100 mg/kg, pe cale bucală, ca şi precedentul. Nu se administrează la vacile în lactaţie, deoarece se elimină şi prin lapte, făcîndu-l impropriu pentru consum. Animalele nu se sacrifică, decît după minimum 60 de zile după tratament. Dealtfel aceste precauţii se referă la toate organofosforicele, care, deşi nu se cumulează în organism decît într-o proporţie mică, pot avea alte inconveniente.

Asuntolul (Cumafosul) se administrează în aceste verminoze de la bovine în doze de pînă la 20 mg/kg. Se poate asocia cu neguvonul, ca şi la ovine, pentru a i se diminua din toxicitate.

Strongilatoza gastrointestinală a suinelor poate fi produsă de numeroase specii de paraziţi, ca dealtfel şi la rumegătoare. Se tratează în mare cu aceleaşi substanţe, adică fenotiazină, tetramisol, levamisol, tiabendazol, Pyrantel, Morantel, Piperazină, unii derivaţi organofosforici ş.a.

Fenotiazina se administrează de preferinţă în uruieli umectate, deci sub formă de alimente medicamentate, în tratamente în masă, în doză de 0,5 g/kg, fără purgative sau alte restricţii alimentare. După unii autori, acest tratament durează 2 zile, cu aceeaşi doză zilnic. Fenobentul se foloseşte la suine în acelaşi mod, dar în doză de 0,75 g/kg pro die.

Tetramisolul, sub formă de sare clorhidrică, se administrează bucal, în doză de 5—7,5 mg/kg, în prize unice. Produsul se poate dizolva în apă şi să se umecteze cu soluţia respectivă furajele. Aşa se dau şi preparatele Anthelvet, Pluriver, Vesonil, Vermipan, Vadephen, Vermium etc. Dacă se injectează s.c., i.p. sau i.m. se foloseşte Nemecidul 7,5%, în doză de 1 ml/10 kg (7,5 mg/kg) la purcei şi 1 ml/15 kg greutate vie la adulţi (5 mg/kg).

Levamisolul, sub formă de soluţie injectabilă 5%, se administrează la suine s.c., 1 ml/7, 5 kg (aproximativ 6 mg/kg Nemisol). Pe cale bucală, dozele sînt eventual uşor mai mari, adică 5 ml/8—10 kg, 10 ml/20—40 kg şi 20 ml/80—90 kg.

Tiabendazolul se dă la suine în uruieli umectate cu suspensia 10—20% sau ca pulbere, în doze unice de 50 mg/kg sau sensibil mai mari, adică de la 70—130—150 mg/kg. Aşa se întrebuinţează: Cevazol, Tibenzol, Nemapan (pulberi, pastă, granule, suspensii). Tibenzolul este bine suportat de scroafe şi purcei. Se poate asocia şi cu piperazina, pen-

7—35

tru a i se lărgi sfera de acțiune. Amestecul este format din 10,60% Tiabendazol și 13,20% Piperazină bază. Dozele sînt de 50 mg/kg Tiabendazol și 62,5 mg/kg Piperazină.

Tiprazolul, denumire comercială pentru suine, este o asociere dintre Tiabendazol 4% și Picadex 8%. Doza pentru 1 kg greutate vie este de 50 mg Tiabendazol și 80 mg Picadex.

Avantajul tiabendazolului la suine rezidă în toleranța mare pe care o are, în faptul că se administrează fără restricții alimentare, că se poate asocia cu alte substanțe și că are o eficacitate ridicată, adică de 80—100%.

Parbendazolul (Pigomix și Vurmix pulberi 10%) se poate folosi la suine în doze unice de 30 mg/kg, repetîndu-se tratamentul dacă este cazul după 18—21 de zile. Rezultatele cu această doză la porci față de *Strongyloides sp., Oesophagostomum sp., Trichures sp.* sînt în general de 83—100%. Față de *Hyostrongylus rubidus*, acțiunea asupra formelor adulte este de 93%, fiind eficace doar în jur de 47—50% față de formele imature.

Cambendazolul și Mebendazolul (Parmeben 3 și 30%, Mebenvet 3‰ și 5% mebendazol) se administrează la suine cîte 30—40 mg/kg, în doze unice, sub formă de pulberi, în alimente.

Oxibendazolul se dă cu rezultate bune, de la 2,5—7,5 mg/kg, după aceeași conduită ca și precedentele.

Fenbendazolul (Panacur) se folosește la porci sub formă de suspensie 2,5%, în doză de 1 ml/5 kg, adică 5 mg/kg.

Tartratul de pyrantel, sub denumirea de Exhelm, se recomandă sub formă de pulberi în uruieli sau soluții. Ambele sînt în concentrație de 5%, iar dozele, de 15 mg/kg.

Morantelul (Gylox) se folosește sub formă de pulbere sau lichid, în concentrații de 2—4%, în doze de 12—15 mg/kg (Gylox, pulbere și lichid 3%).

Piperazina, ca adipat, sulfat sau clorhidrat, este mai puțin eficace în aceste helmintoze, fapt pentru care nu se mai folosește singură, dar se asociază cu alte antihelmintice, pentru a le lărgi sfera de acțiune și a le mări eficacitatea. S-a arătat că se asociază cu Tiabendazolul. Singură se recomandă mai ales sub formă de ditiocarbamat de piperazină, în doze de 300 mg/kg.

Diclorvosul (D.D.V.P.., Atgard), organofosforic cu aplicații și la suine, se administrează pe cale bucală, sub formă de granule în uruieli, fără dietă, fără purgative. Substanța acționează timp de peste 90 de ore, deoarece eliberează treptat produsul activ din trama de polivinil, inactivîndu-se în același timp, deci este puțin toxic și pentru porci. Doza pentru suine este de 30 mg/kg greutate vie, într-o singură administrare din produsul cu 18% (Atgard) sau 12,5% (Vermiflash). Dacă este cazul repetarea se face la intervalele obișnuite (18—21 zile).

Strongilatoza gastrointestinală a cabalinelor. Sînt endoparazitoze determinate la cabaline prin speciile *Strongylus vulgaris, Strongylus edentatus* ș.a. Medicația folosită vizează eliminarea formelor adulte, distrugerea larvelor, inactivarea materialelor infestante. Ea este reprezentată în special de Fenotiazină, Tiabendazol și succedaneele sale — Parbendazol, Mebendazol, Fenbendazol ș.a.. derivați pirimi-

dinici — Pyrantel, derivații organofosforici — Triclorofon, Diclorvos ș.a., tetraclorură de carban etc.

Fenotiazina se utilizează cu atenție dată fiind sensibilitatea evidentă de specie. Drept consecință dozele de fenotiazină sînt cu mult mai mici la ecvine comparativ cu alte animale și se dau fracționat, în 3 reprize în cursul unei zile, în uruieli umectate, în ovăz, sub formă de boluri, suspensii etc., dar cel mai ușor sub formă de alimente terapeutice, după o dietă prealabilă de 16—18 ore cu adăpare normală. Dozele sînt numai 50 mg/kg (0,05 g/kg), adică unui animal de 400 kg i se dau doar 20 g (în reprize de 6 g, 7 g și respectiv 7 g). Nu este nevoie de prescrierea de purgative, întrucît fenotiazina are acțiune vermicidă. Rezultatele sînt încurajatoare, mai ales dacă tratamentul se repetă după 18—21 zile.

Fenobentul se administrează după aceeași conduită, doar că dozele sînt de 100 mg/kg (0,10 g/kg), divizat în 3 administrări în cursul unei zile. Există autori care recomandă ca aceeași doză de fenotiazină sau chiar de Fenobent să fie administrată timp de 2 zile consecutiv, deoarece efectul terapeutic ar fi evident mai bun, fără ca riscurile unei eventuale intoleranțe să fie mai mari.

Tiabendazolul sub formă de Tibenzol, ca și la alte animale, s-a dovedit a fi deosebit de eficace în combaterea strongilatozelor gastrointestinale. Într-adevăr, el are o eficiență terapeutică ridicată, este lipsit de nocivitate, se poate administra fără dietă, fără purgative amestecat cu uruieli, sau cu sonda nasoesofagiană, ca breuvaje, boluri etc. Se poate asocia și cu alte substanțe antihelmintice, pentru a-i mări eficacitatea sau a-i lărgi sfera de acțiune, făcîndu-se concomitent dehelmintizări privind mai multe specii diferite de paraziți. Dozele de produs pur sau din Tibenzol 75% sînt de ordinul zecilor de miligrame per kilogram de greutate vie, adică oscilează între 40—80—100 mg/kg. Preparatul Equizol conține 22,20% tiabendazol și 27,80% piperazină bază, administrîndu-se în așa fel ca să se asigure per kilogram greutate vie 44 mg Tiabendazol. Equizol pulbere, formată din tiabendazol 33%, ca și Tibenzolul 75%, se administrează sub formă de suspensii, cu sonda nasoesofagiană sau amestecat în uruieli. Există și produse sub formă de suspensii cu numai 13,33% Tiabendazol, pe care le-am descris la alte specii de animale.

Cambendazolul se dă sub formă de Arcam suspensie 12,5% sau Equiben pastă 34,09%, dozele sînt 20—30—40 mg/kg.

Mebendazolul se administrează sub formă de granule sau pastă 10%. Produsul pentru cabaline se numește Telmin și se recomandă bucal în doză de 5—10 mg/kg.

Parbendazolul se administrează obișnuit în doze de 5—7 mg/kg *per os*, în suspensii, cu ajutorul sondei nasoesofagiene sau chiar ca breuvaje. Produsul pentru cai se numește Vurmix (pulbere).

Fenbendazolul (Panacur) se dă în suspensie 2,5% și în doze de 5 mg/kg sau 20 ml suspensie/100 kg greutate vie.

Oxibendazolul ca pastă (pentru cabaline se numește Equiminth), se administrează în doză de 5 mg/kg.

Pyrantelul, sub formă de tartrat de pyrantel (Exhelm), se poate administra în soluție 5%, fiind solubil în apă, pe cale bucală, cu sonda nasoesofagiană sau în breuvaje, în doze de 12,5 mg/kg (0,25 ml/kg sau

0,25 g pulbere 5%/kg). Pamoatul de Pyrantel nu se absoarbe pe cale bucală. Se recomandă în pastă 43,9% sau granule cu 76,7% (Strongid P, în Franța), în doze de 19 mg/kg.

Derivații organofosforici mai recomandați în strongiloza gastrointestinală la cabaline sînt: Neguvonul (Triclorfonul, Prenecrevar), care, în doză de 30—40 mg/kg, poate da bune rezultate față de unii helminți (strongili, oxiuri, gastrofili), ce parazitează la cabaline. Diclorvosul (DDVP, Equigard, Atgard, Vapona), sub formă de granule 17,50% pentru cabaline (produsul Equigard) se administrează fără dietă, evitîndu-se însă folosirea la animalele cu emfizem sau diferite enterite (produce bronhospasm și accentuează dinamica gastrointestinală). Nu are și alte contraindicații. Fiind un anticolinesterazic nu este nevoie de prescrierea purgativelor după administrarea lui. Coeficientul terapeutic pentru cabaline este destul de mare. Dozele terapeutice sînt de aproximativ 30—40 mg/kg, administrarea făcîndu-se în alimente sau sub formă de breuvaje, cu sonda nasoesofagiană. Pentru a întîrzia tranzitul intestinal nu se dă apă cu 12 ore înainte și 4 ore după antihelmintic.

Haloxonul (Galloxon) se recomandă la cabaline 60 mg/kg sau 7 g pulbere 77%/100 kg greutate vie.

Tetraclorura de carbon este un bun antihelmintic pentru cabaline. Se administrează cu sonda nasoesofagiană, amestecată în părți egale cu ulei de parafină, după o dietă de 24—36 ore, în doză de 15—30 ml la animalele adulte sau în jur de 5 ml/100 kg greutate vie. La tineret se dă 10—15 ml.

Se poate folosi și formula Lagaillarde, care prevede administrarea inițială a 20 g cloroform într-un bol preparat extemporaneu cu făină, apoi după 20 de minute se administrează mai multe boluri (2—3) preparate din 30 g tetraclorură de carbon, 20 g ulei de terebentină și 10—12 g aloe sub formă de pulbere. După 20—30 minute se injectează s.c. 3—5 ml din soluția 1% arecolină bromhidrică (30—50 mg). Bolurile se administrează cu ajutorul aruncătorului de boluri, ceea ce nu-i prea comod și ușor.

Tratamentele strongilozei gastrointestinale la cabaline trebuie repetate de mai multe ori în cursul unui an pentru a crește procentul de vindecări. Obișnuit, se repetă la 18—21 zile și apoi lunar, de cîteva ori.

Profilaxia vizează utilizarea fenotiazinei în doze subterapeutice, datorită acțiunii asupra ouălor de strongilide.

2.5. TREMATODOZE

2.5.1. FASCIOLOZA

În terapia fasciolozei la ovine și bovine, s-au folosit de-a lungul anilor un număr relativ mare de medicamente, dintre care unele eficace, într-un procent ridicat și asupra formelor imature. Fascioloza produce în prezent pagube economice importante, nu atît prin mortalitate, care în unii ani și unități de ovine atinge proporții mari, cît mai ales prin morbiditate, doarece efectivele pot fi infestate în proporție de 70—90%, de unde și o reducere evidentă a producției de lînă, lapte sau carne, diminuarea prolificității etc.

Profilaxia fasciolozei la rumegătoare se bazează în primul rînd pe distrugerea parazitului din corpul animalelor, încît acesta să nu mai fie capabil să elimine ouă pe pășuni. Aceasta se realizează cu ajutorul substanțelor fasciolocide, dintre care unele s-au dovedit a fi deosebit de active. În al doilea rînd, se impune combaterea gazdelor intermediare — gasteropode — frecvent întîlnite pe terenurile cu umiditate ridicată (smîrcuri, terenuri mlăștinoase, inundabile), pe care pășunează ovinele și bovinele.

Contra melcilor există preparate moluscocide relativ eficace, dar greu de aplicat în toate condițiile. Dacă pînă în prezent s-a recurs aproape în exclusivitate la soluția de sulfat de cupru 10%, la ora actuală se poate folosi produsul Molutox, identic chimic cu Fresconul (N-tritil morfolin). Se prezintă ca soluție în concentrație de 16,5% și care în apă formează emulsii lăptoase. Se aplică în bălți, smîrcuri sau pîrîiașe, în concentrații de aproximativ 2—3 litri la 500—1500 litri apă la hectar (după caz), dispersată sub formă de picături. Molutoxul distruge o mare parte dintre gasteropodele acvatice. Se recomandă la concentrație de 0,2 ‰ în ape stătătoare, 0,5—1% în cele curgătoare, iar pe pășuni 1,5% (adică 300—500 litri/ha). Aplicarea trebuie făcută în lunile aprilie-mai-iunie și de mai multe ori, produsul nefiind și ovocid.

Tratamentul fasciolozei rumegătoarelor se face cu substanțele aparținînd din punct de vedere chimic la mai multe grupe.

Rafoxanidul face parte dintre derivații clorați ai salicilanilidei [$C_{19}H_{11}Cl_2I_2NO_3$, sau 3,5 diiodo-3'-cloro-4'-(p-clorofenoxid)-salicilanilidă], este folosit sub denumirea de Ranid. Se dă ca suspensii 2,5% iar în ultimul timp și în boluri cu 300 mg rafoxanid, apoi în premixuri și chiar ca pulbere pentru a fi încorporată și administrată în uruieli. Rafoxanidul este o pulbere albă-gălbuie, insolubilă în apă, în care formează suspensii stabile, cu miros caracteristic și pH ușor acid. Produsul s-a dovedit a fi puțin toxic. Nu a produs fenomene teratogene la iepuroaicele gestante și nici la oile care au primit 20 mg/kg după 15 zile de la montă. Dealtfel, indicele chimioterapeutic pentru oaie a fost estimat la aproximativ 5, iar față de dozele în care se folosește în mod curent, de 4,5 Ranidul este bine suportat de oile gestante. Fenomenele de iritare oculară ce le poate produce la personalul care manipulează substanța se ameliorează prin spălăturile abundente cu apă. Reziduurile tisulare ale substanței sînt mici, totuși nu se recomandă în general sacrificarea animalelor înainte de 28 de zile de la utilizare. După Brion și Fontaine, laptele nu se dă în consum timp de 60 zile după tratament, motiv pentru care este contraindicat să se folosească Ranid la animalele în lactație, mai ales dacă laptele este destinat consumului uman.

Ranidul are acțiune marcantă în fascioloză la ovine și bovine, atît asupra formelor adulte cît și asupra celor tinere, de peste 6 săptămîni, care pot fi distruse pînă la 99%, pe cînd cele de 6 săptămîni, doar circa 96%. Asupra formelor tinere pînă la 4 săptămîni eficacitatea observată a fost sub 50%. Rezultatele față de *Fasciola gigantica* sînt de asemenea bune, distrugîndu-le în proporție de peste 95%.

Acest prețios fasciolocid se administrează 7,5 mg/kg, indiferent de forma de prezentare: suspensie 2,5%, boluri, pulbere în uruieli Suspensiile se administrează într-o singură priză, sub formă de breuvaje

cu pistolul cu dozare automată sau cu o butelie de plastic. Nu este nevoie să se mărească doza, întrucît eficacitatea nu crește în funcție de aceasta. În prospectele de folosire, se arată și numărul de mililitri din suspensia 2,5% pentru diferite greutăți corporale la oi și bovine, ca de exemplu 3 ml/10 kg sau 0,3 ml/kg. Într-un an se pot face mai multe tratamente, în funcție de gradul de contaminare a zonei respective. Acestea nu trebuie repetate decît la intervale de 30—45 zile. Obișnuit, dehelmintizările cu Rafoxanid se fac în martie și septembrie.

Bolurile conțin 300 mg substanță activă, încît se consideră necesar un bol la o oaie de 40 kg și 2 boluri la cele de 61—80 kg. Între aceste greutăți corporale se dau fracționat, 1,5 boluri.

Dozele la vacă sînt aceleași — 7,5 mg/kg — ca dealtfel și întreaga conduită a dehelmintizării. Produsul nu este nociv nici pentru această specie în cantitățile amintite; unele tulburări au fost observate la doze cu mult mai mari decît cele terapeutice, de exemplu de 125 mg/kg.

Atît la bovine cît și la ovine, Ranidul se poate administra la animalele gestante, luînd măsuri de precauție pentru a nu se produce tulburări din alte cauze, nu datorită substanței. Laptele și urina nu sînt colorate.

Ranidul poate fi asociat și cu alte antihelmintice pentru a se simplifica terapeutica și a contribui la eliminarea din organismul animal a unor paraziți din mai multe specii. Astfel, s-a obținut Ranizolul, în urma asocierii cu derivații imidazolului, în special cu tiabendazolul. Suspensia de Ranizol este formată din 2,5% Ranid și 14,67% tiabendazol încît 30 ml conțin 4 g tiabendazol și 0,68 g Rafoxanid. Ranizolul este recomandat pentru combaterea nematozilor gastrointestinali și a fasciolozei la rumegătoare mari sau mici, fiind contraindicat la animalele în lactație al căror lapte este destinat consumului uman. Rezultatele privind distrugerea helminților respectivi sînt aceleași care se obțin cu fiecare produs în parte, nefiind la mijloc decît o simplificare a conduitei de administrare, printr-un singur tratament. Dozele sînt aproximativ aceleași sau la rumegătoare mari se recomandă 10 mg/kg Rafoxanid și 66 mg/kg tiabendazol. Mărirea dozelor nu este justificată nici din punct de vedere economic și nici al eficacității. În mililitri, din suspensia respectivă ar reveni 11,25 ml/25 kg greutate vie la bovine, ceea ce este egal cu cifrele de mai sus, iar la oi de 3 ml/10 kg greutate corporală (44 mg/kg tiabendazol și 7,5 mg/kg Rafoxanid). Suspensia se omogenizează înainte de întrebuințare și se administrează relativ ușor cu pistolul cu dozare automată. Celelalte măsuri de precauție sînt cele amintite la Ranid și Tiabendazol.

Produsul românesc conține în suspensie 2,5% Rafoxanid și s-a dovedit a fi asemănător cu Ranidul, sub raportul eficacității și toleranței, atît la ovine cît și la bovine, în combaterea fasciolozei.

Un alt fasciolocid, de asemenea derivat al salicilanilidei, care a fost lansat în terapie cu succes, este Diamfenitida sau Coribanul [$C_{20}H_{24}N_2O_5$, adică oxi bis (etilen oxi)-4,4'-bisacetanilidă]. Spre deosebire de Rafoxanid, Coribanul este activ asupra formelor de *Fasciola hepatica* la ovine, începînd de la 3 zile de dezvoltare ale acestora. Substanța se administrează fără dietă, iar repetarea tratamentului (dacă este cazul) se face după 4 săptămîni. Se recomandă și la femelele gestante. Asupra pielii și mucoasei oculare poate produce fenomene iritative,

motiv pentru care dacă din greşeală vine în contact cu acestea, se vor spăla imediat din abundenţă cu apă. Pentru evitarea consumării de reziduuri, animalele nu se sacrifică înainte de 7 zile de la tratament. Substanţa se administrează pe cale bucală, sub formă de breuvaje sau cu pistolul cu dozare automată, în doze de 0,08—0,10 g/kg (80—100 mg/kg). Dozele nocive sînt de aproximativ 10 ori mai mari, adică 1000 mg/kg greutate vie.

Zanilul este produsul de comercializare a oxiclozanidei, de asemenea un derivat al salicilanilidei (pentacloro 3,3'5,5'6-dehidroxi 2,2' salicilanilidă. Zanilul este un fasciolocid puţin toxic, încît se administrează şi la animale cu o stare de întreţinere mai puţin satisfăcătoare şi chiar la femelele gestante. Substanţa devine intolerabilă doar la cantităţi de 4—6 ori mai mari decît cele terapeutice. În doze de 25—30 mg/kg poate produce inapetenţă, defecări repetate şi depresiune generală, iar la 60 mg/kg s-au constatat anorexie, ataxie, respiraţie superficială, contracţii mioclonice şi chiar accese convulsive, depresiune gravă şi *exitus*. Datorită faptului că Zanilul nu este suficient de activ şi asupra formelor tinere, tratamentele se repetă la 6 săptămîni în zonele cu infestaţie masivă şi periodic unde boala face ravagii numai în anumite condiţii, de exemplu, cînd intervin ploi abundente în timpul anului.

Deşi nu este activ asupra formelor imature, Zanilul are avantajul că se administrează fără restricţii alimentare şi fără dietă. Suspensia se livrează în concentraţie de 3,4%, fiind suficient de stabilă şi se administrează uşor cu pistolul cu dozare automată sau în breuvaje, atît la bovine, cît şi la ovine. Eficacitatea se datoreşte eliminării masive, sub formă activă, pe calea biliară, unde produsul atinge concentraţii de aproximativ 4 ori mai mare decît cele sanguine. Zanilul se poate administra la animale în lactaţie. Nu se acumulează în organism, încît nu se impun restricţii la sacrificare. Dozele eficace pentru oi sînt de 10—15 mg/kg (0,01—0,015 g/kg) adică la cele pînă la 15 kg 5 ml, între 15—30 kg 10 ml, între 30—45 kg 15 ml şi 20 ml la cele ce depăşesc 45 kg. La oi, în infestaţiile acute, aceste doze sînt de cîteva ori mai mari, adică 60 ml pentru oi adulte de 45 kg şi peste şi de 45 ml pentru cele ce cîntăresc 30—45 kg. Altfel, în infestaţii medii, dozele sînt de 10 ml pentru oile de 15—30 kg, 15 ml pentru cele de 30—45 kg şi 20 ml pentru cele peste 45 kg. La bovine, se dau 15 mg sau 30 ml/100 kg, 45 ml/150 kg, 60 ml/200 kg, 75 ml/250 kg, 90 ml/300 kg şi 100 ml/350 kg şi mai mult.

Ca şi în cazul Rafoxanidului, pentru simplificarea tratamentelor antiparazitare, Zanilul a fost asociat cu un foarte eficace nematodofug, respectiv cu Nilvermul (Tetramisol); a rezultat Nilzanul, amestec în părţi egale, adică suspensie preparată dintr-o soluţie de 3,4% Nilverm şi o suspensie de 3,4% Zanil. Se administrează în nematodoze intestinale şi pulmonare, precum şi în fascioloză, fiind activ în acestea din urmă ca şi Zanilul singur. Se foloseşte în doze unice pe cale bucală, sub formă de breuvaje sau cu pistolul cu dozare automată. Cantitatea per kilogram greutate vie din amestec este aceeaşi ca şi pentru produsele folosite separat. Loditac Plus conţine oxibendazol şi oxiclozanidă āā 5%, dozele sînt de 2,5 ml/10 kg adică 25 ml/kg de amestec la ovine şi bovine.

Alte fasciolocide folosite în terapie sînt: Niclofolan, derivat de asemenea de salicilanilidă, ca și precedentele, cunoscut sub denumirile comerciale de Bilevon sau Meniclofolan. Acesta este din punct de vedere chimic dinitro 3,3′ dicloro 5,5′-dihidroxi 2,2′ salicilanilidă, comercializat sub formă de cristale sau pulbere, insolubile în apă. Se recomandă să se administreze pe cale bucală în fascioloza rumegătoarelor mari, fiind activ numai asupra formelor adulte. Posologia de bază este de 4 mg/kg (0,04 g/kg), iar după unii, de 0,003—0,006 g/kg. În fascioloza cronică se recomandă 3—4 mg iar în cea acută 6—8 mg.

Hilomidul este o bromosalicilanilidă (derivat halogenat al salicilanilidei, adică dibromo 4′,5 salicilanilidă și tribromo-3,4′, 5 salicilanilidă). Are acțiune fasciolocidă în doze de 40 mg/kg, repetate la 12 ore, iar ca să fie activ față de formele imature chiar 60 mg/kg. Nu s-a impus practicii în mod curent.

Dintre difenilsulfuri, mai importanți s-au dovedit Bitionolul sau Actamer (adică tetracloro-3,3′—5,5′ dihidroxi difenilsulfură), fasciolocid cu acțiune și asupra unor cestode, cum este *Moniesia* sp. Este util și profilactic în fasciolоză, datorită faptului că inhibă embriogeneza paraziților. Dozele sînt de 30—35 mg/kg. Nu se recomandă în ultima lună de gestație. Poate produce fotosensibilizări, motiv pentru care animalele tratate nu se expun la soare. Restricțiile alimentare se referă la înlăturarea din hrana animalelor a substanțelor grase, cum sînt turtele de oleaginoase.

Bitionolul sulfoxid (adică dicloro 3,5 dihidroxi 2,2′ difenilsulfoxid), este o pulbere insolubilă, dar emulsionabilă în apă. Este activ față de formele adulte, iar în doze relativ mai mari și asupra celor imature atît de *Fasciola hepatica*, cît și de *F. gigantica*. Este bine tolerat de animalele gestante sau în lactație, pe care nu o influențează. Se poate folosi în capsule, pulbere în uruieli sau suspensii în apă. Dozele folosite sînt asemănătoare cu ale Bitionolului adică 30—40 mg/kg. Asocierea dintre Bitionol sulfoxid și Tetramisol (Nilverm) în proporție de 3,4 Tetramisol și 8% bitionol sulfoxid a dat naștere la Dovmisole. Este eficace în fascioloza de peste 8 săptămîni, strongili intestinali și pulmonari și monezioză. Dozele sînt de 1 ml/3 kg, ceea ce ar reveni la 11,34 mg/kg Tetramisol și 26,67 mg/kg bitionol sulfoxid.

Dintre nitrofenoli amintim derivatul halogenat, adică iodo-3-hidroxi 4-nitro 5 benzonitril (ciano 4-iodo, 2, nitro-6-fenol) sau Nitroxinil, Dovenix, Trodax. Ca atare este puțin solubil în apă, însă sub formă de sare de N-metil glucamină este ușor hidrosolubil. Este mai eficace dacă se injectează pe cale subcutanată, decît dacă se administrează oral (de circa 6 ori) față de *Fasciola hepatica* și *F. gigantica*. Este activ s.c. în forme adulte în doze de 10 mg/kg, iar în cele tinere în doze superioare, la 20 mg/kg; dealtfel, după unii autori, s.c. se injectează 10—20 mg/kg la bovine și 30—35 mg/kg la ovine. Dozele maxime tolerabile sînt considerate cele de 40 mg/kg. Nitroxinilul nu se poate asocia cu alte antihelmintice, ca Tiabendazol, Tetramisol, Fenotiazină, organofosforice (Brion și Fontaine). Petele de pe tegument, pe care-l poate colora, se înlătură cu soluție de 3% tiosulfat de sodiu.

Hexacloretanul se întrebuințează în combaterea fasciolozei în special la bovine. El se prezintă sub formă de cristale incolore, insolubile în apă, cu miros similar cu al camforului. Se absoarbe destul de bine

din intestin. Se elimină activ prin bilă, de unde indicația în tratamentul fasciolozei, dar numai pentru formele adulte. De aici decurge necesitatea repetării administrării după 21 de zile. Hexacloretanul s-a folosit sub formă de boluri ori capsule, singur sau asociat cu alte substanțe, de exemplu cu fenotiazina, pentru a fi activ și asupra altor paraziți, în doze de 0,20 g/kg. Poate reduce cantitatea de lapte, în mod pasager. La tineret, dozele sînt mai mici. La animalele slăbite, epuizate, doza respectivă se dă fracționată, timp de 3 zile. Sînt restricții în ceea ce privește alimentația animalelor supuse tratamentului cu hexacloretan, adică nu li se dă în consum cu 3 zile înainte și 3 zile după administrare, uruieli, borhoturi ori nutreț însilozat. Nu se fac tratamente în perioada trecerii de la regimul de stabulație la cel de pășune. Nu se tratează vacile gestante, cu 2 luni înainte de parturiție. Hexacloretanul se administrează sub formă de breuvaje, cu butelii de plastic.

De obicei se întrebuințează un amestec preparat din 60 p hexacloretan și 40 p bentonită (argilă care ajută dispersia), denumit Fasciozan bovin și care se administrează *per os*, sub formă de suspensii, ca breuvaj în apă, fracționînd cantitatea destinată unui animal în două reprize, la interval de 24 ore. Doza este estimată la o lingură rasă pentru 5 kg greutate vie, fără a depăși 8 linguri pentru un tratament, indiferent de greutatea animalului; adică la un adult de 600 kg i se dau o dată 4 linguri și tot 4 linguri după 24 ore, ceea ce ar reveni, ca și în cazul hexacloretanului, 0,20 g principiu activ/kg. La animalele cu o stare de întreținere mediocră, aceeași cantitate se recomandă să fie fracționată în 3—4 prize, în decurs de 24 ore.

Tetraclorura de carbon este un lichid incolor, neinflamabil, insolubil în apă. Se indică în fascioloza oilor fie pe cale bucală, fie subcutanat, iar la bovine numai sub formă de injecții intramusculare. Produsul destinat a fi administrat pe cale bucală la ovine se numește Fasciozan ovin și este livrat sub formă de capsule gelatinoase care conțin în jur de 2 g tetraclorură (1,6—2,2 g), în părți egale cu ulei de parafină sau vaselină, pentru a-i diminua toxicitatea. Se administrează cîte o capsulă la fiecare oaie, indiferent de vîrstă, după o prealabilă dietă; adică oile nu sînt furajate în seara care precede tratamentul, iar administrarea se face a doua zi; după 3—4 ore, acestea se pot alimenta. Apă li se dă tot timpul. Înainte de tratament se scot din hrana oilor concentratele și sfecla, folosindu-se în schimb furaje bogate în calciu, substanță ce diminuă nocivitatea tetraclorurii de carbon asupra organismului animal. Substanța nu este în general activă decît asupra formelor adulte. Într-un an se fac mai multe tratamente, dacă condițiile impun. În caz de intoxicații se administrează i.v. clorură sau gluconat de calciu 60—100 mg/kg soluție 10—20%, metionină 5 ml/10 kg soluție 5%, glucoză soluție 20—33—40%, respectiv 0,25—0,50 g substanță/kg. Nu se tratează oile cu 2 săptămîni înainte și 2 săptămîni după fătare. Nu se fac tratamente primăvara în perioada trecerii de la regimul de stabulație la cel de pășunat. Înainte de aplicarea la grupe (în masă), trebuie să se facă tatonaj asupra toleranței tetracolrurii de carbon la efectivul respectiv, administrînd la 5—10 oi, alese la întîmplare, dozele uzuale.

Forma injectabilă de tetraclorură de carbon, Vitolin, este o soluție clară, incoloră, cu miros caracteristic, preparată din tetraclorură 116,07 g

(aproximativ 73%), 0,10 g xilină bază, 2,5 g alcool benzilic și ad 100 ml ulei de parafină. Se livrează în flacoane brune sau incolore, ambalate în hîrtie neagră, cu dop învelit în staniol sau hîrtie cerată. Administrarea la oi se face numai subcutanat, la fața internă a coapsei, în doză de 4 ml la tineret sub 8 luni, 5 ml la cele de 8—18 luni și 6 ml la oile și berbecii peste 50 kg. Într-un an se pot face mai multe administrări. Tetraclorura nu este lipsită de toxicitate. La locul injecției pot apărea modificări pasagere și eventuală jenă în mers. La bovine, Tetraclorura se injectează i.m., pe laturile gîtului, în 2—3 puncte, în doză de 6,5 ml/100 kg fără a depăși 32 ml, chiar dacă greutatea animalului ar indica să se dea cantități mai mari.

Eficacitatea scăzută a tetraclorurii de carbon, atît la bovine, cît și la ovine, ca și efectele secundare nefavorabile ce pot surveni după utilizarea ei vor contribui, credem, la scoaterea din terapia fasciolozei la speciile respective, înlocuindu-se cu derivații salicilanilidei (Rafoxanid, Diamfenitidă, Oxiclozanidă), din care unele active și față de formele imature, avînd contraindicații mai puțin importante.

2.5.2. DICROCELIOZA

Dintre trematodozele întîlnite la erbivore face parte și dicrocelioza, boală mai frecventă la ovine și bovine, produsă de *Dicrocelium dendriticum (lanceolatum)*. Provoacă pierderi prin morbiditate și deprecierea ficatului, doarece marea majoritate a bovinelor și ovinelor sînt infestate, confiscîndu-se anual cantități foarte mari de organe.

Profilaxia dicroceliozei se bazează pe distrugerea gazdelor intermediare, respectiv a unor gasteropode și a furnicilor, cu substanțe ca Fresconul sau Molutoxul românesc, sulfatul de cupru și diferite alte insecticide.

Tratamentul dicroceliozei s-a impus doar în ultimii ani, datorită apariției unor substanțe cu eficacitatea terapeutică remarcabilă, cum sînt Diamfenitida, unii derivați al benzimidazolului (Tiabendazolul, Cambendazolul, apoi Hetolinul și Dendritonul ș.a.).

Diafenitida sau Coribanul, despre care s-a relatat că este deosebit de eficace și în fasciolоză, acționînd și asupra formelor imature doar de 3 zile, este activ și față de *Dicrocelium*; se administrează pe cale bucală, sub formă de suspensii, în doze de 80—100 mg/kg, în breuvaje sau cu pistolul cu dozare automată. Tratamentul se poate aplica și la animalele gestante fără precauții. El se execută în mod obișnuit primăvara și toamna, la începutul iernii, iar acolo unde pericolul infestației este permanent se face chiar mai des, adică o dată la două luni. Dacă cu cantități de 160—240 mg/kg s-au obținut rezultate pînă la 90%, dozele mai mari, de exemplu 300 mg/kg, nu au sporit procentul de distrugere a paraziților din ficat.

Tiabendazolul, antihelmintic cu sferă largă de acțiune și toxicitate relativ scăzută, poate fi util în dicrocelioză, deoarece, după cum afirmă Brion și Fontaine, este „ocitocic" pentru *Dicrocelium sp.* în cantități de 50—100 mg/kg și îl omoară în doze unice de 300—500 mg/kg, fiind din acest punct de vedere primul medicament care posedă un asemenea efect. Sînt cercetători care susțin că în doze de 300—400 mg/kg, tiabendazolul are eficacitate apropiată de a Hetolinului. Se administrează pe cale bucală, în tratamente individuale sau în grup, folosind

fie suspensia, fie bolurile sau amestecurile în uruieli. Starea generală a animalelor este evident îmbunătăţită de tratament şi negativarea coproscopică ar fi un indiciu sigur al eficacităţii.

Cambendazolul (Arcam suspensie 12,5%, Bonlam 8,34%, ca şi Noviben), deşi s-a dovedit eficace în dicrocelioză, în urma administrării suspensiilor pe cale bucală, la ovine şi bovine, în doze de 25—30—40 mg/kg, se pare că la aceste specii mai trebuie verificat sub aspectul reacţiilor adverse. Toxicitatea la ovine este relativ redusă. Dozele letale minime sînt de 150 mg/kg. La bovine, Cambendazolul 50 mg/kg nu a produs efecte negative asupra gestaţiei.

Hetolinul, nefiind solubil în apă, se administrează sub formă de suspensie, în concentraţii de 6,67% (adică 1 g/15 ml sau 100 g/1500 ml apă) care se prepară în momentul întrebuinţării. Se administrează ca breuvaje, în doze unice de 30—40 mg/kg, adică 20—40 ml la oile adulte sau 20 ml la cele de 20—35 kg şi 40 la cele peste 35 kg. După alţii, se dă 40 ml la oile pînă la 35 kg şi 50 ml la cele peste 35 kg. Produsul sintetizat sub denumirea de Dendriton, este asemănător cu cel străin, recomandîndu-se în doze unice de 30—40 mg/kg (0,03—0,04 g/kg) sub formă de suspensii preparate extemporaneu din pulberea amorfă (prin amestecare cu apă). Conţine doar 50% principiu activ, ca şi Hetolinul. La bovine, se dă tot bucal şi tot în suspensii, ca breuvaj, cu butelii de plastic ori cu pistolul cu dozare automată, dacă este posibil. Tratamentul este bine să se facă dimineaţa, înainte de furajarea animalelor.

2.6. CESTODOZE

2.6.1. MONIEZIOZA

Dintre cestodele care creează pierderi economice destul de importante la ovine de toate vîrstele, face parte *Moniezia expansa*; se întîlneşte mai rar la bovine şi caprine.

Profilaxia monieziozei se bazează pe dehelmintizări repetate ale întregului efectiv de ovine din unităţile în care se semnalează anual. Pentru miei, combaterea cestodului respectiv trebuie să se facă chiar din primele 30 de zile de viaţă şi să se repete la o lună şi jumătate. Combaterea bolii în timpul stabulaţiei oilor contribuie la diminuarea pericolului infestării păşunilor, fecalele putîndu-se aduna şi denatura, în vederea distrugerii materialului infestant.

Medicaţia curativă a acestei cestodoze este variată şi se adresează în special ovinelor. Cele mai apreciate medicamente sînt cele care se pot administra cu uşurinţă amestecate în uruieli sau se dau în apa de băut. Nici administrările individuale cu pistolul cu dozare automată nu sînt chiar atît de greoaie cum par la prima vedere. Dintre medicamentele utile fac parte, în ordinea importanţei şi a eficacităţii, carbonatul bazic de cupru, Niclosamidul, Scolaban, Terenol, sulfatul de cupru, sărurile de staniu sau plumb, Bitionolul, Bitinul, Cetovexul ş.a.

Carbonatul bazic de cupru are avantajul că se administrează cu uşurinţă, amestecat uniform în uruieli, în concentraţie de 1%, durata tratamentului fiind de 2 zile. Dieta alimentară se impune, deşi este de scurtă durată, adică numai 15—20 ore. Restricţii de adăpare nu există,

apa asigurîndu-se la discreție tot timpul. Efectul ridicat al carbonatului bazic în monezioză se explică prin faptul că are un conținut în cupru mai mare decît sulfatul de cupru (57,4%, față de numai 25,4%) și nu necesită purgativ, ca sulfatul. Dozele pentru administrare sînt în funcție de vîrsta animalelor supuse dehelmintizării, adică la mieii neînțărcați, într-o zi se dă la primul tain de dimineață 0,50 g/animal, revenind pentru un tratament complet 1 g; pentru cîrlani și miei înțărcați, la o administrare 0,75 g adică, timp de 2 zile, 1,50 g; iar pentru oile adulte 1 g pe zi, total 2 g. Substanța este în general bine tolerată. Tratamentul se poate repeta în caz de nevoie după 15—25 zile. Doza toxică este 7—12 g per animal, iar cea letală de 12—15 g, variind în funcție de sensibilitatea individuală.

Niclosamidul (Yomesanul, Mansonilul, Radeverm) este din punct de vedere chimic un derivat al salicilamidei [N-(2'-clor-4-nitrofenil)-5-clor-salicilamidă]. În combaterea diverselor cestode s-a preconizat folosirea sub formă de comprimate, pulbere insolubilă în apă sau pulbere 75% solubilă, cu adaos de 25% de excipienți care-i ușurează dizolvarea în apă. Dintre acestea, pulberea insolubilă se administrează amestecată în uruieli, deoarece suspensiile sînt anevoios de folosit. Pentru administrarea pulberii solubile în breuvaje, se folosește pistolul cu dozare automată. La miei, Niclosamidul se indică în doză de 70—75 mg/kg (0,07—0,075 g/kg), deși devine activ chiar de la 25 mg/kg (0,025 g). Unii autori afirmă că doza de 100 mg/kg (0,10 g/kg administrată în hrană, reprezintă o medicație inofensivă și eficace în terapia cestodozelor la ovine, doarece are un coeficient terapeutic ridicat. Fenomene de intoleranță apar de la cantitatea de 750 mg/kg (0,750 g/kg) și se observă doar la animalele într-o stare de întreținere submediocră; la celelalte, intoleranța devine evidentă la 1000—1500 mg/kg (1—1,5 g/kg), manifestîndu-se prin anorexie și descărcări diareice. Necropsia a scos în evidență congestii și hemoragii la nivelul intestinului.

Bunamidina (Buban), sub formă de clorhidrat sau hidroxinaftoat, este un cestodofug aparținînd seriei naftamidinelor cu utilizări și la ovine. Singura cale de administrare posibilă și acceptată din punct de vedere terapeutic este cea bucală. În monezioză la oi, se preferă hidroxinaftoatul de bunamidină, care se recomandă în suspensie apoasă, în doze de 25 mg/kg (0,025 g/kg), cînd poate da vindecări pînă la 80%. În doză dublă, adică de 50 mg/kg (0,05 g/kg) procentul eliminărilor ajunge chiar 100%. Bunamidina este în general puțin toxică, mai ales sub formă de naftoat. Unele manifestări de intoleranță pot surveni la 200—400 mg/kg (0,20—0,40 g/kg), cînd la oi, dar mai ales la miei, poate apărea o diaree tranzitorie, dispărînd de la sine fără alte consecințe, motiv pentru care se afirmă că dozele nu trebuie să depășească 200 mg/kg. Local, în contact cu mucoasa oculară, s-au semnalat unele iritații corneene, mai ales în urma utilizării clorhidratului de Bunamidină. Tratamentul se repetă după 6 săptămîni. În ceea ce privește remanența în organism, se bănuiește că substanța se metabolizează și se elimină complet, încît după 42 de zile de la tratament nu a mai fost decelată în țesuturi.

Terenolul sau Resorantelul este un cestodofug de dată mai recentă, încercat și recomandat insistent în combaterea moneziozei ovine. Din punct de vedere chimic este 4'-brom-2,6-dihidroxi benzanilidă. Se

poate administra pe cale bucală, sub formă de soluție 9%, în doză de 1 ml/kg (adică 65 mg/kg) sau 90 g în 500 ml apă (18%), administrîndu-se în aceeași doză, doar că în acest din urmă caz numai 0,5 ml/kg de soluție.

Sulfatul de cupru este un bun cestodofug față de *Moniezia expansa*. Se administrează pe cale bucală, sub formă de soluții, în concentrații de 1—2%. Soluțiile se prepară extemporaneu din substanța pură din punct de vedere farmaceutic, în apă distilată, eventual în apă de ploaie sau zăpadă, deoarece precipită cu apa de fîntînă (dură), în vase de sticlă sau de lemn. La soluțiile respective se adaugă obișnuit 2—4 ml acid clorhidric la 1 litru de lichid (acidul clorhidric 35% este oficinal). Soluția se folosește pe cale bucală, sub formă de breuvaj, dar se poate da mai ușor cu pistolul cu dozare automată, în cantitate de 2 ml/kg soluție 1% și 1 ml/kg soluție 2%, după o dietă de 12 ore. Adică, obișnuit, la un miel de 1—2 luni se recomandă 15—20 ml soluție 1% (150—200 mg), la cîrlani 40—60 ml (400—600 mg), iar la oile adulte 80—100 ml (800—1000 mg). La aproximativ 2 ore după antihelmintic, se administrează în breuvaj sulfat de sodiu ca purgativ, în soluție apoasă preparată din 500 g sulfat de sodiu la 1500 ml apă; din acestea se recomandă la miei 40—50 ml, la cîrlani 80—90 ml, iar la oile adulte 100—130 ml.

Arseniații de staniu (cositor) sau cei de plumb sînt citați în literatură ca avînd acțiune cestodofugă în maniezioza ovină. Rezultatele nu sînt însă superioare celorlalte substanțe amintite anterior, iar administrarea individuală nu justifică pe deplin creditul ce li s-a acordat. Astfel, arseniatul de staniu se recomandă sub formă de comprimate sau capsule gelatinate, în doză de 12 mg/kg. După Brion și Fontaine, la o oaie de 25—30 kg se dau 250 mg per animal. Nu se folosesc în alimentația oilor cu 10 ore înainte și 10 după dehelmintizare, cu acest produs, furajele verzi. Eficacitatea poate fi chiar de 100%, fără ca să fie nevoie și de purgative. Oile nu se sacrifică decît la 6—7 zile după tratament.

Arseniatul de plumb se recomandă în monieziozа ovină în doză de 0,5—1 g/animal și în tratamente individuale, pe cale bucală.

Derivații de difenil sulfură, cum sînt Bitionolul (Bitin, Actamer) și Bitionol sulfoxid (Bitin D, Disto S), amintiți la substanțele fasciolocide, pot fi folosiți și în monieziozа, în același mod. La fel, se utilizează Dovmisolul (amestec de Bitionol sulfoxid 8% și tetramisol 3,4%).

Cetovexul este din punct de vedere chimic Bis (isotiocianatoetil) ciclohexan. Se prezintă ca o pulbere insolubilă în apă și se recomandă cu succes și în monieziozа. Se administrează sub formă de suspensie 5%, din care se dă cu pistolul cu dozare automată sau în breuvaje 5 ml/10 kg adică 25 mg/kg, într-o singură administrare. Substanța este bine tolerată de miei, chiar de cei în vîrstă de numai 3 săptămîni (cînd dealtfel se fac dehelmintizările) și de oile gestante chiar spre sfîrșitul gestației. La miei poate apărea diaree la 100 mg/kg. DL_{50} la oi adulte și tineret este de 600—750 mg/kg.

Tetramisolul clorhidrat ar avea și acțiune cestodofugă, recomandîndu-se în doze de 15 mg/kg, în soluții de 10—15‰.

Fenbendazolul (Panacur), în suspensie 2,5% și în cantitate de 7,5 mg/kg (0,0075 g/kg), a contribuit la eliminarea scolecșilor de *Moniezia* pînă la 94,4%. Poate fi folosit și sub formă de granule, administrate dimineața pe nemîncate, fără alte precauții.

2.6.2. CESTODOZELE PĂSĂRILOR

Combaterea cestodozelor la păsări este încă o problemă destul de acută, deoarece nu există substanțe cu o sferă largă de acțiune și care să se poată administra cu ușurință la loturi mari de animale amestecate cu uruielile sau dizolvate în apa de băut.

Cestodozele păsărilor, îndeosebi la găini, sînt produse în mod curent de *Davainea proglotina, Raillietina sp., Choanotenia infundibulum* sau *Hymenolepis carioca.*

Medicația acestor parazitoze este asigurată prin Niclosamid, Dibutil dilauratul de staniu, Arecolina, tetraclorura de carbon etc.

Niclosamidul (Yomesan, Mansonil, Radeverm) se poate administra individual, cu sonda ingluvială, sub formă de suspensii preparate în apă în momentul întrebuințării, în concentrație de 10% și în doză de 50 mg/kg (0,05 g/kg). Simplificarea tratamentului, prin amestecarea în uruieli la loturi mari de păsări, se realizează prin utilizarea a 50—100 mg/kg (0,05—0,10 g/kg), doză ce se dă consecutiv timp de 2 zile. Repetarea tratamentului după aceeași schemă este recomandată după 3—4 săptămîni. Asemănător se întrebuințează și comprimatele din comerț de 0,500 g.

Butynoratul este denumirea comercială a Di-n-butil-lauratului de staniu (cositor). După Brion și Fontaine, el ar fi cel mai bun cestodofug pentru păsări. Se administrează sub formă de capsule gelatinoase (este lichid), în doză de 0,5 ml/kg greutate vie, sau chiar amestecat în hrană, în doză de 500 ppm. După Niculescu, este util în doză de 0,07—0,125 ml/kg, adică 0,07—0,125 g/kg sau, în uruieli, de la 250—500 ppm, timp de 2—4 zile. În apa de băut, concentrația recomandată este de 4‰, timp de 10 zile. Eliminarea cestodelor începe după 24 ore. Butynoratul poate produce accidente la subiectele cu o stare de întreținere submediocră.

Arecolina poate fi folosită sub formă de soluție 1‰, în doză de 2 mg/kg la gîște și 1 mg/kg la rațe. Administrarea se face individual cu sonda ingluvială.

Tetraclorura de carbon, ca atare, amestecată cu ulei de parafină sau sub formă de capsule gelatinoase — Avipar — de 0,5 ml, 1 ml și 2 ml, în doză de 1—1,125—1,5 g/kg poate fi folosită cu oarecare succese.

În general, combaterea cestodozelor la întregul efectiv de păsări dintr-o unitate se face bianual — primăvara și toamna —, luîndu-se toate măsurile pentru distrugerea materialului infestant (fecale) și a gazdelor intermediare (diferite gasteropode).

2.6.3. CESTODOZELE CARNIVORELOR

În special cîinii sînt gazde intermediare pentru formele larvare ale cestodelor, care se dezvoltă la animale cu importanță economică mare. Din acest motiv, combaterea lui *Echinococcus granulosus, Multiceps multiceps, Dipylidium caninum, Taenia hydatigena, Diphylobotrium latum* ș.a. se impune în mod deosebit.

Profilaxia în cestodozele carnivorelor se bazează aproape exclusiv pe evitarea consumării de către carnivore a organelor provenite de la animalele cu formele larvare ale cestodelor ce parazitează în organismul cîinilor şi pe distrugerea materialului infestant după dehelmintizarea acestora, pentru a se întrerupe o verigă din ciclul evolutiv.

Medicaţia cestodozelor de la carnivore este variată. Rezultatele nu sînt direct proporţionale cu eforturile depuse deoarece, în unele dintre ele, mai ales în echinococoză, efectul terapeutic al celor mai multe medicamente este uneori nesemnificativ, încît sinteza de noi produse devine imperios necesară.

Substanţele mai întrebuinţate la cîine sînt *Droncitul, Niclosamidul, Bunamidina* (Scolaban, Buban) şi *Arecolina.*

Droncitul este un medicament obţinut în ultimul timp şi are ca principiu activ praziquantelul. Se recomandă în cestodozele cîinilor, avînd acţiune asupra tuturor speciilor frecvent întîlnite la acest animal *(Dipylidium sp., Multiceps multiceps* şi *Diphylobotrium sp.)* şi, ceea ce este mai semnificativ, asupra lui *Echinococus granulosus.* Substanţa se administrează pe cale bucală, sub formă de comprimate în carne sau mămăligă, în doză de 5 mg/kg; în funcţie de tipul de cestode, dozele pot varia între 2,5—20 mg/kg. Nu este nevoie de prescrierea purgativelor după dehelmintizările cu Droncit. Produsul nu este activ în tricocefaloză sau ankilostomoză. Oarecare rezultate se pot obţine totuşi în toxocaroză.

Niclosamidul (Yomesan, Radeverm, Mansonil) dă bune rezultate în cestodoze la cîine, fără a fi însă eficace în echinococoză. La cîini, Niclosamidul se foloseşte sub formă de comprimate de 0,50 g, care se pot administra cu uşurinţă în carne sau mămăligă. Suspensiile se prepară mai anevoios (aderă de pereţii vasului), iar administrările breuvajelor la cîini ciobăneşti sînt riscante. Doza obişnuită este de 50—100 mg/kg. La doze de 250 mg/kg pot apare vomitări la unii indivizi. Precauţii speciale în folosirea Niclosamidului la cîini nu sînt. Repetarea tratamentului este indicată ca şi în cazul arecolinei.

Bunamidina (Scolaban, Buban) este N-N-dibutil (hexiloxi)-4 naftamidină-1. Se utilizează la cîine sub formă de clorhidrat, în combaterea unor cestode, fără a fi activ în echinococoză decît în mică măsură şi în doze ceva mai mari decît în alte cestodoze. Forma de administrare pentru cîini o constituie drajeurile sau comprimatele, care se dau în carne ori mămăligă, în doză de 25 mg/kg. În echinococoză se recomandă 25—50 mg/kg. Dieta n-ar fi absolut necesară, deşi la cîine se preconizează o înfometare de 2 ore. Conduita dehelmintizării este aceeaşi cu cea indicată la arecolină. Tratamentul se repetă după 6 săptămîni. Toleranţa este în general bună, dacă nu se depăşesc 100 mg/kg.

Arecolina se utilizează singură sau, uneori, pentru a i se mări eficacitatea în special faţă de *Echinococcus granulosus,* se asociază de exemplu cu derivatul pentavalent al arsenului — Stovarsolul (Pentarsol). Datorită faptului că este parasimpaticomimetică, arecolina se administrează fără purgativ, dar după o dietă de 12—24 ore. Faţă de *Echi-*

nococcus, rezultatele sînt mai puţin satisfăcătoare. Efectul terapeutic este mai evident dacă se administrează pe cale bucală, decît sub formă de injecţii s.c. Arecolina se poate folosi sub formă de soluţie 1%, care se administrează diluată în apă, sirop simplu sau lapte, în concentraţie de 1‰, sub formă de breuvaj. Deoarece parasimpaticomimeticele produc la cîini şi vomitare, aceasta se poate evita prin administrarea a 1—2 picături de tinctură de iod. Doza de arecolină este pe cale bucală de 1—2,5 mg/kg, iar s.c., de 1 mg/kg, soluţie 1%.

Mai uşor se administrează în carne, pîine sau mămăligă, comprimatele Bromarec avînd 40 mg arecolină. Datorită celor două renuri perpendiculare, pot fi divizate, corespunzător în 20 mg şi respectiv în 10 mg, încît dozajul poate fi respectat pentru toate greutăţile. În cazul folosirii Bromarecului dozele sînt uşor mai mari decît pentru soluţiile cu arecolină, adică în acest caz se dă 40 mg/10 kg (4 mg/kg).

Dehelmintizarea cîinilor este bine să se facă seara, animalele fiind închise sau legate, încît a doua zi, fecalele să fie adunate şi denaturate, pentru a se evita împrăştierea materialului infestant pe păşuni. Eliminarea paraziţilor începe după 10—20 minute de la administrarea antihelminticului şi continuă cîteva ore. Repetarea dehelmintizării se face după 14—28 de zile.

Diclorofenul (Teniafenul) este din punct de vedere chimic di(cloro-5-hidroxi-2-fenil)metan. Se poate folosi la cîine, mai ales în dipilidoză, în cantitate de 200 mg/kg. În asociaţie cu metilbenzenul (250 mg diclorofen şi 300 mg metilbenzen) se recomandă în teniaza cîinilor, ascaridoză şi ankilostomoză, sub denumirea de Canivermin (Brion şi Fontaine).

Alte cestodofuge care au avut întrebuinţări în trecutul nu prea îndepărtat — Kamala, Koussa ş.a. — nu mai prezintă interes în prezent.

2.7. COCCIDIOZE

2.7.1. COCCIDIOZA PĂSĂRILOR

Coccidiozele sînt produse de sporozoare intracelulare, în special din genul *Eimeria*. Ele afectează tubul digestiv şi unele glande anexe, fiind mai frecvente la puii de găină şi la iepuri. Se pot îmbolnăvi şi rumegătoarele mari şi mici. Cele mai importante specii de coccidii sînt pentru păsări: *Eimeria tenella*, *E. maxima*, *E. necatrix*, *E. acervulina* şi *E. mitis*, iar la anseriforme, *E. truncata* şi *E. anseris*.

Profilaxia coccidiozei păsărilor poate fi realizată într-o oarecare măsură prin izolarea puilor bolnavi, asigurarea igienei adăposturilor (padocuri, puierniţe), dezinfecţii chimice, flambări, arderea cadavrelor şi dejecţiilor, printr-o alimentaţie raţională, bogată în vitamina A etc.

Într-adevăr vitamina A este consumată în cantităţi mai mari în coccidioză. Indicaţiile profilactice ale vitaminei A sînt cu atît mai fundamentate cu cît, în afara rolului de protecţie a mucoaselor, vitaminei A i se atribuie în coccidioză şi un rol terapeutic, care ar depăşi chiar

pe al unor coccidiostatice consacrate, cum sînt nicarbazina, furazolidona ş.a. Astfel. unele observaţii atestă că în infestaţiile cu *E. tenella*, la puii care au primit din prima zi şi pînă în a doua săptămînă de viaţă 50—100 U.I. vit. A, mortalitatea nu a depăşit 10—20%, în timp ce la martorii nevitaminizaţi, procentul pierderilor s-a ridicat la 90%. În urma infestării experimentale cu coccidii, puii care au primit în raţie 17 600 U.I. vit. A/kg de furaje şi-au recîştigat apetitul şi s-au dezvoltat mai repede, comparativ cu cei ce au primit doar 1 760 U.I. vit.A/kg raţie, cantitate considerată suficientă în condiţii normale de creştere. Puii bolnavi de coccidioză au stocat în ficat mai puţină vit. A decît cei sănătoşi, deşi cantitatea administrată la ambele loturi a fost aceeaşi.

Interrelaţia dintre nivelele de vit. A şi rezistenţa la coccidioză a fost descrisă printre alţii şi de către Schoop şi Garriets: administrarea de 60 U.I./pui şi zi în cursul unei infestaţii severe cu coccidii a prevenit mortalitatea aproape în totalitate, în timp ce la martorii care n-au primit cantităţi suficiente de vit. A, mortalitatea a ajuns chiar la 100%. Alimentele cu adaos de vit. A folosite la puii cu coccidioză au produs o mai bună dezvoltare comparativ cu martorii. Concluziile cercetătorilor au arătat că 5 000 U.I., vit. A per kg de furaje reprezintă doza minimă protectoare în coccidioza puilor. Carenţa în vit. A contribuie la scăderea rezistenţei organismului puilor, favorizînd declanşarea bolii şi o evoluţie mai gravă a acesteia. Coccidiile s-ar putea să influenţeze negativ transformarea carotenilor în vit. A la nivelul intestinului, deşi păsările se pare că sînt bune convertitoare ale carotenilor în vit. A. Carotenii dau rezultate mai slabe dacă sînt administraţi la pui bolnavi, comparativ cu vit. A.

Vitamina K_3 (menadiona) şi vitamina K_1 (fitomenadiona), favorizînd producerea protrombinei la nivelul ficatului, au rol în procesul de coagulare sanguină. Din acest motiv, vit. K este considerată foarte utilă şi în coccidioza puilor, mai ales dacă la aceştia se folosesc preventiv sau curativ diferite sulfamide. La puii cu coccidioză care au primit 1 ppm vit. K_3, procentul de mortalitate a fost de cel mult 7%, în timp ce la martori acesta s-a ridicat la 13—60%.

Prevenţia coccidiozei prin vaccinări încă nu s-a impus ca o măsură sigură şi eficace, întrucît nu există imunitate încrucişată. Chimioprevenţia, în atari condiţii, are prioritate profilactică, fiind, deocamdată, încă singurul mijloc mai eficace, mai cert şi mai uşor de aplicat.

Gama mare de substanţe folosite profilactic explică gravitatea acestei boli în condiţiile actuale de creştere şi exploatare în special a găinilor, deşi odată cu trecerea la sistemul generalizat al întreţinerii numai în baterii, incidenţa îmbolnăvirilor va fi simţitor redusă.

Coccidiostaticul ideal care să răspundă la dezideratele: eficacitate maximă, toxicitate minimă, fără reziduuri în ţesuturi, ieftin, uşor de administrat în apă, alimente etc., încă nu s-a găsit.

Substanţele folosite pînă la ora actuală în lupta împotriva coccidiozei se pot împărţi în două categorii: unele care se recomandă aproape în exclusivitate numai preventiv, multe la număr, şi altele întrebuinţate curativ, puţine şi adesea fără efecte remarcabile. Dealtfel, în coccidioză, mai mult decît în alte boli, este mai uşor de a preveni decît de a trata. Substanţele recomandate în prevenţia coccidiozei la

broileri diferă din anumite puncte de vedere față de cele recomandate la păsările ouătoare.

La ora actuală un aspect deosebit de important în coccidioză îl constituie rezistența naturală sau dobîndită a coccidiilor față de unele coccidiostatice. Ca și în alte domenii ale terapiei (antibioterapia, sulfamidoterapia etc.) s-a demonstrat indubitabil o rezistență sau o obișnuință a coccidiilor față de unele coccidiostatice, care persistă și după încetarea administrării substanței respective și care spre deosebire de ceea ce se întîmplă în cazul bacteriilor, este ireversibilă. Evitarea acesteia se face prin rotirea coccidiostaticelor, prin utilizarea discontinuă și alternativă a substanțelor care aparțin chimic la grupe diferite ca structură și mecanism de acțiune.

Durata de utilizare a coccidiostaticelor, posologia sau sensibilitatea diferențială a sușelor constituie elemente esențiale în lupta împotriva coccidiozei, de care trebuie ținut seama pentru obținerea de rezultate pozitive.

Se cunoaște deja că *E. tenella*, care parazitează în cecumuri, este mai ușor de combătut, fiind mai sensibilă la diferite coccidiostatice, în timp ce, la ora actuală, speciile care parazitează în intestinul subțire, ca *E. necatrix*, *E. mitis* sau *E. acervulina*, sînt mai rezistente și creează pierderi mai mari. Imunitatea instalată este mai bună în coccidioza cecală, decît în cea intestinală.

Coccidiostaticele aparțin la mai multe grupe de medicamente, principalele după Yvoré (1969), Brion și Fontaine (1973), Pastuszko (1975) ș.a. fiind următoarele:

— derivați nitrofuranici: Nitrofuranul (Nitrofuralul), Furazolidona și asocierea lor (Bifuran);

— compuși dinitrați: Dinitroortotoluamida (D.O.T., Zoalen);

— nicarbamazine, amestec echimolecular de dinitrocarbanilidă (DNC) și hidroxidimetil pirimidină (HDP); din aceeași categorie face parte și Aklomida;

— derivații hidroxichinoleinei: Buquinolatul, Decoquinolatul, Metilbenzoquatul;

— derivații hidroxipiridinei: Clopidolul (Meticlorpindolul);

— derivații cu structură analoagă tiaminei (vit. B_1): Amprolium, Dimetialium;

— inhibitorii sintezei acidului folic: Etopabatul (Acetobat, adică metil-4-acetamido-2-etoxibenzoat de sodiu);

— sulfamidele coccidiostatice: Sulfadimerazina, Sulfaquinoxalina, Sulfaclorpirazina, Orisul clorurat (Rabacil), Tetramidan aviar etc.;

— sulfamidele potențializate: Sulfaveridina, Darvisul T, Suldrazin ș.a.;

— antibioticele coccidiostatice: Galisan, Framicetina, Monensin etc.;

— diverse: Stenorolul, Lasalocid de sodiu (Avatec), Aprinocid (Arpocox) și alte diferite combinații sinergice sau potențializate, ca cele dintre Sulfaquinoxalină și Amprolium, Pancoxin, Pancoxin plus, Amprol plus.

Pentru prevenirea coccidiozei la puii de găină, eventual de curcă sau din alte specii, substanțele amintite anterior se pot folosi în condiții diferențiate.

Derivații nitrofuranului, ca Nitrofuranul (Nitrofurazona, furacin, 5-nitro furaldehid 2 semicarbamazona) sau furazolidona [Furoxona, N-(5-nitro-2-furfuriliden)-3-amino-2-oxazolidina], deși activi singuri sau în asociație (Bifuran), au la păsări o toleranță redusă, încît utilizarea trebuie să se facă cu maximum de prudență în doze eventual de 110 ppm pînă la vîrsta de 8 săptămîni a puilor. Sînt activi în schizogonie și gametogonie. Furazolidona se dă la puii de găină 200—500 ppm în uruieli. Asemănător s-ar putea folosi și Bifuranul, care la puii de curcă de 18—30 de zile se recomandă 4 mg/kg (0,004 g/kg) și 5 mg/kg (0,005 g/kg) la cei mai mari de 3 ori pe zi timp de 5—7 zile. La puii de curcă, Furazolidona se dă 100—200 ppm, maximum 300 ppm. Tatonarea suportabilității lotului supus tratamentului se impune. La rațe și gîște, furazolidona este contraindicată.

Dinitroortotoluamida (D.O.T., Zoalan) este aproape depășită ca eficacitate și din cauza creșterii rezistenței sușelor patogene de coccidii. Acționează în faza de schizogonie. Se poate administra din primele zile de viață a puilor și pînă la 6—7 săptămîni. Este mai activă față de *E. tenella* și *E. necatrix*. Dozele au fost estimate, ca la majoritatea coccidiostaticelor, la 125 ppm în uruieli (0,0125%, adică 12,5/100 kg furaje sau 125 g/t). Premixurile derivate (Zoamix, Dinormix) se folosesc asemănător.

Nicarbamazina (Nicarb, Nicoxin, Nicrazin) este o pulbere galbenă, inodoră, greu solubilă în apă. Se poate folosi în preamestec 25% principiu activ. Se recomandă în alimente în profilaxia coccidiozei intestinale și cecale. Este activă față de *E. necatrix*, ceva mai puțin față de *E. acervulina* (care parazitează în intestinul subțire) și față de *E. tenella* (din cec.) Inhibă dezvoltarea schizonților din generația a II-a permițînd instalarea imunității. Se administrează 125 ppm substanță activă în uruieli sau 0,500 kg/t din preamestecul 25%. Timpul de folosire este pînă la 5 săptămîni la broileri și de 8—10 săptămîni la ceilalți pui. Deoarece reduce ouatul, modifică aspectul gălbenușului și consistența ouălor, nu se recomandă la găinile ouătoare indiferent de destinația acestora (consum sau reproducție). La broileri, se întrerupe administrarea cu 3—4 zile înainte de sacrificare.

Derivații hidroxichinoleinici, ca Buquinolatul (Bonaid, Antagonal, Butoxil), Decoquinatul (Deccox) și metilbenzoquatul (Statoquat) (denumirile din paranteză sînt cele comerciale), sînt activi față de sporozoizi și trofozoizi.

Buquinolatul (Bonaid) este etil-4 hidroxi-6, 7-disobutoxi-3 quinoleină carboxilat și se poate folosi în uruieli în cantități zilnice de 82,5 ppm. Concentrația minimă eficace este considerată a fi 20—40 ppm față de *E. tenella* și peste 80 ppm față de *E. acervulina*. Asociat cu Clopidolul este cunoscut sub denumirea de „Rigecostat" și se recomandă în uruieli la broileri în doză de 80 ppm Clopidolul și 45 ppm Buquinolatul ca și similarul Lerbek din S.U.A. format însă din 20% Clopidol și 1,67% Metilbenzoquat și ad 100 excipient inert farmacodinamic. Dozele la broileri sînt de 100 ppm Clopidol și 8,35 ppm Metilbenzoquat.

Decoquinatul (Deccox) este din punct de vedere chimic etoxicarbonil-3-hidroxi-4-deciloxi-6 etoxi-7 chinoleină. A fost preconizat a se folosi în alimente în doze de 30—40 ppm, deoarece este activ față de

E. tenella, în cantități de numai 2,5—5 ppm, iar față de *E. acervulina* 5—15 ppm.

Metilbezoquatul (Statoquat) este sub raport chimic benziloxi-7 n-butil-6 hidroxi-4 quinolil-5 carboxilat de metil. Se administrează în uruieli, zilnic, cîte 10—20 ppm. În doze de 20 ppm este activ față de toate speciile de coccidii ce parazitează la păsări. Întreruperea administrării pentru aceste 3 produse (Bonaid, Deccox și Statoquat) este impusă cu 3 zile înainte de sacrificarea puilor.

Derivații hidroxipiridinici sînt reprezentați prin Meticlorpindol (Clopidol, Coyden, Rigecoccin), care din punct de vedere chimic este 2,6-dimetil-3—5-dicloro-4-hidroxipiridină. În apă este insolubil. Are stabilitatea în timp, ca atare sau în premixuri. Preamestecul conține, ca și la alte produse 25% substanță activă și se comercializează în majoritatea țărilor sub denumirea de Coyden 25. Este activ asupra sporozoizilor și trofozoizilor de *E. tenella* între 30—60 ppm și 125 ppm sau chiar mai mult față de *E. acervulina*, *E. maxima*, *E. necatrix* ș.a. Dozele propice sînt de 125—250 ppm substanță activă și se administrează în uruieli, din primele zile de viață a puilor și pînă cu trei zile înainte de sacrificare (broileri). Deoarece s-a demonstrat că perturbă instalarea imunității în coccidioză, s-a preconizat inițial a se folosi numai la puii de carne (broileri), iar ulterior și la cei de reproducție. Ca să nu apară însă coccidioza la aceștia din urmă după terminarea curei profilactice, la 72—96 ore de la încetarea folosirii coydenului se administrează sulfamide coccidiostatice. Acest interval de timp este teoretic necesar dezvoltării sporozoizilor inhibați de către clopidol și permite astfel instalarea imunității fără declanșarea coccidiozei clinice. S-au semnalat unele fenomene de rezistență din partea unor sușe de coccidii, deși Clopidolul nu are o vechime în terapie prea mare.

Derivații cu structură analoagă tiaminei (B_1) sînt reprezentați în medicația anticoccidiană de Amprolium și unele produse pe bază de Amprolium. Din punct de vedere chimic, Amprolium este clorura de 1-(4-amino-2-n-propil-5-pirimidinilmetil)-1-piridinium. Ca și Etil-Fujita sau 2-etil-4-amino-5-(alfa picolin) metil pirimidină clorură clorhidrat, comercializată sub denumirea de Amprol sau Amprolmix, cu 25% principiu activ, s-a dovedit a fi un bun coccidiostatic față de majoritatea speciilor de coccidii întîlnite la păsări în cec *(E. tenella)* sau intestinul subțire (*E. necatrix*, *E. acervulina* ș.a.), acționînd în faza II-a de sghizogonie, deci fără să afecteze instalarea imunității. Amprolium are marele avantaj de a fi solubil și în apă, încît se poate folosi sub formă atît de băuturi, cît și de alimente terapeutice (medicamentate).

Profilactic se folosește 125 ppm (0,0125% substanță activă, adică 0,50 g Amprolmix sau Amprol la 1 kg hrană sau 0,500 kg Amprolmix la 1 tonă de furaje). Tratamentul se face din primele zile de viață ale puilor și pînă la vîrsta de 70—80 de zile, fără a se depăși în mod obișnuit 12 săptămîni. Se întrerupe administrarea cu 3 zile înainte de sacrificare. Ca mecanism de acțiune Amprolium se substituie vitaminei B_1 din coccidii. Adăugarea vitaminei B_1 în cantitate de 2—4 g la tona de furaje nu împiedică acțiunea Amproliumului, în timp ce cantitățile mai mari de B_1 (de exemplu 2 părți tiamină la o parte Amprolium) îl inactivează aproape în totalitate.

Dintre *inhibitorii acidului folic* face parte și Etopabatul sau Acetobatul, care în mod obișnuit nu are întrebuințări singur în coccidioză, ci numai asociat cu Amprolium sau alte coccidiostatice, a căror acțiune o potențează.

Sulfamidele sînt folosite încă din 1942 în profilaxia sau terapia coccidiozei la păsări, în apa de băut sau în uruieli. S-a demonstrat că ele nu tulbură instalarea imunității, exercitîndu-și acțiunea principală asupra generației a II-a de schizonți, în timp ce primul ciclu sexual s-a dovedit a fi de mare importanță pentru imunitate. Sulfamidele sînt active asupra multor specii de coccidii din intestinul subțire: *E. maxima*, *E. brunetti*, *E. acervulina* și mai puțin față de *E. tenella* și *E. necatrix*, motiv pentru care s-au preconizat asocieri cu alte substanțe în vederea lărgirii spectrului anticoccidian. Principalele sulfamide coccidiostatice sînt Sulfaquinoxalina (Sulfacoccidinul românesc) Sulfamerazina și sulfadimerazina, Sulfaclorpirazina, Rabacil ș.a.

Sulfacoccidinul, ca și Sulfaquinoxalina străină, este o soluție în concentrație 19,2% sare sodică a sulfaquinoxalinei. În coccidioza puilor de găină se administrează preventiv în apa de băut, de la vîrsta de 5—6 zile și pînă la 6—10 săptămîni, în serii de cîte 2 zile despărțite de o pauză (un interval) de 5 zile, în cantitate de 1 lingură de supă la 11 litri de apă. În sezonul călduros, se distribuie numai în primul tain de apă dimineața, în restul zilei puii primind apa normală. Nu este activă față de *E tenella*, încît pentru combaterea coccidiozei cecale, se asociază cu alte substanțe care-i măresc sfera de eficacitate. Nu se depășesc dozele considerate terapeutice. Vitamina K_3 (soluție 1%, în flacoane de 50 și 100 ml) trebuie să se administreze încă din primele zile de viață a puilor, în doze de 500 micrograme—1,5 mg (0,0005—0,0015 g) „per“ pui și zi, în serii de cîte 3—5 zile (un flacon de 50 ml la 1000—350 pui, iar unul de 100 ml la 2000—700 pui). Pulberea furajeră de K_3 pentru păsări se recomandă în doze de 3—6 g/tonă (3—6 ppm), uneori și mai mult, timp de 4—7 zile, cu reluări concomitent cu utilizarea sulfacoccidinului.

Dimerasolul este derivatul solubil al sulfametazinei, adică sulfanilamida-4-6 dimetil pirimidin-etan sulfona sare sodică. Se folosește în soluție 33%, preventiv 6 ml/ 10 l de apă, ceea ce revine la aproximativ 0,20‰ substanță activă.

Orisul clorurat (Clororisul, Rabacil) sub formă lichidă formată din 25 g clororisul; 22 Etoxidiaveridină și excipient lichid ad 1000 g se preconizează a fi folosit 2‰ (dealtfel majoritatea sulfamidelor se recomandă 0,5—2‰), în apa de băut, timp de 2 zile cu reluări după aceeași schemă ca și în cazul sulfacoccidinului. Pulberea recomandată în premixuri este formată din orisul clorurat 25 g, Etopabat (acetobat) 2 g și excipient ad 100 g. Doza zilnică este de 125 ppm, în uruieli, ca și în cazul lui Amprol.

Tetramidanul aviar este un amestec de 4 sulfamide în concentrație de 25% (maleilsulfapiridină 5 g, maleilsulfatiazol 5 g, maleilsulfamerazină 7,5 g și maleilsulfadimerazină 7,5 g, uree 5 g și apă q.s. ad 100 ml). Preventiv se folosește 5 ml/l de apă (5‰ lichid sau 1,25‰ principii activi).

Sulfaclorpirazina, sare sodică monohidrat, cunoscută sub numele de Esb_3 sau Coxitrol, se administrează 0,30—0,60‰ (300—600 mg/1 l)

în apa de băut, după aceeași conduită, adică timp de 3 zile, apoi 4 zile pauză și tratament încă 2 zile. Este una dintre cele mai active și mai puțin nocive sulfamide coccidiostatice. Este activă față de *E tenella*, *E. brunetti*, *E. necatrix*, *E. acervulina*, *E. maxima*, *E. adenoides*, *E. meleagrimitis*.

Sulfamidele potențializate pot da rezultate superioare. Astfel, unele substanțe, cum este de exemplu pirimetamina [2—4 diamino (cloro-4-fenil) 5 etil-6-piridină], comercializată ca Malocid sau Daraprim, un antipaludic de sinteză cu acțiune schizontocidă, s-a dovedit un potențializator pentru acțiunea anticoccidiană a sulfamidelor, cum este de exemplu sulfaquinoxalina la care se asociază mai frecvent. Produsul are din acest punct de vedere trăsături asemănătoare cu ale Diaveridinei [2—5 diamino-5(3—4 dimetoxi benzil) pirimidină], care în urma asocierii cu sulfadimerazina (Sulfametazina), sub denumirea de Darvis T, compus din 2,64 g diaveridină și 21,28 g sulfadimerazină și q.s. ad 100 g excipient s-a dovedit a fi un bun coccidiostatic. El se administrează în apa de băut, în concentrație de 1‰, timp de 5 zile, sau 1‰ în 2 perioade de cîte 3 zile, despărțite printr-o pauză de 3 zile, fiind activ față de *E. tenella*, *E. necatrix*, *E. acervulina*, *E. maxima*. Whistyn S este de asemenea o asociație dintre quinoxalină și pirimetamină.

Sulfaveridinul românesc, ca și Suldrazinul străin, este asocierea dintre 22 g Etoxidiaveridină și 25 g Sulfaquinoxalină, completate ad 1000 ml excipient lichid. Amestecul este puțin nociv, avînd și acțiune biostimulatoare. Se folosește mai mult curativ în coccidioză. Preventiv se administrează în apă, în concentrație de 2‰.

Asocierea dintre 1 p trimetoprim și 5 p sulfadimerazină a dat naștere la Trimerazim, pe care autorii polonezi îl recomandă și în calitate de coccidiostatic.

Sulfamidele acționează în coccidioză ca și în cazul bacteriilor, inhibînd utilizarea P.A.B. (acidul paraaminobenzoic sau vit H_1). Potențializatorii de genul diaminopirimidinelor (pirimidina și diaveridina) sînt antagoniști ai acidului folic; sulfamidele împiedică folosirea P.A.B.-ului în sinteza acidului folic, iar potențializatorii acționează la nivel superior, încît transformarea acidului folic în folinic sau a folaților în folinați nu mai este posibilă. Sulfamidele în general sînt mai puțin active față de *E. tenella* și *E.necatrix*, fapt de care trebuie să se țină seama în folosirea lor profilactică sau curativă. Prevenția cu sulfamide trebuie întreruptă cu 10 zile înainte de livrarea păsărilor pentru sacrificare.

Antibioticele coccidiostatice au fost întrebuințate în prevenirea și combaterea coccidiozei într-o măsură mai mică, comparativ cu alte substanțe. Se folosește din ce în ce mai rar preventiv în coccidioză încă Galisanul pulbere, care este un amestec format din aurex 400 000 U.I., tetraciclină bază 620 000 U.I. și furadicil 500 000 U.I. Prevenția coccidiozei cu produse pe bază de tetraciclină și penicilină (benzil penicilină G) se realizează prin 100 de doze, care se dau la 200 pui în suspensie, în 2—2 $^1/_2$ l apă, sau 500 doze la 1000 pui, în 10—12 l de apă într-o zi. Administrarea începe a 5—6-a zi de viață a puilor și durează cîte 3 zile. Repetarea se face la intervale de 10 zile de încă 5—6 ori. După consumarea apei cu medicament, puii primesc apă normală, în cursul zilei respective.

Monezin (Monezin sodiu) este un nou produs obținut prin fermentația lui *Streptomyces cinnamonensis*, insolubil în apă. Preparatele comerciale care conțin 10% Monezin sînt Elancoban, Coban, Monelan ș.a. Fiind un produs de fermentație, un antibiotic, Monezin are și acțiune antimicrobiană asupra germenilor Gram pozitivi și biostimulatoare în același timp, ca și alte antibiotice. Această proprietate o au și alte coccidiostatice care nu sînt antibiotice (Amprolium, D.O.T. Coyden, Nicarbazin ș.a.). În calitate de coccidiostatic, monezin este activ față de *E. necatrix, E tenella, E. acervulina, E. brunetti, E mivati, E. maxima.* Produsul se folosește amestecat în uruieli, în cantitate de 100—120 ppm, întrerupînd administrarea cu 3 zile înainte de sacrificarea puilor. Inhibă primul stadiu de dezvoltare a schizonților și trofozoizilor.

Framicetina (Soframicina) este de asemenea un antibiotic dotat cu proprietăți coccidiostatice. Se administrează în cantități de 150 mg/1 litru de apă. Se folosește singură sau asociată cu vit. K_3 (20 g sulfat de framicetină, 0,50 g vit. K și ad 100 g excipient micronisat dispersabil în apă).

Substanțele coccidiostatice sinergice și potențate reprezintă un grup de coccidiostatice, avînd avantajul incontestabil de a fi de foarte multe ori mai active decît componenții lor utilizați izolat. Totodată, aceștia se folosesc în doze mai mici decît cînd se dau fiecare în parte și deci riscul intoleranței este mult mai diminuat.

În afară de cele semnalate în cadrul sulfamidelor (Sulfadimerazina cu Diaveridina, Sulfaquinoxalina cu Pirimetamina, Sulfaquinoxalina cu Etoxidiaveridina (orisul clorurat și etoxidioveridina, orisul clorurat și etopabat) se cunosc asocieri dintre Amprolium și Sulfaquinoxalină (Ducoxinul) și în special asocierea Amproliumului sub formă de Amprol sau Amprolmix 25% cu 1,6% etopabat sau acetobat, obținîndu-se Amprol plus sau Amprolmix plus, mărindu-i-se eficacitatea fără să se reducă însă și doza; adică, se administrează în mod obișnuit, tot 125 ppm Amprolium și 8 ppm etopabat. Timpul de întrebuințare este același ca și în cazul Amprolului sau Amprolmixului.

Pancoxinul sau Supacox este asocierea de trei coccidiostatice: Amprolium 20%, Sulfaquinoxalină 12% și etopabat 1%, restul, ad 100, excipienți furajeri. Dozele de amestec sînt de 500 ppm (500 g/tonă, revenind 100 ppm Amprolium, 60 ppm Sulfaquinoxalină și 5 ppm Etopabat). Timpul de administrare este de 8—10 săptămîni. Amestecul este bine suportat de pui și nu are incompatibilități cu substanțele care intră în rație (vitamine și unele oligoelemente).

Pancoxin plus conține aceleași coccidiostatice, avînd însă și 1% pirimetamină. Se recomandă pentru prevenția coccidiozei produsă la broileri de către *E. tenella, E. acervulina, E. brunetti. E maxima* și *E. necatrix.* Administrarea încetează cu 24 ore înainte de sacrificarea puilor. Cantitatea folosită este aceeași, adică 500 g/tonă de furaje, revenind, în principii activi, 100 ppm Amprolium, 60 ppm sulfaquinoxalină, 5 ppm etopabat și 5 ppm pirimetamină.

Sterenolul (cunoscut și sub denumirea de Halofunginone, Febrifugine), adică bromhidratul de cloro-6-bromo-7 febrifugină, în cantitate de numai 3 ppm, asigură o protecție completă, comparabilă cu cea obținută cu pancoxin plus, coyden sau statoquat. Este activ față de *E. tenella* și *E. necatrix*, în cantitate de numai 2 ppm.

Robenidinul (Robensiden, Robens, Cycostat) este un derivat guanidinic, adică 1,3-bis(p-clorobenziliden-amino) guanidină clorhidrat. Se administrează în uruieli, în doză de 30—33 ppm. Cu 8—10 zile înainte de sacrificarea puilor, se întrerupe folosirea lui.

Ultrastat este o combinaţie sinergică şi potenţată, formată din 200 g dinitro-orto-toluamidă (Zoalen), 80 g Sulfaquinoxalină, 12 g Diaveridină, 8 g Etopabat şi q.s. ad 1000 g excipient. Dozele de amestec sînt de 500 ppm zilnic (adică 100 ppm Zoalen, 40 ppm Sulfaquinoxalină, 6 ppm Diaveridină şi 4 ppm Etopabat).

Tratamentul coccidiozei păsărilor. În tratamentul coccidiozei cu localizare în cecuri sau în intestin, gama substanţelor cu efecte salutare este redusă, deşi uneori apar indemnuri la utilizarea produselor cu efect miraculos.

Sulfamidele se pare totuşi că sînt cele mai eficace, dar folosite cu prudenţă deoarece nu sînt lipsite de nocivitate. Din acest motiv, asocierea cu vitamina K_3 sau cu drojdia de bere se impune, pentru a se reduce gravitatea diatezei hemoragipare. Administrarea de vit K_3 se face în cantităţile specificate, de 0,5—1,5 mg/pui şi zi, timp de cîte 3—5 zile, după schema de utilizare a sulfamidelor. Se poate recurge şi la pulberea de vit. K_3, amestecată în uruieli, în doze de 3—6 g/tonă (3—6 ppm) sau mai mult în unele situaţii, timp de 4—7 zile.

Sulfamidele folosite curativ în combaterea coccidiozei asigură o mai bună eficacitate, deoarece în marea lor majoritate se recomandă să se administreze în apa de băut, sub formă de soluţii; asigură avantajul consumării apei de către toţi puii, deci şi a medicamentului, ceea ce nu se întîmplă în cazul întrebuinţării în furaje, la unii indivizi, anorexia fiind prezentă şi de durată. Dezavantajele folosirii apei ca excipient pentru sulfamide îl constituie pericolul supradozării pe timp de caniculă, motiv pentru care se recomandă uneori administrarea coccidiostaticului numai în primul tain de apă care se dă dimineaţa, în restul zilei puii primind apă normală, metoda nu este justificată şi de costul mai ridicat prin pierderea substanţelor.

În general, sulfamidele se administrează curativ în coccidioză la păsări în apa de băut, în concentraţii de 0,5—1—2‰, în serii de cîte 3 zile, despărţite de pauze de 2—3 zile. Obişnuit, se fac 2—3 cure. Pentru a fi solubile în apă se întrebuinţează sărurile de sodiu ale diverselor sulfamide coccidiostatice.

Sulfacoccidinul, format din Sulfaquinoxalină 19,2% sare sodică, se administrează 3 linguri de supă pline cu soluţie în 22 l apă, timp de 3 zile; după o pauză de 3 zile, doza se reduce la numai 1 lingură în 11 l apă timp de 2 zile; după o altă pauză, de numai 2 zile, tratamentul se reia după ultima schemă (1 lingură la 11 l apă), dacă mai este cazul.

La puii de curcă se foloseşte 1 lingură de supă la 11 l apă, timp de 2 zile consecutiv, despărţite de cîte 2 pauze de 3 zile. Rezultatele în coccidioza cecală nu sînt dintre cele mai bune.

Dacă nu se obţin efecte încurajatoare, se recurge la alte substanţe, cu eficacitate mai bună.

Sulfadimerazina, sare de sodiu (sulfametazina sodică, Sulfadimidina), se foloseşte în soluţie 2‰ în apa de băut, după aceeaşi schemă ca şi Sulfaquinoxalina sau Sulfacoccidinul; în zilele călduroase, doza se poate reduce la numai 1—1,5‰ pe zi.

Sulfaclorpirazina (Esb_3, Coxitrol), sare sodică monohidrat, se administrează în concentrație de numai 0,30‰, adică 1 g la 1 l de apă din produsul comercial, care conține 30% substanță activă, și ad 100 g lactoză. Durata tratamentului este de 3 zile, cu reluări dacă este cazul, reducînd dozele în zilele următoare cu 25—30%. Este cea mai puțin nocivă dintre sulfamidele folosite în coccidioza aviară.

Dimerasolul (sulfanilamidă 4—6 dimetilpirimidina-etan sare de sodiu), în soluție 33%, se recomandă de asemenea în apă, în concentrație de 2‰ (6 ml/1 l), timp de 3 zile, urmat de o pauză de 3 zile și reluarea dacă situația o cere, cu numai 3/4 din cantitatea inițială.

Tetramidanul aviar (amestec de 4 sulfamide, după cum s-a specificat) se administrează în cantitate de 10—15 ml‰ (1 l de apă) sau 15—20 ml la 1 kg de furaj.

Dintre celelalte coccidiostatice, se mai recomandă și curativ în coccidioză Amprolium, folosind 60 g pulbere solubilă la 100 l de apă; în infestațiile masive, aceste doze pot fi dublate. Durata tratamentului este de 5—7 zile; în zilele următoare, aceeași doză se administrează într-o cantitate dublă de apă (200 l). Tratamentul de atac în coccidioză se poate face cu Amprolium pulbere solubilă 20%, adăugînd din aceasta 120 g la 1 000 l de apă; durata de administrare este de asemenea de 5—7 zile; se poate da și 1 l de Amprol 12% la 1 000 l de apă. În formele grave, cum sînt infestațiile cu *E. acervulina*, se recomandă 120 g Amprolium 20% la numai 500 l de apă. Tratamentele de întreținere se fac cu 120 g Amprolium la 2 000 l de apă, timp de 1—2 săptămîni.

Ducoxinul este o asociere în părți egale de 16,6% Amprolium și 16,6% sulfaquinoxalină. În tratamentul diferitelor forme de coccidioză la puii de găină se recomandă să se administreze în apa de băut, în concentrație de 0,20‰ (200 ppm), timp de 7 zile.

Coydenul (principiu activ clopidolul) se folosește în uruieli, în cantități de 500 ppm (500 g/tonă), timp de 3—4 zile, ca apoi să se continue cu dozele preventive, respectiv 125—250 ppm, în funcție de specia de coccidie. Din cauza creșterii rezistenței unor sușe de coccidii se recomandă să se folosească asociat cu alte coccidiostatice și tratamentele să fie discontinui, alternînd cu produse mai eficace.

Codrinalul este amestec de 55 mg p. toluensulfanil-beta-metoxifenil uretan sare de sodiu cu 5 mg tetraciclină clorhidrică, 2,5 g bisulfit de sodiu (hidrogen sulfit de sodiu) și 37,5 mg lactoză la 100 p amestec. Se administrează în apa de băut, în proporție de 4‰, timp de 2—3 zile, alteori chiar 4 zile.

Galisanul, comprimate cu 12 mg tetraciclină și 4 mg furadicil, se întrebuințează cîte 1 comprimat pe zi, timp de 2 zile, iar în infestațiile severe 3 comprimate, timp de 3 zile.

Galisan pulbere se administrează 2—4 zile, folosind 100 de doze în 2—2 ½ l de apă la 100 de pui pe zi și 500 de doze în 10—12 l de apă la 500 pui pe zi. Dacă suspensia medicamentoasă este consumată înainte de terminarea zilei, în continuare se dă apă obișnuită.

La apariția bolii, puii bolnavi se tratează cu galisan comprimate, iar restul cu galisan pulbere suspendabilă în apa de băut.

Rezultatele obținute cu Galisan în ultimul timp nu sînt pe deplin satisfăcătoare.

Sulfaveridinul, ca dealtfel şi Suldrazinul străin, se întrebuinţează curativ în coccidioza păsărilor 2‰ (200 ml/100 l de apă), în două perioade de cîte 3 zile fiecare, despărţite printr-o pauză de 2 zile, interval în care puii primesc apă obişnuită.

Framicetina (Soframicina), antibiotic din grupa oligozaharidelor, se recomandă mai mult curativ în coccidioza cecală, acţiunea sa profilactică fiind de mică importanţă. Cantitatea indicată este de 0,150 g‰ (150 mg/1 litru de apă timp de 3—5 zile).

După Niculescu Al., coccidioza anseriformelor se previne şi se tratează cu aceleaşi substanţe ca şi la găini.

2.7.2. COCCIDIOZA MAMIFERELOR

În coccidioza iepurilor se folosesc sulfamidele, cum sînt Sulfaquinoxalina (sulfacoccidin), Sulfaveridina, Dimerasolul ş.a., după aceeaşi schemă ca şi la păsări, adică în concentraţie de 2‰ în apă curativ şi numai 0,20‰ preventiv. În alimente, concentraţiile recomandate sînt de 0,5—1‰. Sulfaquinoxalina şi deci şi Sulfacoccidinul se folosesc în cantităţi de 125—250 ppm, iar Clopidolul (Coyden) 180—200 ppm în hrană la iepuri.

La *rumegătoare* (viţei, miei) se recomandă atebrina (mepacrina), în doză de 1—2 g/100 kg greutate vie, *per os*, sub formă de breuvaje, sau în uruieli, repetată la 2—3 zile.

Nitrofuranul se poate încerca cu prudenţă, din cauza toleranţei relativ reduse, în doză de 30 mg/kg (0,02 g/kg), timp de 5 zile. Forma de utilizare sînt suspensiile în apă, breuvajele sau furajele medicamentoase.

Sulfaquinoxalina, ca dealtfel şi sulfametazina se administrează pe cale bucală în dozele uzuale sulfamidelor în terapia rumegătoarelor, adică 120—100—80—60 mg/kg şi zi. Sulfametazina se poate injecta şi i.v. în soluţii 20—33% (dimerasolul este în concentraţie de 33%). La miei, Sulfaveridinul se foloseşte în soluţie 2‰ în apa de băut timp de 3—4 zile consecutiv.

După Didă se poate folosi şi Galisanul comprimate, cîte unul „per" kilogram greutate vie. În literatură mai sînt citate şi alte substanţe, cum ar fi Clorochinul (Neochin, Nivaquin), Delagyl ş.a. Clorovitul (amestec de cloramfenicol racemic, furazolidonă şi unele vitamine, vezi colibaciloza), în doze de 25 g pe zi, timp de 3 zile, poate contribui la vindecarea viţeilor bolnavi.

Medicaţia adjuvantă este formată din vitaminele AD_3E, în cantităţi de 3—5—8 ml la viţei, *per os*, apoi din rehidratări cu ser glucozat 20—33—40%, zahăr invertit în aceleaşi concentraţii, ser fiziologic, ionoser ş.a. (vezi gastroenterite, bronhopneumonii). Infuziile de plante, cu rol calmant, emolient, anticataral, antiseptic sau carminativ, se fac din flori de muşeţel, coada şoricelului, mentă, sunătoare ş.a., în concentraţie de 3—5—10%. Se administrează în cantitate de 500—2 000 ml pe zi. Cafeina 25% s.c., 2—5 ml, vitamina B_1 (0,20—0,50 g, după caz) sînt de cele mai multe ori necesare, repetarea făcîndu-se pînă la redresarea animalelor.

2.8. CETOZELE VACILOR ȘI OILOR

Cetoza (acetonemia) este o alterare a stării generale, ca o consecință a tulburării metabolice, în care corpii cetonici nu mai sînt catabolizați pînă la bioxid de carbon și apă.

Boala este mai frecventă la vacile cu producții mari de lapte, la care dezechilibrul alimentar este evident, lipsind hidrații de carbon în perioada premergătoare parturiției și după aceea.

Cetonemia (toxiemia) de gestație a oilor este de asemenea o consecință a sărăciei sau dezechilibrului rației, îndeosebi cu reducerea de hidrocarbonate și apare mai frecvent la oile cu fătări duble (bigemelare).

Profilaxia cetozelor se realizează prin echilibrarea rațiilor furajere, asigurarea cantităților necesare de hidrați de carbon, prin utilizarea melasei, produselor pe bază de zahăr, menținerea apetitului prin eupeptice, dacă este cazul prin administrarea propionatului de sodiu, propilenglicolului, bicarbonatului de sodiu ș.a. Pășunatul înainte de fătare contribuie la diminuarea incidenței îmbolnăvirilor.

Tratamentul curativ este constituit din soluții glucozate izotonice, 4,5—5% (4,70%), sau hipertonice (20, 33, 40%). Se administrează pe zi, i.v., 100—200—300 g substanță activă (aproximativ 0,5—1 g/kg de glucoză puibere), revenind sub formă de soluție 20% cîte 500—1 000—1 500 ml sau 250—500—750 ml soluție 40%, timp de cîteva zile. Administrarea se face lent, cu aparatul de suflerie. În soluția respectivă se poate adăuga 2—4 (sau mai mult) vitamină C, soluție 10% (adică 4—8 fiole de 5 ml). Glucoza se folosește numai i.v., pe cale orală fiind distrusă de către microorganismele rumenului, ceea ce ar contribui la mărirea acidozei, și așa destul de ridicată. Se poate folosi în aceeași doză și zahărul invertit, în soluție de asemenea hipertonică, de 20—33—40%. Acesta se injectează o dată sau doza respectivă se divide în două prize zilnice. Administrarea poate dura 3—5—7 zile. Fructoza (levuloza) în soluții 5,4—10—40% oficinale sau comercială 20%, datorită faptului că participă la metabolismul glucidic chiar în absența insulinei, refăcînd rezervele energetice, poate fi injectată i.v., în perfuzie lentă, 200—300 g/pe zi (2 000—3 000 ml din concentrația comercială 20%).

La ora actuală, terapeutica acetonemiei este dominată de hormonii de sinteză corticosuprarenali — glucocorticoizii — care activează neoglicogeneza pe seama lipidelor și protidelor tisulare. Glucocorticosteroizii măresc glicemia printr-un dublu proces care face posibilă o creștere a depozitării hepatice a glicogenului: prin intensificarea neoglicogenezei datorită accentuării catabolismului protidelor și prin diminuarea glicogenolizei. Ei acționează asupra anabolismului glucidelor, utilizarea glucozei de către țesuturi scade, de unde și apariția hiperglicemiei și glicozuriei. Sînt din acest punct de vedere utili, deoarece măresc rezerva de glicogen hepatic și muscular.

În formele acute, dozele de glicocorticoizi sînt mai mici decît în formele cronice.

Dintre glucocorticosteroizi, cei mai indicați la ora actuală sînt prezentați în continuare.

Betametasonul este produs de sinteză, derivat, fluorat și metilat al prednisolonului. Este mai activ decît Dexametasonul (Superprednolul). Se folosește sub formă de acetat sau fosfat disodic, în suspensie

1,5%. Se injectează i.m. şi se aplică în alte afecţiuni şi local. Există şi produse retard. Dozele sînt de 0,02—0,05 mg/kg pe zi, adică 2,5—5 mg/100 kg, repetate la 3—4 zile. Betsolonul este o suspensie apoasă ce conţine 2‰ Betametason şi se injectează numai i.m.

Dexametasonul (D.C.I.) este identic cu Superprednolul. Are acţiune antiinflamatorie de 65 de ori mai intensă decît a prednisolonului. Se foloseşte sub formă de fosfat de sodiu, teretoxiacetat, 21-izonicotinat, acetat, trioxa undecanoat etc., în doză de 2,5—5 mg/100 kg pe cale i.m. sau chiar s.c. După unii autori, se dă 5—10 mg din amestecul în concentraţie de 3,2‰ pentru animalele adulte, repetat, dacă este cazul la 8—10 zile.

Dexafort (1 ml conţine 2,2 mg fenil propionat în suspensie şi 1 mg fosfat de sodiu de Dexametason în soluţie) se comercializează în soluţie 2‰ (Dexadreson), 2,5% (Tereson, sub formă de teretoxiacetat) 4‰ etc.

Prednisolonul (Supercortisolul) se obţine prin deshidrogenarea hidrocortizonului. Este cunoscut şi sub denumirea de Delta-hidrocortizon, fiind de aproximativ 5 ori mai activ decît hidrocortizonul. Se injectează i.m., 50—100 mg la vaci, repetat la 2—3 zile. În general sînt necesare 250—300 mg pentru tot tratamentul.

Prednisonul (Supercortil, Cortancil, Deltacortizon) se dă 100—300 mg per animal şi zi, timp de 2—3 zile.

Triamcinolonul (Vetalog 2‰) este un derivat fluorat al prednisolonului, acţionînd mai intens decît acesta. Se foloseşte diacetatul de triamcinolon, acetatul-acetonid de triamcinolon şi monofosfatul de triamcinolon.

Alţi gluco-corticosteroizi mai sînt Flumetasonul (Cortexilar 0,5‰) şi Cortizonul, utilizat sub formă de acetat de cortizon, în suspensie 2,5%, i.m., 100—200 mg, repetat la 2—3 zile, în doze eventual mai mici (80—150 mg pe animal şi zi). Doza totală la o vacă de talie mijlocie este în general de 0,500—2 g (adică se poate folosi 0,5—1 mg/kg). În general, prima doză de atac sau de încărcare este mai mare ca şi în cazul sulfamidelor şi antibioterapiei).

Pentru stimularea secreţiei de glucocorticoizi, în cetoză se poate recurge la A.C.T.H. (adrenocorticotrofină hipofizară) injectat i.m. sau i.v. 50—100—300 U.I. (1 mg = 1 U.I.), asociat cu glucoză şi vitamina C, 2—5—10 g, repetat la 2—3 zile. Dozele utile pot ajunge la 200—500 U.I.

Vitaminele A, D, E sînt utile în dozele de 1 milion U.I. vitamina A sau mai mult, 600 000 U.I. vitamina D_2 sau D_3 şi cîte 600—1 200 mg vitamina E. Toate acestea se injectează s.c. sau i.m., din produsele româneşti sau din cele străine similare (Turlin, Trigantol), din formele comerciale hidro- sau liposolubile.

Deoarece se bănuieşte că în acetonemie este perturbat ciclul lui Krebs, supraîncărcînd corpul animalului cu corpi cetonici, se poate folosi un precursor al coenzimei A şi anume clorhidratul de cisteamină, sub formă de soluţie 3‰, preparată extemporaneu şi injectată pe cale i.v., de 2—3 ori, la intervale de cîte 3 zile.

După Adameşteanu, Poll şi alţii, glicerina (glicerolul) este un medicament util în acetonemia vacilor, administrată pe cale bucală, în doze de 250—500 g pe animal şi zi. Se ştie că aceasta este o sub-

stanță glucoplastică, dar nu trebuie folosită în cantități prea mari pentru a nu provoca hiperglicemie acompaniată de diaree și tulburări generale.

De asemenea, se mai poate folosi lactatul de amoniu, cîte 120 g, administrat sub formă de breuvaj, de două ori pe zi, timp de 3—4 zile.

Permanganatul de potasiu se administrează bucal, sub formă de breuvaj, în soluție 1—2‰ cîte 500—700 ml, de 2—3 ori pe zi.

Propionatul de sodiu, în cantitate de 50 g, se administrează de două ori pe zi, pentru aceleași motive ca și glicerina, timp de mai multe zile (chiar 10). El este primul printre acizii grași din rumen care poate fi considerat ca precursor al hidraților de carbon. Este transformat în ficat în glicogen și susceptibil de a mări glicemia. Astfel, se explică proprietățile anticetogenice ale acidului propionic în caz de acetonemie. Sînt citate și cantități de 300 g/vacă și zi, care contribuie în mod cert la redresarea glicemiei, dar pot provoca diaree.

Propilenglicolul, care scapă fermentațiilor din rumen, participă direct la glucogeneza hepatică și reduce cetonemia. Se dă în doze de 250—300 g „per" animal ca breuvaje (este lichid vîscos).

În același scop se poate folosi și produsul „Bikodigest" care conține propionat de sodiu, propionat de calciu, microelemente (Fe, Co, Cu, Mo, Mg) și acetanilidă (Antifebrină); se administrează în breuvaje 50—100 g pe zi, timp de 3—4 zile.

Glutamatul monosodic, ca și asparații, au fără îndoială aceleași merite, ca și acidul nicotinic (provitamina vitaminei PP) care acționează în organism sub forma amidei sale — nicotinamida. Se recomandă în doze relativ mari, de 20—40 g, de 2—3 ori pe zi, la vaca cetozică.

Cloralul hidrat, în doze de 30 g pe zi, divizat în două (adică 15 g o dată), asociat cu glucocorticoizii, atrage o creștere a glicemiei și poate contribui la redresarea animalului bolnav. În zilele următoare, doza se poate reduce la 7—8 g pe zi. Asocierea cu glucoză este indicată de asemenea.

Vitamina B_1, sub formă de soluție 5%, injectată i.m. sau i.v., în doze de 100—500 mg pe zi, timp de 2—3 zile, poate contribui la ameliorarea bolii.

Sărurile de calciu, respectiv gluconatul de calciu (20—30 g i.v. soluție 10—20%), borogluconatul de calciu (15—30%, în doze de 20—30 g i.v. sau i.m.), calciu și magneziu (soluție 10% clorură de calciu și 2,5% clorură de magneziu, în doză de 200—300 ml i.v.) constituie medicamente adjuvante prețioase. Au indicații mai ales cînd există tendințe la hipocalcemie sau aceasta este prezentă; dată fiind acțiunea lor sedativă tonică asupra sistemului nervos central este binevenită.

Se mai folosesc vitamina B_{12} (5 000—10 000 micrograme, o dată), apoi substanțe lipotrope ca metionina, sub formă de acetilmetionină, soluție 5%, injectînd o dată 100 ml, singură sau de asemenea asociată cu glucoză, adică prepararea soluției respective într-o soluție de 20% de glucoză. Metionina sub formă de clorură se întrebuințează în soluție 20%, din care se injectează 10—50—100 ml.

Genabilina sau acidul genabilic, respectiv 4[4-metoxi-naftalen-(1)-4 oxibutiric], în soluție 10%, se dă 20—30—40 ml la vacă i.m. (1 ml/10 kg greutate vie la oi).

Bicarbonatul de sodiu, în cantități de 100—300 g *per os*, poate fi considerat ca un medicament la îndemînă, ieftin și util. Se administrează pe cale bucală, sub formă de breuvaj, în concentrație de 5—10% sau mai concentrat (20%). Injectarea i.v. este mai anevoioasă, datorită preparării extemporanee și în condiții de asepsie a soluțiilor respective, în concentrații de numai 1,3—2,5% (13‰ este soluție izotonică).

La oi, medicația este asemănătoare, reducînd în mod adecvat dozajul folosit la vacă. Adică, soluțiile hipertonice de glucoză se injectează i.v., în concentrațiile comerciale (20—33—40%) și în cantități de substanță activă de 15—20—50 g pe zi, timp de mai multe zile, Glucocorticoizii de genul Prednisolonului, sub formă de suspensii 1—2,5% sau alt produs în doze de 0,5—1—2 mg/kg, o dată la 2—3 zile, A.C.T.H. 25—100 U.I. Dexametason (Superprednolul) 0,5—1 mg/100 kg la 10 zile, Prednison 50—100 mg, Prednisolon 10—50 mg, glicerină 50—100 g pe cale bucală și zi, vitamina A 100 000—200 000 U.I. ș.a., ca și la vacă. Metionina se recomandă 5 ml/100 kg, soluție 5%, i.v.

2.9. ASPERGILOZA

Dintre micozele sistemice ce pot afecta și diferite specii de animale domestice face parte și aspergiloza, cauzată în special de *Aspergillus fumigatus*. Frecvența mai mare se pare că se înregistrează la păsări, dar boala poate fi întîlnită și la mamiferele domestice de interes economic. Aspergiloza se localizează la aparatul respirator, digestiv, genital, sistemul nervos central, însă poate produce și generalizări.

Profilaxia aspergilozei nu este ușoară, deoarece presupune neutralizarea furajelor mucegăite, invadate de agentul cauzal, înlăturarea așternutului și a altor materiale purtătoare de elemente invadante. Mărirea rezistenței organismului prin măsuri de zooigienă și alimentație corespunzătoare poate diminua mult riscurile infecției cu astfel de fungi. Dezinfecțiile riguroase ale adăposturilor și incubatoarelor se impun. Pot fi folosite preventiv și unele antiseptice antifungice (fungistatice), fără a avea efecte salutare, ca dealtfel și Cloramina B în soluție 2‰ în apa de băut, timp de 10 zile.

Tratamentul curativ medicamentos folosit pînă la ora actuală a fost relativ redus și cu eficacitate limitată, bazîndu-se doar pe sulfatul de cupru și iodura de potasiu.

La păsări, la care boala poate îmbrăca și caracter enzootic mai frecvent, sulfatul de cupru în apa de băut se administrează mai multe zile, în concentrații de 1‰ (1 g la 1 l de apă).

Iodura de potasiu se administrează de asemenea în apa de băut, timp de 10 zile, în concentrații de 5—10%; după alții, concentrația ar fi de numai 2‰. substanța putîndu-se asocia și cu stamicinul. Rezultatele nu sînt dintre cele mai bune, încît antibioticele antifungice pot fi considerate mai utile.

Dintre acestea se folosesc mai curent Stamicina (Nistatin, Mycostatin), un polienic tetraenic cu acțiune fungicidă și fungistatică, prin fragilizarea peretelui celulei miceliene, provocîndu-i în acest mod pierderea acidului dezoxiribonucleic. Marele dezavantaj al acestui antibiotic rezidă în faptul că absorbția digestivă este foarte redusă, nefiind din

această cauză activ decît asupra focarelor cu care vine în contact Toleranța generală este foarte bună, datorită absorbției reduse din tubul digestiv și deci pe bună dreptate s-a afirmat că este un antibiotic cu „întrebuințări locale"; nu se absoarbe nici în urma aplicării pe tegument sau mucoase. Se poate folosi în aplicații topice, sub formă de unguente, apoi în aerosoli și în ultimul timp au apărut și forme ce se pot injecta i.v., deși în acest caz este preferabilă Amfotericina B. Unguentele se prepară în concentrații de 100 000—500 000 U.I./g și se aplică de mai multe ori la nivelul tegumentului sau mucoaselor accesibile. Pe cale bucală la păsări, Stamicina se folosește în doză de 30 000—150 000 U.I./kg și zi, repartizată în 3 reprize. Mitroiu recomandă la pui doza de 50 000 U.I. per pui și zi, timp de 4 zile.

În aerosoli, pentru păsări, este bine tolerată sub formă de sare sodică, preparată prin dizolvarea a 10 mg în 10 ml apă distilată, administrările făcîndu-se zilnic, timp de o săptămînă. După Brion și Fontaine, ar fi necesare 350 000—425 000 U.I. per l de apă, timp de 6 minute, mai multe zile consecutiv (1 mg = 3 000—3 500 U.I.).

Stamicina sare sodică lauril-sulfat este solubilă în apă și poate fi folosită la puii de găină, 75—125 ppm și zi, iar la purcei în prima zi 150 000 U.I./kg apoi numai 100 000 U.I./kg greutate vie, fracționînd doza în două reprize. Tratamentul durează 3—4 zile.

Colutoriile (soluții hidroglicerinate) pentru mucoase, se prepară din 5—7—8 milioane U.I. Stamicină amestecate cu 30 g glicerol (glicerină) și 70 ml apă distilată și se aplică de 2—3 ori pe zi, sub formă de badijonări, timp de mai multe zile.

Intravaginal sau uterin se pot folosi ovulele cu 30 mg (0,03 g) produs activ, comprimatele (drajeurile) de 500 000 U.I. și chiar unguentele. Cantitatea de antibiotic folosită zilnic variază în funcție de cazuistică, între 1—2 milioane U.I.

Pimaricina (Pimafucin, Mycofarm, Natamycin), tot un produs tetraen), este activă față de *Aspergillus fumigatus*, în concentrații de 1,2—20 micrograme/ml „in vitro", recomandîndu-se uneori în infestațiile aspergilare bronșice sub formă de aerosoli, în concentrație de 1‰, preparate într-o soluție 2% bicarbonat de sodiu. Unguentele cu aplicații externe se fac în concentrație de 2%, iar comprimatele pentru ginecologie sînt de 25 mg, cu adaos de clorură de benzalkonium (un detergent derivat al amoniului cuaternar).

Amfotericina B este un antibiotic antifungic aparținînd grupei polienice-tetraenice, greu solubilă în apă; poate fi dizolvată sub formă de amfotericină B sare de sodiu, cu adaos de dezoxicolat de sodiu și fosfat de sodiu (pentru stabilizare și tamponare). Soluțiile se fac în apă distilată sau ser glucozat izotonic (5%); în ser fiziologic precipită. După Euzeby și Vanbreuseghem, poate fi utilă în doze de 0,25 mg/kg pînă la maximum 1—1,5 mg/kg la mamifere. Colirele pentru aplicații locale se fac în concentrație de 1‰ (1 mg/ml). Se mai poate folosi local și sub formă de unguente, asociată cu antibiotice antibacteriene și glucocorticosteroizi. La păsări, în aspergiloză, se dă în apa de băut, în concentrație de 0,02‰ (20 mg/l), timp de cîteva zile.

Dintre produsele mai noi cu acțiune fungistatică, literatura consemnează Clotrimazol (Bay b 5097) și Flucytosina (5-fluorocytosina) (v. Candidoză).

2.10. CANDIDOZA

Candidoza face parte dintre levuroze, fiind o endomicoză produsă de ciuperca facultativ patogenă *Candida albicans (Monilia albicans, Oidium albicans)*. Ea afectează aparatul respirator, genital, tegumentul şi poate produce şi generalizări. Se întîlneşte la toate speciile de animale domestice.

Prevenirea candidozei se face prin măsuri de alimentaţie şi igienă. Este ştiut faptul că tratamentele îndelungate cu antibiotice cu spectru larg din grupa tetraciclinelor, cloramfenicolului ş.a., ca şi unele sulfamide pot atrage dismicrobisme, ruperea echilibrului dintre microbi şi fungi în favoarea acestora din urmă şi apariţia de micoze printre care şi candidoza. Asigurarea în aceste cazuri a vitaminelor din complexul B, a drojdiei de bere, vitaminelor A, D, E, a culturilor de bacterii acidofile, a tratamentelor discontinui cu antiinfecţioase asociate cu antibiotice micostatice contribuie la diminuarea incidenţei candidozei la diferite specii de animale.

Tratamentul în localizările topice de la nivelul mucoaselor se bazează pe unele substanţe relativ uşor de procurat şi cu oarecare eficacitate cum sînt: glicerina boricată 20% (20 g borax şi ad 100 g glicerină; sau acid boric 20 g, apă 10 g, glicerină 90 g), apoi glicerina iodată (1 g iod, 2 g iodură de potasiu, 7 g apă şi 90 g glicerină), violetul de metil (violet de genţiana, pioctanina) sub formă de soluţii apoase sau alcoolice în concentraţie de 1—2% etc.

Pentru candidoza tubului digestiv se poate recomanda soluţia Lugol 1/2 000 în apa de băut sau sulfatul de cupru soluţie 1/2 000, de asemenea în apa de băut, timp de 3—5—10 zile. Rezultatele nu sînt pe măsura aşteptărilor.

Dintre antibioticele antifungice, local se aplică Stamicina (Nistatin, Mycostatin), sub formă de unguente, în concentraţie de 25 000—50 000—100 000 U.I./g, preparate prin adaos de lanolină şi vaselină (1 000 000 U.I. Stamicină, lanolină anhidră 5 g, vaselină 17 g, apă 3 ml) sau în formele amintite la aspergiloză.

La pui, în pneumomicoza respiratorie cu *Candida* se poate folosi 30 000—50 000 U.I./pui, timp de 4—5 zile curativ, iar preventiv împotriva candidozei guşii s-a recomandat 500 ppm, timp de 5—7 săptămîni.

Pe cale bucală, în candidoza mucoasei tubului digestiv, posologia este 25—50—100 000 U.I./kg şi timp de 5—6 zile.

Pentru monilaza capului la puii de curcă se recomandă sarea sodică a Stamicinei, care este solubilă în apă, dîndu-se în concentraţii de 0,06—0,25‰.

Pimaricina (Pimafucin, Natamycin, Mycofarm) este activă „in vitro" faţă de *Candida* în concentraţie de 3—10 micrograme/ml. Se poate folosi pe cale bucală, avînd acţiune limitată la nivelul mucoasei, deoarece absorbţia este redusă.

A mai fost indicată în mamitele produse de *Candida*, introdusă în canalul galactofor, în concentraţie de 1—2%, după tehnica indicată în cazul folosirii unguentelor sau suspensiilor fluide cu antibiotice recomandate în mastitele vacilor.

Amfotericina B se administrează în candidoza păsărilor în apa de băut, în concentrație de 30 mg/1 l de apă, timp de 4—5 zile.

Derivatul chinaldinic — Saprosanul (5,7-diclor-8-oxichinaldină) — se întrebuințează sub formă de pulbere sau drajeuri, la purcei în doze de 10—20 mg/kg greutate vie, sub formă de alimente medicamentate ori electuarii; electuariile se folosesc cînd apetitul este diminuat sau abolit.

Compușii benzimidazolului indicați în terapie sînt: Clotrimazol, Miconazol și Econazol.

Clotrimazolul sau Bay B 5097, respectiv 1-(O-clortritil)imidazol, pe cale bucală, s-a dovedit a fi bun fungistatic, deoarece se absoarbe din tubul digestiv, ajungînd în sînge în concentrații active. Toxicitatea este redusă. Tratamentul poate dura chiar 15 zile, cu doza de 60 mg/kg și zi.

5-Fluorocytosina (5 Fc, Flucytosina) este un produs sintetic, o pirimidină fluorată cu toleranță „excelentă". Posologia bucală pentru 24 ore este de 100—200 mg/kg, repartizată în 4 prize. Produsul se poate injecta și i.v. și se asociază uneori și cu Amfotericina B.

Miconazolul, respectiv 1-[2,4-dicloro-S-2(4 disclorobenzil)fenetil] imidazol și Econazol, respectiv 1-[2,4 dicloro B-(p-clorobenzil-oxil) fenetil]imidazol, au acțiune antimicotică prin faptul că alterează peretele fungiilor și inhibă sinteza proteinelor. Cercetările cu aceste produse nu sînt încă încheiate.

2.11. PICA

Pica sau alotriofagia este un sindrom mai frecvent la păsări, porci și rumegătoare. Etiologia este variată: spațiu insuficient, deficiențe alimentare, carențe în aminoacizi esențiali (lizină, metionină, cistină), carențe minerale (calciu, fosfor, sulf, cobalt, exces de potasiu), aport insuficient de vitamine hidro- sau liposolubile (complex B, vitamina A, D) ș.a.

Picajul, canibalismul și ovofagia sînt mai frecvente la păsările bune ouătoare, la cele ce stau în spații insuficiente, au lumină prea multă, condiții improprii de ouat, diverse carențe alimentare ș.a. Fetofagia se întîlnește la scroafe ce nu au rații echilibrate, în special sub raport proteic. Caudofagia este la suine consecința adeseori a lipsei de confort, atmosferei viciate din adăposturi, a factorilor stressanți de toate genurile (lotizări neuniforme, fenomene de parapsihoză), de unde decurg apoi toate aspectele etologice diversificate cu accente negative. La rumegătoare, la baza alterării gustului stau adesea carențele în proteine, cupru, cobalt, clorură de sodiu etc.

Profilaxia acestor tulburări se bazează pe redresarea igienico-alimentară, asigurarea raportului Ca/P, a condițiilor de spațiu, suficient ca volum, aerisire, umiditate sau așternut, înlăturarea zgomotelor și a luminii prea intense sau prea slabe. Aportul de vitamine lipo- și hidrosolubile, a macro- și microelementelor se va asigura în raport cu cerințele fiecărei categorii de animale. Se mai poate recurge la vopsirea geamurilor în roșu la găini, la tăierea valvei ciocului, iar la porci, la amputarea cozii.

Tratamentul curativ se bazează pe relativ puține substanțe medicamentoase, cu mențiunea că acestea nu dau decît rareori rezultatele scontate. Marea deficiență a terapiei medicamentoase pentru unele specii de animale rezidă și în fapul că nu se poate asigura totdeauna administrarea sub formă de alimente și băuturi medicamentate la loturi mari de animale și timp mai îndelungat. Utilizarea substanțelor cu gust sau miros neplăcut este obișnuit ineficientă. Tranchilizantele liniștesc mai mult pe medic decît animalele cărora li se dau, deoarece dozele calmante, liniștitoare, fără alte repercusiuni, sînt greu de precizat, pentru a obține reducerea numai a agresivității cu menținerea în același timp a poftei de mîncare și producției.

Vomitivele, de genul apomorfinei clorhidrice sau emeticului, sînt aproape complet abandonate, din cauza efectului redus, a costului și greutății de procurat. La viței, se poate folosi cîte o linguriță de cafea din amestecul format din: clorură de sodiu, rădăcină de gențiana pulvere, anhidridă arsenioasă āā 2 g și fosfat de calciu 250 g. La vacă, apomorfina clorhidrică în soluție 1%, sub formă de injecții s.c., în doză de 100—200 mg pe zi, timp de 3 zile sau 3 injecții la interval de 6—7 zile, ar putea aduce ameliorări. Suplimentarea rației cu fosfat de calciu sau carbonat de calciu, clorură de sodiu sau sulfat de cupru 20%, 20—40 picături pe zi, poate fi de asemenea încercată.

La păsări, se poate folosi în acest scop un produs cunoscut sub denumirea comercială de „Ulol", care se aplică sub formă de spray pe părțile deplumate. Datorită mirosului neplăcut, persistent, puii și păsările adulte nu se mai ciugulesc. Jetul se aplică de la o distanță de 5 cm. Produsul este inflamabil, Apomorfina se administrează la găini în apa de băut, în concentrație 0,3‰.

Dintre tranchilizantele majore s-au încercat derivații fenotiazinici, ca Largactilul (Clorpromazina, Clordelazinul, Plegomazina, Aminazina), în doze de 0,5—1—2 mg/kg și zi, iar dintre cele minore sau propriu-zise, derivatul benzodiazepinic Diazepamul (Valium, Pacitran), sub formă de pulbere în uruieli, soluții uleioase sau apoase injectabile. Dozele folosite au fost de 1—2 mg/kg la suine și bovine și de 3—5 mg/kg la păsări. Acestea, ca dealtfel și Napotonul, acționează asupra sistemului limbic, unde se găsește centrul etologic.

Din literatură a mai reieșit utilitatea unor derivați ai butirofenonei, de asemenea tranchilizanți majori, cum sînt Fluanisona, Anti-Pica sau Haloanison —4— [4-(o-Anisil)-1-piperazinil] —4'— fluorbutirofenon — care are acțiune anxiolitică evidentă în doză de 4 ppm în apa de băut sau 10—20—40 ppm în furaje la păsări. Dozele individuale sînt de 2,5—5 mg/kg. În apă s-a dat și 2‰. Azaperona sau Stresnil, adică (4'-fluoro-4 [(2-piridil)-1-piperazinil] butirofenonă, are la suine, sub formă de soluție 4% injectată i.m. în doză de 0,5—1 mg/kg, acțiune sedativă, iar 2 mg/kg reduce agresivitatea și înlătură canibalismul. Durata tranchilizării este de 2—4 ore sau mai îndelungată, în funcție de factorul individual.

Desigur că pentru cazuri izolate pot fi încercate și alte substanțe aparținînd din punct de vedere chimic sau farmacodinamic la grupe diferite, cum ar fi: Haloperidolul, Levomepromazina (Nozinan), Acepromazina, Xilazina (Rompunul), Tioridazina, Ataraxul sau Hidroxizinul etc. (vezi și terapia antistress).

curative - profilactică și atipic; profilactic -> curativ.
în uruieli, aligodlemente, enterală sau parenterală
• profilactic (feriști org. de boli, imunitati)
• curativ (tratarea și vindecarea bolii)
• parenterală (altă cale decât cea digestivă)
• politerapie (o combinați a mai multor subst. => controlul optim al crizelor, cu efecte adverse minime)
• sinergism (intensificarea act. care se exercită în același timp)
• antagonism (contradicții între ele); potențare (amplifica).
• parasimpaticomimeticele (sunt sinergice indirect cu simpaticomimeticele
• biotransformării medic. = întârzierea catabolizării acestora)
• antagonisme = contradicție de neîmpăcat

apa este foarte importantă în cursul unei boli. Medicamentele sunt preferabil administrate-n apă (în principal sub formă de soluții)

- antidiareicele = constipantele |
- adjuvant = medicament secundar, se asociază cu alt medicament
- profilaxia = prevenirea bolii.
- helmint = vierme parazit intestinal
- coprostază = constipații. | anabolizare = construcție
- catabolizare = descompunere |

2.12. COLICILE

Sub denumirea de colici sînt desemnate manifestările durerilor abdominale de origine funcțională sau organică. Colicile pot fi adevărate, cînd au punct de plecare stomacul sau intestinul, şi false, cînd exprimă tulburări de la nivelul altor organe din cavitatea abdominală sau din afara ei (torace).

Terapia în cadrul sindromului de colici este complexă şi mixtă, dependentă de originea (alimentară, igienică, stressantă) şi de gravitatea colicilor.

Profilaxia trebuie să fie de ordin igienic, alimentar şi de întreținere (exploatare). Prin mijloacele igieno-dietetice se caută să se asigure totodată şi calmarea animalelor, evitarea trîntirilor etc.

Tratamentul medicamentos urmăreşte liniştirea animalului prin evacuarea de conținut şi stimularea generală.

Medicația analgezică, de diminuare sau suprimare a durerilor, calmantă şi sedativă, este formată din:

— Procaină clorhidrică (Novocaină), injectată i.v., în soluții de 0,5—1—2—4%, fără adrenalină. Aceasta are acțiune analgezică, inhibă sistemul neuro-vegetativ (simpaticolitică şi moderat ganglioplegică) antispasmodică. Dozele sînt de 0,2—0,5—1 g pe animal la o administrare, în funcție de talie. Devine evident nocivă la cantități ce depăşesc 10—14 mg/kg greutate vie.

— Formolul, soluție 10% (din fiole de 20 ml) sau 2 ml formol + 18 ml apă distilată ori de canal (fîntînă) se injectează strict intravenos. Se poate eventual repeta după 60—70 minute. Este stimulant al simpaticului cranian (Gautrelet şi Olimpia Vechiu) sau amfoton pentru simpatic şi parasimpatic (Adameşteanu).

— Sulfatul de magneziu, soluție saturată 64,6%, 10—20 ml i.v., este sedativ şi relaşează sfincterele, astfel că animalul defecă şi urinează. După Vlăduțiu, se fac 20—50 ml. Se poate recurge şi la soluția comercială 20%, în fiole de 10 ml, injectînd 10—20 g (5—10 fiole), dar avînd totdeauna la îndemînă o fiolă de 10 ml soluție 10 sau 20% de clorură de calciu, antidotul specific al magneziului.

— *Medicația calmantă* constă din cloral hidrat, administrat i.v., în soluție 10%, în doză de 0,10 g/kg (uneori mai mult). Are dezavantajul că agravează congestia abdominală prin vasodilatația produsă. Se poate asocia cu sulfatul de magneziu (0,07 g/kg cloral hidrat şi 0,07—0,10 g/kg sulfat de magneziu) sau cu clordelazin (0,05—0,07 g/kg cloral hidrat şi 0,5—1 mg/kg clordelazin).

— *Tranchilizantele majore* utile în colici la cabaline sînt: Clordelazin (Largactil, Plegomazin), soluție 0,5—2,5%, i.m. sau i.v., 0,5—1—2 mg/kg; Combelen 1%, 0,5—1 ml/100 kg i.m. sau i.v.; Romtiazin 5% i.m., 0,001—0,002 mg/kg; Xilazină (Rompun) în soluție 2%, 3—5 ml/100 kg.

— Novalginul (Algocalminul) soluție 50%, se recomandă i.v. sau i.m., 15—20 ml (7,5—10 g).

2.12. COLICILE

Sub denumirea de colici sînt desemnate manifestările durerilor abdominale de origine funcțională sau organică. Colicile pot fi adevărate, cînd au punct de plecare stomacul sau intestinul, și false, cînd exprimă tulburări de la nivelul altor organe din cavitatea abdominală sau din afara ei (torace).

Terapia în cadrul sindromului de colici este complexă și mixtă, dependentă de originea (alimentară, igienică, stressantă) și de gravitatea colicilor.

Profilaxia trebuie să fie de ordin igienic, alimentar și de întreținere (exploatare). Prin mijloacele igieno-dietetice se caută să se asigure totodată și calmarea animalelor, evitarea trîntirilor etc.

Tratamentul medicamentos urmărește liniștirea animalului prin evacuarea de conținut și stimularea generală.

Medicația analgezică, de diminuare sau suprimare a durerilor, calmantă și sedativă, este formată din:

— Procaină clorhidrică (Novocaină), injectată i.v., în soluții de 0,5—1—2—4%, fără adrenalină. Aceasta are acțiune analgezică, inhibă sistemul neuro-vegetativ (simpaticolitică și moderat ganglioplegică) antispasmodică. Dozele sînt de 0,2—0,5—1 g pe animal la o administrare, în funcție de talie. Devine evident nocivă la cantități ce depășesc 10—14 mg/kg greutate vie.

— Formolul, soluție 10% (din fiole de 20 ml) sau 2 ml formol + 18 ml apă distilată ori de canal (fîntînă) se injectează strict intravenos. Se poate eventual repeta după 60—70 minute. Este stimulant al simpaticului cranian (Gautrelet și Olimpia Vechiu) sau amfoton pentru simpatic și parasimpatic (Adameșteanu).

— Sulfatul de magneziu, soluție saturată 64,6%, 10—20 ml i.v., este sedativ și relașează sfincterele, astfel că animalul defecă și urinează. După Vlăduțiu, se fac 20—50 ml. Se poate recurge și la soluția comercială 20%, în fiole de 10 ml, injectînd 10—20 g (5—10 fiole), dar avînd totdeauna la îndemînă o fiolă de 10 ml soluție 10 sau 20% de clorură de calciu, antidotul specific al magneziului.

— *Medicația calmantă* constă din cloral hidrat, administrat i.v., în soluție 10%, în doză de 0,10 g/kg (uneori mai mult). Are dezavantajul că agravează congestia abdominală prin vasodilatația produsă. Se poate asocia cu sulfatul de magneziu (0,07 g/kg cloral hidrat și 0,07—0,10 g/kg sulfat de magneziu) sau cu clordelazin (0,05—0,07 g/kg cloral hidrat și 0,5—1 mg/kg clordelazin).

— *Tranchilizantele majore* utile în colici la cabaline sînt: Clordelazin (Largactil, Plegomazin), soluție 0,5—2,5%, i.m. sau i.v., 0,5—1—2 mg/kg; Combelen 1%, 0,5—1 ml/100 kg i.m. sau i.v.; Romtiazin 5% i.m., 0,001—0,002 mg/kg; Xilazină (Rompun) în soluție 2%, 3—5 ml/100 kg.

— Novalginul (Algocalminul) soluție 50%, se recomandă i.v. sau i.m., 15—20 ml (7,5—10 g).

— Romerganul (Fenergan, Prometazină), soluție 2,5% se injectează i.v., în doze de 0,2—0,5 g (0,5—1,5 mg/kg = 0,0005—0,0015 g/kg) sau Multergan 0,50—0,80 g i.m., soluție 2,5% (Thiazinamium, Pasidal).

— Uleiul camforat 20% se face 3—5 ml i.v., repetat la 15 minute dacă nu a dat rezultate, în crizele vasculare sau enterospasm (Poll).

— Alcoolul etilic 30—33°, 1 ml/kg, are efect calmant, antitoxic, antiinfecțios, excitant cardiac, administrîndu-se tot i.v.

Dintre vagolitice și antispasmodice face parte și atropina sulfurică, utilizată în colici în soluție 1%, 1—3 ml s.c. (10—30 mg; după alții doar 7—8 mg). Papaverina clorhidrică se poate utiliza în soluție 4%, 0,2—0,5 g, i.m., s.c. sau i.v.

Dintre analgezice morfina clorhidrică se recomandă în soluție 2—5%, 0,25—0,50 g, i.v. sau s.c., cu dezavantajul că tonifică sfincterele, diminuă peristaltismul și secrețiile, favorizînd constipațiile.

Medicația colinergică parasimpaticomimetică se practică obișnuit cu Pilocarpină clorhidrică, soluție 1%, s.c., 2—5 ml (20—50 mg = 0,02—0,05 g) o dată; se poate repeta în cursul unei zile. Arecolina bromhidrică 1% se face s.c., 2—3 ml (20—30 mg = 0,02—0,03 g), cu prudență iar Vasoperiful 1‰, 2—4 ml s.c. (2—4 mg = 0,002—0,004 g).

Medicația evacuantă este formată din purgative: ulei de parafină (vaselină), 1—2 kg, administrat pe cale bucală, ca breuvaj sau cu sonda nasoesofagiană, cu pistolul cu dozare automată. Uleiul de ricin, 300—400 ml, se dă după aceeași tehnică de la uleiul de parafină. Purgativele saline sînt mai puțin recomandate (sulfatul de sodiu, de magneziu 200—400—500 g).

Medicația carminativă, antizimotică, este mai rar folosită. Gazele se evacuează prin sondaj nasoesofagian sau prin puncția cecului în flancul drept. Adsorbantele, de genul cărbunelui medicinal, nu dau rezultate satisfăcătoare în colicele cabalinelor.

Clismele evacuante, ca dealtfel și sifonajul gastric, se impun în unele colici (indigestia colonului, coprostaze etc.).

Medicația antitoxică este recomandată în spasme, ocluzii sau coprostaze.

Reclorurarea organismului prin soluții hipertonice de clorură de sodiu (10—20%) este justificată prin hipocloremia care acompaniază ocluzia intestinală. Are și acțiune asupra motilității, accentuînd sau relansînd peristaltismul intestinal. Dozele sînt la cal de 100—500 ml s.c. sau lent i.v., iar la animale mici, de 20—50 ml. Se pot asocia cu glucoză 20—33%.

Medicația cardioexcitantă și analeptică respiratorie este reprezentată de cafeină natriobenzoică în soluție 25% (în retenții urinare se injectează i.v., pînă la 5—10 ml diluat în 15—20 ml ser fiziologic), în doze de 5—10 ml, s.c. Pentetrazolul soluție 10%, se face 3—5—8 ml o dată, s.c. Uleiul camforat 20%, 20—40 ml s.c. sau i.m., are posibilitatea să restabilească marile funcțiuni deprimate.

Medicația colicilor poate fi completată de la caz la caz și cu alte produse, în vederea redresării animalului bolnav.

2.13. BOLILE RESPIRATORII ALE TINERETULUI

2.13.1. BRONHOPNEUMONIA

Bolile respiratorii ale tineretului animalelor domestice, mai frecvente la viței, purcei și miei, sînt entități morbide foarte păgubitoare prin pierderile pe care le provoacă din cauza procentului ridicat de mortalitate, morbiditate, sacrificărilor de necesitate, neînregistrării sporului de creștere în greutate, cheltuielilor de tratament, întreținere etc.

Bronhopneumoniile recunosc cauze multiple și variate, încît, întocmai ca și „sindromul de diaree", bronhopneumoniile tineretului sînt considerate „afecțiuni polifactoriale".

Dintre multitudinea factorilor care pot contribui la apariția, agravarea și persistența lor o primă grupă o reprezintă condițiile necorespunzătoare de zooigienă: aer viciat, încărcat cu vapori de apă, bioxid de carbon, amoniac sau cu particule solide, curenții de aer, căldura prea mare sau insuficientă, adăposturile reci, murdare etc.

Factorii alimentari cu rol etiologic pot fi: lipsa colostrului, administrarea acestuia prea tîrziu sau murdar, sărac în gammaglobuline și în vitamine liposolubile, furajele mucegăite, deficitare sub aspect calitativ și cantitativ, rațiile neechilibrate și multe încă altele.

Stressul de toate nuanțele, declanșat prin factori fizici, chimici. neuroendocrinologici, de creștere, de alimentație, de îngrijire etc. contribuie adesea la declanșarea bronhopneumoniei.

Dintre germenii microbieni, din leziunile pneumonice se izolează frecvent bacterii: pasteurele, salmonele, *Pseudomonas*, colibacil, *Corynebacterium*, stafilococi, germeni P.P.L.O. (micoplasme), clamydii (bedsonii). De asemenea, între cauzele biotice se încadrează numeroase virusuri pneumotrope, miceți și agenții parazitari care determină dictiocauloza, metastrongiloza, prostogonimoza, mülerioza ș.a.

Cauzele bronhopneumoniilor sînt reprezentate deseori prin condițiile necorespunzătoare în care au fost obligate să viețuiască femelele gestante și care în final au dat naștere la produși nerezistenți, neînzestrați din punct de vedere imunologic, care cad pradă îmbolnăvirilor la cele mai nesemnificative dereglări, indiferent de ce natură sînt.

Profilaxia bronhopneumoniilor este din acest motiv complexă și dificilă. Ea presupune înlăturarea tuturor cauzelor declanșatoare, favorizante, adjuvante sau agravante, în primul rînd prin optimizarea condițiilor de zooigienă și alimentație. Astfel, se impune furajarea rațională a femelelor gestante, prin asigurarea aportului satisfăcător de vitamine (A, E, C, D, complexul B), micro- și macroelemente, înlăturarea excesului de furaje cu aciditate crescută, a rațiilor dezechilibrate etc.

Dezinfecțiile curente, profilactice, finale și totale trebuie să se facă cu maximum de eficiență, în ceea ce privește calitatea acestora, cantitatea de dezinfectant, temperatura la care sînt maxim active, timpul de contact suficient, asigurarea penetrabilității peste tot printr-o curățenie mecanică amplă și radicală etc. Se vor utiliza mijloacele fizice, îndeosebi flambările cu lampa de benzină, cît este posibil, pentru distrugerea agenților microbieni și parazitari, mai ales că ouăle aces-

tora sînt puțin sensibile la dezinfectantele uzuale și la concentrațiile în care se recomandă în adăposturi

Aplicarea chimioprofilaxiei prin antibiotice, arsenicale, derivați furanici ș.a., deși nu se substituie condițiilor de zooigienă și alimentație, are totuși rol mare în unele cazuri în diminuarea frecvenței îmbolnăvirilor la tineretul în creștere.

Prevenirea și tratarea tulburărilor gastrointestinale pot contribui sensibil la diminuarea incidenței afecțiunilor respiratorii.

Vaccinările, seroterapia, hemoterapia sau gammaglobulinoterapia trebuie folosite, chiar dacă au valoare limitată în unele ocazii.

De asemenea se impune prevenirea și tratarea stressului, care diminuă simțitor rezistența organismului, favorizînd invazia agenților infecțioși sau neinfecțioși.

Bronhopneumonia viţeilor. Tratamentul curativ este igieno-dietetic și medicamentos.

Cel igieno-dietetic constă din izolarea în boxe (profilactoriu), cu temperatură constantă, fără curenți de aer, cu așternut bogat, uscat și curat.

Alimentarea se va face cu nutrețuri de valoare energetică ridicată, bogate în vitamine. Se recomandă și infuzii de plante medicinale bogate în principii medicamentoși, nutritivi, emolienți, antiseptici, antispasmodici ș.a.

Tratamentul medicamentos trebuie să fie complex la rîndul lui și să se aplice diferențiat de la un individ la altul, de la o unitate la alta, de la un adăpost la altul, în funcție de sezon etc. El constă din:

— rehidratări;

— aplicații la nivelul cutiei toracice de rubefiante, revulzive, derivative;

— antiinflamatorii locale și pe cale generală;

— modificatori ai secrețiilor bronșice (expectorante, fluidifiante, antisecretorii, secretolitice);

— antihistaminice de sinteză, cu acțiune asupra musculaturii și secrețiilor respiratorii, în tulburarea cărora histamina este incriminată drept cauză favorizantă;

— antitusive, bronhodilatatoare, antispasmodice bronșice;

— analeptice cardio-respiratorii, care să stimuleze activitatea (tonusul) centrilor cardiac și respirator;

— fortifiante ale organismului, respectiv tonice generale, energetice, calciterapie, vitaminoterapie etc.;

— antiinfecțioase: chimioterapice, sulfamide, antibiotice și alte antimicrobiene. Se recurge cu alte cuvinte la o medicație bogată, însă selectivă fără abuzuri sau excese, întru nimic justificate, întrucît acționează toxic și stressant.

Rehidratarea organismului bolnav, deshidratat, cu modificări grave electrolitice, se impune din primul moment. Mai ușor este ca deshidratarea să se prevină sau să nu se agraveze, decît să fie combătută pierderea de lichide și electroliți, mai ales cînd organismul nu mai poate reacționa favorabil într-un grad ridicat.

Rehidratarea se face cu soluții izo- sau hipertonice amintite și la alte boli ale tineretului (enterite, colibaciloză). Acestea sînt, în general: soluții izotonice de clorură de sodiu 9‰, soluții hipertonice de clorură

de sodiu 10—20%, soluție Ringer, electroser de genul produsului din comerț „Ionoser", soluții glucozate izo- sau hipertonice, soluții alcaline de genul celor care conțin bicarbonat de sodiu izotonice 13‰ etc. Soluția Locke se prepară din clorură de sodiu 9 g, clorură de calciu 0,20 g, clorură de potasiu 0,20 g, bicarbonat de sodiu 0,20 g, glucoză 1 g, apă distilată q.s. ad 1000 ml. Soluția perfuzabilă Ringer conține clorură de sodiu 8,60 g, clorură de calciu 0,50 g, clorură de potasiu 0,30 g, apă distilată q.s. ad 1000 ml.

Dealtfel, după Farmacopee, (ediția IX, 1976), soluțiile perfuzabile prevăzute la „Influndibilia" (=Perfuzii) sînt numeroase. Unele dintre ele ar putea fi deosebit de utile și pentru medicina veterinară, cum sînt cele cu sorbitol, fructoză, dextran ș.a.

Pot fi folosite și soluțiile de polivinilpirolidonă, obținute din polimerizarea vinilpirolidonei în concentrație 3,5%. După compoziție, soluția poate fi diferită, dar componentele sînt în general aceleași: un rehidratant izotonic, izovîscos cu plasma umană, clorură de sodiu, potasiu, calciu, magneziu, acid clorhidric, bicarbonat de sodiu ș.a. Soluția este comercializată sub denumiri ca Periston, Subtosan, Kolidon, Cardio-Plasma. Se injectează i.m., s.c., i.p. și chiar i.v. lent, restabilind tensiunea vasculară. Repetarea se face după 6 ore. Cantitatea folosită o dată este de aproximativ 5 ml/kg.

Lichidele rehidratante se administrează în marea lor majoritate s.c., rareori i.p., i.v. sau pe cale bucală. Perfuziile i.v. cu soluții electrolitice și unii aminoacizi esențiali, de genul Aminofusinului, de exemplu, par ideale, dar greu de aplicat deocamdată în practica largă, mai ales că perfuziile i.v. lente și repetate nu sînt chiar atît de simple și de comode după cum par la prima vedere. Au marele avantaj că pun la dispoziția organismului aminoacizi esențiali și neesențiali ca surse de azot, surse calorice pentru menținerea metabolismului energetic, vitamine pentru înlăturarea stărilor carențiale și stimularea sintezei proteinelor, sărurile minerale pentru menținerea echilibrului electrolitic, un volum mare de lichid pentru suplinirea pierderilor.

Serul fiziologic 9‰ se injectează s.c., dacă este posibil și i.v. lent, în cantități de 100—200—500 ml, încălzit la temperatura corpului, repetat de 2—3 ori pe zi, după caz. În același scop, se poate recurge la soluțiile hipertonice de 10—20%, dar în doze sensibil mai mici, adică numai 50—100 ml și diluate cu soluții glucozate, la care se mai pot adăuga și alte substanțe (vit. C, vit. B_1 etc.). Soluțiile preparate pe bază de clorură de sodiu sînt contraindicate ori au acțiune redusă în cazul unor tulburări renale, cardiopatii, edem sau congestie cerebrală ca și în stările de acidoză.

Electroserurile cu clorură de sodiu 7 g, glucoză 5 g, citrat de sodiu 1 g, clorură de magneziu 0,30 g, clorură de calciu 0,50 g și apă distilată q.s. ad 1000 ml sau alte combinații similare, pe lîngă administrările s.c., i.v., *per os*, pot fi injectate și intraperitoneal. De exemplu, este citat de literatură amestecul format din clorură de sodiu 6 g, clorură de potasiu 1 g, clorură de claciu 0,60 g, clorură de magneziu 0,20 g, lactat de sodiu 3,30 g, carbonat monosodic 0,75 g, citrat trisodic 1 g, benzoat de sodiu 1,40 g, glucoză 50 g, polivinilpirolidonă 10 g, cafeină 1 g, efedrină 0,10 g, clorhidrat de tripenelamină (piribenzamină) 0,40 g, apă distilată q.s. ad 1000 ml.

Polivinilpirolidona stă la baza şi altor lichide rehidratante restauratoare ale pierderilor de electroliţi, deoarece este bine tolerată şi neantigenică.

Ionoserul se injectează şi în aceste cazuri s.c., i.v. sau i.p. în cantităţi de 100—200—500 ml la o administrare, repetîndu-se de 1—2 ori în decurs de 24 de ore, după gravitatea cazului încît se poate ajunge în cazurile grave de deshidratare pînă la 3—5 litri pe zi. Dacă se intervine de la început, nu trebuie cantităţi aşa de mari.

Glucoza izotonică 47‰ sau hipertonică 200—300—400‰ (20—33—40%) se indică în doză de 20—30—50 g de substanţă, adică 100—250 ml soluţie 20% şi cît revine apoi din celelalte concentraţii. Substanţa este necesară avînd valoare energetică, antitoxică, rehidratantă etc. Soluţia Ringer sau soluţia Locke se administrează în cantităţi de 100—200—500 ml, după cum s-a mai specificat.

Rubefiantele, revulsivele şi în general derivativele pot fi şi trebuie aplicate, diferit de la caz la caz, sub formă de fricţiuni la nivelul cutiei toracice. Fricţiunile cu alcool camforat (oficinal, spirt camforat 10%) se fac zilnic sau o dată la două zile, fiind necesare 2—3 aplicaţii, care contribuie la reactivarea circulaţiei şi la o mai bună repartizare a sîngelui la nivelul aparatului respirator. Alcoolul etilic poate fi util şi singur sub formă de fricţiuni; i se poate adăuga şi ulei de muştar (alcool sinapizat) în proporţie de 2—5—10% sau ulei de terebentină 5—10%. Pensulaţii cu tinctură de iod sau tinctură de iod şi gaiacol (5—10%) pot aduce ameliorări în focarele bronhopneumonice delimitate, aplicate zilnic sau o dată la două zile. Recurgerea la cataplasme (sinapisme) cu făină de muştar sau la vezicători se va decide după caz, pentru revulsie mai drastică.

Medicaţia expectorantă — fluidifiantă şi antitusivă (behică) preconizată a fi folosită este formată aproape în exclusivitate din substanţe alcaline, care, eliminîndu-se şi prin pulmon, măresc şi fluidifică secreţiile bronşice. Bicarbonatul de sodiu 5—10 g pe zi în breuvaje, apă sau infuzii, amestecul de sulfat de sodiu 300 g, bicarbonat de sodiu 200 g, clorură de sodiu 100 g (asemănător cu sarea artificială de Karlsbad) în doză de 2—5—10 g pe zi, alteori şi 20 g pot fi folositoare prin acelaşi mecanism de acţiune. Speciile pectorale (amestec format din frunze şi rădăcină de nalbă mare, flori de lumînărică, fructe de anis şi rădăcină de lemn dulce, oficinale dealtfel şi după F.R.IX) se administrează sub formă de infuzii 5—10% şi în cantităţi de 100—200 ml pe zi. Datorită principiilor activi pe care îi conţin, aceste părţi de plante au acţiune expectorantă şi antitusivă.

Iodura de potasiu sau de sodiu, în doze de 1—3 g pe zi, în breuvaje, se recomandă în faza de rezoluţie şi în bronhopneumonie cronică; în forme acute poate produce edem, congestie sau hemoragie.

Clorura şi carbonatul de amoniu acţionează expectorant, recomandîndu-se 2—3 g pe zi, în soluţii 5—10%, date ca breuvaje cu butelia, cu pistolul cu dozare automată.

Benzoatul de sodiu se recomandă 2—5 g *per os* sau chiar i.v. (10%).

Derivaţii stibiului (sulfura portocalie, roşie sau chiar neagră de stibiu) se prescriu în doze de asemenea de 2—5 g pe zi, în uruieli,

suspensii (nu sînt solubili în apă) sau electuarii, în timp de 2—3 zile, după caz.

Toate expectorantele se administrează cu prudență la viţeii pneumonici, deoarece la bovine în general hipersecreţiile bronşice sînt mai pronunţate, putînd genera tulburări în dinamica respiratorie. Dealtfel, valoarea expectorantelor în pneumopatiile viţeilor este redusă şi prin dificultatea de aplicare în condiţiile creşterii intensive.

Bromhexinul (Bisolvon), soluţie 2‰ de clorură de N-ciclohexil-N-metil-(2-amino-3,5-dibrombenzil) amoniu se recomandă în doze de 2—5—10 ml i.m., zilnic. În urma sintetizării la noi în ţară îşi va lărgi sfera de aplicare şi în terapia veterinară, recurgîndu-se la administrări bucale ca şi în terapia umană. Dealtfel există produse destinate a fi folosite *per os* formate din asocieri de sulfamide şi bromhexin.

În acelaşi scop s-ar mai putea folosi şi Mucosolvinul (N-acetil-α-cisteina), ca şi infuziile de ciuboţica cucului *(Primula oficinalis).*

Fumigaţiile umede cu vapori calzi de creolină, ulei de terebentină sau gudroane sînt anevoios de aplicat şi nu întotdeauna justificate de eficacitate, ca modificatoare ale secreţiilor (antiseptice, emoliente) în terapia afecţiunilor pulmonare la viţei.

Medicaţia tonică generală este reprezentată printre altele de sărurile de calciu: clorura de calciu 10—20%, injectată exclusiv i.v. în doze de 60—100 mg/kg (0,06—0,10 g/kg), respectiv în jur de 5—10 g la un viţel pe zi, gluconat de calciu 10%, aceeaşi doză sau calciu plus magneziu, borogluconat de calciu ş.a. Borogluconatul prezintă marele avantaj de a se injecta şi i.m., în soluţii de 20—30—38%, fiind compus de exemplu, din gluconat de calciu 20 g, acid boric 4 g, apă distilată q.s. ad 120 ml, sau gluconat de calciu 38 g, acid boric 6,5 g, clorură de magneziu 6 g, apă distilată ad 100 ml, din care se injectează 5—20 ml o dată. Soluţia 2% de fosfotonic se administrează s.c., 15—30 ml pe zi.

Vitaminizarea are rol deosebit antiinfecţios, tonifiant, anabolizant, protector şi eutrofic. Se recomandă mai ales vitamina A hidrosolubilă (buvabilă ori injectabilă) sau uleioasă, în cantităţi de 100 000—200 000 U.I. zilnic, timp de 3—5 zile, eventual în doze mai mari, săptămînal sau bisăptămînal. Amestecul de vit. A + D_3 + E (Turlin, Trigantol), în doze de 3—5—7 ml, se administrează i.m., s.c. sau chiar bucal. Formele hidrosolubile contribuie mai rapid la protecţia organismului, la creşterea rezistenţei, la o evoluţie mai uşoară a procesului morbid. Vitaminele D, adică D_2 sau D_3, lipo- sau hidrosolubile, se recomandă în doze de 300 000—600 000 U.I. o dată, repetîndu-se la 10—14—21 de zile (se stochează în ficat). Vitamina E (alfatocoferolul), în soluţie uleioasă 5—10% (de uz veterinar), se recomandă la viţeii pneumonici 200—400—600 mg. Forma hidrosolubilă 3% sau 30%, de uz uman sau veterinar, în aceleaşi cantităţi, are un mare rol şi în protecţia aparatului respirator. Vitamina B_1 se recomandă 0,20—0,50—1,5 g, soluţie 5%. s.c. sau i.m., fracţionat sau o dată, în funcţie de talie şi greutatea corporală a viţelului. Vit. C soluţie, 10%, 0,25—1—2 g, se face preferabil i.v., dacă nu se poate i.m. sau eventual s.c. şi doar diluată în soluţie clorurosodică ori glucozată (pH 5,0—7,5).

Selenitul de sodiu soluţie 1—5‰ se face i.m., 0,3 mg/10 kg greutate vie (2—5 mg o dată), repetat la 15 zile. Se poate folosi şi altă sare de seleniu (selenat de bariu).

Complexul de vitamine B injectabile conține B_1, B_2, B_6 și Nicotinamidă (PP), livrîndu-se în fiole de 2 ml. Se injectează i.m., 5—10 fiole (10—20 ml).

Alcoolul etilic în concentrație de 30—33^c se injectează i.v., în doze de 1 ml/kg; are acțiune stimulantă, tonică, energetică și chiar expectorantă.

Analepticele cardio-respiratorii, de genul cafeinei natriobenzoice soluție 25%, fiole de 5 ml, pentetrazolului 10%, fiole de asemenea de 5 ml, stricninei sulfurice în soluție de 1‰, fiole de 10 ml, pot fi administrate cu rezultate satisfăcătoare, deși uneori cardiotonicele (Castrozid, Deslanozid, Digoxin, Nidacil, strofantină) sînt mai utile.

Dozele de cafeină pentru viței sînt de 0,50—1 g/animal și zi s.c. și chiar mai mult, uneori fracționat. Cînd se recurge la calea i.v., soluțiile de cafeină se diluează în ser fiziologic, apă distilată sau ser glucozat, pînă la cel puțin 10—15%.

Pentetrazolul se injectează s.c., 2—5 ml (0,2—0,5 g), iar stricnina, 1 mg/10 kg greutate vie, fracționat în 2 prize și repetată numai la 2—3 zile.

Castrozidul (soluție 0,25‰ strofantină K) ca și strofantină (conține strofantină G) se pot folosi în doză de 0,10—0,25 mg, i.v., diluate în 10—20 ml glucoză 20%.

Lobelina clorhidrică este analeptic respirator și se injectează s.c., soluție 0,30‰, în doză de 2—3 mg.

Medicația stimulantă nespecifică, reprezentată de proteinoterapie, prin soluții de Polidin (Omnadin), 3—5—10 ml, de Iodisept sau Yatren-casein, în doze de 10—20 ml, activează sistemul reticuloendotelial, mărind rezistența organismului și prin creșterea nivelului properdinic.

Colagenul iodat (i.m. sau eventual s.c.) se face în aceeași cantitate, zilnic sau o dată la 2 zile.

Antisepticele pulmonare, sub formă de fumigații umede, de aerosoli, administrate pe cale bucală în breuvaje ori injectate s.c. sau i.m. au valoare limitată. De exemplu, uleiul de eucalipt, gaiacolul ș.a. și-au pierdut din recomandările pe care le aveau în cazuri izolate, la baza îmbolnăvirilor de grup stînd alte cauze. Pneumoseptul, amestec injectabil uleios, pe bază de camfor, mentol și eucaliptol, se recomandă în doze de 4—5—10 ml, s.c. sau i.m. Trebuie avut în vedere permanent faptul că poate împrumuta miros produselor de origine animală.

Hormonii glucocorticosteroizi se folosesc cu succes ca antiinflamatori. Prin acțiunea lor de permeabilizare favorizează difuzibilitatea antibioticelor, de unde interesul de a asocia corticoterapiei și antibioterapia. Ei diminuă și permeabilitatea vasculară (probabil prin inhibiția hialuronidazei), crescînd tonusul și rezistența vaselor. Dintre corticoizi, cortizonul acetat se dă în doze de 0,5—1 mg/kg, sub formă de suspensie 2,5% pe cale i.m. sau s.c. Prednisonul sau Prednisolonul (Supercortizolul) se fac 2—5—10 mg (uneori și mai mult — 50 mg) o dată la 2—3 zile. Dexametasonul (Superprednolul) ca și izonicotinatul de dexametason (Voren), Flumetasonul (Locacorten) sau Triamcinolonul se recomandă 1—2—5—10 mg, obișnuit 0,5—2 mg/100 kg greutate vie.

Antihistaminicele, în special produsul românesc Romergan, soluție 2,5%, se recomandă în doze de 0,5—1,5—2 mg/kg, i.m., fracționat în două reprize pe zi. Contribuie la reducerea tulburărilor de la nivelul

pulmonului în care intervine histamina, cum ar fi spasmele bronşice sau creşterea permeabilităţii vasculare.

Hiposecretoarele sînt reprezentate de atropina sulfurică 1‰, recomandată la viţei 5—10 mg (0,5—1 ml din soluţia 1%) sau de efedrina clorhidrică, catecolamină simpaticomimetică, în soluţie 2—5% şi doză de 20—50 mg (0,02—0,05 g), o dată. Ambele diminuă secreţiile şi înlătură spasmele bronşice, uşurînd respiraţia (atropina stimulează şi centrul respirator din bulb), încît de la caz la caz, pot fi întrebuinţate şi în bronhopneumoniile viţeilor.

Medicaţia antistress este bine să fie folosită preventiv, de exemplu în momentul preluării viţeilor pentru îngrăşătorii, înainte de a fi transportaţi, deci supuşi la diferiţi factori stressanţi fizici ori alimentari, care pot contribui la agravarea sau declanşarea bronhopneumoniilor, datorită diminuării rezistenţei organismului. Arsenalul terapeutic antistress se bazează pe tranchilizantele majore fenotiazinice: clorpromazină (Largactil, Plegomazină, Aminazină), injectat i.m., 0,5—1—2 mg/kg, soluţie 0,5—2,5%. Asemănător se întrebuinţează şi Romtiazinul (promazina), în soluţie 0,6% sau mai concentrate (5%). Combelenul este mai activ şi mai bun, recomandîndu-se în soluţie 1% şi în doză de pînă la 1 ml/100 kg greutate vie. Levomepromazina (Nozinanul) 2,5% se injectează i.m., 1—3 mg/kg, Acepromazina (Calmivet, Plegicil în soluţie 2,5%, 1—2 mg/10 kg, iar Hidroxizinul (Atarax) 2—5 mg/kg. Dintre tranchilizantele minore se utilizează Diazepamul (Valium), 0,5—2,5%, 1—2—3 mg/kg i.m. Rompunul (Xilazina), soluţie 2,5%, se injectează i.m. în doză de 0,25—0,5—1 ml/100 kg greutate vie (vezi stressul).

Antiinfecţioasele recomandate în terapia curativă a bronhopneumoniilor la viţei sînt: derivaţii furanici, sulfamidele şi antibioticele. Toate acestea pot fi folosite dacă se bazează pe o testare în prealabil a sensibilităţii prin antibiogramă, apelînd la cel mai eficace. Dozele, intervalele de repetare şi durata tratamentului trebuie respectate, marea majoritate a antiinfecţioaselor avînd doar acţiune bacteriostatică.

Monoterapia poate fi tot atît de utilă ca şi aşa-zisele „cocteiluri", formate din 2—3 antibiotice, antibiotice şi sulfamide, antibiotice cu sulfamide şi nitrofurani, antibiotice şi glucocorticoizi etc. Nu trebuie uitat că în virozele pulmonare, ca dealtfel şi în alte viroze, antiinfecţioasele sînt utile doar pentru combaterea florei bacteriene de asociaţie, care însoţeşte, complică şi agravează virozele pulmonare ale viţeilor. Antiviroticele de genul interferonului sau adamantinei nu sînt încă accesibile medicinei veterinare.

Pînă la precizarea antibiogramei se încearcă adesea un produs antiinfecţios cu spectru antibacterian larg. Produsele cu sferă mare de acţiune bactericidă care nu dau rezultate după 1—2 zile nu mai permit folosirea unuia cu spectru îngust şi numai bacteriostatic. Trebuie deci pornit de la produse cu sferă antibacteriană mică şi doar bacteriostatică, către produse cu sferă mare şi bactericidă.

Antiinfecţioasele se administrează sub formă de soluţii, emulsii, suspensii sau boluri pe cale bucală în furaje, sau parenteral, sub formă de injecţii i.m., s.c., i.p., iar în urgenţe chiar i.v.

Injectarea se poate face intratraheal, sub formă de soluţii asociate cu fermenţi proteolitici de genul tripsinei sau alfachimotripsinei. Ca şi

aerosoloterapia în colectiv sau individual, administrarea intratraheală este încă limitată ca întrebuinţare efectivă în marea practică.

Medicaţia antiinfecţioasă de grup, în furaje sau apa de băut, nu este întotdeauna posibilă în boli de tipul bronhopneumoniilor, evoluînd cu reducerea apetitului, mai ales la vîrsta la care se îmbolnăvesc viţeii. Individualizarea intervenţiilor, deşi anevoioasă, poate fi deci singura metodă eficace uneori.

În bronhopneumoniile infecţioase şi în special micoplasmatice, pe cale bucală se recomandă derivaţii nitrofuranici, ca furazolidona (furoxonul), sub formă de breuvaje (nu-i solubilă în apă), în suspensii, eventual în electuarii, dispersată în infuzii de plante medicinale, lapte, apă sau în furaje, în doze care să nu depăşească „pro die" 6 mg/kg. Administrarea este bine să se facă în două reprize zilnice. Tratamentul poate dura 3—4—5 zile, cu rezultate bune. Mărirea exagerată a cantităţilor folosite zilnic poate atrage intoxicaţii, cu imposibilitatea de a mai redresa animalul, întrucît antidoturi specifice nu se cunosc încă. Tratamentul eventualelor intoleranţe este mai mult simptomatic.

Chimioterapicele rezultate în urma asocierii Trimetoprimului 1 p la 5 p sulfamide (sulfonamide diferite, după ţară şi fabrică), cum sînt produsele Borgal, Tibrissen, Vetoprim, Duoprim, Septrin, Bactrim, Biseptol, ş.a. se injectează i.m., s.c., în urgenţe chiar i.v. sau se dau pe cale bucală (vezi Salmoneloza). Soluţiile mai des folosite sînt cele în concentraţii de 24—48%, iar dozele de 15 mg/kg sau 6,5 ml/100 kg din soluţia 24% şi 3,25 ml/100 kg din cea 48%. Repetarea se face la 24 ore, iar durata tratamentului poate ajunge şi la 3 zile. Procentul de vindecări sau ameliorări este în jur de 80%. Posologia orală ajunge la 20 mg/kg şi zi.

Sulfamidoterapia pe cale bucală este asigurată prin sulfametazină, dimerasol, suzotril, sulfametin, sulfafenazol, sulfametoxazol, sulfatiazol ş.a., autohtone sau străine. Acestea se administrează sub formă de pulberi în furaje sau suspensii (eventual soluţii din cele ce se recomandă uneori sub formă de săruri de sodiu), în apă, lapte, infuzii sau decocţii şi în doze ce încep chiar cu 200 mg/kg (0,20 g/kg), reducînd apoi la 150 mg/kg—120 mg/kg şi în final 100 mg/kg. Unele sulfamide, de exemplu sulfametinul, se pot recomanda în doze sensibil mai reduse.

Parenteral, se injectează preferabil i.v. produse ca sulfametinul (sulfametoxipirimidina, Dulana, Bayrena), soluţie 20%, Sulfafenazolul (Eftolon, Orisul), în soluţie de asemenea 20%. Dozele sînt în cazul acesta de numai 120 mg/kg (0,12 g/kg) în prima zi şi 100 mg/kg—80 mg/kg în celelalte zile. Se pot eventual, injecta şi i.m. în mai multe puncte. Sulformetoxin (Sulfadoxină, Fenasil) 20%, în doză de 100—150 mg i.m. zilnic sau o dată la două zile în catarul căilor respiratorii (obişnuit prin aceasta debutează) dă bune rezultate.

Suzotrilul în concentraţie 30%, sulfametazina (sulfadimidina, sulfadimerazina, dimerasol) 21—33% sau sulfatiazolul 20% se injectează i.v., în doze descrescînde, de 150—120—100 mg/kg şi zi. Dacă tratamentul durează mai mult de 4 zile ultima doză este folosită. Urosulfazinul conţine āā 32 g sulfamerazină şi sulfaclomidă şi 1/3 g Bromhexin (Bisolvon, secretolitic şi antitusiv). Se recomandă *per os* în bronhopneumoniile bacteriene ale viţeilor în doze de 80 mg/kg de amestec (50 mg/kg de sulfamide) în prima zi şi 40 mg/kg (25 mg/kg sulfamidă) în următoarele 2—4 zile. Se administrează ca breuvaj în lapte, Inlavit, apă etc.

62—84

Datorită răspunsului diferențiat al florei microbiene, ordinea de recomandare a antibioticelor în bronhopneumonii nu poate fi expusă cu certitudine.

Se folosesc produsele macrolide (Eritromicina, Spiramicina, Tilosina), iar dintre aminoglicozide Spectinomicina. Dintre peniciline se detașează ca eficacitate cele de semisinteză: Ampicilina, Oxacilina, Cloxacilina, Carbenicilina, Meticilina. Se mai recomandă cloramfenicolul și produsele pe bază de cloramfenicol, tetraciclina (se concentrează de două ori mai mult în țesutul pulmonar decît în sînge), teramicina, streptomicina, Kanamicina, Colimicina, Polimixina, Cefalosporinele și chiar penicilina cristalină și preparatele comerciale cu eliminare lentă.

Macrolidele își găsesc utilizarea mai ales cînd germenii P.P.L.O. sînt prezenți, fapt obișnuit în toate cazurile de bronhopneumonie în care rezistența organismului este diminuată.

Propionatul de eritromicină (estolatul de eritromicină) se recomandă în doze de 5—10—20 mg/kg și zi pe cale bucală iar lactobionatul de eritromicină i.m. sau i.v., 4—10 mg/kg, repetat o dată la 8—12 ore.

Eritromicina injectabilă (tiocianatul de eritromicină 5,5% sau altele în concentrație 20%) se injectează numai i.m., în doze de 1—2 ml/50 kg (2—4 mg/kg), repetat la 24 ore (alteori mai des), timp de 2—3 zile.

Spiramicina (Rovamicina, Suanovil, Spiravet) se injectează în soluție de 10%, în cantități zilnice de 25—50 mg/kg (0,025—0,050 g/kg) timp de 3—4 zile. Pe cale bucală, dozele sînt de 50—75 mg/kg și zi.

Tylanul (Tilosina), sub formă de bază solubilizat în propilenglicol în concentrații de 2,5%, se injectează zilnic i.m., 5—10—20 mg/kg.

Tylan bază, sub formă de tartrat, se utilizează de asemenea sub formă de soluție, în concentrație de 2,5%, administrîndu-se i.m. în doze unice ca și cele de mai sus. Tratamentul poate dura 2—3—5 zile.

Spectinomicina (Actinospecticina, Trobicina) injectabilă este o soluție 10%, care se recomandă pe cale i.m., în doze de 10—20 mg/kg repetată după 24 ore, timp de 2—3 zile. Se impune folosirea în special în infecțiile cu micoplasme.

Penicilinele de semisinteză (betalactamine de semisinteză) trebuie folosite cu mai mult curaj, deoarece sînt acidorezistente în marea lor majoritate și deci se pot folosi și pe cale bucală nu numai parenteral; în al doilea rînd, unele sînt stabile față de penicilinaza stafilococică (Cloxacilina sau Oxacilina), iar altele față de cea colibacilară (Ampicilina). Sînt de cele mai multe ori bactericide.

Ampicilina (Penbritin), sub formă de capsule operculate și pulbere, este activă și față de unii germeni Gram negativi. Nu-i stabilă față de penicilinaza stafilococică. Se poate administra bucal, s.c., i.m., i.v. și intrarahidian. Soluțiile nu sînt stabile.

Cloxacilina (Orbenin) se comercializează în capsule de 0,250 g cloxacilină monohidrat și pulbere injectabilă cu cloxacilină sare de sodiu. Soluțiile odată preparate trebuie consumate, nefiind stabile, decît eventual la frigider.

Oxacilina se găsește în capsule de 0,275 g oxaciclină monohidrat (echivalent cu 0,250 g oxacilină) și flacoane cu 0,275 și 0,550 oxaciclină sodică (echivalent cu 0,250 și respectiv 0,500 g oxacilină).

Meticilina (Celbenin) este de asemenea penicilinazorezistentă, dar se descompune pe cale bucală, folosindu-se numai în injecții; flacoanele sînt de 1 g.

Carbenicilin (Pyopen, Geopen), este indicat mai ales în infecțiile cu piocianic, fiind rezistent față de penicilinaza acestuia și sensibil față de cea a stafilococilor.

Dozele din aceste peniciline ce se recomandă și în patologia tineretului bovin sînt de 5—10—20 mg/kg (0,005—0,010—0,020 g/kg), repetate la 4—6—8 ore, timp de 2—3 zile sau mai mult. Din aceeași categorie s-ar putea folosi Nafcilina, Dicloxacilina ș.a.

Cefalosporinele, betalactamine de semisinteză, sînt bactericide ca și penicilinele naturale sau semisintetice. S-ar putea întrebuința i.m. sau i.v. Din această categorie fac parte Keflin sau Cefalotin sub formă de sare de sodiu, apoi Ceporina (Cefaloridina, ușor nefrotoxică); Cefalexina (Ceporex) se poate administra și pe cale bucală.

Se mai pot obține uneori rezultate încurajatoare cu antibiotice bacteriostatice, dar cu spectru antibacterian vast, cum este de exemplu cloramfenicolul, folosit singur sau în asociere cu diferite alte antibiotice, chimioterapice și antiinflamatorii. Se recomandă cloramfenicolul optic activ, sub formă de capsule sau drajeuri de 125—250 mg, în doze de 30—50 mg/kg și zi (0,03—0,05 g/kg), divizat în 2—3 reprize, timp de 2—4 zile. Se administrează atît capsulele cît și drajeurile ca atare, depunîndu-se la baza limbii, mai ales dacă este ușor trasă în afară, dîndu-se într-o zi 4—6—8 drajeuri sau capsule de 250 mg. Se pot administra și în lapte, în infuzii, în apă sau ca breuvaje.

Cloramfenicolul injectabil, soluție 10%, în fiole de 10 ml (1 g per fiolă), se recomandă numai i.m., într-un punct sau mai multe, în funcție de cantitatea de lichid, în doze unice de 20—30—50 mg/kg și zi, timp de 3—5 zile.

Cloramfenicolul hemisuccinat de sodiu, fiind un ester ușor solubil în apă, se folosește în soluție 20%, în aceleași doze ca și drajeurile sau cloramfenicolul injectabil de uz veterinar.

Clorocidul, suspensie în apă sau ulei, se recomandă bucal 30—50 mg/kg și zi (0,03—0,05 g/kg), iar parenteral sub formă de injecții i.m. 20—30 mg/kg (0,02—0,03 g/kg), repetat o dată la 12—24 ore, timp de 2—4—5 zile.

Clortetrasonul (amestec de Cloramfenicol, tetraciclină și Supercortisol) se injectează i.m., s.c. sau chiar i.p., în doze de 10—20—30 mg/kg (10—12 ml/10 kg greutate vie), ceea ce corespunde la 12 mg/kg cloramfenicol și 5—6 mg/kg tetraciclină.

Cloramfenicolul racemic se administrează numai bucal, sub formă de suspensii, nefiind solubil în apă, în doze de 60—100 mg/kg (0,06—0,10 g/kg cantități duble față de produsul optic activ), fracționînd doza zilnică în 2—3 „pro dosi". Durata administrării este, ca și la celelalte cazuri, de 3—5 zile.

Tetraciclina bază (insolubilă în apă, pulbere vrac), tetraciclina clorhidrică (solubilă), tetraciclina capsule și drajeuri a 125 și 250 mg se administrează pe cale orală sub formă de suspensii (baza), ca soluție clorhidratul „per se" (capsulele și drajeurile) sau în mixturi care au ca vehicule decocții, infuzii, lapte ori colostru, în doze de 20—30—

50 mg/kg și zi, divizînd doza în 2—3 prize (4—6—8 drajeuri sau capsule pe zi la un vițel de 50—80 kg sau 1—1,5—2 g pulbere). Tot pe cale bucală se poate folosi și Taociclina (Sigmamicina), amestec de 6,67 g tetraciclină și 3,33 g Oleandomicină, iar ad 100 g glucoză, în doze de 0,01 g/kg și zi (10 mg/kg) sau 1 g/10 kg pulbere comercială (10% antibiotice).

Solvocilinul (Pirolidin metil tetraciclina, PMT, Rolitetraciclina, Reverin) se injectează i.m. sau i.v., în doze zilnice unice de 5—10 mg/kg. Suspensia uleioasă 5% (pirolidin metil tetraciclină) se injectează numai i.m. în cantități de 2—3 ml/20 kg greutate vie (5—7,5 mg/kg).

Teramicina injectabilă este o soluție 5%, ce se poate folosi pe cale i.v. sau i.m., în doze de asemenea de 5—10 mg/kg (0,005—0,010 g/kg), timp de 2—3 zile.

Asemănător se recomandă și produsul preparat din pirolidin metil oxitetraciclină cu acidul ascorbic (vit. C). Soluțiile se prepară extemporaneu, prin dizolvarea a 0,500 g în 20 ml solvent (2,5%). Căile de injectare sînt i.m., i.v. sau i.p., iar dozele de 5—10 mg/kg și zi, timp de 2—3 zile. Firma Chinoin din R. P. Ungaria îl produce sub denumirea de „Tetran".

S-ar mai putea folosi și antibioticele ce aparțin polipeptidelor ciclice, care au acțiune bactericidă, influențînd o gamă vastă de germeni. printre care și pe cei Gram negativi. Pe cale bucală nu se absorb. Au un oarecare grad de nefrotoxicitate.

Polimixina B se dă în doze de 1,5—3 mg/kg i.m. (1 mg = 10 000 U.I.)

Colimicina (Colistina, Polimixina E), sub formă de metan sulfonat, se injectează i.m. în doze de 4 mg/kg și zi (1 mcg = 30 U.I., 1 mg = 33 000 U.I.).

Bacitracina se injectează de asemenea i.m., în doze zilnice de 5—10 mg/kg (1 mg = 55 U.I.). Dozele din acest grup se dau fracționat, o dată la 8—12 ore, timp de 2—4 zile.

Streptomicina sulfurică, Strepancilul, Dihidrostreptomicina sulfurică sau Kanamicina sulfat (Rezistomicina) se injectează i.m. ori chiar s.c., în soluții de 50—25% (1 g se dizolvă în 2—4 ml ser fiziologic sau apă distilată), în doze de 30—50 mg/kg și zi (0,03—0,05 g/kg). Dozele se dau fracționat, o dată la 12 ore. Produsele din acest grup nu se absorb în cantități terapeutice de la nivelul tubului digestiv. Fac parte dintre substanțele nefrotoxice.

Negamicina (Neomicina, Neocilina) s-ar putea folosi numai sub formă de injecții din produsul disulfat de neomicină N—N' dimetan sulfinat de sodiu, în doze de 20—30 mg/kg și zi.

Penicilina naturală (betalactamină naturală), adică benzil penicilina G sare de potasiu sau de sodiu, poate fi uneori încă utilă, în doze 2 000—4 000—6 000 U.I./kg la o administrare, repetînd injectarea după 4—6—8 ore, în funcție de gravitatea tulburărilor. Soluțiile se fac concentrate, adică 200 000 U.I. se dizolvă în 2—4 ml ser fiziologic sau apă distilată. Durata tratamentului este de aproximativ 3—5 zile.

Formele comerciale de penicilină cu eliminare lentă din organism (Efitard, Propamicin, Tripedin, Moldamin) se injectează numai i.m., în suspensii preparate în apă distilată sau chiar în ser fiziologic (conținutul unui flacon se amestecă cu 3—5 ml lichid), în doze de 10 000—

15 000—20 000—25 000 U.I./kg, o dată la 12—24—48 ore sau, pentru Tripedin și Moldamin, chiar la 72 ore.

În bronhopneumoniile viţeilor se mai poate recurge și la alte antibiotice, ca Vibramicin (Doxiciclin), Demetilclortetraciclină (Mexocin), Rondomicină (Metaciclină) din categoria tetraciclinelor; Ilotycina (Glucoheptonat de eritromicină), dintre sinergistine, tip pristinamicine, Virginiamicina; apoi lincocinele (Lincocin, Clindamicin) sau Rifamicinele, care, spre deosebire de Rifampicine, se pot injecta (Rifampicinele se dau numai bucal).

Bronhopneumoniile mieilor, purceilor și mînjilor sînt tot atît de grave ca și ale viţeilor, drept consecință, măsurile de prevenire și tratament sînt de asemenea complexe. Medicaţia curativă este asemănătoare. Cea etiotropă, antiinfecţioasă, se bazează pe aceleași substanțe și care se folosesc în doze asemănătoare pe kilogram greutate vie, dacă ne referim la antibiotice, sulfamide sau alte chimioterapice.

Medicaţia simptomatică trebuie adaptată speciilor respective, deoarece marea majoritate a medicamentelor nu se pot prescrie per kilogram greutate vie, ci pe animal. Astfel, rehidratarea la purcei se face pe cale s.c., i.p. sau bucală, cu 5—10—20—40 ml soluţii de electroliţi, tip ionoser, care se administrează de 1—2 ori pe zi și încălzite la temperatura corpului. Glucoza se folosește în concentrație de 4,7% (47‰), deci soluţie izotonică, 15 ml i.p. sau 2—3 ml sol. 33—40% după o diluare cu ser fiziologic pentru a se ajunge la 5%. Se mai recomandă soluţie Ringer, Locke sau altele.

Calea bucală este utilizată pentru infuziile calmante, antiseptice sau antispasmodice de flori de mușețel (*Chamomillae Flos* după FR IX), coada șoricelului (*Millefolii Herba*), mentă (*Menthae Folium*) în concentraţii de 3—5% și în cantităţi de 20—50 ml o dată. Greutatea rezidă în tehnica de administrare la purceii mici. Se folosesc seringi cu un tub de cauciuc, de plastic sau recipientele de la „Diacin", „Piglet pro gen" sau „Spectam Scour-Halt".

La miei, pentru rehidratare se folosește glucoza 20—33—40%, în cantitate de 20—50 ml, ionoser 30—50 ml, repetate de cîteva ori pe zi, pînă la redresare.

Substanțele excretomotorii și fluidifiante ale secreţiilor bronșice sînt reprezentate de bicarbonat de sodiu, sare artificială de Karlsbad, sulfat de sodiu, iodurate, derivaţii stibiului, amoniului ș.a. Ele sînt greu de aplicat la vîrsta respectivă, atît la miei cît și la purcei. Pot fi folositoare la mînji și carnivore.

Antiinflamatoriile mai des folosite sînt tot glucocorticosteroizii de sinteză: cortizon acetat, suspensie 2,5%, 10—25 mg la purcei, 15—30 mg la miei, la iepuri și la carnivore. Prednisonul, comprimate de 5 mg, se dă la purcei 2—4 bucăţi pe zi (10—20 mg), fracţionat, timp de 3—4 zile iar la miei 2—5—6 comprimate în lapte sau apă. Mai ușor se administrează supercortizolul (Prednisolonul), în suspensie 2,5%, 0,5—1 ml la miei, purcei A.C.T.H-ul se recomandă în doze de 10—20—30 mg, fracţionat și în soluţie 1%, i.m.

Superprednolul (Dexametason), în concentrație de 4‰ sau 3,2‰ se prescrie în doze de 0,5—1 mg/10 kg și o dată la 2—3 zile. Produsul românesc, sub formă de comprimate de numai 0,5 mg, se poate recomanda în cantitate de 1—2 pe zi în apă, lapte, infuzii.

Medicația antitusivă este folosită mai mult la carnivore și este formată aproape în exclusivitate pe bază de codeină: Codenal, Sirogal, Tablete expectorante, Tusomag, Sirop de codeină (oficinal 0,2%) și Dionină (Etilmorfină). Acestea se pot prescrie și în infuzii de specie pectorală (de asemenea oficinală) și cu alte substanțe cu rol calmant asupra aparatului respirator, ca de exemplu: infuzie Specie pectorală 10 g/250 ml, cafeină citrică 1,5 g, benzoat de sodiu 4 g, aminofenazonă 3 g, sirop de codeină, sirop Tolu āā 25 g, tinctură Aconit XXV gtts; M.D.S. Int. 3—4 lingurițe pe zi. Se mai pot utiliza asocieri de Dionină și Tiocol (gaiacosulfonat de potasiu).

Bisolvonul injectabil i.m., 2—3—5 ml la purcei, miei sau carnivore, este un bun fluidifiant al secrețiilor bronșice.

Antiinfecțioasele (sulfamide, antibiotice) trebuie selectate cu mult discernămînt și pe cît este posibil pe bază de antibiogramă. Folosirea lor mecanică s-ar putea să nu fie numai inutilă, ci chiar dăunătoare, întrucît selectează germeni rezistenți la marea majoritate a produselor.

2.13.2. DICTIOCAULOZA OVINĂ

Dictiocauloza ovină, denumită și „strongiloza pulmonară", este produsă de *Dictyocaulus filaria*, care se localizează la nivelul pulmonilor. Această endoparazitoză evoluează în mod obișnuit cronic și este mai gravă la tineret, în special în anotimpul umed, și la animale în stare de întreținere precară.

Profilaxia se bazează în special pe măsuri de zooigienă și alimenție, dar se utilizează cu succes și brichetele furajere preparate pe bază de fenotiazină și cunoscute sub denumirea de „Fenosar". Brichetele sînt compuse din 1 p fenotiazină și 5 p clorură de sodiu și cîntăresc în medie 5 kg. Se administrează în locul bulgărilor de sare pentru a fi linse zilnic, începînd cu două săptămîni înainte de a se scoate oile la pășune și pînă în ultima zi înainte de a intra în stabulație. Pentru o perioadă de pășunat, se calculează cîte 0,750 kg pentru o oaie adultă sau tineret și 0,600 kg pentru miei. Se așază pe suporturi cîte 3—4 brichete la 50 oi.

Terapia curativă a strongilozei pulmonare se bazează pe un număr relativ redus de medicamente, dintre care în mod curent se întrebuințează: Tetramisolul (Nilvermul), Levamisolul, Trovamilul, Tiabendazolul, Cambendazolul, Fenbendazolul, soluția Lugol.

Tetramisolul (Nilverm, Ripercol, Citarin) se folosește sub formă de clorhidrat și mai rar de ciclamat, administrîndu-se în doze unice s.c., în soluție 5—10%; Verminject 7,5%, Rigotelmintic și Nemecide 7,5%, se pot injecta chiar și i.m. Cantitățile recomandate sînt în general de 5—7,5 mg/kg. Pe cale bucală se folosesc soluțiile în concentrații diferite; după unii autori 25—30‰ sau 3% în Pluriver, 8% Vesonil, 40% în Vermium și 2,5% în Nilverm), administrîndu-se sub formă de breuvaje sau cu pistolul cu dozare automată, în doze de 12,5—15 mg/kg, ceea ce este egal cu 0,5 ml/kg din soluțiile 25—30‰. Tratamentul se repetă în mod obișnuit după 21 de zile. În doze, de exemplu, de 15 mg/kg a dat rezultate de 90,37% față de toate stadiile de *Dictyocaulus filaria*, de numai 52,17% față de *Protostrongilus rufescens*, fiind in-

activ față de *Müllerius capillaris*. Soluțiile de tetramisol se conservă ferite de lumină și căldură. În urma injectării, pot produce oarecare modificări locale efemere. Laptele nu se dă în consum 24 ore, iar sacrificările animalelor nu se fac decît după 7 zile de la tratament. Oile gestante se tratează cu 4—6 săptămîni înainte de fătare. Tetramisolul se poate folosi și preventiv în cursul infestațiilor parazitare, datorită eficacității terapeutice asupra formelor imature.

Levamisolul, sub formă de clorhidrat, se poate administra atît pe cale bucală, cît și în injecții pe diferite căi, în doze într-o oarecare măsură diferite de ale tetramisolului. Soluțiile care se dau pe cale bucală sînt în concentrații de 1,5% și 20%, iar cele injectabile, de 0,7% și de 5% (Nemisol), făcîndu-se s.c., i.m. și i.p. Pe cale bucală, doza recomandată este de 5 ml/10 kg din soluția 1,5%, adică 7,5 mg/kg substanță activă, iar s.c. numai 1 ml/10 kg, adică 1,5 mg/kg.

Citratul de dietil carbamazină, adică citratul acid de dietil-carbamil-1 metil-4 piperazină, este utilizat sub mai multe denumiri. Produsul Trovamil este o soluție incoloră, în concentrație de 44,5% de citrat 1-dietil-carbamil-1-4-dimetil piperazină. Notezina, Banocidul sau Loxuranul au compoziții asemănătoare. Fosfatul de dietilcarbamil metil piperazină s-a folosit sub denumirea de Ditrazin. Pentru a i se înlătura acțiunea iritantă, Trovamilul conține un anestezic local, Xilina, în concentrație de 0,43% sub formă de bază. Trebuie conservat ferit de lumină, soluțiile fiind fotosensibile. În dictiocauloza ovină, s-a încercat să se folosească în doze unice, injectîndu-se i.m. cîte 20—25 mg/kg pe zi, timp de 3 zile consecutiv. După alți autori, dozele unice sînt ceva mai mari, 0,075 g/kg și zi i.m., de asemenea 2—3 zile consecutiv, în raport de intensitatea infestației; după Niculescu Al., se face 0,020 g/kg (20 mg/kg) i.m., la partea internă a coapselor, timp de 3 zile consecutiv. Dozele din acest produs nu sînt unanim admise de către toți parazitologii. Nu se administrează la oile în gestație de peste 2 luni.

Loxuranul este o soluție 40% citrat de dietilcarbamazină recomandîndu-se în dictiocauloză la bovine, ovine și caprine, deoarece după autorii maghiari este vermicid, nu numai asupra formelor adulte, ci și asupra larvelor. Se injectează i.m. și nu are acțiune secundară nefavorabilă, locală sau generală. Dozele sînt de 0,05 ml/10 kg greutate vie (20 mg/kg = 0,02 g/kg), repetate după 24 ore. În cazurile grave (infestații masive) se recomandă și a treia administrare, după 48 ore. Se poate folosi și în doze de 1 ml/10 kg timp de 2 zile consecutiv (40 mg/kg).

Tiabendazolul și unele succedanee ale sale au căpătat oarecare credit în ultimii ani în combaterea dictiocaulozei și la ovine. Astfel tiabendazolul se administrează bucal, sub formă de suspensii în breuvaje sau granule, în doze de 50—80 mg/kg. După unii autori, cantitățile per kilogram greutate vie pot fi și mai mari, datorită toleranței bune a preparatului. Rezultatele obținute cu Tiabendazol pot fi comparate ca eficacitate cu ale Tetramisolului, deoarece au atins procente de vindecări pînă la 85% față de formele adulte și stadiile larvare, încît după unele indicații, infestația cu helminți pulmonari diminuează așa de mult încît dictiocauloza nu ar mai fi o problemă, dacă se folosește această substanță. Produsul prezintă avantajul că nu este toxic pentru

oi, decît în doze mai mari de aproximativ 7 ori, nu se cumulează în țesuturi, nu are influență negativă asupra gestației sau lactației.

Cambendazolul (Arcam 12,5%, Bonlam și Noviben 8,34%), se recomandă în dictiocauloza ovină pe cale bucală, sub formă de suspensie în apă și în doze de 30—40 mg/kg (0,03—0,04 g/kg). Rezultatele ar fi destul de încurajatoare, deși se pare că asupra toleranței acestuia și a reacțiilor adverse, observațiile încă nu sînt definitive. Produsul prezintă o oarecare embriotoxicitate.

Fenbendazolul (Panacur), sub formă de suspensie 2,5%, în doză de 5 mg/kg (2 ml/10 kg), s-a dovedit a fi foarte bun sub aspectul eficacității și toleranței, încît utilizarea lui se impune în mod necesar.

În ceea ce privește utilizarea soluției Lugol și a Cianacethidrazidei, se pare că acestea sînt depășite în întreaga lume ca utilizare practică.

2.13.3. DICTIOCAULOZA BOVINĂ

Se previne și se tratează asemănător cu cea ovină. Este produsă de *Dictyocaulus viviparus*. Boala are o evoluție mai mult cronică, iar morbiditatea este mai mică comparativ cu procesul întîlnit la oi, dar și aci tineretul este mai des afectat.

Terapia profilactică se bazează pe fenotiazină în doze subterapeutice, adică în jur de 1,5—3 g pe zi și animal, pe toată durata pășunatului.

Tratamentul curativ se efectuează în ultimul timp mai mult cu Nilverm, sub formă de soluție 12,5‰, în doză de 1 ml/kg, adică 12,5 mg/kg. Se poate da și ceva mai mult, adică pînă la 15 mg/kg sol. 15‰, în breuvaje sau cu pistolul cu dozare automată. Sub formă de injecții, se administrează în cantități ce variază de la 4 la 7,5 mg/kg i.m. sau chiar i.p.. în soluție de 7,5% (Verminject, Rigotelmintic, Stronmisol) și 10%, repetînd administrarea cu aceeași doză după 3 săptămîni. Asemănător în ceea ce privește dozele, forma și căile de administrare, se recurge și la Levamisol (2,5—7,5 mg/kg).

Trovamilul se injectează la bovine numai i.m., cîte 25 mg/kg și zi, timp de 3 zile consecutiv, cu aceeași doză. Este bine să se facă în mai multe puncte, deoarece la un animal de aproximativ 500 kg i-ar reveni într-un singur loc 28,5 ml, ceea ce este prea mult ca volum. La tineretul bovin, doza este ceva mai mare, adică 75 mg/kg (0,075 g/kg), într-o singură administrare în mod obișnuit; doar în infestațiile masive, aceeași doză se repetă după 24 ore. După unii autori, aceeași cantitate se poate folosi și la bovinele adulte (0,06—0,075 g/kg).

Tiabendazolul, ca și la oi, s-a dovedit a fi util în dictiocauloza bovină, în doze unice de 50—100—200 mg/kg, sub formă de suspensie sau boluri. În tratamentele cu tiabendazol s-a constatat și o îmbunătățire semnificativă a procesului de valorificare a hranei.

Ceilalți derivați benzimidazolici, cum este Fenbendazolul (Panacur), se recomandă în suspensii 2,5% sau 10% și în doze de 7,5 mg/kg (30 ml/100 kg suspensie 2,5% sau 7,5 ml/100 kg suspensie 10%). Administrarea se face cu pistolul cu dozare automată. Asemănător se indică și sub formă de granule 22,2% (1 g conține 222 mg de

principiu activ) sau în concentrație de 1,5% (1 g conține 15 mg produs). Acestea se administrează amestecate în uruieli.

Cambendazolul se recomandă în cantități de 25—40 mg/kg (0,025—0,040 g/kg (Arcam lichid 12,5%, Bonlam și Noviben 8,34%).

2.13.4. MICOPLASMOZA RESPIRATORIE AVIARĂ (M.R.A.)

Micoplasmoza aviară face parte din sindromul bolilor respiratorii cronice la păsări (C.R.D., adică Chronic Respiratory Disease), care n-ar fi decît o micoplasmoză complicată.

Micoplasmoza respiratorie a păsărilor este o boală infecțioasă, inoculabilă, contagioasă prin contact și transmisibilă prin ou. Micoplasmele (P.P.L.O. = pleuropneumonia-licke organism) sînt încriminate drept cauze ale unor boli la păsări și mamifere sau ca agenți ce complică, agravează, unele afecțiuni; sînt, cu alte cuvinte, după cum afirmă Cottereau, „profitori de ocazie", îmbolnăvind organismele slăbite, epuizate, infectate cu alți agenți de natură microbiană sau virotică.

Agentul etiologic este *Mycoplasma gallisepticum* pentru M.R.A. și sinuzita infecțioasă a curcilor, complicate adesea cu germeni microbieni secundari și în special *E. coli.*

La curci, boala este produsă de *M. meleagridis.*

Profilaxia. M.R.A. se rezumă la excluderea de la incubație a ouălor provenite din efective infectate. Protecția crescătoriilor prin chimioprofilaxie este singura metodă care poate limita extinderea bolii, odată cu lichidarea păsărilor bolnave. Dezinfecția ouălor se face prin vapori de formol, prin injectarea de antibiotice, prin scufundarea acestora sub presiune în lichide de antibiotice sau în lichide cu diferențe de temperatură dintre ouă și soluțiile de antibiotice, cum sînt cele de Spectam, Tylan, Eritromicină și altele.

Dezinfecțiile curente, profilactice sau finale se fac cu substanțe cunoscute: formol, sodă caustică. Cele ale incubatoarelor se execută cu vapori de formaldehidă, degajați în urma contactului cu un oxidant, de exemplu permanganat de potasiu; pentru 1 m^3 sînt necesare 35 g permanganat de potasiu și 50 ml formol (35—40% aldehidă formică), la o umiditate relativă de peste 90% și temperatură de 30—40°, timp de 1—3 ore.

Chimioprofilaxia medicamentoasă se bazează pe cîteva antibiotice din grupa aminoglicozide, ca Spectinomicina sub formă de Spectam, din macrolide, ca Eritromicină sub formă de tiocianat (Galimicină), glucoheptonat etc., Tilozină sub formă de Tylan bază, tartrat, Spiramicină (Rovamicină, adipat de Spiramicină) și chiar tetraciclinele și Cloramfenicolul apoi Lincomicină, Streptomicină ș.a. Pentru combaterea florei de asociație și în special a colibacililor, acestea se asociază între ele sau cu alte substanțe antiinfecțioase. Micoplasmele răspund foarte variat la acțiunea diferitelor antibiotice, marea lor majoritate fiind insensibile. Rezistența formelor intracelulare este de 100 ori mai mare față de ceea ce se poate obține „in vitro". Concentrațiile acestea nu se pot atinge în organismul păsărilor și ca o concluzie nici-un medicament nu poate produce sterilizarea organismului. Așa-zisele „antimicoplasmatice" sînt prea puțin difuzibile sau solubile în citoplasma celulară, pentru a acționa asupra micoplasmelor de aci.

Unele dintre micoplasme sînt incluse în stare latentă în vacuolele citoplasmatice şi deci se găsesc la adăpost de acţiunea factorilor terapeutici agresivi.

Antibioticele şi în special macrolidele (Eritromicina şi sărurile sale), apoi Tilozina şi Spiramicina au ca dominantă farmacoterapeutică caracterul liposolubil. Datorită acestui fapt, pot să traverseze diferiţi pereţi celulari a căror structură este lipidică şi să inactiveze micoplasmele, au un tropism pozitiv faţă de ţesutul pulmonar şi pot persista un oarecare timp la nivelul sacilor aerieni.

Prevenţia şi încercările de tratament se fac prin administrarea antiinfecţioaselor în apă, uruieli sau parenteral, sub formă de injecţii (tratamente individuale).

Spectinomicina se foloseşte mai mult în ultimii ani, deoarece, fiind un antibiotic relativ nou, nu s-au semnalat încă suşe rezistente numeroase. Mai prezintă şi avantajul că este mai activă „in vivo" decît „in vitro" şi este eficace şi asupra majorităţii germenilor care se asociază micoplasmei *(E.coli, Pseudomonas sp.)*. Dozele sînt unice şi în general de 5—10—20 mg/kg (0,005—0,01—0,02 g/kg), repetate la 24—48 ore, uneori şi mai mult. Se poate administra chiar şi în apa de băut, timp de mai multe zile. Absorbţia intestinală, ca şi pentru celelalte aminoglicozide şi oligozaharide, este limitată la 8—10% în cazul Spectinomicinei, motiv pentru care pentru infecţiile cu caracter exploziv sau în recomandările curative este preferabilă administrarea parenterală. Preventiv, Spectamul se poate administra în apa de băut. El este un produs hidrosolubil, ce conţine 50% Spectinomicină, 13% citrat de sodiu, 12% acid citric, restul excipient inert din punct de vedere farmacodinamic. În M.R.A. s-au preconizat mai multe metode de folosire în ceea ce priveşte numărul de zile, concentraţia, intervalele de readministrare. Unele dintre acestea sînt legate de destinaţia păsărilor: broileri, puicuţe de înlocuire sau curci etc. La broileri, în tratamentul şi profilaxia bolii respiratorii cronice produsă de *M. gallisepticum* şi *E. coli*, a sinuzitei produsă de *M. synoviae*, se administrează în primele 3 zile de viaţă 100—200 g amestec 50% în 200 l apă (0,5—1‰ produs comercial sau 0,25—0,50‰ principiu activ). Readministrarea, timp de numai o zi, se recomandă la sfîrşitul celei de a 4-a săptămîni. La puicuţele de înlocuire, prevenţia se face cu Spectam injectabil, soluţie 10%, în flacoane de 100 ml, folosindu-l „per se" sau după o prealabilă diluare de 5 ori; adică la 100 ml se adaugă încă 400 ml apă distilată; la flacoanele de 20 ml se adaugă 80 ml apă distilată, rezultînd în final o soluţie 2% (20 mg/ml). Dacă se întrebuinţează „per se", se injectează s.c., înapoia cefii, 0,05—0,1 ml (5—10 mg), foarte anevoios din punct de vedere al cantităţii de lichid, motiv pentru care se şi diluează, iar din soluţia 2% revin 0,25—0,50 ml (5—10 mg). În apa de băut, prevenţia se face tot cu Spectam 50%, administrînd timp de 3 zile cîte 200 g/200 litri apă (1‰ produs comercial sau 0,5‰ spectinomicină). Repetarea administrării se indică la 30, 90 şi 150 de zile, în curs de 2—3 zile, utilizînd cîte 200 g/200 l apă (ultimele două administrări pot fi făcute şi cu numai 100 g/200 l apă, timp de 3 zile).

Pentru reproducătorii tip broiler, prevenţia este identică cu cea de la puicuţele de înlocuire, adică se injectează s.c. 5—10 mg în prima

zi sau li se dă în apa de băut în primele 3 zile cîte 200 g/200 l apă, repetat asemănător la 30, 90 și 150 zile.

Cu forma injectabilă, prevenția se face injectînd la pui în doze unice cîte 0,25—0,50 ml, soluție 2% (5—10 mg substanță activă); 0,50—1 ml pentru puii de 0,500—1 kg (10 mg/kg) și 1 ml pentru păsările de 2 kg (20 mg, adică 10 mg/kg = 0,01 g/kg). Pentru broileri, adesea o singură injecție este suficientă pînă la vîrsta de valorificare, în timp ce pentru păsările de înlocuire (reproducătoare și ouătoare), readministrarea este recomandabilă la 8, 16 și între 22 și 24 săptămîni. Prevenția este asemănătoare și dacă este vorba de complicații cu *E. coli*.

La curci, la puii în vîrstă de o zi, se injectează 5—10 mg spectinomicină (principiu activ) sau li se dă în apa de băut Spectam 50%, 100 g/100 l apă (1‰, adică 0,5‰ principiu activ), timp de 3 zile. Repetările se fac la 4 săptămîni, cu 100 g/100 l apă, timp de 3 zile, iar la 8, 16, 20, 24 și 30 săptămîni li se administrează eventual numai 2 zile, cîte 100 g/200 l apă (0,5‰ sau 0,25‰ spectinomicină) sau și acum tot 200 g/200 l apă, Spectam 50%, timp de 2—3 zile.

Eritromicina, antibiotic din grupa macrolidelor, cu acțiune în special bacteriostatică, poate fi utilă în prevenția micoplasmozei respiratorii aviare, mai ales sub formă de tiocianat de eritromicină, în concentrație de 5,5% pulbere hidrosolubilă, cunoscută sub denumirea de Galimicină; fie solubilizată în propilenglicol, în aceeași concentrație de 5,5%, denumită Eritromicină injectabilă sau Galimicină injectabilă pentru păsări care conține echivalentul la 5% eritromicină bază. Kiromicina este glutamatul de eritromicină, iar Pelsul este propionil lauril sulfatul de eritromicină sau estolatul de eritromicină. Se mai cunosc etinilsuccinatul de eritromicină și lactobionatul de eritromicină, care se pot injecta. S-a renunțat la eritromicina bază sub formă de drajeuri enterosolubile. Stearatul de eritromicină se recomandă de asemenea pe cale bucală ca și comprimatele de 200 mg eritromicină propionil.

Eritromicina pulbere 5,5% (Galimicina pentru administrări în apa de băut) conține 5,5% tiocianat de eritromicină și q.s. ad 100 zaharoză (zahăr, citrat de sodiu și un colorant roșu sau verde pentru a se vedea dacă amestecul este omogen). Se administrează în profilaxia de masă la puii din prima zi de ecloziune, timp de 5 zile, cîte 454 g zilnic produs comercial (25 g tiocianat de eritromicină) în 200 litri apă, adică 2,27% amestec comercial sau 0,125 g ‰ (0,125‰ = 125 ppm) eritromicină tiocianat.

Prevenția se repetă după 25—27 zile cu 227 g/200 l apă (12,5 g tiocianat de eritromicină, adică revine 0,0625‰ sau 62, 5 ppm), timp de 3 zile. Aceeași profilaxie se repetă în a 5-a săptămîna de viață la broileri, iar la ceilalți pui readministrarea lor la 4, 8, 12, 18 săptămîni. După 18 săptămîni, la puicuțele de înlocuire, ca și la reproducătoare pentru broileri, se administrează lunar timp de cîte 3 zile, folosind zilnic 227 g/200 l apă, eventual alternativ cu alte antibiotice hidrosolubile (de exemplu oxitetraciclină clorhidrică, tetraciclină clorhidrică).

Galimicina se poate asocia și cu Spectamul, în vederea intensificării acțiunii, după cum urmează: la tineretul de înlocuire din rase grele se dau în primele 3 zile după ecloziune cîte 454 g/200 l apă; se repetă în a 3-a, a 5-a săptămînă de viață cu 227 g/200 l apă, timp de 3 zile, ca apoi în a 7, 10, 16, 18, 20 și 22 săptămîni să se reia adminis-

trarea în apa de băut cu 227 g/200 l apă, timp de o zi și să se asocieze și cu injectarea i.m. a 20 mg (0,02 g = 0,2 ml), soluție 10% Spectam (spectinomicină injectabilă).

Pentru păsările de reproducție din rase grele (producătoare de ouă pentru broileri), în primele 3 luni de ouat, se dă timp de 3 zile pe lună, cîte 454 g galimicină/200 l apă, iar în următoarele 3 luni de ouat, timp de 3 zile lunar, dar numai 227 g/200 l apă.

Pentru prevenție, se poate recurge însă și la forma de premix, administrat în uruieli, timp de cîte 5 zile la sfîrșitul fiecărei luni, folosind 200 ppm (2 kg produs comercial, adică 200 g eritromicină/tonă), în primele 3 luni de ouat, iar pentru următoarele 3 luni de ouat numai 1 kg de premix la tona de furaj (100 g eritromicină, adică 100 ppm).

Pentru tineretul de înlocuire, Galimicina asociată cu Spectamul, se administrează după urmtorul protocol: în primele 3 zile de viață, 454 g/200 l apă; se repetă a 3-a, a 5-a, a 8-a, a 13-a și a 18-a săptămînă, timp de 3 zile, cu numai 227 g/200 l apă, iar în jurul vîrstei de 20 săptămîni, înainte de începerea ouatului se injectează i.m. 25 mg Spectam 10% (0,25 ml), pentru fiecare pasăre.

La păsările de reproducție, rase ușoare, în timpul perioadei de ouat, se dă timp de 6 luni pe interval de 3 zile la sfîrșit de lună, cîte 227 g/200 l apă sau în uruieli însă timp de 5 zile la sfîrșitul fiecărei luni, 1 kg/tonă (100 g eritromicină = 100 ppm).

Galimicina injectabilă, soluție în concentrație de 5,5%, se administrează 0,1 ml (5 mg) s.c., o singură doză la puii de o zi sau 0,2—0,4 ml/kg la păsări i.m. (10—20 mg/kg). Glutamatul de eritromicină sau Kiromicina se folosește preventiv în apa de băut, în cantități de 50 g amestec la 200 l apă, adică 0,25‰, în primele 3 zile de viață, cu repetarea la 4 și 9 săptămîni cu aceeași cantitate, dar timp de numai 2 zile, iar la 20 săptămîni se dă numai o zi.

Soluția injectabilă 2,5% se recomandă la puii de la 4 săptămîni în sus și la păsările adulte, în doză de 25 mg/kg (1 ml = 25 mg), repetat dacă condițiile o cer, după 5 zile.

Tylanul este produsul comercial care conține tilosină, un omolog al Eritromicinei. Preventiv, în micoplasmoză, se folosește în apa de băut sau, ca și eritromicina, sub formă de soluție injectabilă. În apa de băut se utilizează Tylanul solubil, care este tartrat de tilosină, recomandîndu-se în proporție de 0,50%. La broileri, se administrează timp de 3 zile în primele zile după ecloziune, repetîndu-se după aceeași schemă la vîrsta de 4 săptămîni, cînd se administrează timp de numai o zi. La puicuțele de înlocuire, prevenția se face de asemenea timp de 3 zile încă din primele 3 zile de viață, apoi timp de cîte 2 zile la 3, 9 și 20 săptămîni. După vaccinări se poate administra timp de 4—5 zile pentru a se evita apariția unor boli în urma stressului de vaccinare.

Diversificarea prevenției micoplasmozei este necesară fiind dictată de factorii infecțioși, mărindu-se zilele de administrare și micșorîndu-se intervalele dintre acestea. Tylanul injectabil pe cale s.c. este în soluție 2,5% tartrat de tylosină, iar pentru calea i.m. se folosește Tylosina bază 5 sau 20% în propilenglicol 50% și cu adaos de alcool benzilic 4%. Ca biostimulator se folosește fosfatul de Tylosină. Dozele din soluțiile injectabile sînt de 25 mg/kg (0,025 g/kg), fără să se depășească 62,5 mg (2,5 ml soluție 2,5%), chiar dacă greutatea păsării depășește 2,5 kg.

Este preferabilă Tylosina bază solubilizată în propilenglicol, deoarece este mai activă și se elimină mai lent din organism.

Spiramicina (adipatul de spiramicină, Spiravet sau Saunovil, Rovamicina de uz uman) este un antibiotic din grupa macrolidelor, care se folosește preventiv în apa de băut, 400 mg/l (0,4 ‰ = 400 ppm), în primele 3 zile de viață, zilnic. La 8 săptămîni, profilaxia este recomandabil să se facă pe cale bucală, însoțită de o singură doză injectată s.c. de 25 mg/pui (0,5 ml), soluție 5%. Prevenția în furaje durează timp de 5—7 zile cu 250 ppm (250 g/tonă), singură sau asociată cu clortetraciclină (Aureomicină) — 2 părți spiramicină și 5 p clortetraciclină — sau chiar în proporție de 1 : 3 și în cantitate de 500—700 ppm (500—700 g/tonă). Ouăle de la păsările ce au primit spiramicină nu se dau în consum uman timp de 14 zile.

Tetraciclina bază sau clorhidratul se folosesc în apă, 200—400 g/100 l (numai clorhidratul este solubil) sau 200—400 g pe tona de furaje (200—400 ppm), timp de 5—7 zile. Se poate recurge concomitent și la Solvocilin uleios, 0,5—1 ml (25—50 mg).

Solvocilinul, pulbere de uz veterinar, se recomandă în soluție de 5,65% (conținutul unui flacon se dizolvă în 20 ml apă distilată) și se injectează la păsări i.m. sau s.c., 50—100 mg (1—2 ml), repetat la 24 ore, timp de 3—5 zile.

Sigmamicina, ca și Taociclinul se folosește și în micoplasmoză, deoarece tetraciclina se concentrează în pulmon de peste două ori față de sînge, iar oleandomicina, fiind un macrolid, are afinitate pentru țesutul pulmonar. Preventiv se recomandă 10 g pulbere produs comercial (1 g substanță activă) la 10 l apă, timp de 4—7 zile, cu repetări lunare, dacă este cazul.

Oleandomicina și Teramicina sînt cunoscute sub denumirea de T. O. Myxină. Se pot folosi în apa de băut sau în furaje în același mod.

Oxitetraciclina clorhidrică, pulbere solubilă pentru păsări, se recomandă asemănător cu tetraciclina, adică 200—400 ppm (200 g/100 l apă sau 200—400 g pe tonă de furaje), timp de 5—7 zile sau 0,5—1 g/6 l apă. Soluția 5% se injectează s.c. la pui și i.m. la păsări; astfel, la puii de 1—14 zile, se face 0,5 ml din diluția preparată extemporaneu din 1 p soluție 5% și 3 p apă (revine „per" pui 12,5 mg): la 4—8 săptămîni 0,5 ml soluție 5%, adică 25 mg; iar între 8—12 săptămîni, 1 ml soluție 5%, adică 50 mg; la păsările adulte 2 ml soluție 5%, adică 100 mg (50 mg/kg). Diluarea este necesară pentru a se mări cantitatea de lichid injectat o dată. Suspensia 2,5% se injectează s.c., pe laturile gîtului, înapoia cefei, 1 ml la puii pînă la 8 săptămîni, 2 ml la cei de 2—4 luni, 3 ml la cei de 4—6 luni și 4 ml la găini și cocoși.

Cloramfenicolul racemic se administrează preventiv în uruieli, 600—800 g/tonă (600—800 ppm), timp de 4—6 zile, cu repetări la 2—4 săptămîni, dacă pierderile persistă. Se poate folosi și Cloramfenicolul soluție 10%, în doze de 0,5 ml (50 mg), s.c.

Streptomicina sulfurică sau Kanamicina sulfurică în prevenția individuală s-ar putea încerca în soluție 50%, injectînd s.c. 0,20 g (0,4 ml).

Alte antibiotice, ca Colimicina, Polimixina B, Lincomicina (Lincocin), au întrebuințări limitate. Oarecare rezultate s-au obținut în urma asocierii Spectinomicinei cu Lincomicina.

Tratamentul bolii respiratorii cronice, asociată sau nu cu *E. coli*, se poate face cu Spectam forma buvabilă, timp de 3—5 zile în apa de băut, respectiv 200 g produs comercial în 200 l apă (1‰ produs comercial sau 0,5‰ spectinomicină), în funcţie de gravitatea bolii. În cazurile grave, tratamentul începe cu o doză unică de Spectam injectabil de 10—20 mg/kg (0,01—0,02 g/kg) s.c. sau i.m., soluţie 10% sau 2% şi continuat cu Spectam în apa de băut timp de 2—5 zile, în concentraţie de 200 g/200 l apă. Tratamentul poate consta şi numai din forma injectabilă, în doză de 10—20 mg/kg soluţie 10% sau eventual 2%, o singură administrare, iar în cazurile grave se repetă la 24—48 ore aceeaşi doză.

La curci, Spectamul injectabil 10% se foloseşte curativ în doză de 10—20 mg/kg i.m. (0,1—0,2 ml/kg soluţie 10%); în sinuzită se injectează cîte 0,10 ml în fiecare sinus, după îndepărtarea exsudatelor şi 10 mg/kg Spectinomicină i.m. soluţie 10%.

Tratamentul cu Galimicină pulbere hidrosolubilă 5,5% constă din administrarea la găini timp de 5—7 zile, utilizînd-o zilnic, în cantitate de 454 g/200 l în apa de băut. Forma injectabilă de soluţie 5,5% se administrează 0,2—0,4 ml/kg (10—20 mg/kg).

În sinuzita curcilor, Galimicina 5,5% se injectează 1—2 ml în fiecare sinus, în funcţie de gravitatea cazului.

Seringile folosite la Galimicină se spală numai cu alcool (cu apa, produsul precipită).

Tylanul, sub formă de Tilosină în apa de băut, se foloseşte curativ, în concentraţie de 0,5‰ (500 ppm), în primele 5 zile de viaţă, repetat încă 2 zile cînd puii ajung la vîrsta de 4 săptămîni.

În sinuzita infecţioasă a curcilor se administrează soluţia injectabilă 2,5% în doză de 0,5 ml/kg într-o singură administrare sau se dă pe cale bucală 2—5 zile în apa de băut; „in situ" se fac instilaţii cu 0,25—0,50 ml soluţie injectabilă, repetîndu-se cînd simptomele persistă, după 10 zile.

Spiramicina se administrează curativ în micoplasmoză de asemenea în apa de băut, în concentraţie de 0,50 g ‰, timp de 2—7 zile, sau se injectează 0,5 ml din soluţia 5% (25 mg), la pui.

La curci, se injectează 100 mg/kg (2 ml/kg) soluţie 5%, iar în sinuzita infecţioasă se instilează în fiecare sinus cîte 0,25—0,50 ml soluţie, de asemenea 5%.

În sindromul de sinuzită la găini, se injectează intrasinusal, după vidarea exsudatului, cîte 0,25—0,50 ml soluţie apoasă de Solvocilin 5,65%. Concomitent, se administrează în apa de băut sau în furaje, tetraciclină pulbere, 200 ppm (200 g/t sau la 100 l apă).

Taocilina se recomandă 10 g produs comercial (1 g substanţă activă) la 5 l apă (0,2‰), timp de 4—7 zile. Concentraţiile pot fi uneori sensibil mai mari.

În sinuzita infecţioasă a curcilor şi în sindromul de sinuzită la găini, Teramicina se recomandă intrasinusal şi oral. După vidarea prealabilă a sinusului inflamat de exsudat prin puncţie, se injectează intrasinusal 0,25—0,50 ml suspensie 2,5% sau soluţie 5%. Dacă este cazul, tratamentul se repetă după 5—10 zile. Concomitent, se dă pe cale bucală 200 g oxitetraciclină clorhidrică în 100 l apă sau 1 tonă furaje, timp de 5 zile. După situaţia epizootologică, administrarea orală se poate repeta după 3—4 săptămîni.

2.13.5. ESTROZA OVINĂ

Estroza este o parazitoză a căilor nazale și a sinusurilor, mai frecvent întîlnită la ovine. Această miază este produsă de larvele de *Oestrus ovis*.

Tratamentul se poate aplica local, la nivelul foselor nazale, deși este greoi și puțin eficace cu arsenalul medicamentos considerat util pînă în prezent.

Administrarea pe cale bucală a unor organofosforice de genul Triclorfonului (Neguvon, Clorofos, Dipterex), a derivatului salicilanilidei, Rafoxanid, Nitroxinilului (derivat al nitrofenolilor) dau rezultate mai bune, iar tratamentele sînt mai ușoare și mai eficace.

Neguvonul se utilizează sub formă de soluție apoasă 10% preparată în momentul întrebuințării (nu este stabilă timp îndelungat), administrîndu-se pe cale bucală. Obișnuit, se asociază cu antidotul, respectiv atropina sulfurică, în concentrație de 0,5‰, adică la 950 ml soluție 10% neguvon se adaugă 10 fiole de 5 ml de atropină sulfurică 1%. Doza din această soluție, care se dă pe cale bucală cu ajutorul pistolului cu dozare automată, este de 80 mg/kg (0,8 ml/kg) aproximativ, deci la oile de 15—20 kg 15 ml; 21—25 kg, 20 ml; 26—30 kg, 25 ml; 31—35 kg, 30 ml; 36—40 kg, 35 ml; 41—50 kg, 40 ml; 51—50 kg, 50 ml. Tratamentul se aplică preventiv în perioada octombrie-noiembrie, în turmele cu estroză enzootică, și curativ la apariția simptomelor de estroză la alte efective.

Cînd intervin semne de intoleranță față de neguvon, se poate recurge la atropină suplimentară care se injectează i.m. sau s.c., iar în urgențe chiar i.v., apoi la Toxogonin i.v., în doză de 10 mg/kg, adică o fiolă de 1 ml soluție 25% pentru 25 kg greutate vie. Se mai întrebuințează și reactivatorul de colinesterază P.A.M. (metil-iodură de piridin-2-aldoxin) soluție 10% injectat i.v. în doză de 50—100 mg/kg.

Bubulinul este un amestec de neguvon 50 g, metil-iodură de piridin-2-aldoxin 0,5 g, sulfat de atropină 0,15 g și excipienți formați din amestec de polialcooli q.s. ad 100 ml. În estroză, este folosit în doză de 1—1,2 ml/10 kg greutate corporală, ceea ce ar fi egal cu 50—60 mg/kg neguvon, într-o singură injecție s.c. sau i.m. Rezultatele obținute se pare că sînt destul de bune în urma aplicării produsului pe cale parenterală.

Rafoxanidul (Ranidul), sub formă de suspensie 2,5%, se recomandă în toate stadiile larvare de *Oestrus ovis*, sub formă de breuvaj, dat cu butelii, cu seringa sau cu pistolul cu dozare automată. O singură administrare este suficientă. Rezultatele au fost estimate la 98%. Poate fi folosit în aceleași scopuri și sub formă de boluri de 300 mg, cîte un bol pentru 40 kg greutate vie sau pulbere în uruieli.

Ranizolul (amestec de rafoxanid și tiabendazol) dă aceleași rezultate, dacă se respectă dozajul de Ranid.

Nitroxinilul (Trodax, Dovenix) se recomandă în estroza ovină în doză de 20 mg/kg, o singură administrare, după aceeași conduită descrisă la substanțele fasciolocide.

2.14. MAMITELE

Inflamațiile glandei mamare (mamitele sau mastitele) se datoresc mai multor cauze, încît prevenirea și combaterea lor este complexă și trebuie să stea mereu în atenția celor care se preocupă de sănătatea animalelor. Flora microbiană incriminată drept cauză principală sau adjuvantă, suprapusă adeseori peste o inflamație precursoare, este foarte variată și răspunde diferențiat la substanțele medicamentoase, așa că utilizarea acestora trebuie făcută diferit de la individ la individ, de la unitate la unitate. Antibiograma poate să orienteze pe terapeutist în alegerea unui antibiotic, unor sulfamide sau folosirea simultană a acestora și a altor chimioterapice ori antiinfecțioase. Asocierea a două sau mai multor substanțe, diferite din punct de vedere chimic și al mecanismului de acțiune, conduce de foarte multe ori la lărgirea spectrului antimicrobian, diminuîndu-se pericolul de instalare a rezistenței.

Mamitele sînt mai frecvent întîlnite la vaci, apoi la oi, iar așa-numitul „Sindrom M.M.A." (metrită, mastită, agalaxie) poate atinge uneori procente ridicate în unele unități de creștere industrială la scroafe.

Profilaxia medicamentoasă a început să fie din ce în ce mai mult aplicată, în special în unitățile producătoare de lapte. Astfel, la vacile înțărcate și diagnosticate cu forme subclinice de mamită (depistate prin așa-numitul „test de grajd") sau la toate vacile care trebuie să intre în perioada de refacere în vederea parturiției, se face un tratament profilactic, pentru lichidarea infecțiilor latente și evitarea declanșării formelor acute după fătare. Pentru aceasta se folosesc de obicei unguente semifluide sau fluide care conțin unul sau mai multe antibiotice, înglobate în excipienți neiritanți și care permit o difuzare uniformă în tot parenchimul mamar. Remanența este de 10—30 de zile și chiar mai mult, adică atît cît durează repausul mamar, fără a fi în mod obișnuit necesară o nouă aplicare la același individ, în perioada respectivă.

Literatura de specialitate oferă suficiente date despre afecțiunile glandei mamare și medicația folosită profilactic sau curativ. Deși frecvența îmbolnăvirilor s-a redus în unele țări datorită în parte măsurilor de igienă, profilaxiei și mulsului mecanic, totuși pierderile economice datorite mastitelor pe plan mondial, calculate în lapte și derivate, sînt încă mari.

Gama bogată și variată de medicamente folosite nu asigură succese întotdeauna și aceasta nu atît din cauza rezistenței florei microbiene, frecvent întîlnită în mamite, față de numeroase substanțe antibacteriene, cît mai ales datorită faptului că formele medicamentoase nu răspund cel mai bine din punct de vedere al aplicativității, adică diversele produse nu vin în contact cît mai intim cu germenii microbieni.

Marea majoritate a medicamentelor folosite în profilaxia sau tratamentul mamitelor la animale, și în special la vacă, sînt soluții formate dintr-un singur medicament dizolvat în apă distilată, ser fiziologic sau mixtură uniformă și izotonică, la formarea căreia s-au folosit două sau mai multe substanțe active. Se întrebuințează des în ultimul timp emulsiile mai mult sau mai puțin fluide, suspensiile, unguentele semifluide sau chiar „spray-uri"-le spumante.

Întotdeauna, pentru terapia ugerului, se alege forma medicamentoasă care să pătrundă rapid și uniform în întreg sfertul mamar afectat, să aibă o difuziune perfectă, să asigure o concentrație bacteriostatică sau bactericidă, să se elimine într-un timp util, fără să lase reziduuri în lapte, să fie excelent tolerată, deci să nu fie dureroasă și, în special să nu fie iritantă pentru parenchimul mamar.

Unguentele nu sînt întotdeauna cele mai indicate forme medicamentoase pentru aplicații la nivelul ugerului, deoarece acestea, chiar dacă sînt semilichide au o difuzibilitate redusă și nu pătrund peste tot uniform, iar masajul după introducerea lor nu contribuie evident la o bună dispersare, ci mai degrabă poate produce lezarea țesutului nobil deja inflamat.

Soluțiile apoase cu antibiotice sau alte antiinfecțioase (rivanol, tripaflavină) sînt superioare din punct de vedere al penetrabilității, dar prepararea lor de 1—2 ori pe zi și introducerea cu instrumentar steril în condițiile marilor unități este anevoioasă.

Spray-urile necesită o aparatură inaccesibilă încă, iar eficacitatea lor terapeutică mai trebuie verificată din mai multe puncte de vedere.

Formele lichide spumante, ca și spray-urile, se introduc sub presiune și conțin în diferite ambalaje cantitățile necesare pentru unul sau două sferturi mamare și chiar pentru întreg ugerul, mai ales cînd au destinație profilactică. Acestea prezintă avantajul că se pot introduce ușor, au o mare putere de difuzare, pătrund repede și uniform în tot sfertul bolnav, se evită contaminarea prin folosirea unică (o singură dată un ambalaj).

Alegerea excipientelor pentru preparatele destinate a fi introduse în uger are mare importanță pentru a se evita acțiunea iritantă asupra parenchimului mamar. Se preconizează din acest punct de vedere excipienți pe bază de propilenglicol, cetilalcool, glicerol, tween, stearat de aluminiu, monostearat de aluminiu, ulei de parafină, lanolină, vaselină ș.a.

Utilizarea în exclusivitate a antibioticelor singure, chiar dacă se apelează numai la cele cu spectru larg de acțiune, nu contribuie întotdeauna în mod eficient la jugularea procesului patologic instalat. De aceea, se asociază 2—3—4 substanțe diferite din punct de vedere chimic și al mecanismului de acțiune, pentru asigurarea unui spectru antibacterian cît mai vast, pentru a se înlătura rezistența prin sinergism sau potențare. Se recurge însă la asocieri de medicamente care să nu prezinte incompatibilități fizico-chimice sau farmacodinamice, să nu aibă sau să producă rezistență încrucișată între ele.

Tehnica de aplicare a medicației rezidă în general în introducerea preparatelor de 1—2 ori pe zi, la intervale de 8—12—24 ore, întotdeauna după o perfectă toaletă a glandei mamare bolnave și numai după o prealabilă evacuare a conținutului sfertului mamar bolnav. Produsele folosite profilactic se administrează la vacile înțărcate, adică așa după cum s-a mai relatat, după ultima mulsoare, înainte de începerea repausului mamar în vederea parturiției. Se tratează în principal toate vacile diagnosticate cu forme subclinice de mamită, pentru a se evita declanșarea bolii după fătare. În aceste cazuri, se folosesc unguentele semifluide, care prezintă avantajul unei bune difuzibilități în volumul glandular redus ca mărime acum și unde rămîn în funcție de excipienții

retardanți folosiți sau de substanțele medicamentoase, de la 10—30 de zile. Dezavantajul profilaxiei mastitelor cu produse care se elimină greu se datorește faptului că evacuarea principiilor activi prin lapte, mai ales în primele 2—5 zile după fătare, poate să producă accidente (sensibilizări, anafilaxie ș.a.) în urma consumului de lapte sau de produse lactate în care se găsesc reziduuri.

Mamitele, la vacă în special, sînt produse de *Streptococcus agalactiae*, *Str. disgalactiae* sau *Str. uberis*, de diverși stafilococi care uneori complică o mamită streptococică, de colibacili, de *Pseudomonas aeruginosa*, *Corynebacterium pyogenes*, de micoplasme, fungi cum sînt *Candida* sp. ș.a.

La celelalte specii, frecvența mamitelor este mai redusă. Cauzele biotice sînt reprezentate la oi de *Staphylococcus aureus* și *Pasteurella mastitidis* (omițînd răsfugul alb și negru); la scroafă, de *E. coli*, *Streptococcus suis* sau *Corynebacterium pyogenes*, ca și la ovine; la iapă, mamitele sînt mai rare și au cauze diverse, fiind incriminați în mamita catarală și streptococi, diplococi, sau stafilococi.

Profilaxia mamitelor se realizează prin măsuri de zooigienă, de alimentație și exploatare rațională, alături de medicamente, mai ales din categoria antibioticelor.

Cele mai folosite antibiotice preventiv în mamite, la vacă în special sînt betalactaminele de semisinteză, adică penicilinele semisintetice, care pot acționa bacteriostatic și chiar bactericid, asocieri dintre acestea și aminoglicozide de genul Negamicinei (Neomicinei), oligozaharide cum este streptomicina, dar chiar și tetracicline, Oleandomicină, Eritromicină, deci macrolide, ca și amestecuri cu diverse chimioterapice în special cu nitrofurani.

Astfel, se recomandă profilactic unguentele semifluide cum sînt: Cloxacilină suspensie 8,3‰ sinonim cu Orbenin-500 sau Tegopen. Se livrează în tuburi cu cantitatea pentru două administrări, deci pentru două sferturi mamare, adică 12 g de unguent semifluid (suspensie semifluidă), preparată cu ajutorul stearatului de aluminiu și uleiului de parafină, după formula: Cloxacilină 8,3 g, stearat de aluminiu 4 g și ulei de parafină 87,7 g. Într-un tub există aproximativ 1000 mg (1 g) Cloxacilină. În fiecare sfert mamar, se introduce după ultima mulsoare $1/2$ din conținutul unui tub. Cu ajutorul alonjei de aminoplast, preparatul se depune prin presare în cisterna laptelui, după care se face un ușor masaj, spre a favoriza difuzarea. Pentru fiecare cartier se folosește o altă alonjă; dealtfel, fiecare tub cu cele două doze conține și două alonje. În caz că la unele vaci înțărcarea se face din diferite motive înainte de 28—30 de zile, interval în care suspensia de cloxacilină este eliminată în mod practic, o nouă repetare se impune, respectînd indicațiile de a nu se folosi laptele în consumul uman cel puțin 10 zile, timp necesar pentru eliminarea antibioticului. Datorită faptului că suspensia semifluidă de cloxacilină este cu efect lent (retard), nu se recomandă și pentru tratamentul curativ al mamitelor acute. Deoarece acest antibiotic este rezistent numai față de penicilinaza stafilococică, nu se poate folosi și în prevenirea mamitelor colibacilare, piocianice, micoplasmice ș.a. sau în cele produse de fungi.

Se poate folosi preventiv, fiind de asemenea retard, amestecul format din benzatin cloxacilină și negamicină sulfurică, realizîndu-se în

urma acestei asocieri o activitate bactericidă de aproape 4 săptămîni, ca și în cazul produsului menționat. Conduita de utilizare este aceeași în ceea ce privește timpul de tratament și cantitatea.

Amestecurile în părți egale de cloxacilină și ampicilină sau în raport de 3/2 cum sînt în Sinteclox ori Mastitis C—A, sînt de asemenea suspensii semifluide în tuburi de 12 g (2 doze), avînd aceiași excipienți; adică, în fiecare tub există 360 mg cloxacilină și 240 mg ampicilină, antibiotice din categoria penicilinelor semisintetice. Compoziția Sintecloxului este: Cloxacilină 3 g, Ampicilină 2 g, stearat de aluminiu 5 g, ulei de parafină 90 g. Prin asocierea celor două antibiotice s-a urmărit lărgirea spectrului de activitate, deoarece Cloxacilina este rezistentă la penicilinaza stafilococică, iar Ampicilina la cea colibacilară (cea stafilococică o inactivează), încît se recomandă împreună în mamitele streptococice, stafilococice și colibacilare. Nu dă rezultate în cele produse de piocianic, *Candida* etc. Administrarea este aceeași, adică ½ tub după ultima mulsoare înainte de înțărcare în fiecare sfert mamar, folosind de fiecare dată o altă alonjă sterilă.

Majoritatea autorilor care au folosit acest mod de prevenire a mastitelor la vaci au fost mai mult sau mai puțin satisfăcuți. Totuși după unii, generalizarea farmacoprofilaxiei la toate vacile, mai ales în efectivele indemne, acolo unde se respectă regulile de carantină și de igienă, ar fi inutilă, dacă nu chiar dăunătoare, deoarece excipienții folosiți, ca și antibioticele (peniciline de semisinteză) n-ar fi chiar inerte în ceea ce privește toleranța locală, exercitînd o oarecare acțiune asupra țesutului nobil mamar.

Se mai recomandă produse pe bază de negamicină sulfat, de exemplu 500 mg neocilină într-un amestec format din monostearat de aluminiu și ulei ad 10 g. Posologia este asemănătoare (10 ml pentru un sfert mamar). Retardarea produsului în uger este asigurată de vehiculul monostearat de aluminiu, ca și în alte cazuri. Produsul Eritrotil conține 300 mg eritromicină în 6 ml ulei. Recomandarea este de a se folosi preventiv și curativ în mamitele vacilor produse de streptococi și stafilococi. Preventiv se introduc la 10—14 zile după înțărcare, 12 ml (conținutul a două seringi) în fiecare sfert mamar.

Tratamentul curativ al diverselor forme de mamită acută streptococică, stafilococică, colibacilară, piocianică etc., se bazează pe antiinfecțioase, în marea lor majoritate tot antibiotice și nitrofurani; mai rar, se recurge la aplicații locale în uger ale soluțiilor de rivanol, acridină, sulfamide etc.

Testarea sensibilității germenului sau germenilor, în cazul infecțiilor mixte, oferă mai multe șanse de vindecare. Precocitatea intervenției medicamentoase contribuie la jugularea procesului morbid, fără să se ajungă la cronicizare, cînd de obicei intervențiile sînt iluzorii, adică se vindecă infecția dar odată cu distrugerea țesutului mamar și deci sfertul respectiv este definitiv compromis.

Cele mai folosite medicamente sînt antibioticele singure sau asocieri cu antiinfecțioase din grupa nitrofuranului, trimetoprimului, cu fermenți proteolitici pentru lizarea și eliminarea coagulilor. Pentru aceste motive s-a preconizat utilizarea tripsinei sau alfachimotripsinei, care produc proteoliza țesuturilor denaturate, favorizînd vindecarea prin eliberarea aminoacizilor și anihilarea unor enzime, cu stimularea fagoci-

tozei. Între alfachimotripsină și Cloramfenicol există o incompatibilitate farmacodinamică, deci nu se recomandă asociate. Alfachimotripsina este mai activă decît tripsina și favorizează vindecarea și prin eliberarea aminoacizilor.

Substanțele antiinflamatoare locale, destinate a fi introduse în uger în tratamentul mamitelor, conțin aproape obligator și hormoni glucocorticoizi de genul Prednisolonului (Supercortizolul), Dexametason (Superprednol) ș.a. care inhibă multiplicarea fibroblaștilor și fibrogeneza, lizînd histiocitele și limfocitele, fac să crească în țesutul inflamat rezistența peretelui capilar, reduc fenomenele exsudative și invazia elementelor figurate.

Cantitatea folosită la o administrare pentru un sfert mamar este în funcție de mărimea acestuia. Deși uneori tuburile conțin doza pentru un cartier și o administrare, aceasta nu constituie un impediment, cînd nevoile o cer, să se folosească cantitățile pe care cazul respectiv le impune. Obișnuit, se introduc 6—10—12 g, totdeauna după golirea conținutului respectiv (ultimul mulgîndu-se sfertul afectat), după dezinfecția mameloanelor, utilizînd alonje sau seringi sterilizate numai prin fierbere. Readministrarea după aceeași tehnică se face după 8—12 ore sau chiar 24 ore, fără a se mai mulge sfertul (sferturile mamare) bolnav între timp. În mod obișnuit, pentru o mamită acută streptococică, stafilococică sau colibacilară, 2—3—4 administrări sînt suficiente.

Unul dintre cele mai folosite produse pentru terapia mamitelor acute este *Mibazon* (Mastolone), format din tetraciclină bază 2,5%, Eritromicină bază 1,20% și Negamicină sulfurică 1,20%, Prednisolon 0,06%, stearat de aluminiu și ulei de parafină ca excipienți ad 100 g. Tuburile, prevăzute cu două alonje, conțin cantitatea pentru două sferturi mamare sau două administrări la interval de 24 de ore. Cele trei antibiotice care aparțin la grupe diferite (tetracicline, macrolide și aminoglicozide), lărgesc mult sfera de acțiune, fiind deosebit de eficace în poliinfecțiile mamare cu germeni Gram pozitivi și chiar Gram negativi. Desigur, că eșecurile intervin uneori, fie datorită întîrzierii intervenției, fie agentului cauzal, care răspunde diferențiat față de antibioticele respective. Prednisolonul (supercortizolul) este un glucocorticoid antiinflamator, ale cărui acțiuni au fost amintite anterior.

Mibazonul se recomandă în mastite acute, subacute și pe cale de cronicizare, la vacă. Animalele bolnave se izolează, se mulg separat, iar sfertul (sferturile) bolnav, ultimul. După toaleta de rigoare a ugerului, alonja sterilă se introduce cu atenție pe canalul papilar, se adaptează tubul și se administrează ½ din conținut sau mai mult (în funcție de mărimea sfertului afectat), după care se face un ușor masaj; repetarea tratamentului se face asemănător, la 24 de ore. Două administrări pot fi suficiente în formele acute și produse de germeni ușor sensibili. În forme mai grave, cînd starea generală a femelei este alterată, tratamentul pe cale generală, cu sulfamide, antibiotice, apoi cardioexcitante (cofeină, Pentetrazol), soluții glucozate, săruri de calciu (gluconat ori clorură de calciu), vitamina C etc., se impune, pînă la amendarea simptomelor alarmante. După fiecare folosire, alonjele se distrug. Ele vor fi însă în prealabil dezinfectate (aruncate într-un vas cu soluție dezinfectantă), pentru a nu se disemina agenții cauzali ai bolii.

Eritrotil, produs antiinfecţios destinat terapiei mamitelor streptococice şi stafilococice la vacă, conţine Eritromicină într-un excipient uleios. Se aplică după fiecare muls cîte 6 ml (conţinutul unei seringi din plastic). După cele mai multe observaţii, într-o mamită acută cauzată de germenii specificaţi anterior, 3—5 administrări sînt suficiente. În timpul tratamentului, laptele nu se dă în consum şi nici 24 ore după ultima administrare.

Se mai pot folosi Tetraciclina T, unguent, şi Oxitetraciclină, suspensii. Amîndouă conţin 5% principiu activ şi 0,30% tripsină. Excipienţii diferă puţin, permiţînd să se obţină în cazul oxitetraciclinei (teramicinei) o suspensie semifluidă, iar în cazul tetraciclinei, un unguent dar cu o consistenţă ce-i permite să fie introdusă pe canalul galactofor pînă în cisterna laptelui, mai ales dacă alonja de aminoplast este suficient de lungă. Aceste două produse sînt indicate în mamitele acute, subacute şi cronice cu etiologie diversă, respectiv produse de streptococi, stafilococi, colibacili, *Corynebacterium pyogenes* şi alţi germeni sensibili la tetraciclinele respective. Repetarea se face după 24 ore, timp în care mulsul sferturilor bolnave este întrerupt. De cele mai multe ori, 2—3 administrări sînt suficiente.

Asemănător, se întrebuinţează Asocilinul, amestec de penicilină cristalină sare de potasiu (benzilpenicilina G) 20 000 U.I./g şi streptomicină sulfurică 20 mg/g. Excipienţii folosiţi permit obţinerea unui unguent mai consistent, pentru utilizări în sezonul cald, şi a unei suspensii semifluide, pentru timp de iarnă. Asocilinul este indicat în mamitele streptococice. În cele stafilococice, rezultatele sînt din ce în ce mai puţin satisfăcătoare, din cauza incidenţei mari a rezistenţei microbiene.

În mamite se mai pot folosi amestecuri formate de exemplu din cloxacilină sodică şi neomicină în excipienţi hidrodispersabili, cu eficacitate salutară (ambele antibiotice sînt bactericide, deşi fac parte din grupe diferite). Cantitatea de amestec introdusă este asemănătoare cu a celorlalte produse, iar intervalele de repetare, dacă se impun, la 48 ore.

Se cunosc asocieri de procain-penicilină, nitrofuran şi prednisolon sau cloramfenicol 200 mg, tetraciclină clorhidrică 75 mg, nitrofuran 150 mg, o sulfonă (diafenilsulfona) 3 mg, Ocitocină sintetică 15 U.I. şi excipienţi pînă la 10 g. Componenţa justifică rezultatele satisfăcătoare, datorită antiinfecţioaselor, acţiunii antiinflamatorie a Prednisolonului şi a Ocitocinei, care contractă mioepiteliul.

Lincomicina (Lincocina), 200 mg, şi Clindamicina (Dalcin), singure sau asociate cu neomicina sulfat 5 mg, metilprednisolon (Medrol) 5 mg şi restul ad 10 g excipienţi, se introduc intramamar, cîte 10 ml în fiecare sfert bolnav (în mamite stafilococice), o dată la 12 ore. Laptele nu se dă în consum uman decît după 144 ore (6 zile) de la terminarea tratamentului.

Rifamicina SV (rifampicinele se dau bucal; v. şi Rifadin, Sinerdol) este un produs activ de asemenea faţă de stafilococ, avînd formula: Rifamsten 51,6 mg, Dexametason 2,5 mg, excipient ad 8 g. Conţinutul unui tub este calculat pentru un sfert mamar, aplicîndu-se după aceeaşi conduită.

Spray-urile destinate tratamentului mamitelor conțin amestecuri de antibiotice, de exemplu sulfat de Negamicină 500 mg, Cloramfenicol 1 000 mg, într-o suspensie uleioasă cu gaz propulsor ad 18 g. Se agită înainte de folosire. Au difuziune perfectă, aplicații nedureroase, toleranță bună. Acest amestec produce în mediul lichid 200 ml masă fină de bule. Cantitatea pentru un sfert este de 9 ml. Repetarea este identică cu a celorlalte produse medicamentoase pentru mamite.

De asemenea se pot utiliza soluții de antibiotice preparate din 200 000—400 000 U.I. penicilină cristalină (sare de potasiu sau de sodiu) dizolvată în 40—80—100 ml apă distilată sau soluție clorurată izotonică. Cantitatea respectivă se introduce o dată, după evacuarea conținutului sfertului mamar bolnav, cu ajutorul unei seringi, folosindu-se un ac bont steril sau chiar o sondă mamară sterilă, la care se poate adapta cu ușurință o seringă de 20 ml. După administrare se face un ușor masaj și se întrerupe mulsul pentru 8—12 ore, cînd tratamentul se repetă după aceeași tehnică. Într-o mamită streptococică acută, este nevoie de 2—3 administrări.

Se mai pot folosi și alte soluții de antibiotice, de exemplu streptomicină 0,5—1 g în 40—80 ml apă distilată sau ser fiziologic; de asemenea, unguente cu nitrofuran, singur sau în asociere de exemplu cu cloramfenicol 15 mg, neomicină 10 mg și nitrofuran 6 mg/ml.

În mamitele produse de micoplasme, se recomandă soluții, unguente sau suspensii pe bază de Tylan (Tilozin), eritromicină, galimicină (tiocianat de eritromicină), spectinomicină, în concentrațiile amintite anterior.

În mamitele produse de *Pseudomonas aeruginosa*, Carbenicilina (Pyopen), Negamicina, Colimicina (Colistina) și Polimixina B, sînt cele mai indicate. Ordinea enunțată poate fi și alta, în funcție de testul de sensibilizare, dar Carbenicilina (penicilină de semisinteză) este indicată în special în infecțiile produse de piocianic și *Pseudomonas*.

În mamitele produse de fungi și mai ales de *Candida* sp. s-ar putea încerca Pimaricina (Pimafucina, Natamicina), Amfotericina B, Nistatina (Stamicinul), prin infuzare mamară cu soluții obținute din sărurile de sodiu ale respectivelor antibiotice antifungice.

Soluțiile de sulfamide, aplicate local la nivelul ugerului în mamite, trebuie să fie diluate și aduse la un pH cît mai neutru, pentru a se evita acțiunea iritantă. Obișnuit, se folosesc soluții 1—2%.

Dintre antiseptice se recomandă rivanolul în soluție 1‰, în cantități de 50—80—100 ml la o administrare și pentru un sfert mamar bolnav. Aceeași întrebuințare o poate avea și Tripaflavina 1‰ sau mai diluată pînă la 1 g/3 000 ca și entozonul.

Antisepsia ugerului și a mameloanelor se poate asigura prin Osmatin, amestec de benzoați de amine alifatice saturate, înglobate în vaselină și parafină. Forma medicamentoasă de unguent permite aplicarea cu ușurință. Se mai recomandă diferiți detergenți cationici de genul catiseptului sau bromocetului.

Tratamentul general se impune în mamite ori de cîte ori o infecție mamară produsă de streptococi, stafilococi, colibacili, *Pseudomonas* ș.a., influențează starea generală a femelei bolnave, fapt marcat prin anorexie, hipertermie, lipsa rumegării și tulburări la nivelul tubului digestiv, aparatului cardio-vascular și respirator. Pe lîngă intervențiile

locale, în atari situații, se recurge și la un tratament general. El se poate face cu sulfamide injectate i.v., respectiv sulfametin, sulfatiazol, sulfafenazol, sulformetoxin, trisulfamidă (suzotril), în doze de 120—60 mg/kg și zi. Injecțiile se fac numai i.v. o dată la 24 ore. După fiecare zi, cantitatea poate fi redusă cu 10—30%, după caz.

Antibioticele se administrează i.m., putîndu-se utiliza penicilină, streptomicină, Kanamicină, Galimicină (Eritromicină injectabilă 5—10 sau 20%), Spectinomicină, Cloramfenicol injectabil, Solvocilin, teramicină soluție injectabilă 5% etc. Posologia și dozajul sînt 1 000—2 000 U.I./kg și administrare, la penicilina cristalină, de 0,005—0,010—0,02 g/kg și zi pentru toate celelalte antibiotice, inclusiv penicilinele de semisinteză. Acestea se administrează obișnuit o dată pe zi, eventual fracționînd doza în două reprize, la intervale de 12 ore (streptomicină, kanamicină). Tratamentul durează 3—5 zile. Dacă în acest timp nu se observă ameliorări, se recurge la alte antiinfecțioase.

Produsele comerciale care conțin penicilină retard, ca Efitard, Propamicină, Tripedin sau Moldamin, se administrează 5 000—10 000—15 000 U.I./kg o dată la 24—48 ore, în funcție de produs și de evoluția bolii.

Borgalul (Tribrissen, Vetoprim, Duoprim, Trimerazină etc.) în doze de 15 mg/kg și zi, se face timp de 2—3 zile.

Serul glucozat sau vitaminele, în dozele specificate la alte boli, se folosesc în mod obișnuit.

Cardioexcitantele sînt folositoare: cafeina 1—2 g la o administrare s.c., Pentetrazol 5—10 ml (soluție 10%), de 1—2 ori pe zi.

În rezumat, în mamita seroasă (interstițială), se recomandă muls repetat, iar local se introduc pe canalul papilar soluții, suspensii, emulsii sau unguente semifluide cu antibiotice (penicilină, streptomicină, Kanamicină, Mibazon, Tetraciclină, Asocilin ș.a.) sau soluții de rivanol ori Entozon 1/1 000—3 000. Extern, pe uger se fac fricțiuni cu unguente ușor iritante: unguent iodat 1—2% (iod 1 g, iodură de potasiu 2 g, vaselină ad 50 sau 100 g), unguent ihtiolat 10%, unguent cu acid salicilic 3—5% ș.a. De la caz la caz, se pot pune și comprese cu sulfat de magneziu soluție saturată (64,6%), de 1—2 ori pe zi, timp de 3—4 ore. Bucal, se dau purgative saline și se plimbă animalul bolnav.

Medicația antiinfecțioasă recomandată pe cale generală este formată din: sulfamide, antibiotice, Borgal ș.a.

În mamita catarală: mulsul repetat, antibioticele, sulfamidele introduse în uger după aceeași conduită. Antiinfecțioase pe cale generală se folosesc de la caz la caz.

În mamita purulentă: drenarea pe orice cale și prin muls; antibiotice local (Solvocilin, Teramicină, Sigmamicină în funcție de rezultatul testării sensibilității); antiseptice (rivanol, Entozon). Pe cale generală: eritromicină injectabilă 10—20%, spectinomicină, kanamicină, cloramfenicol injectabil 10%, teramicină injectabilă 5%, solvocilin ș.a.

În mamita gangrenoasă: seroterapie și antibiotice (tetracicline, cloramfenicol, spectinomicină, eritromicină ș.a.).

În mamita streptococică, local și pe cale generală: Eritromicină, Spiramicină, Tylan, Kanamicină, streptomicină, Cloxacilin, Oxacilin,

Ampicilină, penicilină cristalină. Toate unguentele și soluțiile amintite anterior pot fi utile.

În mamita stafilococică și în cea streptococică se recurge la aceleași antibiotice sau sulfamide, local și general, alese pe baza antibiogramei.

În mamita colibacilară — local și general — se fac antibiotice active asupre germenilor Gram negativi (tetracicline, Cloramfenicol, nitrofurani, Kanamicină, Spectinomicină) ș.a.

2.15. RETENȚIA ÎNVELITORILOR

Retenția învelitorilor (secundinelor) este mai frecventă la vacă decît la bivoliță, oaie, iapă sau scroafă și se datorește mai ales condițiilor improprii de întreținere și exploatare, carențelor mineralo-vitaminice, stabulației, infecțiilor (bruceloză) etc.

Profilaxia se referă la crearea unui mediu adecvat femelelor gestante în adăposturi corespunzătoare, asigurarea unor rații echilibrate sub aspect calitativ și cantitativ, mișcare în aer liber, la soare etc.

Tratamentul curativ include extragerea manuală a învelitorilor, la vacă după 24 ore vara și 48 ore iarna; la iapă după 3—4 zile. Extragerea manuală se face cu prudență, pentru a se evita infecțiile medicului veterinar, destul de grave uneori. Se protejează mîna cu mănușă de plastic și unguente cu antiseptice: osmatin, tripaflavină 0,5%, unguent sulfamidat 10% sau chiar cu vaselină simplă. Învelitorile se extrag manual numai cînd există siguranța lipsei proceselor septice. Aceasta o indică fătarea de viței vii, dacă n-au trecut mai mult de 48 de ore de la parturiție, dacă femela nu are temperatură, învelitorile nu sînt crepitante, edematoase etc. Desprinderea manuală se face lent, fără brutalizări sau striviri de placentoame.

După extragere se previn complicațiile septice prin antiinfecțioase sub formă de bujiuri elastice, bujiuri neelastice spumante (tip pesarii), capsule, ovule, drajeuri, comprimate, pulberi, suspensii sau chiar soluții uleioase și mai rar soluții apoase.

Produsele antibiotice bacteriostatice sau bactericide, cu spectru larg de acțiune, formate dintr-un singur principiu (monoterapie) sau din asocieri de 2—3 antibiotice cu sulfamide, fermenți proteolitici etc., pot fi sinergice între ele sau chiar se potențează. Sînt deosebit de utile, diminuînd riscurile infecțiilor, destul de frecvente și de grave uneori. mai ales cînd secundinele nu au fost extrase în totalitate, iar traumatizarea țesuturilor a fost relativ mare.

Dintre produsele cu antiinfecțioase se preferă bujiurile spumante cu tetraciclină și sulfametoxipirimidină (Sulfametin, Bayrena, Dulana), care conțin 0,5 g tetraciclină, și 1 g sulfametin, restul pînă la 4,6 g masă spumantă și excipienți. Se introduc zilnic 4—6—8 bucăți, pînă la aseptizarea cavității (3—4 zile). Tratamentul poate fi zilnic, continuu sau discontinuu, o dată la 2 zile, în funcție de evoluția cazului.

În același scop, se pot introduce bujiurile spumante cu teramicină (oxitetraciclină), care au de asemenea, per bujiu, 0,5 g antibiotic și ad 4,6 g masă spumantă și excipienți inerți din punct de vedere farmacodinamic. Conduita tratamentului este identică. Rezultatele pot fi

comparabile cu cele obținute cu tetraciclină, doar că în cazul respectiv sînt două substanțe bacteriostatice per bujiu și deci șansele de inactivare a florei microbiene sînt sensibil sporite.

Se mai pot folosi bujiuri cu cloramfenicol și saprosan (saprosanul, derivat chinaldinic, are acțiune biostatică și antimicotică), bujiuri cu antibiotice, vitamina A și estrogeni (aceștia din urmă au rol sensibilizant pentru miometru). Bujiurile, pesariile sau comprimatele spumante, denumite Criseometrină, conțin per bucată: tetraciclină clorhidrică 0,10 g, Cloramfenicol 0,15 g, dihidrostreptomicină sulfurică 0,50 g, o sulfonă (substanță antibacteriană înrudită cu sulfamidele) 1 g, Sulfaguanidină 2 g (sulfamidă cu acțiune predominant locală) și papaină 1 g (ferment proteolitic de natură vegetală). Cele trei antibiotice sînt sinergice, acționînd bacteriostatic și bactericid; la acestea se adaugă efectul terapeutic salutar al sulfonei și sulfamidei. Papaina contribuie la dizolvarea resturilor tisulare, la pătrunderea antiinfecțioaselor și difuzarea lor la nivelul mucoasei uterine. Conduita de întrebuințare este asemănătoare cu a bujiurilor spumante românești: se introduc o dată 2—5 bucăți, iar repetarea este zilnică sau la 2—3 zile interval, în funcție de gravitatea infecției care trebuie prevenită sau combătută.

Nitrofuranul sub formă de bujiuri este încă eficace, cu condiția ca acestea să fie executate în așa fel ca să se dezagrege în contact cu mucoasa, la temperatura corpului. Efectul bacteriostatic sau bactericid al nitrofuranului asupra multor germeni Gram negativi sau Gram pozitivi a fost indubitabil confirmat de rezultatele obținute în cele mai diverse afecțiuni septice ale mucoaselor și plăgilor. Asocierea cu uree îi măresc evident proprietățile curativo-profilactice. Conduita folosirii: 5—6—8—10 bucăți o dată, repetat zilnic, de încă 2—4 ori.

Capsulele pe bază de Cloramfenicol 0,1 g, Sulfadimidină 6 g (Sulfametazină. sulfanilamida-2-dimetil 4—6 pirimidină), acid boric 6 g și acid citric 3 g, se introduc cîte 5—6 bucăți o dată sau 8—10 alteori, administrarea repetîndu-se în caz de nevoie după 24 ore de încă 2—4 ori.

Bujiurile cu entozon (amestec de rivanol, nitroacridină, glucoză și borax) se folosesc asemănător. Rezultatele în mod obișnuit sînt bune și foarte bune.

Medicația antiinfecțioasă se mai poate realiza prin introducerea drajeurilor de Cloramfenicol sau tetraciclină, 10—20 bucăți pe zi, timp de 2—4 zile. Comprimatele cu Negamicină de 0,5 g se aplică în număr de 10—15 pe zi. Pulberile de antibiotice, ca tetraciclină bază sau clorhidrat, Teramicină, Taocilină (Sigmamicină), Galimicină (tiocianat de eritromicină) ș.a., se administrează în doze de 5—10 g pe zi, pînă la vindecare.

Sulfamidele sub formă de pulberi sau comprimate de 0,5 g, în cantități de 20—40 g, pot fi folositoare dacă se introduc după extragerea învelitorilor și se repetă de încă 1—3 ori, la intervale de 24 ore.

Cărbunele medicinal, în cantități de 100—200 g, cu rolul său de adsorbant universal, contribuie la crearea unui mediu impropriu dezvoltării florei microbiene. Drojdia de bere *(Faex medicinalis)*, în cantități de 300—500 g „pro die", timp de 2—3 zile, este un bun remediu împotriva infecțiilor uterine.

Grăbirea involuției uterine și deci diminuarea riscului extinderii procesului morbid se realizează prin masajul transrectal și prin hormonul hipotalamic ocitocina depozitat în hipofiză și care se folosește în produsul natural Presoxin, care poate conține și vasopresină sau este sintetic: Sintocinon, Orastin, Oxitocină S. Acțiunea acestora este de a stimula contracțiile uterine evident, grăbindu-i involuția în urma administrării s.c., i.m., i.v. (produse în special sintetice, fără vasopresină) și epidural. La vacă s.c. se injectează 25—30 ml (125—150 U.I. ocitocice), epidural 7—9 ml (35—45 U.I.), repetat o dată la două zile.

Introducerea lichidelor antiseptice după extragerea totală sau parțială a învelitorilor, ca soluții de permanganat de potasiu, rivanol etc.. nu este indicată, chiar în soluții diluate, de 1‰. Tardomiocelul, complex de antibiotice (moldamin, streptomicină și o sulfamidă sub formă de suspensie în ulei vegetal), se poate folosi introducîndu-se o dată 20 ml; repetarea se face după 24—48 ore.

Lotagenul, ca și produsul Racilin, se aplică sub formă de soluții 1—2%, preparate din concentrația de 36% de metacrezol sulfonat cu metanal (aldehidă formică), în cantități de 20—30—100—200 ml de cîteva ori, zilnic. Medicația antiinfecțioasă trebuie diversificată în funcție de fiecare caz în parte. Ea este utilă uneori chiar și fără extragerea manuală a secundinelor, dacă aceasta nu-i posibilă și riscurile de infecție pentru medicul veterinar sînt iminente.

Concomitent, cu medicația topică, locală, cînd starea generală a femelei este deteriorată, cu temperatura crescută peste normal, marile funcții alterate, tendința către septicemie se întrezărește etc., se recurge la medicație pe cale generală. Ea se face cu antibiotice, ca penicilină cristalină, sare de sodiu sau potasiu, sau produsele comerciale care se elimină greu din organism: Efitard, Propamicină, Tripedin, Moldamin. Peniciline semisintetice, respectiv Cloxacilina, Oxacilin, Ampicilină, Carbenicilină (Pyopen) sînt active; marele lor dezavantaj rezidă însă în costul ridicat și intervalele de administrare. Se mai pot utiliza Solvocilin, Cloramfenicol 10%, Teramicină soluție 5%, Eritromicină (Galimicin) 5—10—20%, streptomicină sulfat, eritromicină lactobionat, Spectinomicină 10%. Toate, în afară de penicilinele naturale, se administrează i.m. sau s.c., sub formă de soluții sau suspensii, în doze de 5—10—20 mg/kg și zi, într-o singură priză sau divizate în două, la intervale de 12 ore. Penicilinile de semisinteză se injectează 5—10 mg/kg, o dată la 6—8 ore. Penicilina naturală, 1 000—2 000 U.I./kg, se administrează o dată la 8—12 ore, iar Efitard, Propamicin, Tripedin sau Moldamin 5 000—10 000—15 000 U.I./kg, o dată la 24—48 ore.

Medicația de hidratare a organismului, cu acțiune antitoxică prin mărirea diurezei, ca soluțiile glucozate sau serurile de electroliți, este utilă. Cardioexcitantele (cafeină, Pentetrazol, s.c.) se impun de cele mai multe ori.

Medicația pentru oaie, capră și scroafă este formată în special din ocitocice, în doze 2—4—6 ml fracționat (Presoxin, Oxitocină s.c., 10—20—30 U.I.), spălături antiseptice cu rivanol, permanganat 1‰, eventual extragere manuală. Medicația locală poate fi îmbogățită prin introducerea cu ajutorul unei pense cu brațele lungi a bujiurilor spumante (2—3 bucăți o dată) sau de nitrofuran (1—2 bucăți). Pe cale ge-

nerală, antibioticele sînt mai recomandate decît sulfamidoterapia la speciile respective.

La iapă, conduita terapeutică este asemănătoare cu cea relatată la vacă. Utilizarea de tranchilizante, ataractice minore sau majore, previne stressul și calmează animalul, încît desprinderea manuală este mult favorizată.

Combelenul se injectează i.m., i.v., 0,5—1 ml/100 kg (5—10 mg/100 kg) soluție 1%; Largactilul 1—2 mg/kg, soluție 2,5%; Romtiazinul 1—3 mg/kg, soluție 5% sau numai 0,6%; Romerganul (Prometazina), 0,5—1 mg/kg și zi.

2.16. TRICOMONOZA ȘI HISTOMONOZA

Tricomonoza a diminuat ca incidență, în special datorită însămînțărilor artificiale. Mai apare sporadic, atît la tauri, cît și la vaci, aducînd prejudicii economice. Medicația clasică folosită pentru combaterea acestei mastigoforoze, produsă la taurine de *Trichomonas vaginalis*, a suferit modificări, deoarece aplicarea locală a spălăturilor cu diferite lichide (rivanol 1‰, Tripaflavină 1/3000—1/500, permanganat de potasiu 1/1000—1/3000 ș.a.), a unguentelor 0,5% de Tripaflavină, 1% entozon sau rivanol ca și a bujiurilor cu nitrofuran, entozon etc., este greoaie. Asemenea aplicații erau îndelungate, fără a se ajunge la sterilizarea organelor genitale, și aceasta nu atît din cauza ineficacității medicației folosite, cît mai ales datorită imposibilității de pătrundere a antisepticelor respective la nivelul tuturor pliurilor mucoasei organelor genitale, unde se dezvoltă parazitul respectiv.

În prezent, medicația topică este aproape abandonată, utilizîndu-se substanțe tricomonocide cu acțiune terapeutică ridicată. Ele prezintă și avantajul unei administrări mult mai comode, pe cale bucală, în apă ori în uruieli, ca și parenteral, sub formă de injecții intravenoase. Eliminîndu-se sub formă activă la nivelul organelor genitale, au acțiune nocivă asupra flagelatului trichomonas, distrugîndu-l.

Dintre tricomonocidele care au făcut obiectul a numeroase cercetări în ultimii ani, privind acțiunea asupra lui *Trichomonas vaginalis*, *Trichomonas gallinae* și *Trichomonas gallinarum*, *Histomonas meleagridis* ș.a., fac parte derivații nitroimidazolului, cum sînt: Dimetridazolul, Metronidazolul, Tinidazolul, Nimorazolul etc. Ele au o activitate specifică asupra flagelatelor, fiind utile practicii medicinii veterinare, preventiv sau curativ. Sînt sau nu solubile în apă, dar ceea ce este mai important este că nu au gust, miros și nu lasă reziduuri în țesuturi. În doze terapeutice, nu afectează spermatogeneza și fecunditatea.

Dimetridazolul, cunoscut și sub denumirea de Emtril, este din punct de vedere chimic 1,2 dimetil-5 nitroimidazol. Se utilizează în trihomonoză la taurine, sub formă de pulbere cu 40% principiu activ, solubilă în apă și pulbere cu 10% dimetridazol pentru administrări intravenoase. Posologia pentru vaci și tauri este de 50—60—75 mg/kg, administrarea făcîndu-se din amestecul 40%, sub formă de breuvaje, cu butelii din plastic sau cu pistolul. Eficacitatea terapeutică este asigurată dacă aceste doze se administrează consecutiv, timp de 5 zile. Fo-

losit după această conduită, Dimetridazolul a aseptizat sperma la tauri și organele genitale la vacă. Complicațiile septice ce pot surveni în urma avorturilor trihomonazice la vaci se tratează în mod adecvat. Intravenos se folosesc soluții 10% în doză de 50—75 mg/kg, o singură administrare, însă cele mai bune rezultate se obțin cînd aceeași doză este folosită consecutiv timp de 2—3 zile (2—3 administrări). Din cauza cantității mari de lichid se preferă să se injecteze încet cu aparatul de suflerie. În doze de 100 mg/kg i.v., rezultatele pot fi și de 100%. Unele manifestări de intoleranță semnalate în urma injectării i.v., sînt pasagere și fără urmări negative.

Metronidazolul sau Flagilul, mai mult aplicat în terapia umană, poate fi folosit și în trihomonoză la taurine. Metronidazolul, adică hidroxi-2'-etil-1-metil-2-nitro-5-imidazol, este mai greu solubil în apă, dar s-a dovedit a fi unul dintre cele mai bune tricomonocide, atît „in vitro", cît și „in vivo", fiind în același timp și puțin toxic. Activitatea tricomonocidă „in vitro" față de *Trichomonas vaginalis*, la o concentrație de numai 1/400 000, a fost de 99%. La taurine, metronidazolul se poate folosi administrat pe cale bucală, sub formă de suspensii în apă, preparate în momentul întrebuințării, în doză asemănătoare cu cea a dimetridazolului, de 60—75 mg/kg, repetat de 3 ori, la intervale de 12 ore.

La păsări, în trichomonoză (găini, curcani, porumbei) și în histomonoză (curci, găini) se folosește dimetridazolul în uruieli sau apa de băut, în doze de 40—50 mg/kg, timp de 3—5 zile, uneori pînă la 10 zile. Dacă după 2—3 zile se continuă tratamentul, cantitatea pe zi poate fi redusă la numai 25—30 mg/kg. Curele individuale sînt recomandate numai la efective mici. În tratamentele curativo-profilactice în masă, se administrează în apa de băut, în concentrație de 0,5‰ (500 ppm), sau în alimente, în concentrație de 0,40—0,80‰ (400—800 ppm). Profilactic, în apă se administrează 0,100—0,125 g‰ (100—125 ppm), iar în alimente 0,15 g‰ (15 ppm).

La palmipede, Dimetridazolul se administrează 10 mg/kg, timp de 5 zile. Se folosește produsul cu 40% Dimetridazol.

Tratamentele în masă se fac cu amestecul furajer care conține 2‰ (200 g la 100 kg furaje), iar preventiv 40 g la 100 kg uruieli (0,4‰). În trihomonoza porumbeilor, în tratamente individuale, se folosesc comprimatele de 20 mg în doză de 50 mg/kg și zi, timp de 3—5 zile, iar dacă este cazul se mai administrează, 2—3 zile, dar jumătate din doza inițială.

Emtrivinul conține 30% dimetridazol pe suport de mălai, avînd o stabilitate pînă la 2 ani, iar amestecat în uruieli, pînă la 6 luni. Se recomandă preventiv în histomonoza curcilor, 150—175 ppm, pînă la vîrsta de 16 săptămîni. Administrarea încetează cu 3 zile înainte de abataj.

Pe lîngă cele relatate, în histomonoză se mai pot folosi Furazolidona, Nitrotiazida, Acetamino-nitrotiazol (Difetarson), Ronidazol (Ridzol) ș.a.

Furazolidona, Furoxon, se recomandă preventiv, amestecată în rație, în doză de 110—330 ppm preventiv și 400 ppm curativ, timp de 14 zile; ulterior, pentru a evita reșutele, se mai administrează încă 100

ppm, timp de cîteva zile. Rezultatele obținute cu furazolidonă nu sînt dintre cele mai bune.

Nitiazida, cunoscută și sub denumirea de Hepsidă, este din punct de vedere chimic 2 amino-5-nitrotiazol; fiind solubilă în apă, se preferă să se administreze în aceasta. Preventiv, se recomandă 150—200 ppm la puii de găină și 250—350 ppm la curcani. Curativ, administrarea durează obișnuit 5 zile, iar doza este în general de 200 ppm pe zi.

Acetamino-2-nitro-5-tiazol, utilizat sub denumirea de Enheptin T sau derivatul acetilat Enheptin H, se recomandă preventiv 0,25‰ (250 ppm) în rație sau în apa de băut; curativ, se dă 500 ppm în rație.

Difetarsonul sau Bis-(arsono-4-fenilamina)1,2-etan, importat și la noi sub denumirea de Bemarsal, în comprimate de 500 mg, poate fi util în tricomonoză și histomonoză, în doză de 50 mg/kg și zi sau 500 ppm în apă de băut, timp de 10—15 zile.

Ronidazolul, comercializat sub denumirea de Ridzol sau Ridzol S, este carbamat de (metil-1-nitro-5-imidazolil-2) metil. Fiind solubil se poate folosi în uruieli sau apă. Se livrează sub formă de preamestec (premix), cu 10—12% pulbere solubilă sau insolubilă în apă. Toleranța în histomonoza curcanilor este bună, dacă se administrează 60—90 ppm.

Pe lîngă medicația recomandată, în histomonoză un rol important profilactic îl au dezinfecțiile curente pentru distrugerea agenților infecțioși și dehelmintizarea păsărilor de *Capillaria sp.* incriminată în perpetuarea și transmiterea acestei boli. Dehelmintizarea se realizează cu Tetramisol, Levamisol, Fenotiazină, tetraclorură de carbon etc.

2.17. AGALAXIA

Agalaxia este o afecțiune mai frecvent întîlnită la scroafele recent fătate. Apare în special în marile unități de creștere și exploatare a suinelor, avînd cauze multiple și variate. Dintre acestea fac parte: alimentația deficitară, unilaterală, dereglări endocrine (hipotalamo-hipofizo-suprarenaliene), factorii stressanți (fizici, chimici și îndeosebi psihici), infecții etc.

Profilaxia se bazează pe crearea de condiții optime de viață în boxele de fătare, în care parturientele să fie duse cu 10—14 zile înainte de acest act. Alimentația se reduce cu 50%, pentru a se evita supraîncărcările tubului digestiv și apariția constipației. Pentru înlăturarea constipației se administrează în furaje, timp de cîteva zile, 20—30 g sare de Epsom (sulfat de magneziu) și emoliente de genul făinei de in. Apa trebuie să fie asigurată la discreție și de bună calitate. Teramicina (Oxitetraciclina), ca și tetraciclina bază sau clorhidrică în furaje, în doze de 1 g/100 kg și zi, timp de cîteva zile (2—5), pot preveni apariția unor infecții, deși profilaxia antibiotică nu este totdeauna pe deplin justificată.

Tratamentul curativ al hiposecreției lactate se bazează pe hormoni diferiți din punct de vedere chimic și farmacodinamic: glucocorticosteroizii, hormonul retrohipofizar, ocitocina și hormonul placentar, gonacorul.

Dintre glucocorticosteroizi se preferă produsele sintetice fluorate, mult mai active decît cortizonul și succedaneele sale, ca: Dexametason (Superprednol), Triamcinolon, Betametason, apoi Prednisonul (Su-

percortilul, Deltahidrocortizonul), Supercortizolul (Prednisolonul, Hidrocortansilul) ş.a.

Dexametasonul, 0,5—1 mg/10 kg, sub formă de suspensie de acetat sau fosfat, se recomandă i.m.. eventual pe cale bucală, comprimatele de numai 0,50 mg. Acest glucocorticoid de sinteză este un derivat fluorat şi metilat al prednisolonului, cu acţiune antiinflamatorie mai intensă decît a acestuia de pînă la 67 ori. Este folosit pentru acţiune promptă sub formă de soluţii apoase, iar pentru cea retard în suspensii. Soluţiile 2—4‰ (Dexadreson, Dexavene) conţin fosfat de sodiu, iar suspensiile, fenilpropionat, teretoxiacetat (Tereson) acetat 21-isonicotinat (Voren), trioxa undecanoat (Trimexa) etc.

Produse de genul Dexafortului sînt amestecuri de dexametason fosfat de sodiu 1 mg/ml cu 2 mg/ml de suspensie de dexametason fenilpropionat, oferind avantajul unei acţiuni prompte prin soluţie uşor resorbabilă şi alta de durată lungă datorită suspensiei.

Supercortisolul (Prednisolonul) se injectează i.m. sub formă de suspensie apoasă 2,5%, 20—50 mg pe animal şi zi, timp de 2—3 zile, iar Flumetason 0,5‰ în doză de 1,25—1,5 mg/100 kg. Betametason suspensie 2%, i.m. în doză de 0,5—1 mg/100 kg.

Prednisonul (Hostacortin) se face i.m. sau s.c., 1—2 mg/kg.

În aceleaşi scopuri se poate folosi şi ACTH obişnuit sau forma retard, în doze de 20—50 U.I., i.m., repetat de 1—2 ori pe zi în cazul formei obişnuite sau o dată la 24 ore, a produsului cu resorbţie lentă. Doza de întreţinere, dacă este cazul, se face discontinuu, adică o dată la 2 zile.

Presoxinul românesc, în fiole de 1 ml sau 10 ml, cu 5 U.I. ocitocice/ml, sau produsele străine naturale sau sintetice (Sintocinon, Orastin, Oxitocina S etc.), cu 5 sau 10 U.I./ml, se injectează s.c. ori i.m. Ele contribuie la stimularea contracţiei fibrelor din mioepiteliul acinilor glandulari, fiind uneori deosebit de utili în agalaxia postpartum la scroafe, în doze de 20—30—50 U.I., o singură dată sau fracţionat în 2—3 „pro dosi". Cura trebuie extinsă uneori la 2—5 zile.

Oxitocina S, Orastin forte şi Ocitocin au avantajul că nu conţin vasopresină, fiind ocitocice de sinteză.

Gonacorul (gonadostimulina din urina de femeie gravidă, mai bogată în LH decît în FSH) se injectează la scroafă i.m., 500—1 000 U.I.; o dată sau 200 U.I. la 24 ore. Flacoanele conţin 500 U.I. pulbere liofilizată.

Sintofolinul (diacetat de hexestrol), în doze de 5—10—25 mg, ar putea fi folosit i.m. sau s.c., iar pomada pe bază de stilbestrol 1%, sub formă de fricţiuni în jurul mameloanelor.

Tranchilizantele majore, respectiv derivaţii fenotiazinici Combelen 1%, Largactil (Clorpromazină) 0,5—2,5%, Romtiazin 0,6—5%, sub formă de injecţii i.m., în doză, pe zi la Combelen 0,3—0,5 ml/10 kg i.m., i.v. şi 0,5—1—2 ml/10 kg s.c., Largactil 1—2 mg/kg, Romtiazin 2—3 mg/kg, precum şi tranchilizantele minore pot preveni stressul şi sînt capabile să-i atenueze eventual consecinţele (v. medicaţia antistress).

La vaci, se întrebuinţează mai mult Ocitocina (Presoxinul), în doze de 15—25 U.I. zilnic, timp de 3—4 zile sau Gonacorul (HGG, Gonadotrofină corionică), în doze de 1 000—3 000 U.I.

percortilul, Deltahidrocortizonul), Supercortizolul (Prednisolonul, Hidrocortansilul) ş.a.

Dexametasonul, 0,5—1 mg/10 kg, sub formă de suspensie de acetat sau fosfat, se recomandă i.m.. eventual pe cale bucală, comprimatele de numai 0,50 mg. Acest glucocorticoid de sinteză este un derivat fluorat şi metilat al prednisolonului, cu acţiune antiinflamatorie mai intensă decît a acestuia de pînă la 67 ori. Este folosit pentru acţiune promptă sub formă de soluţii apoase, iar pentru cea retard în suspensii. Soluţiile 2—4‰ (Dexadreson, Dexavene) conţin fosfat de sodiu, iar suspensiile, fenilpropionat, teretoxiacetat (Tereson) acetat 21-isonicotinat (Voren), trioxa undecanoat (Trimexa) etc.

Produse de genul Dexafortului sînt amestecuri de dexametason fosfat de sodiu 1 mg/ml cu 2 mg/ml de suspensie de dexametason fenilpropionat, oferind avantajul unei acţiuni prompte prin soluţie uşor resorbabilă şi alta de durată lungă datorită suspensiei.

Supercortisolul (Prednisolonul) se injectează i.m. sub formă de suspensie apoasă 2,5%, 20—50 mg pe animal şi zi, timp de 2—3 zile, iar Flumetason 0,5‰ în doză de 1,25—1,5 mg/100 kg. Betametason suspensie 2%, i.m. în doză de 0,5—1 mg/100 kg.

Prednisonul (Hostacortin) se face i.m. sau s.c., 1—2 mg/kg.

În aceleaşi scopuri se poate folosi şi ACTH obişnuit sau forma retard, în doze de 20—50 U.I., i.m., repetat de 1—2 ori pe zi în cazul formei obişnuite sau o dată la 24 ore, a produsului cu resorbţie lentă. Doza de întreţinere, dacă este cazul, se face discontinuu, adică o dată la 2 zile.

Presoxinul românesc, în fiole de 1 ml sau 10 ml, cu 5 U.I. ocitocice/ml, sau produsele străine naturale sau sintetice (Sintocinon, Orastin, Oxitocina S etc.), cu 5 sau 10 U.I./ml, se injectează s.c. ori i.m. Ele contribuie la stimularea contracţiei fibrelor din mioepiteliul acinilor glandulari, fiind uneori deosebit de utili în agalaxia postpartum la scroafe, în doze de 20—30—50 U.I., o singură dată sau fracţionat în 2—3 „pro dosi". Cura trebuie extinsă uneori la 2—5 zile.

Oxitocina S, Orastin forte şi Ocitocin au avantajul că nu conţin vasopresină, fiind ocitocice de sinteză.

Gonacorul (gonadostimulina din urina de femeie gravidă, mai bogată în LH decît în FSH) se injectează la scroafă i.m., 500—1 000 U.I.; o dată sau 200 U.I. la 24 ore. Flacoanele conţin 500 U.I. pulbere liofilizată.

Sintofolinul (diacetat de hexestrol), în doze de 5—10—25 mg, ar putea fi folosit i.m. sau s.c., iar pomada pe bază de stilbestrol 1%, sub formă de fricţiuni în jurul mameloanelor.

Tranchilizantele majore, respectiv derivaţii fenotiazinici Combelen 1%, Largactil (Clorpromazină) 0,5—2,5%, Romtiazin 0,6—5%, sub formă de injecţii i.m., în doză, pe zi la Combelen 0,3—0,5 ml/10 kg i.m., i.v. şi 0,5—1—2 ml/10 kg s.c., Largactil 1—2 mg/kg, Romtiazin 2—3 mg/kg, precum şi tranchilizantele minore pot preveni stressul şi sînt capabile să-i atenueze eventual consecinţele (v. medicaţia antistress).

La vaci, se întrebuinţează mai mult Ocitocina (Presoxinul), în doze de 15—25 U.I. zilnic, timp de 3—4 zile sau Gonacorul (HGG, Gonadotrofină corionică), în doze de 1 000—3 000 U.I.

2.18. HIPODERMOZA

Hipodermoza este o miază cutanată, interesînd regiunea dorso-lombară, la bovine, produsă în special de larvele de *Hipoderma bovis*. Ea contribuie evident la deprecierea pieilor, slăbirea animalelor, scăderea producției, neînregistrarea sporului de greutate normal. Utilizarea unor substanțe pentru combaterea bolii este deci necesară și pe deplin justificată. Tratamentele curative sînt mai puțin eficiente, deoarece tegumentul, odată depreciat, nu se mai reface integral.

În tratamentul hipodermozei s-au folosit numeroase substanțe, administrate oral sau parenteral (în principal organoclorurate sau organofosforice), cu efecte terapeutice incerte, de cele mai multe ori. Aplicațiile locale, constînd din introducerea în noduli a diferitelor lichide larvicide, pe lîngă o eficacitate relativ redusă, s-au dovedit anevoioase și costisitoare.

Toate aceste procedee sînt aproape în totalitate înlocuite cu organofosforice aplicate extern, sub formă de pansaj pe suprafața dorsală a corpului, utilizînd soluții concentrate preparate extemporaneu în apă, în excipienți tensioactivi care permit absorbția principiilor active. Concentrația organofosforicelor folosite este în general de 2—10%, iar dozele „per" kilogram de greutate vie sînt de cîteva miligrame (5—30 mg/kg în general).

Tratamentele precoce se fac cu soluții mai concentrate, pentru a se asigura o acțiune sistemică. Tratamentele tardive se fac cu soluții mai diluate, deoarece în acest caz larvele de stadiul II și III se găsesc în țesutul conjunctiv subcutanat; insecticidul nu trebuie deci să străbată decît tegumentul pentru a le distruge sau să pătrundă chiar prin orificiul făcut în piele de către acestea cînd tratamentele sînt tardive.

Tratamentul precoce cu Neguvon (Triclorfon), în soluție apoasă 6%, se aplică în octombrie—noiembrie la întreg efectivul din unitatea sau zona respectivă, adică la toate taurinele, în vîrstă de la 3 luni la 3 ani. Dacă în regiunea în cauză hipodermoza este masiv reprezentată, se tratează toate bovinele indiferent de vîrstă, excluzîndu-se animalele cu diferite alte afecțiuni și vacile gestante, cu 3 luni înainte de fătare. Soluția apoasă proaspăt preparată (neguvonul nu este stabil în soluții apoase) se aplică cu ajutorul unei perii pe regiunea dorso-lombară, umectînd în mod obișnuit o suprafață de 30—80 cm² (metoda „pour on"). Cantitatea diferă în funcție de talie, revenind de exemplu: 60 ml la un animal de 100 kg greutate vie, 120 ml la unul de 200 kg, 180 la cele de 300 kg și 210 ml la cele de 350 kg și mai mult; adică se calculează 0,6 ml/kg din soluția 6% sau 36 mg/kg. Vacile în lactație vor fi tratate dimineața după mulgere. Dacă tratamentele se fac în adăposturi, acestea vor fi bine aerisite și animalele supravegheate timp de 24 ore cel puțin, pentru a se observa eventualele intoleranțe sau manifestări toxice.

Neguvonul se folosește și sub formă de soluție concentrată, adică 10—10,6%, impregnînd tegumentul prin turnare pe o suprafață limitată, în regiunea dorso-lombară; datorită compoziției, nu alunecă, ci se absoarbe, fără să fie nevoie de fricționare. Metoda este cunoscută sub denumirea anglo—saxonă de „spot-on" și necesită doar 3—5

ml/100 kg greutate vie. Turnarea soluției pe regiunea spinării se realizează cu recipiente adecvate, în care să se poată măsura 5—10—20—25 ml. Absorbția este bună. Produsul astfel aplicat acționează asupra larvelor din stadiul I aflate în migrație prin organism. S-a recomandat soluția 10,6% în cantitate de 10—25 ml, adică 1—2,5 g substanță activă „per" animal. Rezultatele bune au atins proporția de peste 87%.

Accidentele tratamentului precoce cu neguvon s-ar putea datora acțiunii lui anticolinesterazice. Astfel, la unele subiecte pot apărea tulburări digestive traduse prin diaree, hipersalivație, polipnee, bradicardie, tulburări locomotorii, tremurături, jenă la ridicare și în mers, diminuarea cantității de lapte pentru mai multe zile ș.a. Toate acestea survin în 4—5 ore după aplicarea organofosforicului. Manifestările de intoleranță tardivă apar după 24 ore sau chiar mai tîrziu și se evidențiază prin manifestări nervoase motorii ca parezie, paralizia flască etc.

Tratamentul intoxicațiilor cu organofosforice anticolinesterazice se face prin atropină sulfurică, soluție 1%, injectată i.m., i.v. sau chiar s.c., 0,15—0,60 mg/kg (ar reveni la un animal de 400 kg 6—24 ml din soluția 1%, adică 60—240 mg). În funcție de gravitatea simptomelor, dozele cresc simțitor. În aceste intoxicații, toleranța la atropină este mărită. Intravenos, este bine ca soluția să fie diluată de 10 ori, adică să se injecteze în concentrație de numai 1‰. În același scop, se folosește P.A.M. (metil iodura de piridin-2-aldoxină), în soluție 2% și în doză de 0,80—1 mg/kg (4—5 ml/100 kg), pe cale i.v., repetînd-o după 3 ore dacă este cazul. Subcutanat dozele sînt mai mari Taxogoninul (Pirangyt, Obidoximi chloridum DCI) sau biclorura de bis-(4-hidroxi-iminometil-piridiniu-1-metil)-ester, în soluție 25%, injectînd din acesta cîte 10 mg/kg i.v., adică 1 ml/25 kg greutate vie. Acesta este un reactivator de colinesterază. Injectarea se repetă dacă este cazul după 1—2 ore. Se administrează în mod obișnuit după atropinizarea animalului. Medicația simptomatică bazată pe cardioexcitante, ser glucozat ș.a. este adesea utilă, mai ales în intoxicații cu manifestări tardive.

Tratamentul tardiv sau de primăvară al hipodermozei se bazează de asemenea pe utilizarea neguvonului dar acesta se execută în momentul apariției nodulilor, pentru distrugerea larvelor de gradul II și III, începînd din ianuarie și chiar pînă în iulie, repetînd aplicațiile la intervale de 25—30 zile, dacă este cazul. Soluția apoasă este în concentrație de numai 2%, iar cantitatea folosită pentru un animal este de 200—300—400 ml, în funcție de talie, greutate, lungimea părului etc. Fricțiunile se fac cu ajutorul unei perii aspre, timp de 2—3 minute pe fiecare latură dorso-lombară, insistîndu-se în mod deosebit în zonele cu noduli. Tratamentele acestea, zise și curative, se fac și animalelor la care s-a aplicat tratamentul precoce (preventiv), toamna. Obișnuit, se face un tratament în lunile februarie-martie, care se repetă după 48 de zile.

Remanența organofosforicelor este relativ mică, din cauza metabolizării rapide și a hidrosolubilității, încît în mușchi, după 24 ore, aproape că nu se mai găsesc nici urme, iar în țesutul adipos pot persista doar 4—5 zile, ceea ce este un timp foarte scurt comparativ cu insecticidele clorurate persistente de genul H.C.H.-ului și D.D.T.-ului. Unele organofosforice prezintă dezavantajul unui miros neplăcut, persistent, care poate fi comunicat produselor alimentare.

S-au mai folosit în hipodermoză sub formă de soluții sau emulsii și alte preparate, cum ar fi neguvonul sub denumirea de Varlut, în soluție uleioasă 5%, care se aplică percutanat prin fricțiuni, o singură dată, toamna (tratament precoce), în doză de 20 mg/kg sau 40 ml/100 kg, fără a depăși 200 ml de soluție, indiferent de greutatea animalului. Nu se tratează femele în lactație.

Asuntolul sau Cumafosul (CO-RAL-3-cloro-4-metil ombelife-ron-0,0-dietil tiofosfat) se poate folosi singur sau asociat cu neguvonul, sub formă de emulsii 16%, care se diluează 2‰ în momentul întrebuințării 1/8, adică la 1 litru de emulsie 16% se adaugă 8 litri de apă. Pulverizări se fac cu concentrația 1‰.

Produsele injectabile mai cunoscute și care s-au folosit mult sînt Warbexul sau Famfurul, injectîndu-se din soluția 35% i.m. cîte 4 ml/100 kg (14 mg/kg greutate vie), fiind bine suportat de către bovine. Eventualele fenomene de intoleranță individuală se tratează, ca în marea majoritate a intoxicațiilor cu organofosforice, cu atropină și toxogonin, în dozele amintite.

Bubulinul este un amestec de Neguvon, P.A.M. (metil-iodură de piridină-2-aldoxină), atropină și excipienți pe bază de amestecuri de polialcooli (vezi compoziția la oestroză). Se indică în hipodermoză sub formă de injecții intramusculare, 5 ml/100 kg, ceea ce corespunde cu aproximativ 25 mg/kg de neguvon. Se tratează toate animalele de la 4 luni în sus și vacile pînă în luna a 4-a de gestație. Nu se folosește la vacile în lactație și cele peste 4 luni de gestație. Tratamentul este precoce (de toamnă), executîndu-se în octombrie, la sfîrșitul perioadei de pășunat, repetîndu-se în aceleași condiții după 4—6 săptămîni. Primăvara vor fi supuse tratamentului doar taurinele cu noduli hipodermici (tratament tardiv), cu soluție de neguvon 2%, pentru distrugerea larvelor din generația a II-a și a III-a. În ultimul timp, indicațiile produsului Bubulin s-au restrîns mai mult pentru oestroză. Printre accidentele tratamentului precoce (de toamnă), în afară de cele semnalate, mai pot interveni unele manifestări nervoase, în urma distrugerii larvelor care se găsesc în migrație la nivelul măduvii spinării.

Se recomandă în unele țări și Ruelenul (4-ter-butyl-2-clorofenil-metil-metil fosforamidă), 100 mg/kg, pe cale bucală, la bovine.

Sisvar este soluție 15% de N-metil O-O dimetil-ditio-fosforil 5'-tio 3 dimetil-2,2 valeramid într-un excipient ce-i permite să traverseze tegumentul. Se folosește din soluția 15%, o parte la 4 părți apă, adică 60 ml/100 kg sau 20 mg/kg, turnîndu-se pe regiunea dorsolombară fără să se fricționeze (spot-on). Tratamentul este preventiv (precoce), deci se face toamna, în octombrie-noiembrie. Nu se tratează vacile în lactație și animalele ce se sacrifică la mai puțin de 30 de zile. Nu se dau tărîțe și concentrate cu 2 zile înainte și două zile după tratament.

2.19. TRICOFIȚIA VIȚEILOR

Dintre afecțiunile micotice mai frecvent întîlnite la animalele cu valoare economică ridicată, se detașează ca importanță tricofiția viților, produsă de *Trichophyton verrucosum*. Această dermofiție îmbracă în unitățile de creștere a viților caracter enzootic, afectînd în special ti-

neretul de la 1—2 luni, pînă la vîrsta 1—2 ani; se întîlneşte mai rar la taurinele adulte sau la alte specii. Boala este mai frecventă în timpul iernii şi primăvara, atenuîndu-se evident vara şi toamna, în special la animalele care au fost la păşune sau la cele care se bucură de padocuri cu mult soare, cu condiţii de zooigienă corespunzătoare. Pagubele produse de tricofiţie se datoresc cheltuielilor mari făcute cu tratarea animalelor, neînregistrării sporului de creştere în greutate la viţeii infestaţi, deprecierii pieilor, îmbolnăvirii îngrijitorilor etc.

Profilaxia tricofiţiei la viţei se bazează pe izolarea animalelor bolnave, tratarea lor, dezinfecţia riguroasă a adăposturilor cu formaldehidă 2—4%, şi adaos de hidroxid de sodiu 2%, ustensilelor de pansaj, îmbunătăţirea zooigienei din grajduri, alimentaţiei, administrarea timp de 10—15 zile a griseofulvinei în raţie în doză de 10—15 mg/kg şi zi. Imunizarea activă este o metodă folosită într-o măsură redusă.

Medicaţia curativă a acestei ectoparazitoze, deşi bogată şi foarte variată, nu a dat totdeauna cele mai bune rezultate, din cauză că medicamentele nu s-au aplicat corect, durata tratamentului nu a fost riguros respectată şi în special s-a căutat să se trateze focarele de tricofiţie, neglijîndu-se distrugerea în acelaşi timp şi a agentului etiologic din adăposturi, de pe ustensilele de panasaj şi îmbunătăţirea alimentaţiei, care, pe lîngă igienă, joacă un rol important în prevenirea şi evoluţia tricofiţiei.

Formele medicamentoase cele mai propice pentru tratamentul tricofiţiei sînt soluţiile, emulsiile, suspensiile, unguentele şi pastele. Medicamentele considerate mai bune sînt acelea care se aplică o singură dată, fără raclajul în prealabil al crustelor sau se dau pe cale bucală, în apă ori în furaje, în cure scurte, fără riscuri şi sînt eficace şi ieftine.

Pînă în prezent, s-a folosit local o gamă bogată de substanţe, diferite din punct de vedere chimic şi farmacoterapeutic. Acestea au fost antiseptice şi dezinfectante oxidante directe sau indirecte ca clorura de var sub formă de suspensie 10—20%, soluţie pînă la 5%, cloramină 3—5%, permanganat de potasiu soluţie 2—3%, tinctură de iod în concentraţie de 2—10% iod, singură sau în asociere, de exemplu după formula: tinctură de iod 10 g, fenol lichid şi cloral hidrat āā 1 g, alcool 30 g; se fac pensulaţii zilnice timp de 5—6 zile.

Dintre dezinfectantele reducătoare, formolul se aplică singur sau în asociaţie cu alte substanţe şi în concentraţii de la 10% pînă la utilizarea per se (30—40% aldehidă formică).

Se mai recomandă acidul clorhidric 10—20%, acidul acetic 5—10%, apoi alcalii ca hidroxidul de sodiu (soda caustică) 0,5% în părţi egale cu formol 0,5%.

Din seria aromată s-au verificat fenolul lichid, ca pensulaţii pe leziuni o dată la 8 zile (1—2 aplicaţii sînt suficiente, datorită acţiunii caustice), şi creolina, emulsie 3—5% sau mai concentrată.

Cu oarecare succese s-au folosit insecticidele clorurate sintetice: entomoxanul ca atare, adică 10% izomer gamma sau diluat 1 : 1, 1 : 2, 1 : 3 în apă. Dintre organofosforice dă rezultate Triclorfonul (neguvonul) sub formă de unguent 10%. S-au mai utilizat oţetul comercial (4—9% acid acetic) diluat $^1/_4$, multe produse pe bază de acid salicilic, saprosan (soluţie 10% sau unguente 20%), sulf şi sulfat de cupru. Astfel, produsul

Tricofițin este compus din sulf, sulfat de cupru āā 25 g, untură de pește *(oleum jecoris)* 15 g, parafină 10 g, vaselină 25 g.

În ultimii ani, s-a încercat să se prevină și să se trateze tricofiția pe cale generală, adică *per os*, medicamentele fiind ingerate odată cu rația de concentrate. Procedeul urmărește să se renunțe la aplicații locale, topice, datorită greutății folosirii lor în efectivele mari de animale și duratei îndelungate a tratamentelor.

Cele mai bune substanțe care au dat și rezultate încurajatoare pe cale generală sînt antibioticele antifungice produse de eumicete, cum sînt, de exemplu, Griseofulvina (Gricina, Likuden-Fulvin, Fulvicin etc.), izolată din *Penicillium griseofulvum*; este activă în urma administrării pe cale bucală exclusiv față de dermatomicozele cu localizări tegumentare, deoarece se elimină sub formă activă și se concentrează în țesuturile bogate în cheratină. Griseofulvina este fungistatică și nu fungicidă față de *Trichophyton sp.*, *Microsporum sp.*, intervenind direct în sinteza acidului nucleic. Nu are acțiune în candidoze, *pitiriasis versicolor*, nici în micozele viscerale (blastomicoză, histoplasmoză); nu este nici antimicrobiană. Griseofulvina este eficace în tricofiția viteilor dacă se dă pe cale bucală în doze de 10—20—30 mg/kg, timp de 10—30—40 de zile consecutiv. Tratamentul preventiv durează 10—15 zile (Mitroiu). Se pare că depășirea dozei de 30 mg/kg nu este lipsită de efecte adverse, nedorite. Griseofulvina este doar unul dintre mijloacele de luptă împotriva tricofiției viteilor, care rămîne fără eficacitate dacă nu este asociată cu celelalte măsuri ce trebuie luate. Nu creează imunitate, reinfestările putînd surveni oricînd după terminarea tratamentului. Din literatură a reieșit că animalele nu trebuie sacrificate 30 zile după folosirea antibioticului. Griseofulvina se administrează în uruieli, sub formă de pulbere fină sau pe diferite suporturi (carbonat de calciu, bentonită, micelii). Se mai poate administra în suspensii în apă sau lapte, ca și sub formă de comprimate de 0,125—0,500 g, boluri etc. Aceste forme sînt recomandate în cazuri izolate și cînd viteii refuză amestecul furajer cu griseofulvină.

Bromocetul, detergent cationic din categoria derivaților de amoniu cuaternar (bromură de cetilpiridină), este bacteriostatic, bactericid și antifungic. Se folosește nu numai ca antiseptic sau dezinfectant pentru mîini, pentru obiecte metalice, ustensile, lenjerie, pardoseli, în furunculoză, în jurul plăgilor, pentru mameloane etc., ci și preventiv și curativ în tricofiția viteilor, sub formă de soluții și unguente. Preventiv, aplicat prin pansaj pe tot corpul viteilor, se recomandă soluția 1‰ (preparată din concentrațiile comerciale de 10 sau 20%), iar curativ, se fac badijonări locale cu soluția 5‰, cu sau fără raclarea crustelor, iar apoi se aplică unguentul 1‰. În mod obișnuit, 2—3 aplicații, la 7—8 zile interval, sînt suficiente.

Defungitul este din punct de vedere chimic 3-benzil-5-carboxi-metil-1,3,5-tetrahidrotiadiazin-2-tionă. Se folosește cu succes în ultimii ani sub formă de soluție. Defungitul este pulbere albă, inodoră, hidrosolubilă, cu coeficient terapeutic ridicat. Tratamentul se face local, pe leziunile tricofitice, alături de pansaj pe tot corpul animalului, cu soluții în concentrație de 0,5—1‰, repetate la 3 zile. Crustele nu este obligator să fie detașate. Sînt suficiente 1—2 aplicații. Pe lîngă eficacitatea ridicată, avantajul Defungit-ului rezidă și în faptul că se poate aplica sub

formă de stropire cu ajutorul unei pompe uzuale, chiar cu vermorel, folosind soluţii în aceleaşi concentraţii, aplicate de 2—3 ori, la intervale de 15 zile. Rezultatele mai bune se obţin în aplicaţii topice. Aceeaşi soluţie 0,5—1% este indicată şi pentru inactivarea agentului etiologic din adăposturi, utilizîndu-se pentru dezinfecţia pereţilor, pardoselii şi a celorlalte ustensile din grajdul viţeilor.

După datele din medicina umană se mai recomandă N-butil-amida acidului 4-clor-2-oxibenzoic, cunoscut sub denumirea de Jadit sau Buclosamid. El se asociază şi cu alte fungicide, cum este acidul salicilic, şi cu un antiinflamator glucocorticoid — Prednisolon. Compoziţia unguentului comercial Buclosamid este următoarea: N-butilamida acidului 4-clor-2-oxibenzoic 10 g, acid salicilic 2 g, alcool cetilic 5 g, lanolină anhidră 15 g, vaselină albă 68 g. Forma de soluţie conţine aceleaşi cantităţi de substanţe antifungice, iar ca excipienţi alcool izopropilic, ulei de ricin şi propilen glicol. Produsele cu prednisolon ca Buclosamid P, sub formă de unguente, soluţie sau spray, au pe lîngă N-butilamidă acid salicilic şi 0,10—0,25 g din glucocorticoidul de sinteză cu rol evident antiinflamator. Indicaţiile pentru medicina veterinară sînt în tricofiţie şi microsporie. Acest produs ar fi activ şi în unele candidoze. Se aplică prin tamponare, atît soluţia cît şi unguentul, ca şi Decadermul, care conţine în concentraţie de 0,4—0,5% clorură de decametilen-bis-4-aminochinaldină, livrîndu-se în soluţie sau unguent.

În tricofiţia viţeilor, terapeutiştii mai recomandă Ectimarul (soluţie 10% de clorhidrat de 3-etilamină 1,2 benzotiazol), fungistatic faţă de *Trichophyton sp.*, şi *Microsporum sp.* şi faţă de miceţi din genurile *Aspergillus sp.*, *Candida sp.*, *Torulopsis sp.* Se foloseşte în soluţia 1%, aplicîndu-se prin badijonări pe leziunile tricofitice zilnic, timp de 3—5 zile. Pentru siguranţa efectului se repetă tratamentul după 7—14 zile.

Local, sub formă de spray, se mai poate folosi şi preparatul Myceton, antimicotic pe bază de hexaclorofen 5% [di (Hidroxi-2-tricloro-3-5-6 fenil) metan], fasciolocid insolubil în apă, cu proprietăţi şi antiseptice şi cu recomandări în dermatoze microbiene sau în eczeme infectate. Acidul undecilenic 15%, un antimicotic, probabil datorită faptului că tulbură metabolismul lipidic al ciupercilor, se foloseşte „per se" sau ca undecilenat de zinc, în unguente 1—10%. Mycocetonul mai conţine propilen glicol (ca demulcent) şi alcool izopropilic (calmant şi propelent). Se recomandă în formele acute (imediat după infestaţie), prin pulverizări cu spray-ul, de 3—4 ori, la intervale de 3—5 zile. Nu se aplică pe mai mult de 50% din suprafaţa corpului o dată; ochii se protejează. Este bine, pe cît posibil, ca să se facă tratamentele în aer liber, mai ales dacă sînt multe animale.

2.20. SCABIA OVINELOR

Dintre ectoparazitozele animalelor domestice face parte şi scabia sau rîia, produsă de acarieni din familia *Sarcoptidae*. Boala este mai frecvent întîlnită în aglomerările de animale în spaţii restrînse, insuficient aerisite, cu umiditate ridicată şi în care alimentaţia şi condiţiile de zooigienă sînt deficitare.

Pagubele produse de scabie nu se datoresc atît de mult mortalității, cît mai ales scăderii producției de lapte, de lînă, deprecierii pieilor și slăbirii progresive, dacă ne referim numai la ovine, specia mai des și chiar mai grav afectată.

Scabia de pe suprafața corpului este produsă la ovine de *Psoroptes equi var. ovis*; rîia picioarelor, de *Chorioptes bovis var. ovis*; iar a capului, de *Sarcoptes scabiae var. ovis*.

Profilaxia scabiei la această specie se face prin îmbunătățirea condițiilor de zooigienă, alimentație, deparazitarea anuală a efectivelor în care s-a diagnosticat rîie, a animalelor care conviețuiesc în apropierea ovinelor și care pot fi considerate ca sursă de infestare (cîini, măgari etc.). Deparazitarea și a obiectelor cu care oile vin în contact.

Tratamentele preventive se fac cu produse antiscabioase, sub formă de îmbăieri generale, de exemplu cu emulsie 0,5‰ izomer gamma de H.C.H., prin folosirea Lindanului. Ele se execută vara la circa 14 zile după tunderea oilor, pentru a se evita pătrunderea insecticidului prin eventualele leziuni ale dermului produse în timpul tunsului.

Tratamentul scabiei se execută cu substanțe cu mare putere de distrugere a acarienilor și care să fie cît mai puțin nocive pentru animale, să nu se elimine prin lapte, să nu lase reziduuri în brînză, carne etc.

Dintre insecticidele clorurate persistente (așa-numitele insecticide clorurate sintetice de contact) se utilizează în ultimul timp numai Lindanul, care conține pînă la 99,9% izomer gamma de H.C.H., cel mai activ, dar și cel mai toxic. Sînt preferabile Lindanul și produse pe bază de Lindan, deci care să nu conțină și ceilalți 16 izomeri, în special alfa și beta, care se cumulează cel mai mult în țesuturile animale. Cumularea organocloruratelor se explică prin solubilitatea lor redusă în apă și marea solubilitate în grăsimi. Datorită acestei liposolubilități, a metabolizării lente și în cantități mici, reziduurile din țesutul adipos sînt mari și de durată lungă, prin eliminarea foarte lentă din organism.

Concentrația emulsiilor de Lindan sînt în general de 5‰, acestea aplicîndu-se local și fiind bine suportate de ovine. Fenomenele de intoleranță se manifestă de la 28—45 mg/kg greutate vie.

Lindanul se folosește și asociat cu alți principii activi, cum sînt piretrinele din *Chrysanthemum cinerarefolium*, solvenți naftalenici și emulgatori tensioactivi, neiritanți și netoxici, cum este și produsul străin Emulpan.

La ora actuală, se folosește Lindanul într-un produs ce conține 10—15—20% substanță activă, de unde și denumirea inițială de Lindatox 20, apoi Lindavet 15 cu 15% Lindan etc. Acesta are la bază numai izomer gamma (peste 99%), restul fiind format din excipienți, dintre care și toluenul, fapt pentru care produsul este volatil și inflamabil. Concentrația de emulgator este doar de 5%, ceea ce-i permite să producă în apă emulsii stabile și uniforme.

În tratamentul scabiei la ovine, Lindatoxul 15 (Lindavet 15) se folosește sub formă de emulsie preparată în apă cît mai puțin dură, extemporaneu, în concentrație de 3—3,5‰ (3—3,5 ml Lindan 15% la 1 litru de apă, ceea ce corespunde la 0,450—0,525‰ izomer gamma). Tratamentul se face sub formă de aplicații locale (prin badijonări ori aspersiuni cu o pompă) sau prin îmbăieri generale, în special vara, la circa

14 zile după tundere, cu scop profilactic sau curativ. În ultimul caz lichidul din baie se înlocuiește după 100—150 oi. Tratamentele locale prin badijonări se execută cu ajutorul unui burete de plastic cînd focarele de scabie sînt delimitate iar efectivul de animale este redus. Dacă este nevoie, tratamentul se repetă după 10—15 zile. La miei, în special, să se facă îmbăieri de probă și în concentrații mai diluate adică să se folosească numai 2—2,5 ml/1000 ml (2—2,5‰). Poate că și la oi este mai indicat să se facă îmbăieri cu numai 2,5‰ și nu 3,5‰. Tatonările sînt utile și necesare.

Studiile în legătură cu eficacitatea antiscabioasă și toleranța Lindavetului 15% trebuie continuate.

Emulpanul are următoarea compoziție: Lindan 10 g, piretrine stabilizate 0,25 g, butoxid de piperonil 0,5 g, solvent naftalenic 84 ml și emulgator tensio-activ 15 ml. Se folosește cu succes în combaterea scabiei la ovine, sub formă de pulverizări cu aparatură ce permite împrăștierea destul de uniformă a particulelor de lichid preparate în concentrație de 3‰. Sînt necesari 500 ml pentru o oaie recent tunsă și aproximativ 750 ml—1 litru pentru oile netunse (cifrele sînt aproximative, ele variind în funcție de talia animalului, lungimea lînii). Un fapt important este acela că datorită emulgatorului, Emulpanul înmoaie și pătrunde ușor prin lîna încărcată cu usuc sau alte impurități. Băile pentru ovine se fac în emulsia preparată dintr-un litru de Emulpan la 400 litri de apă. Acestea se prepară în momentul întrebuințării și se schimbă emulsia după îmbăierea a 100—150 oi. Emulsiile uniforme se obțin dacă se toarnă apa peste Emulpan, agitînd continuu, pentru ca omogenizarea să fie cît mai completă. Datorită remanenței, ce poate fi și de 20—30 de zile, două aplicații anuale sînt suficiente în combaterea scabiei la ovine.

Dintre organofosforice se folosește mai mult Carbetoxul sau Malationul, sub formă de emulsie 20‰ în aplicații topice care se execută cu ajutorul unui burete îmbibat în emulsia respectivă, cu care se fricționează zonele afectate. Băile se fac la ovine cu emulsii mai diluate, adică numai 7,5‰, după tehnica prezentată la Lindan sau Entomoxan. Măsurile de precauție trebuie să fie mai drastice, din cauza nocivității mai mari asupra animalelor și personalului care efectuează tratamentele.

Dintre sarcopticidele ce se recomandă în scabie la ovine fac parte și unii derivați ai staniului, cum este produsul Paxigal (Cyhextin, Scaban, Plictran), un hidroxid de triciclohexilstaniu (TCHT), cu coeficient terapeutic ridicat. Nu trebuie uitat faptul că de la nivelul tubului digestiv se absoarbe totuși în proporție mică. La ovine, pentru combaterea scabiei se recomandă sub formă de băi generale cu suspensia obținută din Paxigal 25% în concentrație de 1‰. Două îmbăieri la intervale de 8—10—14 zile sînt suficiente. Acestea este bine să se facă la 14—15 zile după tunsoare, din motivele specificate la Lindan. Nu depreciază lîna sau carnea, deși reziduuri s-au decelat sub formă de ppm timp mai îndelungat în unele țesuturi și organe. Se recomandă băi cu concentrație de 0,25‰ iar în tratamentele locale cu 0,50‰, însă pentru a se realiza eficacitatea pe tot parcursul folosirii, concentrația acestor suspensii este de 1‰ în băi. Cantitatea pentru o oaie de 50 kg este de 2 litri sub formă de pulverizări, un litru în fricțiuni cu burete de plastic și 4 l în băi. Astfel, dacă s-au făcut două îmbăieri într-o suspensie de numai 0,25%,

la animalele sacrificate după 2—7—14—28 și 60 zile, s-au identificat în mușchi 0,07 ppm după 28 de zile, dar nu s-a găsit în grăsimea din loja renală. În ficat, după două zile s-au decelat în jur de 0,07 ppm, iar după 60 de zile mai erau încă 0,04 ppm. De altfel animalele tratate cu derivați ai staniului și ca antihelmintice nu trebuie sacrificate decît după 7 zile de la folosirea acestora.

În rîia psoroptică a oilor se recomandă în aplicații locale și derivatul clorat al naftalenului — Dieldrinul — sub formă de emulsii în concentrații de 0,20—0,50‰.

Toxafenul este un derivat al colorocamfenului și se întrebuințează la oi, de asemenea în rîia psoroptică, sub formă de emulsii, în concentrații de 2—2,5%.

2.21. NECROBACILOZA

Necrobaciloza podală este frecvent întîlnită la ovine și bovine fiind produsă de un anaerob *Spherophorus necrophorus* adesea asociat cu stafilococi, streptococi, *Corynebacterium pyogenes*, de care trebuie să se țină seama în acțiunea curativă-profilactică.

Necrobaciloza poate avea însă mai multe localizări, în funcție de vîrsta animalelor și de specie. Astfel, la oile adulte forma podală este cea mai frecventă, în timp ce la miei, localizările bucale și hepatice. La bovine se întîlnește pododermatita sau panarițiul, apoi hepatita nodulară necrozantă și difteria viteilor; la suine, ulcerații difteroide bucale și necroza intestinală; la iepuri, necrobaciloza cutanată; la cîine, dermita flegmonoasă și dacriocistita.

Profilaxia necrobacilozei podale, la ovine și bovine, se poate obține înlăturînd factorii favorizanți, prin măsuri de igienă corespunzătoare în adăposturi sau la pășune: așternut bogat, uscat, înlăturarea grătarelor defecte, paturi suficient de lungi și cu înclinație satisfăcătoare, pentru scurgerea purinului, plimbări zilnice în padocuri curate, uscate, pășunat pe terenuri fără umezeală cu scurgeri normale de apă. Din punct de vedere alimentar, profilaxia se bazează pe utilizarea de furaje de bună calitate, bogate în calciu și vitamine (A, D, C), care reduc incidența afecțiunilor osteoarticulare. Dezinfecții periodice ale adăposturilor și padocurilor se vor face cu formol (3—5% formaldehidă), suspensii de clorură de var 10—20% ș.a.

Dezinfecția onglоanelor prin proiectarea cu ajutorul pompelor a soluțiilor de formaldehidă 4—5—10%, a celor de sulfat de cupru 5—10% sau prin șanțuri (dezinfectoare) făcute la intrarea în adăposturi în care se pun aceste soluții dezinfectante, obligînd animalele să treacă prin ele la ieșirea și intrarea în grajd, contribuie mult la scăderea dinamicii îmbolnăvirilor în unitățile de creștere a bovinelor. În ultimii ani, s-a folosit pentru dezinfecția onglоanelor Lotagenul în soluție 2—3—5%. Cel mai mare rol în profilaxia pododermatitelor necrobacilare îl au însă curățirea copitei de 1—2 ori pe an la bovine și ori de cîte ori este cazul la ovine.

Izolarea și tratarea animalelor bolnave contribuie la oprirea difuzării bolii.

Tratamentul curativ se realizează prin îmbinarea măsurilor zooigienice, alimentației și medicației cu actul chirurgical, de înlăturare a țe-

suturilor necrozate și subțierea cornului copitei din zonele tumefiate, pentru a se diminua compresiunea. Dacă este cazul, toate acestea se fac după prealabila anestezie locală a regiunii respective prin utilizarea soluțiilor de procaină (novocaină) clorhidrică 3—4—5%, cu sau fără adaos de adrenalină, sau a soluțiilor de xilină clorhidrică 2%.

Tratamentele urmăresc localizarea focarelor și combaterea infecțiilor. Medicația topică, sub formă de unguente, emulsii, soluții, paste etc., este bazată pe creolină (3—5% în emulsie), crezoli (soluții 1—2—5%), lizol (soluții 2—3—5%), formol sub formă de soluții 5—10% sau uneori „per se" (soluții comerciale 35—40%), sulfat de cupru (soluții 20—30%, unguente 5—10%), permanganat de potasiu (soluții 1—2‰ sau chiar 1%), apă oxigenată 2—3% și multe alte substanțe, care nu au dat rezultatele scontate. Acestea sînt de cele mai multe ori mai nocive pentru țesuturile sănătoase decît pentru microbi și țesuturile mortificate, nu pot ajunge în condiții optime în contact cu agenții infecțioși, nu persistă suficient la locul de aplicare, se aplică greu, tratamentele trebuie repetate de mai multe ori la diferite intervale etc.

Rezultate mai bune se pot obține prin tratamente locale cu sulfamide: Sulfametin (Sulfametoxipirimidină, Bayrena, Dulana), sulfafenazol (Orisul, Eftolon, paraaminobenzen sulfamido-5 fenil 1 pirazol), Sulfametazină (Sulfamidină, Sulfamerazină), Suzotril (amestec āā 10% din sulfacetamidă sodică, sulfatiazol și sulfametazină sodică) etc. Tratamentul sulfamidat se face sub formă de pulberi, unguente 10%, emulsii uleioase 10% (mai ales în ulei jecoris — untură de pește), hemopansament (V l ă d u ț i u). Antibioticele, cum ar fi tetraciclina, teramicina, cloramfenicolul sau negamicina (neomicina), se aplică sub formă de unguente 3—5%, paste, soluții 3—5%. Nitrofuranii se utilizează în preparate cum este Manisul pulbere cu 0,5% nitrofural (nitrofuran). La bovine dă rezultate și Denervinul (V l ă d u ț i u și col.). Tratamentele se fac timp de pînă la 10—15 zile, cu aplicații la intervale de 2—3 zile.

Lotagenul (acid dioxi-dimetil-difenil-metan disulfonic) este un lichid în concentrație de 36%, de culoare brună-roșietică, miscibil perfect cu apa și care rezultă din condensarea acidului metacrezol sulfonic cu metanul (aldehida formică), avînd un pH foarte acid, de numai 0,6. Are acțiune antiseptică, dezinfectantă, hemostatică, fungicidă, stimulează granularea, cicatrizarea și diminuă secrețiile. Acțiunea necrolitică specifică se explică prin afinitatea față de țesuturile necrozate, datorită sarcinii negative pe care o are și încărcăturii pozitive a țesuturilor mortificate. Se folosește 5—10—20% sau chiar ca atare (36%), zilnic sau o dată la 2—3 zile, pînă la vindecare. Proprietățile cheratoplastică și de stimulare a granulației, se evidențiază după cîteva zile.

Vagothylul polonez este asemănător Lotagenului din R. F. Germania. Produsul românesc Racilin are aceleași indicații și proprietăți, deosebindu-se de preparatul Lotagen prin faptul că în locul izomerului cel mai activ — metacrezolul —, conține crezol sau trinezol (deci toți cei 3 izomeri: orto-meta- și paracrezolul).

Local, se recomandă și Crezogalul, pastă formată din 20 g sulfat de cupru deshidratat (care este astringent, antiseptic, caustic), acid salicilic 10 g (cheratolitic, antiseptic), ihtiol 2 g (antiseptic, cheratolitic), soluție de formaldehidă 40%, 1,7 ml (antiseptic, dezinfectant), ulei de ricin 2 g (trofic, emolient), lanolină 15 g și vaselină 49,3 g; se aplică

între unghii după îndepărtarea țesuturilor mortificate. În caz că nu s-a produs vindecarea, tratamentul se repetă după 3—5 zile, pînă la dispariția bolii. Izolarea oilor bolnave în locuri uscate, pe așternut bogat și curat, se impune.

Asemănător, se utilizează și pastele străine Moderhinkesalbe și pomada Bernburg, care diferă de Crezogalul românesc prin aceea că în loc de ihtiol, conțin 2 g de sulfonat de metacrezol.

Pe cale generală, se folosesc de asemenea chimioterapice, cum ar fi Borgal (Vetoprim, Duoprim, Tribrissen), sub formă de soluție 24% injectat i.m., s.c. sau chiar i.v. (nu se injectează s.c. la oi), în doze de 15 mg/kg din soluția 24% (au apărut și soluții 48%), adică 6,5 ml/100 kg o dată la 24 de ore, timp de 3—5 zile sau uneori mai mult. Borgalul este o asociație dintre 1 p Trimetoprim (un chimioterapic) și 5 p Sulfadoxină (Sulfametoxin, Fanasil, o sulfamidă cu eliminare lentă din organism). Produsul obținut din două substanțe bacteriostatice are acțiune bactericidă. Mecanismul de acțiune este dublu: în prima fază, sulfadoxina se opune utilizării de către germenii microbieni a acidului paraaminobenzoic (vitamina H_1), necesară acestora pentru sintetizarea acidului folic, iar trimetoprimul, acționînd în faza doua, împiedică transformarea acidului folic în acidul folinic (a folaților în folinați), etapă premergătoare sintezei proteinelor.

Sulfamidele se preferă în următoarea ordine: Sulfametin (Sulfametoxipirimidina, Bayrena) injectat i.v., în soluție 20%, în doze de 100—80—50 mg/kg și zi; Sulfafenazolul, soluție 20% i.v., 120—100—80—60 mg/kg, timp de 4—5 zile (după ziua a 4-a sînt preferate dozele de 60 mg/kg (0,06 g/kg); Suzotrilul, soluție 30%, în fiole cu 6 g substanță (20 ml), în doze de 120—100—80—60 mg/kg; Sulfatiazolul 20%, în aceleași doze ca și sulfafenazolul și suzotrilul. Dacă se recurge și la sulfametazină, soluțiile se fac în concentrație de 25—30% și se injectează i.v., ca și sufatiazolul. Dimerasolul (sulfametazină) se livrează în concentrație de 33%, iar sulfadimidina (tot sulfametazină), în soluție 21,6%.

Dintre antibioticele injectabile i.m., s.c. sau i.v. se folosește Solvocilinul (Pirolidin metil tetraciclina = Rolil tetraciclina = Reverin), în doze de 3—5 mg/kg la bovine și 5—10 mg/kg la ovine, o dată pe zi. Un flacon de 3 g conține produsul semisintetic de tetraciclină în cantitate de 1,130 g, restul fiind format din gluconat de magneziu (1,730 g) și acid citric (0,140 g). Conținutul unui flacon se dizolvă în 20 ml apă distilată (5,65% antibiotic). Teramicina, soluție 5%, se face i.m. sau i.v., în aceleași doze ca și solvocilinul. Cloramfenicolul, soluție 10%, se injectează numai i.m., 10—15 mg/kg (1—1,5 ml/10 kg), iar la oi 20—30—50 mg/kg și zi. Spectinomicina 10%, 10—20 mg/kg și zi, se administrează i.m. Eritromicina soluție 10% se injectează de asemenea numai i.m., 2—4 mg/kg (1—2 ml/50 kg greutate vie). Se recomandă soluția 5,5% de Eritromicină, cu adaos de xilină, produs românesc. În caz că se folosesc soluțiile 20%, dozele sînt de 0,5—1 ml/50 kg. Streptomicina 10—20 mg/kg și zi la bovine (doza divizată la 12 ore), 20—30 mg/kg la ovine, se face de asemenea fracționat în două reprize. Penicilina, se administrează ca și streptomicina, i.m. 1 000—2 000—3 000 U.I./kg la o administrare, de 3—4 ori pe zi timp de mai multe zile.

Se mai pot folosi: Clorocidul suspensie, penicilinele de semisinteză, Oxacilin, Cloxacilin, Carbenicilin etc. ca și formele retard de benzil penicilina G: Tripedinul, Moldaminul, Efitardul, Propamicina ș.a., injectate i.m., în doze de 15 000—20 000 U.I./Kg, o dată la 24—36 ore.

2.22. PANARIȚIUL

Cu localizarea mai ales la membrele posterioare, la bovine și chiar la suine, panarițiul este un proces inflamator și infecțios, care interesează tegumentul și țesuturile subiacente din regiunea coroanei, călcîiului și spațiului interdigital. După localizare, se clasifică în panarițiu interdigital, coronar și la călcîi, iar după țesuturile atinse, în panarițiu cutanat, subcutanat, tendinos, osos și articular. Boala este relativ des întîlnită în sistemele de creștere a taurinelor în stabulație permanentă, pe grătare care nu corespund din punct de vedere igienic.

Profilaxia acestei afecțiuni vizează înlăturarea cauzelor care favorizează infecția. Ea impune curățirea spațiului interdigital, deoarece murdăria adunată aci contribuie la apariția infecției, alături de tăierea ongloanelor de 2—3 ori pe an, îndepărtarea din adăposturi și padocuri a dejecțiilor sau noroiului, care joacă rol în apariția panarițiului. De asemenea sînt necesare mișcarea în aer liber, pe terenuri uscate, stabulația pe pardoseală uscată sau cu așternut bogat și uscat, dezinfecția periodică a adăposturilor cu formaldehidă în concentrație de 3—5% sau sodă caustică 2—4%, dezinfecția grătarelor cu hidroxid de calciu (var stins) sau superfosfat de calciu, dezinfecția membrelor cu formol 5—10%, sulfat de cupru 3—10%, Lotagen, Racilin 2—3—5% etc. Alimentație de bună calitate, cu evitarea exceselor de furaje însilozate, asigurarea sărurilor minerale și a vitaminelor în special cele liposolubile reprezentate mai ales de vitamina A și D sînt măsuri de ordin dietetic.

Tratamentul panarițiului este local și general, chirurgical și medicamentos.

După V l ă d u ț i u, cel mai eficace tratament este acela care poate localiza și combate infecția.

În panarițiul cutanat și subcutanat la bovine, se recomandă drenarea colecțiilor și aplicarea locală de antiinfecțioase, sub formă de unguente, paste, loțiuni, sprayuri, soluții, pulberi etc. Pentru intervenția chirurgicală se face blocajul procainic al nervilor din autopodiul piciorului bolnav, după care se subțiază peretele unghiei din zona tumefiată a pielii din spațiul interdigital sau din regiunea coroanei. Anestezia locală se efectuează ca și în alte afecțiuni sub protecția garoului, injectînd în plantara laterală și vena degetului la membrele posterioare (la acestea panarițiul este mai frecvent) soluții de procaină 2—4—5% sau xilină 1—2%. Unguentele recomandate sînt cele cu sulfamide în concentrație de 5—15%, sau cele preparate din Suzotril pulbere, Sulfatiazol pulbere sau chiar Sulfametin (Sulfametoxipirimidină), adică pulbere Suzotril 5 g, lanolină anhidră 10 g, vaselină neutră q.s. ad 50 g sau pulbere Suzotril 5 g, unguent simplu q.s. ad 50 g.

Unguente de genul Crezogalului sau Moderhinkesalbe își datoresc efectul substanțelor cu acțiune antiinfecțioasă, cheratoplastică, astringentă sau cheratolitică, cum sînt sulfatul de cupru, acidul salicilic, metacrezolul, aldehida formică. Acestea se aplică sub protecție de pansament, o dată la 3—4 zile. Se mai pot folosi unguente cu gudroane în concentrație de 2—5%, ihtiol 10% etc. Pomezile pe bază de antibiotice, ca unguentul cu tetraciclină 3—5%, cu oxitetraciclină 3—5%, cu negamicină 2—3%, cu kanamicină sau asocieri între acestea pot fi utile, dacă se aplică o dată la 2—3 zile, pînă la vindecare. Suspensia semifluidă de Cloxacilină 8,3% sau cea care conține Cloxacilină 3 g% și Ampicilină 2g%, (Sinteclox) au avantajul că cele două peniciline semisintetice sînt stabile și în forma respectivă, prima față de penicilinaza stafilococică, iar cea de a doua față de cea colibacilară. Sprayurile cu antibiotice se manevrează ușor și cu mare eficacitate. Eterul iodoformat în concentrație de 5—10% sau soluțiile de sulfamide 20% (Sulfametin, Sulfafenazol, sulfatiazol, suzotril 30%), se aplică după aceeași conduită, chiar o dată la 2—3 zile. Lotagenul, ca și Racilinul, în concentrații de pînă la 30%, sînt de asemenea folositoare.

Pulberile sicative, antibacteriene, cicatrizante, cum sînt Manisul (amestec de 0,5 g nitrofural cu 10 g sulfat de magneziu deshidratat și ad 100 g lactoză), sulfamidele singure sau asociate cu alte substanțe pulverulente, sînt recomandate, contribuind într-o largă măsură la grăbirea vindecărilor. Durata utilizării diferă în funcție de evoluția panarițiului, instituirea tratamentului condiționînd vindecarea relativ rapidă și fără suferințe prea mari din partea animalului.

Medicația locală se asociază cu antiinfecțioase pe cale generală. Dintre acestea un rol important au, ca și în alte cazuri, sulfamido- și antibioterapia. Sensibilitatea germenilor patogeni față de majoritatea sulfamidelor existente, sub formă de soluții injectabile, pulberi sau comprimate, face posibilă utilizarea lor.

Se remarcă prin eficacitate Sulfametinul (Sulfatmetoxipirimidina, Bayrena), soluție de 20%, în fiole de 5 ml (1 g), în doze de 120—100—80—60 mg/kg (0,12—0,10—0,08—0,06 g/kg) și zi, pe cale i.v., într-o singură priză. Eventual, doza de încărcare (de atac) poate fi și de numai 100 mg/kg greutate vie. Sulfafenazolul (Eftolon, Orisul) 20%, în fiole de 5 ml, se injectează i.v. în doză de 120—100—80—60 mg/kg și zi i.v. Tratamentul se prelungește peste 5—6 zile, pînă la 10 zile, utilizînd doza ultimă zilnic (0,06 g/kg). Suzotrilul soluție 30%, fiole de 21 ml (6 g) sau sulfatiazolul 20% fiole de 10 ml (2 g) se utilizează asemănător ca și sulfafenazolul, pe cale i.v. (120—100—80—60 mg/kg și zi). Sulfametazina se recomandă în soluțiile 20—33% (Sulfadimidină 21,6%, Dimerasol 33%) în doze unice de 150—120—100—80 mg/kg și zi i.v.

Borgalul (Vetoprim, Duoprim) în soluție 24—48% și în cantități de 15 mg/kg sau 6,5—3,24 ml/100 kg greutate vie i.m., s.c. sau chiar i.v., toate contribuind la ridicarea procentului de vindecări.

Antibioterapia generală sub formă de injecții cuprinde aproape toate antibioticele de la noi sau provenite din import. Numărul acestora este mare, iar dozajul este de 5—10—20 mg/kg și zi. Excepțiile în plus sau în minus sînt adesea fără importanță semnificativă.

Solvocilinul pulbere, în soluţii preparate în momentul întrebuinţării prin amestecarea conţinutului unui flacon cu 20 ml apă distilată obţinînd o soluţie 5,65% principiu activ, se injectează i.m. sau i.v. în doză de 2—5 mg/kg. În caz că se foloseşte suspensia uleioasă 5% se injectează numai i.m. în doză de 2 ml/50 kg (2 mg/kg) şi zi. Teramicina 5% se injectează i.m. sau i.v. 2—4 mg/kg şi zi timp de 3—5—7 zile. Cloramfenicolul 10% se injectează i.m., 10—15 mg/kg, o dată pe zi. Spectinomicina (Spectam) 10% se injectează de asemenea numai i.m., în doză de 10 mg/kg şi zi, timp de 2—3 zile. Strepancilul, Strevitalul, sulfatul de streptomicină, Kanamicină sulfurică se folosesc în soluţii de 25—50%, pe cale i.m. sau s.c., în doze de 10—20 mg/kg şi zi, divizat în 2 prize, la 12 ore. Penicilina cristalină se face 1 000—1 500 U.I./kg la o administrare, de 3—4 ori în interval de 24 ore. Efitard, Propamicină, Tripedin sau Moldamin se recomandă i.m. 5 000—10 000 U.I./kg., sub formă de suspensii, o dată la 24—36—48 ore, după caz. Eritromicina lactobionat se administrează 2—4 mg/kg greutate vie, o dată la 8—12 ore, i.m., iar Galimicina, în soluţie 5,5—10 şi chiar 20%, în doză de 2—4 mg/kg. Durata tratamentului pentru toate antibioticele este 3—4—8 zile, după evoluţia şi gravitatea panariţiului. Antibiotice ca Solvocilinul, Teramicina 5% pot fi injectate şi i.v., în aceleaşi vene ale membrelor în care se introduce şi soluţia de procaină, sub garou. În aceste cazuri se face economie de antibiotice şi se măreşte concentraţia de substanţă la nivelul leziunii. Se pot introduce o dată 10—15 ml, iar garoul se menţine aplicat 30—50—90 minute; 2—3 administrări, la interval de 8 ore, sînt de cele mai multe ori suficiente.

În celelalte forme de panariţiu mai grave, deşi actul chirurgical este mai laborios, rezultatele medicaţiei pot fi totuşi bune. Şi în cazurile respective, aplicarea topică şi pe cale generală o antimicrobienelor cu spectru vast se impune.

2.23. MEDICAŢIA ANTISTRESS

Sub denumirea de „stress" se înţelege un complex de modificări reactive de ordin neuro-endocrino-metabolic provocate de diverse solicitări din mediul înconjurător sau intern, prin care organismul luptă ca să reziste şi să se adapteze noilor condiţii create. Deci stressul nu este o cauză, ci răspunsul la o agresiune. Factorii care îl provoacă sînt denumiţi agenţi sau factori stressanţi (stressori). Meritul de a lămuri acest „sindrom general de adaptare" îi revine lui Selye şi col. (1936).

În sindromul general de adaptare sînt implicaţi axul hipofizo-adreno-cortical şi sitemul nervos central (în special cortexul şi diencefalul), ca dealtfel şi sistemul nervos vegetativ periferic, unele glande endocrine (tiroida, suprarenalele, timusul) ş.a.

Factorii stressanţi sînt de ordin fizic, psihic şi biologic. Dintre factorii fizici amintim pe cei de microclimat şi macroclimat ca: schimbările de temperatură, umiditatea excesivă sau atmosfera prea uscată, lumina prea intensă sau prea slabă, zgomotele mari, ventilaţia insuficientă sau în exces, prezenţa în atmosferă a gazelor nocive ca amoniacul, bioxidul de carbon, oxidul de carbon, hidrogenul sulfurat etc., curenţii de aer, aşternutul insuficient şi neigienic, subalimentaţia etc.

Factorii psihici care joacă rol în declanşarea stressului sînt de asemenea numeroşi: frica, durerea, contenţia, lotizările, cîntăririle, tulburările echilibrului social prin suprapopulări, introducerea de indivizi noi într-un colectiv în care s-au stabilit ierarhiile, repartizarea nejudicioasă a masculilor etc.

În fine, dintre factorii biologici menţionăm eforturile, alăptarea, mulsul, vaccinările, tratamentele (polipragmazia care se practică uneori), infecţiile, invaziile parazitare etc.

Toţi aceşti factori contribuie la scăderea producţiei, la neînregistrarea sporului de greutate şi la morbiditate. În organismul animalului stressat apar modificări atît morfologice, cît şi funcţionale, ca: slăbire, hiperplazia suprarenalelor, regresia ganglionilor limfatici, degenerarea gonadelor, eozinopenie, limfopenie etc.

Stressul este mai frecvent la păsări, porcine şi ovine, dar poate fi întîlnit şi la alte specii de animale. Frecvenţa lui este mai mare la rasele fine, la animalele cu producţii mari, la tineret, în stările fiziologice normale, ca: gestaţia, lactaţia, perioada ouatului la păsări etc.

Medicaţia folosită pentru prevenirea stressului este variată şi vizează înlăturarea sau diminuarea la maximum a efectelor induse de factorii stressanţi. Rolul vitaminelor în mărirea rezistenţei organismului faţă de condiţiile de stress este destul de mare, ca dealtfel şi al aditivilor alimentari sau biostimulatorilor de genul antibioticelor, care pe lîngă efectul anabolic, exclud într-o mare măsură infecţiile subclinice, atenuează unele influenţe negative care nu sînt de natură infecţioasă, cum sînt cele legate de transport, schimbarea adăpostului sau furajelor, lotizările, vaccinările, modificările atmosferice.

Medicaţia antistress care poate da cele mai bune rezultate este fără îndoială constituită aproape în exclusivitate din substanţele aparţinînd din punct de vedere farmacodinamic „depresorilor sistemului nervos central", care, acţionînd diferenţiat la diferite etaje ale acestuia, contribuie la o diminuare evidentă a perceperii senzaţiilor provenite din mediul exterior sau din interiorul organismului.

În categoria antistressantelor intră substanţele cunoscute sub denumirea de neuroleptice, ataractice sau tranchilizante. În clasificarea acestui grup s-a ţinut cont de acţiunea farmacodinamică sau de structura chimică, fapt care a dus la neuniformitatea de opinii. Neurolepticele şi tranchilizantele se caracterizează în general prin acţiunea calmantă, prin reducerea tensiunii psihice, contribuind în acest fel la diminuarea sau înlăturarea stărilor de agitaţie, a tulburărilor emoţionale. Tranchilizantele (liniştitoare) nu produc fenomene evidente de deprimare generală şi somnolenţă marcantă. Ele se împart în tranchilizante propriu-zise sau minore, denumite încă şi anxiolitice (lat. *anxietas* = nelinişte, îngrijorare) sau ataractice (*a* = fără; gr. *taraxis* = tulburare), şi tranchilizante majore sau neuroleptice, care pe lîngă acţiunea tranchilizantă (liniştitoare), sînt şi psiholitice, adică contribuie la înlăturarea unor fenomene psihotice (delir, halucinaţii). Neurolepticele produc şi depresiune vegetativă şi unele tulburări neurologice extrapiramidale reversibile, în timp se tranchilizantele minore se limitează numai la calmare şi echilibrare.

Efectul liniştitor al sedativelor şi hipnoticelor (bromuri şi barbiturice) se apropie mult de cel al neurolepticelor (tranchilizante majore

şi minore), dar la acestea din urmă efectele nu cresc proporţional cu doza, ca în cazul hipnoticelor şi sedativelor, la care prin cantităţi crescînde se ajunge la sedare, somn hipnotic, somn narcotic şi comă. Neurolepticele şi tranchilizantele nu produc narcoză, iar în doze mari pot da naştere chiar la convulsii. Tranchilizantele minore determină o sedare şi o relaxare moderată, fiind şi miorelaxante, fapt care le diferenţiază mai net de tranchilizantele majore sau neuroleptice. Clasificările acestea nu sînt riguroase din punct de vedere farmacodinamic, dar trebuie luate totuşi în considerare, deoarece în practica medicinii veterinare se folosesc medicamente antistress din ce în ce mai mult.

Din categoria tranchilizantelor majore sau neurolepticelor fac parte:

1. Derivaţi fenotiazinici, cum sînt:

— derivaţi aminoalkilici: Romtiazina (Promazină clorhidrică, Talofen, Propazină, Alofen, Sparină), Clordelazin (Clorpromazină, Largactil, Plegomazină, Aminazină, Thorazină, Megaphen), Levomepromazină (Nozinan, Veractil), Acepromazină (Plegicil, Anergan), Combelen, Triflupromazina (Adazin, Flumazin, Vespral);

— derivaţi piperazinalkilici: Perazina (Taxilan), Trifluoperazina (Stelazin, Tranquis), Tioproperazina (Majeptil), Metofenazina (Frenolon), Emetiral (Stemetil, Proclorpromazina);

— derivaţi piperidinalkilici: Tioridazin (Melleril), Mesoridazina (Serentil), Propericiazina (Neuleptil).

2. Alcaloizi din Rauwolfia; ca Hipazin (Adelfan), Hiposerpil sau Raunervil (Reserpina, Serpasil).

3. Butirofenone, cum ar fi Azaperona (Stressnil), Haloperidol (Haldol, Serenace), Fluanison (Anti Pica, Haloanison, Droperidol—Inapsin) şi Trifluperidol (Triperidol).

4. Tioxantene, în preparatele Clorprotixen (Taractan, Flupentixol—Fluanxol), Tioxiten (Navane) şi Tremaril (Trest).

Din categoria tranchilizantelor minore sau propriu-zise fac parte:

1. Benzodiazepinice, în produse ca Diazepam (Valium, Seduxen, Pacitran, Faustan), Napoton (Librium, Clordiazepoxid), Oxazepam (Praxiten, Serax), Nitrazepam (Mogadon), Clorazepat (Tranxilium), Medazepam (Nobrium).

2. Propandioli, livraţi ca Meprobamat (Calmax, Tranquil, Procalmidol), Carisoprodol (Apesan, Relax, Somanil) şi Tibamat.

3. Anxiolitice, reprezentate prin: Difenilmetani ca Hidroxizin (Atarax) sau Orfenadrina (Disipal) şi Dinezooctadieni, respectiv Benzactamina (Tacitin).

Marea majoritate a substanţelor amintite au fost încercate şi pentru combaterea stressului la diferite specii de animale, obţinîndu-se rezultate mai mult sau mai puţin încurajatoare. Folosirea acestor medicamente ridică două probleme destul de interesante din punct de vedere practic şi teoretic: remanenţa în organismul animalelor şi efectul nociv ce l-ar putea avea asupra consumatorului, atît a substanţei ca atare, cît şi a produşilor de metabolizare care iau naştere şi, în al doilea rînd, administrarea lor la grupuri mari de animale.

Asupra remanenţei s-a ajuns la concluzia că medicamentele antistress pot fi folosite pentru atenuarea stressului cauzat de vaccinări,

lotizări, aclimatizări, alimentație etc., dar nu pot fi administrate animalelor ce se transportă pentru abataj.

Problema administrării în masă, la grupe mari de animale, în hrană sau în apa de băut, nu este pe deplin rezolvată. Injectarea individuală este obositoare, necesită personal calificat, trebuie repetată și însăși contenția animalelor pentru injecție este dăunătoare. Prin administrarea în apă sau în alimente nu se poate face dozarea corectă pentru fiecare animal, din care cauză se obțin rezultate neuniforme sau se pot produce chiar accidente la indivizii lacomi. Tratamentul colectiv cu 5—10 g la tona de furaje (5—10 mg la 1 kg) este considerat util, îndeosebi pentru porcine; în viitor, aerosolii și sprayurile ar putea contribui la o mai judicioasă întrebuințare a medicamentelor antistress.

Dintre neuroleptice (tranchilizante majore), citām clordelazinul (Largactilul), sub formă de soluții 0,5—1—2,5%, în doze de 0,5—1,5 mg pe kilocorp, la animalele mari intramuscular și chiar intravenos, iar la porcine și ovine, 1—2—3 mg pe kilocorp.

Romtiazinul (Sparina), soluție 0,6% și chiar 5%, se folosește pe aceleași căi și în aceleași doze, uneori chiar mai mari, comparativ cu ale clordelazinului.

Romerganul (prometazina) soluție 2,5%, are efect predominant antihistaminic, dar se poate folosi asemănător cu preparatele specificate mai sus pentru acțiunea lor tranchilizant hipnotică, dar și antialergică, antiemetică etc.

Combelenul sub formă de soluție 1% este mai activ și se recomandă în doze mai mici, după cum reiese din tabelul 1.

Dintre derivații butirofenonei mai folosit este produsul Azaperona (Stressnil), care produce o liniștire pronunțată, este bine tolerat și diminuă agresivitatea animalelor. Ca și substanțele amintite anterior, azaperona poate fi folosită ca premedicație în narcoză. Produsul este recomandat și în soluție 4%, iar dozajul diferă în funcție de scopul urmărit: pentru o sedație ușoară, 1 mg/kg greutate vie, pentru dispariția agresivității 2 mg pe kilocorp; pentru ca animalul să stea culcat timp de 2—4 ore dozele variază între 4—8 mg pe kilocorp. Se injectează intramuscular profund.

Dintre tranchilizantele minore sau propriu-zise, derivații benzodiazepinici au aplicații mai largi și în special produsul diazepam (valium). Folosit individual intramuscular, oral sau chiar intravenos, dă rezultate bune în prevenirea și combaterea stressului. Dozele pentru păsări pe cale bucală sînt de 5—25 mg pe kilocorp; la suine, 4—5 mg/kg in-

TABELUL 1

POSOLOGIA PENTRU COMBELEN

Specia		i.m.	i.v.	s.c.
Bovine	pe 100 kg greutate vie	2 ml	1—3 ml	5—8 ml
Suine	pe 10 kg greutate vie	0,3—0,5 ml	0,2—0,3 ml	0,5—1—2 ml
Ovine	pe 10 kg greutate vie	1 ml	—	1 ml
Cabaline	pe 100 kg greutate vie	0,5—1 ml	0,5—1 ml	—
Cîine	pe 1 kg greutate vie	0,03 ml	0,05 ml	—
Pisică	pe 1 kg greutate vie	0,2 ml	—	—

tramuscular și 1,5—2 mg/kg intravenos; la bovine, 1 mg/kg intravenos și 1—2 mg/kg i.m. Soluțiile folosite pot fi în concentrație de 0,5—1,5%, iar cele uleioase chiar mai concentrate (5%). Benzodiazepinicele, acționînd asupra sistemului limbic, au influență evidentă asupra centrului etologic, astfel că sînt folosite în scop util la animale.

Hidroxizina (ataraxul), derivat al difenilmetanului, previne și combate satisfăcător stressul, în doză de 2—5 mg/kilocorp.

Xilazina (Rompunul), cu formula 2-(2,6-xilidină-5-6-dihidro 4 H-1,3 tiazină) hidroclorat, are acțiune sedativă, miorelaxantă și analgezică. Soluția 2% injectată intramuscular în doză de 5—30 mg pe 100 kg greutate vie (0,25—1,5 ml/100 kg R.M.), produce efecte utile pentru atenuarea sau prevenirea stressului. La cabaline, dozele sînt de 3—5 ml/100 kg (0,6—1 mg/kg).

În categoria substanțelor „antistress" pot fi adăugate și hipnoticele barbiturice ca: barbital (veronal), fenobarbital (gardenal, luminal) și altele, care folosite individual sau la grupuri mari de animale pot atenua evident stressul provocat de cauze variate.

Neurolepticele și tranchilizantele se recomandă și la animalele retive, agresive, la cele care nu se lasă mulse, pentru prevenirea și atenuarea canibalismului, a fetofagiei, pentru abordarea animalelor în grădinile zoologice. Folosirea lor la animale în îngrășătorii duce la o mărire a sporului de creștere în greutate și o reducere a consumului de furaje (v.pica).

Ca o consecință a stressului, cu suprasolicitarea axului hipotalamo-suprarenalian, se produce exces de glucocorticosteroizi, condiționînd reducerea puterii de apărare și deci declanșarea unor infecții, care în condiții normale nu pot să apară. Pentru a preîntîmpina asemenea infecții condiționate de stress se administrează substanțe antiinfecțioase și în special antibiotice, vitamina C (acid ascorbic), glucoză (dextroză) în soluție 20—33—40%, fructoză soluție 10—20%, zahăr invertit 20—33—40%. Folosirea în special a antibioprevenției ori de cîte ori se fac vaccinări, lotizări, cîntăriri sau transporturi trebuie limitată, mai ales dacă pericolul declanșării unor infecții nu există.

3. MEDICAȚIA PRINCIPALELOR BOLI LA ANIMALE

ABCESUL

Local. Pensulații cu tinctură de iod (2—10% iod), zilnic sau o dată la 2 zile. Vezicători cu biiodură de mercur 1/4—1/6 (25—16,6%) sau cu iod (10—20%). Deschidere la maturare în zona declivă, cu bisturiul ori cu termocauterul. Aspersiuni cu eter iodoformat 5—10%, sulfamide în părți egale cu sînge (sulfatiazol plus sînge de la același animal sau de la altul). Sprayuri cu antibiotice. Spălături cu antiseptice: rivanol 1/1 000—1/3 000, permanganat de potasiu 1/1 000—1/2 000, tripaflavină 1/500—1/3 000, Cloramină B 1—3/1 000.

Pe cale generală. Antibiotice: Solvocilin, Eritromicină injectabilă (Galimicină 5,5% 10—20%), Teramicină 5%, Cloramfenicol 10%, Kanamicină sulfurică, Streptomicină sulfurică, Strepancil, Strevital, Spectinomicină, Tylan 5—20%, penicilină G, Efitard, Propamicină, Tripedin, Moldamin, Peniciline semisintetice: Meticilin, Ampicilin, Carbenicilin, Cloxacilin, Oxacilin. Sulfamide: Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, Sulformetoxin, Sulfatiazol. Borgal.

În abcesul rece: vezicători, deschidere.

ACETONEMIA

Vezi capitolul 2.8.

ACIDOZA RUMINALĂ

Carbonat de calciu, oxid de magneziu *(magnezia usta)*, bicarbonat de sodiu. Antihistaminice de sinteză: Romergan, Neoantergan, Multergan. Glucocorticosteroizi: Prednisolon, Dexametason, Antibiotice: penicilină, tetraciclină, cloramfenicol, Cardioexcitante: cafeină, pentetrazol. Calciterapie: gluconat de calciu, clorură de calciu. Vitamine: vitamina B_1.

ACTINOBACILOZA

Pe cale generală. Iodurate: iodură de sodiu i.v. 10%, iodură de potasiu *per os.* Antibiotice: tetraciclină, teramicină (Oxitetraciclină), Solvocilin. Sulfamide: Sulfametazină (Sulfadimidină), Sulfametin, Sulfafe-

nazol, Suzotril. Chimioterapice: Bergal. Iodisept perifesal şi pe cale generală (i.m., i.v. sau s.c.).

Local. Fricţiuni cu tinctură de iod (2—10%), deschidere şi chiuretaj, pensulaţii în interior cu tinctură de iod, sulfat de cupru. Spălături sau aspersiuni cu rivanol, antibiotice, sprayuri, soluţii (penicilină, streptomicină). Se introduc în cavităţile vidate bujiuri cu nitrofuran, entozon ş.a.

În actinobaciloza limbii: terapie iodată *per os* şi i.v.

ACTINOMICOZA

Pe cale generală. Iodurate: iodură de sodiu i.v., de potasiu *per os* sau i.v. Antibiotice: Teramicină, tretraciclină, Solvocilin. Sulfamidoterapie: Sulfametazină, Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril. Chimioterapice: Borgal.

Local. Terapie specifică: iodisept, Yatren, Yatren cazeină. Pensulaţii cu tinctură de iod. Vezicători: biiodură de mercur, unguent iodat, vezicătoare cu biiodură şi ulei de terebentină, vezicătoare cu cantaridă sau cu emetic. *După deschidere:* pensulaţii cu tinctură de iod, sulfat de cupru (soluţie sau pulbere), sulfamide pulbere sau manis, nitrofuran. Localizările la ţesutul osos, cu alterări mari, nu beneficiază de pe urma tratamentelor locale sau generale.

AGALAXIA

Vezi capitolul 2.17.

ALCALOZA RUMINALĂ

Acizi organici: acid acetic, acid lactic, acid ascorbic (vitamina C). Acizi anorganici: acid clorhidric. Sulfat de cupru, sulfat de sodiu, propionat de sodiu, de calciu, cărbune medicinal. Antiinfecţioase pe cale bucală: Teramicină, tetraciclină, Cloramfenicol, penicilină. Sulfamide: Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, sulfatiazol, Ftalilsulfatiazol. Cardioexcitante: cafeină, Pentetrazol.

ALERGIA

Desensibilizante: tiosulfat de sodiu, sulfat de magneziu, vitamină C, calciterapie (clorură de calciu, gluconat de calciu, calciu+magneziu, borogluconat de calciu). Antihistaminice de sinteză: Romergan, Nozinan, Tavegil, Feniramină. Bromuri: bromură de sodiu, de potasiu, de calciu. Neuroleptice (tranchilizante majore): Clorpromazină, Romtiazin, Combelen.

ALOPECIA

Vitamine: A, B_1, B_6, Complexul B, Romavit, pantotenat de calciu, vitamina F. Glucocorticosteroizi: Prednison, Prednisolon, Dexametason, Locacorten, Fluocinolon. Tranchilizante: Romtiazin, Largactil, Combelen, Hidroxizin.

Medicaţie topică: acid salicilic, pilocarpină, Crisarobină, chinină, alcool, glicerol (glicerină), rezorcinol (rezorcină), gudron vegetal, ihtiol, Tumenol, Tigenol, tinctură de iod, etanol (alcool etilic), ulei de ricin.

AMIOTROFIA

Revulzive: alcool camforat, tinctură de iod. Iodurate: iodură de sodiu, de potasiu. Nevrostenice: stricnină. Vitamine: vitamina B_1, B_6, E. Veratrină sulfurică. Seleniu.

ANAPLASMOZA

Tetraciclină, Solvocilin, Teramicină, Berenil, Tripaflavină, Spirotripan.

ANAZARCA

Glucocorticosteroizi: Dexametason, Prednisolon, Prednison, Betametason, Triamcinolon, Cortizon, Hidrocortizon. Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu, calciu+magneziu, borogluconat de calciu. Formol. Metenamin. Antibiotice: penicilină, streptomicină. Eritromicină lactobionat, Galimicină, Solvocilin, Teramicină 5%. Antihistaminice: Romergan, Multergan, Neoantergan.

ANEMIA FERIPRIVĂ

Myofer, Imposil, Ferodex 100, Ursoferan, Agriferro, Iron dextran, sulfat de cupru, aminoarsonat de sodiu, acid arsanilic, Neoanemovit, Tonofer, Glubifer, Rovitrat, vitamină C, vitamină B_6, B_{12}.

ANGINA

Vezi: Faringita

ARICEALA

Medicaţie topică. Zoodermin, unguent ihtiolat, Jecozinc, unguent cu tripenelamină, Fluocinolon acetonid, Ultralan, Tumizon. Unguente cu sulfamide sau cu antibiotice (tetraciclină, Teramicină, Mibazon, Aso-

cilin). Unguent iodoformat 5—10%. Sulfat de cupru soluție 3—5%. Manis, pulbere de sulfamide.

Pe cale generală. Antibiotice: penicilină G, sare de sodiu, de potasiu, Moldamin, Tripedin, Efitard, Propamicină, streptomicină, Kanamicină, Strepancil, Strevital, Dihidrostreptomicină, Eritromicină soluție 5,5—10—20%, Solvocilin pulbere injectabilă, Teramicină soluție 5%. Vitamina C, A, tiosulfat de sodiu.

ARSURILE

Local. Jecolan, Jecozinc, tanin (soluție, unguent 5—10%), violet de metil (violet de gențiana, pioctanină), Tripenelamină unguent 2%, Ultralan, liniment oleo-calcar. Unguente cu sulfamide (10%). Antibiotice: tetraciclină 3 și 5%, Teramicină. Pulberi sicative: oxid de zinc, talc, Manis, Marfanil, sulfamide, vitamină A.

Pe cale generală. Calmante, analgezice, tranchilizante: bromuri, Morfină, Mialgin, Algocalmin, Clorpromazină, Romtiazin, Diazepam, Napoton, Rompun, Fentanil, Procaină i.v. Cardioexcitante: cafeină, pentetrazol, ulei camforat. Glucoză 20—33—40%, Ionoser, ser fiziologic, Electroser, Soluție Locke, Ringer, Ringer lactat. Mincortid, Dexametason, Supercortizol, Prednisolon, Hidrocortizon, Betametason, Locacorten. Antibiotice pe cale generală: penicilină, streptomicină, Cloramfenicol, tetraciclină, Eritromicină. Sulfamidoterapia generală pe cale i.v.: Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, sulfatiazol. Vitamine C, B_1, A.

ARTRITELE

Local. Topice antiflogistice, astringente: soluție de acetotartrat de aluminiu (licoare Burow, Burovin, apă de plumb). Fricțiuni cu alcool camforat, tinctură de iod, unguent camforat 10—20%, alcool camforat și ulei de terebentină. Vezicante: unguent cu biiodură de mercur, biiodură de mercur și ulei de terebentină, unguent iodat (iod și iodură de potasiu), puncte și linii de foc. Glucocorticoizi „in situ": Hidrocortizon, Hidrocortizon cu 200 000—400 000 U.I. Penicilină.

Pe cale generală. Glucocorticosteroizi: Prednisolon, Dexametason, Prednison, Betametason, Triamcinolon, A.C.T.H., antibiotice, sulfamide. Antihistaminice: Romergan. Tranchilizante: Combelen, Romtiazin.

ASCARIDATOZELE

Suine: Florosil, Ascatrix, Tetramisol, Levamisol, Tiabendazol, Fenbendazol, Diclorvos, Neguvon, Fenotiazină, Fenobent, Haloxon.

Păsări: Tetramisol, Levamisol, Ascatrix, Fenotiazină, Fenobent.

Carnivore: Ascatrix, Nematocton, Tetramisol, Levamisol.

Cabaline: Ascatrix, Tetramisol, Diclorvos, Neguvon, tetraclorură de carbon, Pamoat de pirantel, tartrat de pirantel.

Bovine: Tetramisol, Levamisol, Fenbendazol, Fenotiazină, Fenobent, Neguvon.

ASCITA

Glucocorticosteroizi: Prednison, Prednisolon, Dexametason, Betametason, Triamcinolon, Cortizon, A.C.T.H.

Diuretice: Furosemid, Diurocard, Nefrix, Ufrix, Spironolactonă, Miofilin, Teoglucin. Cardioexcitante: cafeină, pentetrazol, coramină. Cardiotonice: digitalină, strofantină, Gastrozid, Digoxin. Glucoză 20—33—40%. Fructoză 10—20%. Hepatoprotectoare: metionină, acetilmetionină. Antibiotice pe cale generală: penicilină cristalină, eritromicină 5,5—10—20%, teramicină 5%, Solvocilin, peniciline de semisinteză — Meticilin, Oxacilin, Ampicilin. Vitamina C.

ASPERGILOZA

Vezi capitolul 2.9.

ASTMUL BRONȘIC

Bronhodilatatoare, astmolitice, antisecretorii bronșice: atropină sulfurică, efedrină clorhidrică, adrenalină clorhidrică. Scobutil, Fobenal, Foladin, Bergonal, Alupent, Novodrin, Miofilin, papaverină clorhidrică, Bisolvon, Mucosolvin, Sirogal, Tusomag, Tusan, Trecid. Barbiturice: Fenobarbital. Sedative: bromură de calciu i.v. Tranchilizante majore: Clordelazin, Romtiazin; minore: Diazepam, Napoton, Meprobamat. Antihistaminice: Romergan, Feniramin, Clorfenoxamină, Nilfan, Tavegil. Sulfat de magneziu soluție 20% i.v. sau i.m. Glucocorticosteroizi: Prednison, Prednisolon, Dexametason, Betametason, Cortizon, A.C.T.H. Calciterapie: gluconat de calciu, Clorocalcin, calciu+magneziu.

ATONIA PRESTOMACELOR

Stimulantele secreto-motorii injectabile: pilocarpină clorhidrică, arecolină bromhidrică, ezerină (sulfurică, salicilică), Miostin, Vasoperif, veratrină sulfurică, Ruminol, stricnină sulfurică. Calciterapie: gluconat de calciu, clorură de calciu. Vitamine: $A+D_3+E$, $A+D_2$, A, B_1, C. Cafeină natriobenzoică, pentetrazol, ser glucozat 20—33—40%.

Pe cale bucală: Rumiden, Emetric, Ipeca, Veratrum, Bikodigest.

ATONIA UTERINĂ

Ocitocice naturale: Presoxin; sintetice: Orastin, Sintocinon, Oxitocină S. Estrogeni naturali: valerianat de estradiol, benzoat de estradiol; sintetici: Sintofolin, Dietilstilbestrol. Vagotonice (parasimpaticomimetice): pilocarpină, Miostin, ergometrină, Metergin.

AVITAMINOZELE

Vitaminoterapie specifică şi intensivă — parenteral şi *per os*, cu vitamine lipo- şi hidrosolubile. Polivitamine. Furaje bogate în vitamine, micro- şi macroelemente.

AVORTUL

Progesteron, Acetoxiprogesteron, Medroxiprogesteron, Clormadinon. Uterorelaxante: Monzoal, Romtiazin, Clordelazin, Combelen, Antibio- şi sulfamidoterapie pe cale generală.

Local. Pentru a preveni infecţiile după avort: bujiuri efervescente cu Teramicină, tetraciclină şi Saprometin, Criseometrină, Septimetrin, Nitrofuran, Entozon. Drajeuri cu tetraciclină, Cloramfenicol, comprimate cu Negamicină.

BABESIOZA ŞI BABESIELOZA

Berenil, Acaprin, Tripaflavină, Pentamidină (Lomidină), Amicarbalidă, Pirodia, albastru de tripan. Cardioexcitante: cafeină natriobenzoică, Pentetrazol. Simpaticomimetice: adrenalină, noradrenalină (Norartinal).

BLEFARITA

Acid boric soluţie 3—4%, borat de sodiu soluţie 2%, bicarbonat de sodiu soluţie 3%. Unguent oftalmic (unguent cu oxid galben de mercur), azotat de argint soluţie 0,1—1%, iodoform (unguent 5—15%, unguent iodoformat 10 % şi cu 0,5% albastru de metilen). Unguente cu sulfamide: unguent sulfamidat 10%, unguent sulfamidat cu 0,5% albastru de metilen. Unguente cu antibiotice: Asocilin, tetraciclină, Kanamicină, Kanamicină şi Hidrocortizon. Mibazon, Proculin, mertiolat de sodiu (1/6000/1/10000).

BLEIMELE

Local. Gudron vegetal (Pix liquida), Oleu cadini (Pix cadi), ihtiol. Unguente cu sulfamide 10%, Asocilin, unguente cu tetraciclină 3%, 5%, Manis, Cresogal, Lotagen, Racilin.

Pe cale generală. Dacă este cazul, antiinfecţioase: sulfamide, antibiotice.

BOALA SERULUI

Antihistaminice: Romergan, Multergan, Neoantergan, Feniramin, Clorfenoxamină, Tavegil, Nilfan. Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu. Simpaticomimetice: adrenalină, efedrină. Desensibilizante: tiosulfat de sodiu. Tranchilizante majore (neuroleptice): clor-

promazină, Romtiazin. Glucocorticosteroizi: Dexametason, Prednisolon, Prednison, Cortizon, Betametason, Locacorten, Triamcinolon. A.C.T.H. Glucozoterapie. Factori lipotropi: metionină. Vitamina C.

BOALA EDEMELOR

Glucocorticosteroizi: Dexametason, Prednisolon, Prednison, Triamcinolon, Locacorten, Betametason, A.C.T.H. Antihistaminice: Romergan, Clorfenoxamină, Feniramină. Antiinflamatorii: acid acetilsalicilic (aspirină), salicilat de sodiu, acetilsalicilatul de lizină. Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu. Săruri de magneziu: sulfat de magneziu. Analgezice: procaină. Vitaminoterapie: vitamina C, vitamina A.

BOTRIOMICOZA

Iodurate: iodură de potasiu, iodură de sodiu. Antibioterapie: penicilină cristalină, Efitard, Propamicin, Tripedin, Moldamin, Eritromicină, Teramicină, Solvocilin, Kanamicină, Spectinomicină.

BRONHOPNEUMONIA

Rubefiante-revulzive-derivative: alcool camforat, tinctura de iod. Rehidratarea organismului: ser de electroliți, Cardio-plasma, Polivinilpirolidonă, soluție Ringer-lactată, Ionoser, soluție Locke, ser glucozat, ser fiziologic. Modificatorii secrețiilor bronșice: bicarbonat de sodiu, sulfat de sodiu, sare artificială de Karlsbad, iodurate, specii pectorale, rădăcină de Primula infuzii, infuzii de Ipeca, sulfurile de Stibiu (roșie, portocalie, neagră), clorura de amoniu, carbonatul de amoniu, benzoatul de sodiu. Bisolvonul (Bromhexin). Astmolitice: atropină, efedrină. Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu, borogluconat de calciu. Antihistaminice: Romergan. Glucocorticosteroizi: Prednison, Prednisolon, Dexametason, Hidrocortizon, A.C.T.H. Vitamine: A, $A + D_2$, $A + D_3 + E$, E, complexul B, B_1, vitamina C. Cardioexcitante (analeptice cardio-respiratorii): cafeină natriobenzoică, pentetrazol. Excitanți respiratori: lobelină, atropină.

Sulfamidoterapie: sulfametin, sulfafenazol, suzotril, sulformetoxin, sulfatiazol. Antibiotice: Eritromicină, soluție 5,5—10—20%, lactobionat de eritromicină, Spiramicină (Suanovil, Spiravet), Tylan (Tilozin), Spectinomicină, Kanamicină, streptomicină, Teramicină, tetraciclină, Cloramfenicol, penicilină cristalină, Efitard, Propamicin, Tripedin, Moldamin, peniciline semisintetice: Meticilin, Oxacilin, Cloxacilin, Ampicilin, Carbenicilin. Chimioterapice: Borgal. Aerosoli cu antibiotice.

BRONȘITA

Modificatorii secrețiilor bronșice — expectorante (fluidifiante, excretomotorii și fludifiante): Substanțe alcaline: bicarbonatul de sodiu, sulfatul de sodiu, sarea artificială de Karlsbad (amestec 3 p sulfat de

sodiu, 2 p bicarbonat de sodiu, 1 p clorură de sodiu). Specia pectorală (oficinală după F.R.IX). Iodurate: iodura de sodiu, de potasiu. Infuziile: rădăcină de Ipeca, de Ciuin (săpunariță), de Primula (ciubotica cucului), terpin hidrat. Sulfura roșie (Kermes mineral) sau sulfura portocalie de stibiu, benzoatul de sodiu, Bisolvon. Fumigații cu: ulei de terebentină, gudron vegetal, creolină. Gomenol, Eucaliptol, Pneumosept, Trecid. Antitusive: codeină (Codenal, sirop de codeină, Tusocalmin, Sirogal), dionină, bromoform. Pulberea Dover (oficinală, pulbere de opiu și Ipeca). Astmolitice: atropină, efedrină, Miofilin, Alupent. Barbiturice: fenobarbital. Vitamine: A, D, E, C. Stimulanți respiratori: lobelină clorhidrică. Cardioexcitante: cafeină natriobenzoică, Pentetrazol, camfor (ulei camforat).

Antiinfecțioase: Pneumosept, gaiacol, eucaliptol, creozot. Antiinflamatorii: acid acetilsalicilic (aspirina), salicilat de sodiu, aminofenazonă (Piramidon). Glucocorticosteroizi: Dexametason, Supercortizol, Prednison (aerosoli, injecții, *per os*). Antihistaminice: Romergan, Feniramin, Nilfan, Clorfenoxamină.

Antimicrobiene: sulfamide: Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, Sulfametazină, Sulformetoxină, Sulfametoxipiridazină (Kinex, Soultiren), sulfatiazol. Antibiotice: Eritromicină 5,5—10—20%, lactobionat de eritromicină, propionat de eritromicină, Tylan, Spiramicină, Spectinomicină, tetraciclină, teramicină, Taociclină, Solvocilin, Cloramfenicol, penicilină, streptomicină, Kanamicină, Ampicilină, Cloxacilină, Borgal, Trimetoprim.

BRONȘITA INFECȚIOASĂ A GĂINILOR

Spectinomicină buvabilă injectabilă (Spectam, Trobicina, Actinospectacină), eritromicină buvabilă sau injectabilă (Galimicină), propionat de eritromicină, lactobionat de eritromicină, Tylan buvabil, injectabil (Tilozin), tetraciclină buvabilă, Taociclină, Solvocilin, teramicină buvabilă, injectabilă, cloramfenicol în uruieli, injectabil, Avicin, Neoteramicină, Tetramidan aviar.

CĂLDURILE ANOVULATORII

H.C.G., Gonacor, Prolan, Prolan E, Gonadyl, Corioman.

CANDIDOZA

Vezi capitolul 2.10.

CANIBALISMUL

Ulol, creolină, petrol, gudroane, apomorfină clorhidrică. Tranchilizante (neuroleptice) majore — derivații fenotiazinei: Clorpromazină, Romtiazin, Combelen, Levomepromazină, Acepromazină, Butirofenone:

Azaperonă: Haloperidol, Fluanison (Anti Pica, Haloanison). Tranchilizante minore (propriu-zise, ataractice, anxiolitice): Meprobamat. Derivați benzodiazepinici: Diazepam, Napoton. Antihistaminice: Romergan.

CERVICITĂ

Antimicrobiene (chimioterapice): bujiuri, ovule, pesarii, capsule cu nitrofuran, entozon, rivanol. Antibiotice: ovule, pesarii, unguente, suspensii, emulsii. Bujiuri cu tetraciclină și sulfametin, bujiuri cu teramicină, drajeuri cu cloramfenicol, tetraciclină, comprimate cu negamicină. Tardomiocel, Criseometrină, Septimetrină. Sulfamide: comprimate, pulberi, bujiuri, emulsii, suspensii.

Tratament nespecific stimulant: Polidin, Omnadin, Yatren, Iodisept, extract de splină, Colagen iodat.

CESTODOZELE

Ovine: carbonat bazic de cupru, sulfat de cupru, Niclosamid, Terenol, clorhidrat de bunamidină, arseniatul de plumb, Cetovex, Tetramisol, Fenbendazol.

Păsări: Niclosamid, dibutil dilauratul de staniu (cositor), arecolină, tetraclorură de carbon.

Carnivore: Droncit, Niclosamid, Bunamidină, arecolina (soluție și comprimate: Bromarec), Diclorfenul.

Cabaline: Niclosamid, Bitionol, Bunamidina.

CHERATITELE

Local. Calmarea durerii prin: dionină, procaină, xilină. Antiseptice, cicatrizante, astringente, antiinfecțioase: colargol, protargol, mertiolat de sodiu, oxicianură de mercur, azotat de argint, acid boric, rivanol, bicarbonat de sodiu, unguent oftalmic (oxid galben de mercur), sulfat de cupru, sulfat de zinc. Glucocorticosteroizi: Hidrocortizon — singur sau asociat cu antibiotice (nu în plăgi, ulcere). Antibiotice: tetraciclină, Cloramfenicol, Eritromicină, Kanamicină, penicilină. Sulfamide unguente 5—10%, asociate și cu 0,5% albastru de metilen. Sulfacetamidă (colir 10%). Unguent iodoformat. Miotice: pilocarpină nitrică, clorhidrică, ezerină salicilică, sulfurică, Miostin. Midriatice: Mydrum, Homatropină, atropină. Vitamine: A, C, complexul B.

Pe cale generală. Sulfamido- și antibioterapie. Iodisept, Polidin, autohemoterapie.

CHIȘTII OVARIENI

În chiști luteinici: P.M.S., S.I.G., Serigon, Prolan A.

În chiști foliculari: Progesteron, Gonacor (H.C.G.), Prolan, Prolan E, Lutestan (mite și forte).

CISTITA

Chimioterapice: Nitrofurantoină, albastru de metilen, acid nalidixic (Negram), Borgal. Antiseptice: Metenamin, Salol (salicilat de fenil). Sulfamide: Neoxazol, Sulfametin, Suzotril, Sulfafenazol, Sulfametoxipiridazină. Antibiotice: tetraciclină, Teramicină, penicilină cristalizată, Ampicilină, Cloxacilină.

Calmante: Procaină i.v., papaverină, morfină, tinctură de opiu. Tranchilizante (neuroleptice) majore: Clordelazin, Romtiazin, Levopromazină, Acepromazină. Tranchilizante propriu-zise (minore, ataractice): Diazepam, Napoton, Oxazepam, Nitrazepam, Meprobamat. Antihistaminice: Romergan, Feniramină, Clorfenoxamină. Vitamina C, vitamina K_3 (Menadion), Fitomenadionă (K_1), vitamina A. Alcalinizante: bicarbonatul de sodiu. Acidifiante: clorură de amoniu, clorură de calciu, fosfat monosodic, metionină. Glucocorticosteroizi: Dexametason, Prednisolon, Prednison, Betametason, Triamcinolon, A.C.T.H.

COCCIDIOZA

Vezi capitolul 2.7.

COLAPSUL CIRCULATOR

Amine simpaticomimetice (catecholamine): noradrenalina, adrenalina clorhidrică, efedrina clorhidrică. Parasimpaticolitice: atropina sulfurică. Excitanţi respiratori: lobelina. Calmante: procaina i.v., Algocalmin, Clordelazin, Romergan, Romtiazin. Calciterapie: gluconat de calciu. Cardiotonice: strofantină, digitalină. Ser de electroliţi, Electroser, Ionoser, soluţie Ringer, soluţie Locke, Ringer-lactată, soluţie izotonică de bicarbonat de sodiu 13%. Lichid Mc Sherry, glucoză 20—33—40%, fructoză 10—20%, zahăr invertit 20—40%, Cardioplasma (polivinilpirolidină), dextran, vitamina B_1, C.

Glucocorticosteroizi: Supercortizol, Prednison, Superprednol, A.C.T.H. Mineralocorticoizi: Mincortid (acetat de dezoxicorticosteron), Aldosteron.

COLIBACILOZA

Vezi capitolul 2.3.

COLICILE

Vezi capitolul 2.12.

CONGESTIA PULMONARĂ

Fricţiuni iritante, derivative cu alcool camforat, saponat, ulei de terebentină. Sinapisme. Calmante: procaină clorhidrică (Novocaină) i.v., Romergan, Clordelazin. Excitanţi respiratori: lobelină, atropină sulfurică.

Cardioexcitante: cafeină natriobenzoică, Pentetrazol, ulei camforat. Vitamine: vitamina C. Cardiotonice: strofantină, digitalină. Purgative: sulfat de sodiu, de magneziu, Furosemid (v. și edemul pulmonar).

CONJUNCTIVITELE

Local. Colire lichide antiseptice: mertiolat de sodiu, oxicianură de mercur, Fenosept, Mercurocrom, colargol, protargol, azotat de argint, acid boric, sulfacetamidă, sulfatiazol, Sulfametin, sulfat de zinc, azotat de argint, Proculin.

Colire astringente, antiinfecțioase (antiseptice), în unguente: unguent iodoformat, unguent sulfamidat, unguent cu oxid galben de mercur (unguent oftalmic). Se folosesc singure sau se asociază cu 0,5% albastru de metilen. Unguente cu antibiotice: Asocilin, tetraciclină, Cloramfenicol, Kanamicină.

Colire antiinflamatorii pe bază de glucocorticoizi: Hidrocortizon singur sau asociat cu antibiotice — penicilină, Kanamicină. Vitamine: vitamina A singură sau asociată cu antibiotice.

Colire anestezice (calmante): cocaină, xilină, procaină.

Pe cale generală. Antibiotice și sulfamide.

CONSTIPAȚIA

Purgative saline: sulfat de sodiu (sarea lui Glauber), sulfat de magneziu (sarea de Epson), calomel (clorură mercuroasă).

Purgative uleioase: ulei de ricin, ulei de parafină (vaselină), uleiuri vegetale (floarea-soarelui, porumb).

Purgative specifice: pilocarpină clorhidrică, arecolină bromhidrică, Vasoperif, ezerină sulfurică (salicilică), Miostin (neostigmină).

Purgative pentru intestinul gros: Istizin, Fenolftaleină, coajă de frangula (crușin), aloe, ceaiuri purgative.

Fenisan, Purgofen, Glacorin, Carbocif, Laxatin, Sintolax.

CONTUZIILE

Antiflogistice: licoare Burow (soluție de acetotartrat de aluminiu), apă de plumb, soluție saturată (64,6%) de sulfat de magneziu. Iritante-revulzive: tinctură de iod, tinctură de iod gaiacolată, alcool camforat (spirt camforat). Vezicante: unguent cu biiodură de mercur 10—25%, unguent cu iod 10—25%.

CORIZA CONTAGIOASĂ A PĂSĂRILOR

Antibiotice: Spectinomicină, Galimicină, Spiramicină, teramicină clorhidrică, tetraciclină clorhidrică, Solvocilin, Taocilin, cloramfenicol. Sulfamide: sulfametoxipirimidina, sulfametazină, sulfafenazol, sulfaclorpirazina, suzotril.

CORPUL GALBEN PERSISTENT

Gonadostimulină F.S.H.; produse care conțin F.S.H.: S.I.G., P.M.S., Serigon, Prolan A. Estrogeni naturali: Estradiol, Valerianat de estradiol, benzoat de estradiol. Estrogeni sintetici: Sintofolin, Dietilstilbestrol.

CRIPTORHIDIA

Gonadotrofine extrahipofizare: Gonacor, H.C.G., Prolan, Prolan E., Testosteron.

DEMODECIA

Neguvon, neosalvarsan.

DIABETUL ZAHARAT

Hormoni: insulină, insulină P, Izofan-Zinc-Insulină, Insulina lente. Long-Insulin. Sulfamide antidiabetice: Cicloral, Tolbutamid (Rastinon), Daonil (Glibenclamid), Glurenorm. Derivații guanidinici: Meguan (Metformin), Buformin-retard (Silubin-retard). Vitamine: C, complex B, B_{12}, E, PP.

DIAREEA

Rehidratarea organismului: ser de electroliți, Ionoser, Polivinilpirolidonă, soluție Ringer, Ringer-lactată, soluție Locke, ser fiziologic, cloruro-sodic sau bicarbonatat. Acizi: acid lactic, acid acetic, acid clorhidric. Adsorbante: cărbune medicinal, caolin *(Bolus alba)*, carbonat de calciu, antidiareic, Sinenter (anticataral). Astringente — tanați: Tanalbină, Tanoform, Tanigen, coajă de stejar, frunze de jaleș (salvie); — bismutice: carbonat bazic de bismut, subnitrat de bismut, tanat de bismut, aluminat de bismut. Apă de var. Mucilaginoase: mucilag de gumă arabică, Julep gumos (poțiune gumoasă), mucilag de semințe de in, de orez, orz, ovăz. Infuzii de mușețel sau mentă. Carminative: fructe de anason, anis, chimion. Antispasmodice: papaverină, atropină, extract sau tinctură de beladonă, Scobutil, Fobenal, Foladon, Bergonal.

Chimioterapice: Nitrofuran, Furazolidonă, Clorovit, Pasersan, Saprosan, Saprometin, acid arsanilic, aminoarsonat de sodiu, Mexaform, Borgal, Emgal, Diacin, Dimetridazol. Sulfamide neresorbabile: Ftalilsulfatiazol, Sulfaguanidină. Sulfamide cu acțiune generală: Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, Sulfametazină, Sulformetoxin, Sulfametoxazol, sulfatiazol. Antibiotice neresorbabile: streptomicină, Kanamicină, Negamicină, Colimicină, Colimixină B. Alte antibiotice: Spectinomicină, Tetraciclină, Teramicină, Eritromicină, Galimicină, Tylan, Spiramicină, Cloramfenicol, Ampicilină, Oxacilină, Cloxacilină. Vitamina: A, C, D_2, D_3, K, B_1. Cardioexcitante: cafeină natriobenzoică, pentetrazol.

DIATEZA EXSUDATIVĂ A PUILOR

Vitamina E, selenit de sodiu, vitamina A, vitamina D_2, vitamina $A + D_3 + E$ (Turlin, Trigantol).

DICROCELIOZA

Diamfenitidă (Coriban), Dendriton (Hetolin), Fenbendazol (Panacur), Tiabendazol, Cambendazol.

DISPEPSIILE GASTRICE SECRETORII

Hiperacide. Modificatori ai secrețiilor gastrointestinale, antisecretorii, antispasmodice: tinctură de beladonă, extract de beladonă (oficinale după F.R.IX), papaverină clorhidrică, tinctură de opiu. Scobutil, Fobenal, Foladon.

Antacide. Carbonat de calciu, *magnezia usta* (oxid de magneziu), bicarbonat de sodiu, carbonat de magneziu. Calmante: apă cloroformată. Astringente — bismutice (pansamente gastrointestinale): azotat bazic de bismut, carbonat de bismut, aluminat de bismut.

Hipoacide. Acizi: acid clorhidric, lactic, citric. Clorură de sodiu. Pepsină sau Acidopeps. Poțiune Todd (amestec de alcool etilic de 60°—40 p, tinctură de scorțișoară 5 p, sirop simplu 30 p, apă 75 p). Complex B, polivitamine.

ECZEMA

Local. Topice antiseptice, astringente, cheratoplastice, cheratolitice, antiinflamatorii, sicative, antipruriginoase, calmante. Pe bază de gudroane: Zoodermin, ulei de Cad *(Pix Cadi, Pix Juniperi)*, gudron vegetal *(Pix liquida)*, ihtiol — unguent ihtiolat. Tigenol, Tumenol: Tumizon, Jecozinc, talc, sulfat de zinc, unguente cu oxid de zinc, rezorcinol (rezorcină). Antihistaminice — unguent cu Romergan, Tripenelamină. Unguente cu glucocorticosteroizi: Ultralan, unguent cu hidrocortizon, unguent cu triamcinolon acetonid, unguent cu triamcinolon acetonid și saprosan, unguent și sprayuri cu Fluocinolon acetonid și Fluocinolon N (și cu Negamicină).

Unguente cu antibiotice: tetraciclină, Teramicină, Kanamicină, penicilină și streptomicină (Asocilin). Suspensii: Mibazon, Sinteclox, cu Cloxacilină. Unguente, creme, sprayuri cu antibiotice și glucocorticosteroizi.

De la caz la caz: sulfat de cupru — unguente și soluții: violet de metil (pioctanină), Dermatol (pulbere și unguent), iodoform (unguent și pulbere). Unguente cu antibiotice, glucocorticosteroizi și vitamina A, F.

Pe cale generală. Desensibilizante: tiosulfat de sodiu, clorură de calciu. Autohemoterapie. Proteinoterapie. Antihistaminice: Romergan, Feniramină, Nilfan, Clorfenoxamină. Tranchilizante majore: Clordelazin,

Romtiazin, Combelen, Levomepromazină, Acepromazină, Xilazină. Tranchilizante minore: Diazepam, Napoton, Oxazepam, Nitrazepam, Meprobamat. Sedative: bromuri — bromură de calciu 10%. Hipnotice: barbiturice — Fenobarbital, Cicloral, Dormital. Antiinflamatorii — glucocorticosteroizi: Dexametason, Prednison, Cortizon, Hidrocortizon, Triamcinolon, Locacorten. Vitamine: A, C, E, F, B, H (Biotina), Romavit (Paraminol, vitamina H_1). Aminoacizi: metionină, acetilmetionină.

EDEMUL PULMONAR

Venisecţie. Hidroterapie. Fricţiuni iritante-revulzive-derivative: alcool camforat, alcool camforat 80 g, alcool saponat 80 g şi ulei de terebentină 20 g. Diaforetice şi purgative saline: sulfat de sodiu, de magneziu. Diuretice: teobromină, Diuretină, Miofilin, teofilină, clorură de amoniu, Furosemid, Spironolactonă, Teoglucin. Antihistaminice: Romergan, Neoantergan, Multergan. Cardiotonice: strofantină G, Castrozid. Digitalice: Digitalin, Digoxin, Lanatozid, Deslanosid. Analeptice-sedative: procaină i.v., Algocalmin, Vetalgin, sulfat de magneziu. Tranchilizante (neuroleptice): Clordelazin, Romtiazin, Combelen, Xilazină, Fentanil, Etorfină. Stimulante respiratorii: lobelină clorhidrică, Miocoren, Atropină. Cardioexcitante: Cafeină natriobenzoică, Pentetrazol, ulei camforat, stricnină sulfurică. Vitamine: C, B_1, PP. Simpaticomimetice noradrenalină, efedrină clorhidrică.

ENCEFALOMALACIA PUILOR

Vitamina E, vitamina A, vitamina A + E, vitamina $A + D_3 + E$ (Trigantol, Turlin), selenit de sodiu, selenat de bariu. Antioxidante: butilhidroxianisol, butil-hidroxitoluen, vitamina C.

ENDOMETRITELE

Local. Antiinfecţioase, antiinflamatorii, antiseptice: bujiuri spumante cu tetraciclină şi Sulfametin, bujiuri spumante cu oxitetraciclină. Criseometrină, Septimetrine, bujiuri cu nitrofuran, bujiuri cu entozon. Drajeuri cu: tetraciclină, Cloramfenicol (şi bujiuri). Comprimate cu Negamicină (Neomicină). Tardomiocel. Suspensii uleioase: tetraciclină, Teramicină, Cloramfenicol, Solvocilin. Comprimate cu sulfamide: Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, sulfatiazol.

Lotagen, Racilin, soluţie iod-iodurată (Lugol), Colagen iodat.

Pe cale generală. Antibiotice: penicilină, streptomicină, Kanamicină, Eritromicină, Cloramfenicol, Teramicină, tetraciclină, Spectinomicină (toate injectate s.c., i.m. sau i.v., după antibiotic). Sulfamide: soluţii injectabile i.v. Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, sulfatiazol. Chimioterapice: Borgal, Tribrissen, Trimetoprim. Cardioexcitante: cafeină natriobenzoică, Pentetrazol, stricnină. Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu, borogluconat de calciu, calciu + magneziu. Vitaminoterapie:

vitamina A, A + E, A + D_3 + E, E, C, B_1. Terapie stimulantă nespecifică: Yatren, Iodisept, Polidin. Corticoterapie: Prednisolon, Dexametason, Estrogeni naturali: Estradiol; sintetici: Sintofolin.

EMFIZEMUL PULMONAR

Modificatori ai secrețiilor bronșice, bronhodilatatoare, astmolitice: atropină sulfurică, atropină și procaină i.v., adrenalină clorhidrică, efedrină clorhidrică, adrenalină și efedrină (Efedralin, Refrin). A.C.T.H. Glucocorticosteroizi: Prednison, Prednisolon, Dexametason, Cortizon. Antihistaminice: Romergan. Tranchilizante majore (neuroleptice): Largactil, Combelen. Arsenicale: anhidridă arsenioasă, licoare Fowler, neosalvarsan. Nevrostenice: stricnină sulfurică, vitamina B_1. Stimulante respiratorii: lobelină clorhidrică. Cardiotonice-digitale, strofantine (Castrozid, Strofantină G).

ENTERITELE

Vezi capitolul 2.1.

ENTORSELE

Repaus. Topice antiflogistice, astringente. Licoare Burow (și soluție de acetotartrat de aluminiu), Burovin, apă de plumb (Goulard). Blocaj de procaină, Xilină, Denervin, Glucocorticoterapie locală: Hidrocortizon „in situ"; pe cale generală: Cortizon, Prednison, Prednisolon, Triamcinolon, Locacorten, Dexametason. Fricțiuni iritante: alcool camforat, alcool sinapizat; alcool camforat și ulei de terebentină, liniment amoniacal (volatil). Pensulații cu tinctură de iod. Masaje cu ulei camforat, unguent camforat, unguent cu alfachimotripsină. Unguente vezicante: biiodură de mercur, iod și iodură de potasiu.

EPILEPSIA

Barbiturice: Acid fenil-etil-barbituric. Fenobarbital (Luminal), Fenitoin, Primidon. Trepal (Trimetadionă). Romergan, Romtiazin, Diazepam, Nitrazepam, Oxazepam, Napoton, Meprobamat. Bromură de sodiu, polibromuri. A.C.T.H. Mincortid (acetat de dezoxicorticosteron), Dexametason, Prednisolon, Prednison. Atropină sulfurică. Vitaminoterapie: A, D, E. Calciterapie. Yatren (Iodisept).

ESOFAGOSTOMOZA

Tiabendazol, Cambendazol, Parbendazol, Oxibendazol, Fenbendazol, Tetramisol, Levamisol, Pirantel, Neguvon, Diclorvos, tetraclorură de carbon, Fenotiazină.

ESTROZA OVINĂ

Vezi capitolul 2.13.5.

FARINGITA

Local. Pensulații externe cu iritant-revulzive-calmante: tinctură de iod și gaiacol, unguent vezicant, unguent cu biiodură de mercur (vezicătoare), unguente iodurate. Pensulații buco-faringiene cu soluții hidroglicerinate (colutorii), albastru de metilen, Sigmamicină (Taocilin), teramicină clorhidrică, tetraciclină clorhidrică. Soluții de Sulfametin, Suzotril, Sulfafenazol.

Pe cale generală. Fluidifiante-excretomotorii și fluidifiante: bicarbonat de sodiu, sulfat de sodiu, sare artificială de Karlsbad, ioduri, specii pectorale, infuzii de Ipeca, Primula, pulberea Dover, Bisolvon. Stibiale: sulfură portocalie de stibiu, sulfură roșie (Kermes), clorură de amoniu, carbonat de amoniu. Analeptice cardiorespiratorii: cafeină, pentetrazol. Antiseptice pulmonare: Pneumosept, eucaliptol, fumigații cu creolină, gudroane. Antisecretorii: ulei de terebentină, mentol, gomenol. Antibioterapie: penicilină G, Efitard, Propamicin, Tripedin, Moldamin, streptomicină, Kanamicină, Spectinomicină, Eritromicină, Solvocilin, Cloramfenicol, Clorocid, Clortetrason, teramicină. Sulfamide injectabile sau *per os:* Sulfafenazol Sulfametin, Suzotril, Sulformetoxin. Vitamine: A, C, D, B_1. Antiinflamatorii — glucocorticosteroizi: Triamcinolon, Prednisolon, Metilprednisolon, Fluprednisolon, Flumetason, Dexametason, Betametason, Antitusive: codeină, Codenal (Tusocalmin), Sirogal, dionină. Tonice generale, energetice: glucoză (dextroză), fructoză. Aminoacizi: metionină.

FASCIOLOZA

Rafoxanid, Oxiclozanidă, Ranizol, Nilzan, Diamfenitidă, Niclofolan, Hilomid, Bitionol, Nitroxinil, Hexacloretan, Fasciozan bovin, Vitolin, Fasciozan ovin.

FEBRA VITULERĂ

Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu și magneziu, borogluconat de calciu, glutamat de calciu și magneziu. Vitamine: C, D_2, D_3, $A + D_3 + E$. Corticosteroizi: Prednisolon, Dexametason, Cortizon, Prednison. Corticotrofină adenohipofizară: A.C.T.H. glucoză soluție 20—33—40%, fructoză 10—20%. Metionină (clorhidrat, acetilmetionină, acetilmetioninat de calciu. Insuflații intramamare de aer, oxigen.

FETOFAGIA

Tranchilizante: Combelen, Largactil, Romtiazin, Acepromazină, Levopromazină, Xilazină (Rompun), Stresnil (Azaperonă), Haloperidol, Fluanison, Meprobamat, Diazepam, bromuri, Romergan.

FLEGMONUL

Local. Iritant-revulzive-vezicante: vezicătoare cu biiodură de mercur, cantaridă, emetic, iod şi iodură de potasiu, unguent vezicant (biiodură de mercur 10% şi ulei de terebentină 5%).

Pe cale generală. Sulfamidoterapie i.v. sau *per os* cu Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, Sulfametazină, Sulformetoxină, Sulfametoxazol, sulfatiazol. Antibiotice: penicilină G şi formele retard, Propamicin, Tripedin, Moldamin, Efitard. Streptomicină, Strepancil, Kanamicin, Spectinomicină, eritromicină 5,5—10—20%, teramicină clorhidrică 5% (şi *per os* pulbere), Tetran, Solvocilin i.v., i.m., tetraciclină *per os* în capsule, drajeuri, bază, clorhidrat; Cloramfenicol 10%, Clortetrason, Clorocid, glucoză i.v., 20—33—40%, Ionoser, ser fiziologic. Vitamine: C, B_1. Cardioexcitante: cafeină, camfor, Pentetrazol. Glucocorticosteroizi şi A.C.T.H.

Tratament chirurgical şi ser anticangrenos, apoi becteriostatice şi bactericide: Marfanil, Manis, eter iodoformat.

FURBURA

Antihistaminice: Romergan, Neoantergan. A.C.T.H. şi glucocorticosteroizi: Prednisolon, Triamcinolon, Cortizon, Prednison, Flumetason, Dexametason. Parasimpaticomimetice: pilocarpină, arecolină, ezerină, Miostin, Vasoperif. Purgative saline: sulfat de sodiu, de magneziu. Venisecţie. Antiinflamatorii, analgezice: salicilat de sodiu, Glucosalil, acetilsalicilatul de lizină (Vetalgin).

FURUNCULOZA

Local. Revulzive-antiseptice: tinctura de iod (pensulaţii), unguent ihtiolat 10%, Osmatin, unguente cu sulfamide 10% (sulfatiazol, Sulfafenazol, Suzotril, Sulfametin). Unguente şi suspensii semifluide cu antibiotice: tetraciclină 3—5%, teramicină 5%, Mibazon, Asocilin, Sinteclox, Cloxacilin. Unguentele comerciale: Neoprenol, Tumizon, Fluocinolon acetonid.

GASTRITA CATARALĂ

Dietă, apoi infuzii de plante medicinale: frunze de mentă, coada şoricelului, muşeţel. Poţiune gumoasă (julep gumos) amestecată cu bismutice (carbonat bazic de bismut, subnitrat de bismut) şi ftalilsulfatiazol. Bicarbonat de sodiu, *magnezia usta*. Acidopeps. Apă cloroformată (oficinal 5%). Poţiunea Rivieri (soluţia efervescentă). Opiacee: tinctură, extract, sirop de opiu, papaverină clorhidrică. Antisecretorii, antispastice, parasimpaticolitice: tinctură, extract de beladonă, Fobenal, Scobutil, Foladon, Bergonal. Cărbune medicinal şi produsele antidiareic Sinenter, (anticataral), Romergan, Emetiral. Laxative, purgative, după caz. Ser de electroliţi, Ionoser, ser glucozat. Alfachimotripsină.

5—27

GASTROENTERITA PORCULUI

Vezi capitolul 2.1.3.

GASTROFILOZA

Neguvon, Diclorvos, tetraclorură de carbon, sulfură de carbon.

GLAUCOMUL

Hipotensive oculare — miotice, formate din parasimpaticomimetice (colire lichide): pilocarpină clorhidrică, nitrică 1—2% (oficinal). Picături pentru ochi cu azotat de pilocarpină 2% *(oculogutae)*. Ezerină salicilică sau sulfurică 0,5—1%, Miostin. Unguente cu parasimpaticomimetice: pilocarpină 1—2%, Mintacol (1%). Diuretice: Furosemid, Ederen, Ufrix.

GURMA

Sulfamide: Sulfametin, sulfatiazol, Suzotril, Sulfametazină, Sulformetoxin, Sulfametoxazol. Antibiotice: penicilină cristalină, Efitard, Propamicină, Tripedin, Moldamin, streptomicină, Strepancil, Kanamicină, Spectinomicină, Solvocilin, Teramicină, Cloramfenicol, Clortetrason, Clorocid.

Abces de fixație (ulei de terebentină). Antiinflamatorii: A.C.T.H. și glucocorticosteroizi: Dexametason, Flumetason, Prendnisolon, Cortizon, Betametason. Analeptice cardio-respiratorii (excitanți S.N.C.): cafeină, Pentetrazol, ulei camforat, stricnină. Alfachimotripsină i.m. Expectorante: bicarbonat de sodiu, sulfat de sodiu, Kermes mineral, iodură de potasiu. Glucoză i.v. 20—33—40%, fructoză.

GUTA

A.C.T.H., glucocorticosteroizi: Prednison, Prednisolon, Dexametason, Fluocinolon, Cortizon. Antibiotice: Tetraciclină bază, clorhidrat, Solvocilin, Taocilin, Vitamina C. Salicilat de sodiu, iodură de potasiu. Piperazină, fenilbutazonă, Iozinol (iodazin), Odinart, Probenicid, Milurit.

HEMORAGIILE

Pe cale generală. Hemostatice — săruri de calciu: clorură de calciu, Clorocalcin, gluconat de calciu, lactat de calciu. Gelatină (ser gelatinat, Marisang, Gelofusina-Haussmann). Soluții hipertonice: glucoză 20—33—40%, zahăr invertit 20—33—40%, clorură de sodiu 10—20%. Vitamina K_1 (Fitomenadionă), K_3 (Menadionă), vitamina C. Trombină, roșu de Congo, Rutosid (vitamina P), Tarosin.

5—27

Venostat, Fibrinogen, Protamin sulfat, acid epsilon-aminocaproic. Vasoconstrictoare: Adrenostazin, adrenalină clorhidrică, noradrenalină (Norartrinal), efedrină clorhidrică. Plasmă artificială, dextran, Subtosan, ergometrină (Ergomet), Ergotină, Oxitocină S, Orastin, Presoxin. Analeptice: cafeină, Pentetrazol, stricnină (produc vasoconstricție în teritoriul splanhnicului). Calmante: Romergan, Combelen, Romtiazin.

Local: perclorură de fier (clorură ferică), apă oxigenată, Fenazonă (soluție).

HEPATOZA PUERPERALĂ A VACII

Hepatoprotectoare: metionină (clorhidrat, acetilmetionină), acetilmetioninat de calciu, glucoză 20—33—40%, fructoză 10—20%, Genabilină (acid genabilic), vitamina C, bicarbonat de sodiu, sulfat de sodiu, vitamina D_2 (Calciferol), D_3 (colecalciferol). Selenit de sodiu, selenat de bariu. A.C.T.H., glucocorticosteroizi: Cortizon, Prednisolon, Dexametason, Flumetason, Betametason, Triamcinolon.

HETERAKIDOZA

Piperazină (adipat, hidrat, hexahidrat, sebacat, citrat), Fenotiazină, Fenobent, Tetramisol (Nilverm, Citarin), Levamisol (Decaris), higromicină B (Higromix), tetraclorură de carbon, Avipar.

HIPERFOLICULINEMIA (HIPERESTROGENISM, CĂLDURI PRELUNGITE)

Progesteron, Gonacor, Gonadyl, H.C.G., Prolan, Prolan E, Testosteron, Testolent, Lutestan, Metiltestosteron, Medroxiprogesteron. Bromuri. Tranchilizante majore, minore.

HIPOFOLICULISMUL (CĂLDURI SILENȚIOASE, LINIȘTITE)

Estrogeni naturali: Estradiol, valerianat de estradiol, benzoat de estradiol, Ginosedol B. Estrogeni sintetici: Sintofolin, Dietilstilbestrol.

Medicație colinergică (parasimpaticomimetice): pilocarpină clorhidrică, Vasoperif, Miostin, P.M.S. + H.C.G. (Serigon + Gonacor; S.I.G. + Gonacor), Prolan A, S.I.G., Serigon.

HIPOCALCEMIA

Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu, calciu + magneziu, borogluconat de calciu, lactat de calciu. Vitaminele: D, D_2, D_3, C.

HIPOGLICEMIA

Ser glucozat 20—33—40%. Vitaminele: B_1, C. Genabilină (acid genabilic). A.C.T.H. și glucocorticosteroizi. Dexametason, Prednisolon, Prednison, Cardioexcitante: cafeină, camfor, Pentetrazol, stricnină.

HIPODERMOZA

Organofosforice: Neguvon, Asuntol, Warbex, Bubulin, Dimetoat, Trolen, Ruelen, Nexion, Sisvar, Fention, H.C.H., Lindan.

HISTOMONOZA

Vezi capitolul 2.16.

HOLERA AVIARĂ

Sulfametazină, sulfametin, sulfametoxazol, sulformetoxin, suzotril, sulfatiazol, sulfaquinoxaleină. Spectinomicină, streptomicină, Strepancil, Kanamicină, tetraciclină, Teramicină, Cloramfenicol, Clortetrason, Clorocid, Tetramidan, Tetran, Galimicin, Taocilin, Spiramicină, Tilozină (Tylan) — toate în apă, furaje sau injectabile.

ICTERUL

În funcție de cauze. Extracte hepatice: Neohepar. Factori lipotropi — hepatoprotectoare: glucoză, fructoză, metionină, Folcisteină, arginină-sorbitol, Aspatofort, Genabilină (acid genabilic), Tonozit (Mezoinozitol, Inozitol), Colină. Vitamine: B_1, B_2, B_6, B_{12}, C, PP. Corticosteroizi: Dexametason, Betametason, Fluocinolon, Prednisolon. Antibiotice: peniciline, streptomicine, eritromicine, tetracicline. Coleretice și colagoge: sulfat de sodiu, de magneziu, soluție Bourget (oficinală: pulbere alcalină formată din sulfat de sodiu sicc., fosfat monosodic și bicarbonat de sodiu). Diuretice: Furosemid, Teoglucin. Calmante: Romtiazin, Clordelazin, Romergan.

INDIGESTIA GAZOASĂ A RUMENULUI (METEORISMUL ACUT)

Masaje. Așezarea animalului cu trenul anterior mai sus pentru a se favoriza regurgitarea. Antizimotice (antifermentescibile), astringente: apă de var, soluție de amoniac, formol, acid lactic, acid clorhidric, acid acetic, tiosulfat de sodiu, benzoat de sodiu. Uleiuri vegetale sau minerale: ulei de floarea-soarelui, de porumb, de soia, de vaselină (parafină). Preparatele: Silibovon, Sicaden, Bikodigest. Eventual vagotonice: pilocarpină, arecolină, Vasoperif. Sondaje bucoesofagiene. Puncții ruminale. Antihistaminice: Romergan. „Purgative saline" sulfat de sodiu sau de magneziu.

INDIGESTIA GAZOASĂ CRONICĂ A RUMENULUI (METEORISMUL CRONIC)

Ruminatorii pe cale bucală: Rumisan, emetic, rădăcină de Ipeca. Ruminatorii injectabile: veratrină sulfurică, Ruminol, pilocarpină clorhidrică, arecolină bromhidrică, Vasoperif (Lentin). Purgative uleioase: ulei de ricin, de parafină; saline: sulfat de sodiu, de magneziu, Antifermentescibile, antacide, adsorbante: carbonat de calciu, oxid de magneziu, bicarbonat de sodiu. Drojdie de bere. Eupeptice: acid clorhidric. Amestec de propionat de sodiu, sulfat de fier, cupru, magneziu, cobalt. Antibiotice: penicilină, tetraciclină — bucal (v. acidoza și alcaloza rumenului).

INDIGESTIA PRIN SUPRAÎNCĂRCARE A RUMENULUI

Purgative specifice și ruminatorii: pilocarpină clorhidrică, arecolină hidrobromică, ezerină salicilică (sulfurică), Carbaminoil colină (Vasoperif, Lentin), Miostin, Ruminol, veratrină sulfurică, stricnină sulfurică, vitamina B_1. Ruminatorii pe cale bucală: Rumisan, emetic, Ipeca. Purgative uleioase: ulei de ricin, de floarea-soarelui, de parafină. Purgative saline: sulfat de sodiu, de magneziu. Drojdie de bere. Vitamina C, glucoză, Ionoser, cafeină, Pentetrazol.

INFECȚIILE TEGUMENTARE

Antiseptice: alcool etilic, violet de metil, Clorhexidin spray, Metosept, mercurocron, rivanol, tripaflavină, Osmatin. Unguente cu sulfamide, unguente cu antibiotice (Asocilin, tetraciclină, Teramicină, Cloxacilină, Sinteclox, Mibazon). Unguente cu antibiotice și glucocorticosteroizi: Ultralan, Triamcinolon, Fluocinolon acetonid, kanamicină.

INFECȚIILE URINARE

Negram (acid nalidixic), Nitrofurantoină, Borgal, Septrin, Biseptol, Vetoprim, salol, metenamin (Urotropină), albastru de metilen. Sulfamide: Neoxazol, Kinex. Sulfametin, sulfafenazol. Antibiotice: teramicină, Solvocilin, tetraciclină, penicilină, streptomicină, kanamicină, colimicină.

INSUFICIENȚA CARDIACĂ

Tonice cardiace digitalice: digitalin, Digoxin, Nidacil, Deslanozid, Lanatosid; strofantină G, Castrosid (strofantină K). Diuretice: Miofilin, Teoglucin, Nefrix, Ufrix, Ederen, Spironolactonă, Furosemid. Vitamina B_1, E, B_6, B_{12}, PP, C. Iodură de potasiu.

LARINGITA

Medicația topică externă — rubefiante: tinctură de iod, tinctură de iod și gaiacol; unguente vezicante — unguent cu 10% biiodură de mercur și 5% ulei de terebentină, unguent cu iod și iodură de potasiu, cu emetic. Fumigații umede: ulei de terebentină, creolină, gudron vegetal. Antitusive: codeină (Codenal, Tusomag, tablete expectorante, Sirogal), Dionină. Expectorante: Trecid, Bisolvon, sulfură roșie, portocalie de stibiu, clorură de amoniu, carbonat de amoniu. Specii pectorale, Ipeca, bicarbonat de sodiu.

Sulfamide: sulfametin, sulfafenazol, sulfatiazol, sulformetoxin, suzotril. Borgal. Antibiotice: peniciline, streptomicine, eritromicine, tetracicline, Cloramfenicol, penicilină cristalină sare de sodiu sau potasiu, Efitard, Propamicin, Tripedin, Moldamin, streptomicină, Strepancil, Kanamicină, Spectinomicină, eritromicină lactobionat, propionat, tiocianat (Galimicin), Tylan, Spiramicină, tetraciclină bază, clorhidrat, Solvocilin, teramicină clorhidrat pulbere și soluție, cloramfenicol hemisuccinat, cloramfenicol drajeuri, capsule, soluție injectabilă 10%, Clortetrason, Clorocid, Ampicilină, Cloxacilină, Oxacilină, Meticilină, Carbenicilină, Polimixină B, Colimicină.

LEPTOSPIROZA

Antibiotice injectabile: teramicină clorhidrică 5%, Solvocilin, Reverin, eritromicină 5,5—10—20%, Tylan 5—20%, Spiramicină, Cloramfenicol 10%, Clortetrason, Clorocid, Strepancil, streptomicină, kanamicină, spectinomicină, penicilină, Efitard, Tripedin, Propamicin, Moldamin, Cloxacilin. Bucal: tetraciclină, Teramicină, Cloramfenicol, Spectam.

Tratament simptomatic — purgative saline: sulfat de sodiu, de magneziu. În diaree: astringente bismutice: carbonat bazic de bismut, bismut subnitric; tanați: tanalbină. Adsorbante: Antidiareic, Sinenter, cărbune medicinal. Mucilagii: mucilag de semințe de in, gumă arabică. Cardioexcitante: cafeină, Pentetrazol. Vitamina C. Antitoxice: metionină, glucoză, fructoză.

LISTERIOZA

Antibiotice: Ampicilină, Cloxacilină, Oxacilină, Penicilină G, Efitard, Tripedin, Moldamin. Cloramfenicol, tetraciclină, Teramicină, Solvocilin, Spectam, streptomicină.

Sulfamidoterapie: sulfametazină, sulfametin.

Tranchilizante: Combelen, Largactil.

LOCA EUROPEANĂ

Antibiotice: streptomicină, Teramicină (Locamicin pulbere și pastă pe bază de oxitetraciclină) tetraciclină, penicilină G.

LOCA AMERICANĂ

Sulfatiazol. Tetraciclină, Oxitetraciclină (Locamicin).

MAMITELE

Vezi capitolul 2.14.

METRITA

Local. Antiinfecțioase: chimioterapice, sulfamide, antibiotice, hormoni estrogeni, vitamina A, antiinflamatorii, glucocorticosteroizi, fermenți. Antifungice sub formă de bujiuri, pesarii, ovule, capsule, comprimate, drajeuri, pulberi, suspensii, emulsii, soluții. Chimioterapice: bujiuri cu Nitrofuran, entozon. Bujiuri cu sulfamide și antibiotice, tip Criseometrină, Cloramfenicol și Saprosan. Capsule cu tetraciclină, cloramfenicol. Bujiuri spumante cu tetraciclină, sulfametin. Bujiuri spumante cu teramicină. Comprimate cu Negamicină. Pulberi de antibiotice: tetraciclină, teramicină, Cloramfenicol. Sulfamide comprimate, pulberi, suspensii uleioase — Tardomiocel, Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, sulfatiazol. Antiseptice: Lotagen, Racilin, rivanol, tripaflavină, soluție iod-iodurat (Lugol). Vitamina A. Sintofolin.

Pe cale generală. Terapia antimicrobiană: sulfatiazol, sulfafenazol, sulfametin, suzotril. Antiinfecțioase tip Borgal. Antibiotice injectabile: cloramfenicol 10%, teramicină 5%, Solvocilin, Tylan 5—20%, spectinomicină, eritromicină 5,5—10—20%, streptomicină, Strepancil, Kanamicină, penicilină G, cristalină, Tripedin, Moldamin. Stimulante: cafeină natriobenzoică, stricnină sulfurică. Vitamina C. Glucoză (soluții hipertonice 20—33—40%). Metionină, Ionoser. A.C.T.H. și glucocorticosteroizi: Dexametason, Prednisolon, Flumetason, Cortizon, Fermenți: Alfachimotripsină local și general.

Tratament diversificat după specie și evoluție.

MIASTENIA

Anticolinesterazice, anticurarizante, parasimpaticomimetice indirecte: ezerină sulfurică, salicilică, Miostin, Mestinon. Simpaticomimetice: efedrină clorhidrică. A.C.T.H., corticoterapie: Flumetason, Dexametason, Prednisolon. Prednison, Cortizon. Glicocol. Vitamina B_1, vitamina E.

MICOPLASMOZA AVIARĂ

Vezi capitolul 2.13.4.

MIOCARDITA

Bromuri (de calciu, de potasiu, de stronțiu), valeriană (tinctură, extract, infuzii), Romergan și tranchilizante: Largactil, Romtiazin, Combelen, Diazepam (Valium), Napoton. Coronarodilatatoare: papaverină, Intensain, Agozol, nitriți. Chinidină. Vitamine: B_1, C, PP, E. Analeptice cardio-respiratorii: cafeină, Pentetrazol. Tonice cardiace digitalice: digitalin, Digoxin, Nidacil, Lanatosid; strofantine: strofantina G, Castrozid (strofantină K). După caz, diuretice: Furosemid, Ufrix, Nefrix, Spironolactonă, Miofilin, Teoglucin. Purgative saline: sulfat de sodiu, de magneziu.

MIODISTROFIA ENZOOTICĂ

Vitamina E, vitamina B_1, vitamina A. Selenoterapie: selenit de sodiu, selenat de bariu. Aminoacizi: metionină (clorhidrat, acetilmetionină). Cistină.

MONIEZIOZA

Vezi capitolul 2.6.1.

NECROBACILOZA

Vezi capitolul 2.21.

NEFRITA

Antibiotice care se elimină active pe cale renală: tetraciclină clorhidrică (bază, drajeuri, capsule), Solvocilin, teramicină clorhidrică, teramicină injectabilă 5%, eritromicină lactobionat, eritromicină propionat, Galimicină pulbere, Galimicin injectabil 5,5—10—20%, Tylan 5—20%, Spiramicină (Rovamicină); apoi peniciline naturale semisintetice: penicilina G cristalină sare de sodiu sau potasiu, Efitard, Tripedin, Moldamin, Ampicilină, Cloxacilin, Carbencilin.

În funcție de nefrită se mai folosesc, *în forma acută nesupurativă*, revulzive — alcool camforat; sinapisme pe regiunea lombară. Procaină (Novocaină) i.v. Purgative uleioase: ulei de ricin, ulei de parafină (vaselină). Purgative saline: sulfat de sodiu, de magneziu. Fenolftaleină, Laxatin, Ciocolax, Purgofen, ceai purgativ. Diaforetice: infuzii de mușețel, coada șoricelului. Diuretice: clorură de amoniu, acetat și azotat de potasiu, clorură de calciu. Glucoză. Furosemid (Dimazon), Miofilin, Teofilin, cafeină. Calmante: Romtiazin, Romergan, Combelen, Largactil.

Forma interstițială. Corticosteroizi: Dexametason, Betametason, Prednisolon. Alcalinizante: bicarbonat de sodiu. Vitamina A.

NEFROZA

A.C.T.H. și glucocorticosteroizi: Prednison, Superprednol, Kenalog. Diuretice: Furosemid, Ufrix, Spironolactonă, Diurocard, Teoglucin, Ederen, Nefrix, glucoză. Antibiotice (v. Nefritele).

NEVRITELE

Vitaminoterapie: vitamina B_1, vitamina E. Stricnină sulfurică. Fosfobion. Fricțiuni și pensulații cu alcool camforat, tinctură de iod, tinctură de iod și guaiacol. Vezicători: biiodură de mercur, unguent iodat. Antiinflamatorii: Dexametason, Prednisolon, Prednison, Hidrocortizon, Cortizon, Flumetason. Analgezice: Algocalmin, procaină, sulfat de magneziu, salicilat de sodiu, Glucosalil, acetilsalicilatul de lizină (Vetalgin), Fenilbutazonă, Ketazon, Indometacin, Hidroxiclorochin. Miorelaxante: Midocalm, Diazepam, Napoton. Alfachimotripsină. Antibioterapie: penicilină G, Teramicină, Cloramfenicol.

NOSEMOZA

Antibiotice: Fumagilină, Fumidil.

OBSTRUCȚIA ESOFAGULUI

Tranchilizante majore (neuroleptice): Largactil, Romtiazin, Levomepromazină, Acepromazină, Combelen, Rompun, Romergan. Tranchilizante minore: Diazepam. Parasimpaticolitice: atropină sulfurică. Analgezice: procaină i.v., Algocalmin. La speciile care vomită (cîini și porc): apomorfină clorhidrică, pilocarpină clorhidrică, veratrină sulfurică (la porci).

Intervențiile chirurgicale de extragere, respingere ș.a. nu sînt incompatibile cu medicația.

OBSTRUCȚIA ȘI OCLUZIA INTESTINALĂ

Purgative uleioase: ulei de ricin, ulei de vaselină (parafină), ulei de floarea-soarelui. Purgative specifice (parasimpaticomimetice): pilocarpină clorhidrică, arecolină bromhidrică, Vasoperif. Purgative saline: sulfat de sodiu, sulfat de magneziu. Purgative antrachinonice (ale intestinului gros): Istizin (Dioxiantrachinonă), coajă de crușin, Fenolftaleină, Fenisan, Purgofen. Rehidratante: ser cu electroliți, Ionoser, ser fiziologic, ser glucozat. Cardioexcitante: cafeină, Pentetrazol, ulei camforat.

OMFALOFLEBITA (OMFALITA)

Local (pe cordonul ombilical). Pensulații cu tinctură de iod, Racilin, Lotagen (10—20—30%). Aplicații de unguente antiinfecțioase: unguent sulfamidat 10%, unguent cu teramicină 5% și tripsină, suspensie

cu tetraciclină 5% şi tripsină, Sinteclox, suspensie cu Cloxacilin, Mibazon, Asocilin, unguent cu Kanamicină. Antibiotice spray. Violet de metil (violet de genţiana, pioctanină), soluţie 1—2% alcoolică sau în apă.

Pe cale generală. Antibiotice injectabile: penicilină, Efitard, Propamicină, Tripedin, Moldamin, Ampicilin, Meticilin, Carbenicilin, Cloxacilin, streptomicină, Strepancil, Kanamicină, Eritromicină, Spectinomicină, Cloramfenicol, Clortetrason, Clorocid, Teramicină, Solvocilin, Colimicină. Sulfamide: Sulfametin, Sulfafenazol, Suzotril, Sulfametazină (Dimerasol), sulfatiazol. Vitamina A, C, B_1. Glucoză. Glucocorticosteroizi: Dexametason, Prednisolon, Prednison, Cortizon. Borgal. Analeptice cardio-respiratorii: cafeină, Pentetrazol, ulei camforat. Stimulanţi respiratori: lobelină, Micoren. Fermenţi: tripsină, alfachimotripsină (i.m., i.p.). Diuretice: Furosemid, Ederen, Ufrix, Nefrix. Calmante: Romergan, Romtiazin, Combelen, Plegicil (Acepromazină), Xilazină (Rompun), Diazepam. Medicaţie stimulantă şi rehidratantă.

ORNITOZA

Tetraciclină clorhidrat, Solvocilin, teramicină clorhidrat, teramicină injectabilă. Tetram, Taocilin.

OSTEOFIBROZA

Vitamina D_2 (calciferol), D_3 (colecalciferol), $A+D_3+E$, Turlin, Trigantol. Clorură de calciu, gluconat de calciu, vitamina C.

OSTEOMALACIA

Vitamina D_2, D_3, $A+D_3+E$, $A+D_2$. Gluconat de calciu, lactat de calciu, vitamina K_3 (Menadiona). Acid folic, fosfotonic. Vitamina C, A. Arsenicale: anhidrida arsenioasă, cacodilat de sodiu, Arenal. Fosfaţi monocalcic, bicalcic, glicerofosfaţi, hexafosfaţi.

OSTEOPOROZA

Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu, calciu efervescent. Vitaminoterapie: D_2, D_3, $A+D_3+E$, $A+D_2$, A. Estrogeni sintetici: Sintofolin. Hormoni sexuali masculi: Testosteron.

PANARIŢIUL

Vezi capitolul 2.22.

PARALIZIA ESOFAGULUI ŞI FARINXULUI

Vitamine: B_1, E, C. Stricnină sulfurică. Fricţiuni iritante: alcool camforat, alcool cu ulei de muştar. Vezicători: unguent vezicant, unguent cu biiodură de mercur, unguent cu iod şi iodură de potasiu.

PARALIZIA PUERPERALĂ ANTEPARTUM

Calciterapie: clorură de calciu, gluconat de calciu, calciu şi magneziu, borogluconat de calciu, Vitaminoterapie: vitamina C, vitamina D_2, vitamina D_3. Stricnină sulfurică. Veratrină sulfurică.

PASTEURELOZA

Sulfamide: Sulfametazină, Dimerasol, Sulfametin, Sulfafenazol, Sulformetoxină, Suzotril, Sulfatiazol. Antibiotice injectabile: Solvocilin, Teramicină, Cloramfenicol, Clortetrason, Clorocid, Spectinomicină, Spiramicină, Tylan, Strepancil, dihidrostreptomicină sulfurică, streptomicină sulfurică, Kanamicină. Borgal, Analeptice cardiorespiratorii: cafeină, Pentetrazol, stricnină. Ser glucozat, Ionoser, vitamina A, C.

PAREZIA PRESTOMACELOR

Vezi atonia prestomacelor

PERITONITA

Antibiotice şi sulfamide pe cale generală: penicilină cristalină, Efitard, Propamicin, Tripedin, Moldamin, Meticilin, Oxacilin, Ampicilin, Carbencilin, streptomicină, Strepancil, Eritromicină, Kanamicină, Cloramfenicol, Teramicină, tetraciclină, Spectinomicină. Intraperitoneal: penicilină cristalizată sare de sodiu sau de potasiu.

PICA

Vezi Canibalismul

PIELITA ŞI PIELONEFRITA

Antibiotice care se elimină active pe cale renală: tetraciclină (bază, clorhidrat, drajeuri, capsule), Solvocilin, teramicină clorhidrat, teramicină soluţie injectabilă 5%, Pirolidin metil oxitetraciclină, Galimicină pulbere, Galimicină injectabilă (5,5—10—20%), tylan, spiramicină,

penicilină cristalizată, Efitard, Propamicină, Tripedin, Moldamin. Peniciline semisintetice: Carbenicilin, Meticilin, Ampicilin, Cloxacilin, Oxacilin. Acid nalidixic (Negram). Nitrofurantoină, albastru de metilen, Metanamin (Urotropină), Sulfametin, Sulfafenazol, Neoxazol, Salol. Vitamina K, C. Papaverină clorhidrică, Mialgin, Fentanil, atropină sulfurică, Combelen, Romtiazin, Romergan, Diazepam, Napoton. Diurocard, Spironolactonă, Miofilin.

PIROPLASMOZA

Vezi Babezioza

PLĂGILE

Local. Antibiotice sub formă de spray, unguente, emulsii Manis, eter iodoformat, unguent iodoformat, sulfamide pulbere, unguent sulfamidat, rivanol soluție, unguent, permanganat de potasiu, apă oxigenată, Marfanil, nitrofuran, violet de metil (de genţiană, pioctanină, tinctură de iod pensulații, fricțiuni în jurul plăgilor, unguente iritant-revulsive: biiodura de mercur, iod și iodură de potasiu, emetic, cantaridă — în jurul plăgilor.

Pe cale generală. Sulfamidoterapie i.v. (dacă este cazul): Sulfametin, Sulfametoxazol, Suzotril, Sulfafenazol, sulfatiazol, Sulfametazină, Dimerasol — pulberi, comprimate (bucal). Antibioterapie: Cloramfenicol injectabil, Clortetrason, Clorocid, tetraciclină, teramicină pulbere și soluție, Tetran, Solvocilin, Spectinomicină, Galimicină injectabilă, Tylan, spiramicină, streptomicină, Kanamicină. Peniciline naturale și semisintetice. Cefalosporine și Polimixină B, Colimicină.

PLEUREZIA

Local. La nivelul toracelui, iritante-revulsive-derivative: fricțiuni cu alcool camforat sau alcool camforat, alcool saponat și ulei de terebentină. Pensulații cu tinctură de iod, tinctură de iod și gaiacol. Fricțiuni „Galenica", alcool sinapizat (5—10% ulei de muștar). Sinapisme: făină de muștar.

Pe cale generală. Diuretice: Miofilin, Teofilin, Diurocard, Teoglutin, Furosemid, Nefrix, Ufrix Spironolactonă. Purgative: sulfat de sodiu, sulfat de magneziu; antibioterapie: penicilină G sare de sodiu, potasiu. Produse comerciale cu eliminare mai lentă: Moldamin, Tripedin, Efitard, Propamicin. Peniciline semisintetice: Meticilin, Carbenicilin, Oxacilin, Ampicilin, Cloxacilin, Diocloxacilina, Nafcilina, Flucloxacilina, Quinacilina. Cefalosporine: Cefalotină, Cefaloridină, Cefalexină. Streptomicină sulfat, Strepancil, kanamicină sulfat, negamicină

sulfat, spectinomicină. Eritromicină lactobionat, propionat de eritromicină, tiocianat de eritromicină (Galimicină). Spiramicină, Tylan. Tetraciclină (bază, capsule, drajeuri), Solvocilin (P.M.T.), teramicină clorhidrat, teramicină injectabilă, Tetran. Cloramfenicol, Clortetrason, Clorocid. Colimicină, Polimixină, Bacitracină. Sulfamide: Sulfametin, Sulfafenazol, Sulfametoxazol, Sulformetoxin, Sulfametazină, Suzotril, sulfatiazol. A.C.T.H. și corticoterapie: Dexametason, Betametason, Prednisolon, Triamcinolon, Cortizon. Derivați salicilați: salicilat de sodiu, Glucosalil, acetilsalicilatul de lizină (Vetalgin). Fermenți: alfachimotripsină, tripsină (i.m.). Calciterapie: gluconat de calciu, clorură de calciu, clorocalcin. Tonice cardiace: digitalice: Digoxin, Nidacil, Digitalin, Lanatosid; Strofantine: strofantină G, Castrosid. Stimulanți respiratori: lobelină clorhidrică, Micoren. Analeptice cardio-respiratorii: cafeină, camfor, pentetrazol, stricnină. Vitamine: C, A, B_1. Rehidratări: ser cu electroliți, soluție Ringer, Ringer lactată, ionoser, ser glucozat, fructoză, zahăr invertit. Calmante: Combelen, Romtiazin, Romergan, Rompun. Toracocenteză. Abces de fixație. Polidin, Omnadin, Iodisept, Colagen iodat, Yatren casein.

PNEUMONIA

Antibioterapie: tetraciclină, Teramicină, Solvocilin, pirolidin metiloxitetraciclină, Spectinomicină, Eritromicină (Galimicină, propionat, lactobionat), Spiramicină, Tylan, Cloramfenicol, Clorocid, Clortetrason, penicilină crist., Moldamin, Tripedin, Carbenicilin, Meticilin, Ampicilin, Kanamicină, streptomicină.

Sulfamidoterapie: Sulfametoxipirimidină, Sulfametoxipiridazină, Sulformetoxin, Sulfafenazol, Suzotril, Borgal.

Revulsive: ulei camforat, alcool camforat, sinapisme cu făină de muștar. Antiinflamatorii — glucocorticosteroizi: Dexametason, Prednisolon, Triamcinolon, Fluprednisolon, Metilprednisolon, Flumetason. Abces de fixație. Analeptice cardio-respiratorii: cafeină, pentetrazol, ulei camforat. Rehidratante: ser cu electroliți, Ionoser, polivinilpirolidonă, glucoză, fructoză, zahăr invertit, soluție Locke, Ringer. Infuzii de mușețel, coada șoricelului, floare de fîn. Vitamine: A, C, B_1. Expectorante: bicarbonat de sodiu, sare artificială de Karlsbad, specii pectorale, sulfat de sodiu, ioduri, Kermes mineral, benzoat de sodiu. Antitusive, codeină, Codenal, Tusomag, Sirogal, Trecid, Dionină. Diuretice, purgative, cînd este cazul.

Calciterapie: gluconat de calciu, clorură de calciu, borogluconat de calciu. Fermenți proteolitici: tripsină, alfachimotripsină. Polidin, Omnadin, Iodisept. Digitalice, strofantine.

PODODERMATITA

Local. Antiseptice, cheratoplastice, cheratolitice, sicative, analgezice, după caz. Unguente: Cresogal, Moderhinkesalbe, unguent sulfamidat, ihtiolat, iodoformat, Manis, formol, sulfat de cupru (unguent,

soluție), Racilin, Lotagen. Antibiotice (spray, unguente): tetraciclină, Asocilin, Kanamicină. Suspensii: Mibazon. Cloxacilină, Sinteclox, Teramicină.

Pe cale generală. Antibiotice și sulfamide i.m., i.v., s.c., *per os* (v. Panarițiul, Necrobaciloza).

POLIARTRITA

Antiinflamatorii hormonale: A.C.T.H. și glucocorticosteroizi: Prednison, Cortizon, Hidrocortizon, Dexametason, Prednisolon, Flumetason, Salicilat de sodiu, acid acetilsalicilic (Aspirina). Acetilsalicilatul de lizină (Vetalgin), Fenilbutazonă, Ketazon.

Antibiotice: penicilină, Teramicină, Cloramfenicol, Solvocilin, tetraciclină. Sulfamidoterapie: Sulfametin, Suzotril, sulfatiazol, Sulfafenazol, Sulfametoxazol.

Fricțiuni iritante: alcool camforat, tinctură de iod, liniment amoniacal.

PROLAPSUL UTERIN

Local Astringente, antiflogistice, decongestive, antiseptice: soluție de alaun (spălături), rivanol, tripaflavină, permanganat de potasiu, cloramină. Intramural: Presoxin, Orastin, Sintocinon. Anestezie epidurală: procaină (Novocaină), xilină.

După repunere, bujiuri spumante cu tetraciclină și Sulfametin, bujiuri spumante cu Teramicină, Cloramfenicol și Saprosan. Criseometrină, Septimetrine. Bujiuri elastice cu Nitrofuran, Entozon. Drajeuri cu tetraciclină, Cloramfenicol. Comprimate cu Negamicină (Neomicină). Sulfamide: sulfatiazol, Suzotril, Sulfafenazol, Sulfametin.

Pe cale generală. Chimioterapice, sulfamide, antibiotice. Cardioexcitante: cafeină, Pentetrazol. Vitamine: A, E, K.

PRURITUL

Local. Unguente cu glucocorticosteroizi: hidrocortizon, Triamcinolon, Fluocinolon, Tumizon, Fluocinolon acetonid și Fluocinolon N — unguent, spray — Ultralan (cu Fluocortolon și hexaclorofenat de clemizol), Locacorten, Locacorten-Tar, Locacorten-Vioform. Unguente cu antistaminice: Tripenelamină, Romergan. Unguente cu ihtiol, gudron vegetal, oxid de zinc. Unguente cu anestezice locale: anestezin, cocaină, xilină. Topice de genul: camfor, mentol. În infecții se asociază la unguentele respective antibiotice, sulfamide.

Pe cale generală. Tiosulfat de sodiu, clorură de calciu, Romergan, Combelen, Romtiazin, Clordelazin, Diazepam, Napoton. Bromuri: bromură de sodiu, de potasiu, de calciu. Barbiturice. Autohemoterapie. Vitamine: B_1, B_2, PP, Nicotiamidă.

PULOROZA

Chimioterapice — derivaţi furanici: furazolidonă, Pasersan, Clorovit, Amfurox, Amfuridon. Antibiotice: cloramfenicol, spectinomicină, tetraciclină, teramicină, Taociclină, negamicină. Sulfamide: suzotril, sulfametin, sulfatiazol, sulfametazină.

RAHITISMUL

Clorură de calciu, gluconat de calciu, lactat de calciu, hexafosfat de calciu, levulinat de calciu, calciu efervescent, carbonat de calciu, făină de oase, Clorocalcin, Cedecalcin, fosfat monocalcic şi bicalcic, glicerofosfat de calciu. Vitamine: D_2, D_3, $A + D_2$, $A + D_3 + E$, Remineron.

RETENŢIA ÎNVELITORILOR

Vezi capitolul 2.15.

RETENŢIA LAPTELUI

Hormoni ocitocici naturali şi sintetici: Presoxin, Oxitocină S, Orastin.

RETICULITA

Antiinflamatorii — glucocorticosteroizi: Prednisolon, Prednison, Cortizon, Dexametason, Flumetason. Antihistaminice: Romergan. Antiinfecţioase: sulfamide pe cale bucală — Ftalilsulfatiazol, Suzotril, Sulfafenazol, sulfatiazol. Antibiotice: tetraciclină, cloramfenicol, peniciline, streptomicine injectabile. Vagolitice, adrenolitice — calmante: Combelen, Romtiazin, Clordelazin, Diazepam. Infuzii de muşeţel, mentă, floare de fîn. Sinenter (anticataral), subnitrat de bismut.

RICKETTSIOZELE

Antibiotice: tetraciclină bază, clorhidrat, Solvocilin, teramicină clorhidrat, teramicină injectabilă, Tetran, Doxiciclină, Metacilină, Minociclină, Demetilclortetraciclină, Cloramfenicol, Clortetrason, Clorocid, spiramicină, Tylan, Taociclin, spectinomicină.

RINITELE (CORIZELE)

Local. Instilații cu antiseptice: colargol, protargol, gomenol. Astringente: efedrină clorhidrică. Sulfamide: sulfatiazol, sulfametin, sulfafenazol. Antibiotice: penicilină G, streptomicină, Solvocilin, Tylan, spectinomicină, tetraciclină, teramicină. Antibiotice și glucocorticosteroizi (Hidrocortizon). Rinofug. Vitamina A. Aerosoli cu antibiotice și glucocorticosteroizi (Cortizon). Fumigații umede: creolină, terebentină, gudron vegetal.

Pe cale generală: antibiotice, sulfamide, glucocorticosteroizi, antihistaminice.

RÎIA

Vezi capitolul 2.20. (Scabia).

RUJETUL

Benzil penicilină G (sare de sodiu sau de potasiu). Produse comerciale pe bază de penicilină: Efitard, Propamicin, Tripedin, Moldamin. Tetraciclină, Teramicină, Cloramfenicol. Ser antirujetic.

SALMONELOZA

Vezi capitolul 2.2.

SCABIA

Vezi capitolul 2.20.

SINCRONIZAREA ESTRULUI (CĂLDURILOR)

Medroxiprogesteron, acetat de melengestrol, Clormadinon, Noretindrol, Noretindrolon, Metalibur, Suisincron, Turisincron, prostaglandina F_2 alfa, Cloprostenol, Fluprostenol.

SINGAMOZA

Tiabendazol, Tetramisol, Levamisol.

SINUZITA

Pensulații, fricțiuni cu iritant-revulsive: tinctură de iod, tinctură de iod și gaiacol, alcool camforat. Antiinflamatorii — glucocorticosteroizi (local și general): Cortizon, Prednison, Prednisolon, Flumetason, Dexametason. Salicilat de sodiu. Calmante: Vetalgin, Diazepam, Napoton, Romtiazin, Combelen, Nozinan. Antihistaminice: Romergan, Tavegil, Feniramin, Clorfenoxamină.

Sulfamide și antibiotice pe cale generală. Aerosoli cu sulfamide și corticosteroizi.

SPIROCHETOZA (BORELIOZA)

Stovarsol, Arsevin, Benzil penicilină G crist., Neosalvarsan.

STOMATITA

Local: Antiflogistice, astringente, calmante, antiseptice. Acizi (soluție): acid acetic. Astringente (soluție): alaun. Antiseptice (soluție): rivanol, bicarbonat de potasiu, glicerină iodată, glicerină boricată. Alcaline (soluții): bicarbonat de sodiu. Colutorii cu albastru de metilen, Neosalvarsan. Antibiotice — Taociclin, Teramicină, tetraciclină. Electuarii cu sulfamide: Sulfametin, Suzotril.

Pe cale generală: Sulfamide, antibiotice, vitamine A, C. Tonice generale: glucoză (dextroză), zahăr invertit. Analeptice cardiorespiratorii: lobelină clorhidrică, Micoren, ulei camforat, cafeină, Pentetrazol.

STERILITATEA

Preparate hormonale tip F.S.H.: Ser de iapă gestantă (SIG, PMS, Serigon), Prolan A. Produse tip L.H.: Gonacor (HCG), Prolan, Prolan E, Corioman. Estrogeni naturali: Estradiol, valerianat de estradiol, benzoat de estradiol. Estrogeni sintetici: Foliculină, Stilbestrol. Hormonul corpului galben (matern, de gestație): Progesteron. Prostaglandine: F_2 alfa, Cloprostenol, Fluprostenol.

STRONGILATOZELE GASTROINTESTINALE

Tetramisol, Levamisol, Tiabendazol, Cambendazol, Fenbendazol, Oxibendazol, Parbendazol, Mebendazol. Pirantel, Morantel, neguvon, Diclorvos, Haloxon, tetraclorură de carbon, Fenotiazină, Fenobent.

STRONGILATOZELE PULMONARE (DICTIOCAULOZA)

Tetramisol, Levamisol, Fenbendazol, Trovamil, Cambendazol, Tiabendazol.

ŞOCUL

Vezi Colapsul circulator

TELAZIOZA

Neguvon, soluţie Lugol, Ditrazin citrat, adipat de piperazină.

TENDINITELE

Antiflogistice, astringente (comprese): apă de plumb (soluţie Goulard), licoare Burov (soluţie de acetotartrat de aluminiu), Burovin. Sulfat de magneziu (comprese cu soluţie saturată). Fricţiuni cu unguent camforat, alcool camforat (alcool saponat, alcool camforat şi esenţă de terebentină), liniment amoniacal, salicilat de metil, tinctură de iod, tinctură de iod şi gaiacol. Vezicători cu biiodură de mercur, cantaridă, biiodură şi ulei de terebentină (unguent vezicant). Corticoterapie locală: Hidrocortizon. Fermenţi proteolitici: alfachimotripsină, tripsină. Salicilat de sodiu. Fenilbutazonă. Glucosalil.

TETANIA DE PĂŞUNE

Calciterapie şi magneziterapie: clorură de calciu, clorură de magneziu, calciu şi magneziu, gluconat de calciu, borogluconat de calciu, sulfat de magneziu, oxid de magneziu (magnezie calcinată). Tranchilizante majore: Romtiazin, Clordelazin, Xilazină, Acepromazină, Levomepromazină. Tranchilizante minore: Diazepam. Vagolitice: Romergan. Corticosteroizi: Dexametason, Prednisolon, Fluocinolon.

TETANIA DE LACTAŢIE

Clorură de magneziu, clorură de calciu, borogluconat de calciu. Vitamine: A, $A + D_2$, $A + D_3 + E$, E.

TETANIA DE TRANSPORT

Borogluconat de calciu, sulfat de magneziu, ser glucozat 20—33—40%, zahăr invertit 20—33—40%. Tranchilizante: Largactil, Romtiazin, Combelen, Xilazină, Acepromazină, Levomepromazină, Azaperonă, Diazepam, Romergan. Vitamina C.

TIFOZA AVIARĂ

Vezi capitolul 2.2.4.

TRICOMONOZA

Vezi capitolul 2.16.

TRICOFIȚIA

Vezi capitolul 2.19.

URTICARIA

Regim igieno-dietetic. Desensibilizante: tiosulfat de sodiu, magnosulfit, peptosulfit. Catecolamine (amine simpaticomimetice): adrenalină clorhidrică, efedrină clorhidrică. Calciterapie: clorură de calciu, Clorocalcin, Cedecalcin, gluconat de calciu, calciu efervescent, calciu granulat. Antihistaminice, local sub formă de unguente, sprayuri, soluții sau pe cale generală — bucal și injectabile: Romergan, Feniramin, Feniramin R, Clorfenoxamină, Neoantergan, Antergan, Nilfan, Tavegil, Tripenelamină. Desensibilizante hormonale — glucocorticosteroizi: Cortizon acetat, Hidrocortizon acetat, Prednison, Supercortisol, Dexametason, Betametason, Fluprednisolon, Metilprednisolon, Triamcinolon. Unguente: Ultralan, Tumizon, Fluocinolon acetonid, Locacorten, Locacorten-Tar, Locacorten-Vioform. Purgative saline: sulfat de sodiu, de magneziu; uleioase: ulei de ricin, ulei de parafină (vaselină); specifice: pilocarpină, Vasoperif, arecolină. Diuretice — purinice: cafeină, teobromină, Diuretină, Teofilină, Eufilină (Miofilin); minerale: clorură de calciu, clorură de amoniu (Diurocard); sulfamide diuretice: Furosemid, Nefrix, Ederen, Ufrix, Spironolactonă, Teoglucin, glucoză. Calmante — bromuri: bromură de calciu, bromură de sodiu, bromură de potasiu. Tranchilizante: Clordelazin, Romtiazin, Levomepromazină, Acepromazină, Rompun, Azaperonă, atropină sulfurică, sulfat de magneziu.

VAGINITE

Local. Antiinfecțioase sub formă de unguente, emulsii, soluții, suspensii, sprayuri, bujiuri, pesarii, ovule, capsule, comprimate, drajeuri, pulberi, fumigații, foițe impregnate, bureți impregnați. Antibiotice: unguent tetraciclină, unguent teramicină, Asocilin, Mibazon, Sintoclox, Cloxacilin. Bujiuri spumante: tetraciclină și saprometin, teramicină, criseometrină. Capsule: Septimetrină. Bujiuri elastice: nitrofuran, entozon. Comprimate cu Negamicină, cu sulfamide: Suzotril, sulfatiazol, Sulfametin, Sulfafenazol, Racilin, Lotagen, rivanol, Tripaflavină, soluție Lugol, Permanganat de potasiu, bicarbonat de sodiu, iodoform (fumigații și unguent), cloramină, Fenosept.

Pe cale generală. Dacă este cazul: sulfamide, antibiotice, cardioexcitante, glucoză, vitamina A, vitamina C.

VIBRIOZA

Pe cale generală. Antibiotice: benzil penicilina G sare de sodiu, de potasiu, Efitard, Propamicină, Tripedin, Moldamin. Peniciline semisintetice: Meticilin, Carbenicilin, Ampicilin, Streptomicină, Strepancil, Kanamicină, Spectinomicină, tetraciclină, Solvocilin. Teramicină, Taocilin, Galimicin, Tylan.

Local. Asocilin, Mibazon, Tardomiocel, tetraciclină, Teramicină, Cloxacilină, Sinteclox. Rivanol, Tripaflavină, Berenil.

4. TABEL SINOPTIC CU PRINCIPALELE

Legendă : *B.* = bovine
C. = cabaline
O. = ovine
S. = suine
Ca. = carnivore
Ps. = păsări
R.M. = rumegătoare mari
R.m. = rumegătoare mici

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Acaprin	Chimioterapic sol. 5% Fiole de 6 ml	B.2 ml/100 kg C.1,2 ml/100 kg	0,2 ml/10 kg sol. 0,5%
Acid acetic	Antifermentescibil; antiseptic; revulziv, antidot. Lichid incolor	500—1000 ml (uneori şi mai mult); sol. 0,1—0,5—1—2%	0,50—200 ml sol. 0,5—1—2%
Acid boric	Antiseptic. Pulbere albă	—	—
Acid clorhidric diluat	Eupeptic—Stomahic (digestiv fiziologic). Antizimotic. Lichid	B. 20—30 g C. 10—20 g	O. 2—6 g
Acid lactic	Antifermentescibil (antizimotic) Antiseptic. Caustic. Lichid siropos	8—15 g 4—8 ml la viţei	O. 3—5 ml
Acid salicilic	Antimicotic (antifungic, micostatic) Cheratolitic. Antiseptic Cristale aciculare	—	—
Acepromazină Plegicil Calmivet Vetranquil Atravet	Neuroleptic (tranchilizant major) fenotiazinic. Sol. 1%; comprimate a 25 mg	0,1—0,2 mg/kg i.m. 0,05 mg/kg i.v. (5 mg/100 kg)	S. 1—3 mg/kg P.o. O. 0,5 mg/kg i.v. 0,5—1 mg/kg i.m., s.c.
A.C.T.H., Corticotrofină	Antiinflamator, stimulant al zonei fasciculate şi reticulate din cortexul suprarenal (determină secreţia de glucocorticosteroizi). Pulbere liofilizată în flacoane cu 50 U.I. (1 U.I. = 1 mg)	50—300 U.I.	30—150 U.I.
A.C.T.H. retard Corticotrofină	Antiinflamator (ca şi precedentul). Pulbere liofilizată 50 U.I. şi 2 fiole cu lichid retardant	50—300 U.I.	30—150 U.I.
Adrenalină clorhidrică	Simpaticomimetic, analeptic cardiac, vasoconstrictor, hemostatic, antialergic. Sol. 1‰, fiole de 1 şi 5 ml	3—15 ml (3—15 mg)	1—3 ml (1—3 mg)

MEDICAMENTE DE UZ VETERINAR

A.M. = animale mari
A.m. = animale mijlocii
a.m. = animale mici
s.c. = subcutanat

i.m. = intramuscular
i.v. = intravenos
i.p. = intraperitoneal
P.o. = per os
Bv. = breuvaj

...le		Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
Păsări	Carnivore	
5	6	7
—	—	Babezioză-babezieloză ; s.c. ; eventual în 2 prize în formele grave de boală.
—	—	Indigestii gazoase (timpanism), intoxicații cu alcalii ; alcaloza rumenului ; *per os* breuvaje ; extern fricțiuni, comprese
—	—	Afecțiuni oculare, ale tegumentului. Colire 3—4% (conjunctivite). Spălături, comprese. Glicerină boricată 20%, unguente 10% ; amestecuri pulverulente cu alte substanțe (talc, oxid de zinc etc.)
—	0,1—0,5 g	Dispepsii hipoacide (anaclorhidrii, hipoclorhidrii). *Per os* breuvaje diluate în apa 1—4‰, timp de 2—3 zile
0,5—1 ml	0,2—1 ml	Gastroenterite, alcaloza rumenului, fermentații ; indigestia gușii la păsări. *Per os*, breuvaje diluate în mucilagii sau chiar în apă
—	—	Sclerodermii, eczeme, tricofiție. Singur sau asociat cu alte substanțe (Buclosamid, Cresogal, Moderhinkesalbe ș.a.). Soluții alcoolice sau unguente 2—5—10%. Tamponări, badijonări, ungere, timp de mai multe zile
—	Cîini : 1—3 mg/kg P.o. ; 0,5 mg/kg i.v. ; 0,5—1 mg/kg i.m., s.c. Pisică : 10—30 mg P.o.	Adjuvant în narcoză, hipnotic, anestezice locale, stress ; surescitări ; animale retive ; fetofagie ; antipruriginos, antivomitiv, calmant
—	5—50 U.I.	Acetonemie, furbură, stări reumatismale, artrite, miozite ; i.m. sau chiar i.v. (perfuzii lente). Se administrează fracționat în 2—3 reprize pe zi, timp de 2—4—5 zile
—	5—50 U.I.	Acetonemie, furbură, artrite, miozite etc. ; i.m. o dată pe zi, timp de 2—4 zile
—	0,2—1 ml (0,2—1 mg)	Colaps, boala serului, urticarii, hemoragii ale mucoaselor accesibile ; s.c. fracționat de 1—2 ori pe zi. În sincopă cardiacă (stop) i.v. diluată 1/10 000—1/100 000 și numai 1—2—4 mg. Pentru mucoase instilații (nas, ochi), badijonări

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Alaunul de potasiu, alumen, Sulfat de aluminiu și potasiu	Astringent (antiflogistic), hemostatic, antiseptic. Pulbere sau cristale	—	—
Albastru de metilen (albastru de metil)	Antiseptic, analgezic, cicatrizant, antidot. Pulbere și soluție 1% — fiole de 10 ml	1—1,5—2 mg/kg (30—40 ml A.M.)	1 mg/kg S. 6—10 ml O. 2—4 ml
Alcool etilic, Etanol	Antiseptic, dezinfectant, revulziv, eupeptic, tonic, antitoxic, narcotic	Tonic: 1 ml/kg i.v. 30—33^{c}; Narcotic: B. 0,5 ml/kg i.v.; 1 ml/kg P.o.; C. 0,25 ml/kg i.v., 0,5 ml/kg P.o. (alcool de 95^{c} diluat la 30—33^{c})	O. 40—80 ml de 95^{c} diluat 30—33^{c}
Alcool camforat, Spirt camforat	Revulziv, iritant, antipruriginos, antiseptic, derivativ. Lichid incolor	—	—
Algocalmin, Analgin, Novalgin	Analgezic, antireumatic, antitermic, calmant, antispastic Lichid incolor în fiole 2 ml; comprimate; supozitoare.	A.M. 15—20 ml; viței, mînji: 5—10 ml	3—5—10 ml
Amfuridon	Chimioterapic, antiinfecțios, tonic. Pulbere.	Viței, mînji 20—25 g, repetat la 24 ore	De 2 ori pe zi, 4—5 g la purcei în prima săptămînă de viață; 7—8 g la cei de 4—8 săptămîni; 10 g la cei înțărcați
Amfurifer	Chimioterapic, antiinfecțios, antianemic, tonic. Pastă în tuburi.	—	Purcei în prima săptămînă 1—2 cm 2—3 săptămîni 2 cm; 4 săptămîni 3 cm; peste 4 săptămîni 4—6 cm. Repetat la 24 ore, fracționat în două prize pe zi.
Aminofenazonă, Piramidon, Amidopirină	Antitermic, analgezic, antiinflamator, miorelaxant Pulbere și comprimate de 0,10 și 0,30 g.	A.M. 10—15 g	—
Amoniac diluat	Iritant-revulziv, caustic, antifermentescibil. Lichid incolor cu 10% NH_3		

(continuare)

le		Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
Păsări	Carnivore	
5	6	7
—	—	Irigații ale uterului, vaginului prolabat. Hemoragii ale mucoaselor cu soluții 0,5—1—2%
Curativ : 1/4 000—1/5 000 în apa de băut. Preventiv : 1/10 000—1/15 000	10—20 mg (1—2 ml)	Intoxicații cu cianuri, nitriți, sulfamide (methemoglobinemie) ; i.v. și în doze ce pot ajunge la 4—8 mg/kg sol 1—4% În hipoxii 1% i.v. Topic : rosături, decubite, plăgi, arsuri în soluții apoase sau alcoolice 1‰—1%. Afecțiuni bucale (gingivite, faringite) pensulații cu colutorii (soluții hidroglicerinate). Oftalmologie, asociat în concentrație 0,5% la unguentele cu sulfamide, iodoform, oxid galben de mercur
—	—	Antiseptic, dezinfectant : mîini, tegument, instrumente per se sau diluat 50—70°. Narcotic.
—	—	Congestie pulmonară, colici, subluxații, entorse, eforturi, molete, vezigoane. Fricțiuni zilnice sau o dată la 2—3 zile, timp de 2—4 zile. Se poate asocia cu ulei de terebentină și alcool saponat.
—	1—2—4 ml	Colici, spasme gastrointestinale, dureri după sau înainte de intervenții chirurgicale, artrite, miozite, eforturi articulare ; i.m. sau i.v. ; la a.m. și *per os* și per rect.
—	—	Enterite infecțioase (specifice și nespecifice), colibaciloză, salmoneloză. P.o. suspensii în apă, lapte, infuzii ; electuarii, cu spatula și chiar per se. Timp de 3—5 zile
—	—	Enteritele purceilor nou-născuți și tineretului, colibaciloză. P.o. cu tubul la baza limbii (1 cm conține 50 mg cloramfenicol, 50 mg furazolidonă și 100 mg fier redus) Tratamentul poate dura 3—4 zile
—	0,1—0,3 g	Stări reumatismale, miozite, colaps protoplasmatic, boli infecțioase. P.o. breuvaje în apă la A.M. ; în carne, lapte la carnivore. Pot fi utile și supozitoarele
—	—	Indigestii gazoase, fermentații putride. Breuvaje în soluții 0,5—1%. Extern: fricțiuni cu liniment amoniacal (1 p amoniac și 3 p ulei de floarea-soarelui) în tendinite, periartrite, artrite o dată la 2—3 zile

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Ampicilină Penbritin	Antibiotic (penicilină semisintetică). Pulbere în flacoane și capsule	A.M. 5—10 mg/kg 6—8 ore; Tineret 10—20 mg/kg la 6—8 ore	10—20 mg/kg la 6—8 ore
Amprolium	Coccidiostatic. Preamestec 25%: Amprol, Amprolmix. Pulbere	—	—
Amprol plus	Coccidiostatic. Preamestec cu 25% amprolium și 8% etopabat. Pulbere	—	—
Anticataral, Sinenter	Antiinflamator (anticataral), antidiareic, antiinfecțios, protector Pulbere, boluri	A.M. 30—60—100 g. Viței, mînji 10—20 g de 1—2 pe zi. Viței 1—3 boluri	O: 5—15—20 g Miei, purcei 2—5 g de 1—2 ori pe zi
Antidiareic	Antidiareic, adsorbant, astringent, antacid, antitoxic. Pulbere	A.M. 50—100—150 g Viței, mînji 10—20—30g	O: 10—15 g; S: 5—10—25 g
Arecolină bromhidrică	Parasimpaticomimetic, ruminator, purgativ, vomitiv, cestodofug. Soluție 1%, fiole de 5 ml	A.M. 2—5 ml (20—50 mg) Viței 0,2—1 ml (2—10 mg)	O: 0,5—1 ml (5—10 mg)
Arsevin, Stovarsol, Acetarsol	Chimioterapic arsenical, spirochetocid, treponemocid, antiinfecțios. Comprimate 0,25 g	20—30—40 mg/kg (0,02—0,03—0,04 g/kg) la viței și mînji fără a depăși 2 g pe zi	Purcei de 3—4 luni: 0,25 (1 comprimat); 4—8 luni: 0,50 (2 comprimate). O 10—20 mg/kg
Arsevin, Stovarsol, Acetarsol	Chimioterapic (derivat pentavalent al arsenului). Pulbere amorfă cu 2 p stovarsol și 1p bicarbonat de sodiu	Viței, mînji 20—20—30—40 mg/kg	idem
Ascatrix, Adipat de piperazină	Antihelmintic nematodofug. Comprimate a 0,30 g	300—400 mg/kg 0,30—0,40 g/kg) viței; C. 200 mg/kg (0,20 g/kg)	S. 200 mg/kg (0,20 g/kg) pe zi timp de 2 zile (2 comprimate/ 3 kg)
Ascatrix, Adipat de piperazină	Antihelmintic nematodofug. Pulbere	idem	idem
Asocilin	Antibiotic. Unguent și emulsie, în tuburi de 20 g a 20 000 U.I. pelinicilină crist. sare de K și 20 mg sulfat de streptomicină per gram	1/4—1/2 din tub în fiecare sfert mamar, după mulgere	1/4 din conținutul unui tub în jumătate de uger la oaie

le

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
10–20 mg/kg la 6–8 ore	10–30 mg/kg la 6–8 ore	Infecții cu germeni sensibili și Gram negativi. Este stabilă față de penicilinaza colibacilară, nestabilă față de cea stafilococică ; i.m., s.c., i.v. ; la carnivore, păsări, purcei și P.o., timp de 3–4 zile
125 ppm (0,0125%)	—	Coccidioză cecală, intestinală la puii de găină. P.o. în uruieli de la 7–8 zile pînă la 7–8 săptămîni (70–80 zile preventiv) ; curativ 60 g/100 litri apă, 5–7 zile, apoi aceeași doză în 200 litri apă
125 ppm–250ppm (0,0125%–0,0250%)	—	Ca și precedentul, în coccidioza puilor de găină
—	—	Enteritele nou-născuților, diaree de origină diversă. P.o. breuvaje în infuzii, decocții, lapte, apă. Bolurile la viței, mînji ca atare la baza limbii, timp de 2–3–5 zile Dozele la A.M. pot fi uneori mai mari
0,15–1–3 g	0,2–2 g	Gastroenterite, indigestii gazoase, aerofagie, timpanism acut și cronic, intoxicații
—	Cîini 1–2,5 mg/kg (0,1–0,25 ml/kg)	Atonia prestomacelor, constipații, fecaloame, indigestii prin împistare, colici ; s.c. Ca cestodofug la cîine P.o. diluat 1‰
0,250–0,500 g/kg 1–2 comprimate/ kg)	—	Gastroenterite la viței, mînji, purcei. P.o. ca breuvaj, uruieli, 1–3 zile. Spirochetoză (borelioză) o singură dată sau eventual repetat după 24 ore
Din soluția 15%, 2 ml/kg cu sonda ingluvială	—	Spirochetoză (borelioză). P.o. o singură dată, dacă este cazul se repetă după 24 ore. La celelalte animale breuvaje, în doze ca și comprimatele
300 mg/kg (0,30 g/kg) individual ; 600 mg/kg (0,60 g/kg) în tratamente în masă	—	Ascaridioză, heterakidoză, capilarioză la păsări, ascaridoză la celelalte specii. *Per os* în alimente la viței, păsări, suine, carnivore. La păsări, pisici și individual. La cîine și pisică concomitent sau după aceea, un purgativ : ulei de ricin
idem Dar și 2‰ 2(g/l 1 apă) timp de 2 zile, repetat la intervale de 15 zile	—	Idem La păsări și în apa de băut, nu numai în uruieli
—	—	Mamite strepto-stafilococice produse de germeni sensibili la penicilină și streptomicină, blefaroconjunctivite, ulcere corneene, furunculoză, crevase, pododermatite. În mamite se repetă la 8–12 ore de 3–4 ori. În celelalte afecțiuni de 1–2 ori pe zi pînă la vindecare

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Atropină sulfurică	Parasimpaticolitic, antispasmodic, antitoxic. Soluție 1%, fiole de 5 ml	2—5 ml (20—50 mg = 0,02—0,05 g) sau mai mult în intoxicații la A.M. adulte; viței, mînji 1—2—3 ml	0,5—1—2 ml (5—10—20 mg)
Aurex	Antibiotic biostimulator. Pulbere	100—400 mg pe zi la viței între 4—90 zile, în 2—3 prize pe zi	Purcei de 10 zile 20 mg; de 11—20 zile 40 mg; de 25—56 zile 80 mg în 2 prize pe zi Miei 2,5 mg/kg
Avipar	Antihelmintic. Capsule cu 0,5,1 și 2 ml tetraclorură de carbon	—	—
Azaperonă, Stresnil	Neuroleptic (tranchilizant major) Soluție 4%, flacoane de 20 ml	—	S. 0,5—1 mg/kg sedație ușoară; 2 mg/kg dispariția agresivității; 4—8 mg/kg stă culcat; prevenirea stresului de transport 2—4 mg/kg
Azotat bazic de bismut, Nitrat bazic de bismut, Subnitrat de bismut	Astringent, adsorbant, antiseptic, protector, constipant. Pulbere albă	A.M. 5—25 g; Viței, mînji 2—5g	Purcei 0,5—1—2g S. 1—3 g; O. 2—5 g
Benzoat de sodiu	Expectorant (antifermentescibil). Pulbere	A.M. 10—25 g; tineret 2—5 g	2—5 g
Berenil, Azidin	Chimioterapic. Pulbere galbenă granuloasă	A.M. 3,5 mg/kg	O. 3,5 mg/kg
Bevitex	Biostimulator. Pulbere ce conține și vitamina B_{12}	—	300 g/tonă de de furaj (300 ppm)
Bicarbonat de sodiu	Antacid, fluidifiant al secrețiilor bronșice, eupeptic (digestiv salin), alcalinizant Pulbere și comprimate de 1 g	25—100 g În acidoza rumenului 100—300 g	O. 10—20 g S. 5—10 g
Biiodură de mercur	Revulziv-vezicant. Pulbere. Unguent 10% biiodură de mercur și 5% ulei de terebentină, tub de 40 g	—	—
Bromhexin (Bisolvon)	Fluidifiant al secrețiilor bronșice. Soluție 2‰. Comprimate 4 mg	A.M. 20—30 ml Tineret 2—5—10ml	Adulți: 2—5—8 ml; Purcei, miei 1—2 ml
Bromarec	Antihelmintic cestodofug. Comprimate: 40 mg	—	—

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
8	6	7
—	0,1—0,5—1 ml (1—5—10 mg)	Antispasmodic, colici, diaree. Stimulant al centrului respirator. Antidot în intoxicații cu organofosforice, parasimpaticomimetice, morfină. Midriatic: examen fund de ochi 1%; s.c. În intoxicații i.v. și i.m. cu 0,15 mg/kg—0,60 mg/kg și mai mult
100 ppm	—	Stimularea creșterii, o mai bună asimilare a hranei. *Per os* în uruieli, breuvaje în apă, lapte, infuzii (2,5 mg/kg la viței, miei) cu utilizări individuale
1—1,25 g/kg	—	Ascaridioză, capilarioză, heterakidoză, amidostomoză la gîște în special. *Per os* combinînd cele trei mărimi de capsule ca să se respecte dozajul
—	—	Pentru prevenirea stressului la transport, operații cezariene, fetofagie, pentru contenții, intervenții chirurgicale, castrări, recoltări de sînge etc I.m. retroauricular profund. Se poate repeta după 5—6 ore cu doze sensibil mai mici
0,1—0,2 g	Cîine 0,5—2 g; Pisică 0,1—1 g	Gastroenterite, diarei de origină diversă. *Per os* în suspensii (apă, lapte), timp de 2—3 zile. Reduce peristaltismul. Extern în arsuri, eczeme, asociat cu alte pulberi
0,2—0,5 g	Cîini 0,2—2 g; pisică 0,1—0,2 g.	Pneumopatii (pneumonii, bronhopneumonii). Indigestii gazoase. *Per os* sub formă de breuvaje, în mixturi, infuzii. Se poate asocia cu antitusivele
—	—	Babezioză, babezieloză; i.m. sol. 7%. Pentru mucoase este antiseptic
240 g/tonă de furaje	—	Stimularea creșterii sporului de greutate, o mai bună folosire a hranei. În nutrețuri (uruieli), ca și Aurexul
0,5—1 g	Cîini 0,5—2 g; Pisici 0,1—0,3 g	Dispepsii, hiperclorhidii, acidoză, pneumopatii, intoxicații cu acizi. *Per os* în breuvaje, sol. 10—20%, 2—3 zile. Pentru mucoase, spălături cu sol. 1—3%; i.v. sol. 13‰ (izotonice)
—	—	Maturarea abceselor, flegmoanelor, exostoze, artrite, în jurul plăgilor — fricțiune unică 5—15 minute. Părul dacă este mare se tunde. Nu se aplică în același loc decît după 14 zile
—	0,5—1—2 ml; 1/2—1 comprimat	Pneumopatii de origine diversă (bronșite, bronhopneumonii, pneumonii și alte inflamații ale căilor aerofore); i.m. timp de 2—4 zile. La carnivore și *per os* comprimatele
—	20—40 mg/kg	Cestodozele cîinilor: *Dipilidium sp.*, *Diphylobotrium sp.*, *Multiceps sp.*, *Echinococcus sp.* *Per os* în carne sau lapte, mămăligă. Se repetă după 10—15 zile

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Bromocet, Bromură de cetrimoniu	Detergent, cationic, antiseptic, dezinfectant, antimicotic (antifungic). Soluţie 10 şi 20 %	—	—
Bromocet	Detergent cationic. Antifungic. Unguent 1%	—	—
Bromuri (bromură de sodiu, potasiu stronţiu calciu, amoniu)	Sedative, hipnotice anafrodisiace. Pulberi Bromură de calciu şi sol. 10%, fiole 10 ml	A.M. 20—50 g	Adulte 2—5 g
Buclosamid, Buclosamid P, Jadit	Antimicotic, antiinflamator, antipruriginos, antialergic, Unguent, soluţie, spray, pulbere	—	—
Cambendazol, Arcam, Bonlam, Equiben, Noviben, Niverzol, Parbentec	Antihelmintic nematodofug. Lichid (suspensie) pulbere, pastă etc.	A.M. 20—30—40 mg/kg	S.O. 20—30—40 mg/kg
Cafeină natriobenzoică	Analeptic cardio-respirator. Cardio-excitant. Stimulant al S.N.C. Soluţie injectabilă 25% Fiole de 1 şi 5 ml	A.M. 2—5 g pe zi fracţionat. Tineret 0,25—1,5g	0,25—1,25 g Tineret 0,10—0,50 g
Camfor	Stimulant al S.N.C., analeptic cardiorespirator, revulziv. Pulbere sau masă cristalină	—	—
Carbonat de amoniu	Expectorant. Cristale sau pulbere cristalină	10—40 g	3—5—8 g
Carbonat bazic de bismut	Astringent, adsorbant, antidiareic, antiseptic. Pulbere albă	10—20 g fracţionat în 2 reprize; viţei 1—3 g de 2 ori pe zi	2—6 g fracţionat; Purcei 0,5—1 g
Carbonat bazic de cupru	Cestodofug. Pulbere amorfă verzuie	—	Miei sugari: 0,5 g; miei înţărcaţi: 0,75 g; oi: 1 g; aceeaşi doză se repetă timp de 2 zile
Carbonat de calciu (calciu sau cretă furajeră)	Tonic, plastic, antacid, adsorbant, antidiareic. Pulbere albă amorfă	Adulte: 10—50 g; Tineret: 2—3—10 g	Adulte: 2—10 g; Tineret: 0,5—1—2 g
Cărbune medicinal	Adsorbant, antidot, antidiareic. Pulbere neagră	A.M. 50—200 g; Tineret: 5—20 g	Adulte: 5—30 g; Tineret: 0,5—1—2 g

(continuare)

Doze le		
Păsări	Carnivore	Indicaţiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	—	Dezinfecţia tegumentelor, în jurul plăgilor, cîmpului opertor, instrumentelor, săli de operaţie, pardoseli, pereţi de faianţă, ciment. Pentru mîini sol. 1‰, instrumente, pardoseli 10%. Tricofiţie, pansaj pe tot corpul cu soluţie 1%; local, în focare 5%
—	—	Local în focare de tricofiţie după pansajul cu soluţie 5% se aplică zilnic timp de 7–8 zile (după caz). Furunculoză, eczeme, în jurul plăgilor, se aplică prin ungere de 1–2 ori pe zi timp de 3–4 zile, pînă la vindecare
—	0,2–2 g	Stări de surescitare, nimfomanii, tetanii, spasmofilii, eczeme, prurit. *Per os* în mucilagii, apă ca breuvaje. La carnivore în lapte, carne, timp de 2–3 zile după caz. Bromura de calciu 10% se injectează i.v. 10–25 g pe zi la A.M.; 0,2–2 g la cîine
—	—	Tricofiţie, microsporie, candidomicoze, dermatite eczematiforme. De 1–2 ori pe zi prin ungere, pudrări, tamponamente, spray. Datorită glucocorticoidului prednisolon are acţiune antiinflamatorie evidentă. Se aplică cîteva zile pînă la vindecare
—	—	Strongili gastrointestinali (strongilidoza cabalinelor). dar şi alţi nematodozi la cabaline şi suine. În dicrocelioză, monieziozā, strongiloză digestivă la bovine, ovine. *Per os* suspensii, paste, alimente medicamentoase.
—	0,10–0,50 g fracţionat	Tratamente unice şi individuale se repetă după 18–21 zile. Stări despresive, intoxicaţii alimentare medicamentoase (barbiturice, alcool ş.a.). După distocii, fătări laborioase, cezariene. Boli infecţioase. Pneumopatii, Çolaps. s.c. fractionat. În colici, colaps şi i.v. diluată 10–15%. *Per os* cafeina citrică la carnivore.
—	—	Fricţiuni cu alcool camforat 10%. Unguent camforat 10%. Afecţiuni articulare, degerături, colici, congestii. Vezi ulei camforat, pneumosept
—	Cîini 0,2–1 g	Bronşite cronice, pneumopatii faza de rezoluţie. *Per os* breuvaje, zilnic, timp de 2–3 zile
0,1–2 g	0,5–3 g fracţionat	Sindromul de diaree, protector pentru mucoasa tubului digestiv reduce peristaltismul. Suspensii în apă, breuvaje, infuzii, decocţii de plante. În alimente la cîine şi păsări. Timp de 2–3 zile. Vezi şi Anticataral (Sinenter)
—	—	Moniezioză. În uruieli în concentraţie de 1%, după dietă de 15–20 ore. Tratamentul se repetă după 10–15 zile
0,2–0,5 g	Cîini: 0,2–2 g; Pisici: 0,1–0,2 g	Gastroenterite cu etiologie diversă, prevenirea rahitismului, la animale în creştere, lactaţie, gestaţie, la cele hrănite cu furaje însilozate. *Per os* în alimente, în grup, individual; 2–3 zile; în tulburări alergice, 10–15 zile în celelalte, cu reluări
1–2 g	0,5–5 g	Gastroenterite, indigestii gazoase acute, cronice; intoxicaţii cu unii alcaloizi, glicozizi *Per os* breuvaje ca suspensii în apă, infuzii. La a.m. comprimate din comerţ. Vezi (Anticataral) şi Sinenter, (Antidiareic)

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Cloral hidrat	Hipnotic, narcotic, anticonvulsivant, antipruriginos. Cristale sau pulbere cristalină	0,10 g/kg i.v. sol. 10% la bovine; 0,10—0,15 g/kg i.v. sol. 10% cabaline	O. 0,10 g/kg i.v. S. 0,25 g/kg i.p. sol. 5%; 0,15—0,17 g/kg i.v. sol. 20%
Cloraloză, Glucocloral	Narcotic. Pulbere amorfă albă	—	O. 0,03—0,05 g/kg i.v. sol. 2%
Cloramfenicol (Cloromicetină)	Antibiotic bacteriostatic. Capsule și drajeuri de 0,125 și 0,250 g	20—30—50 mg/kg (0,02—0,03—0,05 g/kg) fracționat în 2—3 prize la viței, mînji	20—30 mg/kg la suine adulte; 20—30—50 mg/kg la purcei și miei
Cloramfenicol	Antibiotic bacteriostatic. Soluție 10% în fiole de 10 ml	A.M. 10—15 mg/kg; Tineret: 20—30—50 mg/kg	Aulte: 10—20 mg/kg; Tineret: 20—30—50 mg/kg
Clorocid	Antibiotic bacteriostatic. Pulbere	Adulte: 10—15 mg/kg; Tineret: 20—30—50 mg/kg	Adulte: 20—30 mg/kg; Tineret: 20—30—50 mg/kg
Clortetrason	Antibiotic bacteriostatic prin cloramfenicol și tetraciclină; antiinflamator prin prednisolon (supercortizol). Lichid injectabil	10—20—40 ml după talie; Tineret: 5—10—20 ml	Adulte: 10—20 ml; Tineret: 2—5 ml
Cloramfenicol racemic	Antibiotic bacteriostatic	Viței: 50—100 mg/kg divizat în 2—3 prize	0,30—60 mg/kg; Purcei: 50—100 mg/kg
Cloramfenicol hemisuccinat de sodiu	Antibiotic bacteriostatic. Flacoane cu echivalentul a 1 g cloramfenicol bază	A.M. 10—15 mg/kg; Tineret: 20—30—50 mg/kg	10—20 mg/kg; Tineret: 20—30—50 mg/kg
Cloramina B	Antiseptic, dezinfectant, antimicotic, dezodorizant. Pulbere cristalină. Comprimate 0,50 g	—	—
Clordelazin, Clorpromazină, Largactil, Tarazină, Aminazină, Megafen	Neuroleptic (tranchilizant major). Soluție 0,5 și 2,5%; drajeuri 25 mg	A.M. 0,5—1,5 mg/kg; Tineret: 1—2 mg/kg	1—2 mg/kg adulte
Clorovit	Complex chimioterapic. Pulbere	50 g divizat în 2 prize la 12 ore, la viței	2—6 g purcei sugari; 8—12 g purcei înțărcați; se repetă aceste doze după 12 ore

(continuare)

Păsări	Carnivore	Indicaţiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	0,20—0,25 g/kg i.v.; 0,30 g/kg i.p. sol. 10% — cîini	Intervenţii chirurgicale, colici, tetanos, eclampsie, coree, intoxicaţii cu stricnină sau alte toxice convulsivante. În aplicaţii topice ca antipruriginos. În tricofiţie, (antimicotic) asociat cu tinctura de iod, fenol
—	0,10—0,12 g/kg sol. 1% i.v.; 0,036 g/kg pisică	Intervenţii chirurgicale. Se prepară soluţiile în momentul întrebuinţării, în apă fierbinte
30—50 mg/kg de 1—2 ori pe zi	30—50 mg/kg de 3 ori pe zi	Viţei, mînji 4—6—8 drajeuri sau capsule de 250 mg în 2—3 prize; miei 1—2 drajeuri. La păsări, uneori 200 mg/kg (difterovariolă). Pneumopatii, gastroenterite (colibacilare, salmonelice şi altele), artrite, plăgi, flegmoane, puloroză, micoplasmoză, infecţii diverse produse de germeni sensibili. *Per os* în uruieli, breuvaje în apă, lapte, infuzii, decocţii, ca atare individual la miei, viţei, păsări, carnivore, timp de 3—5—7 zile
25—50 mg/kg	50—100 mg/kg	Enterite colibacilare, salmonelice, pasteureloză, holeră, micoplasmoză, pododermatite, pneumopatii, artrite, mamite, abcese, septicemii etc. Timp de 3—4 zile, i.m.
30--50 mg/kg	50—100 mg/kg	Aceleaşi indicaţii ca şi la cloramfenicol injectabil. i.m. suspensii 20%. Poate fi folosit şi *per os* în breuvaje
—	1—5 ml	Salmoneloză, colibaciloză, pasteureloză, pneumopatii, gastroenterite diverse, mamite, infecţii puerperale, artrite. I.m., s.c., i. mamar, i. sinusal, zilnic timp de 2—3 zile sau mai mult.
20—50 mg pui 100—500 mg/kg adulte	—	Indicaţii ca şi precedentele. În uruieli, suspensii în apă, lapte, infuzii, decocţii. Tifoză : 0,50 g/kg ; 0,07 g/kg preventiv, 4—7 zile. Puloroză : 20 mg/pui şi zi, timp de 10 zile
30—50 mg/kg de 1—2 ori pe zi	30—50 mg/kg de 3 ozi pe zi	Infecţii produse de germeni sensibili. Vezi cloramfenicol. Se injectează. i.m. sol. 20%. 1 g se dizolvă în 5 ml ser fiziologic. Se administrează o dată la 24 ore, 2—3 zile.
În apă de băut 2% timp de 10 zile, preventiv în aspergiloză.	—	Antisepsia plăgilor, mucoaselor în soluţie 1—3‰. Pentru mîini (tegument) în general 5‰. Dezinfecţia încăperilor, duşumele, bidoane, lenjerie, instrumente — 10‰ fiind necesar cca 1 l/m² pentru pardoseli
—	2—3—mg/kg i.m. sau i.v.; 2—5 mg/kg *per os*	Antistress, la animale retive, animale care se transportă în vederea populării adăposturilor, contenţii pentru diferite intervenţii, adjuvant în narcoză. Preferabil i.m. Se poate şi i.v.
—	—	Enterite colibacilare, tifo-paratifoze, diferite tulburări specifice sau nespecifice. *Per os* în suspensii în infuzii, decocţii, apă cu biberonul, tetina, în uruieli etc., 2—3 zile

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Clorură de amoniu	Diuretic, expectorant, stimulant al S.N.C. Pulbere cristalină Diurocard, drajeuri	A.M. 8—20 g; Viţei 2—5 g	Adulte: 2—5 g
Clorură de calciu	Tonic general, hemostatic, diuretic. Soluţie 10 şi 20 %, fiole de 10 şi 20 ml	A.M. 0,06—0,1 g/kg şi zi; 200—500 ml 10%; 100—250 ml 20% 30—80 ml 10%; 15—40 ml 20% la viţei	0,06—0,1 g/kg şi zi; 30—80 ml 10%; 15—40 ml 20%
Clorură de var, Var cloros, Hipoclorit de calciu	Dezinfectant, dezodorizant. Pulbere granuloasă cu 25% clor activ	—	—
Cloxacilină, Orbenin	Antibiotic. Penicilină de semisinteză. Capsule şi flacoane cu pulbere injectabilă	A.M. 5—10 mg/kg Tineret: 10—20 mg/kg. Dozele se repetă la 6—8 ore	Adulte: 5—10 mg/kg; Tineret: 10—20 mg/kg. Repetat la 6—8 ore
Cloxacilină suspensie, Orbenin	Antibiotic bactericid de semisinteză (Betalactamină). Tuburi a 12 g cu 8,3% cloxacilină	1/4—1/2—3/4—1 tub în fiecare sfert mamar	1/4 tub în jumătate de uger la oi
Codeină, Metilmorfină	Antitusiv (behic). Pulbere cu codeină fosforică, clorhidrică	—	—
Colir cu sulfacetamidă	Sulfamidă bacteriostatică. Soluţie 10%	3—6 gute de 3—4 ori pe zi	2—4 gute de 3—4 ori pe zi
Combelen	Neuroleptic (tranchilizant major). Soluţie 1%, flacoane de 25 ml	2 ml/100 kg i.m.; 1—3 ml/100 kg i.v.; B. 5—8 ml/100 kg s.c.; C. 0,5—1 ml/100 kg i.m. sau i.v.	O. 0,5 ml/5 kg i.m. s.c. S. 0,3—0,5 ml/kg i.m.; 0,5—1—2 ml 10/kg s.c.
Complex B	Vitamine. Drajeuri. Soluţie injectabilă Fiole de 2 ml	2—5 ml la viţei	3—6 drajeuri 1—3 ml la purcei 2—3 ml la ovine
Corioman (HCG, Gonacor)	Hormon gonadotrop (Gonadotrofină corionică). Pulbere liofilizată în flacoane şi soluţie uleioasă	1 000—10 000 U.I. i.v. şi intrachistic. Forma uleioasă i.m.	1 000—2 000 U.I.

(continuare)

le		
Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	Cîini: 0,2—1 g; Pisici: 0,05—0,1 g	Pneumopatii faza de rezoluție (pneumonii, bronșite), edeme, hidropizii, alcaloză, acidifiant al urinii. *Per os* breuvaje. La cîine se pot folosi și tabletele expectorante care conțin pe lîngă 10 mg fosfat de codeină și 200 mg clorură de amoniu. Diurocard: 400 mg clorură de amoniu, și 150 mg acid benzoic.
—	0,1 g/kg și zi	Paraplegii postpartum, antepartum, tetanii, spasmofilii, hipocalcemii, urticarie, anafilaxie edeme, hidropizii, rahitism, osteomalacie, animale epuizate, după avorturi, operații cezariene. i.v. lent, precedat eventual de 2—5 ml adrenalină 1‰ s.c.
—	—	Dezinfecții (pardoseli, padocuri grajduri, boxe, alei de acces, platforme de gunoi etc.). Suspensii 10—30%, soluție 5% și per se. Pentru 1 m², 1 litru de soluție sau suspensie sau 1—2,5 kg pulbere/m² timp de contact minim de 1—3 ore. Nu se dezinfectează obiecte, piele, metal, textile.
20 mg/kg repetat la 12 ore	20—30 mg/kg repetat la 6—8 ore	Infecții produse de streptococi, stafilococi penicilino-rezistenți. Pneumopatii, artropatii, visceropatii etc.; i.m. sol. 20%. La carnivore, viței, purcei se pot folosi și capsulele *per os*, soluții în breuvaje. Tratamentul durează 3—4 zile
—	—	Prevenirea mamitelor. Se introduce după ultima mulsoare înainte de înțărcare în vederea fătării. Furunculoză mamară, pododermatite produse de safilococi penicilazo-pozitivi sau alți germeni sensibili la cloxacilină
—	20—100 mg pe zi	Antitusiv în laringobronșite, bronșite, pneumonii. *Per os* în lapte, carne. Se pot folosi siropul de codeină 2‰, Codenal, Sirogal, Tusomag etc. Tratamentul 2—3 zile dozele fracționate 1—2 pe zi
1—2 gute de 3—4 ori pe zi	2—3 gute de 2—3 ori pe zi	Conjunctivite: catarale, foliculare, granuloase; ulcere corneene; blefaroconjunctivite. Instilații de 3—4 ori pe zi, timp de 3—4 zile pînă la ameliorare
—	0,05 ml/kg i.m.; 0,03 ml/kg i.v. cîine. 0,2 ml/kg i.m. pisică	Antistress, calmarea animalelor în vederea contenției, intervenții chirurgicale (operații, cezariene, extragerea de corpi străini), fetofagie la scroafe, la cele ce nu-și lasă purceii să sugă, transporturi pe C.F.R., autodube. Se poate repeta după 8—12 ore.
1/2—1 drajeu la pui	2—4—6 drajeuri; 1—2 ml	Tulburări digestive, afecțiuni oculare, hepatice; dermatologie urticarie, furunculoză. Tratamente cu antibiotice, sulfamide Bucal, i.m., iar drajeurile *per os* zilnic: 5—10 zile drajeuri, 3—5 zile soluția. Se poate relua la nevoie
—	250—500 U.I.	Insuficiență ovariană, călduri silențioase, anovulatorii, hipo- și agalaxie, provocarea estrului. Dozele mici sînt pentru insuficiență ovariană și intrachistic, cele mari, pentru nimfomanie

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Coyden, Clopitol, Riceconin	vezi Meticlorpindol		
Cresogal	Cheratoplastic, cheratolitic, antiseptic. Unguent	—	—
Criseometrină	Complex chimioterapic au acțiune antibacteriană. Bujiuri de 4,75 g	2—5—bujiuri în uter; 1—2 în vagin	1—2 în uter
Decasept, Iosan Septozol	Iodofor, antiseptic, dezinfectant. Lichid	—	—
Defungit	Antimicotic. Pulbere	—	—
Denervin	Analgezic, anestezic local. Soluție în fiole de 10 ml	5—10 ml	—
Diacin	Complex chimioterapic antiinfecțios, antispasmodic. Flacoane de 120 ml cu pompă dozatoare	—	1—2 ml la purcei pînă la 7 kg. 2—3 ml la purcei 7—15 kg
Diazepam, Valium, Pacitran, Seduxen, Faustan	Tranchilizant minor. Soluție 0,5%; soluție 1,5 %; comprimate de 10 mg și de 2 mg	1—2,5 mg/kg i.m.; 0,5—1 mg/kg i.v. A.M.	2—4 mg/kg i.m. 1,5—2 mg/kg i.v. P.
Digital	Cardiotonic. Pulbere din frunze	2—5 g	0,3—0,5 g
Dihidrostreptomicină sulfurică	Antibiotic oligozaharid. Flacoane a 1 g	10—20 mg/kg divizat o dată la 12 ore i.m. A.M. La viței, mînji 20—30—50 mg/kg divizat în 2 reprize la 12 ore. *Per os* 0,5—1,5 g	20—30 mg/kg divizat în două reprize la 12 ore i.m. 30—50 mg/kg în 2 reprize i.m. sau *per os* purcei, miei
Dimerasol	Sulfamidă bacteriostatică, coccidiostatică. Soluție 33%	A.M. 0,12—0,10—0,08—0,06 g/kg. Viței, mînji: 0,15—0,12 —0,10 g/kg	Adulte 0,12—0,10 —0,08—0,06 g/kg. Purcei: 0,15—0,12—0,10 g/kg
Dimetridazol, Emtryl	Chimioterapic trichomonocid. Pulbere 40% și 10% solubilă în apă. Comprimate de 20 mg	B. 50—75 mg/kg	Porci: 15—25 mg/kg

(continuare)

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	—	Inflamații și infecții ale ongloanelor (pododermatită, panarițiu, necrobaciloză). Se aplică prin ungere după o riguroasă toaletă și îndepărtarea țesuturilor necrozate. Se repetă la 3—4 zile pînă la vindecare
—	1/2—1 bujiu în uter	Endometrite, metrite, vaginite, retenția învelitorilor, după avorturi și alte infecții puerperale. Introducerea este zilnică sau la 2 zile; 3—4 administrări sînt uneori suficiente
—	—	Dezinfecții (pardoseli, pereți de faianță, bidoane, troace, baterii, incubatoare, boxe). Soluții 0,5—2—5%, fiind necesar cca 1 litru/m²
—	—	Tratamentul tricofiției, soluții 0,5—1% prin tamponări (badijonări) pe focare sau aspersiuni pe tot corpul. Se împrăștie și pe pereți, așternut, iesle, stănoage. Se repetă la 15 zile
—	—	Artrite uscate, entorse, afecțiuni ale ongloanelor, copitelor, șchiopături; 4—8 ml pe cordonul vasculo-nervos; 5—10 ml artrite, entorse. Se repetă dacă este cazul după 30 zile
—	—	Enterite colibacilare, salmonelice sau de altă etiologie. *Per os*, doze unice pe zi cu ajutorul dispozitivului ce se adaptează la flacon, timp de 2—3 zile
5—25 mg/kg *per os*	5—10 mg/kg *per os*; 3—5 mg/kg i.v.	Prevenirea stressului, în stări de agitație, spasme musculare, contenția chimică la animale. Miorelaxant. Adjuvant în narcoză, intervenții chirurgicale. Dozele variază mult de la un individ la altul; i.v. se injectează lent și cu precauție sporită
—	0,06—0,1 g	Insuficiență cardiacă, ascită, edeme, hidropizii. *Per os* sub formă de infuzii. Digitalina soluție 1‰ 5—15 mg A.M.; V—X gtts la cîini *per os*
100—200 mg/kg o dată la 24 ore	30—50 mg/kg repetînd această doză după 12 ore	Pneumopatii, artrite, abcese, flegmoane. Leptospiroză, holeră, enterite și alte infecții produse de germeni sensibili. Se injectează i.m. sau s.c., sol 25—50%. *Per os* în apă, infuzii, breuvaj. Timp de 2—3 zile
6 ml ‰ curativ în apa de băut	—	Infecții bacteriene: pneumonii, nefrite, mastite, panarițiu, infecții puerperale, pasteureloză, holeră, gastroenterite, coccidioză ș.a. Se injectează în doză unică i.v., i.m., s.c. sau *per os*. La iepuri 1—2 ml pe animal în coccidioză
40—50 mg/kg	—	Trihomonoză la vaci și tauri *Per os* se administrează 5 zile consecutiv, alteori 7 zile, în apa de băut, breuvaje; i.v. sol. 10%, 50—75 mg/kg o singură doză sau 2—3 administrări. La păsări, 3—5—10 zile. După 2—3 zile se reduce la 25—30 mg/kg. În apa de băut 0,5 ‰, în alimente 0,4—0,8‰. Profilactic în apă 0,100—0,125 ‰ iar în alimente 0,15‰. La porumbei 50 mg/kg, 3—5 zile, individual. Dacă este cazul se continuă încă 2—3 zile, cu 1/2 din doza inițială

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Dinitroortotoluamidă, D.O.T., Zoalen	Coccidiostatic. Pulbere	—	—
Dionină clorhidrică, Etilmorfină	Antitusiv. Pulbere	—	—
Efitard	Antibiotic pe bază de penicilină şi procain-penicilină. Pulbere în flacoane cu 400 000 U.I.	A.M. 5 000—10 000 U.I./kg; Viţei, mînji: 10 000—20 000 U.I./kg	10 000—15 000 U.I./kg adulte; 15 000—25 000 U.I./kg tineret
Emetic	Ruminator, vomitiv, expectorant, chimioterapic. Pulbere	5—8—10 g ca ruminator; 0,5—3 g expectorant	0,5—1,5 g ruminator la oi; 0,5—2 g vomitiv la porc
Emgal	Complex chimioterapic (dimetridazol, furazolidonă, aureomicină) Pulbere. Produsul românesc este format din: Tetraciclină 20 g, Saprosan 60 g. Dimetridazol 120 g şi excipienţi q.s.a.d 1000 g.	1—2 linguriţe la viţei	2 kg/1 t furaj preventiv; 4 kg/1 t furaj curativ
Emulpan	Complex antiparazitar extern (lindan, piretrine). Lichid	3—4 l emulsie $3^0/_{00}$ la bovine adulte	500 ml oi tunse; 750—1 000 ml oi netunse, emulsie $3^0/_{00}$; Băi: 1 l emulpan/400 l apă
Eritromicină tiocianat, Galimicină	Antibiotic macrolid, bacteriostatic. Pulbere hidrosolubilă 5,5% tiocianat de eritromicină	—	—
Eritromicină injectabilă pentru mamifere şi păsări Galimicină injectabilă	Antibiotic macrolid bacteriostatic. Soluţie 5,5% Tiocianat de Eritromicină, 5,10 şi 20% Eritromicină bază în propilenglicol	2—4 mg/kg A.M.; 5—10 mg/kg viţei mînji	25 mg/kg preventiv purcei (0,25 ml/kg 10%); 40 mg/kg curativ purcei (1 ml/2,5 kg, 10%); 10 mg/kg miei nou-născuţi, preventiv; 2—4 mg/kg curativ la oi
Eritromicină lactobionat	Antibiotic macrolid bacteriostatic. Pulbere în flacoane cu 300 mg	2—5 mg/kg A.M.; 4—10 mg/kg viţei, mînji, repetat la 8—12 ore	2—5 mg/kg la adulte; 4—10 mg/kg purcei, miei o dată la 8—12 ore
Etritromicină propionat, Propiocină	Antibiotic macrolid bacteriostatic. Comprimate cu echivalent a 250 mg bază	5—10 mg/kg repetat la 6—8—10 ore la viţei, mînji	5—10 mg/kg o dată la 6—8—12 ore la purcei

(continuare)

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
125 ppm	—	Coccidioză la pui în uruieli, 125 ppm pînă la 6—7 săptămîni. Curativ 500 ppm
—	25—100 mg pe animal	Laringobronșite, bronșite la cîini și pisici. *Per os* în carne, sirop, lapte; breuvaje. Colir în oftalmologie cu soluție 2% sau unguente 1—2% (cheratite)
25 000 U.I./kg	20 000—25 000 U.I./kg	Infecții produse de germeni penicilino-sensibili : pneumopatii, artropatii, abcese, flegmoane, omfaloflebite, mastite, infecții puerperale, leptospiroză. i.m. odată la 12—24—36 ore, timp de 3—5 zile
—	0,1—0,3 g vomitiv la cîine	*Per os* în 1—2 l apă la A.M., breuvaj sau cu sonda și 200—300 ml la celelalte. Se poate repeta după 24 ore. Ca vomitiv în electuarii, soluții. Vezicant la rumegătoare mari și cîine: unguent 10%
—	—	Enterite de origine diversă (coli, salmonele, vibrio ș.a.). *Per os* în furaje (alimente medicamentoase la suine), la viței și breuvaje, cu tetina în colostru, lapte, înlocuitori de lapte, infuzii, decocții, apă. Zilnic, timp de 4—5 zile
—	100 ml emulpan/ 400 ml apă; badijonări, spălături, băi la cîine	Combaterea acarienilor (rîiei), ftiriazis, (păduchi), căpușe, pureci, muște. Pulverizări cu emulsie 3‰, băi. Desmuștizarea încăperilor 1 l emulpan/250 l apă. Se repetă la 8—10 zile
Preventiv: 454 g produs comercial la 200 l apă, timp de 5 zile. După 21—27 zile 227 g/200 l apă, 3 zile Curativ: 454 g/200 l apă, timp de 5—7 zile	—	Micoplasmoză aviară, sinuzita infecțioasă a curcilor și alte manifestări morbide produse de germeni sensibili la eritromicină. Antistress 227 g/200 l apă, 5 zile, *per os* în apa de băut
5 mg/pui de o zi preventiv (0,1 ml 5,5%); curativ 10—20 mg/kg păsări (0,2—0,4 ml/kg sol. 5,5%). 1—2 ml în fiecare sinus la curcani, sol. 5,5%	10—20—30 mg/kg i.m.	Afecțiuni ale aparatului respirator: pneumonii, bronhopneumonii, bronșite, faringite. Micoplasmoză, coriză infecțioasă, sinuzită infecțioasă, sinovite, afecțiuni articulare, panarițiu, pododermatite. Mastite, metrite, cervicite, vaginite. i.m., s.c. timp de 3—5 zile, o dată la 24 ore. În sinuzita curcilor 1—2 ml, la 24 ore
10—20 mg/kg repetat	10—30 mg/kg i.m., repetat la 8—12 ore	Pneumopatii, afecțiuni articulare, mastite, infecții puerperale, chirurgicale, pielonefrite, gurmă i.m. și chiar i.v. cu soluții preparate în apa distilată sau ser glucozat
10—20 mg/kg	10—20 mg/kg *per os*	Pneumonii, bronhopneumonii, pleurezii, bronșite, laringobronșite. Rinite, infecții ombilicale, articulare, gastroenterite. *Per os* ca atare, apoi în lapte, înlocuitori de lapte, apă, infuzii. În carne la carnivore. Timp de 2—3 zile

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Eritrotil	Antibiotic macrolid bacteriostatic. Eritromicină bază în ulei. Seringi de plastic cu 6 ml	Curativ: intramamar după fiecare muls, în sferturile bolnave conținutul a 1—2 seringi. Preventiv, la 10—14 zile după înțărcare 12 ml (conținutul a 2 seringi) în fiecare sfert de uger	—
Evipan sodic, Hexenal, Hexobarbital sodic	Barbituric cu acțiune ultrascurtă. Hipnotic. Narcotic. Pulbere în fiole	20 mg/kg	20 mg/kg
Fasciozan bovin	Fasciolocid. Pulbere cu 60% hexacloretan și 40% bentonită	1 lingură/50 kg divizat în 2 zile fără a se depăși 8 linguri în 2 zile	—
Fasciozan ovin	Fasciolocid. Capsule cu 1,6—2,4 tetraclorură de carbon și ulei de parafină	—	1 capsulă la fiecare oaie
Fecundan	Complex hormonal. Conține în 2 ml, 90,2 mg enantat de testosteron și 4 mg valerianat de estradiol	2 ml	—
Fenobarbital Luminal sodic, Gardenal	Barbituric, hipnotic, narcotic, anticonvulsivant. Pulbere	15—20 mg/kg B; 20—30 mg/kg C	20—30 mg/kg suine i.p.
Fenobarbital, Luminal, Gardenal	Barbituric, hipnotic, anticonvulsivant. Comprimate de 15 și 100 mg	—	—
Fenobarbital, Luminal, Gardenal	Barbituric, hipnotic, narcotic, anticonvulsivant. Soluție 10% în fiole de 2 ml.	—	—
Fenotiazină	Antihelmintic nematodocid. Pulbere	B 400—500—600 mg/kg; C. 70 mg/kg	S. 500 mg/kg O. 700—800 mg/kg
Fenobent	Antihelmintic nematodocid. Pulbere	B. 700 mg/kg C. 100 mg/kg	S. 700 mg/kg O. 800—900 mg/kg
Fenosar	Antihelmintic nematodocid. Brichete de 5 kg	—	3—4 brichete la 50 de oi

(continuare)

le		Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
Păsări	Carnivore	
5	6	7
—	—	Mastite stafilococice, streptococice, curativ și preventiv. Curativ de 2—3 ori pe zi, timp de 2—3 zile. Preventiv, tratamente unice în grajdurile unde au existat cazuri de mamită
—	25—35 mg/kg ciine ; 20—30 mg/kg pisică	Hipnotic. Adjuvant în narcoză. Contenția chimică a animalelor ; i.v. sol. 10%. La pisică sol. 2%. La acestea se poate injecta și intraperitoneal și intrapulmonar
—	—	Fascioloză la bovine. Breuvaje cu suspensia (0,20 g/kg hexacloretan). Nu se dau concentrate în hrană înainte și după tratament citeva zile
—	—	Fascioloza oilor. *Per os* cite o capsulă după dietă (seara nu li se dă de mîncare, dimineața se face tratamentul). Nu se dau concentrate cu 10—15 zile înainte, furajele să fie în schimb bogate în săruri de calciu. Nu se tratează oile cu 2 săptămîni înainte și după fătare
—	—	Declanșarea estrului. Diagnosticul gestației ; i.m. la 10—15 zile după montă. Dacă femela nu este gestantă apar căldurile ; dacă este gestantă nu exteriorizează nici un simptom
—	60 mg/kg ciini 10% i.v., i.m. ; 25—30 mg/kg pisici 2,5% i.p.	Intervenții chirurgicale, obstetricale, antistress, contenția chimică a animalelor, transporturi, îmbarcări. Epilepsie ; i.v. la A.M. ; la suine și pisică i.p. ; la carnivore și i.m. *Per os* la păsări și ciine. Antidot în intoxicații cu stricnină sau alte toxice convulsivante
—	50—300 mg la ciini ; 50—100 mg la pisici	Epilepsie, intoxicații cu stricnină. Adjuvant în narcoză. Ca hipnotic, liniștitor, antipruriginos. *Per os* în carne, lapte sau „per se".
—	50—60 mg/kg	Narcoză în chirurgie, obstetrică. Epilepsie. Intoxicații cu stricnină. Se injectează numai i.m. profund
1 g/kg	—	Strongilatoze gastrointestinale, ascaridioze, tricostrongiloză ș.a. *Per os* în uruieli. La cabaline doza se fracționează în 3. La rumegătoare se dă și 2—3 zile. Se repetă la 18—21 zile. Dietă 18—20 ore. Preventiv la oi 50 mg/animal și zi contra dictiocaulozei. În brauloza albinelor, fumigații
1,5 g/kg	—	Strongiloză gastrointestinală, ascaridioză, heterakidoză și alte nematodoze gastrointestinale. În uruieli. La cal se fracționează în 3 prize pe zi. Se repetă la 18—21 zile. La rumegătoare se poate administra și timp de 2—3 zile
—	—	Prevenirea dictiocaulozei, strongilozelor gastrointestinale ș.a. Se pun pentru a fi linse pe toată perioada pășunatului. Au și acțiune biostimulatoare.

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Fentanil, Sublimaze, Talamonal	Analgezic central, sedativ. Soluţie cu 0,5 mg/10 ml şi 1% în flacoane de 20 ml.	—	—
Ferodex	Antianemic, plastic. Soluţia 10%. Flacoane de 50 ml	—	100—200 mg la purcei
Florosil, Silicoflorură de sodiu	Antihelmintic nematodocid. Pulbere albă	—	Porci pînă la 40 kg 600 mg/animal la o administrare de 3 ori pe zi, 2—3 zile. Porci peste 40 kg, 800 mg/animal la o administrare, de 3 ori pe zi, timp de 2—3 zile
Folcisteină S	Tonic general. Soluţie	—	15 ml la scroafe în ziua montei. Se repetă după 9—10 zile
Formol	Calmant, analgezic, antispasmodic. Soluţie 10% în fiole de 20 ml	C. 20 ml	—
Formol	Dezinfectant, antiseptic, dezodorizant, antifermentescibil. Lichid	2 ml + 18 ml în apă distilată la cal i.v.	—
Fosfotonic	Tonic general. Soluţie 2%, fiole de 20 ml	20—80 ml	15—30 ml
Ftalilsulfatiazol	Sulfamidă cu acţiune predominant locală Comprimate a 0,5 g	120—100 mg/kg şi zi; 350—300—250—200 mg/kg la viţei, mînji.	120—100 mg/kg
Ftalilsulfatiazol	Sulfamidă cu acţiune predominant locală. Suspensie 5% în flacoane 500—1000 ml	Idem	Idem
Fumidil B	Antibiotic (fumagilină pentru albine). Flacoane	—	—
Furazolidonă, Furoxon	Chimioterapic din grupa nitrofuranului. Pulbere	0,25—0,5—0,75 g la viţei, fără a depăşi 6 mg/kg	5—10—20 mg/kg 4—5 zile, miei 100—200—400 ppm în uruieli la porci
Furosemid, Dimazon, Lasix	Sulfamidă diuretică. Soluţia 2 %şi 5% Boluri a 1 g	0,5—1 mg/kg i.v., i. m.A.M. 2—5 mg/kg *per os*	—

(continuare)

le		
Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	0,1 mg/kg i.v. sau i.m. 2 ml la cîini din soluția 0,5 mg/10 ml	Imobilizarea animalelor, contenția chimică, dureri mari. Pentru neroleptanalgezie asociat cu Droperidol. i.v. sau i.m. Se poate asocia și cu alți depresori : Metomidat (Hipnodil)
—	—	Preventiv : anemia ferriprivă a purceilor 150—200 mg (1,5—2 ml) i.m. la 3—5 zile după naștere. Curativ 2—3 ml (200—300 ml) i.m.
—	—	Ascaridoza porcină. *Per os* în uruieli umectate la loturi cît mai omogene. Se adaugă 5% coeficient de pierdere. Se reduce rația cu 25—40% ca să consume hrana cu medicament. În infestații masive, 9 administrări în 3 zile. Altfel 6 administrări în 2 zile
—	2—10 ml	Tulburări de reproducție (fertilitate), afecțiuni cutanate. Se injectează i.m. sau s.c.
—	—	În colici spasmodice, crampe, toxiemiii de origină intestinală, anazarcă — i.v. Se poate repeta după 3—4 ore, o singură dată
—	—	Dezinfectant 2—3% aldehidă formică 1 l/m²: curți, boxe, padocuri, vagoane etc. În incubatoare 50 ml formol + 35 g permanganat de potasiu. În indigestia gazoasă la bovine, ca antifermentescibil. În colici i.v. Se poate asocia ca dezinfectant cu bromocet, hidroxid de sodiu
—	5—15 ml	Tulburări de creștere, avorturi, pareze postpartum, tetanie, fracturi ș.a. s.c. timp de 3—4 zile.
200—500 mg/kg	200—500 mg/kg	Gastroenterite de origină diversă. *Per os* în uruieli, carne, suspensii — breuvaje ; ca atare la păsări. Tratamentul durează 3—4 zile
Idem	Idem	Aceleași indicații. Breuvaje. La păsări și cu sonda ingluvială
—	—	Preventiv și curativ în nosemoză la albine. În sirop sau iarna în șerbet. Un flacon pentru 5 familii în 25 l sirop, 0,5 l sirop de familie, o dată la 2 zile. În 10 zile, 5 l sirop
100—200—400 ppm preventiv. 500 ppm curativ	—	Gastroenterite colibacilare, salmonelice și alte tulburări produse de diverși germeni. *Per os* în breuvaje, apă, infuzii, lapte la viței. În uruieli la suine și găini. 5—7 zile, curativ sau preventiv. Dozele mici se folosesc preventiv.
—	2,5—5 g i.v.,i.m. 5 mg/kg *per os*	Edeme, hidropizii, ascită, intoxicații. Se poate repeta în cursul unei zile, după 8—10 ore.

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Galimicină, Eritromicină tiocianat	Vezi Eritromicina		
Galisan	Complex antibiotic. Coccidiostatic. Comprimate și pulbere	–	–
Glicerină, Glicerol	Extern: emolient, protector. Intern: purgativ, energetic	B. 300–500 g	–
Gluconat de calciu, Calciu gluconic	Tonic general, hemostatic. Soluție 10 și 20 % în fiole de 10 și 20 ml	A.M. 100 mg/kg Tineret 60–100 mg/kg	100 mg/kg
Glucosalil	Antiinflamator, analgezic, antireumatic. Soluție în fiole de 20 ml cu 5% salicilat de sodiu și 5% glucoză	80–200 ml	20–60 ml
Glucoză, Dextroză	Energetic, diuretic, antitoxic, hemostatic, rehidratant. Pulbere. Soluție 20–33–40% în fiole de 10 ml.	250–500–1000 mg/kg	250–500 mg/kg
Gonacor, H.C.G., Prolan	Hormon gonadotrop, Gonadotrofină corionică extrasă din urină de femeie gravidă. Pulbere liofilizată în flacoane cu 500 U.I.	1000–10 000 U.I. A.M. Adică: călduri anovulatorii 1 000–1500 U.I. la începutul estrului 2000 U.I. în ovulație întîrziată, la începutul estrului Degenerescență chistică foliculară 3000–6000 U.I. fracționat 2–3 prize. Agalaxie 3000–4000 U.I., fracționat 1000 U.I. pe zi sau 2000 U.I. la 2 zile. 5 000–10 000 U.I. în nimfomanie	600–1 000 U.I. la scroafe, fracționat cite 200 U.I. la 24 ore. O. 500 U.I.

(continuare)

le		Indicaţiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
Păsări	Carnivore	
5	6	7
—	—	—
1 comprimat pe zi la pui, timp de 2—3 zile. 1 pachet în 2—2,5 l apă la 100 pui curativ sau la 200 pui preventiv. 1 pachet mare la 1000 pui în 10—12 l apă curativ, 2—4 zile sau la 2 000 pui preventiv	—	Coccidioză. În infestaţii slabe 2 zile cu comprimate şi apoi pulberea suspendabilă. Preventiv, pulberea se administrează cîte 3 zile consecutiv la intervale de 10 zile. În total 5—6 tratamente
—	—	Extern tegument, mucoase: pensulaţii, badijonări, glicerină iodată, boricată, boraxată; în stomatite, candidoză. Tegument: unguent glicerinat (glicerolat de amidon). *Per os* în acetonemia vacilor
—	100 mg/kg	Hipocalcemie, pareze, paraplegii ante-, postpartum, febră vituleră, tetanii, spasmofilii. După distocii, operaţii cezariene. Rahitism. Osteomalacie. I.v. lent cu aparatul de suflerie. La suine şi i.m. profund, în mai multe puncte
—	10—20 ml	Stări reumatismale, miozite, artrite, pleurite. I.v. timp de 2—3 zile, dacă este cazul
—	500—1000 mg/kg	Acetonemie, intoxicaţii alimentare, medicamentoase, pesticide. Hepatite, hemoragii, sapremii, după distocii, cezariene, convalescenţe. Hipoglicemii. I.v. singură sau asociată şi cu alte medicamente: calciu gluconic, vitamina C, cafeină etc. La purcei 5—15 ml i.p. sol. 5% sau 2—3 ml sol. 20—33% diluată
—	100—200 U.I. la căţea	Călduri anovulatorii, ovulaţie întîrziată, degenerescenţă chistică foliculară, hipo- şi agalaxie, nimfomanie, producerea controlată a ovulaţiei, inducerea ovulaţiei, provocarea estrului, s.c. sau i.m. În funcţie de afecţiuni şi specie, diferă dozele

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Gonadotrofină serică, ser de iapă gestantă, S.I.G., P.M.S., ser gonadotrop de iapă gestantă	Ser de iapă gestantă bogat în gonadotrofină tip F.S.H. Lichid în flacoane capsulate	B. 20—30 ml	O. 10—15 ml S. 10 ml
Gravignost	Complex hormonal. Soluție uleioasă cu 2,5 mg/ml enantat de testosteron și 1 mg/ml valerianat de estradiol	—	2 ml la scroafe
Griseofulvină Fulcin Gricin Likuden	Antbiotic antifungic. Pulbere. Comprimate de 125 mg.	10—30 mg/kg la viței	—
Haloanison, Fluanison, Anti Pica, Sedavic	Neuroleptic major din grupa butirofenonelor. Pulbere. Comprimate. Soluție injectabilă.	—	—
Hetolin, Dendriton	Antiparazitar Dicrocelid. Pulbere	B.30—40 mg/kg	O. 30—40 mg/kg
Hexenal	Vezi Evipan sodic	—	
Hibitan, Clorhexidin	Antiseptic, dezinfectant Lichid 1%. Spray. Bujiuri cu 1 g substanță activă	1—2 bujiuri intrauterin	1/2—1 bujiuri
Hidrocortizon acetat, Dermacortin F, Synthacort Cortizol	Hormon glucocorticoid, antiinflamator Suspensie 2,5 %, în fiole de 1 ml	80—150 mg local intraarticular. 200—400 mg s.c. sau i.m.	10—25—50 mg local, in situ. 30—50—80 mg general
Hidrocortizon hemisuccinat, Corlan, Intracort	Hormon glucocorticoid, antiinflamator. Soluție 5% în fiole de 5 ml și 5 ml solvent	80—150—200 mg	20—50 mg
Hidroxid de calciu, Var stins	Dezinfectant. Pulbere	— —	— —
Hidroxid de sodiu, Sodă caustică	Dezinfectant, caustic. Creioane. Masă cristalină. Rotule	—	—

(continuare)

...le		Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
Păsări	Carnivore	
5	6	7
4–5 ml Stimularea precocității ouatului, procentului de ecloziune	—	Combaterea sterilității (anafrodizie, călduri anovulatorii călduri silențioase). Mărirea prolificității, sincronizarea estrului, inducția ovulației la scroafele în lactație. Se injectează s.c. Se poate repeta administrarea. Vezi și Prolan A și Serigon
—	—	Diagnosticul gestației. Declanșarea estrului. Reglarea ciclului ovarian. I.m. retroauricular după 15–18 zile după montă. Scroafele negestante intră în călduri, care sînt și sincrone. La cele gestante nu produce în general tulburări
—	—	Tratamentul tricofiției. *Per os* în uruieli, breuvaje, timp de 10–15–30 zile. Preventiv 10–15 zile. Nu exclude măsurile de zooigienă. Nu produce imunitate
4–10 ppm in apă; 10–20–40 ppm în furaje; 2,5–5 mg/kg individual	—	Pică, canibalism. În apa de băut, în cură de 2–4 zile. Tratamentele individuale se fac și cu sonda ingluvială. Soluțiile se injectează s.c.
—	—	Tratamentul dicroceliozei. *Per os* sub formă de suspensii, breuvaje, cu pistolul cu dozare automată. Suspensii în concentrație de 3,5–4% — 6,67–7% din pulberea cu 50% principiu activ. Tratamentele se fac primăvara și toamna. Nu se tratează miei din anul respectiv, ci tineretul și oile adulte. Se administrează dimineața înainte de furajare, scoatere la pășune
—	—	—
—	—	Ca antiseptic în leziuni localizate, decubite, plăgi, cîmpul operator cu soluție sau spray. Bujiurile: vaginite, metrite, endometrite, retenția învelitorilor, după distocii, zilnic, timp de 3–7 zile
—	10–25 mg	Local „in situ" în artrite, tendinite, bursite, 1–2 administrări la 7–10 zile. În infecții se asociază cu antibiotice (penicilină). În eczeme, unguente, emulsii 0,5–1–2%, zilnic 3–4 zile. În oftalmologie: conjunctivite, cheratite, blefarite — unguente, suspensii 0,5–1–2% singur sau asociat cu antibiotice. Instilații, aplicații de 2–3 ori pe zi, timp de cîteva zile
—	5–10–30 mg	Inflamații articulare, boli infecțioase, hepatite, alergii, anafilaxii, meningoencefalite, febră vituleră, acetonemie ș.a. Se injectează lent i.v. i.m. o dată la 24 ore, 2–3 administrări
—	—	Dezinfecții: grajduri, stănoge, pardoseli, pereți. Suspensie 10–20% (lapte de var). Necesar aproximativ 1 l/m². Se repetă la nevoie. Dezinfecții în rujet, gurmă etc.
—	—	Dezinfecții grajduri, pardoseli pereți, vehicule, ustensile în boli virotice: pestă porcină, pestă aviară, febră aftoasă; microbiene: holeră, salmoneloză, colibaciloză etc. Asociat cu formol și în TBC. Soluții 2–4–5% fierbinți, 1 l/m². Pentru mîini, corpul animalelor 0,5%. Pentru ecornarea viteilor se folosesc creioanele în primele 7–8 zile după naștere

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Hypnodil, Metomidat, Metoxymol	Hipnotic, narcotic, analgezic. Pulbere în flacoane însoțite de lichid dizolvant	—	S. 2,5–4 mg/kg i.v.
Hipoclorit de sodiu	Dezinfectant. Pulbere. Lichid cu 12,5% clor.	—	—
Iodisept	Stimulent nespecific. Soluție 3% în fiole de 5 și 10 ml	60–100 ml s.c. 50–80 ml i.v. perifocal 20–30 ml. 20–30 ml s.c. viței, mînji	10–20–30 ml s.c. sau i.m.
Iodoform	Antiseptic, cicatrizant, sicativ, dezodorizant, analgezic. Pulbere cristalină.	—	—
Iodură de potasiu	Rezolutiv, expectorant. Pulbere cristalină	2 g/100 kg *per os* și 1/100 kg i.v.	S. 0,5–1 g. O. 1–2 g
Iodură de sodiu	Rezolutiv, expectorant. Pulbere cristalină. Soluție 10%, fiole de 10 ml	7–8 g i.v.	—
Ionoser	Ser electrolitic, rehidratant, remineralizant. Lichid	700–1500 ml; 80–500 ml la viței, mînji	80–500 ml adulte; 5–10–40 ml purcei
Istizin	Purgativ al intestinului gros. Pulbere	B. 10–30 g; C. 8–20 g	S. 2–5–8 g
Jecolan	Trofic, emolient, protector. Unguent în tuburi de 25 g	—	—
Jecozinc	Trofic, protector, astringent, sicativ, regenerator al epiteliilor. Unguent în tuburi de 25 g	—	—
Kanamicină sulfurică, Rezistomicină, Kantrex	Antibiotic aminoglicozid, bactericid Pulbere în flacoane a 1 g	10–20 mg/kg fracționat în 2 reprize pe zi 20–30–50 mg/kg fracționat în 2 reprize la 12 ore, la viței, mînji	10–20 mg/kg pe zi fracționat în 2 reprize la 12 ore 30–50 mg/kg purcei, miei
Ketamină, Ketalar, Vetalar, Imalgene	Anestezic general, hipnotic, analgezic. Soluție 1–5–10%	—	—

(continuare)

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	—	Intervenții chirurgicale la suine: castrări, hernii, operații cezariene, i.v. dar și i.p. Se poate asocia cu Stresnil (Azaperonă): Stresnil 1 mg/kg i.m. și Hypnodil 4 mg/kg i.v. Se asociază și cu Fentanil (Sublimaze)
—	—	Dezinfecția bidoanelor, dușumelelor, pereților de faianță, mozaicului din lăptării, aparaturii de muls etc.: 2 ml din soluția 12,5% la 1 l apă (2‰). Stropiri, spălare abundentă și apoi după cîteva ore se spală cu apă
—	2—5 ml	Boli cu caracter nespecific. Pneumopatii, catar al căilor respiratorii, actinobaciloză, actinomicoză, adjuvant în boli chirurgicale, contagioase etc.; s.c. i.m., i.v. și perifocal, zilnic sau la 2—3 zile, 3—4 administrări
—	—	Antisepsia plăgilor. Javart cartilaginos, panarițiu, afecțiuni oculare ș.a. Eter iodoformat 10% sub formă de aspersiuni. Unguente 5—10—15%. În oftalmologie, ulcere corneene, se poate asocia și 0,5% albastru de metilen. Se aplică de 1—2 ori pe zi în plăgi, oftalmologie, timp de 3—5 zile, pînă la ameliorare, vindecare
—	0,10—0,50 g	Actinomicoză, actinobaciloză, pneumonii faza de rezoluție, limfangite. *Per os* breuvaje cu 5—10 g pe zi, timp de 7—10—15 zile. Pentru prepararea tincturii de iod, a soluției Lugol
—	—	Actinobaciloză, actinomicoză. 5—7—8 g i.v. concomitent cu iodură de potasiu *per os*. În faza de rezoluție a pneumoniilor (7—10 g pe zi, timp de 2—4 zile)
—	20—40 ml	Rehidratări în sindromul de diaree, pneumopatii, după hemoragii, intoxicații, arsuri; s.c., în unele cazuri lent i.v. Se poate repeta în cursul unei zile. Tratamentul poate fi și de 3—4 zile
—	0,15—0,3 g cîini	Constipații, indigestii prin supraincărcare (împistare). *Per os*, breuvaje ca suspensie în 500—1000 ml A.M.; porci electuarii. La cîine în carne, sirop, breuvaj
—	—	Arsuri de gradul I, eczeme, ulcere, decubite, dermite uscate, plăgi atone, degerături. Se ung zilnic sau o dată la 2 zile afecțiunile respective pînă la vindecare, ameliorare
—	—	Eriteme, arsuri de gradul I și II, ulcere, eroziuni, eczeme. Se ung părțile bolnave de 1—2 ori pe zi, 3—4 zile, după caz
0,1—0,2 g/kg	60—150 mg/kg și zi, în 2 reprize	Afecțiuni produse de germeni sensibili la Kanamicină. Pneumopatii, enteropatii, afecțiuni puerperale, gastroenterite ș.a. I.m., s.c. sol. 25—50%. *Per os* la vițel, purcei, carnivore 0,5—1—2 g pe zi la vițel în 2 reprize. Unguentul cu Kanamicină singur sau asociat cu hidrocortizon în oftalmologie, eczeme.
—	10—20 mg/kg i.m. 5—10 mg/kg i.v. pisică	Intervenții chirurgicale de scurtă durată, imobilizări. Dacă se utilizează singur dozele pot fi mai mari. Dacă se asociază cu tranchilizante, se reduc cu 25—50%. Se recomandă asociată cu Xilazină (Rompun), Halotan, Metoxifluran etc.

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Levamisol, Decaris, Nemisol, Anthelsol, Aviversol	Antihelmintic nematodofug. Pulbere. Granule. Lichid injectabil	2,5–5–7 mg/kg	2,5–5–7,5 mg/kg
Levopromazină, Nozinan	Neuroleptic (tranchilizant major) derivat fenotiazinic Comprimate și soluție 2,5%, fiole de 1 ml	0,1–0,2 mg/kg i.v.; 0,5–1 mg/kg i.m.	0,2–0,3 mg/kg i.v.; 1–2 mg/kg i.m.
Lobelină clorhidrică	Analeptic respirator, stimulant al centrului respirator bulbar. Soluție 0,5%, fiole de 1 ml	30–50 mg; 2–3 mg la viței	0,5–1–2 mg
Locacorten, Flumetason pivalicum	Hormon glucocorticoid de sinteză, antiinflamator, antipruriginos, antialergic Unguent cu 0,03 g%, tuburi de 15 g	—	—
Locacorten TAR	Este compus din: pivalat de flumetason 20 mg, coaltar (gudron mineral) 1,5 g, acid salicilic 1 g și ad 100 excipienți	—	—
Locacorten vioform	Este compus din: pivalat de flumetason 20 mg, și vioform 3 g	—	—
Lotagen Produsul românesc cu aceleași recomandări se numește „Racilin".	Antiseptic, dezinfectant, cicatrizant, necrolitic, hemostatic. Soluție 36% de metacrezol sulfonat cu metanal (aldehidă formică)	—	—
Manis	Complex chimioterapic (nitrofuran 0,5 g, sulfat de magneziu 10 g, lactoză 89,5 g). Cicatrizant, antiseptic. Pulbere în flacoane.	—	—
Mebendazol, Parmeben, Mebenvet, Telmin	Antihelmintic nematodofug. Pulbere	30 mg/kg suspensie 30% A.M.	S. 30 mg/kg
Metenamină, Urotropină, Hexametilentetramină	Antiseptic urinar, chimioterapic. Pulbere cristalină. Comprimate a 0,5 g. Soluție 25 și 40%, fiole de 10 ml	A.M. 5–30 g; Viței: 2–4 g	2–5 g adulte
Meticilină, Celbenin	Antibiotic. Penicilină semisintetică: bactericidă bacteriostatică. Pulbere injectabilă în flacoane de 1 g	5–10–20 mg/kg repetat la 6–8 ore	10–20 mg/kg repetat la 6–8 ore
Metomidat	Vezi Hypnodil	—	—
Metronidazol, Flagyl	Chimioterapic trichomonocid. Bactericid. Pulbere. Comprimate.	50–75 mg/kg repetat de 3 ori la intervale de 12 ore la bovine	—
Mibazon, Mastalone	Complex de antibiotice (eritromicină, negamicină, tetraciclină și prednisolon). Bacteriostatic, antiinflamator. Suspenise în tuburi de 12 g	1/2–1 tub într-un sfert mamar la vacă o dată	1/4–1/2 tub în jumătate de uger la oaie, capră

(continuare)

le		
Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
2,5—7,5 mg/kg	5—7,5 mg/kg	Strongiloză : pulmonară (dictiocauloză), gastrointestinală Ascaridoză ș.a. Dozele mari se dau bucal în soluție cu pistolul, butelii. Cele mici se injectează s.c., i.m. Tratamentul se repetă la 10—21 zile, după caz
—	5—10 mg/kg i.m. ; 0,2—0,5 m/kg i.v. ; 5—15 mg *per os.*	Contenția chimică a animalelor, antistress, adjuvant în narcoză, calmant, liniștitor pentru animale retive ș.a. *Per os* în lapte, carne. Se poate repeta în cursul unei zile.
—	0,5—1 mg	Hipoxii, anoxii, intoxicații cu depresori respiratori, astm, catar bronșic etc. Se injectează cu prudență s.c. sau i.v. Se poate repeta în cursul unei zile.
—	—	Eczeme subacute și cronice, dermatite, neurodermatite, dermatoze, psoriazis. Se ung părțile bolnave de 1—3 ori pe zi în primele zile, apoi o dată pe zi. Tratamentul durează 3—5 zile în mod obișnuit.
		Indicațiile sînt asemănătoare ca mai sus.
—	—	Idem
—	—	Pododermatite, necrobaciloză, panarițiu, plăgi, afecțiuni puerperale (cervicite, vestibulite, vaginite, retenția secundinelor), hemoragii accesibile ș.a. În ginecologie, 0,5—1—2%. Afecțiuni ale ongloanelor 10—20% sau ca atare. Zilnic pînă la vindecare sau la 2—3 zile.
—	—	Plăgi, după castrări de masculi, afecțiuni ale ongloanelor (panarițiu, necrobaciloză) ș.a. Pudrări zilnice sau la 2—3 zile. În unele cazuri, pudrările se fac odată cu schimbarea pansamentului.
—	—	Nematodoze gastrointestinale.
0,5—1 g/kg	0,5—2 g cîini	Infecții ale aparatului urinar. Pielite, pielocistite, cistite. Apoi în anazarcă, pneumopatii, eventual în babesioloză, difterovariolă aviară etc. *Per os*, în breuvaje. Comprimatele per se la păsări și cîini. Soluțiile se injectează s.c., i.m., i.v. fracționat în 2 prize pe zi, timp de 2—4 zile
50—100 mg/kg repetat la 12 ore	50—100 mg/kg repetat la 6—8 ore	Pneumopatii, artropatii, afecțiuni renale, infecții puerperale etc. I.m., i.v., s.c. în soluție 30—50%, i.v. soluție 5%, timp de 3—5 zile
—	—	—
50 mg/kg	—	Trihomonoză la vaci, tauri. *Per os*, suspensii, breuvaje. În tratamente individuale la păsări 3—5 zile (porumbei) In anaerobioză
—	—	Tratamentul mamitelor acute, subacute, cronice. Se introduce după vidarea conținutului sfertului mamar afectat. Se repetă după 24 ore, de eventual 2—3 ori Plăgi, eczeme, afecțiuni oculare se aplică prin ungere de 1—3 ori pe zi. Nu se exclud și alte tratamente dacă starea generală a animalului este afectată

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
	2	3	4
Mincortid, DOCA, Syncortil, Acetat de dezoxi-corticosteron	Hormon sintetic mineralocorticoid. Acţionează asupra metabolismului sărurilor minerale şi a apei. Soluţie uleioasă 1%, fiole de 1 ml	100—200 mg/ animal şi zi (adulte)	20—50 mg/ animal şi zi (adulte)
Miofilin, Aminofilină, Corfilin, Eufilină	Vasodilatator coronarian, bronhodilatator, diuretic, purinic. Comprimate a 100 mg. Soluţie 2,4%, fiole de 2 şi 10 ml	0,25—2 g pe zi A.M.	100—500 mg adulte
Moderhinkesalbe	Complex antiseptic, cheratoplastic, astringent, cheratolitic. Unguent în cutii de 250 g	—	—
Moldamin, Extencilline, Bicillin, Tardocillin	Antibiotic bactericid, bacteriostatic (2 molecule de penicilină şi o moleculă de etilendiamină). Pulbere injectabilă în flacoane de 600 000 sau 1 200 000 U.I.	5 000—10 000—15 000 U.I./kg la 24—48—72 ore A.M. 15 000—20 000 U.I./kg viţei, mînji, la 24—48 ore	15 000—20 000 U.I./kg la 24—48 ore
Molutox, Frescon, N-trityl-morfilin	Chimioterapic cu acţiune asupra gasteropodelor (moluscid). Suspensie 16,5%	—	—
Monenzin sodic 10%, Elancoban, Coban Monelan	Coccidiostatic, biostimulator din culturile de *Streptomyces cinnamonensis* Pulbere-premix	—	—
Monzal	Relaxant uterin Soluţie 10%, flacoane de 50 ml	10—15 ml vacă	O. 1,5—2,5 ml S. 2—3 ml
Morfină clorhidrică	Analgezic central, hipnotic. Soluţie injectabilă 2 şi 5%	0,25—0,50 g i.v. 0,25—0,75 s.c. C.	—
Negamicină sulfurică, Neomicină, Neocilină	Antibiotic bactericid, bacteriostatic aminoglicozid. Comprimate 0,500 g	20—30—50 mg/kg viţei, mînji	20—50 mg/kg la porci, tineret suin, miei
Neguvon, Triclorfon, Clorofos, Dipterex	Insecticid, acaricid, antihelmintic organofosforic	A.M. 20—30—50 mg/kg	O. 60—80 mg/kg

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	Cîini: 5–10 mg; Pisici: 2–5 mg	Șoc obstetrical, șoc traumatic, vărsături, tulburări digestive, boli infecțioase, insuficiență corticosuprarenală, arsuri etc. i.m. timp de 3–5 zile
—	50–100 mg	Edeme, hidropizii, intoxicații, spasme coronariene, bronșice, cerebrale, insuficiență cardiacă, astm cardiac, bronșic. I.v. fracționat pe zi. La cîini și *per os* (comprimate), timp de cîteva zile, după caz
—	—	Pododermatite, panarițiu, necrobaciloză. Se ung părțile bolnave după înlăturarea țesuturilor distruse. Se repetă după 5 zile, dacă nu s-a vindecat, de mai multe ori
20 000–50 000 U.I./kg la 2–4–5 zile	20 000–50 000 – 100 000 U.I./kg la 24–48 ore	Afecțiuni medicale (pneumopatii), chirurgicale (artropatii, omfaloflebite), puerperale, boli contagioase (gurmă, rujet, holeră – prevenție). i.m. profund cu 200 000–300 000 U.I./ml
—	—	Distrugerea gazdelor intermediare (melci) ale fasciolei hepatica de pe pășuni. Pulverizări cu motopompe cu suspensii în concentrație de 2,5–3%, 500–1 500 l la hectar
120–120 ppm	—	Coccidioza păsărilor produsă de *E. tenella*, *E. necatrix*, *E. maxima* ș.a. Amestecat în uruieli. Se întrerupe administrarea cu 3 zile înainte de sacrificarea broilerilor
—	0,25–1 ml cățele	Pentru a facilita și grăbi parturiția, reducînd hipertonicitatea, spasmele colului și uterului. În deschiderea insuficientă a colului. După prolaps, torsiuni uterine. i.m. și chiar s.c. la cățele
—	2–5–10 mg/kg s.c.	Colici cu dureri violente, operații dureroase. Hipnotic și adjuvant în narcoză la cîini. Se poate injecta și i.v., dar cu precauție sporită, la cîini
0,200 g/kg de furaje preventiv (200 ppm); 0,400 g/kg furaje curativ (400 ppm); 20–50 mg/kg individual	50–100 mg/kg	Gastroenterite colibacilare, salmonelice sau de altă natură. *Per os*, în uruieli, breuvaje sau ca atare, la păsări, carnivore. Local, în mastite, metrite retenții placentare sub formă de unguente, emulsii (vezi Mibazon, Fluocinolon acetonid). La viței, mînji, purcei, dozele se divid în 2–3 prize zilnice. La carnivore se dau dozele respective de 2–3 ori pe zi. Tratamentul durează 3–5 zile
—	—	Insecticid adăposturi, platforme de gunoi, stropiri cu sol. 1–2%. Corpul animalelor 0,1–1%. Rîie demodectică 2–4–5%, fricțiuni zilnice, timp de 5–7–10 zile. Hipodermoză preventiv sol. 10% (5 ml/100 kg) prin turnare (nu se fricționează); sol. 6% sub formă de fricțiuni (0,6 ml/kg, adică 36 mg/kg). Tratament sol. 2%. Oestroză oi 80 mg/kg *per os*, asociat cu 0,05% atropină sulfurică. Telazioză instilații, sol. 0,5–1,5%. Antihelmintic și în gastrofili, *per os* breuvaje, boluri, în uruieli

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Neosalvarsan, Novarsenobenzol, Neoarsfenamină	Chimioterapic arsenical în spirochetoză, durină, boli infecțioase Pulbere injectabilă în fiole	A.M. 5–15 mg/kg i.v. Durină: 40–50 mg/kg i.v., repetat după 24 ore	O. 0,3–1 g. S. 0,5 g
Niclosamid, Yomesan, Radeverm, Mansonil	Cestodofug. Pulbere și comprimate a 0,500 g	—	O. 50–70–100 mg/kg
Nitrofuran, Nitrofural	Chimioterapic bacteriostatic, bactericid. Pulbere și bujiuri a 6 g cu 0,50 g Nitrofuran	3–5–10 mg/kg vițel; 3–5–8 bujiuri în uter A.M.; 1–2 bujiuri în vagin	20–25 mg/kg preventiv purcei; 30–35 mg/kg curativ purcei; S. O. 1–2 bujiuri în uter
Osmatin	Antiseptic, protector	—	—
Oxacilină, Stapenor, Bristopen	Antibiotic (penicilină semisintetică) bactericid, bacteriostatic. Capsule și pulbere injectabilă în flacoane	A.M. 5–10 mg/kg Viței, mînji: 10–20 mg/kg. Repetat la 6–8 ore	Adulți: 5–10 mg/kg; Purcei, miei: 10–20 mg/kg Repetat la 6–8 ore
Oxid galben de mercur, Precipitat galben de mercur	Cicatrizant, iritant, antiseptic. Unguent 2% în tuburi de 6 g (poate fi și 1 și 3%)	—	—
Oxid de magneziu, *Magnezia usta*, Magnezie calcinată	Antacid, antidot, laxativ. Pulbere albă	A.M. 10–25 g În acidoza rumenului 100–200 g Viței 2–5 g	5–10 g; În acidoza rumenului 10–20 g
Oxid de zinc	Astringent, adsorbant, sicativ Pulbere albă	—	—
Oxitocină S, Sintocinon, Oxiton, Pitocin, Orastin	Hormon retrohipofizar sintetic. Ocitocic. Soluție injectabilă cu 5 U.I./ml	100–150 U.I.s.c. (20–30 ml) 30–50 U.I. epidural. La iapă 100 U.I. s.c. (20 ml)	15–25 U.I.s.c. (3–5 ml)
Pancoxin, Supacox	Complex coccidiostatic: 20% amprolium, 12% sulfaquinoxalină, 1% etopabat. Pulbere. Premix	—	—

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
30–60 mg/kg i.m.	10–20 mg/kg i.v.	Boli infecțioase, pneumonii, borelioză (spirochetoză), durină, demodecie, sol. 10% i.v. Păsări și i.m. În durină tratamentul este timp de 2 zile cu aceeași doză; boli infecțioase 2–3 zile
50–100 mg/kg	50–100 mg/kg	Moniezioza ovină. Cestodozele păsărilor și carnivorelor. În echinococoză rezultatele sînt nesemnificative. *Per os*, în uruieli, breuvaje cu suspensii. Comprimatele în carne sau per se. În infestațiile masive, tratamentul se repetă după 24 ore
–	–	Gastroenerite colibacilare, salmonelice sau alți germeni. Suspensii în apă, lapte, înlocuitori de lapte, infuzii de plante; breuvaje la viței. La purcei în uruieli, suspensii cu seringa pe gură, electuarii. Preventiv 6–8 zile. Curativ 3–4 zile. Doze unice pe zi
–	–	Prevenirea infecțiilor în timpul intervențiilor obstetricale, remedieri de distocii, extragerea învelitorilor, repunerea uterului prolabat etc. Se ung mîinile și brațul. În furunculoză, crevase. Se aplică prin ungere pe furuncule, crevase, eroziuni de 1–2 ori pe zi, mai multe zile, pînă la vindecare
20 mg/kg repetat la 12 ore	20–30 mg/kg repetat la 6–8–12 ore la 6–8 ore	Infecții produse de stafilococi penicilino-rezistenți. Apoi în pneumopatii, abcese, flegmoane, peritonite, omfaloflebite, septicemii, infecții puerperale etc. I.m. la 6–8 ore în general, timp de 3–4 zile. La carnivore, păsări purcei și *per os*
–	–	Cheratoconjunctivite, ulcere corneene ș.a. Se aplică prin ungere de 1–2 ori pe zi, timp de 3–7 zile (după caz). I se poate asocia 0,5% albastru de metilen
–	0,2–1 g cîini	Intoxicații cu acizi, săruri metalice, arsenicale, acidoza rumenului. Ca laxativ, purgativ. *Per os*, breuvaje în suspensii 5–10%. Se administrează 2–3 zile în doze unice.
–	–	Eczeme, dermatite, arsuri. Pulbere singur prin pudrări sau asociat cu talc, acid boric ș.a. Unguente 10% singur sau asociat cu Rezorcină, Gudroane (Zoodermin) pasta Lassar. Se ung părțile bolnave zilnic timp de 3–5–7 zile
2,5–5 U.I. (0,5–1 ml)	Cățele: 5–15 U.I. (1–3 ml); Pisică: 5 U.I. (1 ml)	Stimularea involuției uterine, după distocii, extragerea învelitorilor, operații cezariene, metrite, piometrite, retenția secundinelor, distocii prin atonie uterină: scroafe, cățele, pisici. Sindromul MMA scroafe. Retenția laptelui. Retenția ouălor la găini, rațe. Se injectează în doze unice sau fracționat, zilnic sau o dată la 2 zile. Intramural în mai multe puncte în prolaps uterin, pentru a fi mai ușor repus
500 ppm de amestec, adică: 100 ppm amprolium, 60 ppm sulfaquinoxalină, 5 ppm etopabat	–	Preventiv, în coccidioza puilor de găină. Zilnic, în uruieli pînă la vîrsta de 8–10 săptămîni (500 g/t de furaje)

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Pancoxin plus	Complex coccidiostatic: are în plus faţă de Pancoxin şi 1% pirimetamină	—	—
Pasersan	Chimioterapic pe bază de amestec în părţi egale (50%) furazolidonă şi drojdie de bere. Bacteriostatic. Pulbere	—	
Penicilină cristalină sare de potasiu sau de sodiu	Antibiotic bactericid, bacteriostatic. Pulbere injectabilă în flacoane	1 000–1 500–2 000 U.I./kg la 4–6 ore A.M. 2 000–6 000 U.I./kg la 4–6–8 ore la viţei, mînji	1 000–2 000 U.I./kg adulţi; 3 000–6 000 U.I./kg la purcei, miei, repetat la 4–6–8 ore
Pentetrazol, Cardiazol, Vetrazol	Excitant bulbar, analeptic cardiorespirator. Soluţie injectabilă 10%, fiole de 5 ml	A.M. 5–20 ml fracţionat; Viţei 2–10 ml	S.O. 2–5 ml. Purcei 0,2–1,5 ml
Permanganat de potasiu, Hipermanganat de potasiu	Antiseptic, dezinfectant, antidot. Cristale	1–3 g (100–300 ml sol. 1%)	0,5–1 g (50–100 ml sol. 1%)
Piglet progen, Aminoarsonat de sodiu	Chimioterapic. Aminoarsonat de sodiu 1,01 %. Soluţie vîscoasă	—	Purcei: 0–7 zile = 10,1 mg (1 ml); 7–14 zile = 20,2 mg (2 ml); 14–21 zile = 30,3 mg (3 ml); Se repetă după 24 ore
Pilocarpină clorhidrică	Parasimpaticomimetic, ruminator, purgativ, vomitiv, deshidratant, miotic. Soluţie injectabilă 1%, fiole de 5 ml	C. 20–150–200 mg (2–20 ml); B.C. 30–50–100 mg (3–5–10 ml)	10–30 mg (1–3 ml)
Piperazină	Vezi Ascatrix		—
Plurisulfan	Vezi Suzotril		—
Pneumosept	Antiseptic al căilor respiratorii, pe bază de camfor, mentol, eucaliptol Soluţie uleioasă, în fiole de 10 ml	10–20 ml	4–6 ml

le

Păsări	Carnivore	Indicaţiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
500 ppm de amestec: 100 ppm amprolium, 60 ppm sulfaquinoxalină, 5 ppm etopabat, 5 ppm pirimetamină	—	Profilactic, în coccidioza puilor de găină. Zilnic, în uruieli pînă la vîrsta de 8—10 săptămîni (500 g/t furaje de amestec)
200—400—800 ppm	—	Profilactic şi curativ în tifoza, colibaciloza păsărilor. *Per os*, zilnic în furaje. În tifoză se administrează pînă la 14 zile, în colibaciloză 5 zile
10 000—20 000 U.I./kg la 8—12 ore	20 000—50 000 la 8—12 ore	Pneumopatii, infecţii chirurgicale, obstetricale produse de germeni penicilino-sensibili. Boli infecţioase: rujet, gurmă, antrax, tetanos ş.a.; i.m., s.c., iar în urgenţe i.v., timp de 3—5 zile. Local: intramamar, intraarticular, intraperitoneal, 200 000—400 000 U.I. la o administrare i.p. şi intraarticular. Intramamar 200 000 în 50—100 ml la 8—12 ore. Oftalmologie (conjunctivite, cheratoconjunctivite) unguente şi soluţii cu 10 000—20 000 U.I./g sau ml, de 2—5 ori pe zi
0,1—1 ml	0,2—0,5 ml cîini; 0,1—0,2 ml pisici	Stări depresive, boli infecţioase, pneumopatii în care marile funcţiuni sînt diminuate. Intoxicaţii cu barbiturice, morfină şi alţi depresori ai S.N.C.; s.c. fracţionat în 2—3 reprize pe zi, mai multe zile dacă este cazul
—	0,2—0,4 g (20—40 ml sol 1%)	Antisepsia mucoaselor: bucală, vaginală; stomatite, vaginite, plăgi. Intoxicaţii cu morfină, stricnină, atropină, barbiturice, fosfor. Ca antiseptic 1‰—1/4000. Pentru oxidarea veninului de şerpi injectat în jurul muşcăturilor 1%, 1—2 ml în mai multe puncte. *Per os* ca antidot sol. 1—2%—1‰, de mai multe ori pe zi
—	—	Preventiv şi curativ în diareea purceilor. Se administrează *per os*. O apăsare pe dispozitiv eliberează 1 ml cu 10,1 mg aminoarsonat de sodiu. Tratamentul poate dura 2—3 zile
—	3—5 mg (0,3—0,5 ml)	Indigestii prin împistare, supraîncărcare, atonia prestomacelor, constipaţii, fecaloame. Furbură, colici la cal. Vomitiv porci şi cîine în intoxicaţii; s.c. fracţionate. Dozele mari de la cal sînt în furbură. În oftalmologie miotic, instilaţii cu sol. 1—2% (oficinal 2%). Unguent 2% în glaucom
—	—	—
—	2—4 ml	Pneumopatii acute, subacute, în special la cabaline, carnivore. Comunică miros cărnii şi laptelui. Se repetă doar după 24 ore. Tratamentul durează 3—5 zile. Se poate asocia cu alte antiinfecţioase (sulfamide, antibiotice)

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Polidin	Stimulent nespecific pe bază de extracte microbiene Soluție, fiole de 2 ml	10–25 ml; 3–8 ml viței	3–10 ml; 1–2 ml purcei
Polivitamine	Tonic general. Complex de vitamine sub formă de drajeuri a 0,25 g	—	4–6 drajeuri la la purcei
Prednison, Deltacortizon, Cortancyl, Ultracorten, Presoxin	Hormon glucocorticoid antiinflamator antialergic. Comprimate de 5 mg. Suspensie injectabilă	1–2 mg/kg (100–300 mg) s.c., i.m.; 20–50 mg viței	20–60 mg s.c., i.m. 2–5–10 mg purcei
	Hormon retrohipofizar (din hipofiza posterioară, deși este de origină hipotalamică) Soluție cu 5 U.I./ml, fiole de 1 și 10 ml	100–150 U.I. (20–30 mg s.c.) 30–50 U.I. (6–10 ml) epidural la vacă La iapă 100 U.I. (20 ml) s.c.	15–30 U.I. (3–6 ml)
Procaină, Novocaină, Syncain	Anestezic, local antialergic, antispasmodic, Soluție 2–4–8%, fiole 1–2–5 ml	Infiltrații 5–50–100 ml, 1–2%; 5–10 ml epidural, 2%; 0,2–0,6–1 g i.v. în colici, diluată 0,5–1%	5–30 ml infiltrații 1–2%
Progesteron, Gestanon, Luteocilin, Syntolutan	Hormon sexual feminin. Hormonul matern. Soluție uleioasă 1%, fiole de 2–5 ml	150–200 mg (15–20 ml) A.M.	15–20–40 mg o dată sau 50–100 mg fracționat
Prolan A	Hormon gonadotrop foliculostimulant mai bogat în FSH decît LH. Flacoane cu soluție uleioasă 200 U.I./ml	Vacă, iapă: absența sau insuficiența căldurilor 500–1 500 U.I. Junici 250–750 U.I.	100–200 U.I. oaie capră, repetat la 15 zile; 400–800 U.I. scroafe; scroafe în lactație 1000–1500–2000 U.I. o singură dată
Prolan	Hormon gonadotrop mai bogat în LH decît in FSH. Soluție uleioasă cu 200 U.I./ml, flacoane de 25 ml	1 000–10 000 U.I. călduri anovulatorii 1 000–1 500 U.I.; ovulație întîrziată 2 000 U.I.; degenerescență chistică și foliculară 3 000–– 6 000 U.I. fracționat; nimfomanie pînă la 10 000 U.I.; agalaxie 1 000–2 000 U.I. din 2 în 2 zile	400–600 U.I.

(*continuare*)

...le		Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
Păsări	Carnivore	
5	6	7
—	1—2 ml	Afecțiuni nespecifice ale aparatului respirator. Se injectează i.m. sau s.c. fracționat. Tratamentul durează 3—4 zile
1—2 drajeuri la pui de 2—4 săptămîni; 2—4 la cei mai mari	2—4—6 drajeuri	La animale slăbite după boli infecțioase, medicale. În hipovitaminoze, carențe de origine diversă. Individual sau în uruieli, carne la cîini, pisici, timp de 5—10 zile, reluări
—	1—3 mg/kg (5—20 mg) s.c., i.m. sau *per os*	Artrite, miozite, eczeme, astm, mamite, pneumopatii, hepatite, toxiemia de gestație, afecțiuni oculare etc. Suspensiile se injectează s.c., i.m. Comprimatele se pot da la carnivore Cura poate fi 2—3 zile
2,5—5 U.I. (0,5—1 ml)	5—15 U.I. (1—3 ml) cățea; 5 U.I. (1 ml la pisică)	Distocii prin atonia uterină, stimularea involuției uterine după parturiții laborioase, extragerea secundinelor. Piometrite; endometrite, sindromul MMA, mamite. Se injectează zilnic sau o dată la 2 zile
—	5—10—15 ml infiltrații 1—2%	Operații cezariene, laparatomii. Epidural: prolaps uterin, vaginal, distocii, intervenții chirurgicale pe organele genitale. Diagnosticul șchiopăturilor, sol. 4—5%, cu sau fără adrenalină. Pisicile sînt mai sensibile
—	2—5 mg	Insuficiența corpului galben, prevenirea avorturilor ovulare și embrionare. Inducerea sincronizată a estrului. Stimularea ovulației. Hemoragii estrale și postestrale. Chiști ovarieni. Dozele pot fi și mai mari: chiști ovarieni, nimfomanie. Se fac o dată sau fracționat s.c., i.m., mai multe zile (sincronizarea estrului)
—	100—200 U.I. cățea	Anestrus, călduri silențioase, mărirea prolificității la scroafe, inducția ovulației la scroafele în lactație; s.c. sau i.m.
—	—	Călduri anovulatorii, ovulație întîrziată. Degenerescență chistică foliculară. Nimfomanie. Hipo- și agalaxie; s.c., i.m. Dozele sînt și în funcție de afecțiune

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Prolan E	Hormon gonadotrop mai bogat în LH și LTH decît în FSH. Are și 30 mg/ml vitamina E. Flacoane de 25 ml cu 200 U.I./ml	Idem	Idem
Prolan S	Hormon gonadotrop mai bogat în LH și LTH decît în FSH. Are în plus 1 mg/ml benzoat de estradiol	Idem	Idem
Propamicină	Complex de antibiotice, cu resorbție rapidă și lentă. Conține și 0,5 g streptomicină pe lîngă penicilină cristalină și procain penicilină. Flacoane de 400 000 U.I.	5 000—10 000 U.I./kg, la 12—24 ore A.M. 10 000—20 000 U.I./kg tineret, la aceleași intervale	10 000—15 000 U.I./kg adulte, la 24—36 ore. La purcei 15 000—20 000 U.I./kg, la 24—36 ore
Rafoxanid, Ranid, Flukanid	Fasciolocid, derivat al salicilanilidei. Suspensie 2,5%. Boluri. Pulbere	7,5 mg/kg	7,5 mg/kg
Rivanol, Lactat de etocridină	Antiseptic, cicatrizant Pulbere galbenă	750—1000 ml 1‰ i.v. în injecții; 60—80 ml intramamar la vaci, sol. 1‰; 1—2 mg/kg la viței *per os*	—
Romavit, Vitamina H_1, Acidul paraaminobenzoic, PAB	Vitamină cu acțiune trofică, antialergică Comprimate a 0,500 g	—	—
Romergan, Prometazină, Fenergan	Antihistaminic de sinteză derivat fenotiazinic Drajeuri a 0,30 g Soluție 2,5%, fiole de 2 și 5 ml	0,2—0,6 g pe zi; în furbură 1 g la 8 ore, 2 administrări, apoi 0,5 g ultima tot la 8 ore În general doza la A.M. = 0,5—1 mg/kg	1—2 mg/kg
Rompun	Vezi Xilazină		
Romtiazin, Promazină, Sparină, Alofen, Sediston	Neuroleptic (tranchilizant major derivat fenotiazinic). Drajeuri a 35 mg Soluție injectabilă 0,6% și 5%	0,5—1—1,5 mg/kg	1—2 mg/kg
Ruminol	Ruminator pe bază de stricnină sulfurică 10 mg, veratrină sulfurică 30 mg și pilocarpină clorhidrică 50 mg/10 ml. Fiole de 10 ml	3—5—10 ml	1—2 ml
Rumisan	Ruminator pe bază de extracte de știrigoaie, tinctură de pelin tinctură de ienupăr și acid clorhidric 35°. Lichid în flacoane de 900 g	1—2 linguri în 300—500 ml apă de 2—3 ori pe zi. Viței 1 lingură în 300—400 ml apă.	2—3 lingurițe în 250 ml apă la oi. La purceii înțărcați 1—2 lingurițe în apă cu seringa.

Păsări	Carnivore	Indicaţiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	—	Idem
—	—	Favorizează în plus ascensiunea spermatozoizilor în coarnele uterine
20 000 U.I./kg la 24 ore	25 000—50 000 U.I./kg la 24 ore	Afecţiuni inflamatorii produse de germeni sensibili la benzil penicilină şi streptomicină; pneumopatii, artropatii, infecţii puerperale. Rujet, gurmă, omfaloflebite etc. Dozele pot fi mai mari sau mai mici în funcţie de cazuistică. Se injectează i.m. Un flacon se amestecă cu 2—4 ml lichid
—	—	Fascioloză acută şi cronică. *Per os* sub formă de breuvaje cu pistolul cu dozare automată. Dacă este cazul se repetă după 21 zile. Nu se dă laptele în consum uman după tratament. Se foloseşte în aceeaşi doză în oestroza ovină
—	—	Spălături ale mucoaselor genitale, plăgilor cu sol. 1‰ sau mai diluate, preparate numai în apă distalată. *Per os* breuvaje în enterite la viţei. Intramamar în mamite sol 1‰; i.v. în afecţiuni inflamatorii 750—1000 ml o dată
—	0,5—3 g pe zi la ciine şi 0,5—1 g la pisică	Tulburări trofice ale părului, căderea părului, alergii, eczeme. *Per os*, în carne, lapte, timp de 10—15 zile. Se poate relua. Este incompatibil cu sulfamidele
—	1—3 mg/kg	Alergii, urticarie, boala serului, contenţie chimică, furbură, colici. Antistress. Adjuvant în narcoză. Astm. Eczeme. I.m. sau i.v. lent, timp de 1—3 zile după caz şi fracţionat. La carnivore şi *per os*, 1—3 drajeuri pe zi
—	1—3 mg/kg	Contenţia chimică. Antistress, calmant, adjuvant în narcoză, fetofagie, pică; 1—3 zile după caz, i.m. şi *per os* 1—3 drajeuri pe zi
—	—	Indigestii prin împîstare, supraîncărcare, parezia prestomacelor, timpanism cronic. S.c. fracţionat. Se repetă dacă este cazul după 3—5 ore
—	—	Indigestii prin supraîncărcare, împîstarea foiosului. parezia cronică a prestomacelor. Dispepsii hiposecretorii. *Per os*, breuvaje la bovine şi ovine, de 2—3 ori pe zi. Cu prudenţă la purcei

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Salicilat de sodiu	Antiinflamator, analgezic, antitermic. Pulbere. Soluție 20%, fiole 10 ml.	B. 10—20 g (50—100 ml) C. 5—10 g (25—50 ml)	2—5 g (10—25 ml)
Saprosan, Siosteran	Chimioterapic derivat oxichinaldinic. Antiseptic, antifungic. Drajeuri a 100 mg. Pulbere.	—	10—20 mg/kg la purcei.
Saprometin	Complex chimioterapic pe bază de saprosan și sulfametazină (sulfadimidină). Antiinfecțios, antidiareic. Suspensie în flacoane de 180 g.	—	Purcei: 0— 7 zile: 1 ml/zi 7—14 zile: 2 ml/zi 14—21 zile: 3 ml/zi
Soluție Locke	Soluție fiziologică pe bază de cloruri, bicarbonat de sodiu, glucoză. Rehidratant. Lichid.	A.M. 500—1000 ml. Vițel 200—500 ml.	Adulte: 100—500 ml. Purcei 20—50 ml.
Soluție Ringer	Soluție fiziologică tampon pe bază de cloruri și bicarbonat de sodiu. Rehidratant. Lichid.	A.M. 500—1000 ml. Vițel 200—500 ml	Adulte: 100—500 ml. Purcei: 20—50ml
Ser fiziologic, Soluție clorurată izotonică Soluție cloruro-sodică	Soluție izotonică sau hipertonică de clorură de sodiu. Rehidratantă, antitoxică, antihemoragică. Fiole 10 ml, sol. 9 ‰ izotonică. Fiole 10 ml, sol. hipertonică 10 și 20%	500—1000—2000 ml sol. izotonică A.M. 100—200—300ml hipertonice A.M. 100—200—500 ml la vițel izotonică; 30—50—100 ml hipertonică.	200—400—500 ml izotonice; 20—20—100 ml hipertonice adulte. 10—20—50 ml la purcei izotonică
Ser glucozat	Vezi Glucoza		
Serigon	Gonadotrofină corionică din ser de iapă gestantă. Mai bogat în FSH decît în LH. Fiole cu 800 sau 1600 U.S. pulbere-liofilizată.	1 200—1 500 bovine US	400—600—800—1000 US
Sintofolin, Hexestrol, Syntox	Hormon estrogen de sinteză. Reglarea funcțiilor aparatului genital femel. Soluție uleioasă, fiole de 5 ml cu 20 mg Hexestrolum diaceticum	10—20 mg (2,5—5 ml)	O. 2—3 mg (0,5—0,75 ml) repetat de 5 ori la intervale de 3 zile S. 1—3—4 mg (0,25—0,75—1 ml) repetat la 2 zile, 3—5 administrări
Solvocilin, Reverin, Rolitetraciclină	Antibiotic de semisinteză ce conține N-pirolidin metiltetraciclină, Bacteriostatic. Suspensie uleioasă 5% sau pulbere cu 1,130 g principiu activ la flacoane cu 3 g amestec	A.M. 2—3—5 mg/kg Tineret: 5—10 mg/kg	Adulte: 3—5 mg/kg; Tineret: 5—10 mg/kg

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	0,3—2 g (1,5—10 ml)	Artrite, sinovite, miozite, stări reumatismale. Pleurite ş.a. Se injectează i.v. zilnic, timp de 3—4 zile. Se recomandă şi pe cale bucală asociat cu bicarbonat de sodiu, în breuvaje.
—	—	Gastroenterite, dispepsii, infestații cu Candida. În uruieli sau electuarii, timp de cîteva zile. Extern se poate folosi şi la alte animale în eczeme, decubite etc. sub formă de unguente
—	—	Curativ în enteritele nou-născuților. *Per os* cu seringa, repetat la 24 ore, timp de 3—5 zile. Preventiv în primele zile după fătare 1 ml pe zi, repetat după 24 ore în loturile expuse contaminării
—	—	Gastroenterite, pneumopatii (bronhopneumonie) cu deshidratări, diarei, hemoragii. Se injectează s.c. rar i.v. Se poate administra şi per os. Se repetă de 1—2 ori pe zi, 2—3 zile
—	—	Diarei, afecțiuni pulmonare cu deshidratări (bronhopneumonii). Hemoragii. Se injectează s.c., rar şi i.v. Se poate administra şi bucal în breuvaje. Dozele se repetă după nevoie, de 1—2 ori pe zi, timp de 2—3 zile
—	20—50—100 ml izotonice 10—30 ml hipertonice.	Deshidratări: diarei, bronhopneumonii. Hemoragii, intoxicații, atonia prestomacelor ş.a. s.c. sau i.v. repetat de 1—2 ori pe zi, soluțiile izotonice; cele hipertonice se injectează obişnuit i.v.
—	—	—
100—500 US	200—600 US	Sterilitate, anafrodizie, călduri silențioase, călduri anovulatorii. Mărirea prolificității la scroafe, oi. Stimularea precoce a ouatului. I.m., s.c. La ovine se repetă după 10 zile, dacă nu apar căldurile
—	2—5 mg	Sterilitate prin hipofuncție, declanşarea estrului, călduri silențioase, sensibilizarea fibrei uterine în vederea expulzării conținutului (endometrite, mumifierea fătului, retenție placentară); s.c. sau i.m., după un atent examen ginecologic
25—50—100 mg la păsări adulte	5—10 mg/kg	Bronşite, laringobronşite, bronhopneumonii, pneumonii, infecții puerperale, boli infecțioase cu germeni sensibili la tetraciclină; colibaciloză, salmoneloză, leptospiroză, micoplasmoză. Panarițiu şi alte afecțiuni ale membrelor. Soluție uleioasă numai i.m. sau local: intrauterin, intramamar 10—20 ml. Pulberea i.m. şi s.c., zilnic timp de 4—5 zile sau şi mai multe

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Stamicin, Micostatin, Nistatin, Moronal	Antibiotic antifungic. Drajeuri a 500 000 U.I.	—	30 000—50 000 U.I./kg și zi în 3 prize la purcei
Strepancil	Antibiotic oligozaharid cu 80% streptomicină și 20% pantotenat de streptomicină. Bacteriostatic, bactericid. Flacoane a 1 g	10—20 mg/kg și zi în 2 reprize A.M. 20—30—50 mg/kg și zi în 2 reprize la viței, mînji	10—20 mg/kg și zi în 2 reprize, adulte. 20—30—50 mg/kg și zi în 2 reprize la purcei, miei
Streptomicină sulfurică	Antibiotic oligozaharid. Bactericid, bacteriostatic. Pulbere în flacoane de 1 g	10—20 mg/kg și zi în 2 reprize A.M 20—30—50 mg/kg și zi în 2 reprize la viței și mînji.	10—20 mg/kg și zi în 2 reprize, adulte. 20—30—50 mg/kg și zi în 2 reprize, purcei și miei
Stricnină sulfurică	Excitant al S.N.C. analeptic cardio-respirator, tonic general, stimulant medular. Soluție 1‰, fiole de 10 ml; soluție 1%, fiole de 5 ml	0,1 mg/kg (1 mg/10 kg) fracționat în 2 reprize	0,1 mg/kg (1 mg/10 kg) fracționat în 2 reprize
Sublimat corosiv, Clorură mercurică	Dezinfectant mercurial bactericid. Pulbere sau comprimate	—	—
Sulfacoccidin, Sulfaquinoxalină	Sulfamidă coccidiostatică, bacteriostatică. Soluție 19,2%	—	—
Sulfafenazol, Orisul, Plisulfan, Eftolon	Sulfamidă bacteriostatică Comprimate 0,500 g. Soluție 20% fiole de 5 ml	120—100—80—60 mg/kg și zi A.M. 150—120—100—80 mg/kg și zi la la viței	150—120—100—100 mg/kg și zi.
Sulfametazină sodică, Sulfadimidină	Sulfamidă bacteriostatică. Pulbere și soluție 20% și 33%	120—100—80—60 mg/kg și zi A.M. 150—120—100—mg/kg și zi la viței	150—120—100—100 mg/kg și zi.
Sulfametin, Bayrena, Dulana, Sulfametoxipirimidina	Sulfamidă bacteriostatică Comprimate 0,500 g. Soluție 20%, fiole de 5 ml	120—100—80—60 mg/kg și zi, A.M. 150—120—100—100 mg/kg și zi la viței	150—120—100—100 mg/kg și zi

...le Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
20 000–30 000–50 000 U.I. pe pui și zi. Preventiv 500 ppm	—	Micozele tubului digestiv produse de *Candida sp.*, *Aspergillus sp.* Topic în micozele bucale, vaginale. Timp de administrare 3–5–10 zile, preventiv și mai multe. Nu se absoarbe din tubul digestiv. Aplicații locale: unguente, ovule cu 50 000–100 000 U.I./g; drajeuri în uter, vagin, 2–4 pe zi (1 000 000–2 000 000 U.I.), 3–5 zile A.M.
0,1–0,2 g/kg	60–150 mg/kg și zi, repartizată în 2 reprize	Pneumonii, bronhopneumonii, leptospiroză, holeră, pasteureloză, infecții puerperale, podale, artrite etc. s.c. sau i.m. sol 25–50% timp de 3–5 zile conform antibiogramei și evoluției bolii
0,1–0,2 g/kg	60–150 mg/kg și zi în 2 reprize	Afecțiuni pulmonare, gastrointestinale produse de germeni sensibili. Infecții articulare, puerperale. Leptospiroză, holeră, pasteureloză, micoplasmoză etc.; i.m. 3–5 zile. La viței, purcei, carnivore și *per os* în apă, lapte, infuzii în 2 reprize pe zi. De exemplu: la viței 1–2 g *per os* pe zi
—	0,1 mg/kg (1 mg/10 kg) fracționat în 2 reprize	Pareze, paralizii, atonia prestomacelor, ca ruminator. La animale slăbite, epuizate. După distocii, fătări laborioase, intoxicații cu barbiturice; s.c. fracționat. Se administrează o dată la 2–3 zile 3–5 administrări uneori
—	—	1‰ pentru dezinfecția aparaturii de sticlă, porțelan. Pentru antisepsia mîinilor după autopsii, extragerea învelitorilor etc.
Preventiv, 1 lingură la 11 l apă, 2 zile și repetat la 5–6 zile. Curativ 3 linguri la 22 l apă, 3 zile. Pauză 3 zile și apoi 1 lingură la 11 l apă, 2 zile. Dacă este cazul se repetă după o pauză de 2 zile cu 1 lingură la 11 l apă, 2 zile	—	Coccidioză pui, găină de la 7–8 zile pînă la 7–10 săptămîni. La puii de curcă, preventiv 1 lingură la 11 l apă, o zi, repetat la 4 zile. În holeră, tifoză ca și curativ în coccidioză. Se asociază cu K_3 0,0005–0,0015 g/pui și zi (0,5–1,5 mg). Asemănător se dă și la iepuri
0,2–0,5 g/kg (200–500 mg/kg)	0,15–0,3 g/kg (150–300 mg/kg)	Pneumopatii, enterite, metrite, mastite, panarițiu, holeră, gurmă și alte infecții produse de germeni sensibili la sulfamide. Se injectează în doze unice i.v. și chiar i.m. La carnivore, păsări și *per os* în uruieli, carne, sau ca atare. Tratamentul durează cu dozele descrescînde 3–5 zile
0,2–0,5 g/kg (200–500 mg/kg)	0,15–0,3 g/kg (150–300 mg/kg)	Aceleași indicații în sol. 20–33% ca și Sulfametinul. Se dă 2‰ în apa de băut la păsări în holeră și coccidioză 3–4 zile, cu reluări după o pauză de 2 zile dacă este cazul. Sulfametazina se poate folosi și *per os* sub formă de suspensii, nefiind solubilă în doze asemănătoare
0,2–0,5 g/kg (200–500 mg/kg)	0,15–0,3 g/kg (150–300 mg/kg)	Infecții puerperale, mastite, afecțiuni podale, holeră, pasteureloză pneumopatii produse de germeni sensibili; i.v. și chiar i.m. în doze unice, timp de 3–5 zile. La păsări și carnivore comprimatele per se sau în carne, uruieli. La celelalte suspensii breuvaje

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Sulfat de magneziu, Sare de Epsom Sare amară	Purgativ salin, colagog, antispasmodic, sedativ. Cristale eflorescente. Soluție 20% în fiole de 10 ml.	B. 400–800 g; C. 300–500 g; Viței: 40–100 g	O. 40–100 g S. 25–50 g
Sulfat de cupru	Antiseptic, dezinfectant, astringent, antihelmintic, antimicotic, caustic, vomitiv. Pulbere, cristale albastre.	0,8–1,5 g la la viței	0,2–0,4–0,6–0,8 –1 g la oi
Sulfat de sodiu, Sarea lui Glauber	Purgativ salin, coleretic, digestiv, expectorant, antidot în intoxicații cu Pb și bariu. Pulbere cristalizată	500–800 g purgativ; 15–50 g digestiv (eupeptic), expectorant. Viței 50–100 g purgativ; 5–10 g eupetic, expectorant	50–100 g purgativ; 3–10 g eupeptic, anticataral. O; S. 25–50 g purgativ; 2–5 g eupeptic
Sulfat de zinc	Astringent, antiinflamator, antiseptic, vomitiv. Cristale sau pulbere cristalină.	—	—
Sulfatiazol	Sulfamidă bacteriostatică. Comprimate 0,500 g. Soluție 20%, fiole de 10 ml. Pulbere	150–120–100–80 mg/kg pulbere, comprimate. 120–100–80–60 mg/kg și zi, sol. 20% A.M.; viței, mînji: 200–150–120–100 mg/kg și zi, pulbere comprimate; 150–120–100–80 mg/kg și zi, soluție	150–100 mg/kg și zi, pulbere sau soluție 20%
Sulfaveridină, Suldrazin	Complex chimioterapic. coccidiostatic (etoxidiaveridină 22 g, sulfaquinoxalină 25 g, apă ad 1000 ml). Lichid în flacoane		2‰ în coccidioză la oi, 3–4 zile
Supercortisol, Prednisolon, Deltacortil, Deltasolon, Hostacortin H	Hormon glucocorticoid de sinteză. Antiinflamator, antialergic. Comprimate 5 mg. Suspensie 2,5%, fiole de 1 ml	0,25–0,5 mg/kg (100–250 mg) A.M. 25–50–100 mg viței	25–50 mg; 5–30 mg purcei
Superprednol, Dexametason, Decadron, Dexadrol	Hormon glucocorticoid de sinteză antiinflamator, antialergic. Comprimate 0,5 mg Soluții, suspensii 1–4‰	2,5–5 mg/100 kg Nu se fac mai mult de 30 mg la vacă	0,5–1 mg/100 kg

(continuare)

el		Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
Păsări	Carnivore	
5	6	7
—	10—30 g	Purgativ în constipații, coprostaze, fecaloame, indigestii prin împistare, supraîncărcare, intoxicații diferite. *Per os* breuvaje în 1—2 l apă la A.M., 100—250 ml oi etc. În colici 20—30 ml, sol. 20%. În mioclonie frenică la cal: 10—20—30 ml, sol. 64,6 %
—	—	*Per os.* În monezioză soluție 1—2% preparată în apă distilată, de ploaie, breuvaje sau cu pistolul de dozare automată. Neoascaridoză la viței *per os* breuvaje. La oi și viței, se administrează apoi purgativ-sulfat de sodiu. Extern pododermatite — soluții, unguente 2—5—10%. Intră în compoziția Tricofiținului, Cresogalului.
—	Cîini: 10—25 g purgativ; 0,2—1 g eupeptic; Pisică: 5—10 g purgativ	Purgativ în fecaloame, coprostaze, supraîncărcări. Digestiv salin (eupeptic), expectorant. Ca purgativ în 1—2 l apă la A.M. La celelalte *per os* în breuvaje în cantități de lichid adecvate speciei
—	—	Conjunctivite, piodermite strepto-, stafilococice. Colire 0,1—0,5—1%. *Per os* la carnivore 1—2% cu lingurița pînă vomită în unele intoxicații
200—500 mg/kg comprimate, pulbere	150—300 mg/kg cîini; 250—500 mg/kg pisici	Pneumonii, bronhopneumonii, pleurezii, artrite, omfaloflebite, peritonite, reticulite, pododermatite, infecții puerperale, mastite, holeră, pasteureloză, gurmă și alte infecții. *Per os* breuvaje cu suspensii 10—20%, electuarii, alimente, comprimatele ca atare la cîini, păsări, suspensii la celelalte. Dozele se fracționează în 2 reprize pe zi. Tratamentul 4—5 zile. Local: unguente 10%, soluții 10% oftalmologie. În uter pulbere, comprimate etc.
Coccidioză pui găină 2‰ (200 ml/100 l apă) timp de 3 zile. Pauză 2 zile și apoi aceeași doză alte 3 zile	—	*Per os* în apa de băut. Atenție la supradozări în sezoanele călduroase
—	2—20 mg cîini; 5—10 mg pisici	Artrite, miozite, pneumonii, acetonemie, anafilaxie, urticarie, bronhopneumonii, gastroenterite hepatite, eczeme, afecțiuni oculare: conjunctivite, cheratite, irido-ciclite. Sindrom vituler și sindromul de adaptare. Mamite, metrite; s.c., i.m., pe zi, 2—3 zile Local unguente 0,5—2%, suspensii 0,5—2% intraarticular, intramamar și în alte infecții se asociază cu antibiotice
—	0,25—0,5 mg/kg	Acetonemie, urticarie, artrite, miozite, mamite, agalaxie, toxiemii, eczeme. Dozele pot fi de 20—30 mg A.M.; 2—5 g la viței; 2—10 mg la cîini. Primele doze sînt mai mari. Se injectează s.c., i.m. Soluțiile și i.v. Se repetă la 8—10 zile

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Suzotril	Complex sulfamidic. Bacteriostatic. Pulbere, comprimate 0,500 g; soluţie 30%, fiole 20 ml	120—100—80—60 mg/kg şi zi A.M. 150—120—100—100 mg/kg şi zi la viţei, mînji	150—120—100—100 mg/kg şi zi
Sygmamicină	Vezi Taociclină		
Tanalbină, Tanat de albumină	Astringent, antidiareic, antiinflamator, antiseptic. Pulbere	20—25 g; 2—5 g la viţei, mînji	2—5 g; 0,5—2 g purcei
Tanigen	Astringent, antidiareic, antiinflamator. Pulbere	5—20 g A.M.; 0,5—5 g tineret	S. 2—5 g; O. 3—5—10 g; Tineret: 0,2—3 g
Tanin	Astringent, antidiareic, antiinflamator, antidot. Pulbere	A.M. 5—20 g	2—5 g
Tanoform	Antiinflamator, astringent, antidiareic. Pulbere	A.M. 5—20 g. Viţei 0,5—5 g	O. 3—5—10 g S. 2—5 g
Taociclină, Sygmamicină	Complex de antibiotice: tetraciclină 6,67, oleandomicină 3,33, glucoză ad 100 g. Pulbere	10 mg/kg de antibiotice: viţei, mînji 1 g/10 kg (pulbere comercială)	20 mg/kg de antibiotice (2 g pulbere/10 kg la purcei sugari) Purcei înţărcaţi 10 mg/kg = 1 g/10 kg produs comercial.
Tardomiocel M	Chimioterapic, complex pe bază de moldamin, dihidrostreptomicină, marbadal în ulei. Antibacterian. Suspensie uleioasă, pomadă (unguent), capsule	—	—
Teoglucin	Diuretic, vasodilatator coronarian, excitant respirator, relaxant al musculaturii bronşice. Fiole de 5 şi 10 ml ce conţin 2% teofilină şi 10% glucoză	A.M. 20—50—100 ml i.v.; Tineret 5—10—30 ml	—
Teramicină clordhidrică, Oxitetraciclină	Antibiotic bacteriostatic. Pulbere solubilă în apă	5—10—20 mg/kg şi zi la viţei şi mînji	10—20 mg/kg şi zi suine şi miei
Teramicină, Oxitetraciclină, soluţie injectabilă	Antibiotic bacteriostatic. Soluţie 5%, flacoane 50—100 ml	A.M. 2—4 mg/kg i.m.,i.v.,s.c.; Viţei mînji 5—10 mg/kg	Adulte 3—5 mg/kg; Tineret 5—10 mg/kg
Tetraciclină bază	Antibiotic bacteriostatic. Pulbere insolubilă	20—30—50 mg/kg la viţei, mînji	20—30—50 mg/kg la suine şi miei

(continuare)

le		
Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
0,2—0,5 g/kg (200—500 mg/kg)	0,15—0,3 g/kg cîini; 0,25—0,5 g/kg pisici	Infecții produse de germeni sensibili la: sulfacetamidă, sulfametazină, sulfatiazol (vezi sulfametin, sulfatiazol ş.a.). Dozele de pulbere, comprimate, vezi sulfatiazol. Soluțiile se injectează în doze unice i.v.
—	—	—
—	0,3—2 g	Gastroenterite, ca atare sau în diferite amestecuri cu alte substanțe (Anticataral). Suspensii în apă, breuvaje, electuarii, boluri 2—5 zile, după caz
—	0,2—2 g	Ca antidiareic în suspensii, zilnic, timp de 2—4 zile în breuvaje
—	0,1—0,5 g	Antidot în intoxicații cu alcaloizi, stricnină, atropină. Breuvaje dar mai bine cu sonda buco și naso-esofagiană. Afecțiuni bucale, spălături sol. 0,2—2%. Arsuri sol. 1—5%, pulberi în amestec cu talc, oxid de zinc etc.
—	—	Gastroenterite sub formă de breuvaje în 200—500 ml apă la A.M. Extern în asociație cu alte substanțe în eczeme, arsuri (vezi Zoodermin)
Preventiv 10 g pulbere comercială/10 l apă, 4—7 zile. Curativ 10 g/5 l apă	1—2 g/10 kg; 10—20 mg/kg și mai mult	Micoplasmoză aviară, infecții ale aparatului respirator: pneumonii, bronhopneumonii, bronșite. Plăgi infectate, abcese, furuncule, afecțiuni oculare de natură strepto-, stafilococică, afecțiuni renale etc. *Per os* în apă de băut, breuvaje, în uruieli, electuarii etc., 3—5—7—10 zile după caz. Poate fi folosită la porci la toate vîrstele în enterite diverse
—	—	Endometrite, cervicite, mamite, plăgi, abcese, furuncule, otite etc. Aplicații locale: intramamar 10—15 ml în sfertul bolnav la 24—48 ore dacă e cazul; intrauterin 20—40 ml, repetat după 10 zile 2—3 capsule
—	2—5 ml cîini	Edeme, hidropizii, intoxicații diverse. Astm. Nefrite cronice; i.v. lent, timp de 2—3 zile, după caz
10—20 mg/kg individual sau 200—400 ppm în furaje în apă 0,080—0,170—2‰	—	Gastroenterite, pneumopatii, micoplasmoză și alte afecțiuni cu germeni sensibili la oxitetraciclină: leptospiroză, holeră, necrobaciloză. *Per os* în apă, infuzii la viței sau uruieli, electuarii, capsule, apă de băut, 4—7 zile. La păsări și mai multe zile (14)
25—50 mg/kg	5—10 mg/kg	Afecțiuni pulmonare, gastrointestinale, puerperale; apoi în pododermatite, panarițiu, necrobaciloză, abcese, flegmoane. Micoplasmoză actinobaciloză etc. Tratamentul se face în doze unice 3—5 zile. La suine se poate injecta și i.p. În funcție de gravitatea bolii, dozele pot fi ușor sporite. La păsări vezi Micoplasmoza
200—400 ppm preventiv; 400 ppm (400 g/t) curativ	100—150 mg/kg	Tifo-paratifoze, colibaciloze, rickettsioze, micoplasmoze, coriză infecțioasă etc. *Per os* în breuvaje în 2—3 prize pe zi, timp de 3—5 zile. La păsări în uruieli 5—7 zile. La cîini în lapte, carne etc.

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Tetraciclină clorhidrică	Antibiotic bacteriostatic. Pulbere solubilă în apă	20—30—50 mg/kg și zi (1—1,5—2 g) la viței, mînji	20—30—50 mg/kg și zi la suine; 250—500 mg/kg miei
Tetraciclină capsule și drajeuri	Antibiotic bacteriostatic. Capsule a 125 și 250 mg; drajeuri a 125 și 250 mg	20—30—50 mg/kg și zi la viței, mînji (4—6—8 bucăți a 250 mg)	20—30—50 mg/kg și zi; 250—500 mg miei o dată sau de două ori pe zi
Tetraciclină T unguent	Antibiotic bacteriostatic cu 5% tetraciclină clorhidrat și 0,3% tripsină. Tuburi a 20 g	1/2 tub într-un sfert mamar	1/4 tub într-un cartier mamar la ovine
Tetraciclină unguent	Antibiotic bacteriostatic cu 3% tetraciclină clorhidrat. Tuburi cu 6g	—	—
Tetraclorură de carbon	Antihelmintic fasciolocid, nematodocid, cestodofug. Lichid	15—30—40—60 C	—
Tetramidan aviar	Chimioterapic coccidiostatic, pe bază de 4 sulfamide Lichid. Flacoane de 1000 ml	—	—
Tetramisol, Nilverm, Ripercol, Citarin	Antihelmintic nematodofug. Pulbere, comprimate, soluție injectabilă 7,5% (Nemicide)	5—15 mg/kg *per os*; 7,5 mg/kg i.m., i.p.	O. 5—15 mg/kg per os, 5—7,6 mg/kg s.c. S. 5—7,5 mg/kg
Tetran	Antibiotic de semisinteză, pirolidinmetil oxitetraciclină și vitamină. C. Bacteriostatic. Pulbere injectabilă, flacoane a 1 g	A.M. 2—4—10 mg/kg Viței 5—10 mg/kg	5—10 mg/kg
Tetraxin	Biostimulator pe bază de tetraciclină. Pulbere	La viței pînă la 4 luni 12,5 mg/kg (1250 mg/100 kg)	Miei pînă la 3 luni 250 ppm (250 mg/kg de concentrate) Purcei, porci 125—400 ppm (125—400 mg/kg furaje concentrate).

le Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
200–300 g/100 l apă sau tona de furaje (200–300 ppm) preventiv. 400 g/100 l apă sau tona de furaje, curativ (400 ppm)	120–150 mg/kg	Micoplasmoză, sinuzită infecțioasă, holeră, pasteureloză, pneumopatii, gastroenterite etc., 3–5 zile breuvaje în apă, infuzii, lapte. La păsări, 5–7 zile și chiar mai mult în apă, uruieli
30–50–100 mg/kg	100–150 mg/kg	Infecții gastrointestinale, pulmonare, chirurgicale, puerperale produse de germeni sensibili. Se dă fracționat de 2–3 ori pe zi la viței, purcei, mici, cîini, 3–5 zile și la păsări și mai mult
—	—	Mamite acute, subacute, cronice produse de strepto-, stafilococi, colibacili sau asociații bacteriene sensibili la tetracicline. Se introduce după evacuarea conținutului mamar, se face un ușor masaj. Se repetă după 24 ore cu altă alonjă, 2–3 tratamente. Local, în abcese, fistule, furuncule, oftalmologie de 1–2 ori pe zi, cîteva zile
—	—	Afecțiuni cutanate : eroziuni, decubite ; pododermatite, panarițiu, furunculoză, crevase. Afecțiuni oculare : conjunctivite, ulcere corneene etc. Se aplică direct cu tubul de 2–3 ori pe zi. În vaginite cu spatula sau cînd este posibil chiar cu mîna. Nu se introduce manual în vaginite necrotice, pseudomembranoase. Aplicațiile se fac timp de 2–3–5 zile
1–1,25–1,5 g/kg	0,5 g/kg	Gastrofiloză, strongiloidoză, parascaridoză, candidoză, heterakidoză, amidostomoză, prostogonimoză păsări. Ankilostomoză, toxocarioză cîini. *Per os* cu sonda în ulei de parafină. Se repetă după 18–21 zile
5‰ (5 ml/1 l) preventiv ; 10–15‰ (10–15 ml/l l) curativ.	—	Coccidioză, holeră, salmoneloză, puloroză, coriză infecțioasă, streptococii, stafilococii. În apa de băut preventiv 2 zile pe săptămînă sau zilnic în pericol de infecții (cîteva zile). Curativ, 4–5 zile, cu pauze și reluări dacă este cazul
40 mg/kg	5–15 mg/kg	Dictiocauloză ovină și bovină. Strongiloză gastrointestinală, ascaridioză etc. *Per os*, sub formă de breuvaje sol. 15–30‰ cu pistolul cu dozare automată. Sol 3–7,5–10% în injecții s.c., i.m., i.p. Tratamentul se repetă la 18–21 zile
5–10–20 mg/kg	10–20 mg/kg	Septicemii, piemii, pneumopatii, infecții puerperale, ale aparatului urinar, boli infecțioase : holeră, pasteureloză, rujet, gurmă, MRA, sinuzită infecțioasă etc. ; i.m., i.v. și in situ (intraarticular, intraperitoneal, intrapleural) sol. 5% (1 g în 20 ml), 3–4 zile, o dată la 24 ore
500 ppm (500 mg/kg furaje)	—	Stimularea creșterii, reducerea consumului pentru 1 kg spor de greutate. Profilaxia infecțiilor. În uruieli la suine, păsări, viței, dar și în lapte, infuzii etc.

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Tiabendazol Tibenzol Equizol Nemapan,	Antihelmintic nematodofug. Pulbere, suspensie, pelete, boluri	50—100—130 mg/kg B ; 40—100 mg/kg C	O. 50—65 mg/kg ; S. 50—70—150 mg/kg
Tilozină, Tilocină, Tylan	Antibiotic macrolid bacteriostatic. Soluţie injectabilă 2,5—5—10% ; pulbere solubilă în apă, premix	10—20 mg/kg *per os* la viţei, i.m., s.c. la viţei, mînji, dar şi la adulte, 4—5 — 10 mg/kg	10—20 mg/kg *per os* sau injectat i.m. s.c.
Tinctură de iod	Antiseptic, dezinfectant, iritant-revulziv, antimicotic, caustic. Lichid brun cu 2% iod	—	—
Tiosulfat de sodiu Hiposulfit de sodiu	Antidot, antitoxic, desensibilizant, antiparazitar extern. Pulbere cristalină soluţie 10 şi 20%, fiole de 10 ml	15—25 g i.v. ; 20—50 g *per os*	2—5—8 g i.v. ; 5—15 g *per os*
Tricofiţin	Complex antimicotic pe bază de sulf, sulfat de cupru şi excipienţi emolienţi. Unguent în borcane	—	—
Tripaflavină Donacrină, Flavacridină	Chimioterapic, antiseptic colorant. Pulbere. Unguent 0,5%	3—4 mg/kg i.v.	O. 3—4 mg/kg
Tripedin	Complex de antibiotice, conţine penicilină cristalină, procain-penicilină şi moldamin. Bacteriostatic. Pulbere în flacoane cu 600 000 U.I., 1 200 000 U.I. şi mai mult	5 000—10 000—15 000 U.I./kg A. M. 15 000—20 000 U.I./kg viţei, mînji	10 000—20 000 U.I./kg
Tripenelamină clorhidrică Piribenzamin	Derivat de diariletilendiamină. Antihistaminic, antipruriginos. Unguent 2%, tuburi de 17 g.	—	—
Trovamil cu xilină, Loxuran	Antihelmintic nematodofug. Soluţie 44,5% cu citrat de dietil carbamazină	20—25 mg/kg la rumegătore adulte, 3 zile consecutiv. La tineret 75 mg/kg o dată. Sau repetat după 24 ore în infestaţiile masive	25 mg/kg 3 zile consecutiv
Turlin	Complex vitaminic. Conţine : vitamina A 50 000 U.I./ml vitamina D_3 25 000 U.I./ml şi vitamina E 25 mg/ml, în soluţie uleioasă, flacoane de 100 ml	A.M. 8—10 ml ; Viţei, mînji 2—4 ml	Adulte 3—7 ml ; Purcei, miei 0,5—2 ml

le		
Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
300—400—500 mg/kg	—	Strongiloză gastrointestinală, dictiocauloză, dicrocelioză, ascaridoză etc. *Per os* în breuvaje cu sonda, în uruieli, apoi boluri, pelete etc. Tratamentul se repetă după 15—21 zile
25 mg/kg injectat s.c., i.m.; 0,5‰ în apă	—	Micoplasmoză, sinuzită la păsări, pneumopatii, gastroenterite și alte infecții la celelalte animale. Se injectează în doze unice s.c. sau i.m., 2—3 zile. Se poate da și *per os* în apă, furaje. Dealtfel există și pulbere folosită ca biostimulator: 5—40 ppm
—	—	Dezinfecția cîmpului operator, a locului unde se fac injecții. Eroziuni, decubite, ulcere, fistule, panarițiu, după deschiderea abceselor, flegmoanelor, în actinobaciloză, actinomicoză, tricofiție. Faringite, laringite pensulații cu tinctură de iod și gaiacol (5—10%), în jurul plăgilor etc., zilnic sau o dată la 2—3 zile pînă la vindecare
—	0,2—3 g i.v.; 2—5 g *per os*	Intoxicații cu cianuri, acid cianhidric, săruri metalice, arsen, accidente anafilactice, urticarie, boala serului, arsuri ș.a.; i.v. sau *per os* în breuvaje de 1—2 ori pe zi, timp de 2—3 zile
—	—	În tricofiție la viței sub formă de fricțiuni din 2 în 2 zile, 3—5 zile
—	—	Babesioză, babesieloză, nutalioză, sol. 1% i.v. Ca antiseptic: mucoase plăgi sol. 1/3000—1/500. În obstetrică pentru combaterea trihomonozei soluții și unguente 0,5%. Acestea se folosesc și în plăgi, ulcere, de 1—2 ori pe zi
20 000—25 000 U.I./kg	20 000—50 000 U.I./kg	Infecții cu germeni sensibili la penicilină: pneumopatii, artrite, abcese, flegmoane, infecții puerperale, mamite etc.; i.m. amestecînd conținutul unui flacon cu 4—6 ml apă distilată, 2—3 administrări la intervale de 24—48 sau 72 ore (bovine)
—	—	Eczeme uscate, umede, dermatite alergice, prurit, arsuri etc. Se ung părțile bolnave zilnic pînă la vindecare (3—5 zile sau mai mult)
—	—	Dictiocauloză la ovine și bovine: s.c. la ovine și i.m. la bovine
10 ml în 2 l apă la 50 găini sau 100 pui	2—3 ml	Mărirea rezistenței organismului la infecții, prevenirea și tratamentul bolilor de creștere la păsări, purcei, viței. Rahitism. Prevenirea morții prenatale. Tulburări de metabolism mineral. La animale gestante, în lactație, mai ales cînd aportul este redus. Boli infecțioase, gastropatii, pneumopatii etc. Dozele variază cu sezonul, vîrsta, afecțiunea. *Per os* în breuvaje sau i.m., s.c. la mamifere

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze le	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine *
1	2	3	4
Ulei camforat	Excitant al S.N.C (excitant bulbar), analeptic cardio-respirator, revulziv. Soluție uleioasă 20% în fiole de 20 ml	20—40 ml repetat de 2—3 ori pe zi sau 50—100 ml o dată la 2—3 zile A.M.	Adulte 3—5—10 ml; Purcei 1—2—3 ml
Ulei de parafină Ulei de vaselină, Parafină lichidă	Emolient, laxativ purgativ. Lichid incolor uleios	A.M. 1 000—2 000 ml; Viței, mînji 50—200 ml	O. 50—80—150 ml; S. 50—80 ml
Ulei de ricin	Laxativ-purgativ Lichid uleios	B. 300—800 g; C. 250—500 g; Viței 50—150 g	S. 20—100 g; O. 50—200 g
Ulei de terebentină, Esență de terebentină	Iritant-revulziv, antihelmintic, modificator al secrețiilor bronșice, septic. Lichid	C. 50—100 g; 2—5 ml.s.c., abces de fixație	—
Unguent ihtiolat	Cheratoplastic, iritant, antiseptic, antipruriginos. Unguent 10%, tuburi cu 18 g.	—	—
Unguent oftalmic	Vezi Oxidul galben de mercur		
Unguent sulfamidat	Chimioterapic, bacteriostatic. Unguent 10%, tuburi cu 20 g	—	—
Unguent cu tetraciclină	Vezi Tetraciclină T. Tetraciclină unguent		
Ursoferan 75	Antianemic Soluție 7,5% fier carboximetil dextran, flacoane de 100 ml	—	Preventiv 2 ml; Curativ 3 ml, purcei
Vasoperif, Lentin, Clorură de carbaminoil colină	Parasimpaticomimetic (vagomimetic, vagotonic, colinergic). Ruminator, purgativ. Soluție 1‰, fiole de 1 și 10 ml	B. 3—5—6 ml (3—5—6 mg); C. 2—4 ml (2—4 mg);	Adulte 0,5—1 ml
Veratrină sulfurică	Ruminator, vomitiv. Soluție injectabilă 1%, fiole de 5 ml	B. 30—50—70 mg (3—5—7 ml); Viței 10—20 mg (1—2 ml)	S. 10—30 mg (1—3 ml); O. 5—10—20 mg (0,5—1—2 ml)
Vitamina A	Factor de protecție pentru tegument și mucoase. Stimulează creșterea, dezvoltarea, producția. Mărește rezistența organismului. Diferite boli evoluează mai benign. Drajeuri de 10 000 U.I. Capsule cu 50 000 U.I.	—	10 000—20 000 U.I. la purcei

(continuare)

Dozele		
Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
—	1—2 ml	Pneumopatii, stări depresive, intoxicații cu deteriorarea marilor funcții. La cal în colici. Boli infecțioase. Se injectează i.m. sau s.c. În colici 2—5 ml i.v. (crampe, spasme intestinale). Fricțiuni în congestii pulmonare, colici afecțiuni articulare. Comunică miros cărnii și laptelui
—	10—20—50 ml cîini; 10—15 ml pisici	Constipații, fecaloame, indigestii prin împîstare, supraîncărcare. Dozele pînă la 10 l la A. M. *Per os* în breuvaje, cu sonda, în infuzii. Se poate administra zilnic, 2—3 zile
—	Cîini 15—50 ml Pisici 10—30 ml	Constipații, fecaloame, indigestii prin împîstare, supraîncărcare, intoxicații furajere ș.a. *Per os* cu sonda naso-esofagiană, buco-esofagiană, breuvaje în mixturi, infuzii, emulsii
—	2—10 g	Fricțiuni în colici, congestii pulmonare, singur sau asociat cu alcool camforat, saponat. *Per os*, în emulsii, mixturi cu sonda naso-esofagiană antihelmintic cal, cîine; s.c. la cal. Comunică miros cărnii, laptelui. Ca hipo- sau hiperexcretor bronșic 20—50 g. Se folosește și sub formă de fumigații umede în microbronșite
—	—	Escare, decubite, arsuri, eczeme, furunculoză, pododermatite, afecțiuni articulare. Se ung părțile bolnave de 1—2 ori pe zi timp de 5—7 zile. Ca iritant se aplică prin frecționări zilnice
—	—	Plăgi, fistule, ulcere, decubite, furunculoză, blefaro conjunctivite, vaginite necrotice, pseudo-membranoase. Se ung părțile bolnave de 1—2 ori pe zi, timp de 3—5 zile. Poate întîrzia vindecarea dacă e folosit timp prea îndelungat. În vaginite se introduce cu spatula, zilnic. În oftalmologie se poate asocia cu 0,5% albastru de metilen
—	—	Anemie feriprivă în primele zile după fătare preventiv. Curativ, cînd este cazul i.m., doze unice
—	0,5—2 ml soluție 0,1‰ (diluată)	Ruminator, purgativ, meteorizație paralitică, apoi în indigestii prin împîstare, supraîncărcare, colici; vomitiv la cîine și suine. S.c., uneori fracționat
—	—	Indigestii prin atonia prestomacelor, prin supraîncărcare. La suine în intoxicații ca vomitiv. În amiotrofii 10—30 mg în zona respectivă s.c.
100—500 U.I. pui; 4 000—5 000 U.I. găini, rațe	50 000—100 000 U.I. cîini; 25 000—50 000 pisici	Pneumopatii, gastroenterite, perioada de creștere, mărirea productivității, în afecțiuni oculare, eczeme etc. Zilnic, timp de 10—15 zile; iarna, primăvara, cu reluări. Bucal, în uruieli, lapte, mixturi, carne sau per se. Tratamente individuale sau în masă

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Vitamina A hidrosolubilă palmitat și acetat	Antiinfecțioasă, protectoare, stimulantă a producției. Soluție cu 200 000 U.I./ml palmitat și 100 000 U.I./ml acetat.	600 000—2 000 000 U.I. (3—5—10 ml) palmitat A.M. 400 000—800 000 U.I. (2—4 ml) palmitat viței mînji; 100 000—200 000 U.I. acetat la viței mînji	200 000—400 000 U.I. (1—2 ml) palmitat. S. 10 000—20 000 U.I. acetat la purcei
Vitamina A soluție uleioasă buvabilă și injectabilă	Idem Soluție uleioasă injectabilă cu 300 000 U.I./ml; soluție buvabilă cu 30 000 U.I./ml	600 000—1 500 000 U.I.s.c.,i.m., A.M. 300 000—600 000 U.I. la viței s. c., i.m. sau *per os*	200 000—600 000 U.I.i.m., adulte; 10 000—20 000 U.I la purcei s.c. i.m., *per os*
Vitamina A+D_2 Drajeuri. Soluție buvabilă și injectabilă	Complex vitaminic. Față de precedentele intervine prin D_2 în metabolismul calciului. Drajeuri cu 3 000 U.I. A și 1 000 U.I. D_2 Flacoane 5 ml cu 30 000 UI/ml A și 15 000 U.I./ml D_2. Flacoane 5 ml cu soluție injectabilă	A.M. 15—30 ml i.m.; Viței, mînji 5—15 ml s.c., i.m. sau *per os* 0,5—2 ml zilnic	Purcei 3—10 ml i.m.,s.c. 0,1—0,2 ml *per os* zilnic
Vitamina A+E Soluție injectabilă	Complex vitaminic. Factor de protecție. Stimulant general. Fiole 5 ml cu 500 000 U.I. A și 250 mg acetat de tocoferol	A.M. 8—10 ml; Viței, mînji 5—6 ml	Adulte 5 ml; Purcei 1—2 ml
Vitamina A+D_3 +E uleioasă și hidrosolubilă buvabilă și injectabilă. Turlin	Complex vitaminic cu 50 000 U.I./ml A, 25 000 U.I./ml D_3 și 20 mg/ml E. Flacoane 100 ml soluție buvabilă sau injectabilă	A.M. 8—15 ml bucal; 8—10 ml i.m.,s.c.; Viței 3—5—7 ml bucal; 2,5—3 ml s.c., i.m. viței mînji	Adulte 3—5—7 ml bucal; 2—3 ml s.c., i.m;. Purcei 2—4 ml bucal; 1—2 ml s.c.,i.m.
Vitamina B_1 Tiamina	Intervine în fosforilarea acidului piruvic, metabolismul glucidelor. Comprimate de 10 mg. Soluție injectabilă 1—2 și 5%, fiole de 1 și 2 ml	A.M. 100—1200 mg; Viței, mînji 50—200 mg	Adulte 150—300 mg; Purcei 30—50 mg
Vitamina B_2 Riboflavina	Rol metabolizant complex (metabolismul glucidelor aminoacizilor). Soluție 0,5%, fiole de 1 și 2 ml	A.M. 30—50—60 mg (6—12 ml); Viței, mînji 10—30 mg (2—6 ml)	Adulte 20—50 mg (4—6 ml); Tineret 5—10 mg (1—2 ml)
Vitamina B_6 Piridoxina	Are acțiune în troficitatea celulei nervoase, tegumentului. Intervine în mecanismul eritropoezei. Comprimate de 250 mg. Soluție injectabilă 5%, fiole 5 ml clorhidrat de piridoxină	A.M. 250—1 000 mg (5—20 ml); Tineret 50—100 mg (1—2 ml)	Adulte 100—250 mg (2—5 ml); Purcei 10—20 mg (0,2—0,4 ml)

Păsări	Carnivore	Indicaţiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
100—500 U.I. acetat la pui găină; 500—4000 U.I. găini; 400—2 000 U.I. pui curcă; 4 000—6 000 U.I. curci	50 000—100 000 U.I. (0,5—1 ml) acetat sau 200 000 U.I. (1 ml) palmitat	Pneumopatii, gastroenterite, colibaciloză, salmoneloză, coccidioză, femele gestante, în lactaţie, păsări ouătoare, pui în creştere, boli infecţioase. S.c., i.m. sau acetat şi bucal în apă, lapte, infuzii mixturi, uruieli umectate cu soluţia respectivă, breuvaje. Cîteva zile la tineret şi a.m., la A.M. 15—30 zile. Cu reluări mai ales iarna, primăvara
Idem	Idem	Aceleaşi indicaţii ca şi la cea precedentă
1 ml/300 pui în uruieli	100 000—200 000 U.I. cîini 50 000—100 000 U.I. pisici	Tulburări ale metabolismului calciului: rahitism, osteomalacie fracturi. Convalescenţe, pneumopatii, gastroenterite. Boli infecţioase, parazitare. Soluţia buvabilă la tineret, păsări, carnivore zilnic, 15—30 zile, cu pauze de 10—15 zile şi reluări
—	—	Tulburări ale organelor de reproducţie, afecţiuni cutanate, hepatice, distrofii musculare, boli infecţioase, parazitare, s.c. sau i.m., repetat la 3—4 zile de 2—3 ori după caz şi cu reluări
1 ml/1 l apă la 100 pui sau 50 găini	0,5—1 ml i.m., s.c.	Creşterea rezistenţei organismului, stimularea ouatului, tulburări ale metabolismului calciului, îmbunătăţirea funcţiilor aparatului genital, afecţiuni cutanate, oculare, hepatice. În boli infecţioase, parazitare. Pneumopatii, gastroenterite. Prevenirea morţii embrionare. Tulburări ale metabolismului muscular. *Per os* în apă, mixturi, infuzii, lapte, înlocuitori de lapte; i.m., s.c. mai ales la A.M. Dozele cresc cu necesităţile, rasa, vîrsta, destinaţia efectivelor
2—5—10 mg	10—50—100 mg	Pareze, paralizii, miopatii, atonii ale tubului digestiv. Acetonemie, dermatoze, stări reumatismale, boli infecţioase etc. S.c., i.m. şi chiar i.v., zilnic timp de 3—5 zile, cu reluări dacă este cazul
0,5—1 mg pui	5—10—20 mg (1—2—4 ml)	Stări de anorexie, dispepsie, dermatoze, urticarie, furunculoză, afecţiuni oculare (conjunctivite, cheratite). Convalescenţe. Boli infecţioase ş.a. i.m. în cure de 5—7 zile, după caz
—	—	Distrofii musculare, diateze hemoragice, eczeme, hepatite, epilepsie, convalescenţe etc. I.m., i.v. în curse de 5—10 zile, ca şi alte vitamine din complexul B

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Vitamina B_{12} Ciancobalamină	Intervine în creștere, asimilarea proteinelor, în hematopoeză. Factor lipotrop, antipernicios. Soluția injectabilă cu 50 și 1 000 micrograme/ ml	A.M. 300—1 000 mcg; Viței 20—200 mcg	Adulte 300—400 mcg; Purcei 5 mcg zilnic sau 25—50 discontinuu
Vitamina C, Acid ascorbic	Intervine în procesele de oxidoreducție, transportul oxigenului, diminuarea permeabilității vasculare, favorizează absorbția fierului, mărește rezistența organismului Comprimate de 50 și 200 mg Comprimate efervescente de 500 mg	—	—
Vitamina C, Acid ascorbic	Idem Soluție 10%, fiole de 2 și 5 ml	A.M. 2—5—10 g; Viței 0,5—2 g	Adulte 0,2—0,5—1—2 g; Purcei 0,1—0,2—0,5 g
Vitamina D_2, Calciferol	Favorizează absorbția și fixarea calciului, fosforului, fierului. Intervine în metabolismul glucidelor. Fiole cu 400 000 și 600 000 U.I./ml soluție injectabilă și 600 000 U.I. în 3 ml buvabilă	A.M. 600 000—1 200 000 U.I.; Viței, mînji 300 000—600 000 U.I.; 10 000—20 000 U.I. *per os*	Adulte 300 000—600 000 U.I.; Purcei 100 000—200 000 U.I.; 1 000—3 000 U.I. *per os*
Vitamina D_3 Colecalciferol	Intervine în metabolismul calciului, fosforului, fierului, ca și D_2. Fiole cu 600 000 U.I./ml calciferol hidrosolubil	Adulte 600 000—1 200 000 U.I.; Viței 300 000—600 000 U.I.	Adulte 300 000—600 000 U.I.; Purcei 25 000—100 000 U.I.
Vitamina E, Alfatocoferol drajeuri	Intervine în procesele de oxidare, metabolismul creatinei musculare, apei, glucidelor, lipidelor. Antioxidant. Drajeuri a 3 mg. Capsule gelatinoase cu 30 și 100 mg. Tocoferol acetat	—	—
Vitamina E, Alfatocoferol soluție injectabilă uleioasă	Ca și precedenta. Soluție uleioasă injectabilă 5 și 10% în fiole de 10 și 20 ml	A.M. 600—900—1200 mg; Viței, mînji 200—300 mg	Adulte 150—300—600 mg; Purcei 15—30 mg
Vitamina E soluție injectabilă, buvabilă hidrosolubilă	Ca și precedenta. Soluție 30%, fiole de 1,5 și 10 ml	A.M. 600—900—1200 mg; Viței, mînji 200—300 mg	Adulte 150—300—600 mg; Purcei 15—30 mg
Vitamina K_1, Fitomenadiona	Antihemoragică. Stimulează sinteza protrombinei și convertinei. Soluție 1%	A.M. 100—300 mg; Viței, mînji 10—20 mg	Adulte 10—30 mg; Tineret 5—10 mg
Vitamina K_3 soluție buvabilă	Antihemoragică. Stimulează sinteza protrombinei la nivelul ficatului. Mărește rezistența capilarelor	—	—

(continuare)

Păsări	Carnivore	Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
5	6	7
1–2 mcg pui zilnic	300–400 mcg cîini ; 50–100 mcg pisici	După hemoragii de origină diferită, convalescențe, distrofii, ciroze, anemii. La păsări pentru o mai bună valorificare a hranei. S.c., i.m., timp de 3–5–10 zile, dacă este cazul. La păsări și *per os*, vezi și Bevitex
10–50 mg	200–600 mg pe zi	Boli infecțioase, pneumonii, bronhopneumonii, enterite, intoxicații, eczeme, după fătări laborioase. *Per os* în carne, timp de 3–5 zile
10–50 mg	50–200–500–1000 mg	Stări hemoragipare, fragilitate vasculară, hemofilii, intervenții chirurgicale, după fătări laborioase, operații cezariene. Toxiemii, sapremii. Pneumopatii, hepatite, boli infecțioase, convalescențe, tineret în creștere. Femele gestante, în lactație. Eczeme. i.v., i.m., zilnic 3–5–7 zile
100–500 U.I. ; 25–50 U.I. buvabilă	1000–3000 U.I. buvabilă ; 200 000–400 000 U.I. injectabilă cîini ; 300 000 U.I. pisici	Profilaxia și tratamentul rahitismului, osteomalaciei, osteoporozei, în fracturi, la femele gestante, în lactație. Tetanii, spasmofilii etc. s.c., i.m. lunar sau o dată la 15–21 zile. *Per os* se administrează zilnic 10–15 zile, cu reluări după pauze de 10–20 zile. Nu se folosește concomitent cu D_3
1 000–3 000 U.I. găini, curci, rațe ; 25–50–100 U.I. pui	300 000 U.I.	Profilaxia și tratamentul rahitismului, osteomalaciei, osteoporozei, în fracuri, la femele gestante, în lactație. Tetanii, spasmofilii s.c., i.m. lunar sau o dată la 15–21 de zile
1/4–1/2 drajeuri pe zi	1/2–1–2 drajeuri pe zi	Distrofii musculare, stimularea ouatului, prevenirea morții embrionare, avorturilor. Encefalomalacia puilor. *Per os*, ca atare sau în carne, lapte, timp de cîteva zile
Găini 2–4–10 mg; 1–2–3–5 mg pui în funcție de vîrstă	15–30–60 mg	Encefalomalacia de nutriție, diateze exsudative, moarte embrionară cu tulburări vasculare. Miopatii, miodistrofie musculară, paralizia enzootică, boala mușchilor albi, (miodistrofia enzootică). La 3–4–10 zile sau săptămîni, de 3–4 ori
Găini 2–4–10 mg; 1–2–3–5 mg pui în funcție de vîrstă	15–30 mg	Idem
0,5–1–2 mg	10–30 mg	În stări hemoragipare, înainte și după intervenții chirurgicale sîngeroase și în special în intoxicații cu anticoagulante de tip cumarinic cînd dozele sînt ușor sporite ; s.c., i.v. timp de 3–5 zile
0,5–1,5 mg pui ; 1,5–2 mg adulte	–	Diateze hemoragice prin hipoprotrombinemie. Adjuvant în tratamentul coccidiozei. În cazul tratamentelor îndelungate cu sulfamide și antibiotice. În apa de băut 0,5–1,5 mg la pui, zilnic, timp de 3–5 zile ; 50 ml la 1000 pui

Denumirea substanţei şi unele sinonime	Acţiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuinţare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Vitamina K_3 soluţie injectabilă Menadiona	Antihemoragică. Stimulează sinteza protrombinei în ficat. Măreşte rezistenţa capilarelor. Soluţie 1 %, fiole de 1 şi 10 ml	100—300 mg	10—30 mg
Violetul de metil, Violetul de genţiana, Pioctanina	Antiseptic, sicativ, cicatrizant. Pulbere verzuie	—	—
Vitolin	Antihelmintic fasciolocid. Lichid cu 73% tetraclorură de carbon, ulei de parafină Flacoane de 250 ml.	6,5 ml/100 kg fără a depăşi 32 ml bovine	Tineret pînă la 8 luni 4 ml; 9—18 luni 5 ml; oi şi berbeci peste 50 kg 6 ml
Zoodermin	Antiseptic, cheratolitic, astringent, cicatrizant. Unguent în recipiente 100 g	—	—
Xilazină, Rompun	Analgezic, sedativ, hipnotic, narcotic, miorelaxant. Soluţie injectabilă 2%. Pulbere în fiole	B. 0,25—1,5 ml/100 kg (4—30 mg/100 kg); C. 3—5 ml/100 kg (60—100 mg/100 kg)	—
Xilină 1% Xilocaină Lignocaină	Anestezic local. Soluţie în fiole de 10 ml	5—10 ml epidural; 20—100 ml prin infiltraţie	5—10—20 ml prin infiltraţie
Xilină 2% Xilocaină Lignocaină	Anestezic local. Soluţie în fiole de 2 ml	4—6—8 ml epidural; Cu 10 ml animalul cade. 20—100 ml prin infiltraţie	5—10—20 ml prin infiltraţie

Denumirea substanței și unele sinonime	Acțiunea farmacoterapeutică Forma medicamentoasă comercială sau de întrebuințare	Doze	
		Bovine, Cabaline	Ovine Suine
1	2	3	4
Vitamina K_3 soluție injectabilă Menadiona	Antihemoragică. Stimulează sinteza protrombinei în ficat. Mărește rezistența capilarelor. Soluție 1 %, fiole de 1 și 10 ml	100—300 mg	10—30 mg
Violetul de metil, Violetul de gențiana, Pioctanina	Antiseptic, sicativ, cicatrizant. Pulbere verzuie	—	—
Vitolin	Antihelmintic fasciolocid. Lichid cu 73% tetraclorură de carbon, ulei de parafină Flacoane de 250 ml.	6,5 ml/100 kg fără a depăși 32 ml bovine	Tineret pînă la 8 luni 4 ml; 9—18 luni 5 ml; oi și berbeci peste 50 kg 6 ml
Zoodermin	Antiseptic, cheratolitic, astringent, cicatrizant. Unguent în recipiente 100 g	—	—
Xilazină, Rompun	Analgezic, sedativ, hipnotic, narcotic, miorelaxant. Soluție injectabilă 2%. Pulbere în fiole	B. 0,25—1,5 ml/100 kg (4—30 mg/100 kg); C. 3—5 ml/100 kg (60—100 mg/100 kg)	—
Xilină 1% Xilocaină Lignocaină	Anestezic local. Soluție în fiole de 10 ml	5—10 ml epidural; 20—100 ml prin infiltrație	5—10—20 ml prin infiltrație
Xilină 2% Xilocaină Lignocaină	Anestezic local. Soluție în fiole de 2 ml	4—6—8 ml epidural; Cu 10 ml animalul cade. 20—100 ml prin infiltrație	5—10—20 ml prin infiltrație

(continuare)

...le		Indicațiile principale, căile de administrare, durata tratamentului
Păsări	Carnivore	
5	6	7
0,5–1,5–2 mg	10–30 mg	Diateze hemoragice, hemoragii, operații singeroase. Insuficiențe hepatice. Tratamente îndelungate cu sulfamide, antibiotice etc. Se injectează s.c. și i.m., timp de 3–5 zile, după caz
–	–	Decubite, eroziuni, ulcere, furcuță putredă, arsuri, dermatite, dermatomicoze, furunculoză. Pensulații, badijonări cu soluții apoase, alcoolice 1–2%, unguente 2–5%, zilnic de 1–2 ori, timp de 3–5 zile
–	–	Fasciolоză. La bovine i.m. în 2–3 puncte pe laturile gîtului. La ovine s.c. la fața internă a coapsei
–	–	Dermatite, dermatoze. Se ung părțile bolnave în strat gros o dată pe zi, timp de 3–10 zile
–	Pisică 0,15 ml/kg (3 mg/kg); Cîine 1,5 ml/10 kg (3 mg/kg)	Contenție chimică, antistress, calmant, adjuvant în narcoză, intervenții chirurgicale, obstetricale, prolaps uterin, torsiune, ruminotomie, panarițiu, animale retive. În pică, fetofagie. Îmbarcări, transporturi. i.m. la bovine, i.v. la cabaline, i.v. s.c. pisică, i.m., i.v. cîine. Se poate asocia cu alte substanțe Tutocaină, Combelen, Polamivet, Cloral hidrat, Halotan. Nu se folosește la suine
–	2–10–20 ml prin infiltrație	Anestezia prin infiltrație pentru diferite intervenții chirurgicale. Epidural, în prolaps uterin, vaginal, distocii, operații pe organele sexuale. Dozele sînt în funcție de animal și scopul urmărit
–	2–5–10–20 ml prin infiltrație	In intervenții chirurgicale se fac infiltrații. Epidural 4–6–8 ml pe animalul în picioare. La 10 ml aniamalul cade. Pentru anestezia mucoaselor 2% instilații. Dozele și concentrațiile sînt în funcție de scopul urmărit. Se poate folosi ca atare sau diluată 0,5–1%. Se injectează i.v. încet 0,5–1% în sindroame abdominale dureroase. Devine nocivă la peste 1 mg/kg

5. INDEX PE GRUPE TERAPEUTICE

ANESTEZICE GENERALE (NARCOTICE)

— Gazoase: protoxid de azot, ciclopropan.
— Volatile: eter etilic, eter vinilic, Halotan, Metoxifluran, Kelen.
— Nevolatile: cloral hidrat, alcool etilic, Cloraloză, uretan etilic, barbiturice, Ketamină, Metomidate (Hypnodil).

HIPNOTICE

— Barbiturice cu acţiune lungă: Fenobarbital (Luminal), Soneryl, Pernocton, Amobarbital (Amytal).
— Barbiturice cu acţiune scurtă: Eunarcon, Seconal, Nembutal.
— Barbiturice cu acţiune ultrascurtă: Evipan, Surital, Tinonarcex, Tiogenal, Kemital, Tiopental (Pentotal, Nesdonal).
— Uretanul etilic.

ANALGEZICE

Etorfină, Fentanil, Morfină, Hexapon, Hidromorfon (Dilauden), Mialgin (Petidină), Sintalgon, opiu, tinctură de opiu, extract de opiu, sirop de opiu.

ANALGEZICE, ANTITERMICE, ANTIINFLAMATORII, ANTIREUMATICE

— Derivaţii pirazolonului: Aminofenazonă, Fenazonă, Melubrin, Fenilbutazonă, Noramidopirinmetan sulfonat de sodiu (Algocalmin, Novalgin).
— Derivaţii acidului salicilic: salicilat de sodiu, salicilat de metil, acid acetil salicilic, acetilsalicilat de lizină, Glucosalil.
— Derivaţii anilinei: Fenacetină, Paracetamol, Antifebrină.
— Derivaţii de chinolină: Chinină, Cincofen (Atofan).
— Diverse: Alindor, Antidoren, Antimigrin, Antinevralgic, Cloroxazonă, Cofedol, Fasconal, Fehinizon, Hidroxiclorchin, Indometacin, Mepacrin, Saldoren, Sirenon, Brufen, Ketazon, Pentazocin, Tauredon, Tomanol.

SEDATIVE

Bromuri (de sodiu, de potasiu, de calciu, de stronțiu), Extraveral, Bromoval, Valeriana, tinctura de valeriana.

NEUROLEPTICE (NEUROPLEGICE) – TRANCHILIZANTE MAJORE

— Derivații fenotiazinici aminoalkilici: Romtiazină, Clordelazin, Levomepromazină, Acepromazină, Combelen, Triflupromazină.
— Derivați fenotiazinici piperazinalkilici: Perazina, Trifluoperazina, Tioproperazina, Metofenazina, Emetiral (Stemetil).
— Derivați fenotiazinici piperidinalkilici: Tioridazin, Mesoridazină, Propericiazină.
— Alcaloizi din Rauwolfia: Hipazin, Hiposerpil, Raunervil.
— Butirofenone: Azaperonă, Haloperidol, Fluanison, Droperidol, Trifluperidol.
— Tioxantene: Clorprotixen, Flupentixol, Tioxiten, Tremaril.

NEUROLEPTICE (NEUROPLEGICE) – TRANCHILIZANTE MINORE SAU PROPRIU-ZISE (ATARACTICE)

— Benzodiazepinice: Diazepam, Napoton, Oxazepam, Nitrazepam, Clorazepat, Medazepam.
— Propandioli: Meprobamat, Carisoprodol, Tibamat.

ANXIOLITICE

— Difenilmetani: Hidroxizin, Orfenadrină.
— Dibenzooctadieni: Benzactamină (Tacitin).

ANTICONVULSIVANTE – ANTIEPILEPTICE

— Barbiturice: Fenobarbital, Primidonă.
— Hidantoine: Fenitoină, Mefenitoină, Etotoină.
— Oxazolidine: Trimetadionă, Parametadionă.
— Succimide: Fensuximidă, Mesuximidă.

MIORELAXANTE

Midocalm, Mefenazină, Diazepam, Napoton, Nitrazepam, Oxazepam, Meprobamat.

CURARIZANTE

Flaxedil, Myorelaxin, Pavulon, Tubocurarin.

ANESTEZICE LOCALE

Cocaină clorhidrică, procaină clorhidrică, xilină clorhidrică, Anestezin, Ortoform, Pantocaină, Tutocaină, Percaină, Stovaină.

ANALEPTICE ŞI EXCITANTE CENTRALE

— Excitanţii sistemului nervos central: Cafeina, Amfetamină, Metamfetamină clorhidrică, Fenmetrazină, Pipradol.
— Antidepresive — derivaţii iminodibenzilici: Antideprin, Clomipramină, Trimipramină.
— Excitanţii bulbari (analeptice bulbare): Pentetrazol, Nicetamidă, Bememgridă, Camfor, Pretcamidă (Micoren), Picrotoxină.
— Stimulanţii medulari: Stricnină.

PARASIMPATICOMIMETICE (VAGOTONICE, VAGOMIMETICE)

— Directe: pilocarpină (clorhidrică, nitrică), arecolină bromhidrică, Vasoperif, Lentin.
— Indirecte (anticolinesterazice): Ezerină, Miostin, Piridostigmină, Galantamină (Nivalin). Organofosforice: Fluostigmina, Paraoxonul.

PARASIMPATICOLITICE (VAGOLITICE)

— atropină sulfurică, scopolamină bromhidrică.

ANTISPASMOTICE (SPASMOLITICE)

— atropină sulfurică, Combelen, Formol (10%), Diazepam, Romtiazin, Romergan, Procaină clorhidrică, papaverină clorhidrică, sulfat de magneziu, Reglan, Bergonal, Distonocalm, Lizadon, metilnitrat de atropină, butilscopolamină, adifenina, metantelina bromură.

SIMPATICOMIMETICE (CATECHOLAMINE SIMPATICOMIMETICE)

— adrenalină clorhidrică, noradrenalină, efedrină clorhidrică, Izoprenalina, Efortil.

SIMPATICOLITICE

— Adrenolitice — alcaloizii din secara cornută: Ergotamină, Ergotoxină.
— Adrenolitice de sinteză: Hidergin, Hidralazina, fenoxibenzamină clorhidrică, Talazolină.
— Neurosimpaticolitice: Guanetidina, Metildopa.

SUBSTANȚE CU ACȚIUNE GANGLIONARĂ

— Nicotinice: nicotină, lobelina clorhidrică, sparteină, citizină.
— Ganglioplegice: iodură de hexametoniu, bromură de hexametoniu, bromură de azametoniu.

CURARIZANTE

— Antidepolarizante: D. Tubocurarină, Gallamină (Flaxedil).
— Depolarizante: Decametoniu, Suxametoniu, Myorelaxin, Pavulone.

SUBSTANȚE ASTRINGENTE

— Organice: Tanin, Tanalbină, Tanoform, Tanigen, droguri tanigene (coaja de stejar, frunze de jaleș).

— Anorganice: sulfat de aluminu și potasiu, sulfat de aluminiu, soluție de acetotartrat de aluminiu, Burovin, apă de var, apă de plumb, clorură ferică, sulfat feros, sulfat de zinc, oxid de zinc, subnitrat de bismut, carbonat bazic de bismut, salicilat de bismut, bismut subgalic (Dermatol).

IRITANT — REVULZIVE

Amoniac diluat (soluție 10%), făină și ulei de muștar, ulei de terebentină (esență de terebentină), camfor, Revulsin, Carmol, frecție Galenica.

— Vezicante: cantaridă, biiodură de mercur, emetic.

CAUSTICE

— Săruri metalice: azotat de argint, clorură de zinc, sulfat de cupru, clorură ferică, clorură mercurică (sublimat corosiv).
— Caustice acide: acid sulfuric, acid azotic, acid tricloracetic, acid acetic, acid lactic.
— Caustice bazice: hidroxid de sodiu, amoniac diluat, oxid de calciu (var nestins).

ADSORBANTE

Cărbune medicinal, oxid de magneziu (*Magnezia usta*, magnezie calcinată), Caolin *(Bolus alba)*, apă de var, talc, oxid de zinc, carbonat de calciu, amidon.

EMOLIENTE

— Grăsimi animale: axungia, lanolina, spermanceta.
— Grăsimi vegetale: uleiuri vegetale (de floarea-soarelui, porumb, măsline, sesam), cacao (untul de cacao, *Butyrum cacao*).
— Corpuri grase: vaselină, ulei de vaselină (de parafină), Osmatin, glicerol (glicerină).

MUCILAGINOASE (DEMULCENTE)

Gumă arabică, semințe de in, *Guma tragacanta*, amidon, frunze, flori și rădăcină de nalbă mare (de grădină), geloză (Agar-agar), pectine, grăunțe de cereale, flori de lumînărică, gelatină, mucine, flori de mușețel.

PROTECTOARE

Colodiu, gutapercă, Osmatin, vaselină, Bentoderm, glicerină, Bentogal, Jecolan, Jecozinc, Protectoderm, Siloderm, silicat de sodiu,

HORMONI SEXUALI ȘI PARASEXUALI

— Hormoni sexuali masculi (androgeni): Testosteron, Metiltestosteron, Testolent.
— Hormoni sexuali femeli: Sintofolin, dietilstilbestrol, Estradiol, Estrolent, Etinilestradiol, Ginosedol, Presomen, Oestriol.
— Hormonii corpului galben: Progesteron.
— Hormoni progestageni: acetoxiprogesteron, medroxiprogesteron, acetat de melengestrol, clormadinon acetat, Noretisteron, Gestanon, Orgametril (Lynestrenol).
— Prostaglandine: prostaglandina F_2 alfa (PGF_2 alfa), Clorprostenol, Fluprostenol.
— Metalibur (I.C.I. 33 828).
— Preparate pentru diagnosticul gestației: Fecundan, Gravignost.

HORMONI CORTICOSUPRARENALI

— Mineralocorticosteroizi: acetat de dezoxicorticosteron, Aldosteron.
— Glucocorticosteroizi: cortizon acetat, hidrocortizon acetat, hidrocortizon hemisuccinat, Prednison, Supercortizol, Superprednol, (Dexametason), Triamcinolon, Betametason, Flumetason, Fluocinolon acetonid.

HORMONI HIPOFIZARI

— Adenohipofizari (lobul anterior al hipofizei): A.C.T.H.
— Retrohipofizari (lobul posterior al hipofizei): Presoxin; hormoni sintetici: Oxitocină S, Orastin, Pitocin, Sintocinon, Utedrin, Uteracon.
— Gonadotrofine extrahipofizare: Gonacor (gonadotrofină corionică), ser de iapă gestantă (Sig, Serigon, PMS).

HORMONI TIROIDIENI ȘI SUBSTANȚE TIREOSTATICE

Metiltiouracil, Tiroton, Calcitonină.

SUBSTANȚE ANTIDIABETICE

— Naturale: insulina.
— De sinteză: Cicloral, Meguan, Tolbutamidă, Daonil.

VITAMINE HIDROSOLUBILE

PREPARATE VITAMINICE COMERCIALE

— Fitomenadion (fiole, injectabil), riboflavină fosfat (B_2 fiole, injectabil), Romavit (comprimate), Rutosid (fiole, injectabil), vitamina A palmitat hidrosolubilă (fiole și soluție injectabilă), vitamina A acetat hidrosolubilă, vitamina $A+D_2$ (fiole, soluție buvabilă și drajeuri), vitamina A+E (fiole, injectabil), vitamina $A+D_3+E$ hidrosolubilă (buvabilă și injectabilă), vitamina B_1 (comprimate și fiole, injectabil), vitamina B_2 (fiole, injectabil), vitamina B_6 (comprimate și fiole, injectabil), vitamina B_{12} (fiole, injectabil), vitamina C (comprimate și fiole, injectabil), vitamina D_2 (fiole injectabil, fiole buvabil, soluție buvabilă), vitamina D_3 hidrosolubilă (fiole, injectabil), vitamina K_3 (fiole injectabil, soluție buvabilă, pulbere furajeră), vitamina PP, (comprimate și fiole, injectabil), vitamina E (comprimate, fiole injectabil, capsule gelatinoase), vitamina F (capsule și soluție).

Preparate complexe pe bază de vitamine: Cavit 9 (tablete), Cedecalcin (drajeuri), Complex B forte (drajeuri și fiole, injectabil), Electovit (drajeuri), polivitamine (drajeuri), Tarosin (comprimate), Viplex (drajeuri).

BIOSTIMULATORI

— Antibiotice: Aurex, Bevitex, Tetraxin, Flavomicin, Virginiamicină, Zincbacitracină, Tylan.
— Diverse: Nitrovin, Carbadox.
— Antioxidanți: Etoxichin.
— Conccidiostatice.
— Enzime: Subtilaza.

— Anabolizante arsenicale: acid arsanilic, aminoarsonat de sodiu, anhidridă arsenioasă, cacodilat de sodiu.

— Hormoni: Metandriol, Noretandrolon, Noradrostenol, Clortestosteron, Etilestranol, Dietilstilbestrol, Hexestrol (Sintofolin).

TONICE, TROFICE, RECONSTITUANTE

— Derivații calciului: clorură de calciu, gluconat de calciu, calciu+magneziu, borogluconat de calciu, lactat de calciu, pentotenat de calciu, fosfat de calciu tribazic, fosfat monoacid (bibazic) de calciu, carbonat de calciu, făină de oase.

— Derivații fosforului: fosfatul de calciu, glicerofosfatul de calciu, hexafosfatul de calciu.

— Antianemice: feruginoase (Miofer, Imposil, Ursoferan, Ferodex, Ferdextran, Glubifer, fier polimaltozat, Neoanemovit), Rovitrat, sulfat de cupru, arsenicale.

— Diverse: alcool etilic, sulful (purificat, precipitat), derivații arseniului (anhidridă arsenioasă, licoare Fowler, cacodilat de sodiu, Arenal, aminoarsonat de sodiu, acid arsanilic), glucoză, Folicisteină, glicocol, Meclofenoxat, stricnină, fructoză, Iodisept, Yatren cazeină, Polidin, Omnadin.

ANTIHELMINTICE PENTRU BOVINE

— Nematodofuge (nematodocide) gastrointestinale: Tetramisol, Levamisol, Parbendazol, Oxibendazol, Fenbendazol, Neguvon, Fenotiazină, Fenobent, Nilzan, Ranizol.

— Fasciolocide: Rafoxanid, Zanil, Nilzan, Ranizol, hexacloretan, Vitolin, Bitionol sulfoxid + Fenotiazină (Trivermax), Bilevon, Bitionol, Bitin S, Hexaclorofen, Nitroxyinil, Hilomid.

— Antiparazitare folosite în dictiocauloză: Tetramisol, Levamisol, Fenbendazol, Cambendazol, Trovamil, soluție iod iodurat (Lugol).

— În trihomonoză: Dimetridazol, Metronidazol, Rivanol, Tripaflavină, Entozon, Nitrofuran, Lotagen.

— În babezioză și babezieloză: Berenil, Tripaflavină, Acaprin, Amicarbalidă (Pirodia).

— Cestodofuge (cestodocide): sulfat de cupru, Niclosamid (Yomesan).

ANTIHELMINTICE PENTRU SUINE

— Nematodofuge gastrointestinale: Tetramisol, Levamisol, Tiabendazol, Fenbendazol, Parbendazol, Cambendazol, Florosil (silicofluorură de sodiu), Fenotiazină, Fenobent, adipat de piperazină, Diclorvos, Santonina.

— În metastrongiloză: Tetramisol, Levamisol, soluție de iod iodurat (Lugol).

ANTIHELMINTICE PENTRU OVINE

— Nematodofuge: Tetramisol, Levamisol, Tiabendazol, Fenbendazol, Oxibendazol, Cambendazol, Parbendazol, Fenotiazină, Fenobent, Fenosar.

— Fasciolocide: Rafoxanid, Ranizol, Nilzan, Zanil, Diamfentidă, Fasciozan ovin, Vitolin, Bilevon, Bitionol, Bitin S, Nitroxinil, Hilomid.

— În dictiocauloză: Diamfenitidă, Fenbendazol, Tiabendazol, Hetolin, Cambendazol.

— În oestroză: Neguvon, Bubulin, Rafoxanid.

— În monezioză: carbonat bazic de cupru, sulfat de cupru, Niclosamid, clorhidrat de bunamidină, Terenol (Resorantel).

ANTIHELMINTICE ȘI COCCIDIOSTATICE PENTRU PĂSĂRI

— În ascaridioză: Tetramisol, Levamisol, adipat de piperazină (Ascatrix), Fenotiazină, Fenobent.

— În heterakidoză: Fenotiazină, Fenobent, piperazină (Ascatrix), Fenbendazol (Panacur).

— În capilarioză esofagiană: sulf, sulfat de cupru, fenol.

— În capilarioză intestinală: tetraclorură de carbon, Tetramisol, Levamisol, Fenotiazină, Fenobent, Fenbendazol.

— În singamoză: tetraclorură de carbon, Fenbendazol, Tiabendazol, soluție de iod iodurat (Lugol).

— În amidostomoză: tetraclorură de carbon, Fenbendazol, Stovarsol (Arsevin).

— În cestodoze: Niclosamid, tetraclorură de carbon.

— Coccidiostatice: Amprolium, Monensin, Stenerol, Robenidin, Metilclorpindol, Sulfaveridin, Sulfametazină, Sulfaclorpirazină, Orisul clorurat, Sulfacoccidin, Galisan, Buquinolat, Decoquinat, Nicarbazină, Dinitroortotoluamida, Metilbenzoquat, Codrinal.

— În borelioză (spirochetoză): Stovarsol, Neosalvarsan, penicilină cristalizată.

ANTIHELMINTICE PENTRU CARNIVORE

— Nematodofuge (nematocide): Piperazină, tetraclorură de carbon, Timol, Neguvon, Bephenium.

— Cestodofuge (cestodocide): Droncit, Niclosamid, clorhidrat de bunamidină, arecolină bromhidrică (Bromarec).

ANTIHELMINTICE PENTRU CABALINE

— Nematodofuge (nematodocide): Fenotiazină, Fenobent, Neguvon, Diclorvos, Tiabendazol, Cambendazol, Parbendazol, Mebendazol, Fenbendazol, Oxibendazol, Tetramisol, Levamisol, Piperazină, tartrat de pirantel, pamoat de pirantel, tetraclorură de carbon, ulei de terebentină.

— În durină: Antricid metil sulfat, Antricid prosalt (preventiv), Neosalvarsan.

NOSEMOZA ALBINELOR

Fumidil (Fumagilină).

ANTIPARAZITARE EXTERNE

— Acaricide: Lindan, Carbetox, Neguvon, Rogor, Plictran, Emulpan, H.C.H., creolină, sulf, balsam de Peru.

— În combaterea căpușelor: Lindan, Diclorvos, Emulpan, Carbetox, Neguvon, Entomoxan, Sevin, Bromofos, D.D.T.

— În combaterea purecilor, păduchilor: Neguvon, Diclorvos, Etion, Nexion, Ronel, Rogor, Aldrin, Dieldrin, D.D.T., H.C.H., Alugan, Cumafos, Sevin.

— În combaterea tricofiției: Griseofulvină, Defungit, Bromocet, acid benzoic, acid salicilic, tinctură de iod, fenol, Tricofițin, Buclosamid, Micoceton.

— În hipodermoză: Neguvon, Ronel, Ruelen, Hipobovin, Rogor, Warbex.

RATICIDE (RODENTICIDE)

Fosfură de zinc, fluorosilicat de bariu, Aldrin, Dieldrin, Clordan, Pinetox, Tomorin, Racumin, Warfarin, ANTU (Deratox).

MEDICAȚIA APARATULUI DIGESTIV – SUBSTANȚE CE ÎMBUNĂTĂȚESC FUNCȚIILE SECRETOMOTORII

— Eupeptice (stomahice, digestive) fiziologice: acid clorhidric, pepsină, Acidopeps, Triferment.

— Eupeptice saline: bicarbonat de sodiu, clorură de sodiu, sulfat de sodiu (sarea Glauber), sarea artificială de Karlsbad, oxidul de magneziu *(magnezia usta)*.

— Eupeptice amare și amare aromatice — droguri vegetale: flori de mușețel, frunze de mentă, gențiana (rădăcină), coada șoricelului (părțile aeriene), trifoi amar (frunzele), fructe de Jenupăr, fructe de chimion, fructe de anason.

— Medicația antacidă (antiacidă): carbonat de calciu, oxid de magneziu, carbonat de magneziu, peroxid de magneziu (Peromag) bicarbonat de sodiu, Calmogastrin, Gastrofibran, Gastrosedol, Trisilicalm, Ulcerotrat.

— Medicația carminativă: cărbune medicinal, caolin *(Bolus alba)*, fructe de anason, fructe de chimion, fructe de coriandru.

— Substanțe coleretice: sulfatul de sodiu, Anghirol, Boldocolin, Carbicol, Colebil, Peptocolin, Fiobilin, acid genabilic (genabilina).

— Substanțe colagoge: sulfatul de magneziu (sarea Epsom), Boldocolin, Carbicol, Colebil, Peptocolin, Fiobilin.

— Medicația hepatoprotectoare (lipotropă): metionină, colină, glucoză, fructoză, vitaminele complexului B.

MODIFICATORII FUNCȚIILOR SECRETOMOTORI ALE TUBULUI DIGESTIV

— Medicația antidiareică (stiptică, constipantă) — substanțe astringente anorganice: derivații bismutului (carbonat, subnitrat, salicilat, tanat, galat), apă de var; substanțe astringente organice: Tanalbină, Tanoform, Tanigen, coajă de stejar, frunze de salvie, alte droguri care conțin tanin.

— Substanțe adsorbante: cărbune medicinal, caolin, carbonat de calciu, oxid de magneziu, Antidiareic, Anticataral (Sinenter).

— Substanțe mucilaginoase: mucilag de semințe de in, gumă arabică, rădăcină de nalbă de grădină, orz, ovăz, orez, amidon.

— Substanțe carminative.

— Modificatorii secrețiilor (inhibitori) și antispasmotice: opiaceele (opiu, tinctura de opiu, siropul de opiu, extractul de opiu, morfina, papaverina), parasimpaticoliticele, simpaticomimetice.

— Antiinfecțioasele tubului digestiv: Mexaform, Saprosan, nitrofuranii, sulfamidele, antibioticele (v.).

— Medicația antifermentescibilă (și antispumantă): acid lactic, acid acetic, formol, soluția de amoniac, Pretympan, propionat de sodiu, apă de var, uleiuri vegetale, uleiuri minerale, Silibovon, Sicaden, benzoat de sodiu.

SUBSTANȚE RUMINATORII

— Ruminatorii injectabile: pilocarpina clorhidrică, Vasoperif, arecolină bromhidrică, Ezerină (sulfurică și salicilică), Neostigmină, veratrină sulfurică, Ruminol, stricnină sulfurică.

— Ruminatorii pentru administrare bucală: Rumisan, Emetic, Ipeca, rădăcină de știrigoaie.

VOMITIVE

— Vomitive centrale: apomorfină clorhidrică, veratrină sulfurică, pilocarpină clorhidrică, Vasoperif, arecolină bromhidrică, Sulfatiazol (la cîine, i.v.).

— Vomitive periferice: Ipeca, Emetic, sulfat de cupru, sulfat de zinc, rădăcină și rizom de știrigoaie.

— Medicația antivomitivă (antiemetică): Romergan, Romtiazin, Clordelazin, Combelen, atropină sulfurică, papaverină clorhidrică, barbiturice, Diazepam, Napoton, Emetiral, Levomepromazină, Trifluoperazină, Tioridazin, Torecam, soluția efervescentă (poțiunea Rivieri), apă cloroformată etc.

MEDICAȚIA PURGATIVĂ

— Purgative saline: sulfat de sodiu, sulfat de magneziu, calomel (clorură mercuroasă), tartrat de sodiu și potasiu (Sarea Seignette) carbonat bazic de magneziu, oxid de magneziu.

— Purgative uleioase: ulei de ricin, ulei de parafină (vaselină), ulei de floarea-soarelui, alte uleiuri vegetale.

— Purgative specifice: pilocarpină clorhidrică, arecolină bromhidrică, ezerină sulfurică și salicilică, Miostin, Vasoperif.

— Purgative ale intestinului gros: Fenolftaleină, coajă de crușin *(Rhamnus)*, Istizin, Aloe, sulf, Podofilină.

— Produse comerciale cu acțiune evacuantă a tubului digestiv: Laxatin, Purgofen, Fenisan.

MEDICAȚIA CARDIOTONICĂ

— Digitalicele: frunze sau pulbere de *Digitalis purpurea.*

— Preparate comerciale pe bază de *Digitalis lanata* și *Digitalis purpurea:* Deslanozid, Digitalină soluție, Digitalină comprimate, Digoxin soluție, Lanatozid C, Nidacil.

— Strofantinele: Strofantină, Castrozid.

MEDICAȚIA CARDIOEXCITANTĂ (ANALEPTICE CARDIACE)

Cafeină, Camfor, Pentetrazol, Coramină.

MEDICAȚIA VASODILATATOARE

Nitriții, Tolazolin, Alcaloizii din Rauwolfia, Miofilin, Guanedin, Complamin, Nitroglicerină.

— Antihipertensive: Hipazin, Hipopresol, Hiposerpil.

MEDICAȚIA VASOCONSTRICTOARE

Noradrenalină, adrenalină, efedrină, ergotină, ergotamină, ergometrină (Ergomet), metilergometrină (netergin).

MEDICAȚIA HEMOSTATICĂ

— Sărurile de calciu (clorura, gluconatul), vitaminele K_1, K_3, C, gelatina, trombina, fibrinogenul, Venostat.

— Soluții hipertonice: glucoză 20%, 33%, 40%, clorură de sodiu 10—20%. Formol.

MEDICAȚIA ANTICOAGULANTĂ

Heparină, Cumarină și derivați, Warfarina, citrat de sodiu, fluorură de sodiu, iodură de sodiu.

MEDICAȚIA APARATULUI URINAR

— Diuretice purinice: cafeina, teobromina, teofilina, Miofilina.
— Diuretice mercurice: Dimed, Novurit.
— Diuretice saline: clorură de amoniu, clorură de calciu, azotat de potasiu, acetat de potasiu.
— Sulfamide diuretice: Furosemid, Ederen, Nefrix.
— Diuretice diverse: Spironolactonă, Ufrix, Edecrin, soluții glucozate (20%, 33%, 40%), ureea.
— Substanțe antidiuretice: Vasopresină.
— Acidifiante urinare: clorură de amoniu, clorură de calciu.
— Antiseptice urinare: Nitrofurantoina, Salolul, Metenamin, albastru de metilen, sulfamide, antibiotice.

ANALEPTICE RESPIRATORII

Lobelină clorhidrică, Pentetrazol, cafeină natriobenzoică, cafeină citrică, Nicetamidă, Bemegrida, camfor, Micoren, Karion, uleiuri volatile eterate.

MEDICAȚIA ANTITUSIVĂ (CALMANTELE TUSEI, BEHICELE)

Codeină fosforică, codeină clorhidrică, dionină clorhidrică, bromoform.

— Speciile pectorale, substanțe mucilaginoase. Antitusive din comerț (specialități farmaceutice): sirop de codeină, sirop Tolutan, Calmotusin, Tusan, Sirogal, Tusomag, Trecid.

MODIFICATORII SECREȚIILOR BRONȘICE

— Expectorante alcaline: bicarbonat de sodiu, sarea artificială de Karlsbad, sulfat de sodiu, iodură de sodiu, iodură de potasiu, Benzoat de sodiu.

— Expectorante derivați ai stibiului: sulfură neagră, sulfură roșie (Kermes mineral), sulfură portocalie.
— Expectorante derivați ai amoniului: clorură, carbonat, acetat.
— Alte expectorante și fluidifiante: rădăcină de Ipeca, apomorfină, Emetic, Bisolvon, ulei de terebentină, gomenol, eucaliptol, terpin hidrat.
— Antisecretorii bronșice — Parasimpaticolitice: atropină și produsele comerciale pe bază de atropină și scopolamină. Creozot, gaiacol, eucaliptol, mentol, ulei de terebentină. Simpaticomimetice: efedrină. Produse comerciale (Rinofug, Rinosept, Mentorin ș.a.).

-- Bronhodilatatoare: atropină sulfurică. efedrină clorhidrică, izoprenalină, adrenalină clorhidrică, Miofilin, Fenobarbital, Romtiazin, Clordelazin, Bronhodilatin, Dispezin, Asmopent (Alupent).

MEDICAȚIA ANTISEPTICĂ

— Antiseptice pentru tegument: alcool etilic, cloramină B, Clorhexidin, Fenosept, Perogen, Metosept, Osmatin, tinctură de iod, Bromocet, Catisept, Jonirol, Tagonin, Dimanin, Sublimat corosiv (clorură mercurică), violet de metil (violet de gențiană, Pioctanină), albastru de metilen, Mercurocrom, Ihtiol.

— Antiseptice pentru plăgi: cloramină B, mertiolat de sodiu, oxicianură de mercur, Manis, Entozon, Rivanol, Iodoform, eter iodoformat, Lotagen, Cresogal, Racilin, Nitrofuran, Osmatin, oxid de zinc, Tripaflavină, violet de metil, albastru de metilen, sulfamide, antibiotice (pulberi, soluții, suspensii, unguente, aerosoli — sprayuri).

— Antiseptice pentru mucoasa oculară: acid boric, Borax, biborat de sodiu, albastru de metilen, rivanol, antibiotice, sulfamide, Iodoform, mertiolat de sodiu, oxicianură de mercur, oxid galben de mercur, azotat de argint, Colargol, Protargol.

— Antiseptice pentru mucoasa bucală: albastru de metilen, apă oxigenată (și perogen), glicerină iodată, glicerină boricată, sulfamide, antibiotice (soluții hidroglicerinate — colutorii, electuarii).

— Antiseptice pentru mucoasa genitală: rivanol, tripaflavină, Entozon, Lotagen, Racilin, permanganat de potasiu, Osmatin, soluție iod-iodurat (Lugol), Nitrofuran, antibiotice, sulfamide (pulberi, comprimate, drajeuri, unguente, bujiuri elastice, bujiuri — pesarii — efervescente, sprayuri).

— Dezinfectantele cîmpului operator, locului pentru puncții, injecții: alcool etilic, Bromocet, fenol (apă fenolată 3—5%), tinctură de iod, Iodoform.

— Dezinfectante pentru instrumente chirurgicale sau medicale: alcool etilic, alcool + formol, Bromocet, Cloramină, apă fenolată.

— Dezinfectante pentru adăposturi, cuști, alei, boxe, vehicule ș.a.: formol, hidroxid de sodiu, carbonat de sodiu, sublimat corosiv, creolină, hidroxid de calciu, hipoclorit de sodiu, Decasept, sulfat de cupru, Lotagen, permanganat + formol, permanganat de potasiu + clorură de var, hipoclorit de calciu (clorură de var, var cloros), cloramină, Bactodet.

— Substanțe dezodorizante: cloramină, clorură de var, creolină, formol, Iodoform, soluție de amoniac, ulei de terebentină.

MEDICAȚIA ANTIFUNGICĂ (ANTIMICOTICĂ, FUNGISTATICĂ-FUNGICIDĂ)

Griseofulvină, Stamicină, Amfotericină B, Pimaricină, Saprosan, Buclosamid, betanaftol, Rezorcină, acid undecilenic, acid caprilic, Clotrimazol, Miconazol, Econazol, acid acetic, acid salicilic, acid propionic.

MEDICAŢIA ANTIHISTAMINICĂ

— Derivaţii fenotiazinici: Romergan, Paratiazină.
— Dietilendiamine: Neoantergan, Tripenelamină clorhidrică, Cloropiramină (Nilfan).
— Compuşii ciclizinei: Clorciclizină, Meclozină.
— Compuşii etanolaminici: Benadril.
— Derivaţi cu structură alchilaminică: Feniramină, Clorfenamină.

MEDICAŢIA ANTIPRURIGINOASĂ

Romergan, Romtiazin, Combelen, camfor, mentol, Dermatol, Jecolan, Jecozinc, Ihtiol, Zoodermin, Fluocinolon, Triamcinolon, Tumizon.

MODIFICATORII PUPILEI

— Miotice: pilocarpină clorhidrică (şi nitrică), ezerină sulfurică (şi salicilică), Neostigmină, Vasoperif.
— Midriatice: atropină sulfurică, metilbromură de homatropină, Mydrium.

MEDICAŢIA ANTIIMFLAMATOARE

— Antiinflamatoare locale (topice): apă de plumb (soluţia Goulard), licoare Burow (soluţie de acetotartrat de aluminiu), alaun, sulfat de zinc, astringente organice şi anorganice.
— Antiinflamatoare locale şi generale (glucocorticosteroizi): Hidrocortizon, Cortizon, Prednison, Prednisolon, Dexametason, Triamcinolon, Locacorten; aplicaţii locale ca soluţii, suspensii, unguente, sprayuri; pentru acţiune generală: injecţii, comprimate (per os).
— Derivaţii acidului salicilic: salicilat de sodiu sau de metil, acid acetilsalicilic (aspirina).
— Fenilbutazona (Butazolidona).
— Alfachimotripsina.

SUBSTANŢE CHIMIOTERAPICE

— Derivaţii nitrofuranului: Nitrofuran, Furazolidonă, Nitrofurantoină, Nifuraldezonă, Furaltadona, Clorovit, Pasersan.
— Derivaţii oxichinaldinici: Saprosan, Saprometin.
— Derivaţii chinaldinici: Antricid pro salt şi metilsulfat, Berenil.
— Derivaţii arsenicali: Neosalvarsan, Arsevin, acid arsanilic, aminoarsonat de sodiu.
— Substanţe colorante: Rivanol, Tripaflavină, albastru de tripan, albastru de metilen, violet de metil (violet de genţiana, Pioctanină), Cristal violet.
— Diverse: Borgal, Negram.

SULFAMIDE

— Sulfamide cu acțiune generală, cu eliminare rapidă din organism: sulfatiazol, Sulfanilamidă, Sulfacetamidă, Sulfatiouree (Baidonal).

— Sulfamide cu acțiune generală, cu eliminare medie din organism: Sulfafenazol, Sulfioxazol, Sulfametoxazol, Sulfametazină.

— Sulfamide cu acțiune generală, cu eliminare lentă sau foarte lentă: Sulfadimetoxină, Sulfametoxipiridazină, Sulfametin, Sulfadimetoxipiridazină (Fanasil), Sulfametoxipirazină (Sulfalen).

— Sulfamide cu acțiune predominant locală: Ftalilsulfatiazol, Formosulfatiazol, Sulfaguanidină.

— Sulfamide coccidiostatice: Sulfaquinoxalină, Sulfametazină, Sulfaclorpirazină, Sulfafenazol clorurat, produse pe bază de sulfamide (Suldrazin, Sulfaveridină, Tetramidan aviar).

ANTIBIOTICE

— Betalactamine — Peniciline naturale: benzil penicilina G (penicilina cristalină sare de sodiu sau de potasiu), benzatin penicilina G (Moldamin, Extencilin, Bicilin), procain penicilina, benzatin penicilina V, preparate comerciale (Efitard, Propamicin, Tripedin, Asocilin).

— Betalactamine — Peniciline semisintetice: Ampicilină, Cloxacilin, Meticilin, Oxacilin, Carbenicilin, Feneticilin.

— Betalactamine — cefalosporine: Cefalotina, Cefaloridin, Cefalexină.

— Oligozaharide: Streptomicină sulfurică, Dihidrostreptomicina sulfurică, Strepancil, Strevital.

— Aminoglicozide: Neomicină sulfurică, Kanamicină sulfurică, Spectinomicină, Paromomicină, Gentamicină, Framicetină (Soframicină).

— Tetracicline: Tetraciclină clorhidrică și bază, Teramicină, Clortetraciclină clorhidrică, Demetilcortetraciclină, Metaciclină, Doxiciclină, Minocilină, Rolilteraciclină (Solvocilin, Reverin).

— Macrolide: Eritromicină bază, stearat, tiocianat de eritromicină, Eritromicină estolat, propionat, lactobionat, etinilsuccinat, glucoheptonat, oleandomicină sulfat, triacetil oleandomicină (TAO), Spiramicină, Carbomicină, Tilosină (Tylan).

— False macrolide: Lincomicină, Clindamicină.

— Sinergistine: Pristinamicină, Virginiamicină, Rifamicinele (Rifamicina, Rifampicina).

— Polipeptide ciclice: Polimixină B sulfat, Colistina, Bacitracina, Tyrotricina.

— Cloramfenicolul și derivații: Cloramfenicol, Cloramfenicol racemic, hemisuccint, palmitat, Tiamfenicol.

— Antibiotice diverse: Novobiocină, Vancomicină, Fucidină, Ristocentină, Fumagilină (Fumidil).

Antibiotice antifungice: Stamicină, Griseofulvină, Amfotericină B, Candicidină, Hamicină, Pimaricină, Tricomicină, Variotină.

— Antibiotice care nu se absorb decît parțial în urma administrării pe cale bucală: Streptomicină, Kanamicină, Negamicină, Spectinomicină,

Monomicină, Polimixină B, Colimicină, Bacitracină, Framicetină, Stamicină (Micostatin).

— Antibiotice care se pot administra bucal: nu sînt inactivate și se absorb mai mult sau mai puțin integral: Ampicilină, Cloxacilină, Oxacilină, Cloramfenicol, tiocianat de eritromicină, Tylan, penicilină V, tetraciclină, Oxitetraciclină, Taocilină, propionat de eritromicină, Spiramicină, Griseofulvină.

— Antibiotice cu aplicare la nivelul mucoasei oculare: penicilină G (5000—20 000 U.I./ml sau g), Meticilină (100—200 mg/ml), streptomicină (10—20 mg/ml sau g), Kanamicină (5—20 mg/ml sau g), Negamicină (4—10 mg/ml sau g), tetracicline (2—5 mg/ml sau g), Cloramfenicol (4—10 mg/ml sau g), Colimicină (1—3 mg/ml), Stamicin (100 000—500 000 U.I./g), Amfotericină B (2,5—10 mg/ml).

BIBLIOGRAFIE

– SELECTIVĂ –

1. Adameşteanu, I., Poll, E. — Patologie medicală veterinară vol. I şi II Ed. Agro-Silvică, Ed. II-a 1967
2. Avacum, T. şi colab. — Produse farmaceutice folosite în practica medicală. Ed. medicală, 1976
3. Bailly, R. — Répertoire de princips actifs et spécialités vétérinaires. Paris, 1974
4. Balaci, P. — Profilaxia şi terapia veterinară în condiţiile creşterii intensive a animalelor. Ed. Ceres, 1972
5. Balaci, P., Stănescu, C-tin — Farmacologie şi receptură. Lucrări practice. Lito, IANB 1976
6. Balş, M. — Terapia infecţiei. Ed. medicală, 1976, ediţia a II-a
7. Bârză, H. şi colab. — Patologie medicală. IANB, Lito 1974. Note de curs
8. Beller, K. A. — La lutte contre l'helminthiase-nécesité économique Les Cahiers Bleus vétérinaire 26, 1976, p. 197
9. Böhni, J. — Test de résistance au Borgal et son utilité dans la pratique vétérinaire, Les Cahiers Bleus vétérinaire nr. 24 1974 pag. 91
10. Brion, A., Fontain, M. — Vade-mecum du vétérinaire. Paris, 1973
11. Cazenave, M. — Guide Thérapeutique vétérinaire, Paris, 1975
12. Căpăţînă, Vl. şi colab. — Chirurgie veterinară. Ed. Did. şi pedagogică, 1975
13. Ciurezu, T., Timofte, G. — Medicamente psihotrope moderne. Ed. medicală, 1972
14. Dirksen, G., Hofmann, W. — Problèmes actuels de santé au cours de l'elevage et l'engraissement de veau. Revue generale. Information de Méd. vet. nr. 1/1974 pag. 3
15. Dorchies, Ph., Amalric, M. — Traitement des helminthiases digestives et de la gastrophilose du cheval. Revue Méd. Vét. nr. 1, 1977 pag. 7
16. Drăghici, D., Ungureanu, C. — Micoplasme şi micoplasmoze la animale Ed. Ceres 1971
17. Dumitrescu, V. şi colab. — Dezinfecţie, dezinsecţie, deratizare în practica medicală. Ed. medicală 1967
18. Düwel, D. — Panacur-mise au point d'un nouvel anthelminthique à large spectre. Les Cahiers Blues vétérinaire, 26/1977 p. 201
19. Elefterescu, A., Popescu, E. — Eradicarea micoplasmozei la efectivele de găini de producţie din ţara noastră. Rev. zoo/vet. nr. 9, 1971 pag. 44
20. Euzeby, J. — Traitement et prophylaxie de l'hypodermose des bovins données actuelles. Rev. de Méd. vét. nr. 2/1976, pag. 187
21. Ferrando, R. — Conception sur les additifs aux aliments dans animaux et la thérapeutique vétérinaire. L'alimentation et la Vie nr. 2/1972 pag. 88
22. Fox, J. E. — Efficacité prophylactique de Dimétridazole dans les foyers naturels d'entérite hemoragiques du porc aux États-unis. Les Cahiers de méd. Vét. nr. 4/1974 pag. 135
23. Gheorghiu, P., Stroescu, V. — Elemente de farmacologie aplicată. Ed. medicală, 1965
24. Goodman, L., Gilman, A. — Bazele farmacologice ale terapeuticii. Ed. medicală, 1960
25. Güralp, N. şi colab. — Vorläufige Untersuchungen über die Wirksamkeit von Droncit gegen verschiedene Bandwurmarten bei Hunden und Katzen. VMN nr. 2/1976, pag. 129
26. Heim, H. St. — Sulfamidoterapia coccidiozelor aviare. Conferinţa de chimizare a agriculturii. Craiova, 1971

27. Hoffman, P. E. — Experiences cliniques avec Rompun chez le cheval. Informations de Médicine vétérinaire nr. 3/1974, pag. 283
28. Ionescu Amza, G. — Vademecum terapeutic. Ed. medicală, 1973
29. Leimbacher, G. şi colab. — Experimentation dans les conditions d'elevage de l'oxfendazole. Un nouvel anthelmintique pour lutter contre les strongyloses gastro-intestinales des Agneaux a l'herbe. Rev. de Méd. Vét. nr. 6, 1976, pag. 941
30. Licperta, E. — Farmacologie. Ed. Didactică şi pedagogică, 1971
31. Long, P. L. — Coccidioza. Tratament preventiv. Documentare curentă nr. 21/1969, pag. 3
32. Lungu, Tr. — Dermatomicozele la animalele domestice. Teză de doctorat. F.M.V. Bibliotecă, 1970
33. Marceneac, L. N., Leroy G. — Anesthesiologie vétérinaire, Paris, 1967
34. Mitroiu, P. — Micoze şi micotoxicoze la animale. Ed. Ceres, 1976
35. Niculescu, Al. — Patologia şi clinica bolilor parazitare. Ed. Didactică şi pedagogică, 1975
36. Panaitescu, G., Popescu, E. A. — Accidente medicamentoase. Ed. medicală, 1969
37. Paraipan, V., Balaci, P. — Infecunditatea şi combaterea ei în complexele de creştere industrială a porcilor. Ed. Ceres, 1974
38. Poll, E. şi colab. — Bolile oilor. Ed. Ceres, 1974
39. Tiefenbach, B. — Panacur, experimentation clinique mondiale d'un nouvel anthelmintique à large spectre. Les Cahiers Bleus vétérinaire nr. 2/1977 pag. 216
40. Touratier, J., et Touratier L. — Les antibiotiques en thérapeutique vétérinaire pratique de France. Nr. 5/1972 p. 237
41. Videau, D. — Antibiotiques résistances multiples et résistances croisees. Les cahiers de Méd. vét. nr. 1/1976, pag. 31
42. Vlăduţiu, O. şi colab. — Bolile bovinelor. Ed. Ceres, 1970.
43. *** Farmacopeea română Ed. IX E. Medicală, 1976

INDEX ALFABETIC

A

Abcesul 166
Abcesul rece 166
Acaprin 202
Acepromazină 163, *202*, 262
Acetamido-2-nitro-5-tiazol 146
Acetobat v. Etopabat
Acetonemie v. Cetoze
Acetarsol v. Arsevin
Acetat de dezoxicorticosteron v. Mincortid
Acid acetic 202
Acid arsanilic 28, *58*
Acid ascorbic v. Vit. C.
Acid boric 202
Acid clorhidric 202
Acid genabilic *19*, 27
Acid lactic 17, *202*
Acid nicotinic 20, *103*
Acid paraaminobenzoic v. Romavit
Acid salicilic 202
Acid tanic v. Tanin
Acidoza ruminală 166
A.C.T.H. 19, 25, 182, *202*
A.C.T.H. retard 202
Actinobaciloza 166
Actinomicoza 167
Actinospectacin v. Spectinomicina
Adazin v. Trifluromazină
Adelfan v. Hipazin
Adipat de piperazină 64, *206*, 269
Adipat de spiramicină v. Spiramicină
Adrenalină clorhidrică 202
Adsorbante 265
Agalaxie 146
Agrisal 29, *54*
Alaun de potasiu 195, *204*
Albastru de metil v. Albastru de metilen
Albastru de metilen 304
Alcaloza ruminală 167
Alcool camforat 114, 199, *204*
Alcool etilic 110, *204*
Alcool sinapizat 114
Alcopar v. Bephenium
Alergie 167
Alfatocoferol v. Vit. E.
Algocalmin 109, *204*
Alimente medicamentoase 9
Alimente terapeutice 9
Alofen v. Romtıazin
Alopecie 168
Alumen v. Alaun de potasiu
Amfotericină B 105, *107*
Amfuridon 20, 32, 37, *204*
Amfurifer 29, 32, 54, *204*
Amfurox 54
Amidopirin v. Aminofenazonă
Aminofenazonă 204
Aminofilin v. Miofilin
Aminoarsonat de sodiu v. Piglet pro gen
Aminazină v. Clorpromazină, Clordelazin
Amiotrofie 168
Amoniac 204
Ampicilină 22, 34, 119, *206*
Amprol 94, 99
Amprolium 94, 97, 99, *206*
Amprolmix 94, 97
Amprol plus 97
Amprolmix plus 97, *206*
Analeptice cardiace v. Medicaţia cardio-excitantă
Analeptice cardio-respiratorii 116
Analeptice şi excitante centrale 264
Analgezice 262
Analgezice - Antitermice - Antiinflamatorii - Antireumatice 262
Analgin v. Algocalmin
Anaplasmoză 168
Anazarcă 168
Anemia feriprivă 168
Anergan v. Acepromazină
Anestezice generale 262
Anestezice locale 264
Angina v. Faringita
Antagonal v. Buquinolat
Antagonism 12
Antelvet v. Tetramisol
Antesol v. Levamisol
Antibiotice 276
Anticataral v. Sinenter
Anticonvulsivante 263
Antiepileptice 263
Antihelmintice pentru bovine 268
Antihelmintice pentru cabaline 269
Antihelmintice pentru carnivore 269
Antihelmintice pentru ovine 269
Antihelmintice şi coccidiostatice pentru păsări 269

Antifebrina 103
Anti Pica v. Haloanison
Antiparazitare externe 270
Antiseptice pentru mucoasa bucală 274
Antiseptice pentru mucoasa genitală 274
Antiseptice pentru mucoasa oculară 274
Antiseptice pentru plăgi 274
Antiseptice pentru tegument 274
Antispasmodice (Spasmolitice) 264
Antiseptice pulmonare 116
Antihelmintice pentru suine 268
Antidiareic 16, 24, 27, 31, *206*
Anxiolitice *163*, 263
Apa de var 17, 25
Apesan v. Carisoprodol
Apomorfină 108
Arcam v. Cambendazol
Arecolină bromhidrică 89, *206*
Aricealǎ 168
Arseniat de plumb 87
Arseniat de staniu 87
Arsevin 206
Arsuri 169
Artrite 169
Ascaridoza cabalinelor 67
Ascaridia galli 64
Ascaridoza carnivorelor 68
Ascaridioza păsărilor 64
Ascaridoza rumegătoarelor mari 66
Ascaridoza porcină 61
Ascaris suum 61
Ascaridatozele 169
Ascatrix v. Adipat de piperazină
Ascita 170
Asocilin 138, 206
Asparaţi 103
Aspergiloză 104
Aspergillus fumigatus 104
Astmul bronşic 170
Asuntol 72, *150*
Atarax v. Hidroxizin
Atgard v. Diclorvos
Atebrină 100
Atonia prestomacelor 170
Atonia uterină 170
Atravet v. Acepromazină
Atropină sulfurică 110, *208*
Aureomicină 20
Aurex 26, *208*
Avil v. Feniramină
Avipar 88, 208
Avitaminoze 171
Aviversol v. Levamisol
Avort 171
Azaperonă 163, 263, *208*
Azidin v. Berenil
Azotat bazic de bismut 17, 27, 30, *208*

B

Babesieloză 171
Babesioză 171
Bactrim v. Borgal
Banminth 64
Banminth II v. Morantel
Banocid v. Trovamil
Bay b 107
Bayrenă v. Sulfametin
Behice v. Medicaţia antitusivă
Benadril *19*, 275
Benomyl 70
Benzactamină 263
Benzoat de sodiu 114, *208*
Benzodiazepinice 163, *263*
Bephenium 71
Bernburg pomadă 158
Betametason 19, *101*, 266
Betsolan v. Betametason
Bevitex 208
Bicarbonat de sodiu 114, 166, *208*
Bicilin v. Moldamin
Bifuran 92, 93
Biiodură de mercur 166, 167, *208*
Bikodigest *103*, 185
Bilevon 82
Biostimulatori 267
Bisolvon v. Bromhexin
Bitin v. Bitionol sulfoxid
Bitionol sulfoxid 82, *87*
Blefarită 171
Bleime 171
Boala edemelor 172
Bolile respiratorii ale tineretului 111
Boala serului 171
Bolus alba v. Caolin
Bonaid v. Buquinolat
Bonlam v. Cambendazol
Borelioză v. Spirochetoză
Borgal 21, 29, 36, *158*
Borogluconat de calciu *115*, 181, 192, 194
Botriomicoză 172
Bovhelm v. Morantel
Bristopen v. Oxacilin
Bromhexin *115*, 208
Bronhopneumonia *111*, 172
Bronhopneumonia mieilor, purceilor, mînjilor 122
Bronhopneumonia viţeilor 112
Bromarec 90, 174, *208*
Bromocet 152, *210*
Bromuri 210, 263
Bromură de cetil piridină v. Bromocet
Bromură de Na, K, Sr, Ca, NH_4 v. Bromuri
Bronşită 172
Buban v. Bunamidină
Bubulin 132, *150*
Buclosamid 153
Bunamidină 86
Buquinolat 92, 93
Butinorat 88
Butirofenone *163*, 263
Butoxil v. Buquinolat

C

Cafeină natriobenzoică 210
Calciferol v. Vit. D_2
Calciu furajer v. Carbonat de Ca

Calciu gluconic v. Gluconat de Ca
Calmantele tusei v. Medicația antitusivă
Calmax v. Meprobamat
Calmivet v. Acepromazină
Cambendazol 63, 67, 70, 73, 85, 125, *210*
Camfor 210
Candidoză 106
Canibalism 173
Canivermin v. Diclorfen
Canogard v. Diclorvos
Caolin 16
Capillaria anatis 66
Capillaria anulata 66
Capillaria columbae 66
Capillaria gallinae 66
Capillaria meleagridis 66
Capilarioză 66
Capilloxon v. Haloxon
Carbadox 26, 55
Carbendazină 70
Carbenicilină 22, 119, *120*
Carbetox v. Malation
Carbonat de amoniu 114, *210*
Carbonat bazic de bismut 16, 30, *210*
Carbonat bazic de cupru 85, *210*
Carbonat de calciu 16, 166, 196, *210*
Carbonat de magneziu 27
Cardiazol v. Pentetrazol
Cardiotonice 19
Cardioplasma v. Polivinil pirolidonă
Carminativ 16
Carisoprodol 263
Castrozid *19*, 116
Catecholamine simpaticomimetice v. Simpaticomimetice
Caustice 265
Călduri anovulatorii 173
Călduri prelungite v. Hiperfoliculinemie
Călduri silențioase v. Hipofoliculism
Cărbune medicinal 16, 27, *210*
Celbenin v. Meticilină
Cervicită 174
Cestodoze *85*, 174
Cestodozele carnivorelor 88
Cestodozele păsărilor 88
Cetovex 87
Cetozele vacilor, oilor 101
Cevazol v. Tiabendazol
Chamomilla Flos v. Flori de mușețel
Cheratite 174
Chiști ovarieni 174
Chorioptes bovis var. ovis 154
Chrysanthemum cinerarefolium 154
Ciancobalamină v. Vit. B_{12}
Cistită 175
Citarin v. Tetramisol
Citrat de dietil carbamazină v. Trovamil
Ciuboțica cucului 115
Cloramfenicol 23, 35, 44, *212*
Cloramfenicol hemisuccinat de sodiu 212
Cloramfenicol racemic 23, *212*
Cloramină B *212*, 274
Clordelazin v. Clorpromazină
Cloral hidrat 103, 109, *212*
Cloraloza *212*, 262
Clordiapoxid v. Napoton
Clorhidrat de cistenamină 102
Clorhexidin v. Hibitan
Clorocid 23, 35, *212*
Cloromicetină v. Cloramfenicol
Clorofos v. Neguvon
Clorochin 100
Clororisul v. Orisul clorurat
Clorpromazină 108, 109, 162, *212*, 263
Clorovit 20, 28, 32, 37, 48, *212*
Clorprotixen 263
Clortetraciclină v. Aureomicină
Clortetrason 35, *212*
Clopidol v. Meticlorpindol
Cloxacilin 22, 135, *214*
Cloxacilin suspensie 135, *214*
Clorură de amoniu 114, *214*
Clorură de calciu 115, 192, 196, *214*, 268
Clorură de carbaminoil colină v. Vasoperif
Clorură mercurică v. Sublimat corosiv
Clorură de sodiu soluție hipertonică 40, 113, *242*
Clorură de var *214*, 274
Coada șoricelului 16
Coajă de stejar 17
Coban v. Monenzin sodic
Coccidioze 90
Coccidioza mamiferelor 100
Coccidioza păsărilor 90
Codeină 123, *214*, 273
Codenal 123
Codrinal 99
Colagen iodat 116
Colaps circulator 175
Colecalciferol v. Vit. D_3
Colibaciloze 45
Colibaciloza păsărilor 57
Colibaciloza purceilor 52
Colibaciloza vițeilor 48
Colicele 109
Colimicină 34, 48, *51*
Colir cu sulfacetamidă 176, *214*
Colistină v. Colimicină
Combelen 109, 163, *214*, 263
Complex B 214
Congestie pulmonară 175
Conjunctivite 176
Constipație 176
Contuziile 176
Co-Ral v. Asuntol
Corfilin v. Miofilin
Coriban v. Diamfenitidă
Corynebacterium pyogenes 156
Corioman 173, 198, *214*
Corize v. Rinite
Coriza contagioasă a păsărilor 176
Corlan v. Hidrocortizon hemisuccinat
Cortancyl v. Prednison
Corp galben persistent 177
Cortexilar v. Flumetason
Corticotrofină v. A.C.T.H.
Cortisol v. Hidrocortizon acetat
Coxytrol v. Sulfaclorpirazină

Criptorhidie 177
Coyden v. Meticlorpindol
Cresogal 157, *216*
Cretă furajeră v. Carbonat de Ca
CRD v. Micoplasmoza aviară
Criseometrină 142, 195, *216*
Cumafos v. Asuntol
Cumulare materială, funcțională 12
Curarizante 263
Cycostat v. Robenidin
Cykextin v. Paxigal
Cynosbati Fructus 29
Cyprobendazol 70

D

Daraprim 96
Darvis T 96
DDVP v. Diclorvos
Decadron v. Superprednol
Decaris v. Levamisol
Decasept *216*, 274
Deccox v. Decoquinat
Decocții 16
Decoquinat 93
Defungit 152, *216*
Delagyl v. Clorochin
Deltacortil v. Prednisolon
Deltacortizon v. Prednison
Deltason v. Prednisolon
Demetiltetraciclină 59
Demodecia 177
Demulcente v. Mucilanginoase
Dendriton v. Hetolin
Denervin 157, *216*
Derivații aminoalkilici 163
Derivații cu structură analoagă tiaminei (B_1) 92
Derivații hidroxichinoleinei 92
Derivații hidroxipiridinei 92
Derivații nitrofuranului 92
Derivați piperidinalkilici 263
Derivați piperazin alkilici 163
Dermacortin v. Hidrocortizon acetat
Deslanozid *19*, 116
Dezinfectantele cîmpului operator 274
Dezinfectante pentru adăposturi 274
Dezinfectante pentru instrumente chirurgicale 274
Dexadreson v. Superprednol
Dexadrol v. Superprednol
Dexafort v. Superprednol
Dexametason v. Superprednol
Dextroză v. Glucoză
Diabetul zaharat 177
Diacetilat de tanin v. Tanigen
Diacin 31, *34*
Diamfenitidă *80*, 84
Diaree 177
Diateza exsudativă a puilor 178
Diaveridină 96
Diazepam 163, *216*, 263
Diclorfen 90
Diclorvos 62, 68, 69, 76, 78
Dicrocelioză *84*, 178
Dictiocauloză v. Strongilatozele pulmonare
Dictiocauloza bovină 125
Dictiocauloza ovină 123
Difenhidramină clorhidrat v. Benadril
Difenilmetani 263
Difetarson 146
Digital 216
Digitalis lanata 19
Digitalis purpurea 19
Digoxin *19*, 116
Dihidrostreptomicină sulfat 21, 38, *216*
Dimazon v. Furosemid
Dimerasol 33, 95, 216
Dimetridazol 20, 144, *216*
Dinezooctadieni 263
Dinitroortotoluamida 92, 93, *218*
Dinormix v. Dintiroortotoluamida
Dipterex v. Neguvon
Disipal v. Orfenadrina
Dispepsiile gastrice secretorii 178
Disto S v. Bitionol sulfoxid
Ditrazin v. Trovamil
DOCA v. Mincortid
Donacrină v. Tripaflavină
D.O.T. v. Dinitroortotoluamidă
Dovenix 82
Dovmisol 82
Doxiciclina 59
Drojdie de bere *142*, 186
Droperidol 263
Ducoxin 99
Duoprim v. Borgal

E

Econazol 107
Eczemă 178
Edemul pulmonar 179
Efedrină clorhidrică 117
Efitard 218
Eftolon v. Sulfafenazol
Elancoban v. Monenzin sodic
Emgal 20, 29, 54, *218*
Emetiral 263
Emetic 108, *218*
Emoliente 266
Emtril v. Dimetridazol
Emulpan 155, *218*
Encefalomalacia puilor 179
Endometrită 179
Enheptin H v. Acetamino-2-nitro-5-tiazol
Enheptin T v. Acetamino-2-nitro-5-tiazol
Entorsele 180
Epilepsia 180
Eritromicină 218
Eritromicină injectabilă 218
Eritromicină lactobionat 218
Eritromicină tiocianat 218
Eritrotil *138*, 220
Equiben v. Cambendazol
Equigard v. Diclorvos
Equizol v. Tiabendazol
Esb_3 v. Sulfaclorpirazină

Esență de terebentină v. Ulei de terebentină
Escherichia coli *31*, 45, 126
Esofagostomoză 180
Estolat de eritromicină 22
Estroza ovină 132
Etanol v. Alcool etilic
Etilmorfină 218
Etopabat 92, 95
Etoxdiaveridină v. Sulfaveridin
Eufilină v. Miofilin
Exhelm v. Morantel
Extencilline v. Moldamin
Excitante centrale v. Analeptice și excitante centrale
Evipan sodic *220*, 262

F

Faex medicinalis v. Drojdie de bere
Făină de muștar 114
Fanasil v. Sulformetoxin (Sulfadoxină)
Faringită 181
Farmacocinetică 9
Farmacodinamie 9
Farmacologie 9
Farmacoterapie 9
Fascioloză *78*, 181
Fasciozan bovin 83, *220*
Fasciozan ovin 83, *220*
Faustan v. Diazepam
Febră vituleră 181
Febrifugină v. Sterenol
Fecundan 220
Feniramină *19*, 275
Fenobarbital 220, 262, 263
Fenobarbital sodic 220
Fenomene consecutive asocierii substanțelor medicamentoase și administrării lor repetate la animale 10
Fenbendazol 63, 65, 68, 70, 72, *73*, 125
Fenergan v. Romergan
Fenobent 62, 65, *220*
Fenosar 123, *220*
Fentanil *222*, 262
Fenotiazină 62, 65, 71, *220*
Ferodex 168, *222*
Fetofagia 181
Fitomenadionă v. Vit. K_1
Flagyl v. Metronidazol
Flavacridină v. Tripaflavină
Flavomicină 26
Flegmonul 182
Flori de mușețel 122
Florosil 61, *222*
Fluanison v. Haloanison
Fluanxol v. Clorprotixen
Flukanid v. Rafoxanid
Flumazină v. Triflupromazină
Flumetason *102*, 116
Flumetason pivalicum v. Locacorten
5-Fluocytosină 105, *107*
Flupentixol v. Clorprotixen
Folcisteină S 222
Formol 109, 222
Fosfotonic 222
Frenolon v. Metofenazina
Frescon v. Molutox
Ftalilsulfatiazol 20, 25, 111, 222
Fulcin v. Griseofulvină
Fumagilină v. Fumidil B
Fumidil B 190, 222
Furazolidonă 20, 28, 31, 37, 222
Furbură 182
Furosemid 179, 222, 273
Furoxon v. Furazolidonă
Furunculoză 182

G

Gaiacol 114
Galat bazic de bismut 17
Galimicină v. Eritromicină tiocianat
Galloxon v. Haloxon
Galisan 92, 96, 99, *224*
Gardenal v. Fenobarbital
Gastroenterite 14
Gastrita catarală 182
Gastroenteritele mieilor 24
Gastroenterita porcului 183
Gastroenteritele purceilor 26
Gastroenteritele vițeilor 15
Gastrofiloză 183
Genabilină v. Acidul genabilic
Gestanom v. Progesteron
Glaucomul 183
Glicerină 102, *224*
Glicerină boricată 106
Glicerină iodată 106
Glicerol v. Glicerină
Glucoheptonat de eritromicină 22, 276
Gluconat de calciu 115, *224*, 268
Glucoral v. Cloraloză
Glucosalil 199, *224*
Glucoză 18, 26, 114, *224*
Glutamat monosodic 103
Gonacor 174, 198, *224*
Gonadotrofină serică 226
Gravignost *226*, 266
Gricin v. Griseofulvină
Griseofulvină 152, *226*
Gumă arabică 16
Gurmă 183
Gută 183
Gylox v. Morantel

H

Haloanison 108, *226*
Halodol v. Haloperidol
Halofungin v. Sterenol
Haloperidol 263
Haloxon 62, *65*
HCG v. Corioman, Gonacor
Hemoragiile 183
Hepatoza puerperală a vacii 184

Hepsidă v. Nitiazida
Heterakidoză *66*, 184
Heterakis gallinae 66
Hetolin 84, *226*
Hexacloretan 82
Hexametilentetramină v. Metenamin
Hexenal v. Evipan sodic
Hexestrol v. Sintofolin
Hexobarbital sodic v. Evipan sodic
Hibitan 226
Hidrocortizon acetat *226*, 266
Hidrocortizon hemisuccinat *226*, 266
Hidroxid de calciu *226*, 274
Hidroxid de sodiu *226*, 265
Hidroxizin *163*, 263
Higromicină B *64*, 66
Higromix v. Higromicină B
Hilomid 82
Hipazin 263
Hiperestrogenism v. Hiperfoliculinemie
Hiperfoliculinemie 184
Hipermanganat de potasiu v. Permanganat de potasiu
Hipocalcemie 184
Hipoclorit de calciu v. Clorură de var
Hipoclorit de sodiu 274
Hipodermoză *148*, 185
Hipoderma bovis 148
Hipofoliculismul 184
Hipoglicemie 184
Hiposecretoarele 117
Hiposerpil *163*, 263
Hiposulfit de sodiu v. Tiosulfat de sodiu
Histomonas meleagridis 222
Histomonoză 144
Holeră aviară 185
Hormoni corticosuprarenali 266
Hormoni hipofizari 267
Hormoni sexuali și parasexuali 266
Hormoni tiroidieni și substanțe tireostatice 267
Hostacorten v. Prednison
Hostacortin H v. Prednisolon
Hypnodil 325
Hydrobendazol 70

I

Icterul 185
Idiosincrazie 11
Ihtiol 178
Imalgene v. Ketamină
Inapsin v. Droperidol
Indigestia gazoasă cronică a rumenului 186
Indigestia goasoasă a rumenului 185
Indigestia prin supraîncărcarea rumenului 186
Infecțiile tegumentare 186
Infecțiile urinare 186
Infundibilia v. Perfuzii
Infuzii 16
Insuficiența cardiacă 186
Intracort v. Hidrocortizon hemisuccinat
Iodură de potasiu 114, 166, 167, *228*
Iodură de sodiu 114, 166, 167, *228*
Iodisept 228
Iodofori 274
Iodoform *228*, 274
Ionoser 18, 26, *228*
Iosan v. Decasept
Iritant-revulsive 265
Istizin 228, 272

J

Jadit v. Buclosamid
Jecolan 169, *228*
Jecozinc 178, *228*
Julep gumos v. Poțiune gumoasă

K

Kanamicină 22, 38, *228*
Kantrex v. Kanamicină
Kinex v. Sulfametoxipiridazină
Ketamină *228*, 262
Ketalar v. Ketamină
Kiromicină 22

L

Lactat de amoniu 103
Lactat de etacridină v. Rivanol
Lactobacillus acidophilus 31
Lanatosid C *19*, 272
Largactil v. Clorpromazină
Laringită 187
Lasix v. Furosemid
Lemn dulce 29
Lentin v. Vasoperif
Leptospiroză 187
Leucotionol 71
Levamisol 64, 65, 68, 71, 124, 215, *230*
Levomepromazină 163, *230*, 263
Librium v. Napoton
Lignocaină v. Xilină
Liquiritiae v. Lemn dulce
Likuden v. Griseofulvină
Lincocin v. Lincomicină
Lincomicină 33, *138*
Lindan *154*, 270
Lindatox 154
Lindavet 154
Listerioză 187
Lobelină clorhidrică 116, *230*
Loca americană 188
Loca europeană 187
Locacorten 230
Locacorten TAR 230
Locacorten Vioform 230
Loditac Plus 81
Lotagen *157*, 159, 230
Loxuran v. Trovamil
Luminal v. Fenobarbital
Luminal sodic v. Fenobarbital sodic
Luteocilin v. Progesteron

M

Magnezie calcinată v. Oxid de magneziu
Magnezia usta v. Oxid de magneziu
Majeptil v. Tiproperazina
Malation 155
Malocid v. Daraprim
Maleilsulfadimerazină v. Tetramidan aviar
Maleilsulfamerazină v. Tetramidan aviar
Maleilsulfatiazol v. Tetramidan aviar
Mamitele 133
Manis 157, *230*, 274
Mansonil v. Nicolsamid
Maretin v. Naftalofos
Mastalone v. Mibazon
Mebendazol 63, 65, 67, 73, *230*
Mebenvet v. Mebendazol
Mecadox v. Carbadox
Medazepam *163*, 263
Medicaţia analeptică 18
Medicaţia anticoagulantă 273
Medicaţia antifungică 274
Medicaţia antihistaminică 275
Medicaţia antiinfecţioasă 20
Medicaţia antiinflamatorie 275
Medicaţia antipruriginoasă 275
Medicaţia antiseptică 274
Medicaţia antistress 117, *161*
Medicaţia antitusivă 273
Medicaţia antivomitivă 271
Medicaţia aparatului digestiv 270
Medicaţia aparatului urinar 273
Medicaţia cardioexcitantă 272
Medicaţia cardiotonică 272
Medicaţia expectorantă, fluidifiantă şi antitusivă (behică) 114
Medicaţia glucocorticoidă 19
Medicaţia hemostatică 272
Medicaţia neurovegetativă 17
Medicaţia principalelor boli la animale 166
Medicaţia purgativă 272
Medicaţia stimulantă nespecifică 116
Medicaţia tonică generală 115
Medicaţia vasoconstrictoare 272
Medicaţia vasodilatatoare 272
Medicaţia vitaminizantă 18
Megafen v. Clorpromazina
Melleril v. Tioridazin
Menadion v. Vit. K_3
Meniclofolan 82
Menthae Folium 177
Mepacrin v. Atebrină
Mepiramin 19
Meprobamat *163*, 263
Mesoridazină 263
Metaciclină 59
Metenamină 230
Meticilină 120, *230*
Meticlorpindol 92, *94*
Metilbenzoquat 92, *93*
Meteorismul acut v. Indigestia gazoasă a rumenului
Meteorismul cronic v. Indigestia gazoasă cronică a rumenului
Metilmorfină v. Codeină
Metofenazină 263
Metomidate v. Hypnodil
Metoxymol v. Hypnodil
Metrită 188
Metronidazol 145
Miastenie 188
Mibazon 137, *230*
Miconazol 107
Micoplasmoza respiratorie aviară 126
Micostatin v. Stamicin
Mincortid 232
Minocilină 59
Miocardită 189
Miodostrofia enzootică 189
Miofilin *232*, 273
Miorelaxante 263
Microsporum sp. 152
Moderhinkesalbe 158, 160, 232
Modificatorii funcţiilor secretorii ale tubului digestiv 271
Modificatorii pupilei 275
Modificatorii secreţiilor bronşice 273
Mogadon v. Nitrazepam
Moldamin 121, 232
Molutox 84, 232
Monelan v. Monenzin sodic
Monenzin sodic 92, 97, 232
Monieziozǎ 85
Morantel 72, 76
Morfină clorhidrică 110, 232
Monzal 232
Moronal v. Stamicin
Mucilagii 15
Mucilag de gumă arabică 24
Mucilag de seminţe de in 24
Mucilaginoase 266
Multergan 110
Mycoceton 153
Mycofarm v. Pimaricină
Mycoplasma gallisepticum 126
Mycoplasma meleagridis 126
Mycoplasma synoviae 127
Mycostatin v. Stamicin

N

Naftalofos 72
Napoton *163*, 263
Narcotice v. Anestezice generale
Natamycin v. Pimaricină
Navane v. Tioxiten
Necrobaciloză 156
Nefrită 189
Nefroză 190
Negamicină sulfurică 21, 33, 38, 41, 232
Neguvon 62, 68, 72, 75, 78, 148, 232
Nematocton 68
Nemapan v. Tiabendazol
Nematodoze gastrointestinale 60
Nemecide v. Tetramisol
Nemisol v. Levamisol
Neoantergan 19, 275
Neochin 100

Neoascaris vitulorum 66
Neomicină v. Negamicină
Neoarfenamină v. Neosalvarsan
Neosalvarsan 198, *234*
Neoteramicină *24*, 34
Neuleptil v. Propericiazina
Neuroleptice *163*, 263
Neuroplegice v. Neuroleptice
Nevritele 190
Nicarb v. Nicarbazina
Nicarbazină 92, *93*
Niclofolan v. Meniclofolan
Niclosamid 86, 88, *234*
Nicoxin v. Nicarbazină
Nicrozin v. Nicarbazină
Nidacil 116
Nilverm v. Tetramisol
Nilzan v. Oxiclozanidă şi Tetramisol
Nistatin v. Stamicin
Nitiazidă 146
Nitrazepam *163*, 263
Nitrat bazic de bismut v. Azotat bazic de bismut
Nitrofural v. Nitrofuran
Nitrofuran 20, 28, 35, 53, 92, 93, *234*
Nivaquin v. Clorochin
Niverzol v. Parbendazol
N-metil-pirolidin tetraciclină v. Solvocilin
N-metil oxitetraciclină v. Tetran
Nobrium v. Medazepam
Nosemoza albinelor 190
N-trițil-morfolin v. Molutox
Notezină v. Trovamil
Noțiuni generale de farmacoterapie veterinară 9
Novalgin v. Algocalmin
Novarsenobenzol v. Neosalvarsan
Noviben v. Cambendazol
Novocaină v. Procaină clorhidrică
Nozinan v. Levopromazină

O

Obidoximi chloridum v. Toxogonin
Obişnuință la medicamente 11
Obstrucția esofagului 190
Obstrucția şi ocluzia intestinală 190
Oestrus ovis 132
Omfalită v. Omfaloflebita
Omfaloflebită 190
Omnadin v. Polidin
Orastin v. Oxitocin S
Orbenin v. Cloxacilin
Orfenadrină 263
Ornitoză 191
Orisul v. Sulfafenazol
Orisul clorurat 92, *95*
Osmatin *234*, 274
Osteofibroză 191
Osteomalacie 191
Osteoporoză 191
Ovitelm v. Morantel
Oxacilină 22, 119, *234*
Oxazepam 163, 263
Oxiclozanidă 81
Oxid galben de mercur 234
Oxid de magneziu 234
Oxid de zinc 234
Oxitetraciclină v. Teramicină
Oxitocină S 234
Oxiton v. Oxitocină S

P

PAB v. Romavit
Pacitran v. Diazepam
Paglisol v. Levamisol
Panacur v. Fenbendazol
Panarițiu 159
Pancoxin 97, *234*
Pancoxin plus 97, *236*
Pantotenat de calciu 20
Pansament gastric 17, *39*
Papaverină clorhidrică 17, *264*
Parafină lichidă v. Ulei de parafină
Paralizia esofagului şi larinxului 192
Paralizia puerperală antepartum 192
Parasimpaticolitice 264
Parasimpaticomimetice 264
Parascaris aequorum 67
Paratifosul porcului v. Salmoneloza purceilor
Parbendazol 63, 67, 70, *76*
Parbentec v. Parbendazol
Parmeben v. Mebendazol
Pasersan 32, *236*
Pasidal 110
Pasteurella mastidis 135
Pasteureloză 192
Paxigal 155
Penbritin v. Ampicilină
Penicilină cristalină sare de Na şi K 236
Pentarsol v. Arsevin
Pentetrazol *236*, 272
Perazină 263
Perfuzii 113
Periston v. Polivinil pirolidonă
Peritonită 192
Permanganat de potasiu 103, *236*, 274
Pica 107
Picadex v. Tiprazol
Pielită şi pielonefrită 192
Piglet pro gen 55, *236*
Pigomix 63
Pilocarpină clorhidrică 110, *236*
Pimafucin v. Pimaricină
Pimaricină 105, *106*
Pioctanină v. Violet de metil
Piperazină v. Adipat de piperazină, Ascatrix
Piramidon v. Aminofenazonă
Pirangyt v. Toxogonin
Piribenzamină v. Tripenelamină
Piridoxină v. Vit. B_6
Pirolidin metiloxitetraciclină v. Tetran
Pirolidin metiltetraciclină v. Solvocilin
Plăgile 193
Plegicil v. Acepromazină

Plegomazin v. Clorpromazină
Pleurezie 193
Plictran v. Paxigal
Plisulfan v. Sulfafenazol
Plurisulfan v. Suzotril
Pluriver v. Tetramisol
PMO v. Tetran
PMT v. Solvocilin
Pneumonie 193
Pneumosept 116, *236*
Pododermatită 194
Polioartrită 195
Polidin 116, *238*
Polimixina B 24, 34, *38*
Polipragmazie 10
Politerapie 10
Polivinil pirolidonă 113
Potențare 11
Poțiune gumoasă 16, *24*
Praxiten v. Oxazepam
Precipitat galben de mercur v. Oxid galben de mercur
Prednisolon v. Supercortizol
Prednison 19, 25, 27, *238*, 266
Preaecovar v. Neguvon
Preparate vitaminice comerciale 362
Presoxin 143, 195, *238*, 267
Procaină clorhidrică 109, *238*, 264
Progesteron 198, *238*
Primula officinalis v. Ciuboțica cucului
Prolan 198, *238*
Prolán A 198, *238*
Prolan E 198, *240*
Prolan S 240
Proclamidol v. Meprobamat
Promazină v. Romtiazin
Prometazină v. Romergan
Propamicină 240
Propandioli 263
Propazină v. Romtiazin
Propericiazină 263
Propilen glicol 103
Propiocină 218
Propionat de sodiu 103
Propionil laurilsulfat de eritromicină 22
Protectoare 266
Prurit 195
Pseudomonas aeruginosa 135
Pseudomonas sp. 127
Psoroptes equi var. ovis 153
Puloroză 196

R

Rabacil v. Orisul clorurat
Racilin 157, *159*, 274
Radeverm v. Niclosamid
Rafoxanid 79, *132*, 240
Rahitism 196
Ranid v. Rafoxanid
Ranizol *80*, 132
Raticide 270
Raunervil v. Hiposerpil
Rauwolfia *163*, 263
Rădăcină de lemn dulce 29, *54*
Reacții de tip alergic 11
Receptură 9
Relax v. Carisoprodol
Reserpină v. Hiposerpil
Resorantel v. Terenol
Retenția învelitorilor 141
Retenția laptelui 196
Reverin v. Solvocilin
Revulsive v. Iritant-revulsive
Resistomicină v. Kanamicină
Riboflavină v. Vit. B_2
Rickettsiozele 196
Ridzol v. Ronidazol
Rifamicină SV 138
Rigecoccigin v. Metilclorpindol
Rigotelmintic v. Tetramisol
Rinitele 197
Ripercol v. Tetramisol
Rivanol *240*, 274
Rîia v. Scabia
Robenidin 98
Robens v. Robenidin
Robensiden v. Robenidin
Rodenticide v. Raticide
Rolitetraciclină v. Solvocilin
Romavit 240
Romergan 240
Rompun v. Xilazină
Romtiazin 19, 163, *240*, 263
Ronidazol 29, *146*
Rovamicină v. Spiramicina
Rubefiante 114
Ruelen 150
Rujetul 197
Ruminol 240
Rumisan 240

S

Salicilat de bismut 17
Salicilat de sodiu 242
Salmonella abortus ovis 40
Salmonella cholerae suis 30
Salmonella dublin 35
Salmonella enteridis 35
Salmonella Gärtner 35
Salmonella gallinarum 43
Salmonella pullorum 43
Salmonella thyphimurium 43
Salmoneloze 30
Salmoneloza găinilor 44
Salmoneloza ovinelor 40
Salmoneloza purceilor 30
Salmoneloza taurinelor 35
Salmoneloza și tifoza aviară 43
Saprometin 28, 31, 53, *242*
Saprosan 28, 31, 53, *242*
Sare amară v. Sulfat de magneziu
Sare artificială de Karlsbad 114
Sare de Epsom v. Sulfat de magneziu
Sarea lui Glauber v. Sulfat de sodiu
Sarcoptes scabiae var. ovis 154
Scabia ovinelor 153

Scolaban v. Bunamidină
Scopolamină v. Diacin
Sedative 263
Sedavic v. Haloanison
Sediston v. Romtiazin
Seduxen v. Diazepam
Selenat de sodiu 25
Selenit de sodiu 25
Selenoterapie 18, 25
Septozol v. Decasept
Septrin v. Borgal
Ser fiziologic 40, 113, *242*
Ser de iapă gestantă v. Gonadotrofină serică
Ser glucozat v. Glucoză
Serax v. Oxazepam
Serenace v. Haloperidol
Serentil v. Mesoridazina
Serigon 242
Serpasil v. Hipazin
Sicaden 185
SIG v. Gonadotrofină serică
Silibovon 185
Silicat de aluminiu hidratat v. Caolin
Silicoflorură de sodiu v. Florosil
Simpaticolitice 264
Simpaticomimetice 264
Sincronizarea estrului (căldurilor) 197
Sindrom general de adaptare 161
Singamoză 197
Sinenter 16, 27, 46, *206*
Sinteclox 136
Sintocinon v. Oxitocină S
Sintofolin *242*, 266
Sirogal 123
Siosteran v. Saprosan
Sinuzită 198
Sinergism 10
Sirop de codeină 123
Sisvar 150
Sodă caustică v. Hidroxid de sodiu
Soluție clorurosodică 26, *242*
Soluție izotonică de bicarbonat de sodiu 18, *113*
Soluție izotonică de glucoză v. Glucoza
Soluție Locke 113
Soluție Ringer 26, *113*
Solvocilin *242*, 276
Somanil v. Carisoprodol
Soframicină 100
Sparină v. Romtiazin
Specii pectorale 114
Spectam v. Spectinomicină
Spectinomicină 21, 33, 38, *119*, 127
Spiramicină 130
Spiravet v. Spiramicină
Spirochetoză 198
Spirt camforat v. Alcool camforat
Stapenor v. Oxacilin
Staphilococcus aureus 135
Stamicină 105, 106, *244*
Statoquat v. Metilbenzoquat
Stearat de eritromicină *22*, 276
Stelazin 163
Streptococcus agalactiae 135
Streptococcus disgalactiae 135
Streptococcus suis 135
Streptococcus uberis 135
Stemetil v. Emetiral
Sterenol 97
Stibiu (sulfuri) 114
Sterilitate 198
Strepancil 38, *244*, 276
Streptomicină sulfurică 121, *244*, 276
Stress 161
Stressnil v. Azaperona
Strevital 276
Stricnină sulfurică *244*, 264
Stomatită 198
Strofantină G, K 19, *116*, 272
Strongilatoze gastrointestinale 69
Strongilatoza gastrointestinală a cabalinelor 76
Strongilatoza gastrointestinală a ovinelor 69
Strongilatoza gastrointestinală a suinelor 75
Strongilatozele pulmonare 198
Strongiloza gastrointestinală a bovinelor 73
Stronmisol v. Tetramisol
Strongloxon v. Haloxon
Stovarsol v. Arsevin
Sublimat corosiv 244
Sublimaze v. Fentanil
Subnitrat de bismut v. Azotat bazic de bismut
Substanțe antidiabetice 267
Substanțe astringente 265
Substanțe chimioterapice 275
Substanțe ce îmbunătățesc funcțiile secretomotorii v. Modificatorii aparatului digestiv
Substanțe cu acțiune ganglionară 265
Substanțe dezodorizante 274
Substanțe ruminatorii 271
Subtosan v. Polivinil pirolidonă
Suldrazin v. Sulfaveridină
Sulfaclorpirazină 95
Sulfacoccidin 95, *244*, 276
Sulfadimidină v. Sulfametazină
Sulfadoxină *36*, 276
Sulfafenazol 33, *244*, 276
Sulfametazină sodică 36, *244*, 276
Sulfametin 33, *244*, 276
Sulfametoxipiridazină 24
Sulfametoxipirimidină v. Sulfametin
Sulfamide 276
Sulfaquinoxalină v. Sulfacoccidin
Sulfat de aluminiu și potasiu v. Alaunul de potasiu
Sulfat de cupru 87, 152, 156, *246*
Sulfat de magneziu 109, *246*, 272
Sulfat de sodiu 166, *246*, 270, 272, 273
Sulfat de zinc *246*, 271
Sulfatiazol 118, 160, 246, 276
Sulfaveridină 95, *246*, 276
Sulformetoxin v. Sulfadoxină
Sultiren v. Sulfametoxipiridazina
Supacox v. Pancoxin
Supercortil v. Prednison

Supercortizol 102, *246*, 266
Superprednol 102, *246*, 266
Suzotril 118, 160, *248*, 276
Sygmamicină v. Taociclină
Syncain v. Procaină clorhidrică
Synacort v. Hidrocortizon
Syncortil v. Mincortid
Syntolutan v. Progesteron

Ş

Şocul v. Colapsul circulator

T

Tabel sinoptic cu principalele medicamente de uz veterinar 202
Tablete expectorante 123
Tacitin 163
Tahifilaxie 11
Talamonal v. Fentanil
Talofen v. Romţiazin
Tanalbină *248*, 265
Tanat de albumină v. Tanalbină
Tanat de bismut 17
Tanigen *248*, 265
Tanin *248*, 265
Tanoform *248*, 265
Taociclin 130, *248*, 276
Taractan v. Clorprotixen
Tardocilin v. Moldamin
Tardomiocel M 248
Tartrat de Pyrantel v. Morantel
Taxilan v. Perazina
Telazioză 119
Telmin v. Mebendazol
Teniafen v. Diclorfen
Tendinitele 199
Teoglucin 248
Teramicină clorhidrică 121, 130, *248*, 276
Terapeutică 9
Terenol *86*, 269
Tereson v. Superprednol
Tetania de lactaţie 199
Tetania de păşune 199
Tetania de transport 199
Tetraciclina bază, clorhidrică, capsule, drajeuri, unguent 120, 248, *250*, 276
Tetraclorură de carbon 88, *250*
Tetramidan aviar 95, *250*, 276
Tetramisol 63, 71, 123, 125, *250*
Tetran 39, *250*
Tetraxin 250
Thiazinamium 110
Thorazină v. Clorpromazină
Tiabendazol 76, 77, 89, *252*
Tibenzol v. Tiabendazol
Tiamină v. Vit. B_1
Tifoza aviară 43
Tilocin v. Tilozină
Tilozină 119, 129, *252*, 276
Tinctură de iod 276
Tinctură de iod şi gaiacol 114
Tiocol 123
Tionol 71
Tiodifenilamină v. Fenotiazină
Tiproperazină 163, *263*
Tioridazin *163*, 263
Tiosulfat de sodiu 252
Tioxantene 263
Tioxiten 263
Tiprazol v. Tiabendazol
Toleranţă 11
Tonice, topice, reconstituante 268
Torulopsis sp. 153
Toxocara canis 68
Toxocara mystax 68
Toxafen 156
Toxascaris leonina 68
Toxicologie 9
Toxogonin 149
Tranchilizante majore *163*, 263
Tranchilizante minore (propriu-zise) *163*, 263
Tranquil v. Meprobamat
Tranxilium 263
Tremaril 263
Trest v. Tremaril
Triacetat de oleandomicină 23
Triamcinolon *102*, 266
Tribrissen *32*, 41 v. Borgal
Tricofiţia viţeilor 150
Tricofiţin 152
Triclorfon v. Neguvon
Trichomonas gallinae 144
Trichomonas gallinarum 144
Trichomonas vaginalis 144
Trichomonoza 144
Trichophyton verucosum 150
Trifluperidol 263
Tripenelamină 19, *252*, 275
Triperidol v. Trifluperidol
Tripaflavină 144, *252*
Triflupromazină *163*, 263
Trimerazină *32*, 41 v. Borgal
Trimetoprim v. Borgal
Trivetrim v. Borgal
Trobicin v. Spectinomicină
Trodax 82
Troelen 74
Trovamil 124, *252*
Turlin 252
Tusomag 123
Tylan v. Tilozină

U

Ulei camforat 110, *254*
Ulei de eucalipt 116
Ulei de muştar 114
Ulei de parafină 110, *254*, 272
Ulei de ricin 110, *254*, 272
Ulei de terebentină 114, *254*
Ulei de vaselină v. Ulei de parafină
Ulol 108
Ultracorten v. Prednison
Ultrastat 98

Unguent ihtiolat 254
Unguent oftalmic 254
Unguent sulfamidat 254
Unguent cu Tetraciclină v. Tetraciclină ung.
Urotropină v. Metenamin
Ursoferan 168, *254*

V

Vadephen v. Tetramisol
Vaginite 200
Vagolitice v. Parasimpaticolitice
Vagomimetice v. Parasimpaticomimetice
Valium v. Diazepam
Vapona v. Diclorvos
Var cloros v. Clorură de var
Var stins v. Hidroxid de calciu
Variaţia dozelor după specie 18
Variaţia dozelor în funcţie de vîrstă 18
Variaţia dozelor în funcţie de calea de administrare 18
Vasoperif 110, *254*, 264
Veractil v. Levomepromazină
Veratrină sulfurică 168, *254*, 271
Verigan v. Morantel
Verminject v. Tetramisol
Vermipan v. Tetramisol
Vesonil v. Tetramisol
Vesperal v. Triflupromazină
Vetalar v. Ketamină
Vetalog v. Triamcinolon
Vetoprim v. Borgal
Vetranquil v. Acepromazină
Vetrazol v. Pentetrazol
Vibramicină v. Doxiciclină
Vibrioza 201
Violet de genţiana v. Violet de metil
Violet de metil 106, *274*
Virginiamicină 276
Vit. A acetat, palmitat, hidrosolubilă, liposolubilă 254, *256*
Vit. A+D_2 *256*, 267
Vit. A+E *256*, 267
Vit. A+D_3+E *256*, 267
Vit. B_1 *256*, 267
Vit. B_2 *256*, 267
Vit. B_6 *256*, 267
Vit. B_{12} *256*, 267
Vit. C *256*, 267
Vit. D_2 *256*, 267
Vit. D_3 *256*, 267
Vit. E *256*, 267
Vit. K_1 *256*, 267
Vit. K_3 *256*, 267
Vit. PP v. Acid nicotinic
Vitolin 86, *260*
Vomitive *271*
Voren v. Superprednol
Vurmix 63

Z

Zahăr invertit *18*, 25
Zaharoză 18
Zanil v. Oxiclozanida
Zoalen v. Dinitroortotoluamida
Zoamix v. Dinitroortotoluamida
Zinc bacitracina 26
Zoodermin 260

X

Xilazină 165, *260*
Xilină 159, *260*
Xilocaină v. Xilină

Y

Yatren caseina 116
Yomesan v. Niclosamid

